

דברי הכנסת

הישיבה המאה-ושישים-וארבע של הכנסת השלוש-עשרה

יום רביעי, ח' בטבת התשנ"ד (22 בדצמבר 1993)

ירושלים, הכנסת, שעה 09:00

תוכן העניינים

הצעת חוק הסדרים במשק המדינה (תיקוני חקיקה להשגת יעדי התקציב), התשנ"ד–1993
(קריאה שנייה וקריאה שלישית)

הצעת חוק להארכת תוקף של תקנות שעת-חירום (יהודה והשומרון וחבל-עזה –

שיפוט בעבירות ועזרה משפטית), התשנ"ד–1993

(קריאה שנייה וקריאה שלישית)

הצעת חוק הסדרים במשק המדינה (תיקוני חקיקה להשגת יעדי התקציב),

התשנ"ד–1993

(קריאה שנייה וקריאה שלישית)

מסמכים שהונחו על שולחן הכנסת

הצעת חוק הסדרים במשק המדינה (תיקוני חקיקה להשגת יעדי התקציב), התשנ"ד–1993

(קריאה שנייה וקריאה שלישית)

**הצעת חוק הסדרים במשק המדינה (תיקוני חקיקה להשגת יעדי התקציב), התשנ"ד-
1993**

(קריאה שנייה וקריאה שלישית)

היו"ר ע' מאור:

בוקר טוב. אני מתכבדת לפתוח את ישיבת היום, שתתחיל עכשיו ותימשך עד השעות הקטנות של הלילה.

אני מזמינה את ממלא-מקום יושב-ראש ועדת הכספים, חבר הכנסת חיים אורון, להשיב על ההסתייגויות לסעיף 2, שהושמעו אמש. בבקשה. כנציג הוועדה זמנו לא מוגבל.

דן תיכון (הליכוד):

רק רגע.

חיים אורון (בשם ועדת הכספים):

אני אסביר. אני לא משיב.

דן תיכון (הליכוד):

אני מבקש להבהיר מאין אנחנו מתחילים.

חיים אורון (בשם ועדת הכספים):

אני אסביר.

בוקר טוב, גברתי היושבת-ראש, בוקר טוב, חברי הכנסת, בשם יושב-ראש ועדת הכספים, שנמצא עכשיו בוועדת הכנסת, אני רוצה להמשיך את הדיון בחוק הסדרים – – –

דן תיכון (הליכוד):

רק רגע.

חיים אורון (בשם ועדת הכספים):

תיכף אסביר איפה אנחנו עומדים.

דן תיכון (הליכוד):

אני צריך גם להיות בוועדת הכנסת. אני מבקש לדעת מה הם ההסדרים לרבע השעה הקרובה, משום שענייני עולה בוועדת הכנסת, ואם היושב-ראש הולך לשם – – –

חיים אורון (בשם ועדת הכספים):

אני לא חושב. עוסקים שם בנושא חדש.

דן תיכון (הליכוד):

לכן אני מבקש לסכם את ההסדרים לרבע השעה הקרובה, מה יידון כאן ומי ידבר.

היו"ר ע' מאור:

זו בקשה לפנים משורת הדין, אבל ניענה לבקשתך. מאחר שחבר הכנסת אורון לא מוגבל בזמן, נשמע את לוח הזמנים. בבקשה.

חיים אורון (בשם ועדת הכספים):

על-פי המתכונת שהסכמנו עליה, אמש סיימנו את הדיון בפרק ב', הפחתת הגירעון, ומבחינה זו פירוש הדבר שגם אין תשובה של יושב-ראש הוועדה על פרק ב', ובזה פרק ב' כולו מוכן להצבעה, וכפי שסיכמנו, פרק ב' יוצבע יחד עם פרק ג', הפרק על המסים, שבו אנחנו מתחילים לדון עכשיו. מה שאני מציג כאן בכמה מלים זו פתיחה – – –

דן תיכון (הליכוד):

יש לי בקשה.

חיים אורון (בשם ועדת הכספים):

תן לי רק להשלים. – – – פתיחה לפרק על המסים. לפרק זה הוגשו בערך 150 הסתייגויות על-ידי חברי הכנסת. הרשימה נמצאת כאן וגם תלויה על לוח המודעות בחוץ, וחברי הכנסת ייקראו להסתייג על-פי הסדר שקבענו. מי שלא יהיה נוכח – – –

דן תיכון (הליכוד):

זה בדיוק מה שאני רוצה להעיר, ברשותך, גברתי.

גברתי, יש בעיה בסדר-היום. אני נקרא בדחיפות לוועדת הכנסת, שמתכנסת לפני משורת הדין כשהמליאה עובדת, לדיון בנושא פרוצדורלי דחוף. אני גם מבין שיושב-ראש ועדת הכספים הלך לוועדת הכנסת כדי להשתתף בדיון ולנסות להשיב לי. אני גם מבין שהוא שלח לכאן את ממלא-מקומו, חבר הכנסת אורון, כדי שיציג את הפרק הבא. אני גם מבין, על-פי הרשימה, שכנראה אני הדובר הראשון לאחר מכן.

היו"ר ע' מאור:

אכן.

דן תיכון (הליכוד):

לא בטוח כל כך.

חיים אורון (בשם ועדת הכספים):

לא הראשון, אבל הראשון הנוכח.

דן תיכון (הליכוד):

לא הראשון, אבל בין הראשונים. כן, הראשון הנוכח.

אני צריך לדעת אם יש לי רבע שעה כדי לרדת לוועדת הכנסת, או שתישלל זכותי לדבר, בשל היותי חייב להיות בוועדת הכנסת.

היו"ר ע' מאור:

חבר הכנסת תיכון, כפי שאמרתי, נהגנו לפנינו משורת הדין. חבר הכנסת אורון, האם אתה יכול להעריך כמה זמן תיקח הפתיחה לדיון בפרק ג', וחבר הכנסת תיכון יעשה את שיקולו?

חיים אורון (בשם ועדת הכספים):

אני יכול ללכת בשתי צורות במתכונת שאנחנו עובדים בה עכשיו.

דן תיכון (הליכוד):

לא, כי לו יש מחליף, לי אין כאן מחליף.

היו"ר ע' מאור:

חבר הכנסת תיכון, הנושא הובן.

חיים אורון (בשם ועדת הכספים):

אני רוצה להציע הצעה. לפי הנייר שלפני, בין 15 ההסתייגויות הראשונות – לך יש הסתייגות אחת.

דן תיכון (הליכוד):

כן.

חיים אורון (בשם ועדת הכספים):

אני מציע שאדחה את הצגת הסעיף להסתייגות שלך. אתה תציג את ההסתייגות, ואחר כך אני אציג את הסעיף, זה ייקח עוד עשר דקות, ואז, פחות או יותר, נראה לי שעמדנו בלוח הזמנים. אנחנו לא יכולים לעצור את עבודת הכנסת.

דן תיכון (הליכוד):

בבקשה.

היו"ר ע' מאור:

האם ההצעה מקובלת עליך, חבר הכנסת תיכון? בבקשה. חבר הכנסת אורון, את רשימת הדוברים, בבקשה. חבר הכנסת תיכון – חמש דקות, ואחר כך אני ממזמינה את חבר הכנסת אורון. זה מה שנקרא הבנה שמתיישמת במלואה.

דן תיכון (הליכוד):

גבירתי ורבותי חברי הכנסת, גברתי היושבת-ראש, מאחר שאני אעלה כאן היום עשרות פעמים לנמק את ההסתייגויות שהגשתי, אני רוצה לחסל חשבון מן הלילה, כי נדמה היה לי שלפחות לגבי אחת מתביעותי מתפתח כאן ויכוח חריף ביותר. לכן, היות שעברנו לפרק המסים, שהוא אחד הפרקים החשובים ביותר בחוק הסדרים במשק המדינה, וכמובן אין לו ולא כלום עם תקציב המדינה, שכן הוא מופיע בכלל בסעיף שנקרא לתת לכל עם ישראל מתנות, ומי כמותי יתנגד לתת לעשירים כסף; שהרי אמרנו שכל פעם שרוצים לתת לעניים שקל אחד צריך קודם כול לתת לעשירים מיליון שקל. את התיאוריה הכלכלית הזאת קבע בעבר חבר כנסת חשוב, חבר הכנסת יחזקאל זכאי, נציג תנועת המושבים, שהיה חבר בכנסת התשיעית ובכנסת העשירית. הוא קבע את הכלל המפורסם על סמך ניסיונו בכנסת במשך שבע שנים, כשהוא אמר: אם אתה רוצה להפנות כספים לעוני, אתה צריך לתת קודם לכן הרבה כסף לעשירים. ולצערי הרב, כל ממשלה, מאז הקמת המדינה, נוהגת לפי הכלל הזה. כדי לתת מעט מאוד כסף לעניים, נותנים לעשירים, והרפורמה שמוצגת בפנינו היא כזו.

אבל, כאמור, מאחר שאני צריך לרדת, אני רוצה לחסל חשבונות מן הערב. באחת ההופעות שלו, כשאני דיברתי על בעיית התעסוקה והאבטלה במדינת ישראל, היו כאן חילוקי דעות ביני לבין יושב-ראש ועדת הכספים באשר למספר מקורות התעסוקה שיצרה הממשלה החדשה ב-1993. אני הסתמכתי על דברי הממונה על התקציבים, כפי שבאו לכלל ביטוי ביום העיון לקראת תקציב המדינה, שהתקיים על-פי בקשת אגף התקציבים יום לפני הגשת התקציב בקריאה ראשונה. ואכן, הממונה על התקציבים העמיד את העובדות על אמיתותן, או דיוקן, ואמר: טעיתי אז, ולכן חבר הכנסת דן תיכון יכול היה, בצדק, להבין את אשר אמרתי אז. הוא לא ידע שתיקנתי את הטעות.

אבל אני לא הסתפקתי, ועליתי אל הדוכן ואמרתי: נניח שהוא טעה. בואו נשמע מה אמרה שרת העבודה והרווחה מעל הדוכן לפני כחודש ימים, וציטטתי מן הזיכרון את דברי שרת העבודה והרווחה, חברת הכנסת אורה נמיר. אבל רוצה המזל שלי, וכדי שלא אצטט דברים שהיא אמרה לפני חודש ימים, היא מפרסמת היום קטע בשמה, בעיתון "גלובס", ואני אקרא: נמיר הודיעה כי תתמוך בתקציב

המדינה. בשורה גדולה. שרת העבודה והרווחה החליטה לתמוך בתקציב המדינה לקראת הקריאה השנייה והשלישית.

כותב זאב קליין: "שרת העבודה והרווחה אורה נמיר הפתיעה היום כשהודיעה כי תתמוך בתקציב המדינה לשנת 1994. למרות ההסתייגויות שיש לה בתחום החברתי, נמיר אמרה כי כחברת ממשלה היא מחויבת להחלטת הממשלה".

אני מוסיף: היא צריכה להתפטר, ובצדק, שהרי התקציב כמוהו כהצבעת אי-אמון.

"נמיר הוסיפה כי ללא תוספת של תקציבים שנתבקשה על-ידי המשרד יהיה קשה לבצע את הפעולות הרבות, ביניהן חיסול תור הממתינים של קשישים, מפגרים וילדים בסיכון. שרת העבודה חזרה ואמרה – חזרה ואמרה, רבותי – "כי לצערה הרב אין היא רואה כל ירידה באבטלה, ונתנה כדוגמה את הפיטורים המתוכננים במפעל 'עוף טוב' בבית-שאן ואת הפיטורים הצפויים בירוחם ובאופקים. לדבריה, רק צמיחה כלכלית ויצירת תשתית למועסקים חדשים יכולות להקטין את מספר המובטלים בישראל."

ואני חוזר, חבר הכנסת אורון: אני מצטט את דברי שרת העבודה והרווחה, כפי שבאו לכלל ביטוי הבוקר בעיתון "גלובס", עמוד מס' 2. היא אומרת שאתם מאחזים עיניים, אתם מפזרים כסף לא במקום הנכון, לא עושים דבר.

לכו הביתה, לכו הביתה, נמאסתם. תאמר בבקשה לשר האוצר, שייטיב לעשות דבר אחד: שיגיש את כתב התפטרותו.

עוד כותרת אחת, ובזה אני מסיים.

היו"ר ע' מאור:

חבר הכנסת תיכון, זמנך עבר.

דן תיכון (הליכוד):

מייד אני מסיים.

היה ויכוח אתמול, מה אמר ראש הממשלה בנושא קופת-חולים.

היו"ר ע' מאור:

חבר הכנסת תיכון, יהיו לך היום פרקי זמן נוספים, אז במשפט אחד.

דן תיכון (הליכוד):

מייד אני יורד, אני חייב לקרוא – – –

היו"ר ע' מאור:

זו ממש חריגה מכל – – –

דן תיכון (הליכוד):

אני חייב לקרוא – – –

היו"ר ע' מאור:

לא. ברשותך, בקטעים הבאים שיהיו לך, הרי יש היום עוד דיון ארוך.

דן תיכון (הליכוד):

לא, אני רוצה להעמיד דברים על דיוקם, כי אתמול את לא היית כאן, והיה ויכוח גדול.

חזרתי אתמול ואמרתי, שלפי דעתי ראש הממשלה אמר בסיעת העבודה שהוא לא ייתן לחוקק את חוק ביטוח בריאות ממלכתי ב-1994, ובעצם ההודעה הזאת הוא גרם לגירעון נוסף בהיקף של 700 מיליון שקל. אמרו לי שלא הייתי שם, שלא הבנתי, אני לא יודע על מה מדובר, ואני מסתמך שוב על כותרות בעיתון.

היו"ר ע' מאור:

חבר הכנסת תיכון.

דן תיכון (הליכוד):

אני חוזר ואומר: העיתון, אותו עיתון, מצטט מפי עמיר פרץ, על הודעת רבין: "יושב-ראש הוועדה להכנת חוק הבריאות, חבר הכנסת עמיר פרץ, מתייחס להודעת רבין שחוק ביטוח בריאות ממלכתי לא יופעל ב-1994". כאמור, שוב צדקנו. תודה רבה.

היו"ר ע' מאור:

אני מזמינה את חבר הכנסת חיים אורון, בשם ועדת הכספים, להציג את הסעיף לקראת פרק ג'.

חיים אורון (בשם ועדת הכספים):

גברתי היושבת-ראש, חברי הכנסת, חבל שחבר הכנסת דן תיכון חייב לרדת לוועדת הכנסת, כי הוא לא יוכל לשמוע את דברי.

דן תיכון (הליכוד):

מצטער.

חיים אורון (בשם ועדת הכספים):

חבר הכנסת תיכון, אני חושב שלכבודה של שרת העבודה והרווחה שאתה מסתמך על דבריה. "המביא דברים בשם אומרם", וגו'.

דן תיכון (הליכוד):

"מביא גאולה לעולם".

חיים אורון (בשם ועדת הכספים):

אני יודע, הרי אמרתי – וגו', וזה מספיק. לא חייבים לצטט את כל הפסוק.

אולי חבר הכנסת תיכון שכח, אבל חברי הכנסת ודאי זוכרים: ניתן היה לקיים דיון כאורכו של הדיון על התקציב, ועוד כהנה וכהנה, בחילופי הדברים המחמיאים שהתנהלו, למשל, בין שר האוצר ובין שר

התעשייה והמסחר בכנסת הקודמת, על הערכות המצב של שר האוצר את מצב המשק, לעומת האשמותיו של השני, שר התעשייה והמסחר, על מצב המשק. ואפשר היה לבוא ולומר, שעל כל משפט שאמר שר האוצר הקודם היה משפט סותר של שר התעשייה והמסחר ושל שר החוץ לשעבר, בממשלה הקודמת.

היו"ר ש' וייס:

סליחה, פשוט רציתי לאפשר למסור הודעה קצרה לחבר הכנסת עמיר פרץ.

חיים אורון (בשם ועדת הכספים):

אני מוכן להפסיק עוד הפעם, חבר הכנסת עמיר פרץ ימסור את ההודעה, ואני אחזור לדברי. ידידי עמיר יהיה בלחץ בגללי, ובעיקר כשציטטו עכשיו את ראש הממשלה שאמר שלא יהיה חוק בריאות; ואני אומר: לא ראש הממשלה קובע אם יהיה חוק בריאות או לא. נכון, עמיר?

היו"ר ש' וייס:

אבל אני חושב שלא בהקשר זה ההודעה. בואו נעשה את זה ברוח טובה. אני מאוד מודה לך, חבר הכנסת אורון.

בבקשה, חבר הכנסת עמיר פרץ.

עמיר פרץ (יו"ר ועדת העבודה והרווחה):

אדוני היושב-ראש, חברי הכנסת, אני מודה לחבר הכנסת אורון על נדיבות לבו, אני מודה ליושב-ראש הכנסת שאפשר לי למסור הודעה. אני רוצה, בשם תושבי בית-שאן, בשם הנהלת מפעלי "עוף טוב", בשם כל הגורמים שהיו שותפים אתמול לדיון הקשה, שהסתיים בסופו של דבר בהסדר חשוב וטוב, להודות ליושב-ראש הכנסת שאפשר לנו לקיים ישיבה ללא הגבלת זמן. הישיבה נפתחה ב-17:00, ונסתיימה בסביבות חצות, והיתה ישיבה קשה, אבל חשובה ביותר. גם יושב-ראש הכנסת ירד מפעם לפעם כדי לתת גיבוי למה שהתרחש בתוך חדר הוועדה.

אני מוכרח לומר, שאתמול מנעה הכנסת טרגדיה מחודשת של קרע נוסף בין ההתיישבות העובדת לבין עיירת פיתוח ואפשרה להם להמשיך ולחזק את רקמת החיים המשותפים העדינה, שמעת לעת עלולה להיקרע בגלל אירועים כלכליים, מסיבות שלפעמים אולי נראות לא קשורות.

ועדת העבודה עשתה מאמץ גדול, וצריך גם להודות תודה מיוחדת לחבר הכנסת דוד לוי, שהשתתף וסייע. אני מוכרח להודות לחבר הכנסת דוד מנע, שעשה מאמץ גדול, ולחבר הכנסת אלי גולדשמידט, שייצג את התק"ם וגם כן תרם משלו בזה שהצליח יחד אתנו לשכנע את ההנהלה להגיע להסדר.

אני חושב שזה לכבודה של הכנסת, אני חושב שזה מוכיח שוב ושוב שוועדות הכנסת עושות עבודה חשובה ולוועדות הכנסת יש תפקיד חשוב במתרחש במדינת ישראל. זה יום טוב לבית-שן ויום טוב לכנסת ישראל. תודה רבה.

היו"ר ש' וייס:

אני מאוד מודה לחבר הכנסת עמיר פרץ, לוועדת העבודה והרווחה, לכל החברים שהיו שותפים – דוד לוי, דוד מנע ואלי גולדשמידט.

כן, חבר הכנסת איתן.

מיכאל איתן (הליכוד):

יש לנו בעיה בסדר הדיון, והתעוררה איזו בעיה שקשורה בהסתייגויות. אמש בשעה 01:30, בלילה או לפנות בוקר, או אחר חצות, ישבנו מייד עם תום הדיון עם מזכיר הכנסת, והתברר, שבניגוד למה שנאמר קודם לכן על-ידי היועצים המשפטיים של ועדת הכספים, שהכינו את רשימת ההסתייגויות, בפני מזכיר הכנסת ומי שמנהל את הישיבה יש רשימה של 600-700 הסתייגויות, וזאת על-פי ספירה שנעשתה גם על-ידי חבר הכנסת אורון. היועצים המשפטיים אישרו שיש כ-2,000 הסתייגויות, כך פורסם גם באמצעי התקשורת. כלומר, אנחנו נמצאים בחסר של כ-1,000 הסתייגויות, שבאיזה אופן התאדו.

באתי הבוקר מוקדם, אבל מאחר שכרגע יש ישיבה של ועדת הכנסת, והיועצים המשפטיים של ועדת הכספים נמצאים שם, הצלחתי רק לנהל אתם שיחה קצרה ולעשות בדיקה קצרה, והם עומדים על דעתם שיש 1,800 הסתייגויות. כלומר, אנחנו ממשיכים לנהל דיון כאשר חלק מההסתייגויות שאושרו בוועדת הכספים אינן בפני המליאה. אני חושב שהדבר הזה הוא בהחלט לא תקין.

אני לא רוצה לעכב את הדיון, אבל אני בהחלט רוצה למצוא דרך, שתיערך באופן מידי בדיקה נוספת, ואם יש הסתייגויות בפרקים, שעליהן לא הצבענו, שהן תוספנה ברשימת ההסתייגויות, ובכל מקרה לא תתקיים ההצבעה המתוכננת על ההסתייגויות של פרק 2 ופרק 3, עד אשר תיערך הבדיקה ויתברר שאכן כל ההסתייגויות שאושרו בוועדת הכספים הונחו גם כאן לפני החברים במליאת הכנסת.

היו"ר ש' וייס:

תודה רבה. חבר הכנסת אורון, מהי תגובתך? הרי אתם צוות ההידברות.

חיים אורון (בשם ועדת הכספים):

אנחנו בדקנו את הנושא הזה אתמול. אני רוצה לדווח לכנסת קודם כול, שעד לרגע זה, לאחר שעברנו למעלה מ-200 הסתייגויות, לא נמצא ולו חבר כנסת אחד שאמר שההסתייגות הקונקרטית שלו לא נמצאת בדפים – – –

מיכאל איתן (הליכוד):

אני אומר.

רון נחמן (הליכוד):

אני אומר.

חיים אורון (בשם ועדת הכספים):

בפרקים שעברו?

מיכאל איתן (הליכוד):

כן.

חיים אורון (בשם ועדת הכספים):

אתם יודעים מה? למה להמשיך את הוויכוח? משום-מה עסקו בנושא הזה רק היועצים המשפטיים של ועדת הכספים, ועכשיו יש, לשמחתנו, שניים, גם היועץ המשפטי היוצא דמביץ וגם מחליפתו אנה שניידר. אם יתברר שנפלה טעות באיזה שלב, יוצג נייר תיקונים. אני מקבל את מה שאמר חבר הכנסת איתן, שעד שהעניין הזה יתברר, לפחות לגבי פרק ג' – – –

מיכאל איתן (הליכוד):

ב' וג'.

חיים אורון (בשם ועדת הכספים):

– – – ב' וג' לא תהיה הצבעה. אם יתברר שנפלה טעות, ההצבעה תהיה על כל ההסתייגויות.

היו"ר ש' וייס:

בסדר. ואנחנו מצדנו, כאשר אתם תבררו זאת, נמשיך בדיונים. בסדר? זה לא מפריע, נכון?

מיכאל איתן (הליכוד):

בסדר. אני רק מקווה שתהיה מסגרת לבדיקת העניין. אני לא יכול לרוץ מאחד לשני ועכשיו לבוא הנה ולשמוע שזה לא יודע וזה לא יודע.

היו"ר ש' וייס:

אני רוצה להציע מסגרת. המסגרת היא חברי הכנסת חיים אורון, מיכאל איתן ושני היועצים המשפטיים עם מזכיר הכנסת. סביר?

מיכאל איתן (הליכוד):

בבקשה. אבל תקבע שעה לפגישה.

היו"ר ש' וייס:

מייד אחרי שחבר הכנסת אורון יסיים את נאומו.

מיכאל איתן (הליכוד):

אבל אז אני צריך לעלות ולהסתייג.

היו"ר ש' וייס:

אז אתה תעלה ותסתייג והפגישה תתקיים אחרי ששניכם תסיימו.

חיים אורון (בשם ועדת הכספים):

יש לי הצעה קלה יותר שגם תחסוך. בידי חבר הכנסת איתן נמצא הנייר המקורי שהוא הגיש. נפנה אותו ליועצים המשפטיים, הם נאמנים עלינו, שיעשו סריקה מחודשת בין הנייר המקורי שלו ובין מה שמופיע. אם במקום מסוים לא יופיע משהו, ואם תהיה אי-הבנה, אז על סמך השוואת הניירות נתכנס ונראה.

היו"ר ש' וייס:

מוסכם?

מיכאל איתן (הליכוד):

אני חוזר ואומר, אולי אתה לא סומך על דברי: לפני עשר דקות ישבתי בוועדת הכנסת עם היועצים המשפטיים והם אמרו שספרו פעם נוספת ויש 1,800 הסתייגויות. כלומר, חסרות 1,000 הסתייגויות.

חיים אורון (בשם ועדת הכספים):

נאמנים עלי דברי היועצים המשפטיים, גם אילו אמרו שיש 18,000 הסתייגויות. אותי מעניין כרגע אם יש הסתייגות אחת שהיא לא בתוך המסמך. בוא נעזוב את הוויכוח על המספרים.

היו"ר ש' וייס:

חבר הכנסת אורון, נדמה לי שאנחנו מגיעים להסכמה ואין טעם להרחיב את קו החיכוך. העניין פשוט מאוד. יש הסכמה בשלב זה ששני היועצים המשפטיים המיומנים והאמונים מאוד עלינו יעשו את הבדיקה. אם תהיה איזו אי-הבנה, תתכנס שוב ועדת ההידברות ואתם תפתרו את העניין. אנחנו ננהג כאן במליאה כך שכל מי שגם יבואו במקומי כיושבי-ראש ינהגו ברוח ההסכמים, ואני משוכנע שזה ילך כך עד סוף הדיונים בשבוע הבא.

יוסף בא-גד (מולדת):

אדוני היושב-ראש – – –

היו"ר ש' וייס:

כן, כבודו?

יוסף בא-גד (מולדת):

מה הדין לגבי ביטול פרקים? למשל, הגשתי הסתייגויות – – –

היו"ר ש' וייס:

חבר הכנסת בא-גד, תברר בבקשה עם היועצים המשפטיים שלנו.

חיים אורון (בשם ועדת הכספים):

חבר הכנסת בא-גד, פרק שלא עבר את הוועדה, אין לו הסתייגויות. הליך החקיקה אומר שהסתייגויות יש רק למה שהוועדה אישרה לקריאה שנייה ושלישית. מה שהוועדה לא אישרה, לא עומד לפני הכנסת.

היו"ר ש' וייס:

בבקשה, קדימה.

חיים אורון (בשם ועדת הכספים):

אני רוצה להציג יותר בקצרה משתכננתי, כי בכל זאת שרפנו פה קצת זמן, את פרק ג', פרק המסים.

לא מקרה הוא שחבר הכנסת דן תיכון בחר לעסוק בהמשך הוויכוח של אתמול ולא התייחס לפרק המסים שהופיע פה, משום שבפרק זה מדובר על רפורמה במס הכנסה, שיש לי הרגשה משונה שחבר הכנסת תיכון תומך בה אפילו יותר מאשר חבר הכנסת אורון.

אני מודה, ואני אגיד את זה אחר-כך, אף שאני מייצג פה את הוועדה, היו לי כמה לבטים לגבי הפרק הזה. אבל, למיטב זיכרוני, חברי הליכוד בוועדת הכספים תמכו בפרק הזה.

מה הוא אומר? מסלול דו-שנתי של הפחתת שיעורי מס הכנסה. באופן פורמלי אנחנו נמצאים היום אומנם בשיעור מס הכנסה של 48% ומס יסף של 5% על ה-48%, והמס השולי היה 50.4%. התיקון הזה קובע, שהמס השולי הוא 50%. אבל החשוב יותר, התיקון הזה קובע שמדרגת המס עלתה בשיעור משמעותי, עד כדי כך, ואני אומר זאת בצער, ש-50% מהשכירים במדינת ישראל היום נמצאים בקבוצה שאיננה משלמת מס הכנסה. אני אומר זאת בצער, משום שזה מראה על רמת שכר נמוכה מאוד לטעמי. אבל מבחינת מנגנון המס, מדובר על תהליך פרוגרסיבי; גם מדרגות המס רווחו וגם התהליך הזה בהחלט פרוגרסיבי.

אני כבר אמרתי ביותר מהזדמנות אחת, שאנחנו נמצאים במדינת ישראל במצב משונה מאוד. יש לנו מערכת מס שבקטעים שלה – – –

היו"ר ש' וייס:

סליחה, יש כאן הערה, שמכיוון שלך יש גם הרבה הסתייגויות ואתה גם מציג את החוק, אז – – –

חיים אורון (בשם ועדת הכספים):

אדוני היושב-ראש, האמן לי – – – טוב, סליחה, אני לא רוצה להעיר הערות ליושב-ראש.

היו"ר ש' וייס:

אני פשוט מוסר לך מה נאמר פה.

חיים אורון (בשם ועדת הכספים):

אני מחליף את יושב-ראש ועדת הכספים, שנמצא במקום אחר. אני מציג את החוק. אם אני לא טועה, אני מדבר שלוש דקות. ויתרתי בשם הוועדה לחבר הכנסת דן תיכון, והוא הציג את ההתנגדות עוד לפני שהחוק הוצג, משום שהוא ירד לוועדה. בואו נקיים את הדיון באווירה הזאת, ואם לחבר הכנסת איתן יש הערה בעניין, אני מקווה שהוא יחסוך אותה. האמן לי, אני לא הולך לשחוק את מיתרי קולי, ממילא הם יישחקו כנראה במשך היום.

היו"ר ש' וייס:

בסדר, אנחנו נמשיך כאן ברוח טובה.

חיים אורון (בשם ועדת הכספים):

מדובר ברפורמה שהיא ביסודה חיובית. כפי שאמרתי קודם, אני חושב שלא במקרה חבר הכנסת דן תיכון העדיף שלא להתייחס לזה. הרפורמה הזאת תביא במהלך שנתיים – לצערי, בשנה הראשונה פחות ובשנה השנייה יותר – להפחתת שיעורי המס ויצירת מערכת מס יותר מאוזנת, יותר הדרגתית ויותר נכונה.

אני אומר זאת פה כהערת אגב, אולי אמשיך בזה אחר-כך. לו זה היה תלוי בעמדותי האישית, הייתי משאיר מדרגת מס נוספת, או בשיעור של מס היסף או גם מעבר לה. אבל כרגע אני לא רוצה להתייחס לעניין הזה.

סעיף נוסף בפרק הזה עוסק בתיקונים לחיילים משוחררים. הכנסת עסקה ותעסוק באופן אינטנסיבי מאוד בימים הקרובים בנושא החיילים המשוחררים. מבחינות רבות, מה שמופיע כאן הוא כבר בבחינת עבר זמנו, ואני לא בטוח אם במהלך היום לא יתברר שאנחנו גם לא מצביעים עליו. אני חושב שבמהלך היום אנחנו עוד נזדקק לנושאים הללו של הטבות לחיילים משוחררים.

בחוק מופיעים עדכונים נוספים בנושא מס שבח – – –

רון נחמן (הליכוד):

אולי אתה יכול להרחיב בקשר לחיילים המשוחררים? אמרת עכשיו דברים שאינם בפנינו.

חיים אורון (בשם ועדת הכספים):

אני לא מציג עכשיו דברים שאינם בפנינו.

רון נחמן (הליכוד):

אמרת שבמהלך היום – – –

חיים אורון (בשם ועדת הכספים):

אני לא אחראי לכך. בחוק המוצע לפנינו יש תיקון של נקודות זיכוי לחיילים משוחררים, ללא הבחנה לגבי מקצועות מסוימים, כפי שהיה בשלב הקודם. פריסה ליותר שנים – מהלך שיש בו הטבה לחיילים המשוחררים.

למיטב ידיעתי, ואני אומר זאת על סמך ידיעה שכל אחד מאתנו שומע עליה, החוק החדש המוצע מכיל בתוכו חלק מההטבות הללו באופן אחר. אני מניח שבהמשך יתקבל חוק שלם לטובת חיילים משוחררים, והנושאים של ההטבות במס יהיו חלק ממנו, ולא בדיוק במתכונת המופיעה כאן.

לכן יכול להיות שאנחנו אפילו נאשר היום את הסעיף כמו שהוא מופיע כאן, אם לא תתקבלנה ההסתייגויות, ובימים הקרובים, כאשר יובא לכנסת החוק במתכונתו החדשה, הסעיפים האלה יתבטלו, או מאליהם או בחקיקה.

לכן, לבו של הסעיף הוא הרפורמה במס הכנסה. אני חושב שהמהלך בעיקרו הוא מהלך בכיוון נכון, ואני מקווה שהכנסת תאשר אותו. תודה.

היו"ר ש' וייס:

תודה. חברי הכנסת, אנחנו ממשיכים עכשיו בהשמעת ההסתייגויות. אני מזמין עכשיו את חבר הכנסת צחי הנגבי – איננו; חבר הכנסת עוזי לנדאו – איננו. חבר הכנסת רון נחמן, בבקשה. כאמור, חמש דקות לכל דובר, ואם אפשר פחות, עוד יותר טוב.

חברי הכנסת, היום אנחנו מתרימים ותורמים דם בקומה החמישית. מי מכם שמעוניין – מוזמן.

מיכאל איתן (הליכוד):

למי שיש.

היו"ר ש' וייס:

יש לכולם.

בבקשה, חבר הכנסת רון נחמן.

רון נחמן (הליכוד):

אדוני היושב-ראש, חברי הכנסת, הפרק שאנחנו עוסקים בו, מסים, אינו מספיק, כי הסעיפים בפרק זה, תחת הכותרת "מסים", כוללים עוד חוקים ויש להם השלכות, והמונח "מסים" אולי אינו מובן גם לקהל הרחב.

בעצם הפרק הזה בא, בהתאם למטרות חוק ההסדרים, לאפשר לממשלה לבצע את מדיניותה ואת סדרי עדיפויותיה כפי שהיא הציגה אותם בפני הכנסת. השאלה שאני שואל היא: המכשיר שנקרא "מסים", כיצד הוא משרת, לא את הממשלה אלא את תושבי מדינת ישראל?

אדוני היושב-ראש, הבוקר היינו עדים להודעתו של יושב-ראש ועדת העבודה והרווחה של הכנסת, חבר הכנסת עמיר פרץ, בקשר להסכם שהושג אתמול לגבי המפעל "עוף טוב" בבית-שאן. דיברתי על כך אתמול מעל הדוכן, אדוני היושב-ראש, ואמרתי שהממשלה, שהמדיניות המוצהרת שלה היא לדאוג לרווחתם של תושביה, מצהירה דבר אחד אבל עושה דבר אחר, והדוגמה הטובה ביותר – – –

היו"ר ש' וייס:

בעקבות הנאום שלך, הושג בערב הסכם ויש הסדר.

רון נחמן (הליכוד):

ודווקא בגלל העניין הזה, ולא בגלל הנאום שלי, היה זה חבר הכנסת דוד לוי אשר רגז אתמול בפתח הדיון, ובצדק, על כך שהנושא לא עלה כהצעה דחופה לסדר-היום, ואתה, אדוני היושב-ראש, היית זה שניסה להסדיר את העניין, ולשמחתי, ישבו חברי ועדת העבודה והרווחה ובמאמץ משותף הגיעו למה שהגיעו. אבל המקרה הפרטי הזה, אדוני היושב-ראש, מלמד כמה שגויה המדיניות הנקוטה על-ידי הממשלה כאשר היא באה לביצוע בשטח.

ממה נפשך? אם אנחנו מדברים היום על הפחתת שיעורי מס ההכנסה, כפי שאמר חבר הכנסת חיים אורון, אני מברך על כך. אבל כאשר הממשלה מפחיתה את המסים, מה היא תעשה מבחינת התקציב כולו כשיחסרו לה מקורות הכנסה בשעה שהצמיחה במשק לא קיימת? היום המדינה מראה בעצם לציבור, בפעילות פופוליסטית, וייתכן בגלל איזה תהליך של בחירות הולך וקרב, שהיא מנסה למצוא חן בעיניו במערכת חוקים פופוליסטיים, שהקשר בינם לבין הכלכלה והמדיניות שלה הוא מקרי בהחלט.

אדוני היושב-ראש, המקרה של בית-שאן חמור ביותר. לפנינו עומדות שתי מערכות משנה של מערכת הביטחון: הראשונה, התעשייה הצבאית, והשנייה, התעשייה האווירית. אנחנו עדים לפיטורים של 2,900 איש בתעשייה האווירית, אבל ועדת העבודה והרווחה לא יושבה על המדוכה הזאת.

תמר גוז'נסקי (חד"ש):

היא יושבה, ועוד איך יושבה, לא ישיבה אחת ולא שתיים.

רון נחמן (הליכוד):

ומה קרה, חברת הכנסת גוז'נסקי, האם מישהו מהתעשייה האווירית הוחזר למקום עבודתו?

תמר גוז'נסקי (חד"ש):

זה ויכוח אחר – – –

רון נחמן (הליכוד):

מה זה ויכוח? כולם מתהדרים היום בזה שהעובדים של מפעל "עוף טוב" הוחזרו לעבודתם מפני שוועדת העבודה והרווחה טיפלה בעניין שלהם.

תמר גוז'נסקי (חד"ש):

— — —

רון נחמן (הליכוד):

האם הכנסת צריכה לטפל במערכת יחסי העבודה?

תמר גוז'נסקי (חד"ש):

יש הסכם — — —

רון נחמן (הליכוד):

מה את עשית כחברת הכנסת שדורשת כל הזמן את טובתם של העמלים? מה את עשית לטובתם של עובדי התעשיות הביטחוניות?

תמר גוז'נסקי (חד"ש):

הרבה יותר ממך, זה בטוח.

רון נחמן (הליכוד):

פיטוריהם של כמה עובדים את מנעת?

לכן, דווקא בעניין הזה אני מברך על ההסכם שהיה אתמול; אני מברך עליו, אבל זה דבר פרטני שמצביע על המחלה. ממשלה שראשה אומר כי תעשיות הביטחון גדולות על המדינה והוא מחפש ומבקש שמישהו ייקח אותן בחינם – אם זה המסר שראש ממשלה וממשלה סוציאליסטית מעבירים ומביאים בפני הציבור, אני חושב שהמסר הזה שלילי, ומהבחינה הזאת, אדוני היושב-ראש, זה לא

יעזור שיעמוד כאן חבר הכנסת חיים אורון ובשם הקואליציה ובשם החלטת ועדת הכספים של הכנסת ישבח אותה נקודה של הפחתת מס הכנסה בשיעורים מינימליים, שעה שציבור המפוטרים ברחוב הולך וגדל ויודע בדיוק מה קורה בשטח ומה המרחק בין ההצהרה לבין הביצוע.

היו"ר ש' וייס:

תודה רבה. יהיו לך עוד הרבה הזדמנויות לדבר, אז בואו נקפיד על הזמן.

חבר הכנסת חיים קופמן, חבר הכנסת דן תיכון – אינם באולם. אני מזמין עכשיו את חבר הכנסת צחי הנגבי, את חבר הכנסת עוזי לנדאו – אינם באולם. אני מזמין שוב את חבר הכנסת רון נחמן, או שמא אתה רוצה לנוח, לתת לחבר הכנסת מיכאל איתן לדבר ואחר כך לחזור? חבר הכנסת איתן, משום שאתה הבא בתור, אני מזמין אותך.

רון נחמן (הליכוד):

סליחה, אדוני היושב-ראש, תרשה לי.

היו"ר ש' וייס:

בבקשה, זו זכותך וזה תורך, ואחר כך, אם לא יהיו כאן חברי הכנסת חיים קופמן ודן תיכון – חבר הכנסת חיים אורון, ואם הוא לא יהיה – חבר הכנסת מיכאל איתן.

רון נחמן (הליכוד):

אדוני היושב-ראש, בהקשר של המסים – – –

היו"ר ש' וייס:

איזה מהם?

רון נחמן (הליכוד):

אני מדבר על פרק ג': מסים. אדוני היושב-ראש, אני מחזיק ביד את פסיקת בג"ץ. כידוע, עתרתי נגד ממשלת ישראל לגבי מה שקרוי ועדת-שבס, והבג"ץ פסק שוועדת-שבס איננה חוקית, בעצם החלטות הממשלה אינן חוקיות, ואגיד את זה בלשון בג"ץ: "סוף דבר, החלטת הממשלה אינה יכולה לדור

בכפיפה אחת עם החוק" – חוק ערי ואזורי הפיתוח – "כל עוד לא יבוטל או יתוקן, ודין הוא כי נעשה צו מוחלט כמבוקש בבג"ץ". הבג"ץ קבע באופן חד-משמעי, שכאשר החלטת ממשלה, ואפילו תהיה חשובה כמו ועדת-שבס או ועדת המנכ"לים, עומדת בסתירה לחוק שהכנסת חוקקה, חוק שעומד, שריר וקיים, החלטה כזו איננה חוקית.

אומר הבג"ץ: "השוואת החוק להחלטת הממשלה מגלה כי שניהם עוסקים באותה מאטריה גופה, פיזור אוכלוסין, קידום ופיתוחם של יישובים שיסווגו כערי ואזורי פיתוח בדרך של מתן הטבות ותמריצים. החלטת הממשלה", אומר בג"ץ, "לא נועדה אלא ליצור מסלול מקביל להשגת אותו יעד בקונצפציה ובקריטריונים שונים מאלה שקבע החוק". ואמרתי כבר קודם בדברי מה המטרה המוצהרת ומה המטרה האמיתית של הממשלה.

אם אנחנו עומדים לאשר היום את מערכת החוקים והמיסוי, אני שואל כאן את חברי הכנסת, אני שואל את הציבור, אני שואל את עם ישראל: אדוני היושב-ראש, כמה כסף ייחסך מכך שיפסיקו את הנחות המס לתושבי יהודה, השומרון ועזה, כמה? – 45 מיליון שקל. מה הוא סדר גודל תקציב המדינה היום? – למעלה מ-120-130 מיליארד שקל. מהכסף הזה, מכבשת הרש, ייושע התקציב של מדינת ישראל, וכדי לקחת גם את הקומץ הזה באה ממשלת ישראל ומפירה פסיקת בג"ץ, ובתרגילים מנסים היום בחוק ההסדרים ללכת ולהקפיא את חוק ערי ואזורי פיתוח, על-מנת שהוא לא יהיה קיים בהקבלה להחלטת ממשלה, כדי שממשלת ישראל תוכל לבוא אז בידיים לא נקיות ולומר: לא קיים החוק שסותר החלטת ממשלה, ולפיכך אותה החלטת ממשלה מפורסמת שהקימה ועדת-שבס שרירה וקיימת. לפי דעתי, זה תרגיל פוליטי פסול מכל בחינה. מבחינה חוקית, מבחינת אמות השלטון, סדרי המשפט, פסיקת בג"ץ והצדק לתושבים, אני חושב שמכל הבחינות האלה הדבר הזה פסול, ובעיקר מבחינה קונסטיטוציונית.

אדוני היושב-ראש, החלטת הממשלה, כפי שבוטלה על-ידי בג"ץ, אסור לה שתחזור היום לחיים בחקיקה פסולה שאין לה דבר עם הדמוקרטיה. לכן, אדוני היושב-ראש, הקטע הזה שנקרא "סדרי עדיפויות" ובא לידי ביטוי במערכת מסים חדשה חייב להיות מושת על כל אזרחי מדינת ישראל, בלי אפליה, בלי משוא פנים ובלי קריטריונים מיוחדים לאנשים ממגזר מסוים באזור מסוים.

כי אם נתחיל בזה, אדוני היושב-ראש, היום מדובר בתושבי מעלה-אפרים וקריית-ארבע, קרני-שומרון ואלפי-מנשה. מחר ידובר בכל המגזר של הקיבוצים ושל המושבים, של הג'ינג'ים ושל בעלי העיניים הכחולות ושל בעלי העיניים החומות. כי כאשר אתה מתחיל באפליה הזאת, אינך יודע לאן אתה הולך. תודה רבה.

היו"ר ש' וייס:

אני מודה לחבר הכנסת רון נחמן. חבר הכנסת איתן, עכשיו ממש אתה. אחר כך – חבר הכנסת בא-גד.

רענן כהן (העבודה):

ואחריו?

היו"ר ש' וייס:

אנחנו לא נוהגים לומר את זה. אבל זה לא אדוני. לאדוני יש עוד קצת זמן.

יוסף בא-גד (מולדת):

כמה הסתייגויות יש לי בקשר לזה?

היו"ר ש' וייס:

זה לוקח המון זמן לספור. עוד מעט אודיע לך.

יוסף בא-גד (מולדת):

זה כתוב בצד.

היו"ר ש' וייס:

נכון, שלוש.

מיכאל איתן (הליכוד):

אדוני היושב-ראש, כנסת נכבדה, מאחר שבסעיף זה אני רשום לשש הסתייגויות, רציתי לבקש לאפשר לי לצרף שתיים מהן, לא יותר, על מנת שאוכל לפתח את הנושא.

היו"ר ש' וייס:

אז אתה רוצה 40 דקות.

מיכאל איתן (הליכוד):

לא, רק שתי הסתייגויות. סיכמנו שלא יהיו צירופים, אלא במקרים מיוחדים, מתוך מגמה שלא יהיה ריכוז וחבר כנסת אחד יגזול שעתיים-שלוש שעות מהדיון כשיש רשימה ארוכה של מחכים. אבל לאור

הנתונים כאן, כאשר ממילא יבוא תורי שוב בתוך כמה דקות, אני מבקש לצרף שתי הסתייגויות מתוך השש.

היו"ר ש' וייס:

כמה זמן אתה רוצה?

מיכאל איתן (הליכוד):

עשר דקות לשתי הסתייגויות.

היו"ר ש' וייס:

ולהשאיר לך ארבע הסתייגויות לסיבוב אחר?

מיכאל איתן (הליכוד):

אני חייב, כי לפי ההסכם אינני יכול לצרף אותן.

היו"ר ש' וייס:

בסדר, אין בעיה.

מיכאל איתן (הליכוד):

אדוני היושב-ראש, כנסת נכבדה, ראשית אני רוצה לומר, שאני כחבר כנסת חש קושי גדול מאוד לעסוק היום בנושאים השוטפים, אפילו הם נושאים כבדים כמו נושא המסים שאליו אנו נדרשים על-פי הסעיף של סדר-היום, כאשר יום-יום אני מתעורר, פותח את העיתון וכל מה שאני קורא בו בימים אלה זה איך הממשלה שלנו נכנעת צעד אחרי צעד, מתקפלת צעד אחרי צעד, מוותרת ויתור אחר ויתור.

כל יום אני קורא בעיתון: ישראל תציע ויתור נוסף; ישראל תציע הקלות לאש"ף; ישראל תציע מחוות. למה אני לא קורא אף פעם אחת בעיתון במהלך המשא-ומתן, שאש"ף מוותר לישראל? למה זה לא קורה? אני לא מבין איזה משא-ומתן אנחנו מנהלים?

אנחנו באמת חרדים לגורל המדינה. אלפי אנשים יוצאים לרחובות. התקשורת מצניעה את זה, היא מספרת על ראש הממשלה שסוף סוף הלך לבקר את אוהל "שלום עכשיו", פגש שם שלושה אנשים. זה ISSUE ענק. עשרות הפגנות ברחבי הארץ אינן מדווחות. אלפי אנשים יוצאים לרחובות וכולם חשים חרדה אמיתית. אתם יכולים להגיד שאולי היא אינה מוצדקת, אולי אתם צודקים, המיעוט צודק. גם זה יכול להיות. אבל בכל זאת יש מצב שהמדינה נראית כמתקפלת, ויש תחושה של אי-ודאות, תחושה של אובדן קווים אדומים, אין קווים אדומים, ואנחנו, החוששים לעצם קיומה של המדינה, צריכים לעמוד פה עכשיו ולדבר על שינויים במס הכנסה.

המצב קשה. קשה לנו לעשות את זה. לכן אני אומר, שלפני שאגע בכל נושא שהוא, אני אחזור ואומר: ממשלת ישראל אינה יודעת לעמוד על הזכויות הבסיסיות שלנו. בצורת ניהולה את המשא-ומתן הזה היא מתקפלת צעד אחרי צעד ומהווה איום וסיכון לעצם קיומה ועתידה של מדינת ישראל. ואני תובע ממנה לשנות את הקו, לשנות את המדיניות.

דרך אגב, את האמנה הפלשתינית אש"ף כבר ביטל, כמו שהבטחתם? הידידים שלכם עדיין דוגלים בהשמדת מדינת ישראל. להם אתם נותנים נשק? להם אתם מוותרים, ואתם לא תובעים מהם כלום. עשרות סעיפים יש בהסכם, אין בו סעיף אחד שאש"ף התחייב להימנע מטרור, למנוע אחרים מטרור, למנוע תעמולה נגד יהודים, למנוע הסתה נגד יהודים. שום התחייבות אין לו. וכל פעם שאנחנו תובעים ואומרים: תטילו עליו התחייבות, אומרים לנו: מה? אתה מחליש את ערפאת. אני צריך את ערפאת חזק עם אמנה פלשתינית? אני רוצה לראות שהוא יהיה חזק בלי אמנה פלשתינית. ואתם מחזקים את ערפאת עם אמנה פלשתינית, וטוענים שהוא יציל אותנו. משענת קנה רצוף מצאתם שתרוצץ את כולנו, חס וחלילה, אם התוכנית הזאת תקרום עור וגידים.

ועכשיו לעניין המיסוי. אנחנו צריכים בראש ובראשונה לברך את הממשלה על המגמה שאומנם אינה באה לידי ביטוי מספיק, להקטין את נטל המס. מה המשמעות של מס? מה המשמעות של נטל מס גבוה? בסופו של דבר, כאשר הממשלה מטילה מסים, היא מבטיחה כביכול שהיא תספק שירותים רבים ומגוונים לאוכלוסייה. ואני אומר לכם היום, שכאשר אני מקבל כאן בכנסת משכורת של 7,000 שקל, וממנה אני צריך להוריד את ההוצאות, נשארים לי ביד כ-4,000 שקל נטו לחודש. אני מעדיף שהממשלה תיקח ממני פחות מסים, תשאיר לי עוד 500 שקל לחודש, תיתן לי פחות שירותים, וב-500 השקל שיישארו בידי אני אקנה את השירותים ביעילות גדולה יותר ובהחלטות טובות יותר.

מה המשמעות של נטל המס הזה? אומרים לאנשים במעמד הבינוני ובמעמד הבינוני הנמוך: אתם צריכים לשלם את המס, כי כולנו יודעים שארבעה עשירונים או אפילו חמישה עשירונים, כמחצית מן האוכלוסייה, אינם משלמים יותר מאשר 3% עד 4% מכלל המס. נטל המס נופל על מי שנמנה עם העשירון השישי ומעלה. רוב המס נופל על העשירונים השישי, השביעי והשמיני. והאנשים האלה אינם מיליונרים, אלה אנשים שהמשכורות שלהם הן לא בשמים. תמיד מביאים לדוגמה את בעלי הווילות בכפר-שמריהו. אבל אני מדבר על מעמד בינוני נמוך ומעמד בינוני – –

היו"ר ש' וייס:

חבר הכנסת איתן, באיזה עשירון אנחנו, חברי הכנסת, מצויים?

אלי דיין (העבודה):

בראשון.

דוד צוקר (מרצ):

אנחנו באמצע – – –

מיכאל איתן (הליכוד):

אנחנו באמצע מתוך עשרה על-פי ההכנסה נטו. אבל אתה שוכח, חבר הכנסת דדי צוקר, שאם תיקח את ההכנסה שלנו נטו, אותם 7,000 שקל שרשומים, ותוריד מזה את מה שאנחנו צריכים לשלם מ-7,000 אלה לאחזקת הרכב ולשאת בהוצאות הפרלמנטריות שלנו וכו' – אלה שפעילים ומשקיעים את עצמם בעבודה פרלמנטרית ומוציאים הוצאות – אז מה-7,000 האלה נשארים הרבה פחות.

אני רוצה לומר, שהנטל של המס גורם, בסופו של דבר, לכך שבשירותים מסוימים האזרח יכול לכלכל את מעשיו ללא עזרת הממשלה, ויכול היה לקבל אותם ביעילות רבה יותר ולגרום לעצמו עוד רווחה. אבל על-ידי הכבדת נטל המס הממשלה משאירה לו פחות הכנסה פנויה, והיא מחליטה מה לעשות בכסף שהיא לוקחת ממנו. הייתי אומר שזה פוגע אפילו בחירות האזרח במובן הקלסי של המלה. היום חירות של בני אדם היא החופש להחליט, היכולת לבצע. זה לא משהו תיאורטי. ובמציאות שלנו היכולת להחליט תלויה בכסף שיש לך למימון החלטות שאתה יכול לקבל. ברגע שהממשלה לוקחת מהכנסתך למעלה מ-50% כמסים, ואומרת, במקרה הטוב, אם היא יעילה, שהיא תיתן לך בתמורה לזה שירותים, היא שוללת ממך את כושר ההכרעה שלך ביחס למה שאתה רוצה לעשות ולהחליט. כי אין לך אמצעים לקבל את ההחלטות.

לדוגמה, אם מצד אחד הממשלה לוקחת מס הכנסה גבוה מחייל משוחרר, ומצד שני היא לוקחת את המסים האלה ונותנת משכנתאות לדיור, יכול לבוא חייל משוחרר ולהגיד: אל תיקחו ממני מסים. תנו לי, כחייל משוחרר, פטור ממס לשלוש, לארבע, לחמש, לשש שנים, ואני אחליט מה לעשות בכסף הזה. אני ארצה – אני אקנה דירה; אני ארצה – אני אקים לי עסק; אני ארצה – אני אלמד. אבל ברגע שלקחתם ממני מיסוי גבוה, ואתם מחליטים דווקא לממן את הדיור, אתם שללתם ממני את חופש ההכרעה, את חירות האזרח שלי. אתם משעבדים אותי. אתם חייבים אותי לפעול על-פי החלטות שלכם.

כאשר אנחנו מדברים על נטל מס – מס חייב להיות. יש ביטחון, יש תשתיות, יש שירותי בריאות וחינוך בסיסיים שאין אפשרות לספק אותם. אבל כאשר מונחת על כף המאזניים הרחבת התערבות הממשלה על-ידי נטילת המסים מצד אחד, ומצד שני הספקת שירותים, כל אחד מאתנו צריך לדעת, אף שלפעמים הוא נמצא בצד שנהנה מהשירותים של הממשלה, שהשירותים האלה ממומנים על-ידי הציבור. השירותים האלה אינם מתנה שהוא מקבל. השירותים האלה, בסופו של דבר, אינם ניתנים לו ביעילות. הממשלה מקיימת מנגנונים אדירים על מנת לגבות את הכסף, ומנגנונים לא פחות גדולים על מנת לספק תמורתו את השירותים. אותו אזרח צריך לדעת, שלו היה עליו לרכוש את השירותים

מהכנסה פנויה שלו, הוא היה יכול לרכוש אותם ביעילות יותר גדולה, על-פי טעמו האישי, על-פי הכרעתו, על-פי החלטתו, וללא ספק במחיר הרבה יותר זול.

לכן, אני אומר שצריך לברך את הממשלה על ההפחתה במס. עדיין אנחנו רחוקים מאוד משיעור המס הרצוי.

מה מצבי מבחינת הזמן?

היו"ר ש' וייס:

מצבך – שבע שניות אחרי. אתה רוצה לנוע להסתייגות נוספת?

מיכאל איתן (הליכוד):

עוד אחת וזהו. אז יש לי עוד ארבע דקות וחצי.

אלי דיין (העבודה):

אני דווקא נאבק על זה ששר האוצר לא יביא את הרפורמה. כי היא נותנת יותר לעשיר שמרוויח 30,000 שקל, ומי שמקבל 3,000 שקל יקבל אפס.

מיכאל איתן (הליכוד):

חבר הכנסת אלי דיין, אני בעד סיוע לשכבות החלשות, אני בעד העלאת המינימום של אמצעי הקיום והרווחה במדינת ישראל על מנת שבני אדם יוכלו להתקיים בכבוד ויקבלו את השירותים הבסיסיים – בריאות, חינוך, מינימום של הכנסה, סיוע לכל הנזקקים מבחינה סוציאלית. אבל כל מה שאני רוצה לומר, שלא בהכרח הדברים האלה צריכים לבוא מחלוקת המס כפי שאתם מטילים אותו. אני אביא לך דוגמה. מצד אחד, אתה אומר: תראו, חברים, אני רוצה להטיל מס על שכבות מבוססות, להעלות להן את המס. מצד שני, אתה שולח להן – אתה בעצמך – קצבת ילדים, ואתה לא רוצה להטיל עליה מס. תגיד לי – אתה השתגעית? הרי אתה אומר דבר והיפוכו. מה אני מציע לך במקום זה? תן להם תמריץ לעבוד על-ידי זה שתגיד להם: תעבדו יותר; לא תשלמו יותר מס הכנסה, להיפך – תעבדו יותר, תרוויחו יותר. אבל אם אתם מקבלים מהמדינה קצבת ילדים, ויש לכם הכנסה גבוהה, אני אטיל מיסוי על קצבת הילדים. למה אתה מטיל עליהם מס הכנסה, על הדבר שהם צריכים לעשות?

אלי דיין (העבודה):

אי-אפשר להטיל מס על קצבאות ילדים.

מיכאל איתן (הליכוד):

יש אפשרות טכנית. אני אוכיח לך את זה.

אני רוצה לומר לך עוד דבר, חבר הכנסת אלי דיין. עזוב את המיליונרים, את המאיות הראשונות. בוא נדבר על מעמד בינוני שרוצה להתקדם קצת. אתה מוכרח להשאיר לו הכנסה פנויה. תן לו אפשרות להתקדם. אם תאמר לאנשים: תעבדו יותר, אבל שיעור המס שלכם לא יעלה, תשלמו אותו שיעור מס – אתה נותן להם תמריץ לעבוד יותר. מה קורה כשהם עובדים יותר, חבר הכנסת אלי דיין? מה עולה? עולה התמ"ג – תוצר מקומי גולמי. יש צמיחה במשק. ומה קורה כשעולה התמ"ג, חבר הכנסת אלי דיין? כאשר עולה התמ"ג מספיק לך שיעור מס נמוך על מנת לגבות אותה כמות כסף ולממן את ההוצאות הסוציאליות.

אביא דוגמה של משק שהתמ"ג שלו גדול – 100 מיליארד דולר, ושיעור המס שם נע בצורות שונות ומצליח לגבות 20 מיליארד דולר מיסוי. אם המשק הזה יצמח בשנה הבאה ובמקום 100 מיליארד דולר יהיו 120 מיליארד דולר; בשנה לאחר מכן, במקום 20 מיליארד דולר הכנסות, באותם שיעורי מס, בלי להעלות, הוא מרוויח 24 מיליארד דולר. כי הוא עדיין גובה 20% מס. כלומר, גם אם שיעור המס נשאר 20% או 25%, ומעודד הכנסות, ואנשים ירוויחו יותר, והתמ"ג יהיה יותר גבוה, באותו שיעור – של 20% או 25% – הממשלה יכולה לגבות כסף מספיק על מנת לסייע לשכבות החלשות.

אלי דיין (העבודה):

היו"ר ש' וייס:

לא, לא, חבר הכנסת אלי דיין, אתה כבר תגרור אותו להסתייגות רביעית.

מיכאל איתן (הליכוד):

בנושא המיסוי אנחנו רוצים להשיג כמה דברים. מצד אחד, המיסוי צריך לווסת פעילות כלכלית ולא למנוע גידול בצמיחה; אף שאתם רוצים, וחשוב, שכל הנושא של המיסוי יהיה בו גם אלמנט של צדק סוציאלי ושמירה על פער באי-שוויון. אבל עדיף שתהיה מידה מסוימת של אי-שוויון וכל המשק ינוע למעלה, מאשר שיהיה שוויון וכולנו נהיה למטה. מוכרחים לאזן בין שני הדברים האלה.

ולכן, אני אומר כאן להגנתו של שר האוצר, כמו שהגנתי על ממשלות הליכוד. לא תמיד מה שמכנים "קו העוני" משקף דברים אבסולוטיים. הוא בעצם משקף דברים יחסיים. תודה רבה.

היו"ר ש' וייס:

חבר הכנסת איתן מיצה שלוש הסתייגויות. נשארו לו בסיבוב זה עוד שלוש.

חבר הכנסת חיים אורון, כמה אתה רוצה מהמנה שלך עכשיו?

חיים אורון (מרצ):

עשר דקות.

היו"ר ש' וייס:

זאת אומרת, שתי הסתייגויות.

קריאה:

מי אחריו?

היו"ר ש' וייס:

אחריו יהיה חבר הכנסת יוסף בא-גד. חבר הכנסת אורון, בבקשה, יש לך עשר דקות.

חיים אורון (מרצ):

אדוני היושב-ראש, חברי הכנסת, חבר הכנסת איתן, בוא נדבר עשר דקות על מסים. אתם באים ואומרים את הטיעון הנכון: אדם, מיגיע כפיו, הגדיל את הכנסתו, ואתם באים ולוקחים לו 50%, 40%; רצונו קטן. תפחיתו, כי בארץ יש נטל מס גבוה, לא הגיוני, שמפריע לאנשים. זה מה ששמענו כל השנים. ותראו מה קורה בעולם? מה עשה רייגן, מה עשה בוש אחריו? מה כל נעשה בכל העולם?

ואנחנו באים ואומרים, אני, למשל, חבר הכנסת איתן: הטיעון הזה, אין לו ידיים ורגליים. אנחנו בנטל מס מהנמוכים בעולם. אמרו: עזוב, זה לא שייך. למה זה לא שייך?

אני קורא מתוך מסמך של משרד האוצר, דוח שנתי של מינהל הכנסות המדינה. כאשר מדובר בנטל המס כאחוז מהתמ"ג – – –

מיכאל איתן (הליכוד):

איזה מסים אתה קורא? ביטוח לאומי, מס הכנסה, מסים עקיפים, תחבר ביחד.

חיים אורון (מרצ):

הכול ביחד.

היו"ר ש' וייס:

איזה דוח?

חיים אורון (מרצ):

דוח מס' 42 של מינהל הכנסות המדינה.

היו"ר ש' וייס:

על זה נאמר דוח דוח ודורשיו.

חיים אורון (מרצ):

חבר הכנסת איתן, כל נטל המס, מס הכנסה, כל המסים העקיפים וביטוח לאומי, בעמוד 262, נטל המס בישראל הוא 38.4% מהתמ"ג. בארצות-הברית הוא קטן יותר, נכון, זה ידוע. ביפן קצת פחות ובארצות מאוד לא מפותחות כמו גרמניה – 41.6%, כמו צרפת – 42.7%, וזה כמו בלגיה, דנמרק, הס מלהזכיר את שבדיה.

היו"ר ש' וייס:

מה המצב באלבניה?

חיים אורון (מרצ):

עכשיו אתה שואל אותי איזה מסים. בואו נסתכל בטבלה של המס הישיר. במס הישיר אנחנו בשיא עולמי של נטל מס נמוך, חבר הכנסת איתן. במדינת ישראל – 17.3%, אדוני היושב-ראש. בארצות-הברית – 21.3%, ביפן – 22%.

היו"ר ש' וייס:

זה ממוצע, נכון?

חיים אורון (מרצ):

לא, זה סך כל נטל המס מהתמ"ג.

מיכאל איתן (הליכוד):

אתה שוכח שבשאר המס השולי הוא 48%, ובארצות-הברית – 31%.

חיים אורון (מרצ):

נגיע לזה בלי הפרעות, חבר הכנסת איתן.

בצרפת – 28%, במדינת ישראל – 17.3%. אבל איזה פלא, חבר הכנסת איתן, מה קורה במס העקיף? ראה איזה פלא, במס העקיף שאתה ואני נסכים שהוא מס רגרסיבי, מדינת ישראל גם כן בשיא – 21.1%. ארצות-הברית – שלישי. גרמניה, חצי – 12.4%. צרפת – 14.2%. על איזה מין נטל מס נורא מדובר, חבר הכנסת איתן? מסים ישירים נמוכים, מסים עקיפים רגרסיביים גבוהים, ואתה מתלונן ואומר: תראו מה שקורה במערכת בארץ.

אחר כך אמרת בקריאת ביניים, חבר הכנסת איתן, ומה עם הביטוח הלאומי? כן, מה עם הביטוח הלאומי? במדינת ישראל, סך כל הכנסות הביטוח הלאומי – 4.9%. במדינה המפגרת ארצות-הברית, עם שיעורים סוציאליים נמוכים – 7.6% ביטוח לאומי. במדינת ישראל – 4.9%. ביפן – 8.4%, כמעט כפול מאשר אצלנו. בגרמניה – 16%, פי ארבעה מאשר בישראל. כל הארצות הללו הן ארצות נחשלות? בכולן יש שלטון סוציאליסטי-הסתדרותי? בצרפת – 19.3%, פי חמישה כמעט, פי ארבעה ויותר מאשר בארץ.

ועכשיו אתה אומר לי: אבל עזוב, הבעיה היא המס השולי. המס השולי במדינת ישראל היה 48%, ועל-פי החקיקה דהיום – 50%. נכון, בארצות-הברית – 31%. קלינטון מעלה אותו.

מיכאל איתן (הליכוד):

לכמה?

חיים אורון (מרצ):

רגע, חבר הכנסת איתן. אבל במדינה מפגרת כמו בלגיה, המס השולי הוא 65%.

מיכאל איתן (הליכוד):

מה שיעור המס על רווחים שממנו מתחילים לשלם? ומה הפטורים שמקבלים שם? ומה הפטורים שמקבלים כאן?

חיים קופמן (הליכוד):

היו"ר ר' אדרי:

חברי הכנסת. חבר הכנסת איתן, אתה רשום. אתה יכול להשיב בתורך כמה שאתה רוצה.

חיים אורון (מרצ):

חבר הכנסת איתן, חבר הכנסת קופמן, מדינה מפגרת כמו גרמניה, המס השולי הוא 53%. אז קורא לי חבר הכנסת קופמן בקריאת ביניים: ומה עם המסים העקיפים? היא הנותנת. המסים העקיפים הם בשיעורים כפולים מאשר בארצות אחרות, הם רגרסיביים.

חיים קופמן (הליכוד):

נכון.

חיים אורון (מרצ):

אז איך מאזנים את זה? מי שבא ואומר: לא דרושים מסים נוספים, לא עקיפים ולא ישירים, אין לו בעיה. הוא רק נואם נאומים על חיילים משוחררים, על כבישים, על ההתנחלויות, על ביטחון ועל כל הדברים שבעולם. מי שאומר: דרושים מסים בשיעור מסוים וצריך לבחור בין אלה לאלה, צריך להפסיק את האמירה השקרית – ועכשיו אני מדבר בסגנונו של חבר הכנסת דן תיכון: שקר, לפטר – צריך להפסיק את האמירה השקרית, כי כל הנתונים במסמך של האוצר מורים: א. ששיעורי המס בארץ אינם גבוהים בהשוואות בין-לאומיות; ב. ששיעורי המס העקיף גבוהים מאוד ורגרסיביים.

חיים קופמן (הליכוד):

כולל המע"מ.

חיים אורון (מרצ):

נכון. ושיעורי המס הישיר והביטוח הלאומי – – –

מיכאל איתן (הליכוד):

ועלות העבודה.

חיים אורון (מרצ):

יש מחקר של יורם גבאי, שאחראי גם למסמך הזה, וגם הסיפור על עלות העבודה הוא אגדה. הצליחו לנפח את הראש לציבור היהודי. בהשוואות אמיתיות, בשורה ארוכה של נושאים, בשירותים, בשירותים הפיננסיים, בתעשייה, עלות העבודה במדינת ישראל היא יותר נמוכה, וזה אחד המנופים לתחרות מבחינת מדינת ישראל.

רענן כהן (העבודה):

חבר הכנסת אורון, אפשר לשאול אותך שאלה? אתה מדבר בלהט רב. מה אתה עושה עם ההון השחור כשאתה אומר שהמסים נמוכים במדינת ישראל?

חיים אורון (מרצ):

אני לא אמרתי שהמסים נמוכים מאוד. אני מקווה שמצד הלובי החברתי לא יתווכחו אתי עכשיו, כי אני כבר לא יודע מי בעד מי פה; הלובי החברתי רוצה גם הרבה הטבות, גם הרבה מסים, והוא גם נואם נגד מיסוי. חברים יקרים, צריך פעם אחת לדבר אמת עם עצמנו.

חבר הכנסת רענן כהן, אם אתה מתכוון ברצינות, ואני מאמין שאתה מתכוון ברצינות לסממאות שאתה אומר אותן, צריך להן מקורות.

מיכאל איתן (הליכוד):

המקורות יבואו מהגידול בצמיחה.

חיים אורון (מרצ):

אני מסכים אתך.

רענן כהן (העבודה):

אתה לא ענית לי.

היו"ר ר' אדרי:

חברי הכנסת, כשיש קריאת ביניים אחת, יש בה טעם. כשחוזרים הרבה פעמים על קריאות ביניים, גם אין הערכה לקריאות הביניים. תודה לכם.

רענן כהן (העבודה):

אנחנו מדברים על מיליארדים – – –

היו"ר ר' אדרי:

חבר הכנסת רענן כהן, יש לך חמש הסתייגויות, 25 דקות. כשיגיע תורך תוכל להגיב. אני מודה לך.

חיים קופמן (הליכוד):

חבר הכנסת רענן כהן רוצה להסתייג מההסתייגויות שלו.

חיים אורון (מרצ):

חבר הכנסת רענן כהן, אתה מאמין לי שלא נתחרה זה בזה ברצון לעשות כל מאמץ אפשרי כדי להשתלט עוד ועוד על ההון השחור. אבל אני מציע, לפחות למי שמגיש, כמוני, דרישות לתיקונים קונקרטיים עכשיו, בשנת התקציב הנוכחית, שלא יגיד לשר האוצר: מאיפה – מההון השחור. תעסוק בהון השחור, תגדיל את היקף הגבייה עד כמה שניתן, ואולי אז יהיה ניתן להפחית את שיעורי המס.

אני מסכים עם חבר הכנסת איתן, שהמנוע העיקרי להגדלת הרווחה הוא בתחום הצמיחה. אבל, מי שאומר רק את זה מתעלם משאלות חלוקת ההכנסה, הפערים החברתיים – על זה אני מדבר באחת ההסתייגויות הבאות – וההשלכות שלהן לגבי צמיחה. יש מחקרים עדכניים של הבנק העולמי, של מכוני רבים, שהארצות שצמחו יותר אלה ארצות שבהן מדד השוויון היה יותר קטן, זאת אומרת שהפערים היו קטנים יותר. יש קורלציה טובה יותר בין צמיחה ושיעורי ההשתתפות בשוק העבודה בארצות שהן יותר שוויוניות, לא שוויוניות באופן פשטני – מאשר בארצות שהפערים בהם יותר גדולים. כך שגם בטיעון לגבי עידוד הצמיחה – הטענה האומרת, נעודד צמיחה וכל אחד, מירב הכנסתו בידיו וזה בלבד יהיה המנוע היחיד, היא טענה בלתי נכונה.

אני מודע לכך שסוף סוף הגענו לאחד מצירי המחלוקת האמיתיים שחוצים את הבית הזה. לי יהיה מעניין להמשיך בהסתייגויות הבאות.

היו"ר ר' אדרי:

חבר הכנסת אורון, אני מודה לך מאוד שעמדת בזמן שהוקצב לך.

אני מזמין את חבר הכנסת יוסף בא-גד. אדוני, אני יכול להציע לך, אם רצונך בכך, לנמק את שלוש ההסתייגויות שלך.

חיים אורון (מרצ):

אדוני היושב-ראש, הסכמנו על עשר דקות מקסימום. לא נשבור את ההסכמים.

היו"ר ר' אדרי:

אם רצונו בכך. הייתי מציע להיות גמיש כאן.

חיים אורון (מרצ):

יש חברי כנסת שיש להם שש הסתייגויות, ואז זה יהיה חצי שעה. הגענו למתכונת של דיון. היא עובדת.

היו"ר ר' אדרי:

נחליט על שלוש.

יוסף בא-גד (מולדת):

שלוש, בייחוד שהכנתי שיעור גמרא שאני לא רוצה שתפסיק אותו באמצע.

היו"ר ר' אדרי:

אנחנו מסכימים לשמוע את פסוקי הגמרא. אני מבין שאנחנו מסכימים על שלוש ברציפות. זה יהיה יותר יעיל.

חיים אורון (מרצ):

אי-אפשר. אדוני היושב-ראש, יושב-ראש הכנסת הציע לקיים מסגרת של הסכם. נפעל על-פיו. לא הייתי רוצה שמיישהו כמו חבר הכנסת מיכאל איתן – – –

יוסף בא-גד (מולדת):

סליחה, חבר הכנסת מיכאל איתן קיבל מהיושב-ראש רשות לגבי שלוש.

היו"ר ר' אדרי:

אדוני, בוא נעשה את זה בצורה מסודרת.

חיים אורון (מרצ):

עברנו לעשר דקות, נישאר בעשר דקות.

מיכאל איתן (הליכוד):

הסיכום היה שלא יהיו צירופים של יותר משתיים ביחד. אלא מה, בשעות הבוקר המוקדמות, כשפתחנו את הדיון, היו פה מעט חברים, ומטבע הדברים לא היה טעם שאותו חבר כנסת יעלה על הבמה וירד ממנה ומייד יחזור ויעלה, כי לא המתינו חברים נוספים לנמק את ההסתייגויות שלהם. עכשיו המצב שונה, יש חברים שרוצים לעלות ולנמק את ההסתייגויות שלהם.

מאחר שאני קיבלתי פריבילגיה לנמק שלוש ביחד, אני מציע לאפשר לחבר הכנסת בא-גד לנמק שלוש ואחר-כך לחזור לשתיים בלבד.

היו"ר ר' אדרי:

אני מודה לכם על ההבנה. טוב שאנחנו מתחילים את היום ברגל ימין.

אדוני, חבר הכנסת בא-גד, בבקשה. יש לך שלוש הסתייגויות, 15 דקות. אודה לך אם תואיל לעמוד בזמן שהוקצב לך. אחריו – חבר הכנסת יגאל ביבי.

יוסף בא-גד (מולדת):

כבוד היושב-ראש, כנסת נכבדה, דבר ראשון, אני מוחה בתוקף על זה שלא רק שר האוצר איננו אלא אף שר כלכלי אחד לא נמצא כאן. אם תפתחו הבוקר את העיתונים תראו שלועגים לנו, שבתקציב כה גורלי אין ממשלה, אין כמעט חברי כנסת. אני מתפלא שאין פה נציג ממשלה, אף אחד.

רענן כהן (העבודה):

אנחנו מייצגים אותם.

יוסף בא-גד (מולדת):

אני מייצג יותר טוב.

רענן כהן (העבודה):

למה?

יוסף בא-גד (מולדת):

הראשון שעשה רפורמה כלכלית הוא יוסף, ושוב, פרשת השבוע צועדת עם הזמן. יוסף העביר את העם מקצה אל קצה, אבל קרה בזה אסון לעם ישראל.

פרשת "ויחי", שנקראת השבת, נפתחת במלים "ויחי יעקב". אומר רש"י, למה פרשה זו סתומה? בספר תורה אין רווח בין פרשה לפרשה. זו הפעם היחידה, בפרשת "ויחי", בכל התורה. למה היא סתומה? כיוון שנפטר יעקב אבינו, נסתמו עיניהם ולבם של ישראל מצרת השעבוד. שואל ר' ברוך הלוי אפשטיין ב"תורה תמימה": היה צריך להיות שפרשת "ויחי" תהיה סתומה, שם מת יעקב, ולא בפרשת "ויגש". הוא מתרחץ תירוצו שהוא גורלי לנו, היות שבסוף פרשת "ויגש" כתוב: "וישב ישראל בארץ מצרים בארץ גשן ויאחזו בה". לא רק ישבו בגולה, אלא – ויאחזו בה ויפרו מאוד, ויפרו וירבו מאוד; יהודי שטוב לו, אין צרות כלכליות בגולה, המסים שם פחותים מאשר במדינת ישראל, הוא קונה יילה וגר בה ורואה בגולה את ביתו. זו טרגדיה לעם ישראל.

אני פונה מכאן לכל יהדות העולם בקריאה: גם אם המסים במדינת ישראל גבוהים יותר, כי אנחנו צריכים להחזיק צבא ולקיים ביטחון, יהודים, קומו ונעלה ציונה ולא נשתקע בגולה. זו פתיחת הנאום שלי על התקציב.

רענן כהן (העבודה):

כמה זה יעלה אם יגיעו כל היהודים?

יוסף בא-גד (מולדת):

הלואי שיעלה, הלואי שיעלה.

ועכשיו לגופו של עניין. בפרק ג', בסעיף 3, פסקה (3) כתוב: "במקום 25% יבוא 30% ובמקום הסכום הנקוב בו יבוא 300,000 שקלים חדשים". אני הצעתי שתקרת הזיכוי בגין תרומות לא תהיה 300,000 אלא 500,000, ולא תהיה 30% אלא 50%, כי המטרה היא לעודד תרומות למדינת ישראל, כפי שנהוג בארצות-הברית, ושם זה 60%. אם אנחנו רוצים שיהודים לא יתרמו למוסדות רק בארצות-הברית אלא גם בישראל, אני מציע מאוד לממשלה לשקול ולחשוב על זה, כי אנחנו זקוקים לכספים מארצות-הברית.

הערה שנייה, מוצע פה להקטין את מדרגות המס יחסית לשנת 1995. אני מציע שההקטנה תהיה ב-1994, קודם כול כדי להקל מעל העם את סבל המסים וגם כדי למנוע לזות שפתיים. מה יאמרו? ב-1996 יש בחירות, לקראת בחירות אתם מיטיבים עם העם. בואו לא ניכנס לזה ונקטין ב-1994. אני מקווה שזה יהיה כבר אחרי הבחירות, שהממשלה הזאת תרד. ובכל מקרה, לא תהיה לזות שפתיים.

יוסי כץ (העבודה):

אשרי המאמין.

יוסף בא-גד (מולדת):

מה שהאמנתי התקיים בעזרת השם. אולי שמעת גם מה שאני מאמין לגבי שכם, עוד נדבר על זה.

הערה נוספת. יש הטבות לחיילים משוחררים, ויש הגבלה לעבודות מסוימות. אני מציע לבטל את כל ההגבלות בין ענפי הייצור והתאריכים השונים ולתת את ההקלות בכל הענפים לכל החיילים המשוחררים, כאות הוקרה על שירותם הצבאי.

רענן כהן (העבודה):

כל הכבוד.

יוסף בא-גד (מולדת):

תגיד לי "כל הכבוד" גם כשאני מדבר נגדך, כי אלה דברי טעם והיגיון, ולא רק לגבי מה שאתה נלחם עליו.

היו"ר ר' אדרי:

חבר הכנסת רענן כהן, ספרתי במשך עשרים דקות חמש קריאות ביניים שלך. אודה לך אם תואיל לאפשר לדובר להמשיך בדבריו.

רון נחמן (הליכוד):

תגיד לו שלא נצביע בעד חוק החיילים אם הוא יפריע.

יוסף בא-גד (מולדת):

חבר הכנסת רענן כהן יודע שאני אתו בעניין החיילים המשוחררים.

עוד לפרק זה של מסים, הערה נוספת בעניין סחר חופשי. אני מציע להחיל את הפטורים גם על תושבי ירוחם, מצפה-רמון וחבל-קטיף ולהכיר בהם כאזור סחר חופשי, מפני שאני חושב שאנחנו צריכים להגשים את חזונו הגדול של בן-גוריון, שבהרבה דברים הסכמתי אתו, ולתת לנגב, אני מתכוון לנגב הרחוק, את פיתוחו.

ועכשיו, מורי ורבותי, משהו מהווי הימים האלה. פתח חבר הכנסת מיכאל איתן בזעקה. אנחנו דנים על מסים ואנחנו רואים מדינה נרדפת, נרצחת, ושוכחים את העיקר.

אמש, בלילה, אני הייתי במעמד היסטורי בהחזרת ספר התורה לשכם, בפרשת השבוע "ויחי" – קברו של יוסף. וזו שערורייה שאין כמוה בעולם, שפעמיים לא נתנו להכניס ספר תורה. מה היינו עושים לו זה היה קורה בגרמניה או באנגליה? טוב שהם לא מבינים עברית, כי יושבים כאן חברי פרלמנט מאנגליה. מה היינו עושים אם שם לא היו מרשים להכניס ספר תורה? הרי היינו צועקים: אנטישמיות, והיינו מחוללים שערורייה בין-לאומית. ופה, במדינת ישראל, פעמיים לא נתנו להכניס ספר תורה לשיבה חוקית שמתקיימת בקבר יוסף בשכם.

אבל אתם יודעים, לעם ישראל יש סבלנות. וכאן אני רוצה שעם ישראל ישמע איזה רעיון, והאמינו לי שזה טוב לכול: יוסף נמכר לשיירה בגלל שנאת אחים. הנה אורחת ישמעאלים, נאמר בבראשית ל"ז פסוק כ"ה, באה מגלעד. מה השיירה הזו לוקחת? נכאות וצורי ולוט. אומר רש"י: מה פתאום התורה מספרת על תכולת השיירה? אומר רש"י, כדי שיוסף הצדיק לא יוזק מריח רע. בדרך-כלל מובילים נפט, אך שלחו לו משמים שיירה עם בשמים. טוב – מקרה. והנה, אחר-כך יעקב אבינו צריך – – –

היו"ר ר' אדרי:

חברי הכנסת, אני מבקש. חבר הכנסת רון נחמן, חבר הכנסת תיכון – חברי הכנסת העומדים, זה לא מכובד ולא נאה לכנסת. לא הייתם רוצים שיעשו לכם כך, כאשר אתם נואמים מעל הדוכן.

יוסף בא-גד (מולדת):

אבקש לזכותני בדקתיים.

ובכן, יעקב אבינו לוקח ושולח את יהודה להביא חזרה את שמעון, והוא שולח אתו את בנימין, כי זו דרישת המושל. אתם מבינים שהוא רוצה לפצות אותו, להתחנף אליו. אתם מבינים שהוא צריך לשלוח לו זהב, כסף, דברים נפלאים. והנה, אנו שוב נדהמים כאשר הוא שולח אליו מזמרת הארץ: מעט צורי, מעט דבש, נכאות ולוט, בוטנים ושקדים. את זה שולחים למלך שרוצים להשפיע עליו לתת אוכל כדי לחיות? הרי הדבר לא ייאמן. מה פתאום הוא שולח לו מזמרת הארץ?

והנה הגמרא, במסכת בכורות דף ח' עמוד ב', מספרת סיפור מאלף, שכדאי לכל עם ישראל לשמוע אותו: אמר לו קיסר לרבי יהושע בן חנניה: נחש לכמה מתעבר ומוליד? מה משך ההיריון של נחש? הייתי רוצה לעשות מחקר בכנסת או בין עם ישראל, והייתם רואים שחז"ל יודעים טוב יותר מכולם.

אמר לו רבי יהושע בן חנניה: שבע שנים נמשך ההיריון של נחש. אמר לו אדריאנוס קיסר: תפסתי אתכם, היהודים, שאתם עמי ארצות. חכמי אתונה ערכו בדיקה, ונחש התעבר למשך שלוש שנים. אמר לו רבי יהושע בן חנניה: אני חכם יותר מחכמי אתונה – וחכמי אתונה הם אנשי אוקספורד של אותם ימים, הם החכמים הגדולים ביותר בעולם. אני חכם גדול מהם, הם מטומטמים, הם אינם יודעים שהנחשה שלקחו כבר היתה בהריון ארבע שנים קודם, לכן ההיריון שראו נמשך רק שלוש שנים. ערכו בדיקה במעבדה והתברר – כרגיל – שהיהודים צודקים. רבי יהושע בן חנניה צודק, ושבע שנים נמשך היריון הנחשה.

אמר לו אדריאנוס קיסר: אם אתה חכם כל-כך גדול, תפוס לי את חכמי אתונה ותביא אותם. חכמי אתונה היו מבוצרים באי, מאחורי חומה ונחל זורם, ומי שהיה נכנס לשם היו הורגים אותו. אומר לו אדריאנוס קיסר הגדול: אתה חכם, תביא אותם. אמר רבי יהושע בן חנניה: אין בעיות. הוא עשה טריקים, ולא כאן המקום להאריך, והצליח להביא את כל חכמי אתונה לרומא. ממשיכה הגמרא בבכורות דף ט': "כד אתו אוקמינהו קמי קיסר, חזנהו דהוו מעני". כאשר הגיעו, העמיד אותם בפני הקיסר אדריאנוס. הקיסר ראה שהם מעונים ושפלים, בלי עוז. אמר לו הקיסר: רימית אותי, אלה לא חכמי אתונה; "אמר ליה הני לאו נינהו". אתם יודעים מה עשה רבי יהושע בן חנניה: לקח אתו עפר מאדמת אתונה, זרק להם בפרצוף. אומר רש"י: כשהריחו ריח ארצם, את ריח אתונה, סבורים להיות קרובים לעצמם ברומא, העזו ודיברו קשות עם המלך.

אדם שמנותק מארצו, ברגע שהוא מריח את ריח הארץ, הוא חוזר להיות בעל עוז ותוקף, ומכיר את רוח הארץ מהי. האשימו אותי היום בעיתון "הארץ", שהיות שהבאתי אתי עפר משכם, אזרוק אותו בפני רבין ופרס. לא, לא, אני רב בישראל, מחנך ואדם מנומס, חלילה לי מעשות זאת. אבל הבאתי אתי אתמול קצת עפר משכם, וכל מי שירצה להריח, יריח. אה, איזה ריח, ריח הארץ, ריח שכם. אם הקואליציה תריח את ריח הארץ, אני מבטיח לכם שהם לא יחתמו על הסכמים.

אני רוצה לסיים עם כרוז שחילקו אתמול בשכם: "למכירה – מדינה במצב מצוין, מודל 1948, הגה דפוק עם סטייה שמאלה, מנוע פועל על אלכוהול בלבד. לפרטים: להתקשר 02-303111, לבקש את יצחק או את שמעון, ואם אינם נמצאים – את יוסי או את שולה". אני חושב שזה מוצלח מאוד.

אם יריחו את ריח הארץ, לא נצטרך למכור את מדינת ישראל, חזון הנביאים. תודה רבה.

היו"ר ר' אדרי:

אני מודה לך מאוד על שעמדת בזמן שהוקצב לך. אני מזמין את חבר הכנסת יגאל ביבי. אדוני, מתוך ארבע ההסתייגויות שלך, אתה יכול להעלות שתיים, במשך עשר דקות. אחריו – חברת הכנסת נעמי בלומנטל.

יגאל ביבי (מפד"ל):

כבוד היושב-ראש, כנסת נכבדה, דיברתי בהסתייגויות הקודמות על נושאים שונים שאין הממשלה הזו נוהגת בהם כשורה. דיברתי על אפליה בין אזרחים, על חוסר שוויון זכויות שהממשלה נוהגת, ושמענו

הבוקר, עם כל ההסתייגויות שלי ממה שאמר הרב גורן, על כך שהחליטו לפתוח בחקירה נגדו. שכחו שהיו כאלה שהטיפו לסרבנות לשרת ביהודה ובשומרון, אך אותם הגדירו – – –

תמר גוז'נסקי (חד"ש):

העמידו אותם לדין וכלאו אותם.

יגאל ביבי (מפד"ל):

את פרופסור ליבוביץ כלאו? פתחו נגדו בחקירה?

יוסף בא-גד (מולדת):

לא העמידו לדין ולא כלאו את המכובדים.

יגאל ביבי (מפד"ל):

הרבה מכובדים.

יוסף בא-גד (מולדת):

תפסו כמה אנשים.

יגאל ביבי (מפד"ל):

אמרתי שהממשלה הזו רגילה לכך. אני בעד מיצוי הדין, אני בעד שמירה על חוקים.

מיכאל איתן (הליכוד):

פרופסור ליבוביץ קיבל עונש – פרס ישראל.

יגאל ביבי (מפד"ל):

את פרס ישראל נתנו לו בעד הטפה, אולי חמורה יותר. הנה, שר המשטרה נכנס לכאן. למשטרת ישראל אין הרבה עבודה, והדבר המעניין ביותר עכשיו הוא לפתוח בחקירה נגד הרב גורן, שהביע את דעתו. יש ויכוח על דעתו, אך זה הדבר החשוב ביותר שיש לעשות עכשיו.

שר המשטרה מ' שחל:

המשטרה קיבלה הנחיה מהיועץ המשפטי לממשלה.

יגאל ביבי (מפד"ל):

זו אותה ממשלה, זה אותו יועץ משפטי, זו אותה משטרה.

מיכאל איתן (הליכוד):

היועץ המשפטי לממשלה מודאג מאוד מארגון "השומר", שהוא ארגון ממריד, אך מפקד ה"פתח" במזרח-ירושלים מופיע ברדיו, והיועץ המשפטי לממשלה אוטם את אוזניו. זה לא ארגון ממריד.

היו"ר ר' אדרי:

חבר הכנסת איתן, לא נאה להפריע על חשבון זמנו של הנואם.

יגאל ביבי (מפד"ל):

אתמול דיברתי על זכויות האדם, והבוקר שמענו כיצד הם ממשיכים להפר את זכויות האדם היהודי בישראל.

דיברתי אתמול על משבר החקלאות באחת ההסתייגויות שלי, והבוקר אנחנו שומעים ש-40 יישובים בצפון שובתים והם הקימו אוהל מחאה, לא שלחו את ילדיהם לבתי-הספר, כי עומדים לגזול את פת לחם ולתת אותו למען השלום – אני מקווה שיהיה שלום, לערביי יהודה והשומרון. אטימות. לא שמעתי שהזדעזעו היום. יישובי גבול הצפון אמרו הבוקר ברדיו, שהמשבר הכלכלי חמור לא פחות ממשבר הביטחון וה"קטיושות". עני חשוב כמת. אדם שאין לו לפרנס את ילדיו הוא אומלל. ולא שמעתי הבוקר שמישהו מהשרים נזעק. חשבתי שהם אינם כאן, אולי נסעו לגבול הצפון לשבת עם האנשים ולהסביר להם כיצד הם יחיו וממה יתפרנסו, כי מדובר באנשים ששמרו על גבול הצפון שלנו. אבל נראה שאין היום ערכים ודאגה.

דיברתי אתמול על משרד החינוך, על המשבר הרוחני והערכי וכן על האפליה בין הסקטורים. השבוע שבתו מעונות-היום של "אמונה". 11,000 תלמידים שבתו, כי לא היו 2 מיליוני שקלים לתת למפעל

האדיר, היפה והחינוכי הזה של נשות "אמונה" להתקיים. אבל אתמול ראיתי כמה סיעות שלא היו כאן בבית, ויודעי דבר אמרו לי, שהסיעות האלה לא היו כאן כי הן קיבלו הרבה-הרבה מיליונים, מעבר למה שהן צריכות. זאת ממשלה שדואגת לחלק מהאוכלוסייה, וחלק אחר מהאוכלוסייה צריך להיות מקופח, אף שהם אזרחים הגונים, מסודרים ונאמנים למדינה. זו ממשלה שמפלה בתחום החינוך.

דיברתי על העוני, ואני שמח לשמוע ששלושה חברי הכנסת ממפלגת העבודה אמרו הבוקר, שהם לא יצביעו בעד התקציב. אני מקווה, אני חוזר על דברי, כדי שכל עם ישראל ישמע עוד הפעם: שלושת המוסקטרים. אני מקווה שהם באמת, לא נעים להגיד את הביטוי הזה, 'היו עקביים בעניין הזה, ובשבוע הבא נתלכד כולנו בכמה הסתייגויות חשובות, שלושת חברי הכנסת ממפלגת העבודה וחברי האופוזיציה, ונעביר כמה הסתייגויות. ברור שלא נוכל להעביר את כל ההסתייגויות שאנחנו רוצים. אני מנסה לבנות על הצהרות של חברי כנסת מכובדים. אני לא רוצה שהם יסוו מעקרונות המפלגה שלהם ומהחלטותיה, אבל בשניים-שלושה נושאים עקרוניים ראוי שיהיו התרוממות הרוח והתרוממות האצבעות של אלה שמאמינים בדברים האלה.

אני רוצה לדבר באשר להסתייגות הזאת על הקליטה. אחד הדברים החשובים ביותר, הבסיסיים ביותר של הציונות הוא קיבוץ נידחי עם ישראל. אצלנו אומרים שהמשיח צריך לעשות שלוש פעולות: בניין בית-המקדש, שלטון יציב ולא שעבוד מלכויות, אבל המשימה העיקרית של הגאולה, לפי החזון שלנו, היא קיבוץ גלויות וקליטת עלייה. אם יבוא משיחו ויבנה את בית-המקדש, ולא יהיה שעבוד מלכויות, יהיה שלום עם כל האומות ויישאר עוד יהודי אחד בחוץ-לארץ – זה לא המשיח. המשימה העיקרית של היהדות היא לקבץ נידחי ישראל ולקלוט אותם בארץ, ואני שמח שהציונות על כל פלגיה אימצה את נושא הקליטה וקיבוץ הגלויות.

לצערי, לא ראיתי שהממשלה מתרגשת מכך שברוסיה עלה שלטון ימני קיצוני, יש אומרים מסוכן. לא ראיתי שהממשלה עשתה כאן פעולות לנסוע לשם ולעודד יהודים לעלות בהמוניהם, להמשיך את גל העלייה. אני חש שהממשלה הזאת שמחה במצב: שלא יבואו, אין לנו כוח עכשיו, יש לנו די צרות אחרות, אין אנחנו בולמים את עליית הפלשתינים לפה ואת זכות השיבה שלהם. בזה הממשלה עסוקה.

צריך להקדיש חלק גדול מהמאמצים לזכות השיבה של היהודים, ואם בהזדמנות כזאת של עליית שלטון מסוכן ברוסיה לא שמענו הצהרה אחת, לא ראינו ולא חשנו בפעולות של הממשלה – היא לא רוצה עולים, היא לא רוצה קליטה, היא רוצה חיים קלים.

הממשלה הזאת מעבירה בתחומים שונים מסרים של הרגשת חוסר ביטחון. אני יודע שגם יהודי רוסיה, גם יהודי אמריקה וגם יהודים בתפוצות אחרות, וגם האנטישמיות שעלתה בגרמניה, שומעים את החדשות, שומעים את היריות, רואים את המתח הביטחוני, רואים את קלות הדעת של הממשלה בויתור על הערכים שהיא האמינה בהם, ואין לי ספק שלא רק שהממשלה הזאת לא מעודדת קליטת עלייה, אלא היא גם גורמת לכך שגם מי שרוצה לבוא מרצונו יחשוב פעמיים אם לעלות.

אני חושב שאזרחי המדינה צריכים לנהוג לפי החוק ולפי הוראות הממשלה, אבל הממשלה הזאת גורמת, לצערי, לכך שהאנשים לוקחים את החוק לידיהם, וזה לא טוב ולא בריא למשטר שלנו. הבוקר שמענו שמתיישבים בטלמון נכנסו לדירות גמורות ללא רשות. אני נגד הדברים האלה, אני נגד השיטות האלה, אבל מה אפשר לעשות? עומדים בתים גמורים, מוכנים, אנשים רוצים לגור. יש זוגות צעירים, יש אנשים שבנו, חלק מהם שילמו, ואומרים להם: לא, כאן יהודים לא יכולים לשבת.

הייתי אצל שר השיכון בעניין של 4,000 יחידות הדיור ודיברתי אתו. הוא אמר לי: כן, יקנו אותן במחיר שקונים בצפון תל-אביב. אני לא מבין את הגישה הזאת. לגור בטלמון, בעלי, או בקריית-ארבע – אין שום זכויות? אין שום זכויות מיוחדות? גם כאן אמרו לו: טוב, תמכור מתי שתמכור, אבל גם זה לא נעשה. גורמים לכך שאנשים כועסים, עושים דברים לא בסדר, ואחרי-כן מאשימים אותם. אני לא מצדיק את האנשים שעשו את זה.

אני קורא למפלגת העבודה לחזור להיות מה שהיתה בעבר, עם הערכים שלה, מה שציפו ממנה. אם תסתכלו היום בראי – זה לא אתם. אני מכיר שנים רבות אנשים רבים ממפלגת העבודה, אנשי התיישבות, אנשים של יצירה ובניין, מפעלים. אני לא יודע, אתם מאבדים את הזהות האמיתית שלכם. תחזרו להיות מה שהייתם.

שמעתי דבר חכם ממדינאי ותיק, ד"ר בורג, שכשהוא שומע בבוקר את החדשות, הרושם שלו הוא שזאת ממשלה של ריב אחים ולא ממשלה של רוב אחים. אני מקווה שהממשלה הזאת תהיה ממשלה של רוב אחים ותתנהג כאחים עם כל העם, ולא ממשלה של ריב אחים.

היו"ר ר' אדרי:

אני מודה לך, חבר הכנסת יגאל ביבי. רשות הדיבור לחברת הכנסת נעמי בלומנטל – איננה. חברת הכנסת תמר גוז'נסקי. גברתי, בבקשה.

תמר גוז'נסקי (חד"ש):

אדוני היושב-ראש, כנסת נכבדה, בניגוד לקודמי אני מברכת על פתיחת החקירה בקשר להתבטאויות החמורות של הרב גורן.

קריאה:

כל הכבוד.

תמר גוז'נסקי (חד"ש):

אני רוצה לומר ולשים דגש דווקא בנושא השני של דבריו, ניסיונו כאישיות בעלת מעמד בעולם הדתי לערער על הלגיטימיות של הממשלה הזאת בטענה, לפי דבריו, שהממשלה הזאת נשענת גם על חברי כנסת ערבים. הטענה הגזענית הזאת, שאני חשבת ששכבר נפטרנו ממנה, חזרה ועלתה מפיו של הרב גורן.

זאת טענה חמורה ביותר, שמערערת את אושיות הדמוקרטיה, מערערת את הזכויות הבסיסיות של אזרחי מדינת ישראל באוכלוסייה הערבית. זאת אמירה שבאה להצדיק את אפליית לרעה של האוכלוסייה הערבית בכל התחומים. זו קריאת תיגר, שכל שוחר דמוקרטיה צריך לקום נגדה. לכן הממשלה הזאת לגיטימית, כי יש לה רוב בכנסת, וההחלטות שלה לגיטימיות, משום שכל חבר כנסת הוא לגיטימי וכל אזרח במדינת ישראל יש לו זכויות שוות כאזרח, כתושב, וקודם כול בהכרעות הפוליטיות.

אני רוצה להדגיש את חשיבות הפעילות שכבר נעשתה בתחום השוואת תנאי חייה של האוכלוסייה הערבית על-ידי הממשלה הזאת, אבל לומר שהדברים נעשים מעט מדי, לאט מדי. למשל, במסגרת ההסתייגויות לתקציב כלולה הסתייגות חשובה שבאה להשוות את קצבאות הילדים הערבים לאלה של הילדים היהודים, לאחר שבמשך 17 שנה התקיימה אפליה מחפירה, שגרמה לכך שכ-60% מהילדים הערבים נמצאים מתחת לקו העוני. אבל, אני שואלת: מדוע השוואה כזאת, שהיא גם התחייבות ממשלתית מלפני שנה, צריכה להיעשות בתוך שלוש שנים? אין סיבה הגיונית לכך שזה ייעשה בתוך שלוש שנים.

הסכומים שבהם מדובר אינם כל כך גדולים. ואם מישהו אומר שחסר כסף, אני יכולה בקלות להצביע על מקורות כספיים שנמצאים בתקציב הקיים, לא במקום אחר. למשל, בפרק הזה על המסים מובאת הצעה לרפורמה במס. לו היתה הממשלה מחליטה להטיל על ההכנסות הגבוהות במיוחד מדרגת מס של 60%, כפי שהיה קודם, היא היתה משיגה לא רק את כל הסכום הנחוץ להשוואת קצבאות הילדים אלא סכום גדול פי-עשרה לפחות.

אני רוצה לומר דבר נוסף: הממשלה הזאת עושה רפורמה כלשהי במסים, אבל לא עושה את הדבר הנחוץ ביותר, והוא הטלת מסים על רווחי מניות בבורסה ועל נפח העסקות בבורסה.

אברהם פורז (מרצ):

חברת הכנסת גוז'נסקי, אני מבקש לשאול שאלה.

היו"ר ר' אדרי:

לא קיבלת רשות. אם היא תסכים, אתן לך.

תמר גוז'נסקי (חד"ש):

אני נשענת על דברים שחישבו ומצאו במשרד האוצר, לא רק אני עשיתי את החשבון. עשו חשבון במשרד האוצר – שאילו הטילו מס רק על העלייה הריאלית במדד המניות בבורסה, הרי שעל כל 5% של עלייה במדד הריאלי יכלה המדינה לגרוף מיליארד וחצי שקל כמס הכנסה. פירוש הדבר, שב-1993 יכלה המדינה בקלות, ובצורה שהיא קלה מאוד גם לגבייה, להשיג עוד 10 מיליארד שקל כמס הכנסה על עליית שיערי המניות בבורסה.

אני לא חושבת שחבר הכנסת פורז סבור שלעליית מדד המניות בבורסה יש קשר אמיתי לצמיחה המשקית. אתה יודע כמוני, כיצד שערי המניות של אילו חברות עלו בלי שום קשר לתוצאות האמיתיות הכלכליות של החברות האלה. אתה יודע שחלק גדול מעליית המדד הוא ספקולציה. מדוע שהמדינה לא תטיל על זה מס? האם ב-10 מיליארד שקל לא היה אפשר לפתור גם את המצוקות של האוכלוסייה הערבית, שהזכרתי קודם, גם את המצוקה של מעונות-היום, גם לפתור את בעיות החינוך, ולא לשלוח את החינוך אל השוק הפרטי לקבל חסויות? את כל זה אפשר היה לעשות. וזה רק מקור אחד שהממשלה לא מנצלת אותו, ואחר כך היא טוענת בציניות שאין לה כסף. תודה.

היו"ר ר' אדרי:

אני מודה לך, גברתי, חברת הכנסת תמר גוז'נסקי, גם על שעמדת בזמן שהוקצב לך. רשות הדיבור לחבר הכנסת אפרים גור. בבקשה. בבקשה, חבר הכנסת פורז.

אברהם פורז (מרצ):

אני רציתי להעיר רק דבר אחד: בבורסה לא תמיד יש רק עליות, יש גם ירידות.

תמר גוז'נסקי (חד"ש):

אפשר לקזז.

אברהם פורז (מרצ):

יש ציבור גדול של שכירים שהשקיעו בבורסה. אם יהיו חלילה ירידות, צריך לאפשר להם לנכות את זה מהשכר שלהם. מאחר שהבורסה היא היום בשמים, גבוהה מאוד, הטלת מס תגרום בטווח הקצר לירידה בהכנסות המדינה.

היו"ר ר' אדרי:

אני נותן לך לדבר, מפני שטרם עלה חבר הכנסת אפרים גור. טוב שניצלת את הזמן.

אברהם פורז (מרצ):

דבר אחד אסור להטיל: אסור להטיל מס מחזור, כי זה מס לא צודק, לפעמים הוא מוטל גם על הפסד.

היו"ר ר' אדרי:

תודה לך. בבקשה, חבר הכנסת אפרים גור.

אפרים גור (הליכוד):

אדוני היושב-ראש, כנסת נכבדה, בראשית הדברים ברצוני להתייחס לקביעתה של חברת הכנסת תמר גוז'נסקי על הלגיטימיות שבהכרעת חברי הכנסת הערבים לגבי השאלה הקרדינלית הגורלית, שאלת הגבולות והשלום עם שכנינו.

אני בהחלט נמנה עם אלה הסבורים שיש להעניק לכל אזרחי מדינת ישראל, ללא הבדל מוצא ולאום, את כל הזכויות האזרחיות, ואני מצר על כך שזכויות כאלה, למרות האמירות הדקלרטיביות, לא ניתנו על-ידי כל הממשלות גם יחד.

אך עם זאת, בנושא גורלי וקיומי כמו הנושא הפוליטי שעומד עכשיו על הפרק, שחוצה את העם היהודי באופן אולי החרף ביותר והקיצוני ביותר בתולדות המדינה, ואולי בתולדות הציונות, סבורני כי להכריע בשאלה גורלית כזאת בקולות של חברי כנסת ערבים, שעמדותיהם בסוגיות הנדונות הן ידועות מראש והן לא בהכרח תואמות את האינטרסים הלאומיים הקיומיים של העם בישראל – – –

תמר גוז'נסקי (חד"ש):

אתה אומר דבר חמור ביותר, חבר הכנסת גור.

אפרים גור (הליכוד):

לא, לא, בהחלט לא.

תמר גוז'נסקי (חד"ש):

דבר חמור ביותר אתה אומר.

אפרים גור (הליכוד):

בהחלט לא.

תמר גוז'נסקי (חד"ש):

אתה מטיל ספק בזכותם ובחובתם.

היו"ר ר' אדרי:

חברת הכנסת גוז'נסקי, התרתי לך קריאת ביניים אחת. חבר הכנסת גור לא הפריע כשאת דיברת.

אפרים גור (הליכוד):

אני מטיל ספק בכך – – –

אברהם פורז (מרצ):

האם לחבר הכנסת אסעד אסעד יש זכות הצבעה או לא?

ענת מאור (מרצ):

היו"ר ר' אדרי:

חברי הכנסת, זה פשוט על חשבוננו, וחבל. אני מבקש לאפשר לו לדבר.

אפרים גור (הליכוד):

חברת הכנסת גוז'נסקי, אני מטיל ספק רב אם המאוויים, השאיפות הלאומיות והאינטרסים בנושא האמור של אותם חברי הכנסת עולים בקנה אחד עם השאיפות והאינטרסים הקיומיים, הלאומיים והביטחוניים, של העם בישראל.

תמר גוז'נסקי (חד"ש):

התשובה היא כן.

אפרים גור (הליכוד):

ברשותך, אני גם אזכיר לך שבמקומות שמהם הגעתי, ואת היית מטיפה לאידיאולוגיה שלהם, אני מתכוון לרפובליקות של ברית-המועצות, ספק אם ברפובליקה מסוימת, שבה חיים לאומים נוספים ובהם רוסים, ממוצא רוסי, בשיעור של 30%–40%, אני מסופק אם כאשר נדונו נושאים של הכרזת העצמאות של הרפובליקות, או השאלה אם לפרוש או לא לפרוש מחבר המדינות העצמאיות או מברית-המועצות, ממשלת אוקראינה או ממשלת מולדביה, או ממשלת גרוזיה, טג'יקיסטאן, קזחסטאן או כל ממשלה אחרת, היתה מאפשרת לאנשים ממוצאים אחרים, לא מהלאומים האתניים, להכריע בשאלה האם לפרוש או לא לפרוש או האם להכריז על עצמאות הרפובליקה.

אברהם פורז (מרצ):

זזה נראה לך נכון?

חיים אורון (מרצ):

וזאת הדוגמה שלך?

אפרים גור (הליכוד):

לא, זאת לא דוגמה. אני מביא את זה לחברת הכנסת תמר גוז'נסקי, שהיא ומפלגתה היו בין המטיפים.

חיים אורון (מרצ):

לפחות צדקה עשה אתנו מי שעושה צדקות שעברת מהצד האחד לצד השני.

אפרים גור (הליכוד):

אתה יכול להצביע באותה מידה גם על אנשים ממפלגתך שעברו ממפלגה אחרת אליכם.

חיים אורון (מרצ):

גם שם נעשתה צדקה.

היו"ר ר' אדרי:

חברי הכנסת, הוויכוח הוא לא ביניכם. אומנם לחבר הכנסת גור יש עוד תשע הסתייגויות, 45 דקות, אבל זה לא אומר שצריך להפריע לו כל העת.

אברהם פורז (מרצ):

היו"ר ר' אדרי:

תודה, אדוני; אני מודה לך. בבקשה, חבר הכנסת גור.

אפרים גור (הליכוד):

אמרת את זה גם לחברך וירשובסקי ואפילו יוסי שריד שנקלטו אצלכם במפלגה ועברו ממפלגה אחרת, חבר הכנסת פורז?

חיים אורון (מרצ):

ענת מאור (מרצ):

היו"ר ר' אדרי:

חברי הכנסת, אני מבקש מכם. בקריאת ביניים אחת יש טעם, אבל כשעוברים את הגבול, אתם יודעים מה זה אומר. תודה. בבקשה, אדוני.

אפרים גור (הליכוד):

אדוני היושב-ראש, ברצוני לשבח מעל בימה זו את חברי, חבר הכנסת עמנואל זיסמן, יושב-ראש ועדת העלייה והקליטה של הכנסת, על כי הודיע, ואני מקווה שידבק בהודעתו ולא ישנה את דעתו, כי יצביע נגד תקציב המדינה בגין המחדלים ואוזלת היד של הממשלה בכל הקשור בהתמודדות עם בעיות העלייה והקליטה.

חבר הכנסת עמנואל זיסמן, בהיותו יושב-ראש ועדת העלייה והקליטה של הכנסת, אולי יותר מכל חבר אחר בסיעת העבודה ואולי גם מחברי סיעות האופוזיציה, ובשל העובדה שהוא בא במגע כמעט יומימי עם אוכלוסיות שונות של ציבור העולים, מיטיב לדעת עד כמה מצב העולים במדינת ישראל קשה ועד כמה מצב אומלל זה מקרין ומשליך על ההחלטה של היהודים ברחבי מדינות חבר העמים לעלות לישראל.

אני שוחחתי עם חבר הכנסת זיסמן והוא אמר לי, כי אם תביעותיו בנושאים רבים ומגוונים של קליטת העלייה לא ייענו, הוא יצביע נגד התקציב.

אתמול בערב הצבעתי בקווים כלליים מאוד על כך שהממשלה הזאת, בניגוד לציפיות ולתקוות שהיא יצרה, נכשלה באופן טוטלי בכל הקשור להגברת העלייה למדינת ישראל. ערב הבחירות לכנסת שמענו לא אחת, שאם מפלגת העבודה ומפלגות השמאל יגיעו לשלטון, כי אז ממשלת ישראל תקבל ערבויות בסך 10 מיליארד דולר ממשלת ארצות-הברית, כי אז ליהודים הממתינים לעלייה ברחבי מדינות חבר העמים תהיה תקווה חדשה לשיפור תנאי קליטתם בישראל, וכי הם ינהרו למדינת ישראל.

בפועל, למרות קבלת 10 מיליארד דולר של ערבויות ממשלת ארצות-הברית, למרות המצב החברתי והכלכלי הקשה השורר בברית-המועצות, ואפילו למרות עליית כוחן של המפלגות הלאומיות, הניאו-פאשיסטיות והקומוניסטיות, הידועות ביחסן העוין לעם היהודי ובסיוען להתגברות האנטישמיות ברחבי ברית-המועצות וברוסיה, היהודים אינם ממהרים לישראל.

יתירה מכך, לא רק שהם אינם ממהרים לעלות לישראל, אלא שעל כל יהודי שעוזב את מדינות חבר העמים ומגיע לישראל, יהודי אחר ממשיך בדרכו לארצות-הברית של אמריקה, לקנדה, ולמרבית הצער, האירוניה והפרדוקס, גם לגרמניה.

יוצא מכך, אדוני היושב-ראש, שאם התופעה הזאת של הנשירה, שכבר הגיעה לממדים של 50%, תימשך, כי אז במשך עשר השנים הבאות יאבדו העם היהודי ומדינת ישראל למעלה מ-750,000 יהודים מתוך כ-1.5 מיליון יהודים שעדיין חיים ברחבי מדינות חבר העמים. ולא רק שנאבד עולים שלא יגיעו לישראל, אלא נאבד בעוד שנים, אולי בעוד דור אחד או שניים, אפילו יהודים לעם ישראל. משום שעתידם כיהודים בארצות-הברית, בגלל נישואי התערובת הרבים, בשל העדר זיקה דתית, לאומית או ציונית ומסורת ישראל אצל מרבית היהודים במדינות חבר העמים, אני חושש כי כעבור דור אחד או שניים אולי נאבד אותם כיהודים.

כתוצאה מן הקשיים שהצבעתי עליהם, מתחיל להסתמן גם תהליך מסוכן מאוד – אם כי הוא עדיין אטי, לשמחתי – של ירידה מן הארץ. עולים רבים, וביניהם מדענים, רופאים, מהנדסים, בעלי מקצועות חופשיים, אמנים, מורים ואחרים, מתחילים לאבד את התקווה שלהם למצוא את עתידם כאן בישראל. תחילה הם הסכימו ללכת לכל סוג עבודה בישראל, ואני לא אפרט, אחזור לזה מאוחר יותר. אבל כאשר הם ראו שגם כעבור שנה, גם כעבור שנתיים, מדען או רופא או מהנדס ממשיך לתדלק בתחנת דלק או לשטוף רצפות, כי אז במצב כזה הם הגיעו לאובדן תקווה והתחילו לחשוב על האפשרות של ירידה מן הארץ וניסיון למצוא את עתידם בחוץ-לארץ.

בגין הדברים האלה מתבקשת, ללא ספק, המסקנה, שבכל הקשור להתמודדות עם הנושא של הגברת העלייה לישראל ממשלה זו נכשלה, בניגוד להבטחותיה.

אדוני היושב-ראש, ברשותך, בעת הסתייגויות נוספות אגע בכל אחד מהיבטי העלייה והקליטה, כדי להדגיש את חומרת המצב בתחום זה.

היו"ר ר' אדרי:

אני מודה לך, חבר הכנסת אפרים גור, גם על כך שעמדת במסגרת הזמן שהוקצב לך.

אני מזמין את חבר הכנסת אלי דיין – איננו, והוא מאבד שתי הסתייגויות מתוך עשר ההסתייגויות שלו. אחריו – חבר הכנסת אברהם הירשזון, ואחריו – חבר הכנסת צחי הנגבי.

אני מבקש להודיע, שכל חבר כנסת שלא ימצא באולם יאבד בכל פעם שתיים מההסתייגויות העומדות לרשותו. על מנת שלא יהיו אי-הבנות, גברתי סגנית מזכיר הכנסת, אני הודעתי שכל חבר כנסת שאינו נוכח באולם מאבד שתיים מההסתייגויות העומדות לרשותו, או יותר נכון, נפחית את זה מההסתייגויות העומדות לרשותו. תודה. בבקשה, חבר הכנסת הירשזון.

אברהם הירשזון (הליכוד):

אדוני היושב-ראש, חברי הכנסת, אין זה הגיוני כי הממשלה תגביל את הכנסת בחקיקת חוקים בהתאם לחליפת התקציב שהיא בוחרת לעצמה. הוראת סעיף 2 להצעת החוק פירושה הוא, שתהיה חובה על חברי הכנסת להימנע מהגשת הצעות חוק הכרוכות בהוצאה כספית ציבורית במשך כל שנת תקציב, אשר בה אין התקציב מקצה משאבים מתאימים לנושא המועלה בהצעת החוק.

אם הכנסת, שאמורה להיות ראי רצונו של הבוחר, מוצאת לנכון לקבל בהצבעה דמוקרטית הצעת חוק שהועלתה בפניה, אסור ששיקולי תקציב ממשלתיים, כלומר שיקולי הרשות המבצעת, יהיו מחסום בפני החקיקה. אם רצונה של הממשלה למנוע או לדחות חקיקה פיסקלית מסוימת, עליה לעשות כל שביכולתה כדי לשכנע את חברי הכנסת שלא לקבל את הצעת החוק הזאת, אך לא למנוע מראש את אפשרות החקיקה.

דברי ההסבר מדברים על אילוצים תקציביים, סדרי עדיפויות ואיזון בין צרכים שונים, וכל אלה אינם אלא שיקולים של רשות מבצעת, אשר אפשר שיובאו בחשבונה של הרשות המחוקקת ואפשר שלא יובאו. בכל מקרה, אסור ששיקולים אלה יהיו מחסום אוטומטי בפני איזו חקיקה פיסקלית בכנסת.

לאור האמור לעיל, אני מציע למחוק את סעיף 2 להצעת החוק.

בסעיף 3 להצעת החוק מבקשת ממשלת ישראל לכבול את ידיה של הממשלה גם לאחר תום הקדנציה של הממשלה הנוכחית. אין זה הוגן ואין זה צודק. אם הממשלה שתגיע לשלטון בתום הקדנציה של הממשלה הנוכחית תהיה אותה ממשלה, יש להניח שלא תהיה לה בעיה לקבל על עצמה את המגבלות או החיובים הנובעים מהצעת החוק. אולם אם תהיה זו ממשלה אחרת, ואפילו מאותה מפלגה, אין כל הצדקה לכבול את ידיה, ולכן כל התייחסות בהצעת חוק ההסדרים, אשר משתרעת על מועדים שלאחר תום הקדנציה של הממשלה הנוכחית, יש למוחקה מהצעת החוק, בייחוד כשמדובר בהתייחסות לחוק התקציב, שאורך חייו הוא שנה אחת בלבד.

לגופו של סעיף זה, אינני מבין מדוע יש בכלל צורך להמשיך בתקציב גירעוני, בייחוד לאור קבלת הערבויות האמריקניות, ואני מציע ששנת הכספים 1994 תהיה השנה הראשונה ללא גירעון.

לסעיף 4 להצעת החוק. יתרונות המס, העומדים כיום לרשות האזרח הישראלי, הם מצומצמים ביותר, ותקרת המס נמצאת ברמות ההכנסה הלא-גבוהות במיוחד. משמעות סעיף זה היא חיסול האפשרות של בעל מניות לקבל הלוואה בתנאים נוחים יחסית מן החברה שהוא בעל המניות בה, בלי להעלות מס לממשלת ישראל.

על-פי הפסיקה הקיימת, אם ההלוואה הזו נועדה להסוות הכנסות, היא ממילא חייבת במס הכנסה, ועל כן מטרתו האמיתית של סעיף זה היא להטיל מס נוסף על הלוואות כהלוואות, וזה צעד לא הוגן כלפי משלמי המס. בהתאם לכך יש למחוק סעיף זה של הצעת החוק.

הייתי מציע להתייחס לכל סעיפי המשנה שבסעיף זה ברצינות גמורה, ולא סתם להעלות מספרים שונים מאלה המצויים בהצעת החוק. יש לזכור שכל שקל המופחת באמצעות מס מרמות השכר הנמוכות, מדינת ישראל משלמת בגין הפחתה זו תשלומים גבוהים יותר הנקראים בשמות שונים כמו: דמי אבטלה, הבטחת הכנסה וכו', שלא לדבר על התמריץ המשמעותי שדרגות מס אלה נותנות להעלמת המס.

בהתאם לכך הייתי מציע, כי החל משנת המס 1994, עד 24,000 שקלים בשנה לא ישולם מס כלשהו; מ-24,000 ועד 30,000 שקלים ישולם מס בשיעור 15%; על כל שקל מ-30,000 ועד 40,000 שקלים יחול מס בשיעור 25%; על כל שקל מ-40,000 עד 50,000 שקלים יחול מס בשיעור 35%; על כל שקל מ-50,000 עד 60,000 שקלים יחול מס בשיעור 40%; על כל שקל מ-60,000 עד 75,000 שקל יחול מס בשיעור 45%; על כל שקל מעל 75,000 שקלים יחול מס בשיעור 48%. מדרגות המס האלה יתוקנו אוטומטית מדי 1 בינואר בהתאם להפרשי מדד יוקר המחיה של השנה החולפת.

לעניין סעיף 5 להצעת החוק, אין זה סביר שחייל משוחרר יוכל למצוא לו עבודה מייד לאחר שחרורו, וגם אם ימצא עבודה, לא תמיד תהיה זו עבודה קבועה. על כן אני מציע את הנוסח הבא: במקום "והתחיל לעבוד בעבודה מזכה תוך שנה מיום שחרורו", יבוא: "והיתה לו הכנסה מיגיעה אישית במשך 18 חודש מיום שחרורו".

בסעיף 10(5)(א) של הצעת החוק יש למחוק את המלים "על-פי דין" ולכתוב: "על-פי כל תקנה, צו והוראת מינהל". הטעם הוא, שתקנות אינן יכולות לבוא במקום חוק הקובע אחרת. אם יש צורך בתקנות הסותרות חוק, על השר הממונה להביא בפני הכנסת הצעה לתיקון החוק באותו עניין, ולא לאפשר למתקין התקנות לקבוע הוראה הסותרת את החוק.

סעיף 11 להצעת החוק מבקש להוציא מהרכב בית-הדין להגבלים עסקיים את נציגי הציבור. החלטה זו אינה הגיונית, והנימוק שלה הגיוני עוד פחות. אם יש בעיה בקביעת מועדים לישיבות בית-הדין, צריך פשוט להגדיל את מאגר הנציגים הפוטנציאליים. איש מהם אינו מתמנה על כורחו, וחזקה שמי שביקש להתמנות רוצה גם למלא תפקידו כנציג ציבור.

כל המגמה של הפיכת בית-הדין למס עסקים והממונה על ההגבלים העסקיים לרשות ממשלתית היא, להערכתי, ניפוח מנגנון ממשלתי ללא תכלית ויצירת בור תקציבי נוסף שאין בו צורך. המסגרת הנוכחית המטפלת בהגבלים העסקיים מספיקה, ויש רק למזוג לתוכה תוכן אנושי מתאים.

את החופש והעצמאות ניתן להחיל על הממונה על ההגבלים העסקיים בהוראת חוק מפורשת, אם בכלל יש צורך בהוראה כזאת, והקמת רשות ממשלתית לא תעניק עצמאות יתירה על זו שיש כיום לממונה על ההגבלים העסקיים.

עבירה על חוק ההגבלים העסקיים אינה עבירה מיוחדת עד כדי כך שיש צורך להטריח את הנאשם עד לבית-המשפט המחוזי בירושלים. לכן אני מציע כי בסעיף 13 בהצעת החוק ייאמר כדלקמן: "(ג)(1) על אף האמור בסעיף קטן (א), בעבירה לפי חוק ההגבלים העסקיים, התשמ"ח-1988, יידון הנאשם בבית-משפט מחוזי שבתחום שיפוטו הסמכות המקומית לדון נאשם זה".

סעיף 14 להצעת חוק מוכיח עד כמה אין בכלל צורך במועצת הלול, ולמעשה בשום מועצת ייצור חקלאית אחרת. כוחות השוק הם אלה שצריכים להכריע מה יהיה היקף הייצור, ולא מועצות ייצור למיניהן.

זו גם הדרך ההגיונית ביותר להתמודד עם מחירים שאינם מוזלים, עם עודפים המושמדים כדי לשמור על רמת מחירים גבוהה ועם מנגנונים מיותרים הסופגים לקרבם רווחי החקלאים.

על-פי הצעת סעיף 14 הנ"ל, במקרים רבים יועבר שיקול הדעת ממועצת הייצור אל השר המעוניין בכך, והוא זה – – –

היו"ר ר' אדרי:

אדוני, אני מצטער.

אברהם הירשזון (הליכוד):

אני יכול רק לגמור את הסעיף?

היו"ר ר' אדרי:

משפט. יש לך עוד ארבע הסתייגויות.

אברהם הירשזון (הליכוד):

אם כן, אני ממשיך את זה בהסתייגות הבאה. תודה רבה.

היו"ר ר' אדרי:

אני מודה לך, אדוני, על שהואלת להיענות לבקשתי.

אני מזמין את חבר הכנסת צחי הנגבי – איננו. נותרו לו רק שלוש הסתייגויות מתוך חמש. אחריו, חבר הכנסת תופיק זיאד – איננו. חברת הכנסת נעמי חזן, גברתי, בבקשה. אחרי חברת הכנסת נעמי חזן – חבר הכנסת בנימין טמקין, אחריו – חבר הכנסת שאול יהלום, ואחריו – חבר הכנסת רן כהן. לפי הקצב הזה אנחנו נתקדם מהר. בבקשה, גברתי.

נעמי חזן (מרצ):

תודה רבה.

אדוני היושב-ראש, כנסת נכבדה, התקציב הזה הוא אתגר אמיתי לממשלה הנוכחית של ישראל. לממשלה הזאת שתי מטרות מרכזיות –

מאיר שטרית (הליכוד):

היא צריכה המון חוכמה כדי להסביר אותו.

נעמי חזן (מרצ):

תודה רבה.

– המשתקפות גם בהצעת התקציב המוגשת לכנסת בימים אלה.

המטרה הראשונה – קידום ועשיית שלום. האתגרים המדיניים העומדים לפנינו הם אתגרים אמיתיים. לפני כשלושה חודשים החליטו ממשלת ישראל ומדינת ישראל על שינוי כיוון היסטורי ביחסים שלנו עם שכנינו באופן כללי, ועם העם הפלשתיני ספציפית.

הצהרת העקרונות שנחתמה ב-13 בספטמבר מבוססת על כמה הנחות יסוד. הנחת יסוד ראשונה, שבארץ הזאת חיים שני עמים. הנחת יסוד שנייה ונלווית, שכדי להגיע ליחסים איתנים לאורך זמן נצטרך למצוא פתרון לשני העמים, תוך הכרה הדדית, בתוך הארץ הזאת.

המשא-ומתן המתמשך היום, גם בשעות אלה, בפאריס, מנסה ליצוק לתוך המסגרת שנחתמה ב-13 בספטמבר תכנים ספציפיים, שיאפשרו מעבר מהיר לתקופת הביניים. אין ספק שההיבט והממד של הכלכלה הם חיוניים בהסדרים בתקופת הביניים בשנים הקרובות. ועל כן, חלק מהדיונים שמתנהלים היום בפאריס סביב ההסדרים הכלכליים של יחסינו עם שכנינו ייתנו גיבוי רציני מאוד להצעת התקציב הזאת.

אני רוצה לפרט כמה מהנושאים החשובים: א. הסדרי מיסוי ישירים על-ידי הפלשתינים; ב. מסחר פתוח יחסית בינינו לבין הממשל העצמי הפלשתיני; ג. עידוד השקעות ישירות על-ידי גורמי חוץ בפיתוח התשתית הכלכלית הפלשתינית. ולבסוף, עידוד כללי של גורמים שונים בכל הקשור לפיתוח שוק פוטנציאלי חופשי בכל המזרח התיכון.

גם מדינת ישראל חייבת בימים אלה להתחיל לחשוב חמש ועשר שנים קדימה, כדי לראות כיצד אנחנו נשתלב במזרח-התיכון הכלכלי החדש. וכאן צריך לומר כמה מלים לזכותו של שר החוץ שמעון פרס, שיש לו חזון ברור בכל הקשור לפיתוח שוק כלכלי במזרח התיכון, שהוא יכול לתת תנופה אדירה לנו בעתיד הלא-רחוק.

אבל, אדוני היושב-ראש, האתגר השני, המרכזי, של הממשלה הזאת הוא אתגר חברתי-כלכלי. הצעת התקציב המונחת לפנינו נותנת ביטוי לא מספק, לדעתי, לכמה מהשאלות המרכזיות העומדות על סדר-היום החברתי-הכלכלי של המדינה.

מטרה ראשונה – הקטנה נוספת של האבטלה. בשנה האחרונה בלבד נפתחו 104,000 מקומות עבודה חדשים. זה הישג בל יסוער למדינה שנמצאת במשא-ומתן מדיני מתקדם. אני מקווה שבשנה הקרובה, עם תשומת הלב והדגש הניתנים לנושא הזה היום גם בתקציב הנוכחי, נוכל לפתח מקומות עבודה נוספים, כדי לתת מענה רציני לבעיות האבטלה.

מטרה חברתית-כלכלית שנייה מקבלת ביטוי מדהים השנה בהגדלת היצוא ב-18%. מדינת ישראל היא היום המדינה המפותחת עם שיעור הצמיחה הכלכלית הגדול ביותר בעולם. אגב, חשוב שנחזור על הנתון הזה פעם אחר פעם. המעניין הוא, שהגדלת היצוא דווקא בתחומים מתוחכמים, בעיקר – –

דן תיכון (הליכוד):

מותר לשאול אותך מי נתן לך את הנתונים האלה?

היו"ר ר' אדרי:

לא, לא. כאשר רוצים לשאול – בבקשה לשבת ולבקש רשות. גברתי, אני מבקש ממך להמשיך.

נעמי חזן (מרצ):

חבר הכנסת תיכון שאל אותי שאלה. אני מציעה שיסתכל בעצמו בנתונים ההשוואתיים מהשנה הנוכחית של שיעורי הצמיחה בעולם המערבי ויראה כיצד מדינת ישראל היא בראש הסולם. אי-אפשר להכחיש את ההישגים האדירים שזכינו להם – –

דן תיכון (הליכוד):

תעשי חסד עם הנתונים – –

נעמי חזן (מרצ):

זה חלק מתהליך מתמשך שמקבל תנופה גדולה מאוד.

דן תיכון (הליכוד):

זה היה 7%, ועכשיו זה 3.5%.

נעמי חזן (מרצ):

שיעורי היצוא עלו, כפי שאתה יודע היטב, ב-18% בשנה האחרונה.

דן תיכון (הליכוד):

נעמי חזן (מרצ):

חבר הכנסת דן תיכון, יש לך הרבה הסתייגויות ותוכל גם אתה להתבטא.

יש גם הישגים מסוימים בנושא מרכזי שלישי, וזה הנושא החברתי. הממשלה הזאת, חבר הכנסת תיכון, השוותה בפעם הראשונה את קצבאות הילדים לכל אזרחי מדינת ישראל. חבר הכנסת דן תיכון, גם זה לא הישג של ממשלת ישראל הנוכחית? חבל שאתה מקשיב בצורה סלקטיבית.

דן תיכון (הליכוד):

היו"ר ר' אדרי:

חבר הכנסת תיכון, הוויכוח איננו בין שניכם. אני מבקש.

נעמי חזן (מרצ):

הממשלה הזאת, כתוצאה מלחץ ומבצע מתמשך של חבר הכנסת רענן כהן, חוקקה ומיישמת את חוק החיילים המשוחררים. הדבר הזה יאפשר הגדלת התעסוקה בקרב משוחררי צה"ל, ושוב יש פה התקדמות חשובה ביותר.

סיעת מרצ, אדוני היושב-ראש, העלתה אתמול בפני שר האוצר בייגה שוחט סדרה של תביעות, כדי לתת גם בתקציב הנוכחי מענה הולם לחלשים.

שאול עמור (הליכוד):

כמו תקציב לאמנויות. זה באמת עוזר לחלשים.

נעמי חזן (מרצ):

סליחה, מענה הולם לחלשים. ותרשה לי, אדוני חבר הכנסת, לפרט את הדרישות שלנו בדיוק בתחומים האלה.

דוד צוקר (מרצ):

אני לא מתבייש בזה שביקשנו תקציבים – – –

שאול עמור (הליכוד):

תוסיפו את זה לסעיף המצוקה.

היו"ר ר' אדרי:

חברי הכנסת, בבקשה. חברת הכנסת חזן, זמנך תם. נותרו לך עוד שתי הסתייגויות; עוד עשר דקות, בסיבוב הבא.

נעמי חזן (מרצ):

אז תן לי רק לסיים את המשפט.

היו"ר ר' אדרי:

בבקשה, גברתי. לכל אחד יש הסתייגויות די הצורך. עד עתה עמדו כל חברי הכנסת בזמן שהוקצב להם, ואני אקפיד על כך גם להבא.

רן כהן (מרצ):

יש לך עוד שתי הסתייגויות.

היו"ר ר' אדרי:

זהו. יש לה עוד עשר דקות לאחר מכן.

נעמי חזן (מרצ):

תרשה לי רק לסיים את המשפט, אדוני היושב-ראש. לכן יש לנו סדרה של דרישות שיקבלו מענה בתקציב הזה בכל מה שקשור לחינוך מיוחד, למפגרים, לקשישים ולנשים. אם היושב-ראש ירשה לי, את הרשימה המפורטת אני אפרט בהסתייגויות הנוספות שלי. תודה רבה.

היו"ר ר' אדרי:

אני מודה לך, גברתי, חברת הכנסת נעמי חזן. אדוני חבר הכנסת רן כהן, אני לא רציתי להעיר כאשר מסרת את הנייר מדוכן הכנסת לחברת הכנסת נעמי חזן. לא נהוג שחבר כנסת ימסור באופן ישיר. בשביל זה יש סדרנים. אני פונה אל כל חברי הכנסת להקפיד על הסדר הזה.

רן כהן (מרצ):

אחרי תשע שנים מותר לעשות חטא ראשון. זה יהיה האחרון.

היו"ר ר' אדרי:

אני מודה לך. רשות הדיבור לחבר הכנסת בנימין טמקין. בבקשה, אדוני, שתי הסתייגויות מתוך חמש. עשר דקות לרשותך.

בנימין טמקין (מרצ):

אדוני היושב-ראש, כנסת נכבדה, התכוונתי להקדיש את שתי ההסתייגויות האלה לנושא העלייה. מכיוון שכמה חברים מהליכוד אשר העלו אתמול כמה שאלות אינם כאן, אקדיש את ההסתייגויות הבאות לנושא זה.

דוד צוקר (מרצ):

אני מציע שתסביר לנו את עניין ההסתייגויות. אני מוכרח להבין.

בנימין טמקין (מרצ):

מאה אחוז.

הנה הגיע חבר הכנסת אפרים גור. לכבודו אני אקדיש בכל זאת את הדברים שלי לנושא העלייה. אתמול עלו כמה נוסאים ואני רוצה היום להתייחס אליהם ביתר פירוט. עלו לכאן אתמול כמה נציגי הליכוד ואמרו לנו – – –

היו"ר ר' אדרי:

אני אודה לכם – – –

בנימין טמקין (מרצ):

אני כבר רגיל.

היו"ר ר' אדרי:

לא, לא. חברי הכנסת העומדים, אל תעשו לאחרים מה שאתם לא רוצים שיעשו לכם. אני אודה לכם אם תואילו לשבת. אם אתם רוצים לשוחח, לא כאן המקום. בחוץ – אני מבקש. תודה. בבקשה, אדוני.

בנימין טמקין (מרצ):

כמה מאנשי הליכוד דיברו כאן אתמול על העובדה, שבשנים שהם היו בשלטון הגיעו לכאן מאות אלפי עולים, 200,000 עולים ואחר כך 200,000 עולים – הווי אומר 400,000 עולים. נו, עכשיו יש שלטון אחר ויש פחות עולים.

זאת אומרת, המצב הוא כזה: במשך שנים רבות לא באו עולים למדינת ישראל כי יצחק שמיר לא היה ראש ממשלת ישראל. באותו רגע שהם שמעו שיצחק שמיר הוא ראש ממשלת ישראל, החליטו 400,000 עולים מברית-המועצות מרוב התלהבות לבוא לישראל. מאותו שלב שהם שמעו שיש סכנה שיצחק שמיר לא ימשיך להיות ראש ממשלה ואולי יצחק רבין יהיה ראש ממשלת ישראל, הם החליטו שלא לבוא למדינת ישראל. ממש, נפילת הקומוניזם וכל הדברים האחרים קרו מפני ששמעו שיצחק שמיר הוא ראש ממשלת ישראל.

שאל עמור (הליכוד):

כל הכבוד לכם.

בנימין טמקין (מרצ):

אז בוא נאמר את האמת. אתמול לא רצו שנפריע להם בעובדות, עכשיו אני אפריע לחבר הכנסת גור ולחבר הכנסת איתן שלא נמצא פה ולחבר הכנסת לנדאו שלא נמצא פה עם העובדות.

רן כהן (מרצ):

חבר הכנסת טמקין, אולי חשבו להחליף רביזיוניזם בקומוניזם.

בנימין טמקין (מרצ):

משהו כזה.

שאול עמור (הליכוד):

אני לא מבין את המונחים האלה.

בנימין טמקין (מרצ):

בשנה האחרונה לכהונתה של ממשלת הליכוד היתה ירידה מתמדת בקצב העלייה עד יולי 1992. זה קרה בלי קשר לשלטון הליכוד אלא בגלל המצב בברית-המועצות; אולי גם בגלל העובדה שהפוטנציאל הראשוני הגדול של העלייה כנראה מוצה. מכיוון שכך התחילו שיעורי העלייה לרדת. זה לא קרה מפני שהם שמעו שיצחק רבין הוא ראש הממשלה.

מיולי 1992 חל שינוי והירידה בקצב העלייה נעצרה, כנראה עקב שינויים בברית-המועצות ואולי בכל זאת בגלל העובדה שעשינו משהו למען קליטת העלייה, והתחילה עלייה בקצב העלייה לישראל. זו האמת לאמיתה.

צריך לומר את האמת, רמת העלייה לישראל קשורה לא רק בכוח המשיכה של ישראל, לא במקרה של יהודי ברית-המועצות ולא במקרים של יהודים במקומות אחרים בעולם.

במסיבת עיתונאים על תקציב המדינה מופיע חבר הכנסת אפרים גור מטעם הליכוד ומדבר על נושא העולים. חבר הכנסת גור, הרי יש גם גבול למה שסובל הנייר מבחינת סילוף של עובדות או לפחות עיוות של עובדות.

אפרים גור (הליכוד):

מה עשיתי?

בנימין טמקין (מרצ):

אני אגיד לך. אתה בא ותוקף את הממשלה ואת שר הקליטה על שחיקה בסל הקליטה של העולים, לא פחות ולא יותר. בוא נאמר את האמת, את העובדות. ואתה יודע אותן, כי אתה יצאת נגד בזמן.

ב-1990 הורידו את סל הקליטה ב-3,000 שקלים, שהיו אז 17% מסל הקליטה, וקבעו שיטת עדכון של הסל שהיא על-פי תוספת היוקר. אני רוצה להזכיר לך מתי משלמים תוספת יוקר. תוספת היוקר אינה מכסה את כל ההתייקרויות. בכלל, בתקופת ממשלת הליכוד קרה שלא עודכן סל הקליטה של העולים במשך שבעה חודשים.

מה קרה מזמן ששר הקליטה הוא יאיר צבן? מייד עם כניסתו לתפקידו העלו את סל הקליטה ב-6%, העלו את סל הקליטה של בודדים ב-15%, והיום העדכון הוא אחת לשלושה חודשים, בכל המדד ולא רק תוספת היוקר. נו, מה אפשר לעשות עם העובדות?

בשנה האחרונה נוצרו 104,000 מקומות עבודה חדשים. מתוך 104,000 מקומות עבודה חדשים, 51,000 – לעולים החדשים. זה בערך חצי ממקומות העבודה החדשים. העולים אינם בשום פנים ואופן חצי מן האוכלוסייה. אני לא אומר שמצבם טוב ואני לא אומר שלא צריך לשפר, אבל מצבם היחסי לגבי האוכלוסייה הכללית בישראל שופר. ואומנם הנתונים על האבטלה והעוני בקבוצת האוכלוסייה של העולים הם טובים משהיו בעבר.

לא צריך להתגאות, כי יש בעיה כללית של האוכלוסייה בישראל בעניין העוני וצריך לטפל בה. אבל למה ליצור דימוי וסטריאוטיפ, הרי לעולה כמוך וכמוני לא צריכים להוסיף. יש אנשים החושבים על עולים ומייד רואים צעירים מסתובבים ברחובות בלי מעש, כאילו מנותקים. אנחנו יודעים שעיקר הבעיה לגבי חלק מהצעירים היא, שאין להם מקומות תרבות די הצורך, אין די מקומות בילוי ואין מכוניות כמו שיש לצעירים אחרים בישראל. אסור ליצור סטריאוטיפ לגבי האוכלוסייה ולזרוע ייאוש.

אני אדבר עוד על העלייה בהסת"גויות הנוספות, ועכשיו אני רוצה לעבור לנושא אחר – בזמן שנותר לי.

היו"ר ר' אדרי:

שהוא שתי דקות וחצי.

בנימין טמקין (מרצ):

מכיוון שאני מתכוון להרחיב בעניין הזה אחר כך, בכל הנושאים הקשורים להסדר השלום, אני רוצה לומר שהאמינות של מחנה הימין היתה גדולה יותר לו הם היו באים ואומרים: תראה, יש בעיה כזאת עם אש"ף ויש בעיה של רובים ויש בעיה של יריחו, וצריך לשפר את ההסכם בתחום הזה והזה. אבל אם ישפרו בכל התחומים האלה אנחנו נקבל את העיקרון שצריך ללכת לפשרה עם העם הפלשתיני וצריך ללכת לפשרה שמשמעותה גם פשרה טריטוריאלית.

הבעיה עם מחנה הימין – וזאת צריך לומר לו ישר: הבעיה שלכם היא, שאתם בשום פנים ואופן, גם לולא היו הבעיות האלה, גם לולא היו כל הסכנות האלה, לא הייתם מוכנים בשום פנים ואופן להגיע לפשרה היסטורית עם העם הפלשתיני ולדבר עם המנהיגים.

אם חבר הכנסת עוזי לנדאו, שנכנס עכשיו, כששמע שאני מדבר כאן, ודאי בגלל זה הוא בא – – –

עוזי לנדאו (הליכוד):

בלי שום ספק.

בנימין טמקין (מרצ):

בלי שום ספק.

עוזי לנדאו (הליכוד):

אני שמעתי בתל-אביב, באתי ב-150 קמ"ש.

בנימין טמקין (מרצ):

לפחות אתה לא בא מיהודה ומהשומרון.

עוזי לנדאו (הליכוד):

ההודעה היתה: היכוננו לביאת המשיח.

בנימין טמקין (מרצ):

אני כבר מתכוון מזמן, וגם העם היהודי מתכוון מזמן וימשיך להתכוון.

עוזי לנדאו (הליכוד):

בנימין טמקין (מרצ):

חבר הכנסת לנדאו, על חשבוני אני מבקש – בטעם. הודעתי על בואך, מה עוד אני יכול לעשות בשבילך.

היינו יכולים לבלות את כל הדיון הזה על התקציב בסיפור כל הבעיות שיש עם ההסכם, ויש הרבה בעיות עם ההסכם שאנחנו מקווים לממשו בקרוב; יש הרבה בעיות. ההבדל בין העמדה שלנו לעמדה שלכם הוא, שהעמדה שלנו היא, שליד הבעיות שיש עם ההסכם, יש גם סיכוי לשינוי ממשי לטובה. מה שאתם מציעים זה המשך המצב הקיים, ואין לכם שום אלטרנטיבה להציע למדינת ישראל לקראת שנת 2000.

מה שאנחנו מציעים הוא להתקדם בביטחון ובאופן מחושב לקראת פשרה היסטורית, ואתם – אם אתם באמת חושבים שיש הרבה בעיות עם ההסכם, אתם יכולים לבוא ולומר: אנחנו מציעים לשפר את ההסכם בתחום זה או אחר, אבל אנו מוכנים להגיע לפשרה שיש לה גם משמעות טריטוריאלית. כל עוד אינכם אומרים זאת, אין אמינות לאמירות שלכם.

היו"ר ר' אדרי:

אני מודה לך, חבר הכנסת טמקין.

הצעת חוק להארכת תוקף של תקנות שעת-חירום (יהודה והשומרון וחבל-עזה –

שיפוט בעבירות ועזרה משפטית), התשנ"ד-1993

(קריאה שנייה וקריאה שלישית)

היו"ר ר' אדרי:

חברי הכנסת, לפני שנמשיך בדיון בהצעת חוק ההסדרים, אני מבקש שנדון כעת בהצעת חוק להארכת תוקף של תקנות שעת-חירום (יהודה והשומרון וחבל-עזה – שיפוט בעבירות ועזרה משפטית), התשנ"ד–1993. להצעת חוק זו אין הסתייגויות, ועל כן הדיון יימשך דקה אחת.

רשות הדיבור ליושב-ראש ועדת החוקה, חוק ומשפט, חבר הכנסת צוקר; בבקשה.

קריאה:

איזו קריאה?

היו"ר ר' אדרי:

קריאה שנייה וקריאה שלישית.

דוד צוקר (יו"ר ועדת החוקה, חוק ומשפט):

אדוני היושב-ראש, חברי הכנסת, אני מביא, על דעת כל חברי ועדת החוקה, חוק ומשפט, על כל אגפיה, לקריאה שנייה ולקריאה שלישית, את הצעת החוק להארכת תוקף של תקנות שעת-חירום (יהודה והשומרון וחבל-עזה – שיפוט בעבירות ועזרה משפטית), התשנ"ד–1993.

על דעת הוועדה אנחנו מבקשים להאריך את תוקפן של תקנות שעת-חירום ביהודה, בשומרון ובחבל-עזה עד ליום 31 בדצמבר 1994, כלומר בשנה נוספת.

יוסף בא-גד (מולדת):

במה עוסקות התקנות?

דוד צוקר (יו"ר ועדת החוקה, חוק ומשפט):

התקנות עוסקות – – –

היו"ר ר' אדרי:

הכול מונח על השולחן, חברי הכנסת.

דוד צוקר (יו"ר ועדת החוקה, חוק ומשפט):

התקנות עוסקות בעצם בהחלת הדין הישראלי בשאלות שונות על האזרחים הישראלים המתגוררים ביהודה, בשומרון ובעזה.

הצעת חוק זה הושתתה בוועדה למשך יומיים, עד אשר הניחו צה"ל והמשטרה בפנינו חומר מפורט, ואני רוצה לשבח אותם על העבודה שהם עשו. הם הניחו חומר מפורט, מנומק, באשר להערכות שלטונות המשטרה, הצבא, שלטונות החוק בכלל, להשלטת שלטון החוק בשטחים לאור האירועים שהתרחשו שם בשבועות האחרונים, בעיקר בכל מה שקשור לאזרחים ישראלים, כלומר למתנחלים. משעה שהונח החומר הזה, ושוב אני אומר: הוא היה מלא, על-פי בקשת הוועדה, משעה שהונח החומר הזה על שולחנה של הוועדה, על דעת כל הוועדה, אני מבקש מכם לאשר בקריאה שנייה ובקריאה שלישית את הארכת תוקפן של תקנות שעת-חירום.

הצעת חוק זו מוגשת ללא הסתייגויות.

היו"ר ר' אדרי:

אני מודה לך, יושב-ראש ועדת החוקה, חוק ומשפט, חבר הכנסת דוד צוקר.

חברי הכנסת, אנו מצביעים על החוק בקריאה שנייה. ההצבעה החלה. בבקשה, חברי הכנסת, נא להצביע.

הצבעה

בעד סעיפים 2-1 – 13

נגד – 4

נמנעים – אין

סעיפים 2-1 נתקבלו.

היו"ר ר' אדרי:

בעד – 13, נגד – 4, נמנעים – אין. הצעת החוק נתקבלה בקריאה שנייה.

אנחנו עוברים להצבעה על הצעת החוק בקריאה שלישית. ההצבעה החלה, חברי הכנסת, בבקשה להצביע.

הצבעה

בעד החוק – 13

נגד – 4

נמנעים – אין

חוק להארכת תוקף של תקנות שעת-חירום (יהודה והשומרון וחבל-עזה שיפוט בעבירות ועזרה משפטית), התשנ"ד–1993, נתקבל.

היו"ר ר' אדרי:

בעד – 13, נגד – 4, נמנעים – אין, הצעת החוק נתקבלה.

רון נחמן (הליכוד):

היו"ר ר' אדרי:

חברי הכנסת, זה מיותר.

אני רוצה להודות ליושב-ראש ועדת החוקה, חוק ומשפט וליתר חברי הוועדה על העבודה שהושקעה בהכנת הצעת החוק בצורה מהירה. אני מודה לכולכם.

הצעת חוק הסדרים במשק המדינה (תיקוני חקיקה להשגת יעדי התקציב).

התשנ"ד–1993

(קריאה שנייה וקריאה שלישית)

היו"ר ר' אדרי:

חברי הכנסת, אנו ממשיכים בדיון בהצעת חוק הסדרים במשק המדינה (תיקוני חקיקה להשגת יעדי התקציב), התשנ"ד-1993. חבר הכנסת תופיק זיאד, ואחריו – חבר הכנסת שאול יהלום.

תופיק זיאד (חד"ש):

אדוני היושב-ראש, כנסת נכבדה, יש לנו בפרק זה כמה הסתייגויות, אבל – שתיים עיקריות.

בהסתייגות הראשונה אנו מציעים, ששיעור מס הכנסה של 30% יחול על הכנסה של 76,000 שקל, במקום על הכנסה של 60,000 שקל היום. זה ישחרר חלק גדול מהמשפחות שהכנסתן נמוכה יחסית.

ההסתייגות השנייה היא, שבעלי הכנסה גבוהה ב-58,000 שקל נוספים, זאת אומרת הכנסתם היא יותר מ-118,000 שקל, הם ישלמו 60% מס הכנסה במקום 50%. זה יאפשר הכנסה של מאות מיליוני שקלים מבעלי הכנסות גבוהות יחסית, וזה יאפשר לפתור הרבה בעיות מבחינה כללית ובעיות חברתיות וכלכליות, אבל במיוחד זה יאפשר להשוות את קצבאות הילדים לאוכלוסייה הערבית.

בנושא קצבאות הילדים לאוכלוסייה הערבית ברור שהאפליה זועקת לשמים. אנחנו זעקנו כל הזמן למען השוואת קצבאות הילדים של המשפחות הערביות. רק דוגמה: משפחה יהודית שיש לה חמישה ילדים מקבלת כמעט פי-שניים ממשפחה ערבית בעלת אותו מספר ילדים. משפחה יהודית מקבלת 1,177 שקל, ומשפחה ערבית מקבלת רק 615 שקל. זה לגבי משפחה שיש לה חמישה ילדים. במשפחות עם עשרה ילדים, משפחה יהודית מקבלת כמעט פי-שלושה – 3,050 שקל לחודש, ומשפחה ערבית מקבלת רק 1,284 שקל לחודש.

לפי הסיכום עם הקואליציה הממשלתית, וזה יבוא בהסתייגות לסעיף אחר בחוק ההסדרים, יש הסתייגות שמשווה את קצבאות הילדים של המשפחות הערביות, אבל במשך שלוש שנים. ברור שהמשפחה הערבית היא משפחה מרובת ילדים מבחינה אחת, ומבחינה אחרת בכלל האוכלוסייה הערבית היא אוכלוסייה ענייה, שהרוב המכריע שלה נמצאים בשני העשירונים התחתונים.

אני צריך להדגיש, שזכותן של המשפחות הערביות שהן יהיו שוות בקצבאות הילדים ובכל שטחי החיים במדינה; אבל במיוחד בנושא הזה, אין כל סיבה שלא יהיו שוות.

אנחנו רוצים שהשוויון יהיה מיידי, החל משנת 1994. אבל אם זה בלתי אפשרי, אנחנו נתמוך בהסתייגות שתבוא בפרק אחר של החוק הזה, על פריסה על פני שלוש שנים. זאת מכיוון שזה הרע במיעוטו. אני חושב שבפתרון הבעיה הזאת נפתור אחת מהבעיות הקשות שהאזרחים הערבים והאוכלוסייה הערבית בכלל סובלים ממנה.

האפליה הזאת לא קיימת רק בקצבאות הילדים אלא בכל שטחי החיים – בעניין הקרקעות, ההפקעות; בעניין הסירוב להכיר בעשרות הכפרים הערביים הלא-מוכרים כביישובים לכל דבר; בנושא מס הרכוש; בעניין חזרת תושבי אקריט ובירעם; שחרור הווקף האסלאמי, ועוד.

אני מקווה שהמשא-ומתן המתקיים בוורסאי, בפאריס, יצליח. בכל תהליך השלום חשוב מאוד להדגיש דבר בסיסי, שבלעדיו אי-אפשר להתקדם. צריך להביא בחשבון, שהנציגים הפלשתינים מייצגים עם או מייצגים עניין לאומי. בלי האלמנט של הריבונות הלאומית, שצריך להשתקף בתהליך השלום, אי-אפשר להתקדם.

אני מקווה שיפתרו בהצלחה הבעיות שהן נושא למשא-ומתן. זה ישפר מאוד את האווירה, וזה גם חשוב מאוד לקידום השוויון לאוכלוסייה הערבית בארץ. תודה רבה.

היו"ר ר' אדרי:

אני מודה לך, אדוני, חבר הכנסת זיאד. אני מזמין את חבר הכנסת שאול יהלום. יש לו ארבע הסתייגויות. כעת – שתיים. עשר דקות, בבקשה, אדוני. אחריו – חבר הכנסת רן כהן.

שאול יהלום (מפד"ל):

אדוני היושב-ראש, חברי הכנסת, הנושא שאני מבקש להקדיש לו את עשר הדקות הבאות הוא נושא ממלכתי, שאינו קשור לנושא המדיני שאנחנו נמצאים פה בוויכוח עליו. הוא קשור ליחס ממלכתי או כיתתי של חלקים מהמערכת הפוליטית, והאם גישתם היא אכן גישה ממלכתית, הנותנת זכות לכל פרט במדינה. הנושא שאני רוצה להציג אותו בפניכם קשור לציבור הדתי הציוני, לציבור הדתי הלאומי, והוא הנושא של שירות לאומי לבנות.

כשאנחנו מסתכלים היום על תקציב משרד החינוך, שר האוצר, בכל ויכוח, בכל נושא חברתי, גם עם הלובי החברתי, מעלה על נס את ההישג הגדול ביותר של שתי שנות התקציב שהוא מנהל, והוא אומר: תקציב משרד החינוך עלה ביותר מ-40% ריאלית. אמת ונכון. מיליארדים של שקלים נוספו למשרד החינוך. כשאתה שומע את אנשי משרד החינוך, בכל נושא יש או סטטוס-קוו או התפתחות: התפתחות בשעות, התפתחות במתנ"סים, התפתחות ביום לימודים, התפתחות בתוכניות לימודים, התפתחות בתקנים – התפתחות בכל נושא. יש רק נושא אחד במשרד החינוך והתרבות, נושא אחד, יחיד ובודד – ואני טוען שזה קורה או מתוך מגמתיות אנטי-ממלכתית או מתוך מגמתיות של "אנטי" כלפי הציבור הדתי או מתוך חוסר התחשבות בכל הציבור שנמצא במדינת ישראל – יש רק נושא אחד שבמשרד החינוך חל בו בשנה הבאה קיצוץ דרסטי, וזה הנושא של העסקת בנות דתיות בשירות הלאומי.

השירות הלאומי במקום שירות בצבא התחיל בשנת התשל"ב, 1972. עד אותה שנה, במשך 24 שנים, בנות דתיות שקיבלו פטור מטעמי דת, לא שירתו. הן מצאו אולי תחומים לשרת בהם באופן פרטי, אבל בצורה ממלכתית, בצורה מאורגנת, במשך 24 שנים, לצערנו, לא היה שירות לאומי לבנות. בהתשל"ב, לפני 24 שנים, החליטה ממשלת ישראל דאז, בראשות גולדה מאיר, שבנות דתיות שאינן משרתות בצבא מטעמי הלכה, מטעמי דת, ישרתו בשירות הלאומי.

מאז ועד היום שירתו כ-50,000 בנות בשירותי החינוך, בשירותי הבריאות, בשירותי הרווחה, במשטרה, בבתי-משפט, בבתי-אבות – בכל תחום חברתי. וכל מי שמבין מה פירוש 50,000 בנות ששירתו מבין שגם אילו נתנה כל בת מה-50,000 האלה עזרה לעשרה ילדים, לעשרה קשישים, לעשרה חולים – כמובן, אני אומר את זה בלשון המעטה, רק כדי להסביר – איזו עזרה מצטברת היתה בתקופה הזאת.

צריך להבין את העניין מבחינה אידיאולוגית והלכתית. מדוע אסור לבת לפי השקפת עולם הלכתית לשרת בצבא ומותר לה לשרת בשירות הלאומי? ההלכה והרבנים אומרים דבר אחד. הם אומרים – –

היו"ר ר' אדרי:

סליחה, מפריעים לך. חברי הכנסת, אני שומע אתכם ואני לא שומע את הנואם. ואני כבר ציינתי שלא הייתם רוצים שיעשו לכם מה שאנחנו עושים לנואם.

שר התעשייה והמסחר מ' חריש:

אדוני היושב-ראש, אתה צודק.

היו"ר ר' אדרי:

אני מודה לכם. בבקשה, אדוני.

שאול יהלום (מפד"ל):

תודה, אדוני היושב-ראש.

ובכן, ההלכה אומרת, שבת אסור לה לשרת במסגרת שהיא אינה בהחלטתה היומיומית, יום יום ושעה שעה. כך קובעת ההלכה. אפשר להצדיק אותה, אפשר להתווכח אתה – –

אברהם פורז (מרצ):

חבר הכנסת יהלום, בתו של הרב גורן, שעל דבריו האחרונים אני חולק, אם אינני טועה, שירתה בצבא כקצינה.

שאלו יהלום (מפד"ל):

חבר הכנסת אברהם פורז אני מאוד שמח שהרב גורן, ודווקא ב-24 השעות האקטואליות האלה, הוא מורה ההלכה שלך, ואתה מביא אותו כדוגמה – – –

דוד צוקר (מרצ):

לשיטתך.

שאלו יהלום (מפד"ל):

אבל אני בהחלט מסביר את העניין. כשמדברים ברב גורן, ואני מאוד מעריך את אישיותו – – –

דוד צוקר (מרצ):

לשיטתך.

שאלו יהלום (מפד"ל):

לשיטתי, אבל חכה רגע, תשמע את התשובה.

הרב גורן, ואני מאוד מעריך אותו, ואני מאוד קובל על ה"עליהום" שעושים לו בימים אלה, לרב גורן יש שתי בנות – אחת שמה תחיה ואחת שמה דורית, ותחיה שירתה בצבא ודורית שירתה בשירות לאומי בבית-החולים "תל-השומר". אם אתה מסתכל על הרב גורן, אתה רואה שגם הוא שקל את העניין, ואין כל ספק שיש קבוצה של בנות, שמרגישות את עצמן חזקות מאוד מאוד במסגרת הצבאית, והן הולכות. אחת מהן היא אחת מבנותיו של הרב גורן. ויש עוד דוגמאות רבות, של מאות ואלפי בנות.

אברהם פורז (מרצ):

— — —

היו"ר ר' אדרי:

חבר הכנסת אברהם פורז, אפשרתי לך קריאת ביניים ושאלה ארוכה.

אברהם פורז (מרצ):

היו"ר ר' אדרי:

אדוני, יש גבול. אפשרתי לך ולא אמרתי חצי מלה. כבר שלוש פעמים. אני מודה לך, אדוני.

שאול יהלום (מפד"ל):

דומה הדבר שאני אקום כאן ואגיד: הבנות לא צריכות לשרת בתפקידים קרביים, ואתה תקום ותגיד: אבל יש בת שאני מכיר אותה, ששירתה כמ"פ בחי"ר. ודאי שיש דברים כאלה. אני מדבר על השיטה המקובלת בהלכה, והרי גם הרב גורן פוסק כך. הרי אני, כאחד האנשים שעסקו בנושא, עשרות שיחות היו לי עם הרב גורן, כרב ראשי, והוא אמר: אף שאני התרתי לבת שלי לשרת – לאחת הבנות – הרי אני אומר שמבחינה הלכתית, אם תשאל אותי בת או ישאל אותי ציבור, בת יכולה לשרת רק בשירות הלאומי. כל בת; לא רק בת דתית. יצא מבחינת ההסדרים הפוליטיים שמדובר בבת דתית.

עכשיו אני גם מסביר את העיקרון. אומרים שבת צריכה לקום בבוקר ולהחליט אם היא נשארת במסגרת או לא. זהו העיקרון ההלכתי.

אנחנו קוראים בזמן האחרון, כמעט כל שבוע, על בעיות בתחום שבינו לבינה בצבא. זה הדבר שממנו פוחדים ורועדים רבני ישראל.

אני יודע שבבית הזה יש שתי השקפות. יש השקפה שאומרת: אני רוצה שברשות השידור ישדרו כל יום את התשדיר על החבר של החברה, אני אפילו לא אגיד משפט קודם, שאומר: רק רגע, יש סדר עדיפויות לפני החבר, החבר והחברה, שהכול מותר, אלא רק תשתמש באמצעי מניעה. אז יש עוד שאלות לגבי יחסי מין לפני החתונה. יש שתי גישות, יש גישה מתירנית וגישה שמרנית יותר, שההלכה מאוד דוגלת בה, והיא אומרת שהבת צריכה לקום בבוקר ולהחליט: אני ממשיכה או לא.

אני חושב, שדווקא כתנועה למען זכויות הפרט, אם זו שינוי ואם זו מרצ, צריך לאפשר עד כמה שאפשר לכל ציבור לשרת את המדינה בדרך הראויה לו.

דוד צוקר (מרצ):

אין ויכוח.

שאלו יהלום (מפד"ל):

אין ויכוח אתר, אבל השר שלך במשרד החינוך והתרבות, התחום היחיד – – –

היו"ר ר' אדרי:

סליחה, לא שלו, השר שלנו, השר של מדינת ישראל.

שאלו יהלום (מפד"ל):

השר ממפלגתך, השר של כולנו, התחום היחיד שהוא מקצץ בשנה הבאה – הוא מוריד את מספר הבנות שמשרתות השנה בתחום החינוך בשירות הלאומי מ-2,100 ל-1,500 בנות.

דוד צוקר (מרצ):

אתה יודע למה?

שאלו יהלום (מפד"ל):

בגלל בעיית תקציב.

דוד צוקר (מרצ):

קראת את דוח מבקרת המדינה?

שאלו יהלום (מפד"ל):

ודאי שקראתי.

דוד צוקר (מרצ):

תקרא את דוח מבקרת המדינה על השירות הלאומי.

שאול יהלום (מפד"ל):

חבר הכנסת צוקר, הקיצוץ היה לפני פרסום הדוח ולפני שנודע על הדוח. גם השר, בבואו לוועדת החינוך, לוועדת הכספים, לשאלותינו הוא לא אומר: אני מקצץ בגלל בעיות בשירות הלאומי, אלא הוא אומר: אני מקצץ משום שאני לא רוצה לתת לזה תקציב, אני לוקח את התקציב ליעדים אחרים. זאת הנקודה.

חבר הכנסת צוקר, לגבי אותו דוח, אני אומר את זה כחבר הוועדה לענייני ביקורת המדינה, כבר נדון העניין בוועדה. אותה אגודה שעוסקת בעניין תיקנה את הכול, קיבלה על עצמה את הדוח במלואו, עשתה ניתוח בנושא, אני לא נכנס כאן לפרטים אישיים, ניתוח דרסטי, קיבלה על עצמה ליישם את כל הנושא, והוועדה עצמה עוקבת אחרי העניין.

דוד צוקר (מרצ):

הניתוח הצליח והחולה חי?

שאול יהלום (מפד"ל):

אם החולה חי או לא, זה כבר תלוי בממשלה, זה לא תלוי בדוח.

מה קורה עכשיו? אם אתה בא ואומר: אני רוצה לתת לכל ציבור לשרת, אז זה לא משנה שאם המפד"ל בקואליציה אני צריך להקציב יותר לזה או פחות לזה, ואם המפד"ל באופוזיציה מנצלים את ההזדמנות ומקצצים 500 בנות במשרד החינוך והתרבות. הרי זה לא ייתכן. מה תעשינה בשנה הבאה 500 בנות?

היו"ר ד' שילנסקי:

חבר הכנסת שאול יהלום, תסלח לי, אתה ה"קורבן" הראשון שלי. אני מקפיד על הזמנים. השעון צלצל.

בהזדמנות זו אני כבר מודיע לכולם, שאני אקפיד על הזמנים. כשהשעון יצלצל אני אבקש מכולם להפסיק.

חיים אורון (מרצ):

אדוני היושב-ראש, מותר להעיר הערה בשם הצוות המתאם?

היו"ר ד' שילנסקי:

כן.

חיים אורון (מרצ):

מוסכם על כולם, שמי שלא נמצא באולם מפסיד שתי הסתייגויות, הוא לא יוכל לקבל אותן חזרה.

היו"ר ד' שילנסקי:

שתיים?

חיים אורון (מרצ):

מי שיש לו יותר מאחת, רשאי לדבר על שתיים – – –

מיכאל איתן (הליכוד):

עכשיו התור הוא שתיים, שתיים, שתיים, ואחר כך חוזרים עוד הפעם.

היו"ר ד' שילנסקי:

זה מוסכם על כל הצדדים שהוא מפסיד שתיים?

חיים אורון (מרצ):

כן.

אברהם הירשזון (הליכוד):

כשהיה היושב-ראש הקודם כך זה נעשה.

רן כהן (מרצ):

אפשר לברך את החברה רותי קפלן – –

היו"ר ד' שילנסקי:

לא שמעתי.

שאול יהלום (מפד"ל):

חבר הכנסת רן כהן מבקש לברך את החברה רותי קפלן לנוכח המינוי החדש, ממלאת-מקום מזכיר הכנסת.

היו"ר ד' שילנסקי:

אני באמת מודה לך. איך שעליתי ראיתי את הדבר היפה והטוב שיושב פה. אני מברך את רותי קפלן, שהיו לי הזכות והכבוד לעבוד אתה וליהנות משירותיה. אני בטוח שאותם שירותים טובים שהיא נתנה ביעילות, כבר ליושב-ראש השלישי היא נותנת את השירותים, היא תיתן גם במליאה. תהיי ברוכה ובהצלחה.

הברכה לא על חשבונך, חבר הכנסת שאול יהלום.

שאול יהלום (מפד"ל):

אדוני היושב-ראש, אני רוצה להעיר. לפעמים קורה שבהחלפת היושבים-ראש, היושב-ראש החדש שבא לנהל את הישיבה לא יודע שהיו כמה קריאות ביניים. אני מסיים בתוך דקה.

היו"ר ד' שילנסקי:

אז אתה מקבל שני משפטים.

שאלו יהלום (מפד"ל):

אני מודה לך.

בכל אופן, אני בא ואומר לחברי הסיעות החילוניות שאומרות: הבנות שלנו משרתות, הבנות שלכם לא משרתות; אבל כאשר הבנות מוצאות את הדרך הנכונה לשרת בצורה יוצאת מן הכלל – ואם הזכיר חבר הכנסת צוקר את דוח מבקר המדינה, הרי התשבחות על עבודתן מילאו את הדוח מעבר לבעיות שכבר תוקנו – הרי שכאן באה הממשלה ולא נותנת לבנות האלה לשרת. אין לי ספק שבעוד שנה יקום מישהו מחברי הכנסת וישאל שאילתא: כמה בנות מקבלות פטור וכמה מהן משרתות? והוא לא יצרף לאותה שאילתא: הרי הממשלה לא נתנה להן את האפשרות לשרת בדרך שבה הן מבקשות לשרת, שבה מורי ההלכה שלהן נותנים להן לשרת.

לכן, אני פונה לכל חברי הבית כאיש אחד, ללא קשר למפלגה, לבוא לממשלה ולהגיד לה: הנושא הזה דומה לנושא של שירות בצה"ל, מעבר למחלוקות צריך להיות קונסנזוס. כשם שאנחנו רוצים שכל חייל וחיילת לא יידחו על-ידי הצבא, כך בת לא צריכה להידחות על-ידי השירות הלאומי מחוסר אפשרות ומקום כאשר הממשלה אינה מתקצבת את הנושא.

היו"ר ד' שילנסקי:

תודה רבה לך. חבר הכנסת רן כהן, בבקשה.

חבר הכנסת שאלו יהלום, אתה כוהן, לוי, ישראל?

שאלו יהלום (מפד"ל):

ישראל.

היו"ר ד' שילנסקי:

אתם רואים, אחרי פשוטי העם באים הכוהנים: רן כהן ורענן כהן. חבר הכנסת רן כהן, אף שאתה כוהן יש לך רק עשר דקות להסתייגויות.

אברהם הירשזון (הליכוד):

אדוני היושב-ראש, בתור לוי אני צריך ליטול לו את הידיים, או שהוא יכול לעלות כך?

רענו כהן (העבודה):

אני נטלתי ידיים.

היו"ר ד' שילנסקי:

אני משוכנע שגם חבר הכנסת רן כהן נטל ידיים.

רן כהן (מרצ):

זאת הכנסת ולא בית-הכנסת. בבית-הכנסת אנחנו נוהגים כבבית-הכנסת.

היו"ר ד' שילנסקי:

אנחנו מכבדים גם את בית-הכנסת וגם את הכנסת.

שאול יהלום (מפד"ל):

אתה רוצה שאני אקרא ללוי אחד?

רן כהן (מרצ):

הוא אמור להגיע מייד.

אדוני היושב-ראש, אדוני שר המשטרה, חברות וחברי הכנסת, אני מבקש להקדים היום בכל זאת שתי הערות לדברים שנוגעים לתקציב ולנושאים המדיניים שעל סדר-היום.

קודם כול – לברך על העובדה שנמצא הסדר במפעל "עוף טוב" בבית-שאן ושהעובדים חוזרים לעבודה. אני חושב שצריך לאחל מכאן, שהמוצא הזה שנמצא לעובדי בית-שאן, שנמצאים ממילא במצוקה קשה, אכן יבriא את המפעל, ייצב אותו כלכלית ויבטיח פרנסה יציבה לעובדים.

אני רוצה גם לומר מכאן, שפניתי לשר המשטרה, שנכח כאן אתנו היום, גם בפקס וגם בעל-פה, לבדוק את מה שהתפרסם הבוקר בתקשורת, ולפיו שני אסירים שהתלוננו על הטבות שניתנו לחבר הכנסת לשעבר יאיר לוי זכו להתנכלות לזכויותיהם הרגילות – והשר הבטיח לבדוק את העניין. אם

יהיה לך מה למסור, אדוני, אני בטוח שתמצא את הדרך לעשות את זה. אינני חושב שלהתנכלות כזאת – אם היא אכן קיימת, ותמיד צריך לקיים את הספק – יש מקום. זכותו של האסיר להתלונן היא זכות טבעית נתונה, גם אם הוא שפוט, ואין צורך שעל כל תלונה הוא יזכה לעונש. אני בטוח שאתה תטפל בעניין הזה באופן נכון ועקבי, כפי שאני מכיר את הרקורד המשפטי והפוליטי שלך.

אדוני היושב-ראש, הוזכר כאן הרב, האלוף לשעבר, שלמה גורן, ואני לא יכול שלא לומר בפתיחת הדברים שני משפטים, שנוגעים בעצם לשורש חיינו.

היו"ר ד' שילנסקי:

אני מבקש את סליחתך. אומנם נהוג שבמסגרת הזמן מדברים על כל מיני דברים, אבל איכשהו מקשרים עם הנושא. גם ההערה הראשונה שהערת, ועכשיו אתה מעלה נקודה שנייה – זה לגמרי מנותק מהנושא.

רן כהן (מרצ):

תיכף תראה כמה זה קשור לנושא. הסעיף הזה שבו מדובר, סעיף 3 בפרק ג', מדבר על חיילים. אבל לא רק זה. בתקציב המדינה, על-פי הצהרת ראש הממשלה, אנחנו מקצצים בסעיפים, ולעתים יש בכך גם משום נטילת סיכונים ביטחוניים. והנה בא אדם שנושא דרגות אלוף בצה"ל – ואינני מתייחס לשאלה איך הוא השיג את הדרגות הללו – ואומר שבאותן משימות שבהן נמצא היום הצבא, הוא קורא לחלק מן החיילים לסרב לבצע פקודה. כלומר, החלשה נוספת של המערכת הצבאית, שצריכה היום להתמודד גם עם משימות ביטחון, שכל אחד מאתנו אומר אותן.

יש מי שאומר, בצד מתנגדי הסדר השלום, שמשימות הביטחון תהיינה יותר קשות, וגם מי שמצדד בהסדר השלום אומר שהמשימות תהיינה יותר קלות אבל עדיין יש סיכונים ביטחוניים קשים ביותר. אף אחד מהנוכחים כאן, שמדבר בעד או נגד הסדר השלום, לא אומר שלא צריך להיות צבא חזק, שיהיה ממושמע למערכת המדינית והפוליטית.

והנה בא רב, שמעטרת את כתפיו דרגות אלוף בצה"ל, ואומר שמצווה מוטלת על חיילים לסרב פקודה אם מדובר על פינוי יישובים.

אדוני היושב-ראש, לא בגלל הרקורד שלי כמי שהתנגד באופן עקבי לכל סרבנות – – –

שאול יהלום (מפד"ל):

אבל לא הצעת להעמיד לדין את פרופסור ליבוביץ. מעולם לא הצעת לגנות את פרופסור ליבוביץ.

רן כהן (מרצ):

אני לא רק התנגדתי לכל סרבנות, אלא בהיותי בשירות, בעצם הימים שמנחם בגין היה ראש ממשלה, בהיות צה"ל בלבנון וחייילים שלי סירבו, אני שפטתי אותם. ושפטתי אותם על-פי דרכי.

אברהם הירשזון (הליכוד):

זה נכון, אבל חבריך לא נהגו כך.

רן כהן (מרצ):

שפטתי אותם והענשתי אותם בעונש הכבד ביותר שאני מכיר לחייל ששירת ביחידות שלי – העפתי אותם מהיחידות שלי. הם בכו וזחלו על ארבע וביקשו ללכת לכלא ולא להיות מסולקים. אני לא ויתרתי.

שאול יהלום (מפד"ל):

לא גינית את פרופסור ליבוביץ.

היו"ר ד' שילנסקי:

חברי הכנסת. חבר הכנסת יהלום, השמעת קריאות ביניים. הנושא לא קשור אומנם בתקציב. הדברים נאמרו. אני מבקש מהחברים להיות צמודים לנושא, ואפילו אם סוטים ממנו, לפחות למען מראית עין – לקשר את זה לתקציב.

רן כהן (מרצ):

אדוני היושב-ראש, זאת הערה שאתה משמיע אותה עכשיו בפעם השנייה. אני מאוד מכבד אותך וגם מוקיר אותך, אתה יודע את זה, אבל, עם כל הכבוד, התקציב איננו רק מספרים וכסף. התקציב, לא במקרה, בא להציג את כל מדיניות הממשלה בשנה הבאה. זה תקציב ביטחון, זה תקציב צבא, זה תקציב משטרה, זה תקציב תעסוקה, זה תקציב קליטת עלייה, זה תקציב תרבות, זה תקציב חינוך, זה תקציב בריאות. לכן נקבע שההצבעה על התקציב היא הצבעת אמון או אי-אמון בממשלה, ולכן, בצדק, אנשי אופוזיציה ואנשי קואליציה מדברים כאן על כל המכלול הפוליטי של חיינו.

משה נסים (הליכוד):

אפשר להזכיר לך שזה חוק ההסדרים ולא חוק התקציב?

רן כהן (מרצ):

אני יודע. אני אזכיר לך, שלפני שנכנסת לאולם נאמר, שבסעיף הזה מדובר על שירות חיילים. לא במקרה לא דיברתי על הרב גורן בפעמים הקודמות שדיברתי בדיון הזה. אני דיברתי על זה הפעם. לא במקרה מי שדיבר לפני גם הוא התייחס לעניין של הרב גורן, אלא שהוא לא קיבל את ההערות האלה. אני מקבל אותן באהבה.

בעשר הדקות העומדות לרשותי אני רוצה לומר את דעתי ואת מה שעם לבי. אני אומר בכל הרצינות, צה"ל הוא צבא העם. הוא צבא העם לא רק משום שכל העם משרת בו, אלא משום שהוא, כצבא ממושמע, דמוקרטי, משרת את ההחלטות שמקבל הדרג המדיני וזוכה להסכמה של הכנסת. באותו רגע שבו הממשלה מקבלת את אישור הכנסת למדיניותה, באותו רגע שנציגי העם נתנו לצבא הזה את ההוראה לקיים את הציווי הזה, ובא רב ונותן פקודה, תסלחו לי, של סרבנות מטעמים פונדמנטליסטיים, שמציבים את הציווי הדתי מעל הציווי החוקי הפוליטי, הדמוקרטי, מאותו רגע הוא לא מכיר במדינת ישראל. לכן אין לו זכות לומר את זה. זאת הערה אחת.

שאול יהלום (מפד"ל):

אפשר לשאול שאלה?

היו"ר ד' שילנסקי:

לא.

רן כהן (מרצ):

לא, לא עכשיו.

שאול יהלום (מפד"ל):

היו"ר ד' שילנסקי:

אם יהיה לו זמן והוא יסכים.

שאול יהלום (מפד"ל):

אמרת קודם שיש כאן פקודה בלתי חוקית בעליל – – –

היו"ר ד' שילנסקי:

חבר הכנסת יהלום, אני מבקש.

רן כהן (מרצ):

תאמין לי, אני קורא מכאן לחיילי צה"ל, מה שאתה לא עשית בעבר כשחיילי צה"ל שירתו בשטחים והכו ערבים ורדפו אותם ונכנסו – –

סילבן שלום (הליכוד):

— — —

רן כהן (מרצ):

רגע, עכשיו אני עונה לחברך.

— – לבתיהם וביצעו פקודות בלתי חוקיות בעליל; לא עלית לכאן, חבר הכנסת שאול יהלום, לקרוא לחיילי צה"ל שלא לבצע פקודה בלתי חוקית בעליל. אני קראתי להם אז שלא לבצע פקודה בלתי חוקית בעליל, אני קורא להם היום שלא לבצע פקודה בלתי חוקית בעליל. ואני אומר לך, לא אתה ולא אני אלא הרמטכ"ל צריך לקרוא להם, כי בכך הם מגינים על הצבא. מה שעשה הרב גורן – הוא קרא להפר פקודה חוקית.

עוזי לנדאו (הליכוד):

בלתי חוקית.

רן כהן (מרצ):

חוקית בעליל.

שאול יהלום (מפד"ל):

על זה הוויכוח, אם להוריד יישובים זו פקודה חוקית או בלתי חוקית בעליל.

רן כהן (מרצ):

אדוני היושב-ראש – – –

שאול יהלום (מפד"ל):

– – –

רן כהן (מרצ):

תסלח לי, אם מדינת ישראל החוקית החליטה, בהליכים הדמוקרטיים, להקים יישובים בהתנחלויות מחוץ לגבולות מדינת ישראל, אם היא היתה זכאית לעשות את זה כחוק – אותה ממשלת ישראל, אותה מערכת חוק בישראל, תהיה רשאית לפרק יישובים מחוץ לגבולות ישראל, בדיוק על-פי אותו חוק, וזה יתפוס בעליל באותה מידה. אתה אל תהיה בעל מוסר כפול.

אברהם הירשזון (הליכוד):

לא יקום ולא יהיה.

מיכאל איתן (הליכוד):

האם יש לה סמכות לעשות את זה גם לערבים בתוך גבולות מדינת ישראל?

היו"ר ד' שילנסקי:

גמרנו. חבר הכנסת רן כהן, דקה אחת גזלתי ממך. אנחנו דנים בחוק ההסדרים. חבר הכנסת רן כהן, אני גזלתי ממך דקה.

רן כהן (מרצ):

לא אתה, חבריך לסיעה גזלו ממני חמש דקות.

היו"ר ד' שילנסקי:

דקה אחת אני לקחתי ממך. שתי דקות לקח ממך חבר הכנסת שאול יהלום. אתה מקבל שלוש דקות. בבקשה.

רן כהן (מרצ):

אני מודה לך, אדוני.

אדוני היושב-ראש, אני רוצה, עם כל הכבוד, לנהל ויכוח עם חבר הכנסת עוזי לנדאו, שאמש התגולל כאן על הממשלה הזאת בנושא של קליטת העלייה, כמה היא לא קולטת עלייה.

היו"ר ד' שילנסקי:

חבר הכנסת לנדאו, הנואם מתווכח עכשיו אתך.

רן כהן (מרצ):

חבר הכנסת עוזי לנדאו, אני רוצה להסב את תשומת לבך לכך שבימי הממשלה בראשות יצחק שמיר – שאתה תמכת בה – לנוכח שינויים בברית-המועצות לשעבר והאפשרות ליהודים לעלות ארצה, עלו ב-1990 199,516 יהודים למדינת ישראל. בשנת 1991 ירד המספר לא משום שהיהודים לא היו במצוקה, לא משום שסגרו את השערים, ל-176,100 יהודים. בשנת 1992 ירד הקצב לכדי כ-60,000 יהודים; מ-176,000 לקצב של כ-60,000 יהודים בשנה.

עוזי לנדאו (הליכוד):

כמה עלו ב-1992?

רן כהן (מרצ):

מייד אומר. אני קורא מהשנתון הסטטיסטי, לא מהמספרים שהפרחת כאן אתמול.

עוזי לנדאו (הליכוד):

תגיד כמה עלו ב-1992.

אברהם הירשזון (הליכוד):

תגיד לו כמה עלו ב-1992.

רן כהן (מרצ):

מייד אומר: ב-1992, כזכור, התחלפה הממשלה באמצע השנה. עד אמצע השנה, כל עוד הליכוד שלט, הקצב היה 60,000 לשנה, ובמחצית השנייה הקצב עלה לכדי 90,000 לשנה. בסך הכול עלו 77,057 יהודים לישראל; עדיין ב-100,000 פחות מאשר בשנה הקודמת.

אברהם הירשזון (הליכוד):

במחצית הראשונה של השנה עלו 60,000?

רן כהן (מרצ):

אני מדבר על קצב שנתי של 60,000. עלו רק 30,000, אפילו פחות. בחלק השני עלו כ-47,000.

אפרים גור (הליכוד):

גם השנה הקצב הוא 60,000.

רן כהן (מרצ):

אני מביא את השנתון הסטטיסטי, לא זורק מספרים לאוויר, אך אנשים לא רוצים לשמוע.

היו"ר ד' שילנסקי:

חבר הכנסת גור, שאלת שאלה. מספיק.

רן כהן (מרצ):

עובדתית, הקצב בימי הממשלה הזו לא ירד, הוא יציב, נכון שעדיין אנו סוחבים על גבנו העדר מקומות עבודה.

עוזי לנדאו (הליכוד):

כמה עלו ב-1993?

רן כהן (מרצ):

עדיין אין הנתונים, הם מתפרסמים תמיד שנה לאחר.

היו"ר ד' שילנסקי:

אני מבקש שלא להציג שאלות, היות שאין לנואם זמן לענות.

רן כהן (מרצ):

למרות כל זאת, אף שייצבנו את מספר העולים והשנה 51,000 מקומות עבודה מתוך 104,000 מקומות חדשים הם של עולים חדשים – 50% ממקומות העבודה נתפסו על-ידי עולים חדשים – סיעת מרצ, בפגישתה עם שר האוצר, הציגה בין התביעות הראשיות תקציב משופר לעלייה. שר האוצר כבר שיפר אותו, אך התביעה הראשית שלנו, בצד תביעות אחרות בנושאי רווחה – למפגרים, לאשפוז ילדים במצוקה, לנכים, לחוסים, הפעלת חוק חינוך מיוחד, דיור ושיפורים שיינתנו לחיילים משוחררים, שיש בהם מהפכה במעמדם, וחבר הכנסת שיזם את החוק נמצא כאן אתנו – בצד כל אלה עומדת התביעה המרכזית להגדיל את התקציב כדי לענות על מצוקות קשות מאוד של עולים, וכל זאת בגלל הפיגור שהותרתם לנו. על השאר אדבר בפעם הבאה.

היו"ר ד' שילנסקי:

תודה רבה. חבר הכנסת רענן כהן, ואחריו – חבר הכנסת יצחק לוי.

רענן כהן (העבודה):

אדוני היושב-ראש, כנסת נכבדה, לפני שאפתח בדברי אני רוצה לומר, כי קראתי היום ידיעה בסוגיה הקרובה מאוד ללבו של יושב-ראש.

בעיתון התפרסמה ידיעה על כך שהניאו-נאצים בגרמניה מימנו את בחירות הפאשיסטים ברוסיה. דמה לי שאיננו יכולים לעבור לסדר-היום על תופעות כאלה, הנוגעות לעבר, למציאות של היום ולתוצאותיה. אנו חייבים למחות על כך, כדי שמה שהיה לא יהיה.

שאול יהלום (מפד"ל):

אם תבדוק מי מממן את אש"ף, תגיע לתוצאות דומות.

היו"ר ד' שילנסקי:

בלי להתייחס לקריאת הביניים של חבר הכנסת יהלום, שהיא לגיטימית, אני מציע כי בסיום מחאתו של חבר הכנסת רענן כהן נשים נקודה. אנחנו יכולים לבקש מהיושב-ראש להעביר לשר החוץ את מחאתה החריפה של הכנסת בנקודה זו.

אברהם הירשזון (הליכוד):

אדוני היושב-ראש, הכנסת ככנסת יכולה להעביר את מחאתה לפרלמנט הגרמני.

היו"ר ד' שילנסקי:

אני מקבל את הערתו של חבר הכנסת הירשזון. אבקש מגברת קפלן להעביר את הדברים שהושמעו אל יושב-ראש הכנסת. לכל יהודי יש רגישות לנושא זה. יש כאלה שרגישים יותר, ובאופן טבעי ניצול שואה רגיש יותר. היושב-ראש ימצא את הדרך לטפל בנושא, ואני אומר "ישר כוח" לחבר הכנסת רענן כהן על שהעלה את הנושא.

רענן כהן (העבודה):

אני מודה ליושב-ראש, אני מכיר את רגישותו לנושא ושמח על כך שבזמן שהעליתי אותו הוא משמש יושב-ראש הישיבה.

אפרים גור (הליכוד):

חבר הכנסת רענן כהן, הגשתי את הנושא כהצעה דחופה לסדר-היום, אך נשיאות הכנסת לא מצאה אותו חשוב מספיק.

רן כהן (מרצ):

היא לא אישרה שום נושא, בגלל הדיונים על תקציב המדינה.

רענן כהן (העבודה):

האי-אישור נבע מהדיונים על תקציב המדינה.

היו"ר ד' שילנסקי:

חברי הכנסת, חבר הכנסת רענן כהן מתחיל לדבר עתה על הסתייגותיו בנושא חוק ההסדרים במשק.

רענן כהן (העבודה):

אני רוצה להודות ליושב-ראש ועדת הכספים, שאיננו כאן, על שלקח את הסתייגותי ולא הכניס את הסעיף למסגרת חוק ההסדרים; כוונתי להסתייגותי בעניין החובה על חבר כנסת אשר מציע הצעת חוק שתעלה למעלה מ-100,000 שקל לפרט גם את המקורות בתקציב, כלומר שחבר כנסת לא יוכל להציע הצעת חוק שתעלה למעלה מ-100,000 שקל. לו היה הדבר מתקבל, היינו מרוקנים את הכנסת מיכולתה לפעול כבית מחוקק. מאחר שההצעה אינה באה, לאחר מאבקים במסגרת ההסתייגות ובמסגרת חוק ההסדרים, אוותר על הסתייגותי זו ואגש להסתייגותי העיקרית.

חבר הכנסת עוזי לנדאו שאל אותי בקשר לנושא שהעליתי, קיצור שירות המילואים. אני רוצה לקרוא מכתב שראש הממשלה ושר הביטחון העביר אלי כחבר ועדת החוץ והביטחון של הכנסת. אני חושב שיש כאן מסר חשוב לחברה, אשר משנה את מבנה התקציב. כך הוא כותב לי: "אני מתייחס למכתבך מיום 11 ביולי בעניין הקטנת גיוס חיילי מילואים. הרמטכ"ל בחן הצעתך ולהלן תגובתו המקובלת עלי: הצעתך להקטנה ניכרת בגיוס אנשי מילואים עד להיקף של 60% זכתה לעיון מעמיק של כל הגורמים בצה"ל העוסקים בתכנון כוח אדם. כפי שידוע לך ומוזכר במכתבך, צה"ל הציב לעצמו יעד מרכזי בתוכנית הרב-שנתית המתמקד בצעדי חיסכון והתייעלות הכוללים הטלת משימות שבוצעו בעבר על-ידי יחידות המילואים של יחידות וחיילות צה"ל. מעבר להיבטים התקציביים המשמעותיים, הנובעים

מהמרת חיילי חובה בחיילי מילואים, מאפשר הדבר לצמצם את נטל המילואים המושת בחמש השנים הקרובות, בעיקר על המערך הקרבי של יחידות המילואים, כנגזר מהתוכנית הרב-שנתית ולאור פעילויות הנובעות מהמלצות ועדה בראשות האלוף במילואים הרצל שפיר, שעסקה במיצוי מיטבי של כוח אדם בצה"ל בתוכנית רב-שנתית".

אני אומר את הפסקה החשובה ביותר לעם ישראל. כך כותב לי ראש הממשלה: "ניתן לציין, שהיקף זימון אנשי המילואים בטווח הזמנים של השנים 1991-1996 יצטמצם בכ-50% מהמצב הקיים היום".

ואשר לתקציב, כל סוגיית המסים, שאנחנו מדברים עליה כאן, לא הקטינה את הפערים לגבי האוכלוסייה, מה שנקרא קו העוני, העשירונים התחתונים. כי אם אנחנו בודקים את הנתונים בפועל, אנחנו רואים שבעיקר טופלו השכבות הבינוניות, אבל בשום אופן לא הגדלנו את ההכנסה הפנויה לגבי השכבות החלשות. אם לא נעשה מפנה, שינוי בתפיסת המיסוי, אנחנו נגדיל את הפערים בחברה. נכון שאנחנו מדברים היום על 620,000 או יותר שנמצאים מתחת לקו העוני, אך המספר הזה יגדל וילך.

חבל ששר האוצר לא נמצא כאן.

אלי דיין (העבודה):

הוא שומע.

רענן כהן (העבודה):

שומע. אני לא יודע מה הם המספרים, אבל יש היום עשרות מיליארדי דולרים שנקראים כסף שחור. לו רק היינו מלבינים את הכסף הזה ומטילים עליו 20%-25% מס – אם נעריך שלאיש אין המספרים האלה, של 20 מיליארד דולר – הרי סכום אדיר יעמוד לרשותנו כדי להתמודד עם אותן שאלות מרכזיות, שהן אולי חשובות למדינת ישראל, חשובות לחברה ולתשתית שלה.

חברי, חבר הכנסת רן כהן, אמר שצה"ל הוא צבא העם. נכון, צה"ל הוא צבא העם, והוא חייב להיות כזה. אני רוצה לומר כמה דברים בסוגיה הזאת, שהיא סוגיה שמטרידה אותי מאוד.

חבר הכנסת רן כהן, המושג של צבא העם היה נכון לפני כמה שנים. אנחנו נמצאים בתהליך שבו צה"ל הופך להיות צבא של מיוחדים ומיוחדים, אולי צבא של מיוחדים במינם. אני מדבר על עובדות ונתונים.

רן כהן (מרצ):

אתה יודע שאנחנו לא ניתן להם לעשות את זה.

רענן כהן (העבודה):

אני יודע. אני סומך עליך, אני מכיר את הרגישות החברתית שלך. כי בהדרגה הופך צבא העם לצבא עילית. תהליך זה נעשה באופן הדרגתי, אטי ועקבי, בלא שהציבור או ממשלת ישראל יבחינו בכך. והנה הגענו לכך שכשליש מכלל פוטנציאל הגיוס, גברים ונשים, אינם מגויסים לצה"ל מסיבות שונות. אני רוצה רק להביא נתונים: ב-1991 צה"ל לא גייס 21.5% מכלל מחזורי הגיוס.

סליחה, חבר הכנסת איתן, ברשותך. אני מביא נתונים חשובים מאוד לחברה. החברה יכולה להיות חזקה רק אם נדע להתמודד עם השאלה שאני מעלה.

היו"ר ד' שילנסקי:

רבותי, מסביב יש פה ישיבה ממש. אודה לכם אם תשבו.

רענן כהן (העבודה):

אני רוצה לקבוע, שגם מי שצה"ל מגייס אותם, קרוב ל-12% מהם משתחררים על-ידו. במלים אחרות, אנחנו מגיעים לשליש, אדוני היושב-ראש, מכלל בני הגיוס, שאינם מגיעים לצבא. אם נוסיף על כך שליש שאנחנו מכניסים עכשיו, 19% הולכים להתגייס בצורה נוספת, הרי נגיע לממדים אדירים של פטורים מצה"ל.

אדוני היושב-ראש, אני רוצה לדבר על הסיכונים ולומר: צבא עילית משמעותו, שמחצית מהנוער לא יהיו מגויסים לצבא ולא יהיו שותפים להגנת המדינה. מזה נובע – 1. יצירת שתי חברות בישראל: קבוצת הטובים והראויים לשרת כנגד הבינוניים שאינם ראויים. זוהי עשיית סלקציה בין אזרחי מדינת ישראל, שמשמעותה הפשוטה היא שרוב המנופים מצה"ל יהיו מקרב השכבות הנחשלות, ויגבר ניכורם כלפי מוסדות המדינה וחוקיה. מולם תתגבש שכבת עילית מתנשאת כלפי היתר, על כל ההשלכות השליליות שבתופעה זו.

2. אלה שיימצאו מתאימים ויגויסו ישאלו את עצמם, מדוע צריכים הם לשרת בשעה שאחרים מתפרנסים ומקדמים את עתידם. התוצאה תהיה, שגם "הנבחרים", שצה"ל מעוניין בהם, ינסו להשתמט משירות צבאי. המוטיבציה שלהם לשרת בצה"ל תפחת, ויהיה צורך למשוך אותם לצה"ל באמצעות הטבות חומריות. וכך, בלי משים, עלול צה"ל להפוך, בתוך כמה שנים, לצבא של שכירים, "טכנאי ביטחון".

3. כיום, אדוני היושב-ראש, מקננת בלב כולנו תחושת שותפות לגורל המדינה. צבא שיהיה מורכב מן ה"מצוינים" בלבד יותיר בשעת חירום חלק גדול מהאזרחים בבתיהם, מורחקים משותפות הגורל, ובמקום התלכדות, שלה הורגלנו עד כה, נשקפת סכנה שבעתיד תיפגע אחדות העם סביב צה"ל, אותו צה"ל שעד כה כל אחד הרגיש עצמו חלק ממנו.

4. יש להודות שעקרונית צורכי צה"ל לכוח אדם נשארים קבועים בגודלם. אולם, האוכלוסייה הולכת וגדלה ופוטנציאל המתגייסים גדל מעל לכושר הקליטה של צה"ל. זה הרקע להתייחסותו של צה"ל לפוטנציאל המגויסים כאל סופרמרקט, שממנו הוא בוחר את המעולים ביותר. אולם באותה עת צה"ל אינו ער לסכנה שבגישה בררנית זו, שיכולה למוטט את אושיות עוצמתו.

אדוני היושב-ראש, העליתי כאן במשפט מסיים נקודה מאוד חמורה, שאנחנו חייבים להיות זהירים לגביה. בימים הקרובים אנחנו אמורים לקבל את דוח האלוף הרצל שפיר. אנחנו חייבים לעמוד מול התופעה החברתית, שלפיה כוחו ועוצמתו של צה"ל נובעים לא רק מגישתו הלוחמת, אלא גם מהיותו צבא העם, שכל החברה כולה שותפה לו והיא חלק ממנו. תודה.

היו"ר ד' שילנסקי:

תודה רבה. חבר הכנסת יצחק לוי – איננו באולם. לפי ההסכם, הוא מפסיד שתי הסתייגויות. חבר הכנסת עוזי לנדאו. אחריו – חברת הכנסת ענת מאור, ואם היא לא תהיה – – –

משה נסים (הליכוד):

חבר הכנסת חנן פורת, לא מוסרים ליושב-ראש נייר.

היו"ר ד' שילנסקי:

אתה צודק. אני מקבל את זה. אני מודה לחבר הכנסת משה נסים הוותיק. חבר הכנסת חנן פורת, מהמקום, בבקשה.

חנן פורת (מפד"ל):

אדוני היושב-ראש, רבותי חברי הכנסת, קיבלתי זה עתה בשורה מרה על רצח שני יהודים, בחורים צעירים, תושבי בני-ברק, בדרך לרמאללה, בידי מחבלים. המכונית שלהם נוקבה ככברה ושניהם הרוגים.

אני חושב שחשוב שהכנסת תדע, שבשעה שאנחנו מנהלים כאן דיונים, כביכול שגרתיים, בשעה שראש הממשלה אפילו אומר שהוא מוכן ליטול על עצמו סיכונים – – –

היו"ר ד' שילנסקי:

חבר הכנסת פורת, לא להיכנס – – –

חנן פורת (מפד"ל):

השעה היא שעה קשה ומרה, וחשוב שכל הכנסת תדע על כך. תודה.

היו"ר ד' שילנסקי:

חבר הכנסת עוזי לנדאו, ואחריו – – –

יהושע מצא (הליכוד):

אדוני היושב-ראש, מלה אחת.

היו"ר ד' שילנסקי:

אני מבקש, חבר הכנסת מצא.

יהושע מצא (הליכוד):

אדוני היושב-ראש, משפט אחד, ברשותך.

אחרי הודעה כזאת, שהיא כואבת לכולנו, לא יכול להיות שמיד, בלי איזו אמירה שלך, ולו לפחות לפנות לראש הממשלה, נמשיך בדיון. מתקיימים דיונים, מתקיימים דברים בסודי סודות. הודעה, שר המשטרה נמצא פה. לא יכול להיות שנעבור על עניין זה.

היו"ר ד' שילנסקי:

חבר הכנסת מצא, אני מודה לך.

אני אפשרתי לחבר הכנסת חנן פורת פשוט להודיע, מאחר שחברי הכנסת יושבים פה ואינם שומעים רדיו, וכאשר יש דבר כל כך קשה ומזעזע, אפשרתי לו להביא את הידיעה. אני אינני יכול, אינני רשאי, עם כל הכאב שבלב – ואתה מאמין לי שיש לי כאב בלב – לחרוג מהמסגרת, ושזה יהפוך לדיון מדיני, עם כל הכבוד.

יהושע מצא (הליכוד):

לא דיון, אבל – – –

היו"ר ד' שילנסקי:

שר המשטרה יושב פה, ואינני בטוח שאליו הגיעה הידיעה, אבל אם שר המשטרה רוצה לומר דבר, בבקשה. חבר הכנסת לנדאו, ברשותך. תשב כמה דקות ונאפשר לשר המשטרה לומר את דברו.

שר המשטרה, האנרגיה והתשתית מ' שחל:

אדוני היושב-ראש, חברי הכנסת, לפני כמה דקות נמסר על-ידי כוחות צה"ל, ששני אנשים נמצאו הרוגים בתוך רכבם ביציאה מאזור רמאללה. כוחות צה"ל וכוחות הביטחון מנהלים עכשיו מרדף אחרי מכונית מסוג "רנו" שנמלטה מהאזור.

קודם כול, אנחנו מביעים צער על הרצח הזה, ואני משוכנע שכוחות הביטחון יעשו כל אשר לאל ידם גם כדי לתפוס את המבצעים וגם כדי להבטיח את שלומם של התושבים.

יוסף בא-גד (מולדת):

כבוד שר המשטרה, צריך להטיל עוצר על – – –

היו"ר ד' שילנסקי:

חבר הכנסת בא-גד, אני מבקש.

חברי הכנסת, אני לא מאפשר דיון. אני חושב שהכנסת תסתפק בדברים שהושמעו. אני הייתי חרד פן מישהו יגיד שמות, כי בוודאי המשפחות השכולות עדיין אינן יודעות.

אני חושב שהכנסת מצטרפת לדברים שהשמיע פה חבר הכנסת חנן פורת והשמיע שר המשטרה משה שחל. וכולנו חרדים, מזדעזעים, כל ביטוי שאתם רוצים, מהרצח הזה, ושולחים תנחומים למשפחות השכולות. ומי ייתן ודברים כאלה וידיעות כאלה לא יחזרו, ובין אבלי ציון וירושלים ינוחמו ולא ידעו הם וכל העם היושב בציון צער עוד.

עכשיו, לצערי, חברי הכנסת, אני חייב לחזור לעבודה השגרתית, היומיומית. זה קשה, אבל זה הכוח שלנו, שאנחנו חוזרים לחיים היומיומיים בלי לשכוח ובלי ללמוד לקח. הכנסת חייבת לחזור לעבודתה.

יהושע מצא (הליכוד):

את הלקח צריכים ללמוד אלה שיושבים היום בפאריס ומנהלים משא-ומתן מדיני.

היו"ר ד' שילנסקי:

חבר הכנסת יהושע מצא, אני אינני יכול לאפשר להיכנס לדיון מדיני.

יהושע מצא (הליכוד):

זה נכון, אבל את הלקח הם צריכים ללמוד.

היו"ר ד' שילנסקי:

השמעת את הערתך. אני מבקש מכולם – – –

רן כהן (מרצ):

— — —

יהושע מצא (הליכוד):

אתם בדיבורים שלכם מעודדים רצח.

היו"ר ד' שילנסקי:

חבר הכנסת מצא.

רן כהן (מרצ):

אתה מוכן להגיד את זה – – –

יהושע מצא (הליכוד):

אני מוכן לומר את זה גם מעל דוכן הכנסת.

היו"ר ד' שילנסקי:

חבר הכנסת מצא, תוכל להשמיע מעל דוכן הכנסת כאשר יגיע תורך. עכשיו אני מבקש.

יהושע מצא (הליכוד):

המדיניות שלכם מביאה לזה.

היו"ר ד' שילנסקי:

אני חוזר ומבקש מכולם. חברי הכנסת, לצערנו אנחנו חייבים לחזור לסדר-היום, עם כל הכאב. וכאבי לא קטן מכאבו של כל אחד.

חבר הכנסת עוזי לנדאו, ואחריו – חברת הכנסת ענת מאור.

עוזי לנדאו (הליכוד):

אדוני היושב-ראש, חברי הכנסת, אני מבקש להצטרף לדוברים הקודמים ולהביע את רגשי זעזוע על הרצח הנפשע ואת ההשתתפות באבל המשפחות.

אי-אפשר גם ברגע קשה זה שלא להפנות אצבע אל אותם אחראים מתוכנו, לא על כך שרצונם להילחם בטרור – הם רוצים, ולא על כך שרצונם בשלום – הם רוצים, אלא על כך שמדיניותם, בלי רצון, מבלי משים, היא מהגורמים העיקריים להתעצמותו של גל הטרור והרצח העכור.

עומד כאן שר המשטרה ואומר בצער, בכאב, את המידע. הוא אומר שכוחות צה"ל ירדפו אותם. עם כל הכבוד, אדוני השר, אלה הם דברים ריקים. כוחות צה"ל ירדפו אותם, יתפסו אותם, יסתכנו כדי לתפוס אותם, והרי המחבלים האלה ישוחררו. אתה רואה בטלוויזיה הישראלית אותן תמונות – – –

שר המשטרה, האנרגיה והתשתית מ' שחל:

חבר הכנסת עוזי לנדאו, למה אתה אומר דברים שאין בהם אמת?

עוזי לנדאו (הליכוד):

אדוני השר, ממשלת ישראל הודיעה לפני כשנה וחצי, שהיא מגרשת מחבלי "חמאס" כדי להכות מכה ניצחת את ארגוני הטרור, למען יראו וייראו, מדינת חוק נגד ארגון טרור; מול כל הציבור הודיעה: לא נוותר, לא ניכנע. מה אנחנו רואים כרגע? הללו חוזרים כגיבורים, הם גם אינם חותמים על מה שמדליפים לתקשורת כהתחייבות שלא לעסוק בטרור. כך אמר אתמול – – –

משה נסים (הליכוד):

לא נתבקשו לחתום.

עוזי לנדאו (הליכוד):

גם לא נתבקשו לחתום.

הממשלה מוליכה את הציבור שולל, מאפשרת להם לחזור כגיבורים.

אדוני שר המשטרה, זה מעודד טרור, זה מעודד מעשי רצח, או שזה שם להם סכר? אתה רואה בטלוויזיה הישראלית חמושים, רעולי פנים, בעזה, ביהודה ובשומרון, יורים באוויר. אם צלמים רואים אותם, היכן כוחות הביטחון שיראו אותם ויירו בהם?

משה נסים (הליכוד):

מבוקשים ששוחררו.

עוזי לנדאו (הליכוד):

מבוקשים ששוחררו, ואומרים: הנה הם מביאים את כלי הנשק. מה הרבותא להביא את כלי הנשק עתה, כאשר הם יודעים שבעוד שבועיים הם יקבלו את כלי הנשק מחדש ובחזרה?

יהושע מצא (הליכוד):

רעולי פנים בתוככי מזרח-ירושלים, בפומבי ובגלוי.

עוזי לנדאו (הליכוד):

על כל הדברים האלה צריך שר המשטרה וצריך שר הביטחון להשיב. אני שואל, אדוני שר המשטרה: מה הטעם להביא לא 80, 120 פלוגות, 240 פלוגות ליהודה, לשומרון ולעזה, כאשר אין נותנים להן הוראות לרדוף את הטרור? תואיל להשיב על השאלה הזאת.

משה נסים (הליכוד):

המרדפים נפסקו.

עוזי לנדאו (הליכוד):

המרדפים נפסקו והיום אין רודפים מבוקשים. והיום מבוקש שירים בו ופוגעים בו והורגים אותו, והוא נופל מת, יש מהומה בעזה, יש הפתעה, מה קורה?

אדוני השר, יסביר לי כבודו מה ההיגיון, שרואים ערבים ביהודה, בשומרון ובעזה, סכינאים למיניהם, כשהנה בעוד חודשים מספר ישראל עוזבת את המקומות האלה לפי עמדת הממשלה, מי שנתפס – הנה הממשלה משחררת אותו כצעד של גילוי רצון טוב, כמחווה – – –

משה נסים (הליכוד):

צעדים בוני אמון.

עוזי לנדאו (הליכוד):

אלה כצעדים בוני אמון.

ואחר כך אולי בכלל לא יתפסו אותם בתחום האוטונומיה. אני שואל אותך, אדוני השר: כל אחד שרוצה להרוג, לרצוח יהודי, איזה תמריץ גדול יותר מזה יש לו כאשר הוא יודע, שאם יתפסו אותו הוא ישוחרר, ואולי כלל לא יתפסו אותו? האם אין מרדף צה"ל אחר הפושעים האלה ברגע זה מסכן חיים של חיילים, כאשר מה טוב יצא מזה? אני שואל את אדוני השר.

כל הדברים האלה – ככל שהיה טרור בעבר, ויהיה טרור בעתיד, הטרור לא הגיע לממדים המבהילים שהוא הגיע אליהם תחתיכם בשנה הקודמת, כאשר החלה מדיניות הוויתורים שלכם, והוא התגבר ביתר שאת עם חתימת הסכם רבין-ערפאת.

אם יש דבר שעומד ביסוד גל הטרור האחרון – זו מדיניות הממשלה; ואתם צריכים לבוא ולהסביר מה תעשו כדי שהטרור הזה יודבר. ואל תעמדו כאן ותסבירו מדוע אש"ף איננו יכול לטפל בטרור, מדוע אש"ף איננו מקיים את התחייבותו להסתלק מהאמנה הפלשתינית, למחוק את הסעיפים בה. יסביר לי כבודו מדוע אש"ף – נאמר, אם אין לו משטרה – לא יצא במסע חינוכי, במודעות בעיתונות, שיוקיע את מעשי הטרור הנעשים. תסביר אתה מדוע הוא אינו עושה את זה. הוא הפרטנר שלך לשלום, הוא צריך לתת לך שלום. אם היום הוא איננו עושה זאת, כשאין לו כוח, כשעוד לא קיבל מאתנו דבר – אחרי שיקבל את כל מה שאתה מבקש לתת לו, איזה תמריץ יהיה לו לעשות את זה אז?

אתם מוליכים את הציבור שולל בכך שיש הסכם בלתי כתוב, אולי גם כתוב, בין ה"חמאס" ובין אש"ף, כאשר יש חלוקת עבודה ביניהם, לא כפי שאתם מציעים ומקווים שהם יריבו, יכו זה את זה ושפיכות דמים תהיה ביניהם. אלא שהיום יש חלוקת עבודה ביניהם: ה"חמאס" רוצח יהודים, ואש"ף, ליד שולחן המשא-ומתן, תובע לשחרר את רוצחי ה"חמאס". אילולא קמה הצעקה הציבורית לפני שלושה או ארבעה שבועות, גם רוצחי "חמאס" היו משתחררים. עובדה, היום אתם הסכמתם לקבלם חזרה ולהכניסם מלבנון לישראל.

חנן פורת (מפד"ל):

לאחר התחייבות שהם יצהירו שהם שוללים את הטרור, ושחרורם בא בלי שנתנו את ההתחייבות הזאת; אחרי שחיים רמון, שר הבריאות, פה, בכנסת, עמד והצהיר בריש גלי, שלא ישוחרר אדם מה"חמאס" ללא התחייבות בכתב שהוא שולל את הטרור והוא לא ימשיך לעסוק בענייני טרור. אז הוא התחייב בכנסת, ושחררו בלי שום התחייבות כזאת.

עוזי לנדאו (הליכוד):

חבר הכנסת פורת, אין ערך לדברי הממשלה.

חנן פורת (מפד"ל):

אני אומר: לטעמם.

עוזי לנדאו (הליכוד):

אין ערך, אין טעם להאמין להם.

משה נסים (הליכוד):

הוא אמר את זה בשם הממשלה?

חנן פורת (מפד"ל):

הוא אמר בשם הממשלה.

ענת מאור (מרצ):

עוזי לנדאו (הליכוד):

מדי פעם, חברת הכנסת ענת מאור, כשאנחנו רואים ידיעות שהממשלה מפיצה על רדיפת מבוקשים, צריך לצפות שזמן קצר אחר כך יתחילו לשחרר מחבלים.

חיים קופמן (הליכוד):

איזו בושה.

היו"ר ד' שילנסקי:

חבר הכנסת לנדאו, כשהבעת צער במסגרת של דקה, לא חישבתי את העניין על חשבון זמנך. אני רוצה להפנות תשומת לבך לכך שאתה מדבר על חשבון זמנך.

עוזי לנדאו (הליכוד):

אני יודע. תודה רבה, אדוני היושב-ראש.

צריך להציג את מדיניות הממשלה הזאת כדבר המסוכן ביותר לביטחונה של מדינת ישראל מאז קומה. לא היתה כממשלה הזאת מתבוללת מבחינה יהודית, מתרוקנת מציונות, נתמכת על-ידי מרצ מבפנים, שהיא מפלגה שבזה לערכי היהדות ולמסורת ישראל, ונתמכת מבחוץ על-ידי חברי הכנסת

תמר גוז'נסקי, דראושה וזיאד, התומכים בה, לא משום שהיא מקדמת את ערכי מדינת ישראל ועניינה כמדינה יהודית וציונית, אלא משום שמעשיה מקדמים את מי שיושב בתוניס.

יושב כאן חבר הכנסת דראושה. הוא היה בתוניס. הוא ידו הארוכה של יאסר ערפאת בכנסת הזאת, וראש ממשלת ישראל מקבל אותו לשיחות ולדיונים אם יצטרף לקואליציה, לא יצטרף לקואליציה.

אני רוצה לדעת: הוראות פתיחה באש יש לחיילי צה"ל, ההוראות שיש לחיילי צה"ל – לשמור על עצמם, על ביטחונם האישי. באיזו מידה ההוראות מושפעות מהשיקולים הקואליציוניים האלה, שמא דראושה יצביע בעד הממשלה, או זיאד יצביע נגדה? אני רוצה את זה לשאול, אדוני השר.

אתם עומדים היום בפני רגע של אמת, אתם צריכים להסביר ולשכנע את הציבור שאכן אתם נלחמים בטרור, כי מה שאתם עושים עתה: אתם מנהלים מדיניות שמתירה את דמם של מתיישבי יהודה ושומרון מן הצד האחד; אתם כובלים את ידם של חיילי צה"ל מן הצד השני. ואתם נמצאים במסע של אסקופה הנדרסת בפאריס היום. זה מה שאתם עושים.

את יתר הדברים על התקציב אומר מאוחר יותר. תודה רבה, אדוני היושב-ראש.

היו"ר ד' שילנסקי:

תודה רבה. לפי סעיף 50 לתקנון, רשות הדיבור לשר משה שחל.

דוד מגן (הליכוד):

חבר הכנסת השר משה שחל.

היו"ר ד' שילנסקי:

חבר הכנסת וגם שר, יש לו שני התארים גם יחד.

שר המשטרה, האנרגיה והתשתית מ' שחל:

אדוני היושב-ראש, כנסת נכבדה, בכל השלבים של כל דיון בכנסת אני מייעץ לכל אחד מאתנו לשמור גם על איפוק, להיות צמוד לדיבור מתוך אחריות, ולא לזרוק דברים בעלמא, ובמיוחד לא לערוך הסתה שאין בה אמת, יש בה שנאה, יש בה חלוקה, שאני לא מכיר אותה בכנסת הזאת גם בתקופות הסוערות ביותר.

אני מחזיק בדעה, שחבר הכנסת לנדאו הוא חבר כנסת אחראי, אבל כשהוא קם בשעה של כאב לכולם, בלי יוצא מן הכלל, על מקרה רצח שהיה, הוא מנצל את הבמה הזאת לשיסוי שאין בו לא מתום וגם לא אמת.

אומר אחת לאחת במה הדברים אמורים. אין זה נכון שהממשלה מוכנה לשחרר או תשחרר מחבלים שיש להם דם על הידיים. לא רק זאת, אלא ראש הממשלה הודיע בצורה ברורה וחד-משמעית, כי כל מי שיפגע בישראלי אחרי חתימת ההסכם ב-13 בספטמבר ידע כי לא רק שהוא איננו משוחרר או ישוחרר, אלא הוא יועמד לדין, ולגביו תמוצה כל חומרת הדין. את זה חבר הכנסת לנדאו יודע.

והיתה כאן מעין חלוקת עבודה – – –

עוזי לנדאו (הליכוד):

מה הערך של זה?

חיים קופמן (הליכוד):

זה לא מרתיע אף אחד.

שר המשטרה, האנרגיה והתשתית מ' שחל:

קם חבר הכנסת לנדאו, אומר את הדברים – – –

עוזי לנדאו (הליכוד):

– – –

שר המשטרה, האנרגיה והתשתית מ' שחל:

אני מבקש: לא הפרעתי לך, תשמע אותי עד הסוף.

יהושע מצא (הליכוד):

השר שחל, אתה תרשה לי שאלה?

שר המשטרה, האנרגיה והתשתית מ' שחל:

עומד כאן חבר הכנסת לנדאו ומדבר ומחרה אחריו שר לשעבר בממשלה, ולא סתם שר אלא שר המשפטים תקופה די ארוכה, חבר הכנסת משה נסים, ונותן לו עידוד, מעין מחיאות כפיים, להמשיך ולומר את האי-אמיתות, כשמשה נסים אישית יודע שפשוט שקר ביסודו.

משה נסים (הליכוד):

אדוני היושב-ראש, אני אחראי למה שאני אומר.

שר המשטרה, האנרגיה והתשתית מ' שחל:

יאמר לי חבר הכנסת משה נסים – – –

משה נסים (הליכוד):

אני אגיד: ראש הממשלה הודה אתמול, בוועדת החוץ והביטחון של הכנסת, שלא יהיו מרדפים.

שר המשטרה, האנרגיה והתשתית מ' שחל:

אני מבקש ממך: לא הפרעתי לך ואני אשיב לך על כל עניין.

יהושע מצא (הליכוד):

אני רוצה לשאול שאלה.

שר המשטרה, האנרגיה והתשתית מ' שחל:

חבר הכנסת מצא, אחר כך.

היו"ר ד' שילנסקי:

חבר הכנסת מצא, תסלח לי.

יהושע מצא (הליכוד):

אני רוצה שאלה, אחר כך, בתום דברייך.

משה נסים (הליכוד):

שר המשטרה, האנרגיה והתשתית מ' שחל:

חבר הכנסת משה נסים, תקשיב לי. בלי השיטה הזאת, אנחנו מכירים אותה הרבה זמן. עלי זה לא עושה רושם.

משה נסים (הליכוד):

אני בכנות אומר דברים כאלה. ראש הממשלה הודה שלא יהיו מרדפים.

שר המשטרה, האנרגיה והתשתית מ' שחל:

לא עושה עלי רושם. עם כל הכבוד לך, תקשיב לי, לא הפרעתי לך.

יהושע מצא (הליכוד):

שאלה. הוא הסכים.

היו"ר ד' שילנסקי:

חבר הכנסת מצא. חבר הכנסת משה נסים, מאחר שהשר פנה אליך אישית, אם השר יסכים, אני ארשה לך בסוף דבריו לשאול שאלה.

יהושע מצא (הליכוד):

השר הסכים.

היו"ר ד' שילנסקי:

חבר הכנסת יהושע מצא, רק רגע. ליתר אני לא מאפשר. אאפשר לחבר הכנסת משה נסים, היות שהיתה פנייה אישית אליו ושמו הוזכר.

יהושע מצא (הליכוד):

השר הסכים לשאלה שלי בתום דבריו.

היו"ר ד' שילנסקי:

אם השר הסכים, גם אני מסכים.

שר המשטרה, האנרגיה והתשתית מ' שחל:

אני בא ואומר את זה: יש כאן מעין חלוקת עבודה. מדבר חבר הכנסת לנדאו והולך אחריו חבר הכנסת משה נסים ומאשש את דבריו, מוחא לו כפיים. ממך אני דורש יותר.

גונן שגב (צומת):

כל מלה אמת.

רפאל אלול (העבודה):

מנין לך?

שר המשטרה, האנרגיה והתשתית מ' שחל:

ואני דורש ממך, מפני שאתה היית חבר ממשלה, שבה שר הביטחון שלך משה ארנס החזיר מגורשים.

חיים קופמן (הליכוד):

זו אותה מציאות? אתם אומרים שה"חמאס" נכנס להסכם שלכם. זו מציאות שונה לגמרי.

קריאות:

היו"ר ד' שילנסקי:

ממילא לא שומעים אתכם.

שר המשטרה, האנרגיה והתשתית מ' שחל:

הוא החתים אותם?

גונן שגב (צומת):

היו"ר ד' שילנסקי:

חבר הכנסת שגב, ממילא לא שומעים אותך.

שר המשטרה, האנרגיה והתשתית מ' שחל:

אתם לא תשליטו כאן טרור, אתם תשמעו גם את האמת ולא תלכו בהסתה משולחת רסן, באווירה של אי-אמיתות.

גונן שגב (צומת):

מה אתה מדבר? אתם המצאתם את ההסתה, מפלגת העבודה.

היו"ר ד' שילנסקי:

אדוני השר, עוד רגע. כשיש עשר קריאות ביניים, לא שומעים בלאו הכי לא בתקשורת, לא בקהל, לא הנואם, אף קריאת ביניים אחת. זה רק גורם רעש. לכן אני מבקש, השר הסכים לשתי שאלות ואנחנו נסתפק בזה.

שר המשטרה, האנרגיה והתשתית מ' שחל:

אתם החזרתם מגורשים, לא על-ידי שר ביטחון אחד אלא על-ידי שניים ושלושה, ואתה היית שר משפטים. אתה העמדת תנאי? אתה החתמת? זוהי הנקודה שעליה מדובר? אתה יודע מה שלטונות הביטחון דרשו מהמגורשים? אתם ביצעתם גירוש, אבל אתם קמים כאן – – –

חנן פורת (מפד"ל):

אבל אתם התחייבתם.

עוזי לנדאו (הליכוד):

אתם התחייבתם.

שר המשטרה, האנרגיה והתשתית מ' שחל:

אתה לא ידעת שיש סיכום עם ארצות-הברית בקשר למגורשים? אתה לא יודע שחלק מהמגורשים האלה, שהיה לגביהם איזה מידע או חשד, נשארו בבית-הכלא? אתה אינך יודע?

עוזי לנדאו (הליכוד):

איזה שטויות.

אברהם הירשזון (הליכוד):

ואלה שהשתחררו מבית-הסוהר? הנה עוד רצח.

משה נסים (הליכוד):

אני יודע, תיכף תשמע.

שר המשטרה, האנרגיה והתשתית מ' שחל:

אבל לא זה מקומם אותי. מה שמקומם אותי הוא דבר אחד: היו מקרי טרור, לצער כולנו ולמגינת לב כולנו, ונהרגו ישראלים במשך כל השנים. חבר הכנסת לנדאו, נהרגו במספרים יותר גדולים בתקופה שאתם הייתם בשלטון.

עוזי לנדאו (הליכוד):

לא, לא, לא.

נעמי בלומנטל (הליכוד):

אל תספרו קורבנות.

שר המשטרה, האנרגיה והתשתית מ' שחל:

היו, ואני אוכיח לך שחור על גבי לבן. אני אתן לך את הנתונים. אתם מסיתים. אנחנו עסקנו בעניין הזה בניגוח ממשלה?

אברהם הירשזון (הליכוד):

ועוד איך. עסקתם בזה יום יום. לא עבר יום אחד בלי הדברים האלה.

שר המשטרה, האנרגיה והתשתית מ' שחל:

אנחנו האשמנו ממשלה? אתה שמעת את זה ממני? אתה שמעת את זה מחברים אחרים?

אברהם הירשזון (הליכוד):

מה שאתם עשיתם, לא עשו אף פעם.

נעמי בלומנטל (הליכוד):

ממשלת דמגוגיה.

היו"ר ד' שילנסקי:

חברי הכנסת, ממילא לא שומעים אתכם.

חיים אורון (מרצ):

תנו לשר לדבר.

שר המשטרה, האנרגיה והתשתית מ' שחל:

אדוני היושב-ראש, השיטה הזאת לא יכולה להתקבל. אתם לא מוכנים להיות צמודים לא לעובדות ולא לאמת. אפשר לחלוק על מדיניות הממשלה, אפשר לבקר אותה, אבל מה שלא מקובל עלי זה שבדיוק בשעה שהמת מוטל לפנינו, לבוא ולהאשים ממשלה, כל ממשלה בישראל, ממשלה יהודית, שהיא אשמה במה שקורה, שהיא אשמה ברצח שעושים המוחבלים.

עוזי לנדאו (הליכוד):

כל יום מת מוטל לפנינו. כל יום.

אברהם הירשזון (הליכוד):

יש יום שזה לא כך?

נעמי בלומנטל (הליכוד):

הממשלה אשמה, אתם אשמים.

אברהם הירשזון (הליכוד):

המדיניות שלכם מביאה לכך.

שר המשטרה, האנרגיה והתשתית מ' שחל:

בושה וכלימה למי שמעז בכלל להעלות על דל שפתותיו את הנימוקים האלה.

נעמי בלומנטל (הליכוד):

המדיניות שלכם – – –

היו"ר ד' שילנסקי:

חברת הכנסת בלומנטל. חבר הכנסת הירשזון.

אברהם הירשזון (הליכוד):

אמרתם שיהיה שלום וכל זה ייפסק.

שר המשטרה, האנרגיה והתשתית מ' שחל:

חבר הכנסת הירשזון, אתה אינך חדש. אני מציע לך, שב בשקט ותקשיב. חלק מהכללים בבית הזה הם להקשיב לדברי אחרים. אני יושבתי והקשבתי, פגוע עד עמקי נשמתי. שמעתי את דבריכם, ואני בא ופונה אליכם: השנאה הזאת אין לה מקום.

עוזי לנדאו (הליכוד):

איזו שנאה?

שר המשטרה, האנרגיה והתשתית מ' שחל:

זו שנאה ברורה. אתה אינך חש אותה, אתם עוברים על דעתכם בשנאה הזאת.

חיים קופמן (הליכוד):

אל תסיט את הנושא.

היו"ר ד' שילנסקי:

חבר הכנסת קופמן. חבר הכנסת הירשזון.

שר המשטרה, האנרגיה והתשתית מ' שחל:

אתם מסיתים, אתם משסים, אתם פוגעים ברקמה הכי חשובה שיש לנו. לא היה דבר כזה.

נעמי בלומנטל (הליכוד):

לימור לבנת (הליכוד):

עוזי לנדאו (הליכוד):

מה אתה מדבר? תן תשובה מה אתם עושים.

שר המשטרה, האנרגיה והתשתית מ' שחל:

תקשיב למה שאתה אמרת. אתה אומר על הממשלה שהיא יודעת שיש חלוקת עבודה.

אברהם הירשזון (הליכוד):

אתם הסתתם את העם יום יום.

היו"ר ד' שילנסקי:

חבר הכנסת הירשזון, אני עוד מעט אקרא אותך לסדר. לא תהיה לי ברירה.

אברהם הירשזון (הליכוד):

מה אני יכול לעשות?

שר המשטרה, האנרגיה והתשתית מ' שחל:

אתה אומר שיש חלוקת עבודה. חתמנו הסכם עם הפלשתינים, עם ה"חמאס", עם רוצח, והממשלה הזאת יודעת והיא משלימה עם זה. את הדברים האלה אתה אמרת כאן. אין האשמה חמורה מזו.

עוזי לבדאו (הליכוד):

כן נכון, אני אמרתי שיש חלוקת עבודה.

נעמי בלומנטל (הליכוד):

זו אמת.

שר המשטרה, האנרגיה והתשתית מ' שחל:

אני אומר לך, במקומך, מטעמי הגינות, הייתי קם ומתנצל.

מדוע אני כועס על חברי וידידי, חברי בשתי ממשלות, חבר הכנסת משה נסים? ממך, אתה שידוע בתור אדם שקול, אתה נותן את העידוד? אני מבין, כואב להיות באופוזיציה. הייתי במצב הזה ואני מכיר אותו. אבל אני אומר לך, מעולם לא חרגתי מן הקו – לכבד ממשלה, לכבד ראש ממשלה. איש

לא מצא אצלי מלה שלא תהיה נקייה. ואם היתה פעם אחת, ואני זוכר רק פעם אחת, שבקשר לאיזה עניין, פסיק של עובדה – אני קמתי והתנצלתי.

והנה אתה עומד כאן, אתה שיודע את האמת. איזה פרטנר היה לכם למשא-ומתן במדריד? זה לא היה אש"ף? אתם לא ידעתם את זה? אתם לא הבנתם את זה? חבר הכנסת נסים, היית שר בממשלה, אתם לא עברתם על הפקסים שנשלחו? לא ביקרו את זה? לא העבירו את זה אליך שלטונות הביטחון, כדי שתקרא את התוכן שלהם? אתם לא ידעתם ממי הם קיבלו את האישור על כל ישיבה, על כל פגישה?

חיים קופמן (הליכוד):

אבל עובדה שאש"ף סילק מהמשא-ומתן את הפרטנר הזה.

שר המשטרה, האנרגיה והתשתית מ' שחל:

ואתם כאן בצביעות אין קץ קמים ואומרים לעם הזה דברי שקר, דברי הסתה.

שאול יהלום (מפד"ל):

זאת צביעות – – –

עבד-אלוהב דראושה (מד"ע):

אתה בכלל לא שמעת – – –

שר המשטרה, האנרגיה והתשתית מ' שחל:

אני אומר לכם, הלב כואב על כל מקרה. אני אינני ישן בלילות, אבל זה לא צריך לעניין אף אחד. אני אינני מחפש חמלה או תמיכה מאיש. אבל עניינית, לצערי הרב, שר משטרה בישראל מקבל במשך 24 שעות ביום רק ידיעות שאינן משמחות, ידיעות מכל סוג, יותר משר הביטחון. הוא מקבל גם את ההודעות שמקבל שר הביטחון וגם את ההודעות הנוגעות למשטרה. כואב הלב, ועושים את כל המאמצים. אנחנו נתנו הוראות לכוחות הביטחון? זאת האשמה שלך, חבר הכנסת לנדאו?

עוזי לנדאו (הליכוד):

כן, כן. כוחות הביטחון אינם פועלים כראוי נגד הטרור.

שר המשטרה, האנרגיה והתשתית מ' שחל:

אנחנו קשרנו את ידיהם שלא יפעלו נגד הטרור? אתה אינך מתבייש לומר את זה?

עוזי לבדאו (הליכוד):

כן, אני אומר את הדברים האלה.

שר המשטרה, האנרגיה והתשתית מ' שחל:

אתה מעז להגיד את זה? יש לך אפילו שמץ של הוכחה שתוכל להגיד דבר כזה? אני אומר לכם, טחו עיניכם; אני אומר לכם שזוהי שנאה. כי רק אדם שונא מסוגל לשקר במצח נחושה, מסוגל להטיח האשמות כבדות מן הסוג הזה.

עוזי לבדאו (הליכוד):

זו לא שנאה, אלא עובדות. במקום לדבר על שנאה והסתה, תאמר מה אתם עושים, תן לי תשובה, אל תפטור את עצמך.

היו"ר ד' שילנסקי:

חברי הכנסת, חברי הכנסת.

שר המשטרה, האנרגיה והתשתית מ' שחל:

לדברייך, הממשלה הזאת היא הממשלה היחידה שבזה לערכי היהדות.

עוזי לבדאו (הליכוד):

אמרתי שפרס בז לערכי היהדות.

שר המשטרה, האנרגיה והתשתית מ' שחל:

אני לא אוהב להגיד את זה, אני גם לא אומר את שמו של חבר בכיר אצלך במפלגה, שהנהיג את המפלגה שלך, מה היה היחס שלו לערכי היהדות, איזה יחס של בוז היה לו. לא אומר את זה. בושה וחרפה לקום ולומר את זה, לי, כחבר הממשלה הזאת.

עוזי לנדאו (הליכוד):

למי אתה מתכוון?

חיים קופמן (הליכוד):

עוד הפעם השמצות.

עוזי לנדאו (הליכוד):

על מי אתה מדבר?

אברהם הירשזון (הליכוד):

ואתה אמרת לפני רגע שאתה לא משמיץ. תן לנו שמות.

היו"ר ד' שילנסקי:

חבר הכנסת הירשזון.

שר המשטרה, האנרגיה והתשתית מ' שחל:

אתה מאשים אותי שאני חבר בממשלה המתנכרת לערכי היהדות?

היו"ר ד' שילנסקי:

אדוני השר, סלח לי לרגע. אני מבקש מכולם להירגע.

עוזי לנדאו (הליכוד):

על מי הוא מדבר? קודם הוא לא ידע על מה הוא מדבר, ועכשיו הוא לא יודע על מי הוא מדבר.

שר המשטרה, האנרגיה והתשתית מ' שחל:

אני מדבר אליך. אני אומר לך, חבר הכנסת לנדאו, שאני במקומך הייתי מהרהר בדברי, חוזר בי ומתנצל.

עוזי לנדאו (הליכוד):

ואני במקומך הייתי עושה את תפקידי כהלכה. המדיניות שלכם מידרדרת – – –

שר המשטרה, האנרגיה והתשתית מ' שחל:

זה מה שנדרש ממך. אני במקומך הייתי קם ומתנצל. צריך להתבייש במלים האלה.

שאול יהלום (מפד"ל):

מה שמעניין אתכם היום זה רק לפעול נגד המתנחלים. שני אנשים נהרגו היום בגלל מחסום אבנים. אם אתם הייתם שם, לא היה מחסום אבנים.

היו"ר ד' שילנסקי:

אדוני השר, רק רגע. אני יכול לבקש מכולם שקט? אני רוצה להגיד משהו. חבר הכנסת יהלום, חבר הכנסת יהלום, אני אכה בפטיש כל כך הרבה, שממילא אף אחד לא ישמע אותך. הפטיש שלי על-יד המיקרופון.

שאול יהלום (מפד"ל):

הם נעצרו על-ידי מחסום אבנים ונהרגו. אילו עבר שם ג'יפ צבאי, הם לא היו נהרגים. כל היום אתם פועלים נגד המתנחלים.

אברהם הירשזון (הליכוד):

אדוני היושב-ראש, איך אפשר לעבור לסדר-היום.

חיים אורון (מרצ):

יש גבול. מה זה?

היו"ר ד' שילנסקי:

תמשיך לצעוק עד מחר, לא שומעים אותך. ממילא לא שומעים אותך. חבל על מיתרי הקול שלך ועל מיתרי הקול שלי. חבר הכנסת יהלום, עוד דקה אני קורא אותך לסדר. אני קורא אותך לסדר, ואצלי זה מקרה נדיר שאני קורא לסדר.

אברהם הירשזון (הליכוד):

איך אפשר לעבור לסדר-היום, אדוני היושב-ראש? כל יום הרוגים. איזו מדיניות שלום זאת?

ענת מאור (מרצ):

היו"ר ד' שילנסקי:

זה לא יכול להיות כך, זה לא היה במשך כל הקריירה שלי. חבר הכנסת יהלום, אני קורא אותך לסדר בפעם השנייה.

שאול יהלום (מפד"ל):

היו"ר ד' שילנסקי:

אני לא הוצאתי חבר כנסת מעולם, מזמן שאני מנהל ישיבות. לא הוצאתי אלא רק פעם אחת, במקרה נדיר. אל תכריח אותי לגרום, שגם אתה תהיה מקרה נדיר. אני מבקש מכולם לשבת. חבר הכנסת הירשזון, אתה תהיה השני שאקרא לסדר.

רחבעם זאבי (מולדת):

אפשר לשאול שאלה?

היו"ר ד' שילנסקי:

מותר לי להגיד משפט אחד? אודה לך אם תוריד את היד. אני רואה את היד שלך. אני מבקש מכולם להירגע. ממילא לא שומעים את הצעקות של כולם.

אדוני השר, בהתאם לסעיף 50 של התקנון, אין הגבלת זמן, ואני נוהג בהתאם לתקנון. אני רק אודה לך אם תשתדל לסיים את דבריך.

שר המשטרה, האנרגיה והתשתית מ' שחל:

אני סיימתי, אבל הבטחתי לחבר הכנסת מצא להשיב על שאלה, וגם חבר הכנסת זאבי ביקש.

דוד מגן (הליכוד):

היו"ר ד' שילנסקי:

חבר הכנסת מגן, אין לך רשות לשאול שאלה.

דוד מגן (הליכוד):

משפט אחד.

היו"ר ד' שילנסקי:

תרשה לי.

דוד מגן (הליכוד):

היו"ר ד' שילנסקי:

לא, לא, חבר הכנסת מגן, אין לך ואין לחבר הכנסת חנן פורת – – –

דוד מגן (הליכוד):

היו"ר ד' שילנסקי:

חבר הכנסת מגן, אתה תשב. חבר הכנסת מגן, אתה מקבל אזהרה.

דוד מגן (הליכוד):

היו"ר ד' שילנסקי:

חבר הכנסת מגן, גם אתה קיבלת אזהרה. אתה לא יכול להתנהג כך, חבר הכנסת מגן.

רפאל אלול (העבודה):

היו"ר ד' שילנסקי:

חבר הכנסת רפי אלול, אל תעזור לי.

דוד מגן (הליכוד):

היו"ר ד' שילנסקי:

חבר הכנסת מגן, אני רוצה להגיד כך: בתחילת דבריו של השר, כשחברי הכנסת האחרים המבקשים עכשיו רשות אפילו לא היו באולם, סוכם ואני אמרתי שאני אאשר שאלה לשני חברי כנסת, לחבר הכנסת מצא ולחבר הכנסת משה נסים.

אברהם יחזקאל (העבודה):

מה עם הקואליציה?

היו"ר ד' שילנסקי:

רבותי, לא תעזור פה לא קואליציה ולא אופוזיציה.

רן כהן (מרצ):

אברהם יחזקאל (העבודה):

חיים קופמן (הליכוד):

היו"ר ד' שילנסקי:

אולי תרשה לי לסיים. אינני יודע אם אתה היית. חבר הכנסת אבי יחזקאל, אתה נכנסת רק עכשיו, ראיתי אותך נכנס.

יהושע מצא (הליכוד):

היו"ר ד' שילנסקי:

חבר הכנסת חנן פורת, אתה מרים את היד כל הזמן ואתה לא תקבל את רשות השאלה, כי הודעתי במפורש, וזה בוודאי רשום גם בפרוטוקול, שלשני חברי כנסת שביקשו רשות באותו שלב והשר הסכים אני אתן את רשות השאלה.

משה נסים (הליכוד):

אני לא ביקשתי שאלה.

היו"ר ד' שילנסקי:

רק רגע, חבר הכנסת משה נסים, הרי אני הגנתי עליך.

ואני הודעתי שלא אתן עוד, ובאותו שלב, כשהודעתי שלא אתן עוד, לא היה שום חבר כנסת נוסף שהרים יד, כך שאני מודיע שלא אתן רשות לשום חבר כנסת נוסף. אם מישהו חולק על דעתי, יש דרכים בתקנון.

רחבעם זאבי (מולדת):

— — — אני לא הפרעתי כהוא זה.

היו"ר ד' שילנסקי:

חבר הכנסת זאבי, לו היית מרים יד ומבקש לשאול שאלה באותו מעמד שאני הודעתי ששני חברי הכנסת האלה יקבלו את רשות השאלה, הייתי מוסיף אותך. חבר הכנסת חנן פורת ביקש הרבה זמן לפניך, ואינני נותן גם לו.

רחבעם זאבי (מולדת):

היו"ר ד' שילנסקי:

עכשיו רשות השאלה לחבר הכנסת יהושע מצא. אני מודיע שלפי התקנון אין הגבלת זמן לשר, אבל יש הגבלת זמן לשאלה לפי הסבירות.

רן כהן (מרצ):

אדוני היושב-ראש, מקובל בכנסת שברגעים משבריים ---

היו"ר ד' שילנסקי:

זה לא משבר, אין פה משבר.

קריאות:

קריאה:

זה משבר.

רן כהן (מרצ):

תשמע.

היו"ר ד' שילנסקי:

רבותי, חבר הכנסת רן כהן, אצטרך לתת אז את רשות השאלה גם לחבר הכנסת פורת ולחבר הכנסת רחבעם זאבי, ובמקום דיון על חוק הסדרים במשק המדינה נעבור לדיון מדיני, וזה בלתי אפשרי.

קריאה:

יש משבר.

היו"ר ד' שילנסקי:

אני לא מאפשר. מי שלא מסכים אתי יכול לערוך בירור אחר כך, ברוח טובה.

אברהם הירשזון (הליכוד):

אדוני היושב-ראש, הכנסת לא יכולה להיות מנותקת.

היו"ר ד' שילנסקי:

חברי הכנסת, אני לא מאשר. חברי הכנסת, בבקשה, שמישהו יעלה הצעה או רעיון להפסיק את הדיון הזה ולעבור לדיון מדיני. לא שמעתי הצעה כזו.

בבקשה, חבר הכנסת יהושע מצא.

יהושע מצא (הליכוד):

אדוני שר המשטרה, אומנם אני אשאל שאלה ולא אכנס לנאום, אבל בטרם אשאל אני רק רוצה לומר חצי משפט. האשימו כאן את הממשלה בכך שהמדיניות שלה היא שגורמת לשפיכות הדמים, ואמרנו את זה ואנחנו בוודאי עומדים על כך. השאלה הספציפית שלי, והיא קשורה למדיניות, היא: ה"חמאס" הזה – – –

רן כהן (מרצ):

תעודדו הלאה את ה"חמאס".

רון נחמן (הליכוד):

מעודדים אותך, לא את ה"חמאס".

רון כהן (מרצ):

חיים קופמן (הליכוד):

קריאות:

היו"ר ד' שילנסקי:

חברי הכנסת, אני מבקש מכולם להירגע. חבר הכנסת קופמן, היום אתה פעיל בשביל כולם.

דוד מנע (הליכוד):

אדוני, למה אתה לא אומר לו לחזור בו?

היו"ר ד' שילנסקי:

אני מבקש מכולם להירגע. חבר הכנסת מצא, בבקשה.

נעמי בלומנטל (הליכוד):

רן כהן (מרצ):

תמשיכו לעודד את ה"חמאס".

יהושע מצא (הליכוד):

אדוני השר, המדיניות שלכם מובילה לכך. לפני שלושה שבועות, אדוני השר, נרצחו באל-בירה גננת ואיש משפחה, שלווה אוזנה ויצחק ויינשטוק, זכרם לברכה. הם נרצחו על-ידי איש ה"חמאס", על-פי הודעה שלכם. איש ה"חמאס" הזה גורש ללבנון בעת הגירוש לפני כשנה, הוחזר על-ידיכם מלבנון כעבור חודשיים, והוא אשר ביצע את הרצח הזה. האם המדיניות הזו, שעל-פיה שחררתם אז איש "חמאס" והוא ביצע רצח, לא היתה צריכה ללמד אתכם לקח שלא לשחרר אנשי "חמאס", בין שהתחייבו ובין שלא התחייבו להפסיק את הטרור, כי ההתחייבות שלהם לא מעניינת? היתה לכם דוגמה של מר כמוות, לא דוגמה חיה, מר כמוות, של איש "חמאס" שביצע רצח ושהיה בידיכם. האם תוכלו לנקות ידיכם משפיכות דם כזאת שנגרמת בשל המדיניות שלכם?

רפאל אלול (העבודה):

איזה מין האשמה היא זו?

היו"ר ד' שילנסקי:

תודה רבה. אדוני השר, אני הייתי מציע שתשמע גם את השאלה השנייה.

שר המשטרה, האנרגיה והתשתית מ' שחל:

לא, אולי אני אשיב לו עכשיו.

היו"ר ד' שילנסקי:

אתה רוצה להשיב על כל שאלה בנפרד. בבקשה.

קריאות:

היו"ר ד' שילנסקי:

חברי הכנסת, רשות הדיבור לשר משה שחל.

שר המשטרה, האנרגיה והתשתית מ' שחל:

חבר הכנסת מצא, אני רוצה לומר לך מה היה בעניין הספציפי הזה. מדובר היה באיש "חמאס" שנכלל ברשימה, כאשר לפחות לפי המידע שהיה בידינו ולפי הנתונים הוא לא ביצע כל עבירה לפני כן.

יהושע מצא (הליכוד):

הצחקת אותי.

שר המשטרה, האנרגיה והתשתית מ' שחל:

ובמקרה כזה – – –

חיים קופמן (הליכוד):

למה גירשתם אותו? עשיתם לו עוול נוראי, גירשתם אותו.

שר המשטרה, האנרגיה והתשתית מ' שחל:

רבותי, אני מבקש.

היו"ר ד' שילנסקי:

חבר הכנסת חיים קופמן, אתה פעיל היום ללא הפסק.

שר המשטרה, האנרגיה והתשתית מ' שחל:

אם אתם רוצים לקבל תשובה רצינית, אם אתה רוצה לקבל תשובה רצינית, תשמע אותי עד הסוף
בצורה הכי רצינית, ואני מתייחס אליכם בכבוד.

שאלו יהלום (מפד"ל):

צדיק.

שר המשטרה, האנרגיה והתשתית מ' שחל:

אין זה חדש שבמסגרת הרשימה שהכינו אלופי הפיקודים, מפקדי האזורים בצה"ל, היו כמה מקרים
שלגביהם היו חשדות באותו ערב, לא היה דבר קונקרטי, ואכן במסגרת הדיונים שהתקיימו לאחר
הבג"ץ, שבא ואומר כי צריכה להיות לגבי כל מקרה ספציפי, לא בהכללה, ראייה חזקה מספיק
המחייבת ומצדיקה את הגירוש, ישראל – – –

לימור לבנת (הליכוד):

הוא סידר ראיות.

שר המשטרה, האנרגיה והתשתית מ' שחל:

יושבים פה אנשים שיודעים כי במקרה זה כל ממשלה מתוקנת, בלי יוצאת מן הכלל, פועלת על-פי
ההנחיה שבית-המשפט מכתיב לה. ואכן אותו איש "חמאס" שאתה מדבר עליו היה כלול ברשימה
הזאת, כאשר לפי כל מידע, מודיעיני ואחר, שהיה בידינו, לא היה איזה דבר קונקרטי שאפשר היה
לייחס לו. אבל מדוע אני בא ואומר לך – – –

אברהם הירשזון (הליכוד):

ל"ו צדיקים.

לימור לבנת (הליכוד):

צדיק אומות העולם.

שר המשטרה, האנרגיה והתשתית מ' שחל:

כי אם רוצים לומר את האמת כולה במה שנוגע לממשלות ישראל, אתה חייב לפחות לומר את זה בהגינות עד הסוף. ממשלה זו ביצעה גירוש של מספר גדול מאוד של אנשי "חמאס", ושום ממשלה בישראל, לרבות הממשלות שהיו של הליכוד בלבד, לא ביצעה אף פעם גירוש שכמותו, במסגרת כזאת. אי-אפשר – – –

יהושע מצא (הליכוד):

מה זה קשור?

עוזי לבדאו (הליכוד):

הגירוש הזה גרם נזק בל יתואר.

שר המשטרה, האנרגיה והתשתית מ' שחל:

תיתנו לי לסיים. רבותי חברי הכנסת – – –

יהושע מצא (הליכוד):

המסקנה שלכם היתה צריכה להיות הפוכה; דווקא משום המקרה הזה, לא לשחרר אנשי "חמאס".

שר המשטרה, האנרגיה והתשתית מ' שחל:

חבר הכנסת יהושע מצא, אני מתייחס לשאלה שלך ועונה לך בכבוד. אז תשבו בשקט ותקשיבו לתשובה.

שום ממשלה במסגרת הליכוד לא עשתה את הצעד הזה. אחרי הגירוש, ביקרתם. אחרי שקיצרו את התקופה, אחרי הבג"ץ, ביקרתם. רבותי, לא יכולים לבוא אחרי זה ולהגיד: המדיניות שלכם היא היתה הגורם.

יהושע מצא (הליכוד):

זו עובדה. ריבונו של עולם, זו עובדה.

שר המשטרה, האנרגיה והתשתית מ' שחל:

בנקודה הזאת אני בא אליך ואומר לך מה ההבדל. אני מוכן להמציא עוד היום לכנסת את מספר הפיגועים שהיו מאז שנת 1987 ועד היום, ואתם תראו כמה פיגועים היו באותן שנים. זה היה קשור עם הסכם? זה היה בעניין הזה? מספר הפיגועים שהיו – –

יהושע מצא (הליכוד):

אנחנו מסכימים שתמציא רשימה, ובראשה כותרת: שר הביטחון יצחק רבין.

שר המשטרה, האנרגיה והתשתית מ' שחל:

– – היו פי כמה יותר. חבר הכנסת מצא, אני מדבר על התקופות שבהן – –

יהושע מצא (הליכוד):

על תקופת שר הביטחון רבין.

שר המשטרה, האנרגיה והתשתית מ' שחל:

– – היה שר הביטחון גם משה ארנס, והיה שר הביטחון – –

יהושע מצא (הליכוד):

מעט מאוד. רבין היה שש שנים.

רן כהן (מרצ):

מי היה ראש הממשלה?

שר המשטרה, האנרגיה והתשתית מ' שחל:

והייתם שותפים בממשלה. מישהו העז לקום ולומר את הדברים האלה שנאמרו כאן?

עוזי לנדאו (הליכוד):

כן. אני אמרתי – – – ועכשיו ביתר שאת.

שר המשטרה, האנרגיה והתשתית מ' שחל:

אני מודה לך. חבר הכנסת עוזי לנדאו, אני מודה לך. כי בדבריך עכשיו אתה אומר דבר שנוגע אליך באופן אישי. אתה מעולם לא הסכמת בכלל לשום הסדר.

יהושע מצא (הליכוד):

מה זה קשור? אני שאלתי מה הלקח – – –

שר המשטרה, האנרגיה והתשתית מ' שחל:

לך יש דעה, אתה אינך מעוניין, זה לא היה קשור אצלך לא עם ההסכם הזה ולא עם הסכם אחר. לך יש דעה: על החרב נחיה. אתה רוצה לשלוט, ואתה מוכן – – –

רון נחמן (הליכוד):

שני אנשים נרצחו היום. מה יש לך להגיד על זה?

שר המשטרה, האנרגיה והתשתית מ' שחל:

זוהי התפיסה שלך. היא היתה גם כאשר – – –

חיים אורון (מרצ):

— — —

היו"ר ד' שילנסקי:

אז מה אתה רוצה, שאני אפסיק את שר המשטרה? חברי הכנסת, אני מבקש מכם להירגע.

שר המשטרה, האנרגיה והתשתית מ' שחל:

היה לכם חבר ממשלה ששמו אריק שרון, והוא האשים את יצחק שמיר באוזלת יד ובחוסר יכולת להתמודד עם בעיות הטרור. הוא האשים אותו במחדל. הוא אמר לו את זה.

עוזי לנדאו (הליכוד):

שר המשטרה, האנרגיה והתשתית מ' שחל:

לא, לא. הוא אמר שמי שטיפח סכינאות היה יצחק שמיר. אני לא השתמשתי מעולם בוויכוח בכנסת בביטוי כזה. אתה מכריח אותי לומר את זה.

עוזי לנדאו (הליכוד):

אבל אתם הבטחתם שתטפלו בזה.

שר המשטרה, האנרגיה והתשתית מ' שחל:

אני אומר לכם עוד הפעם כעצה, שתחדו מהדרך הזאת, היא בבחינת אסון, היא בבחינת תכונה שאיננה הולמת משטר דמוקרטי אחראי. אתם לא משיגים בזה שום דבר.

אברהם הירשזון (הליכוד):

אתם הבטחתם שלא יהיה ---

שר המשטרה, האנרגיה והתשתית מ' שחל:

אתם רק גורמים שבעם הזה יהיה חתך ויהיה פשוט פיצול שלא ניתן לאיחוי. ויש מידה של צביעות בדברים שלכם, והיא מקוממת. הצביעות היא שמעולם לא אמרנו, אני לא זוכר אדם אחראי במפלגת

העבודה שבא והטיח אשמה בממשלה שלמה, ואמר שהיא במו ידיה ובמדיניותה גורמת שיהיו רציחות. אני לא זוכר את זה.

היו"ר ד' שילנסקי:

אדוני השר, אני מציע שנשמע את השאלה השנייה.

יהושע מצא (הליכוד):

רבין אמר את זה בבת-ים.

גונן שגב (צומת):

מצד אחד מגרשים, מצד שני – – –

היו"ר ד' שילנסקי:

חבר הכנסת שגב. חבר הכנסת מצא. חבר הכנסת שגב, חבר הכנסת שגב.

יהושע מצא (הליכוד):

שר המשטרה לא השיב על השאלה שלי. שאלתי מה הלקח משחרור ה"חמאס".

היו"ר ד' שילנסקי:

חבר הכנסת מצא, קיבלת רשות לשאול שאלה בצורה מסודרת.

יהושע מצא (הליכוד):

הוא לא השיב.

היו"ר ד' שילנסקי:

רשות הדיבור לחבר הכנסת משה נסים. אני מודיע שאני אפסיק את הישיבה.

שאול יהלום (מפד"ל):

— — —

היו"ר ד' שילנסקי:

חבר הכנסת יהלום, אתה כאילו מתחנן לפני: תוציא אותי מן האולם. כך אתה מתנהג.

אברהם הירשזון (הליכוד):

הממשלה הזאת הולכה שולל את העם.

היו"ר ד' שילנסקי:

חבר הכנסת הירשזון, אתה מבקש אזהרה?

ענת מאור (מרצ):

כן, תוציא אותו מהאולם.

היו"ר ד' שילנסקי:

חבר הכנסת משה נסים, בבקשה.

חבר הכנסת רחבעם זאבי, תקבל כפי שתקבל, אבל אני לא אתן רשות דיבור לחבר כנסת נוסף.

רחבעם זאבי (מולדת):

אתה מזמין קריאות ביניים. לכל מי שצועק — — —

היו"ר ד' שילנסקי:

אז אני לא בסדר, אני טועה. אבל אם אתן לך רשות הדיבור, אצטרך לתת גם לחבר הכנסת חנן פורת ואחר כך עוד לשלושה אנשים מהצד השני, חמישה בסך הכול.

רחבעם זאבי (מולדת):

אבל אני לא קראתי אף קריאת ביניים – – –

היו"ר ד' שילנסקי:

אני מצטער שכאשר אני הודעתי שאלה השניים, או שלא היית כאן או משהו אחר. אני מצטער שלא היית. אני לא מאפשר עוד. חבר הכנסת פלד, אודה לך אם תשב. חבר הכנסת מיכאל איתן. חבר הכנסת משה נסים, בבקשה.

משה נסים (הליכוד):

אדוני היושב-ראש, שר המשטרה משה שחל החמיא לי היום. הוא אמר שממני הוא דורש יותר. סימן שעשה אותי לראוי להיות איש מעלה כלשהי, ואני מודה לו על כך.

אני לא נאמתי היום בכנסת, אבל שר המשטרה מצא לנכון להקדיש את עיקר נאומו לא לנושא, גם לא לנואם, אלא לי. הייתי אומר שזה דבר יוצא דופן, וזה מחייב להעמיד דברים על דיוקם, או לפחות שהדברים שנאמרו והטחת ההאשמות שהיתה לא יישארו חד-צדדיים. אני חושש, שכשם שראוי לבקש ממני משהו מיוחד, משהו יותר, אפשר לבקש זאת לפחות משר בממשלת ישראל, גם בממשלה הזאת.

אדוני השר שחל, לפני זמן קצר הודיע פה שר הבריאות, שהוא דובר הממשלה בכנסת – –

קריאה:

שיקר אותה.

משה נסים (הליכוד):

– – ואני ולא יודע אם ביודעין או שלא ביודעין הוא מסר לכנסת דברים שהם רחוקים מן האמת. אחרים במקומי, וזה ההבדל, היו אומרים שאמר דברים שקריים, שהוא שיקר לכנסת. אני לא נוהג להשתמש בביטוי הזה.

קריאות:

– – –

היו"ר ד' שילנסקי:

חברי הכנסת. חבר הכנסת שגב, כמה פעמים הייתי צריך היום להזכיר את שמך. אתה אולי נהנה מזה, אבל הקול שלי נהיה צרוד. בבקשה, חבר הכנסת נסים.

משה נסים (הליכוד):

הנה אני מקיים את מה שהשר שחל שואף לראות בי. אז אני לא אומר "דברים שקריים", או "דבר שקר" בשם ממשלת ישראל, אלא אני אומר שהוא אמר דברים שהם רחוקים, כרחוק מזרח ממערב, מהאמת. וזו איננה הפעם הראשונה, ואני קובע זאת, שנמסרים בשם הממשלה דברים לא אמיתיים ולא נכונים. ואני אחראי לכל מלה, ואני מוכן גם לפרט.

קריאות:

פרט.

משה נסים (הליכוד):

זה דבר אחד.

דבר שני, אתם עשיתם את הצעד הנמהר, שהיום בוודאי רבים בתוכם מאמינים ויודעים שהוא היה משגה קריטי לביטחון ישראל. באתם כאן וניצבתם בפני הכנסת ואמרתם – ותמצא את זה בנאומים של שר החוץ – "ותשקוט הארץ מאה שנה".

חיים אורון (מרצ):

לא נכון.

משה נסים (הליכוד):

בתולדות ישראל לא שמענו יותר מאשר "ותשקוט הארץ ארבעים שנה". בא שמעון פרס, שר החוץ, שר אוסלו, ואומר: ותשקוט הארץ מאה שנה. מה ראינו? חתמתם על הסכם נמהר, ללא כל התעמקות, ללא ניסיון להתמודד עם הבעיות הקריטיות הביטחוניות של מדינת ישראל.

חיים אורון (מרצ):

אדוני היושב-ראש, באיזו מסגרת – – –

משה נסים (הליכוד):

ולא אני אומר את זה, אמר את זה הרמטכ"ל, אמר את זה סגן הרמטכ"ל. לא היה איש ביטחון אחד שעייין וראה את ההסכם, לא דנתם בסוגיות הקריטיות ביותר והחמורות ביותר של ביטחון ישראל, ואנחנו רואים את זה היום.

רן כהן (מרצ):

אדוני היושב-ראש – – –

היו"ר ד' שילנסקי:

חברי הכנסת, אני מבקש מכולם להירגע. חבר הכנסת נסים, רק רגע.

חבר הכנסת נסים, לפי התקנון השר לא מוגבל בזמן. לשאלה נוספת באופן פורמלי – – –

יהושע מצא (הליכוד):

זו לא שאלה נוספת, הוא מגיב.

היו"ר ד' שילנסקי:

חבר הכנסת מצא. באופן פורמלי מה שיכולתי לאפשר לך ורציתי לאפשר לך, והשר הסכים, הוא שאלה נוספת. לזה יש היגיון וזמן. לכן אודה לך אם אתה תקצר. תודה רבה.

משה נסים (הליכוד):

אני אקצר.

היו"ר ד' שילנסקי:

חברי הכנסת, נא לאשר לחבר הכנסת משה נסים לסיים את דבריו.

רן כהן (מרצ):

יהושע מצא (הליכוד):

היו"ר ד' שילנסקי:

חבר הכנסת מצא, כאשר אתה דיברת לא הפריעו לך.

משה נסים (הליכוד):

מזמן שאמרת שאתה תאפשר לי לומר מלים אחדות, אני ישבתי בשקט אף ששר המשטרה המשיך והוסיף והפנה את עיקר נאומו כלפי אישית. לכן זה משהו שהוא קצת יוצא דופן וחורג מהמקובל בכנסת, ואני זכאי להשיב.

ומה מצאנו, אדוני היושב-ראש, אחרי האמירה הזאת "ותשקוט הארץ מאה שנה"? שהטרור – ואני קובע את זאת, והמספרים שאני אומר הם מדויקים, מדויקים ביותר – – –

היו"ר ד' שילנסקי:

אני אודה לך אם תתקרב לסיום.

משה נסים (הליכוד):

וקיבלנו בוועדת החוץ והביטחון מהגורמים הרשמיים ביותר של מדינת ישראל, שהטרור והרצח מאז אוסלו גדל וגבר והגיע לממדים נוראיים, שלא היו כמותם.

שר המשטרה, האנרגיה והתשתית מ' שחל:

לא אמת.

רן כהן (מרצ):

מה זה דקה? עשר דקות? מה זה.

היו"ר ד' שילנסקי:

חבר הכנסת משה נסים, אני אודה לך אם תתקרב לסיום.

משה נסים (הליכוד):

הלוא אמרתי שאני רוצה לקצר, והנה מאריכים את דברי.

היו"ר ד' שילנסקי:

חבר הכנסת, תאפשרו לו לסיים. כאשר אתם מפריעים לו אתם לא מקצרים, אתם מאריכים.

רן כהן (מרצ):

מה זה? מה הבריונות הזאת?

היו"ר ד' שילנסקי:

חבר הכנסת רן כהן, השר התייחס בחלק מדבריו לחבר הכנסת משה נסים, ואני הסכמתי לאפשר לו במסגרת של שאלה.

אברהם יחזקאל (העבודה):

איזו שאלה?

היו"ר ד' שילנסקי:

זו לא שאלה, כולם יודעים. התבקש וגם השר הבין שצריך לאפשר לחבר הכנסת משה נסים לענות. מצאנו את הפתרון הפורמלי. חברי הכנסת, אתם רק מאריכים בזה. חבר הכנסת משה נסים אמר שהוא מסיים. תאפשרו לו לסיים. אבקש גם מחבר הכנסת מצא לאפשר לחבר הכנסת משה נסים לסיים.

משה נסים (הליכוד):

אומר שר המשטרה: אנחנו – כלומר מפלגת העבודה – אף פעם לא הזכרנו לכם קורבנות ואבדות. מה, במי אתה משטה? מה זה "עזה בבת-ים"? הנה יש עזה היום בחולון, אחרי ההסכם שלכם עם אש"ף.

אבל אי-אפשר שלא לומר, מאז הסכם אוסלו 21 קורבנות שילמנו. אומר ראש הממשלה שזה בגלל השלום. אומר שר האוצר: מה פתאום, זה לא בגלל אוסלו. והנה אנחנו רואים – – –

היו"ר ד' שילנסקי:

חבר הכנסת משה נסים, אני מאוד מאוד מבקש ממך לסיים.

משה נסים (הליכוד):

והנה אנחנו רואים, כדבריו של ראש הממשלה, שהשלום הזה כביכול, שהוא איננו שלום, גובה קורבנות.

היו"ר ד' שילנסקי:

חבר הכנסת משה נסים, אני מאוד מאוד מבקש ממך לסיים.

משה נסים (הליכוד):

אמרתי שאני מסיים, אבל מפריעים לי כל הזמן.

רן כהן (מרצ):

מה זה, פרוטקציה?

רון נחמן (הליכוד):

היו"ר ד' שילנסקי:

חבר הכנסת רון נחמן.

רון נחמן (הליכוד):

הוא חושב שאני נמצא בצרפת.

היו"ר ד' שילנסקי:

חבר הכנסת רון נחמן, תאפשר לו להמשיך. אתה לא עוזר בזה. אתה מקשה.

רון נחמן (הליכוד):

למה השר הזה צריך לענות? למה שר המשטרה?

שר המשטרה, האנרגיה והתשתית מ' שחל:

מותר, תקרא את התקנון.

היו"ר ד' שילנסקי:

חבר הכנסת רון נחמן, אתה לא היית פה כאשר אני הפניתי את תשומת לב הכנסת לתקנון. התקנון מאפשר. זו אחת הפריבילגיות של שר בממשלה.

משה נסים (הליכוד):

אדוני היושב-ראש, לא הייתי אומר את הדברים האלה אלמלא, ואני קובע זאת, במשא-ומתן המתמשך לשם יישום מה שקרוי הצהרת העקרונות, ואני אומר את זה לא מפי, אלא מפיו של ראש הממשלה, לא תהיה לנו אפשרות על-פי ההסכם לסכל פעולות טרור. צה"ל לא יוכל לעשות את זה, לא יהיה מרדף.

היו"ר ד' שילנסקי:

חבר הכנסת משה נסים, אני מאוד מאוד מבקש.

משה נסים (הליכוד):

ראש הממשלה אמר זאת במפורש, וזה עניין שהוא חוזר – – –

היו"ר ד' שילנסקי:

חבר הכנסת משה נסים, אני חוזר ומבקש, אתה מכיר את התקנון היטב.

רון כהן (מרצ):

אתה מועל בתפקידך, אתה נמנע מלמלא את תפקידך כיושב-ראש הישיבה. אתה נותן לחבר סיעתך לנאום נאום.

היו"ר ד' שילנסקי:

אני מבקש ממך לשבת.

דוד מנע (הליכוד):

הוא אמר לך שאתה מועל בתפקידך.

היו"ר ד' שילנסקי:

בסדר, אני לא שמעתי ואינני רוצה לשמוע.

חבר הכנסת משה נסים, אל תביך אותי. אני מבקש ממך.

שאול יהלום (מפד"ל):

חיים אורון (מרצ):

היו"ר ד' שילנסקי:

חבר הכנסת שאול יהלום, אני אומר לך, אתה יודע שאני לא רוצה להוציא אותך ואתה מביא אותי למצב מאוד מאוד לא נעים. אני מבקש ממך, ההגינות המינימלית שלך מחייבת אותך שלא להוציא עוד הגה. בבקשה.

משה נסים (הליכוד):

אני רוצה לסיים אבל בכל רגע מפסיקים אותי.

היו"ר ד' שילנסקי:

חבר הכנסת משה נסים, אני מבקש ממך ממש במשפט אחד לסיים.

משה נסים (הליכוד):

אני מכיר את התקנון, אבל גם לא מצאתי מעולם דבר כזה, ששר משיב וטוען נגד חבר כנסת באופן אישי, שאיננו נואם בכנסת אפילו.

היו"ר ד' שילנסקי:

חבר הכנסת משה נסים, אתה חוזר על דבריך. האם אתה סיימת?

משה נסים (הליכוד):

אני מסיים אם רק יאפשרו לי.

רן כהן (מרצ):

משה נסים (הליכוד):

אני קובע שעניינים קריטיים של ביטחון ישראל אינם מוצאים פתרון וישראל ויתרה בהם, והיא שמה את ידה -- --

היו"ר ד' שילנסקי:

חבר הכנסת משה נסים, אתה לא יכול. המשפט הוא כאורך הגלות. מספיק יש לנו גלות של אלפיים שנה.

משה נסים (הליכוד):

אל תשכח שאתה גם תאפשר לשר המשטרה להשיב.

היו"ר ד' שילנסקי:

אין לי ברירה.

משה נסים (הליכוד):

אין ברירה. אדוני יושב-ראש הישיבה, כנסת זה דיאלוג, לא יכול להיות שיהיו דברים חד-צדדיים. זה מקרה יוצא דופן, ואתה כיושב-ראש יכול לומר שזה מקרה יוצא דופן.

היו"ר ד' שילנסקי:

לכן אפשרתי לך.

רן כהן (מרצ):

רק הליכוד ידבר.

משה נסים (הליכוד):

השר מתקיף חבר כנסת שלא נאם, ולכן יש לי זכות לזמן נוסף ואין צורך להפסיק אותי בכל דקה.

רן כהן (מרצ):

למשה נסים יש תמיד זכות לדבר. או שהוא שר או שהוא חבר ליכוד.

היו"ר ד' שילנסקי:

אני מבקש, חבר הכנסת רן כהן. נאמר לי שחילקת לי "מחמאות". עכשיו אתה הולך לחלק גם למשה נסים? בוא תעזוב את זה.

רן כהן (מרצ):

שניכם זוג יונים.

היו"ר ד' שילנסקי:

תאפשר לו. במידה מסוימת הוא צודק כשהוא אומר שלא מאפשרים לו לגמור את הדברים שלו. ואתה אחד מאלה שלא מאפשרים. אז אל תבוא עוד בטענות.

רון כהן (מרצ):

אני מציע שאתה לא תאפשר לו.

היו"ר ד' שילנסקי:

אבל אתה שוב לא מאפשר. בבקשה.

חבר הכנסת רון נחמן, חזקה על משה נסים שהוא יסתדר גם בלי העזרה שלך. חבר הכנסת יהושע מצא, אודה לך אם תשב.

משה נסים (הליכוד):

אדוני היושב-ראש, האמן לי שיש לי עוד הרבה מה להגיב, בעיקר בתחום העובדות שהציג שר המשטרה. אבל מפני כבודך – ואני חושב שלא היה ראוי להפסיק אותי – אני רוצה לסכם בזה, שבכל הדרת הכבוד לשר המשטרה ידידי, שאני מכבד אותו, והוא יודע זאת, בכל הכבוד, הוא שוב עשה דבר שאינו נאה ואינו יאה, כאשר אמר עכשיו לכנסת ששר הביטחון לשעבר משה ארנס החזיר מגורשים. אין בזה אמת, לא היה ולא נברא ולא משל היה. זה סילוף, אני לא רוצה להגיד זדוני, מפני שיכול להיות ששר המשטרה שכח שאין זו אמת. מעולם לא החזרנו מגורשים. נכון, לא גירשנו כפי שאתם גירשתם. אבל ראו איזה גירוש נלעג – – –

קריאה:

שלומיאל.

משה נסים (הליכוד):

ביזיון בית-המשפט שהיה כאן, לא היה דוגמתו בתולדות ממשלות ישראל. אבל אינני רוצה להוסיף דברים – – –

רן כהן (מרצ):

הדברים הם כשמן בעצמותיו של היושב-ראש – – –

משה נסים (הליכוד):

ולא נגעתי אפילו בנושא של הדעה-לגיטימציה – – –

קריאות:

— — —

היו"ר ד' שילנסקי:

חברי הכנסת, אני לא רוצה להכריז על הפסקה – – –

רן כהן (מרצ):

— — —

היו"ר ד' שילנסקי:

חלק מהסיבה לכך שזה מתארך הוא – אתה. בבקשה, חבר הכנסת משה נסים.

משה נסים (הליכוד):

אני מסיים בזה את דברי, ואני רוצה להשיא עצה לחברי ממשלה, שכשבאים בפני הכנסת צריך לומר דברים מדויקים, ולממשלת ישראל זו, שתיזהר שלא להביא בפני הכנסת דברים שמראש אינם נכונים, או שלא נבדקו כראוי, ולהטעות דרך הכנסת את הציבור.

היו"ר ד' שילנסקי:

תודה רבה. אין זכות דיבור לאף אחד נוסף.

רחבעם זאבי (מולדת):

לא יכול להיות שזה יהיה דו-שיח עבודה-ליכוד, ליכוד-עבודה. גם אני רוצה – – –

היו"ר ד' שילנסקי:

חבר הכנסת רחבעם זאבי, אני את עמדותי הסברתי – – –

רחבעם זאבי (מולדת):

– – –

היו"ר ד' שילנסקי:

חבר הכנסת רחבעם זאבי, אני את עמדותי הסברתי קודם. חבר הכנסת יצחק לוי, אתה לא היית כל הזמן, עכשיו באת. אני לא אחזור על כל הדברים שלי מחדש. אני מודיע סופית – אני לא נותן רשות דיבור לאף אחד נוסף.

קריאות:

– – –

היו"ר ד' שילנסקי:

חבר הכנסת מצא, אני אודה לך אם תשב. אדוני השר, אני חוזר ואומר – – –

שר המשטרה, האנרגיה והתשתית מ' שחל:

אין צורך, אגיד לך את האמת – – –

היו"ר ד' שילנסקי:

אני מאוד אודה לך אם תקצר – – –

שר המשטרה, האנרגיה והתשתית מ' שחל:

אני כבר עייף מעמידה. תשובתו הארוכה של חבר הכנסת משה נסים העמידה אותי במצב הזה, שלא להפריע לו. ובכן, אני רוצה לומר לחבר הכנסת נסים, שהאמת היא שאתה חב לי תודה. עוד שום חבר כנסת לא הוזכר שמו כל כך הרבה פעמים אחרי שהוא היה שר, ובדרך כלל הוא נשאר אחר כך קצת בצל – אגב, כולנו עברנו את זה, אני אומר את זה גם עלי – כמו שאני עשיתי לך היום. היית צריך להגיד לי תודה. הזכרתי אותך, התייחסתי אליך. בא חבר הכנסת נסים ואומר: מה נטפלו אלי, אני ישבתי, לא אמרתי כלום. חבר הכנסת נסים, ישבתי לא רחוק ממך. על-פי המונח CHEER LEADER, אלה המעודדות שמעודדות קבוצות כדורגל, היית פה CHAIR LEADER. ישבת על הכיסא ועודדת את חבר הכנסת לנדאו – עוד ועוד ועוד. התייחסתי אליך. אתה באמת חייב לי תודה. אתה, כמו כל שר לשעבר – מחפשים את המלה, את האות. יזכירו אותך. מחר כל הפרוטוקול יהיה משה נסים. תגיד לי קודם כול תודה.

יהושע מצא (הליכוד):

אולי תתייחס לנושא.

היו"ר ד' שילנסקי:

חבר הכנסת יהושע מצא.

שר המשטרה, האנרגיה והתשתית מ' שחל:

עכשיו לגופו של עניין. אני לא שמעתי את דבריו של שר הבריאות. אני רק רוצה לומר לך, לגבי שחרור אסירים – – –

היו"ר ד' שילנסקי:

סליחה, סליחה. מה פה העמידה? – – –

קריאות:

– – –

היו"ר ד' שילנסקי:

חבר הכנסת יהלום, זה לא הוגן, מה שאתה עושה לי. אני אומר לך את זה. הרבה פעמים אמרתי לך את זה. אני חוזר ואומר: במשך כל השנים, במקרה אחד הוצאתי שני חברי כנסת, כשהם הניפו טלאי צהוב. יותר לא הוצאתי. למה אתה מכריח אותי שאתה תהיה הראשון אחרי זה? תראה כמה פעמים ביקשתי וחזרתי ודיברתי על מצפונך. ואני חוזר ומדבר על מצפונך, כי אתה גורם לכך שלא אהיה הוגן בזה שאינני מוציא אותך.

שר המשטרה, האנרגיה והתשתית מ' שחל:

חבר הכנסת נסים, אתה דיברת, אז שמע גם את התשובה. יש התייחסות – – –

קריאות:

— — —

שר המשטרה, האנרגיה והתשתית מ' שחל:

יש התייחסות של כוחות הביטחון לפוטנציאל של אסירים בעת השחרור, לשאלה אם הם שייכים לקטגוריה העלולה לחזור על המעשה שלה, על מעשה חבלה. אני רוצה לומר לך: בבתי-הסוהר, תחת הפיקוח של שירות בתי-הסוהר, יש אסירים ביטחוניים שעוסקים לאחרונה במעבר. מאנשי "חמאס" הם לפתע פתאום מאמצים את תורת ה"פתח". וגם לגביהם אנחנו עוקבים, כי העניין הזה מחייב סימני שאלה.

אינני יודע מה ענה שר הבריאות, אבל אני יכול לומר שבנושא הזה, שלחלקו אני מתייחס כאן, על חלק ממנו – אינני יודע אם נכון יהיה שאני אדבר עליו כאן בפומבי. הוא נמצא בתוך השיקולים של מערכת הביטחון, ואני מניח שזאת היתה הכוונה – – –

גונן שגב (צומת):

מערכת הביטחון – – –

היו"ר ד' שילנסקי:

חבר הכנסת שגב. אני מזכיר את שמך עוד הפעם.

שר המשטרה, האנרגיה והתשתית מ' שחל:

אני לא במקרה מתייחס לצורך בהגינות. אתה אומר שיש התגברות טרור מאז ההסכם. עובדתית, מספרית, הדברים אינם כך.

משה נסים (הליכוד):

21 נהרגו. לא אמרתי מספרים. מספטמבר. יהודים נהרגו.

שר המשטרה, האנרגיה והתשתית מ' שחל:

לא הפרעתי לך.

היו"ר ד' שילנסקי:

חבר הכנסת משה נסים, שום קריאת ביניים השר לא קרא לך.

שר המשטרה, האנרגיה והתשתית מ' שחל:

ישבת בדיוק כך כשדיבר חבר הכנסת לנדאו, וכנראה לא חשת. אתה מדבר בלי שליטה.

אני אוכיח לך, ואני רוצה לתת עובדות ונתונים, ממש מספרים. אני אף פעם לא ראיתי את זה כדבר שצריך לעשות אותו, בוודאי לא בפומבי, כי מה זה משנה? ואם נרצח איש אחד, זה איננו כואב? נתחיל לעשות ספירה? אני טוען, ואני אחזור על זה, ולא יועיל לך; אני אהיה כמו קאטו, אגיד את זה: אתם נוהגים לא בסדר, אתם משתמשים בדם כעילה לנגח ממשלה, וזה דבר פסול בעיני פסילה מוחלטת, לרבות אמרות שאינן מדויקות.

חיים אורון (מרצ):

אדוני היושב-ראש, הדיון לא יסתיים כך.

היו"ר ד' שילנסקי:

השר, זכותו לדבר ללא הגבלת זמן.

שר המשטרה, האנרגיה והתשתית מ' שחל:

אדוני היושב-ראש, אני רוצה לסיים ולומר כך: יש הסתייגויות לתקציב. תקציב זה מדיניות ממשלה. מותר בהחלט להתייחס. מה שקרה במשך השעה האחרונה היה בהקשר מאוד כואב ומסוים. צריך היה להיות, כפי שנהגנו במשך כל השנים, שבמקרים אלה לא מנצלים את הגירוי של האמוציה כדי להטיח האשמות ברגע שיש אסון, שיש פיגוע או שיש רצח. לדעתי, הדברים שנאמרו על-ידי חבר הכנסת לנדאו, והעדויות שלך, חבר הכנסת נסים, לא הוסיפו כבוד, לא לסייעתך ולא לתנועה שאתה משתייך אליה; בוודאי לא לדימוי שאני ייחסתי לך במשך כל הזמן, של אדם אחראי. תודה רבה.

רחבעם זאבי (מולדת):

השר, תעשה לי פרוטקציה אצל היושב-הראש.

שר המשטרה, האנרגיה והתשתית מ' שחל:

אני מוכן.

היו"ר ד' שילנסקי:

לא, לא. אני לא יכול לאפשר, כי אז אני צריך לאפשר לפניך – – –

רחבעם זאבי (מולדת):

מדוע?

היו"ר ד' שילנסקי:

למה זכותו של חבר המפד"ל פחותה משלך?

רחבעם זאבי (מולדת):

הם צעקו ואני ישבתי בשקט.

היו"ר ד' שילנסקי:

את זה אני מוכרח לציין לזכותך. אבל, חבר הכנסת רחבעם זאבי, אני מכבד אותך ומעריך אותך, ואני לא יכול לחרוג. יושב-ראש ישיבה אמר משהו, הוא צריך להיות עקבי עד הסוף. אם הוא לא יהיה עקבי, לא יהיה ערך למה שיושב-ראש ישיבה אומר. אני מצטער אם אתה לא מקבל את דברי, אבל זאת המציאות. אני מקבל את זה שאתה ישבת בשקט, שלא הפרעת. ברגע מסוים לא היית. אתה כמעט תמיד באולם, יותר מאשר חבר כנסת ממוצע. ברגע מסוים לא היית במליאה, אבל ככה זה יצא.

חבר הכנסת עובדיה עלי צריך להחליף אותי. אני כבר הודעתי על חברת הכנסת ענת מאור. רק אם בהסכמתך – אכפת לך שהוא ידבר לפניך? אבל יש לך עוד 20 דקות, חבר הכנסת עובדיה עלי. אני אשב, ואתה תוכל לדבר.

חברת הכנסת ענת מאור, ואחריה – חבר הכנסת עובדיה עלי, על מנת שהוא יוכל להחליף אותי בניהול הישיבה. בבקשה, חברת הכנסת מאור, יש לך עשר דקות.

קריאה:

מי אחריה?

היו"ר ד' שילנסקי:

הודעתי – חבר הכנסת עובדיה עלי. אני מקדים על מנת שהוא יוכל לנהל את הישיבה. אחריו – חבר הכנסת דוד מגן, ואחריו – חבר הכנסת דוד מנע.

קריאה:

זה רשום אחרת.

היו"ר ד' שילנסקי:

אני מצטער, אבל לי יש רשימה שניתנה לי.

ענת מאור (מרצ):

אדוני היושב-ראש, חברות וחברי הכנסת, ראשית, אני רוצה להצטרף לגינני חריף של הרצח המתועב שאירע הבוקר. אני סמוכה ובטוחה ששר המשטרה, כוחות הביטחון וכל העוסקים בדבר יעשו ככל שלא ידם לתפוס את מעוללי הפשע הזה. אני משתתפת בצער המשפחות.

אני מצטערת שאירוע כה חמור היווה פה דוגמה מאוד לא מכובדת של האופוזיציה, שלא רק נתנה לנו שיעור איך לנצל לרעה את הדמוקרטיה, אלא מהווה דוגמה שמורידה את כוח העמידה של העם, מפחיתה את כוח הנחישות, ומעבר למחלוקות הפוליטיות, שהן לגיטימיות, הרי כוח העמידה הוא הנשק והכוח החשוב ביותר, שתמיד ליווה אותנו, ובו האופוזיציה מנסה לפגוע. אני סומכת על העם ועל הממשלה שלנו שתוביל את השלום. מעולם לא הבטחנו שזה יהיה שלום של ורדים. איש מהקואליציה והממשלה לא התחייב שלא תהיינה גם עליות וגם מורדות. אנחנו נשיג את השלום תוך הבטחת תנאי הביטחון. הראיה, כאשר לא בשלו כל תנאי הביטחון ב-13 בדצמבר, לא התאריך היה מקודש אלא הסכם השלום וקידום הביטחון.

לגבי הנושא שאנחנו דנים בו, דברי יהיו מחולקים לשניים. אחד, כלפי האופוזיציה, שכן לשמוע את דוברי האופוזיציה שנה-וחצי בלבד לאחר 15 שנות שלטון, זה לשבת ולתהות כיצד ייתכן מצב של גם רוששת וגם האשמת. מי שגרם לאבטלה של 12% ומעלה, מי שפגע בשכר באופן בוטה – –

עובדיה עלי (הליכוד):

על מה את מדברת?

דוד מנע (הליכוד):

על סמך מה את אומרת 12% אבטלה? מנין הנתונים האלה? ממתי ישראל הגיעה ל-12% אבטלה?

ענת מאור (מרצ):

חבר הכנסת דוד מנע, שהיה בתפקיד רשמי, לא דאג לעובדים ולזכויות שלהם ואפשר עבודה לא מאורגנת.

הנתונים של 12.5% אבטלה הם נתונים של השנתון הסטטיסטי.

חגי מירום (העבודה):

לא הייתם רחוקים מזה כל כך, 11.6%.

ענת מאור (מרצ):

סליחה, חבר הכנסת מנע, אתה צודק, אני לקחתי את נתוני האבטלה של הנשים.

אברהם בורג (העבודה):

היו"ר ד' שילנסקי:

יש לי רושם שהבמה היא של חברת הכנסת ענת מאור.

ענת מאור (מרצ):

חבר הכנסת מנע, 12.5% אבטלה של נשים ו-11.5% בממוצע כללי. זה נתון חמור מספיק. הורדה ל-10.2% בתוך שנה אחת – זה הישג.

היו"ר ד' שילנסקי:

יש לנו שלוש גרסאות. ננתח אותן אחר כך.

חגי מירום (העבודה):

חבר הכנסת מנע, עברה התקופה שמארגנים את הנתונים בהתאם למה שאתם רוצים שזה יראה.

דוד מנע (הליכוד):

אף פעם זה לא היה כך. היום אתם מנסים לשנות.

היו"ר ד' שילנסקי:

חבר הכנסת מנע מכובדי, שמענו פה שלוש גרסאות. בחילופי דברים בין חברי הכנסת לא נפתור את זה. נשאיר את זה פתוח. תהיה לך רשות הדיבור.

דוד מנע (הליכוד):

אדוני היושב-ראש, אני מציע לך לפנות ללשכה המרכזית לסטטיסטיקה ולשאול האם הגענו פעם ל-12%, ותיתן תשובה לגברת הנכבדה.

היו"ר ד' שילנסקי:

אתה יכול לפנות לכל מוסד מוסמך, וכשתהיה לך רשות הדיבור תתייחס לזה.

את כל הוויכוח אני לא מחשיב על חשבון זמנך.

ענת מאור (מרצ):

אני רוצה לציין לחבר הכנסת מנע ולפרוטוקול, שהנתון של 12.5% הוא שיעור המובטלות, והממוצע של האבטלה הוא 11.6%. אבל 11.6%, זה אחד מהנתונים הגבוהים במדינות המערביות. לא ספרד צריכה להיות הדוגמה שלנו. עובדה שאתה בתפקידך הקודם, והליכוד במדיניותו שבר הרבה מאוד מהישגי העובדים, הגדיל פערים ויצר את העוני. עובדה שמשבר מניות הבנקים היה בתקופתכם עלה 9.1 מיליארדי השקל. עובדה שהחינוך הצטמצם, זה המישור שהייתי בו, והתלמידים חזרו בשעה 12:00 לבתיהם. זאת מדיניות שירשנו אותה. אז עכשיו לחשוב שהעם הוא טיפש? מאות אלפי אזרחים ואזרחיות וילדים במדינה סבלו ויודעים מה היה בתקופה הזאת. אז עכשיו לבוא ולבקר, בדיון על תקציב המדינה, כאילו בשנה-וחצי מישוהו יצר את זה?

בשנה וחצי הזאת היו הישגים של הורדת האבטלה, אחרי שמונה שנים של עלייה, הישגים של הגברת ההשקעה בתשתיות, השקעה בחינוך, שלא היתה בכל התקופה שלכם אלא להיפך. על זה צריך לדעת לברך.

לכן אני דוחה, כמובן, בכל תוקף הרבה מאוד מהדברים שנאמרו הבוקר, אבל את המשך הדברים שלי אני רוצה להפנות אל הסעיף שבו אנחנו דנים – הרפורמה במיסוי והשינויים החייבים להיעשות בה.

ראשית, אני רוצה לציין, שכל חוק ההסדרים, שבו דברים מאוד מהותיים מוכרעים בקריאה על כמה חוקים ביחד ובזמן דיון על תקציב, הוא דבר מאוד פסול.

הרפורמה המוצעת פה היא רפורמה מאוד מרחיקה לכת. יש בה חלק אחד חיובי, והוא העלאת תקרת המיסוי לאלה המשתכרים שכר נמוך. אין ספק שזו הצעה חיובית וטובה.

אני גם בהחלט מקבלת בברכה את העובדה שרוצים להקל במיסוי על השכבות הבינוניות, שכן אנחנו לא צריכים לדאוג רק לאלה שכבר נמצאים מתחת לסף העוני, אלא גם לדאוג ששכבות שלמות לא תיכנסנה לתחום זה ותצלחנה להתפרנס, לחנך את ילדיהן ולהגיע ליישום של מאוויים, רצונות, יוזמות וכישורים בצורה נאותה.

אבל העובדה שהממשלה בראשות העבודה מביאה הצעה לרפורמה במיסוי, שתפחית את המיסוי לשכבות העליונות, היא יותר מאשר אבסורד. נכון שההפחתה יחסית קטנה, אבל אני רוצה להזכיר שממשלות הליכוד הורידו את המיסוי מ-60%, ואני רוצה להזכיר שנים קודמות של כשני-שלישים מיסוי גם במדינה שלנו. כן אני רוצה להביא לדוגמה את המדינות הסקנדינביות, עם 67%-68% מיסוי, ואת המדינות הדמוקרטיות, הסוציאל-דמוקרטיות באירופה כולה, ולהגיד שמיסוי בסביבות 60% הוא המיסוי הראוי בעיני.

אני מבינה שיש מחלוקת בין עמדות מפ"ם לבין עמדות מפלגת העבודה. אבל להציע להוריד את המיסוי לשכבות המשתכרות הרבה, זו פשוט טעות חמורה.

אני פונה לשר האוצר, לא מאוחר, את הרפורמה הזאת לא מוכרחים להעביר בחוק ההסדרים. יש בה אלמנטים טובים, אך אין שום סיבה לאמץ אותה על המרכיב שלפיו המס העליון לעשירונים המשתכרים עשרות אלפי שקלים ירד מ-50.4% ל-50%.

גם את היטל הקליטה לא היתה שום סיבה להוריד. וכי העלייה נגמרה? וכי היעד שיבוא הנה כ-100,000 עולים ולא רק 60,000 עולים מברית-המועצות לשעבר, זה לא יעד שהממשלה צריכה לחתור אליו?

הנושא השני, חברי הכנסת, הוא לגבי הרפורמה במיסוי. אנחנו העלינו בוועדת המיסוי, בראשותו של יורם גבאי, את הבעיה של העיוות הגדול כאשר בני זוג עובדים בעסק משותף. ועדת הרפורמה נתנה על זה תשובה חלקית בלבד. העובדה שעכשיו הם ייהנו מנקודת זיכוי נוספת בחישוב המשותף של מס הכנסה היא בהחלט התקדמות, אבל מאחר שגם האשה היא מפרנסת – ואנחנו מתנגדות לביטוי "מפרנסת שנייה", הרי יש שני מפרנסים, ואין חשיבות לכך אם הם עובדים יחד או עובדים בנפרד. הצענו, בעקבות המלצות ועדת-פלומין, לעשות שני תיקי הכנסה ולהפריד בין בני הזוג. הצעתנו לא התקבלה. אני פונה אל שר האוצר, אל הכנסת ואל הוועדה להמשיך לדון בכך.

סוגיה נוספת היא נושא התעסוקה. היא לא עולה במסגרת חוק ההסדרים אלא בחוק התקציב. הוויכוח כאן מתייחס לנושא הצמיחה. אני לא יכולה להסתפק בצמצום האבטלה מ-11.2% ל-10.5%, וכאשר מדובר על נשים, אני רוצה להזכיר את הנתון החמור של 12.6%. לכן, בלי השקעה של הממשלה ליצירת מקורות תעסוקה, נוסף על צמיחה, שאין ספק שזה המקור העיקרי לצמצום האבטלה, לא נוכל לקדם את הנושא.

בעניין הזה היה בתקציב המדינה הקודם 760 מיליון ש"ח. אותה קרן ליצירת מקורות תעסוקה בוטלה, ובתקציב הנוכחי היא מופיעה כאפס. זו פגיעה במדיניות, שנועדה, אחרי ההישג של הורדת האבטלה ל-10%, להוריד אותה בשנת 1994 ל-8%. זה צריך להיות היעד, כי כל מובטל ומובטלת, בשבילם האבטלה היא מאה אחוז אבטלה.

מתחילה גם לצמוח תרבות של אבטלה. נפגשתי עכשיו עם ראש האופוזיציה בבריטניה ג'ון סמית, מנהיג הלייבור, שהוא אורח של הבית הזה היום. אני מקווה שבבחירות הבאות באנגליה הוא יגיע לשלטון שם. הוא העלה את הרעיונות שהם, כלייבור, מצמיחים עכשיו כאופוזיציה לתאצ'ריזם, לעיוות ולהתקפה חסרת הרסן במדינת הרווחה המודרנית. צריך לזכור, שמי שיוצר את המובטלים יוצר גם עלות כלכלית מאוד רצינית למדינה, שכן הוא מאבד את היזמות, את הרצון שלהם, את המוטיבציה שלהם ואת יכולתם לתרום לקהילה. הוא מגדיל את עלות דמי האבטלה.

נכון, אנחנו בעד אחריות היחיד, אבל אחריות היחיד היא לא תחרות. אלה המושגים שעכשיו דנים עליהם בכל העולם המודרני. אחריות היא לא תחרות פרועה, היא קישור בין אחריות היחיד לבין האחריות לקהילה; היא אחריות המדינה ליצור את המסלולים ואת הנתיבים שבהם כל איש ואשה יוכלו להביא לידי ביטוי את הפוטנציאל ההשכלתי, היזמי שלהם. לכן צריך להוסיף מיליארד ש"ח ליצירת מקורות תעסוקה.

שר האוצר שואל, מאין ניקח את הכסף הזה. הצבעתי על מקור אחד – אי-הקטנת הרף של המיסוי, אלא הגדלתו, אם לא ל-60%, וזו דעתי, אז לפחות ל-55%. המקור השני הוא מיסוי על הבורסה, על רווחי הבורסה וההון. משהו עושה רווחים מפליגים, בצורה תקינה. אבל מדוע לא יוטלו על זה מסים? זאת החלטה שהממשלה שלנו קיבלה אותה. לגבי 1994 זה מאוחר. אבל לגבי 1995, צריך לסגת מהמדיניות הזאת ולהטיל מיסוי על הרווחים של ההון ושל הבורסה.

המקור השלישי הוא עלות העבודה, וזה עוד בידי האוצר לתקן בשנת התקציב הקרובה. חברי הכנסת, 4.8 מיליארדי ש"ח מהתקציב, כ-5 מיליארדי ש"ח מתוך 125 מיליארד ש"ח מוקצבים לסבסוד עלות העבודה.

אומרים, בצדק, שיש לכך חשיבות, על מנת ליצור מקורות תעסוקה חדשים. ציינתי שיצירת 100,000 מקורות תעסוקה בשנה היא הישג גדול. אבל מדוע צריך לסבסד כל עצמאי, גם מי שלא יוצר מקום עבודה נוסף? מדוע לסבסד כל כך הרבה? תתכבד הכנסת ותטיל על שר האוצר להפחית את סבסוד העבודה ב-0.5%, לא יותר.

תמר גוז'נסקי (חד"ש):

זה לא סבסוד העבודה, זה סבסוד ההון.

ענת מאור (מרצ):

נכון. אני אומרת, זה סבסוד המעסיקים, לא העובדים. זה לשלם במקומם מיסוי, ביטוח ותנאים לעובדים. תוריד את זה הממשלה, והמעסיקים, מי מהם שמרחיב תעסוקה, יקבל את העידוד, אבל לא מי שלא מרחיב תעסוקה. וגם מי שמקבל את העידוד, די יקבל 0.5% פחות, ואז עומדים לרשותנו מיליארד שקלים.

והנתיב הרביעי – כדי לקדם את התעסוקה, לצמצם את הפערים ולתת לרווחה – זה הנתיב של הגדלת הגירעון בתקציב המדינה.

אני שמחה שבחוק ההסדרים יש סעיף המצביע על הגדלת הגירעון מ-2.2%, שלא היה קדוש, אלא פרי חקיקה שקבעה אותו, ל-3%. אבל כלכלנים רבים ציינו, שניתן גם להגיע ל-4%-5%. נכון שסכנת האינפלציה צריכה כל הזמן להיות נר לרגליו, שכן אינפלציה היא אויב של כל מדיניות כלכלית וחברתית. אבל כאשר יש מדיניות של קליטה – וצריכה להיות – ציונית וכלכלית, וכאשר יש לנו מחויבות לצמצם את האבטלה, ניתן וצריך להגיע גם לגירעון של 4%-4.5%.

אני מבינה שזמני תם. אני מקווה, אדוני היושב-ראש, שהפחתת מזמני את כל קריאות הביניים.

היו"ר ד' שילנסקי:

הורדתי. הורדתי ועוד איך.

ענת מאור (מרצ):

אני רוצה לסיים ולומר לגבי חוק ההסדרים, שאני פונה אל הכנסת ואל שר האוצר לעשות שינויים ברפורמה במיסוי, לאמץ את החלקים הפרוגרסיביים שבה ולדחות את החלקים הרגרסיביים – אלה שמורידים את מס ההכנסה למשתכרים גבוה, וזה שלא משפר מספיק את מעמדן של הנשים המשתכרות בעסק משותף.

בקטע הבא של ההסתייגויות שיהיה לי, אני ארחיב את הדיבור על הקצאות היתר הנדרשות בחינוך, בעלייה, ברווחה, ועל הדרכון הקיים בחוק ההסדרים בנוגע להורדת ההנחות לגמלאים. על כך, כאמור, בפעם הבאה. תודה.

היו"ר ד' שילנסקי:

תודה רבה. רשות הדיבור לחבר הכנסת עובדיה עלי. אחריו – לחבר הכנסת דוד מגן. אחריו – לחבר הכנסת דוד מנע.

עובדיה עלי (הליכוד):

אדוני היושב-ראש, כנסת נכבדה, ראשית, כמה נתונים מספריים, כמה עובדות. חברת הכנסת ענת מאור עמדה כאן ודיברה, עד שאפשר לחשוב איזו שנה כלכלית מוצלחת היתה השנה האחרונה. כדאי שחברת הכנסת ענת מאור תדע, שהתל"ג השנה, עלייתו לא תעלה כנראה על 3%-3.5%, בעוד בשנת 1992 עלה התל"ג ב-6%, ב-1991 – בכ-7%, וב-1990 – בכ-6%. כלומר, השנה עליית התל"ג, שהיא אחד הנתונים – – –

דן תיכון (הליכוד):

התל"ג?

עובדיה עלי (הליכוד):

התל"ג, שמעיד על ההתפתחות המשקית, הוא יעלה בערך במחצית מהעלייה שהיתה בשנים קודמות. זה נתון שמעיד על כל המגמה של הכלכלה הישראלית.

שנית, דובר כאן על מספר המועסקים במשק. אתמול בלילה היה כאן ויכוח בכמה הוא עלה בשנה האחרונה לעומת שנים קודמות, אבל לא היה ויכוח על כך שהשנה מספר המועסקים במשק יקטן בכ- 20,000 מהעלייה בשנה קודמת.

דן תיכון (הליכוד):

אתה לא היית כאן הבוקר. אני מסרתי הבהרה.

ענת מאור (מרצ):

אין ויכוח שנתוני האבטלה – – –

עובדיה עלי (הליכוד):

סליחה.

דן תיכון (הליכוד):

אני אקרא לך מה שאמרה השרה נמיר היום. שרת העבודה חזרה ואמרה, כי לצערה הרב אין היא רואה כל ירידה באבטלה. היא נתנה כדוגמה את הפיטורים המתוכננים במפעל "עוף טוב" בבית-שאן ואת הפיטורים הצפויים בירוחם ובאופקים. לדבריה, רק צמיחה כלכלית יצירתית ויצירת תשתית למועסקים חדשים יכולות להקטין את מספר המובטלים.

תמר גוז'נסקי (חד"ש):

זה שידור חוזר.

דן תיכון (הליכוד):

אתה לא היית כאן, כשאני קראתי את זה.

עובדיה עלי (הליכוד):

מכל מקום – – –

היו"ר ד' שילנסקי:

חבר הכנסת דן תיכון, נדמה לי שעל הבמה עומד עכשיו חבר הכנסת עובדיה עלי. בבקשה.

עובדיה עלי (הליכוד):

מכל מקום, אני מבקש כאן להבהיר ולהזכיר עובדה אחת, שבשנתיים האחרונות של שלטון הליכוד, ב-1991 וב-1992, היתוספו למשק למעלה מ-100,000 מועסקים חדשים.

דן תיכון (הליכוד):

110,000.

עובדיה עלי (הליכוד):

בין 104,000 ל-110,000 מועסקים היתוספו מדי שנה, בעוד בשנה האחרונה לא גדל מספר המועסקים במשק מעבר ל-80,000, וזה נתון מאוד משמעותי. שני הנתונים הקטנים האלה מעידים על המגמות במשק.

והנתון השלישי, ובכך אסיים את דברי, בלי לעסוק בסוגיות שרציתי לעסוק בהן – האינפלציה. אנחנו הבאנו לאינפלציה חד-ספרתית, ותראו – בתוך שנה האינפלציה עולה ומגיעה לאינפלציה דו-ספרתית.

ואם חוק ההסדרים אכן יאושר כאן בכנסת, והגירעון יגדל מ-2.2%, שהיה מתוכנן לפי החוק, ל-3% –

--

משה נסים (הליכוד):

לפי שעה.

עובדיה עלי (הליכוד):

לפי שעה, אני מקבל את התיקון של חבר הכנסת נסים. יש להניח שזה גם יאיץ את האינפלציה, ומי יודע לאן נגיע, על כל המשמעויות הרוט-האסון.

למה אנחנו מגיעים כרגע? חברת הכנסת ענת מאור, האבטלה לא ירדה אף שבשנים שאנחנו ניהלנו את המדינה הגיעו, בשנים מסוימות, למעלה מ-200,000 עולים, ובתוך שנתיים וחצי הגיעו כ-400,000 עולים, ולספק תעסוקה לכל עולה ועולה, יש לזה משמעות אדירה, לפחות בשנים הראשונות של עלייתו וקליטתו בארץ.

משה נסים (הליכוד):

עוד תיקון, ברשותך: 440,000 עולים עלו מאז קמה ממשלתנו בשנת 1990, בשנתיים וחצי 440,000 עולים.

עובדיה עלי (הליכוד):

אמרתי.

כעת ניגש לסוגיות שרציתי לעסוק בהן, במסגרת הזמן העומד לרשותי.

רבותי חברי הכנסת, הממשלה הזאת קמה בעיקר על המסר שהביאה לציבור, שהיא תקבע סדרי עדיפויות אחרים, שתהיינה קדימות אחרות. אתם שכנעתם את הציבור ושטפתם לו את המוח במסרים האלה, וגם כל קווי היסוד של הממשלה נשענים בעצם על המסר הזה – שינוי סדרי העדיפויות. ואם אנחנו כאן נבחן אחד לאחד במה השתנו סדרי העדיפויות, נראה שבעצם ההר הוליד עכבר.

בנושא האבטלה – האבטלה לא רק שלא קטנה, האבטלה הולכת ומעמיקה, ובמיוחד נוכח העובדה שמספר העולים הולך וקטן בצורה משמעותית, בצורה מדאיגה. ואיש מאתנו לא יודע מה צופן בחובו העתיד בחבר העמים ובמדינות אחרות. הגילויים של אנטישמיות, העלייה של הניאו-פאשיסטים,

ההתחזקות של הניאו-נאצים במדינות העולם – נוכח העובדות האלה אני שואל אתכם: מה אתם עושים כדי להגביר את העלייה, כדי להגביר את הקליטה, בזה שאתם מקצצים את סל הקליטה ב-25%? מה אתם עושים בעניין הזה?

והשאלה השנייה שאני מבקש לשאול: איזה טיפול היה במוקדי האבטלה? דיברתם כל כך הרבה על אבטלה, והאבטלה לא קטנה, היא מעמיקה. הצמיחה קטנה בצורה מאוד משמעותית, ונתתי כאן כמה נתונים, גם לגבי מספר המועסקים וגם לגבי הצמיחה של הת"ג.

בעיות הביורוקרטיה, שהשר נסים עשה רבות לצמצומן, בייחוד בכל הקשור לייזום עסקים, עסקים קטנים ויזמות עסקית אחרת, והקמת מפעלים, ומפעלים מאושרים – הנושא הזה יורד לטמיון. רואים שהביורוקרטיה נמשכת ללא רחם ומקשה מאוד על משקיעים. כל משקיע שאתם פוגשים אותו, אחד הנושאים המרכזיים שהוא מצביע עליהם הוא הביורוקרטיה במשרדי הממשלה וכל מה שמשתמע ממנה.

הנושא הבא הוא נושא החינוך. הלובי החברתי, חבר הכנסת אלי דיין ואחרים, דיברו רבות בנושא זה. ואני זוכר את המתקפות שלהם מעל הדוכן כשהוצג כאן תקציב המדינה על-ידי ממשלות הליכוד, מה דיברו על יום חינוך ארוך, מה דיברו על נושאים אחרים. ובכן, אני שואל: הבטחתם יום חינוך ארוך, מדוע אתם לא מקיימים זאת? מדוע אין יום חינוך ארוך? ואיפה הלובי החברתי בעניין זה? מה עושים בנושא הזה חבר הכנסת אלי דיין ואחרים? הבטחתם את זה, נא לממש את ההבטחות שלכם. ואני חושב שזה אחד הנושאים שכל אחד מאתנו, שטובת המדינה, עתיד המדינה, עתיד ילדינו, נוגעים לו, כל אחד חייב לעשות ולפעול לכך שנושא זה ימומש, שהבטחות אלה תתממשנה. לא מספיק לפזר שיקים ללא כיסוי, צריך גם לכבד את השיקים האלה. ואתם התחייבתם לבוחרים על יום חינוך ארוך. אני חושב שמיותר לפרט מה המשמעות, מה ההשלכות ומה החשיבות של יום חינוך ארוך להעמקת החינוך בישראל.

הנושא הבא, ואני מבקש לעסוק בו בקצרה, הוא הנושא של חוק ערי פיתוח וכל מה שקשור לערי הפיתוח. גם כאן הרהבתם בהבטחות והכברתם מלים. כמה דיברתם על שינוי סדרי העדיפויות והעדפת ערי הפיתוח, העדפת הגליל והנגב. יכול משהו מכם לעמוד כאן ולהישיר מבט אל הצופים, אל הבוחרים, ולומר שעשיתם משהו בעניין הזה? מה עשיתם למען ערי הפיתוח? מה עשיתם למען הגליל? בזה שאתם רוצים עכשיו לבטל את חוק הגליל, בזה שאתם רוצים פשוט לשבור את מטה לחמם של החקלאים ביישובי ההר, שכל פרנסתם מתבססת על גידול פטם וביצים? זאת התרומה שלכם לפיתוח הגליל, לביסוס הגליל, לביסוס קו העימות, להבטחת פרנסה הולמת למתיישבים שם?

אני פשוט עומד כאן ותוהה ומשתומם, איך אתם יכולים כאן להצביע ולתת יד לדבר הנורא הזה, לפגוע בפרנסה של אנשים, שהדבר היחיד שיש להם זה גידול עופות, ייצור ביצים, במושב ההר בגליל.

אני מקווה מאוד שהתבונה והאחריות תגברנה, ותצביעו יחד עם חבר הכנסת שמואל אביטל בעד הסתייגותו, כדי שהחוק הזה לא יצא לאוויר העולם.

קו העוני: כולנו נדהמנו מהנתונים האינפואטיים, 600,000 נפשות בישראל חיות מתחת לקו העוני, בהן 120,000 ילדים. איזה ביטוי יש בתקציב המדינה להקטנת הנתונים המדאיגים והאינפואטיים האלה.

600,000 נפש חיים במדינת ישראל מתחת לקו העוני, מה אתם עושים בעניין זה? אולי כדאי שנשאל את עצמנו ונשמע כאן תשובות על כך.

ועוד מלה בנושא הגדלת הגירעון, ולשם מה נועדה תוספת הכסף הזו. מוצע שהגירעון יעמוד על 3%, במקום 2.2% שהיו מתוכננים על-פי החוק. הכסף הזה נועד כנראה קודם כול להבטיח קצבאות ילדים למי שהוריהם לא שירתו בצבא. אני שואל איפה המצפון שלכם. חיילים משרתים שלוש שנים בצבא, וזו לא רק חובה אלא גם זכות גדולה לשרת את עם ישראל. האם אין מקום להעדפה הקטנה הזו? האם אתם צריכים לבטל את ההעדפה הקטנה הזו שהם מקבלים? האם אין זה גזל כבשת הרש?

הסיוע לקיבוצים: אתם הולכים לשפוך כסף כדי להציל את הקיבוצים. הקיבוצים הולכים היום לבורסה, ואתם מזרימים להם מאות מיליוני שקלים. בערכים של 1988 – 5.6 מיליארדי שקל. האם אין כבר בושה? אני לא מדבר על קופת-חולים ועל הסיוע לפלשתינים ביהודה, בשומרון ובחבל-עזה. כבר פתרתם את כל בעיות העוני במדינת ישראל, את כל בעיית השכונות וערי הפיתוח, וכעת צריך לדאוג לערבים בתחומי האוטונומיה?

אדוני היושב-ראש, אני חושב שההבטחות בדבר סדרי העדיפויות לא רק שלא כובדו, אנו עומדים באותו מצב, המצב הולך ומחמיר גם בערי הפיתוח, גם בתחום החקלאות. נכון שהוסיפו תקציב משמעותי לנושא החינוך, אבל לא פתרו את בעיית יום חינוך ארוך שהמערך התחייב לו.

אני קורא לממשלה לעשות כל שביכולתה כדי לממש את הבטחותיה לבוחר. אם תדאג ליום חינוך ארוך, להקטנת האבטלה, לצמיחה, לטיפול הולם בחקלאות, ולא לצרכים אחרים שהתקציב נועד להם, אני חושב שבכך תמלא חובתה כלפי הבוחרים ותוכל להישיר מבט אליהם.

היו"ר ד' שילנסקי:

תודה רבה לחבר הכנסת עובדיה עלי.

מסמכים שהונחו על שולחן הכנסת

היו"ר ד' שילנסקי:

עד שחבר הכנסת דוד מגן יעלה, ואחריו – חבר הכנסת דוד מנע, נשמע הודעה של סגנית מזכיר הכנסת.

סגנית מזכיר הכנסת ש' כרם:

ברשות היושב-ראש, הנני מתכבדת להודיע, כי הונחה היום על שולחן הכנסת –

לקריאה שנייה ולקריאה שלישית: הצעת חוק מבקר המדינה (תיקון מס' 19), התשנ"ד–1993, שהחזירה הוועדה לענייני ביקורת המדינה.

עוד הונחו החלטות ועדת הכספים המאשרות הוראות: בצו תעריף המכס והפטורים ומס קנייה על טובין (תיקון מס' 59), התשנ"ד–1993; ובצו היטלי סחר (היטל בטחה על ייבוא טובין – הסדרת ייצור, ביקוש וצריכה) (תיקון מס' 2), התשנ"ג–1993. תודה.

הצעת חוק הסדרים במשק המדינה (תיקוני חקיקה להשגת יעדי התקציב), התשנ"ד–1993

(קריאה שנייה וקריאה שלישית)

דוד מגן (הליכוד):

אדוני היושב-ראש, חברי כנסת נכבדים, אי-אפשר להמשיך בשגרת היום והלילה בדיונים שלנו על חוק הסדרים במשק המדינה בלי לערוך אתנחתה כואבת ולהביע זעזוע על רצח שני הישראלים היום ברמאללה, וכמובן בשם כולנו לשלוח תנחומים למשפחות הנופלים.

אשתדל, כמובן, להיצמד לסעיף שעל-אודותיו הגשתי את ההסתייגות בעניין מס הכנסה. הצעתי היא, כי אם מבקשים לערוך רפורמה במס ההכנסה, צריך להציע את מימושה לאלתר. הרעיון לערוך את הרפורמה כתוכנית רב-שנתית במציאות הישראלית, כאשר המדיניות הכלכלית משתנה חדשות לבקרים, הוא רעיון שעלול להיכשל.

לצערנו הרב, מדד אמון הציבור בכלכלה הישראלית נמצא בשפל. יותר ויותר אנו שומעים מיזמים, מהאזרח מהשורה וממשקיעים המגיעים מחוץ-לארץ, שאחת הבעיות העיקריות בתכנון כלכלי בישראל היא חוסר האמון שיש למשקיע הפוטנציאלי או לשכיר ולאזרח הפשוט מול המערכת הכלכלית, אשר משנה את החוקים, בשפת העם: בסגנון השליפה, מדי ערב ומדי בוקר. אין מקום להצהיר בחוק ההסדרים על כוונות שיש להחיל אותן רק בעוד שנה, בשנת התקציב 1995. אם נערכה עבודת מטה, אם נתקבלה ברכתו של נגיד בנק ישראל, אם המערכת הכלכלית והממשלתית משוכנעת שזוהי הרפורמה הנכונה ביותר, צריך לבצע אותה לאלתר. אם יש פקפוקים וספקות, צריך לגנוז את הרעיון ולא להכניס את הציבור לסחרור של חרדות, ולא לגרום ליצירת מערכת מתוחכמת, שתדע שוב להתמודד מול גזירות המס.

אבל, כאשר אנו מדברים על מס הכנסה, אנו צריכים שוב לזכור, להזכיר ולהדגיש את האתגר הגדול שיש לכנסת בימים הללו, כאשר היא מתייצבת לדיון בסעיף 18 – אני מניח שנגיע בעוד לילה או שבוע לדיון ולהצבעה – בעניין המזימה, ואין לי כינוי אחר, שיש לממשלה לנסות לשכנע אותנו, בשונה מרוח הפסיקה של בג"ץ בנושא אריאל, להקפיא או לבטל דה-פקטו את חוק ערי ואזורי הפיתוח.

ערי הפיתוח נבנו עד היום וקיבלו תגבורת אנושית ברוכה ב-20 השנים האחרונות, בזכות הקלות מיוחדות שניתנו לאותם תושבים גם בתחום מס הכנסה. היום גם אני מסכים, שכדי שאפשר יהיה להפעיל את סעיפי החוק, מוטב לבטל את ההתניה המדברת על הקלות במס, והצעת חוק ברוח זו הוגשה או נמצאת בשלבי הגשה בשעות הללו. אנו צריכים לדאוג, להתריע ולהרתיע מפני הכוונה לפגוע בערי הפיתוח.

אדוני היושב-ראש, אני מציע שהכנסת תגיש מחאה לממשלה ולאותה ועדת מנכ"לים בראשות מנכ"ל משרד ראש הממשלה. תחת הכותרת של שינוי סדרי עדיפויות, העדיפה אותה ועדת מנכ"לים, בגלל שיקולים קואליציוניים של הגוש החוסם, להעניק תמריצים מיוחדים לאכסאל של דראושה, לנצרת של תופיק זי'אד, על חשבון ערי הפיתוח דוגמת אריאל של רון נחמן, עפולה של עובדיה עלי או אפילו קריית-גת ויבנה, שאותן אנו מכירים מקרוב. זהו שינוי סדרי העדיפויות, זוהי הכוונה בהקפאת ערי ואזורי הפיתוח, כדי שאפשר יהיה לפטם את הגוש החוסם בהון עתק, בשוחד פוליטי, על חשבון הפועלים בערי הפיתוח, הערים האמיתיות קולטות העלייה. זוהי שאלה שהשולחן המיותם הזה של הממשלה לא יודע כיצד להשיב עליה וכיצד להישיר מבט לעיני חברי הכנסת ולעיני העם.

השאלה הנוקבת הזו לא תרפה מן הממשלה, ואני מבקש להגיש לה סולם כדי שהיא תרד מאותו עץ גבוה ורעוע שהיא טיפסה עליו תחת המטרייה המלאכותית של שינוי סדרי עדיפויות. הכוונה בשינוי סדרי העדיפויות היום, בשלהי 1993 – ראשית 1994, היא להחזיר את הממשלה אל העם, לרדת מהסולם אל ערי הפיתוח, לפתור את הבעיות החברתיות הקשות שהן בבחינת אבק שרפה וחבית של חומר נפץ – לרדת לערי הפיתוח ולהביא פתרון אמיתי.

אנחנו נגיע להצבעה על סעיף 18, שלא נמצא כרגע בדיון בהסתייגויות, ואני מקווה שעד אז תתפקח הממשלה ותיענה לדרישות חברי הכנסת, ואני מקווה שיתגלה רוב של חברי הכנסת בסוגיה החשובה הזאת.

היו"ר ע' עלי:

תודה רבה לחבר הכנסת דוד מגן. חבר הכנסת דוד מנע, בבקשה. אחריו – חבר הכנסת רון נחמן.

דוד מנע (הליכוד):

אדוני היושב-ראש, כנסת נכבדה, אנחנו, אנשי הליכוד, מחויבים לנפץ אחת ולתמיד את הדמגוגיה הזולה, את השקרים שמנסים להפיץ עלינו, על התקופה ששלטנו. כשהליכוד שלט הגיעו למדינת ישראל 420,000 עולים חדשים – –

רון נחמן (הליכוד):

הליכוד לא שלט.

דוד מנע (הליכוד):

– – וקלטנו אותם. לא קלטנו אותם כפי שקלטו את הורינו בשנות ה-50 אותה ממשלת מפא"י המפורסמת. קלטנו אותם בגאווה, נתנו להם כבוד. 420,000 עולים, והאבטלה הגיעה ל-11%. היום מגיעים עולים טיפין-טיפין, 60,000-70,000 בשנה, לא 420,000, והאבטלה מגיעה ל-10.4%. וזה סדר העדיפויות החדש.

עמדה פה חברת הכנסת ענת מאור ממרצ ונתנה נתונים כוזבים, בלי בדיקה, דמגוגיה, שקר. היא טענה שהאבטלה בתקופת הליכוד הגיעה ל-12%. מה קל יותר מאשר ללכת ללשכה המרכזית לסטטיסטיקה ולשאול מה היו הנתונים אז. אני מציע לה לפנות לגורמים המוסמכים לפני שתטען טענות שווא ושקר, בלי בדיקה, דמגוגיה, דבר שמאפיין את השמאל כל השנים.

היו"ר ע' עלי:

חבר הכנסת מנע, יכול להיות שזה נובע גם מחוסר ידיעה. לא צריך – – –

דוד מנע (הליכוד):

חוסר ידיעה...

דבר שני, חברת הכנסת מאור אומרת, שהליכוד פגע בזכויות של עובדים. אם יש מישהו שבאמת מגן על העובדים אלה אנשי הימין. מי שיסה בזמנו כלבים בעובדי "סולתם"? – ההסתדרות. מי סגר את המפעל בבית-שאן בהודעה בכתב לעובדים ביום שישי? – ההסתדרות, התנועה הקיבוצית, אלה שדואגים לזכויות העובדים. עובדי "עוף טוב" בבית-שאן, מפעל ששייך לתנועה הקיבוצית, קיבלו הודעה במכתב ביום שישי על פיטורין ועל סגירת המפעל. אלה דואגים לזכויות העובדים? אלה הצבועים ביותר שידענו בהיסטוריה של מדינת ישראל, הנהנתנים הגדולים. הם מדברים על עבודה בלתי מאורגנת.

יעקב שפי (העבודה):

מי זה אלה?

דוד מנע (הליכוד):

ההסתדרות, האגף שלכם. המפעלים של ההסתדרות הכניסו את העובדים הבלתי מאורגנים במספרים הגדולים ביותר במדינת ישראל. אם יש מפעלים שהכניסו עובדים בלתי מאורגנים, אם יש מפעלים שהכניסו חוזים אישיים עם אנשים, אלה המפעלים של ההסתדרות. והצבועים האלה מהשמאל באים ומדברים על זכויות של עובדים – אלה שקידשו את קבלני כוח האדם. תראו איפה

הכניסו קבלני כוח-אדם – במפעלי ההסתדרות. הם הראשונים, הם הנחשונים, ואחר כך הם מדברים על זכויות העובדים.

אנחנו באגף הזה של הליכוד לא נוותר ונגיד את האמת בפנים. אני בכל אופן לא מוכן שיגידו על הממשלה שלי בעבר, שהיא לא דאגה לזכויות העובדים, או שהיא קידשה אבטלה, או דברים אחרים מהסוג הזה.

אנחנו רואים איך הם מטפלים היום באבטלה, איך הם מטפלים בעוני, ואיך משרד העבודה והרווחה, המשרד המתיימר לדאוג לעובדים, הולך לגמור את התקציב של האגף להכשרה מקצועית, האגף החשוב ביותר במשרד העבודה, המשרד הזה הולך לגמור אותו עם עודף של 23 מיליון שקל. התושבים בצפון רוצים קורסים להכשרה מקצועית ואומרים להם שאין תקציב להכשרה מקצועית בצפון. לאגף הזה יש עודף לא מנוצל של 23 מיליון שקלים. זו הממשלה וזה המשרד ששולטים בו אנשי מפלגת העבודה. 23 מיליון שקל שבהם יכלו לפתוח מאות קורסים בצפון הארץ, במרכז ובדרום. הרי שואלים בקריית-שמונה ובצפת: למה אין תקציב לקורסים להכשרה מקצועית? והנה האגף החשוב הזה לא מנוצל 23 מיליון שקל ומנסה לפזר את הסכום הזה בין יחידות המשרד השונות.

תמרצו כניסת עובדים ישראלים לעבודה בבניין. אתם זוכרים שלפני כמה חודשים יצאו במודעות: ישראלים לבניין, ישראלים לקטיף, בואו נחליף את עובדי יש"ע בסגר, בגוש-קטיף. נכניס ישראלים לבניין. רבותי, משני המבצעים האלה לא נשאר כמעט שום ישראלי. המבצע להחלפת פועלים ערבים בישראלים בגוש-קטיף נכשל, וכך גם בענף הבניין, עד כדי כך שראש הממשלה מר יצחק רבין אמר ביום ראשון – – –

יוסף ונונו (העבודה):

לפי הנתונים נקלטו 30,000 ישראלים בענף הבניין.

דוד מנע (הליכוד):

קשקוש. שקר וכזב. לא קלטו 30,000 ישראלים בענף הבניין. בקושי נכנסו כמה מאות, וגם הם יוצאים.

יוסף ונונו (העבודה):

30,000 ישראלים נקלטו בענף הבניין.

דוד מנע (הליכוד):

אלה נתונים של משרד העבודה, והם מטעים. 30,000 איש לא נכנסו לעבוד בענף הבניין. הראיה, מדוע דורשים עוד ועוד עובדים זרים לענף הבניין?

למה לך ללכת רחוק, חבר הכנסת ונונו? יצחק רבין, ראש הממשלה, אמר ביום ראשון בישיבת הממשלה, שאם צריך ידלים עובדות בגוש-קטיף, בואו נביא 600 תאילנדים. הוא אמר את זה? אמר.

אלי דיין (העבודה):

נכון.

דוד מנע (הליכוד):

אמר. גוש-קטיף, 10 קילומטר מאשקלון. נכון שהוא אמר את זה?

אלי דיין (העבודה):

דוד מנע (הליכוד):

למה מטעמי ביטחון? משום שהישראלים לא הולכים לעבוד בקטיף.

אלי דיין (העבודה):

לא, לא.

דוד מנע (הליכוד):

הם לא הולכים לעבוד בקטיף. לכן צריכים להביא תאילנדים. אז למה לומר שהמבצעים הגדולים של משרד העבודה והרווחה, של שרת העבודה והרווחה, שמתיימרת לדאוג לעבודה ולאבטלה – למה לא אומרים שהמבצעים נכשלו? הם נכשלו כי לא הצליחו. לו היו לומדים מאתנו, הרי בזמננו הכנסנו ישראלים לקטיף ולבניין, אולי היו לומדים קצת. אבל הדמגוגים האלה, כשהם מגיעים לתפקידי ביצוע הם רואים שבדמגוגיה אי-אפשר לנהל משרד.

דבר נוסף, העוני. שואלים: איך ניאבק בעוני? הרי בעוני צריך להיאבק בדרכים שונות. אבל מאחר שיש לי רק חמש דקות של הסתייגויות, אני אפרט אותן, כמובן, בהסתייגות הבאה כשאגיע אליה.

אברהם פורז (מרצ):

רשמנו לפנינו את חובך.

דוד מנע (הליכוד):

אבל, חבר הכנסת פורז, איך מטפלים בעוני? על-ידי דמגוגיה?

אברהם פורז (מרצ):

רק על-ידי דמגוגיה.

דוד מנע (הליכוד):

רק על-ידי דמגוגיה? זה מה שטוב אצלכם. על-ידי דמגוגיה אי-אפשר לטפל בעוני, משום שמספר העניים גדל, מספר העשירים גדל, הפער גדל, וכשמדברים על 620,000 נפש שחיים מתחת לקו העוני, כשיותר ויותר אנשים עוברים אל מתחת לקו העוני, שוכחים נתון נוסף, והוא שהעשירים מתעשרים והעניים נעשים עניים יותר, לצערנו. אומנם הבורסה חוגגת, ואני נגד הטלת מס הון על רווחי הבורסה, אני בעד בורסה טובה ושאנשים ירוויחו, אבל צריכים לדאוג גם לחלשים; לא לכולם יש כסף להשקיע בבורסה.

אחד הפתרונות לבעיית העוני הוא תעסוקה. אנחנו חייבים להקדיש יותר תקציבים, יותר מאמץ לתעסוקה. איך ומה – את זה אומר בהסתייגות הבאה שלי. תודה רבה.

היו"ר ע' עלי:

תודה רבה לחבר הכנסת דוד מנע. רשות הדיבור לחבר הכנסת רון נחמן, בבקשה. אחריו – חבר הכנסת שאול עמור, אחריו – חבר הכנסת אברהם פורז, ואחריו – חבר הכנסת דדי צוקר.

רון נחמן (הליכוד):

אדוני היושב-ראש, חברי הכנסת, הדיון הוא אומנם על חוק ההסדרים, אבל אי-אפשר להתעלם ממה שהיה במליאה לפני כחצי שעה. בראש ובראשונה – הרצח המזעזע של שני הישראלים שנסעו בדרכי השומרון. נרצחו שניים מצעירי בני ישראל על לא עוול בכפם, כאשר אנשי חוליית הרצח השאירו פתק על המעשה שלהם והודיעו שהם היו הרוצחים גם במקרים הקודמים.

עומד כאן שר המשטרה ומשיב לעם ישראל על הרצח, ועל המקום, מספסלי הקואליציה, מתחילה חגיגה: החוגגים על הדם, השמחים על הדם. איזה ביטויים הם אלה? מי רואה אתכם עכשיו ביהודה ובשומרון – למעשה אי-אפשר לראות, כי הערוץ הזה לא בא ליהודה ולשומרון – – –

סילבן שלום (הליכוד):

באריאל סידרת, לא?

קריאה:

גם במושבים אין.

רון נחמן (הליכוד):

אותם אנשים שנרצחים, שהדבר נוגע אליהם – אותו דבר בשני המגזרים הללו, אבל בעיקר ביהודה ובשומרון – הם לא יכולים לראות את הדיונים, לראות את הביזיון והבושה בדיונים מהסוג הזה בכנסת.

אנחנו נמצאים בשעה רגילה? אתמול בערב אמרתי לחבר הכנסת רן כהן, אחרי שהוא הציע שמדינת ישראל תיתן לפלשתינים לדאוג לביטחון; הוא קרא לזה, שהערבים ידאגו לערבים, זה יהיה הפטריוטיזם שלהם. נו, חבר הכנסת רן כהן, זה פטריוטיזם?

אמרתי אתמול כאן במליאה, שהגשתי הצעה לסדר-היום לכונן ועדת חקירה בנוסח הוועדה שהיתה בעניין סברה ושתילה, לא אחרי שיהיה רצח, אלא לפני, כדי שאתם, אנשי הממשלה, לא תוכלו לבוא מחר לומר: לא ידענו, לא ראינו, לא שמענו. אף אחד מכם לא יינקה, אף אחד.

אמרתי אתמול, שאני מניח שההצעה תובא בקרוב. אתם בוודאי תנסו להסיר אותה מסדר-היום, ואני קורא לכם עוד הפעם, שיהיה לכם אומץ – כאשר ההצעה לוועדת החקירה על אחריותה של הממשלה ושריה נעשה ביהודה ובשומרון – לא להוריד אותה מסדר-היום אלא להקים את הוועדה. ואמרתי לכם את זה לפני האסון, אמרתי את זה אתמול בלילה.

אנחנו נמצאים פה, והגיעה בשורת האיום. וכאן עושים צחוק: זה דיון תקציבי, זה לא על סדר-היום. מי אשם? ראש הממשלה אשם, השרים אשמים. כן, מי שיושב עכשיו באוסלו בנורביגה ומנהל משא-

ומתן בתנאים כאלה הוא אחראי אחריות עקיפה, אם לא יותר מכך, למה שמתרחש ביהודה ובשומרון, ואת זה תבדוק הוועדה.

אברהם פורז (מרצ):

מי שניהל משא-ומתן במדריד, מה אתו?

רון נחמן (הליכוד):

מי שניהל משא-ומתן במדריד יושב היום באופוזיציה, ואתה יושב בשלטון. את השאלות האלה אתה תישאל על-ידי הוועדה, חבר הכנסת פורז. אתה תצטרך להשיב, ואתה לא תינקה ולא תימלט מכך. לא תהיה לך ברירה, כי מה שאתם עושים מביא את לבנון לגבולות תל-אביב. אתם לא רוצים לקבל את זה. כמי שגר באזור אני אומר לכם את זה בצורה הכי פשוטה, בלי לצעוק, בלי להתפרץ: מה שאתם עושים היום במדיניות שלכם עם אש"ף זה המתכון לטבח, כאשר הממשלה לוחצת את התושבים היהודים, מצד אחד, ונותנת חבל, את כל הקרקע, לערבים לפגוע בנו.

הנה אביא דוגמה: אתה יושב יחד אתי בוועדת החוקה, חוק ומשפט, חבר הכנסת פורז, ואני מבקש לקרוא לכנסת – אני אקרא את זה כל פעם שיש לי הזכות לדבר כאן, מעל הדוכן הזה, אני אקרא את זה עשר פעמים היום – מה אמר בג"ץ. אני מדבר על סעיף 18, והוא הנושא של הקפאת חוק ערי ואזורי פיתוח. הרי זו שערורייה שאין כדוגמתה, ואני מבקש גם להסביר את הדבר, שאנשים ידעו על מה מדובר.

חוק ערי ואזורי פיתוח קובע שיש פרמטרים, שעל-פיהם עיר פיתוח תוגדר כעיר פיתוח, והם: 1. המרחק שלה מריכוזי האוכלוסייה במרכז הארץ והמגמה לעודד פיזור אוכלוסין; 2. חוסנה הכלכלי והחברתי ורמת השירותים בה; 3. מצב הביטחון באזור. והנה קיים החוק הזה, והממשלה, במסגרת ההונאה הגדולה של סדר העדיפויות, הלכה והקימה את ועדת-שבס, הלוא היא ועדת המנכ"לים. בעתירה שעתרתי לבג"ץ נגד הוועדה הזאת ונגד החלטות הממשלה, פסל בג"ץ וקבע שהחלטות הוועדה כולן בטלות. וכל כך למה? משום הסיבה שהן סותרות חוק של הכנסת. אקרא כרגע אותה פסיקה של בג"ץ, כדי שהדברים יהיו כאן.

אומר הבג"ץ: "במקרה דנן נקבע הסדר נורמטיבי בחוק ונקבעו בו המנגנון ליישום, הממונים על ביצועו והמוסמכים להתקין תקנות בכל הנוגע לביצועו, אלא שהחוק לא יושם, ותחתיו הפעילה הממשלה את הסמכות שבסעיף 29 לחוק-יסוד: הממשלה, וקבעה הסדר חלופי" – הלוא היא ועדת-שבס.

"השוואת החוק להחלטת הממשלה מגלה כי שניהם עוסקים באותה מאטריה גופא: פיזור אוכלוסין, קידום ופיתוחם של יישובים שיוווגו כערי ואזורי פיתוח בדרך של מתן הטבות ותמריצים. החלטת הממשלה לא נועדה אלא ליצור 'מסלול מקביל' להשגת אותו יעד בקונצפציה וקריטריונים שונים מאלה שקבע החוק. ראיה 'לחיכוך' שבין השניים, כנאמר בהחלטות הממשלה, כי 'החלטות אלה לא יראו כהחלטות לצורך חוק ערי ואזורי פיתוח, התשמ"ח-1988'; כי הצוות הבין-משרדי יטפל גם ב'התאמת החקיקה וחקיקת המשנה הנדרשות'; וכן בהחלטת הממשלה מיום 31 באוגוסט 1993, לדחות את

תחילתו של החוק בשלוש שנים, ותוכנה של הצעת החוק שהוגשה בעקבות כך, אשר מבקשת לדחות את תחילת החוק ולתת לתיקון המוצע תוקף למפרע 'ביום תחילתו של החוק העיקרי' – זה סעיף 18, שמובא היום בפני הכנסת.

ואז אומר הבג"ץ: "הדואליות האמורה של חוק והחלטת ממשלה אינה יכולה להתיישב עם לשונו ומטרתו התחיקתית של סעיף 29. הרחבת סמכותה של הממשלה, שתאפשר מצב כזה, מטשטשת את הגבולות בין הרשות המבצעת והרשות המחוקקת ופוגעת בעצם מהותו של המשטר החוקתי במדינה, המבוסס על חלוקת הסמכויות בין הרשויות".

בג"ץ אומר: לא רק זאת, "כי משקיים דין אשר יוצר הסדר, נסוגה מפניו סמכות הממשלה ואין בידה ליצור הסדר אלטרנטיבי".

אומר הבג"ץ: "סוף דבר. החלטת הממשלה אינה יכולה לדור בכפיפה אחת עם החוק כל עוד לא יבוטל או יתוקן" – והוא נתן צו מוחלט כמבוקש על-ידינו.

מה פירוש "לא יבוטל או יתוקן"? שיהיה אומץ לממשלה לבוא ולומר: חוק ערי הפיתוח לא תקף, בואו נעשה עליו איקס, נמחק אותו. אני מקבל את זה. אבל לממשלה אין אומץ, הם פחדנים. שיבואו מול ערי הפיתוח ויגידו: מחקנו את חוק ערי הפיתוח. מה אתם עושים? מקפאים את החוק לשלוש שנים, לפי המצב שהיה היום. בג"ץ פסל את המצב הזה מבחינה נורמטיבית קונסטיטוציונית, ואתם נותנים יד לחקיקה כזאת?

אני שואל את חברי הכנסת מהמערך, שאלתי את חבר הכנסת דדי צוקר, יושב ועדת החוקה, חוק ומשפט: אתה נותן את ידך לדבר כזה, כאשר בג"ץ קבע את אשר קבע? שאלתי את השר שחל: הרי לפני חצי שעה דיברת ואמרת שהממשלה נוהגת בהתאם להחלטות בג"ץ. כך, השר שחל, אתם נוהגים? תבטלו את הסעיף הזה בחוק ההסדרים ותעשו את מה שאמר בג"ץ, ובתוך ארבעה חודשים תתאימו את חוק ערי ואזורי פיתוח באופן פוזיטיבי למדיניות שלכם. זכותכם לקבוע מדיניות, אני לא מערער על כך. אני חושב שהיא לא בסדר, אבל זכותה של ממשלה לקבוע מדיניות. תעשו את זה בדרך הגונה, תעשו את זה לא בדרך של גנבה, לא בדרך של הונאה. קחו את זה, תפעילו את חוק ערי ואזורי פיתוח. אני חושב שכולנו, כל הבית הזה יתאחד על-פי הקריטריונים של המצב הביטחוני, של המצב הסוציו-אקונומי. זה קריטריון ברור, שכל עם ישראל יודע אותו. למה לא לעשות את זה? מדוע?

אני פונה אליכם בקריאה, לפני ההצבעה בקריאה שנייה וקריאה שלישית: בואו נתאחד פעם אחת ונשדר לעם ישראל משהו פוזיטיבי. נראה לעם ישראל שהכנסת הזאת גם יודעת להתאחד סביב עניין כלשהו. אני מודה לכם.

היו"ר ע' עלי:

תודה רבה לחבר הכנסת רון נחמן. חבר הכנסת שאול עמור, בבקשה. אחריו – חבר הכנסת אברהם פורז.

שאל עמור (הליכוד):

אדוני היושב-ראש, כנסת נכבדה, באחת הפסקאות של חוק ההסדרים מופיעה רפורמה במס הכנסה, רפורמה שמטיבה עם בעלי היכולת ואין לה שום כוונה לסייע לשכבות המצוקה.

בכל התקציב אנחנו רואים מגמה אחת – כמה שיותר להוריד ולהשפיל את האביונים בארץ הזאת וכמה שיותר להעלות את השכבות החזקות. זוהי ממשלה אליטיסטית, ממשלה שחרתה על דגלה את העוני, ואני גם אוכיח את זה בהמשך דברי.

אברהם פורז (מרצ):

ממשלה אליטיסטית או סוציאליסטית?

שאל עמור (הליכוד):

זוהי ממשלה סוציאליסטית? אולי בתיאוריה. בפועל היא קפיטליסטית, ויותר גרוע מזה.

חבר הכנסת דן תיכון, קשה לי להתרכז, אני מבקש, אחרי ששמעתי היום את דבריו הנרגשים של חבר הכנסת משה נסים.

אני קטונתי מלעסוק בסוגיה המשפטית של חוק ערי הפיתוח, אבל אולי עם ישראל לא יודע ושכח מה זה חוק ערי הפיתוח.

דן תיכון (הליכוד):

אגב, תרשה לי להעיר הערה. אני שומע את חבר הכנסת רון נחמן ואת הפרשנות שהוא נותן לעניין הבג"ץ. כמי שבדק את הנושא – ייטיב לעשות חבר הכנסת רון נחמן אם ילמד את ההשלכות של הבג"ץ. זה לא פשוט. בעצם בג"ץ פסק שכל המענקים והסיוע שניתנו על-ידי ממשלת ישראל למורים מועברים, הכול בלתי חוקי משנת 1988, והממשלה צריכה לדרוש את הכול מחדש. לכן, הבג"ץ לא מותיר לממשלה ברירה אלא להביא את – – – שבס מייד. כך צריך להבין את הבג"ץ הזה.

שאל עמור (הליכוד):

לא סוד הוא שהממשלה עושה פלסטר גם את נושא הבג"ץ האחרון הזה.

אני רק רוצה להסביר למי שלא יודע, שחוק ערי הפיתוח מתכוון לתת עדיפות לתושבים שרוצים לעבור ממרכז הארץ ומחלקים אחרים וליישב את הנגב, הגליל ויהודה ושומרון. כיום אין שום עדיפות לתושב שגר בקריית-שמונה, במגדל-העמק, בנתיבות. והרי הממשלה הזאת אמרה שהיא תשנה את סדרי העדיפויות הלאומיים. היא גם לקחה עכשיו מההתנחלויות כ-3 מיליארדי שקלים. אני שואל לאן הלך הכסף הזה, כי הוא לא הלך לערי הפיתוח.

חוק ערי הפיתוח התכוון בזמנו לעודד זוגות צעירים, משפחות ברוכות ילדים, בנים לדור המפואר שגדל בערי הפיתוח. הוא אמר שני דברים מרכזיים: צריך לשפר ולעודד את המשפחות ברוכות הילדים, ולכן מעונות-היום בערי הפיתוח יינתנו כמעט חינם על מנת לעודד אמהות לצאת לעבודה, מאחר שהשכר בערי הפיתוח הוא נמוך מאוד; להעניק חינוך מוקדם עד כמה שאפשר לילדים בערי הפיתוח. הסעיף השני דיבר על השכלה גבוהה לבני ערי הפיתוח, שבלאו הכי מתקשים בחיי היום-יום בגין המצב הכלכלי של המשפחות. גם שם להעניק לימודים בחינם לבני ערי הפיתוח. האם זה לא סדר עדיפויות לאומי חדש? לפחות היה צריך להיות סדר עדיפויות לאומי חדש של הממשלה הנוכחית, שהתיימרה להגיד שזה היום הדגל שלה, ערי הפיתוח. אבל היא מחקה טוטלית את כל סדרי העדיפויות האלה.

יותר מזה, מי שלא יודע, היום כבר אין סבסוד קרקע או פיתוח באזורי הפיתוח. זאת אומרת, זוג צעיר שרוצה לרכוש דירה במגדל-העמק, או במקום אחר, צריך לשלם מחיר כמעט זהה למחיר דירות ברמת-השרון או בתל-אביב. אם כך, מדוע יישאר שם? מדוע יעבור לגור ולחזק את הגליל, את הנגב וחבלי ארץ אחרים?

אני רוצה להגיד לכם, שיש מגמה הרבה יותר חמורה, והיא התחושה של "אני ואפסי עוד" של הממשלה הזאת. לפני כשלושה ימים ביקר אצלי ראש הממשלה. במגדל-העמק אמור לקום מפעל גדול של חברת "וישי". אני עובד ועמל במשך שנתיים כדי שהמפעל הזה יקום במגדל-העמק ויעניק תעסוקה גם לתושבי מגדל-העמק וגם לתושבי הגליל. והנה שלשום, לאחר שנתיים, התקשר אלי היזם ואמר לי שיש הצעה להעביר את המפעל הזה לאזור הקיבוצים.

דן תיכון (הליכוד):

לאיזה קיבוץ? איפה?

שאל עמור (הליכוד):

באלון-תבור, נדמה לי, במועצה האזורית יזרעאל.

היו"ר ע' עלי:

באלון-תבור.

דן תיכון (הליכוד):

בצד הקרוב יותר לחבר הכנסת עובדיה עלי.

שאל עמור (הליכוד):

כן.

ובכן, מודיע לי בצער גדול אותו נשיא חברה ואומר: מאלצים אותי לעבור לאזור הזה. אגב, אני לא יודע אם זה אלון-תבור, כי מדובר על אזור זרזיר.

דן תיכון (הליכוד):

זה מוכרח להיות אלון-תבור, כי ראש המועצה האזורית קרוב לראש הממשלה.

שאל עמור (הליכוד):

טוב, אני לא צריך להוסיף על הדברים האלה.

ובכן, מתקשר אלי אותו יזם ומספר, שראש המועצה האזורית הציע לו קרקע באזור שלו. אמר לו היזם: אני רוצה לבוא לאזור שיש בו תעשיית היי-טק, ואני יודע שיש שם כבר קרקע מוכנה ומתוכננת והכול בסדר. חוץ מזה, מדובר על אזור פיתוח ב'. אומר לו אחד השרים: אתה בתוך שבוע תקבל אזור פיתוח א' לאותו מפעל.

לחטוף מעיר פיתוח? אותם קיבוצים באזור רוצים לעשות מחטף ולקחת עכשיו מפעל שאנחנו עמלים בשבילו שנתיים ימים.

כל המגמה הזאת של "אני ואפסי עוד" צריכה להיפסק ולחלוף מן העולם, והמפעל יקום במגדל-העמק.

אם אמרתי בתחילת דברי, שזו ממשלה שחרתה על דגלה את העדפת השכבות החזקות או את אנשי שלומה, תראו מה קורה עכשיו עם הנושא של הלובי החברתי. הם יושבים עכשיו עם שר האוצר ומתדפקים על הפתחים לגבי כמה עזרות קטנטנות, כשאנחנו לא רואים את הדברים הגדולים.

קצבאות הקשישים נשחקות, קצבאות האלמנות נשחקות. האם קשיש יכול לחיות עם קצבה של 840 שקלים, כאשר עוד לוקחים ממנו 75 שקלים לביטוח רפואי? זה לעג לרש. עכשיו מציעה שרת העבודה והרווחה, וגם את זה הממשלה עוד לא קיבלה, להוסיף 30 שקלים עלובים לאותו קשיש. ומודה בפני היום שרת העבודה והרווחה, שאין לה מענה למצוקות בלשכות הרווחה, לקשיש שאין לו שמיכה לחורף, שאין לו תנור חימום, לאשה חולת סרטן שאין אפשרות לתת לה עזרה ביתית או טיפול שיניים. האם זהו סדר העדיפויות הלאומי?

יש באמת סדר עדיפויות לאומי חדש: 3 מיליארדי שקלים מושקעים בכבישים, אבל לאנשים המסכנים – כמעט מאומה.

לכן אני קורא לחברי ממפלגת העבודה, שאיש מהם איננו כאן, כי כנראה המצוקה לא חשובה להם –

סילבן שלום (הליכוד):

אדוני היושב-ראש, לא רק איש מחברי הכנסת, אלא גם איש מחברי הממשלה אינו נוכח כאן בדיון. נמצא כאן רק חבר כנסת אחד מן האופוזיציה.

שאול עמור (הליכוד):

הוא מן הקואליציה.

סילבן שלום (הליכוד):

אני עוד חושב שהוא מן האופוזיציה.

אברהם פורז (מרצ):

אתה כנראה לא מעריך אותי מספיק.

שאול עמור (הליכוד):

אני רוצה לקרוא לאותם חברים גיבורים ממפלגת העבודה, שלוחמים בנושאים החברתיים, שבשבוע הבא יאזרו עוז ואומץ ויאמינו בעצמם ובכוחם ויצביעו נגד התקציב. זה יהיה המבחן שלהם.

היו"ר ע' עלי:

תודה רבה לחבר הכנסת שאול עמור. חבר הכנסת אברהם פורז, בבקשה.

דן תיכון (הליכוד):

אדוני היושב-ראש, רק רגע. עם כל הכבוד, אני יושב כאן מאתמול כאשר נפתח הדיון, ורק לעתים רחוקות ביותר מבקר באולם המליאה שר מן הממשלה.

אני מציע לך, אני עולה עוד מעט לדבר. אם לא יהיה כאן שר, אני אעמוד כאן 20 דקות ולא אדבר. אני אעמוד ליד הדוכן 20 דקות ולא אדבר. אם לא יגיע לכאן מייד שר, אני מבקש ממך להפסיק את הדיון.

מיכאל איתן (הליכוד):

אדוני היושב-ראש, אני מבקש הערה.

היו"ר ע' עלי:

בבקשה.

מיכאל איתן (הליכוד):

אדוני היושב-ראש, עם כל הכבוד לדבריו של ידידי ועמיתי לסיעה, חבר הכנסת דן תיכון, אני מבקש מכבודו שלא לתת פרס להתנהגות הנלוזה של סיעת העבודה ונציגיה בממשלה – –

אברהם פורז (מרצ):

הנה יושב-ראש ועדת הכספים פה.

מיכאל איתן (הליכוד):

– – ושאר הסיעות שאינן כאן. שמעתי אומרים במסדרונות: טוב, תנו להם להוציא קיטור. עם ישראל צופה בכנסת, יש לנו נושאים מרכזיים לדיון, הזמן הוא קשה. אנחנו לא נסכים לסתימת פיות בנוסח הזה ואנחנו נאמר את דברינו, ואם הם לא רוצים לשמוע, העם ישמע, ואם הם לא שומעים אותנו כאן,

הם ישמעו גם את העם. תצאו לרחובות ותרואו מה העם אומר על הממשלה הזאת. העם יאמר את זה בצמתים, אנחנו נאמר פה את דברינו עד אשר יסתיים הדיון, אפילו יום ולילה. אנחנו ננצל את הבמה הזאת, והם לא יזלזלו בכנסת. זה מעשה אנטי-דמוקרטי. ראש הממשלה אומר שהמפגינים לא מזיזים לו, ראש הממשלה אומר שזה לא מעניין אותו – – –

היו"ר ע' עלי:

חבר הכנסת מיכאל איתן.

מיכאל איתן (הליכוד):

סיעת העבודה אומרת: לא מעניין אותנו מה קורה בכנסת.

היו"ר ע' עלי:

חבר הכנסת מיכאל איתן, ביקשת להעיר הערה קצרה, בבקשה, אבל לא נאום, יש לך מספיק דקות להסתייגויות שלך.

דן תיכון (הליכוד):

שיקראו לשר כלשהו – – –

היו"ר ע' עלי:

חבר הכנסת דן תיכון וחבר הכנסת מיכאל איתן, אני חושב שההערה שלכם במקומה. אני רואה זאת בחומרה, אני רואה את ההתנהגות הזאת פשוט כזלזול בכנסת. זאת לא הפעם הראשונה ששולחן הממשלה מיותר ואין איש יושב לידו. אני אבקש ממזכיר הכנסת להודיע למזכירות הממשלה, שיש לדאוג שיגיע לכאן שר האוצר או לפחות שר אחר. זה נראה לי פשוט לא הגיוני שדנים בהצעת חוק ההסדרים – – –

אברהם פורז (מרצ):

אני רק אומר שיושב-ראש ועדת הכספים – – –

דן תיכון (הליכוד):

היו"ר ע' עלי:

תרשה לי רגע, חבר הכנסת דן תיכון, אני באמצע דברי.

זה דבר לא מכובד שהוא לא יושב כאן ושומע. אני זוכר תקופה שבה ישבו כאן שרי אוצר מתחילת הדיון ועד סופו. אבל דבר אחד צריך להזכיר, שיושב-ראש ועדת הכספים של הכנסת יושב כאן כמעט ברציפות מאז החל הדיון. בכל זאת אנחנו נדאג שיגיע לכאן שר, ואני מציע שבכך נסיים את הדיון בסוגיה.

דן תיכון (הליכוד):

תרשה לי להעיר עוד הערה.

היו"ר ע' עלי:

בבקשה.

דן תיכון (הליכוד):

אני זוכר, בתקופת השר מודעי ניגשה אליו חברת הכנסת גאולה כהן וניסתה לקבל תוספת לתקציב. ישבה סיעת המערך כאן בצד הזה וקראה קריאות "בוז". שר האוצר יושב בלשכה שלו, וכל הזמן סוחטים ממנו כסף. מה ההבדל?

ענת מאור (מרצ):

אברהם פורז (מרצ):

סליחה, אדוני היושב-ראש, אפשר להתחיל? הזמנת אותי.

היו"ר ע' עלי:

חבר הכנסת פורז, אני לא אנכה את הזמן הזה מזמנך, אבל אני חושב שהצדק מחייב לאפשר ליושב-ראש ועדת הכספים לומר את דבריו בסוגיה זו.

גדליה גל (יו"ר ועדת הכספים):

אני מציע לחברים מהליכוד לא להפעיל דמיון יתר כדי לנסות להבין מה עושה שר האוצר בלשכתו. יכול להיות שזה צו הדמיון של מי שחושב כך, אבל למיטב ידיעתי שר האוצר אינו יושב בלשכתו ומחלק – – –

הערה שנייה. אני מציע לחברים מהליכוד: בואו נכבד את עצמנו ולא נחזור כל שעתיים ונאמר אם כן נמצא שר או לא נמצא שר. אנחנו נמצאים כאן, אתם נמצאים כאן, הדברים נאמרים, הדברים הם חשובים – – –

דן תיכון (הליכוד):

אבל שר חייב להיות.

גדליה גל (יו"ר ועדת הכספים):

אני חוזר על מה שאמרתי. הרי הייתי גם בכנסת הקודמת לפני שנתיים ושלוש שנים, וזה ריטואל שחוזר.

משה נסים (הליכוד):

אני כשר אוצר הייתי בכל הישיבות.

גדליה גל (יו"ר ועדת הכספים):

אתה כאן, היושב-ראש כאן, הדובר כאן, בואו נכבד את עצמנו – – –

ענת מאור (מרצ):

דן תיכון (הליכוד):

היו"ר ע' עלי:

יושב-ראש ועדת הכספים, ידידי חבר הכנסת גדליה גל, אנחנו נמשיך בדיון, אבל אני לא חושב שצריך להשלים עם כך שליד שולחן הממשלה לא יושב אף לא שר אחד. זה דבר שנראה לא סביר ואין הוא מכבד את הכנסת. אז בואו לא נייפה את התמונה יותר מדי. אני לא מתכוון לנעול את הישיבה, אנחנו נמשיך את הדיון, אבל אנא ממך, גם אל תגן איזו הגנה גורפת, שאין לה מקום במקרה זה.

בבקשה, חבר הכנסת פורז.

אברהם פורז (מרצ):

אדוני היושב-ראש, חברי הכנסת, לפני שאגע בנושא התקציב, אני רוצה לומר שסיעת מרצ מגנה בחריפות את מבצעי רצח שני הישראלים על יד רמאללה, וקוראת לכוחות הביטחון לעשות מאמץ עליון לתפוס את הרוצחים הנתעבים ולהענישם בכל חומרת הדין – אני מתכוון לרשויות המשפט, לאחר שייתפסו.

אין כל ספק שזממם של מבצעי הרצח הוא לטרפד ברגע האחרון את ההסכם בין הישראלים לפלשתינים ולהשאיר את השנאה והעוינות והמשך הקטל ההדדי על כנם, ואנחנו קוראים לכל מתנגדי ההסדר בישראל לנהוג באיפוק ולא להלהיט את הרוחות ולא לשחק לידי הרוצחים, העלולים לשאוב עידוד מתגובה היסטורית בתוך הציבור בישראל. עקב אירועים כאלה פשוט לא היה אפשר לדבר על התקציב בלי להתייחס לכך.

עכשיו לענייני התקציב, לעניינים הכלכליים. אנחנו יודעים שהמנמקים פה לא מתייחסים ממש ברצינות לכל הסתייגות, אלא בעצם מביעים את השקפת עולמם הכלכלית. אני רוצה לומר, אדוני היושב-ראש, חברי הכנסת, שאני מאוד מרוצה מההישגים של המדינה בתחום הכלכלי, אני מאוד מרוצה מתפקודו של שר האוצר. הוא אדם שעומד בלחצים קשים מאוד. חבר הכנסת משה נסים, שעבר את המטחנה הזאת במשך תקופה מסוימת, יודע בוודאי כמה קשה להיות שר האוצר במדינת ישראל, ואני חושב שבסופו של דבר לאברהם בייגה שוחט יש הישגים גדולים ולממשלה הזאת יש הישגים גדולים בתחום הכלכלי.

ההגינות מחייבת לומר שההישגים האלה באים בהמשך להישגים שהיו בתקופת הליכוד בתחום הכלכלי. בעיני, לא השארתם אדמה חרוכה. אומנם היו השקעות במקומות שלא היה צריך, לדעתי, להשקיע בהם, אבל ההישגים באים בהחלט בעקבות דברים שנעשו גם על-ידי השלטון הקודם.

אסור בשום פנים ואופן להציג רק את מחצית הכוס הריקה, וחלק גדול מהדוברים שעולים פה מצביעים רק על מחצית הכוס הריקה, ואינני אומר שכוס שמחציתה ריקה היא מלאה, היא באמת מלאה בחציה. בחברה תמיד יש כאלה שהם לא בטופ, הם לא למעלה, הם במצב קשה, ובהחלט צריך לעזור להם. אבל לפעמים, מתוך שמיעת הדוברים פה, יכולה להצטייר תמונה שזו מדינה המפקירה את קשישיה, את ענייה, את חוליה, את נכיה, ולעומת זאת העשירונים העליונים, או איזו חבורה של עושי חיים משוגעים, אותם באופן מיוחד המדינה הזאת מעשירה.

בעצם אולי הכוונה גם אלינו. אני לא בדקתי אף פעם באיזה עשירון עומדים חברי הכנסת, אבל הם בוודאי אינם עומדים בעשירונים התחתונים. לכן, לפני שאנחנו מבקרים את כל העולם, בואו נחשוב על עצמנו, האם אנחנו מציעים להפחית משכרנו ולהעביר אולי חלק מהשכר לשכבות הנחשלות. לא ראיתי הצעה כזאת.

שאל עמור (הליכוד):

אתה מוכן לזה?

אברהם פורז (מרצ):

אני לא טוען את זה, חבר הכנסת עמור, אבל אלה שטוענים את זה – אי-אפשר לומר בשצף קצף שהמדינה מעשירה את העשירים ולא לעשות שום דבר בעניין הזה. אני רוצה לראות אם מגישים הצעת חוק בדבר הורדת שכר חברי הכנסת, שכר השופטים ושכר המנכ"לים ושכר הבכירים ונתינת סכומים אלה להגדלת קצבאות זיקנה של אלה שאינם מקבלים השלמת הכנסה, הטבה סוציאלית. אף אחד לא מציע זאת. גם לא נכון לעשות זאת לגוף העניין.

בשנה הזאת יש לנו גידול עצום ביצוא, יש לנו גידול עצום בתל"ג, אין עלייה באבטלה, אף שיש לנו עלייה בהיקפים לגמרי לא מבוטלים. נכון, זה איננו גל העלייה שהיה לפני שנתיים ושלוש שנים, אבל ישראל היא עדיין מדינה שתקלוט השנה 70,000 עולים בקירוב, ואחוזי האבטלה שיש במערב ובמדינות שאין בהן הגירה כלל הם אולי יותר גבוהים.

בסך הכול, סיפור קליטת העלייה במדינת ישראל, עם כל הקשיים – ואני יודע שיש רופאים ואקדמאים שאינם עוסקים במקצועם ואנשים שבעייתם קשה – הוא נס כלכלי, נס חברתי, יש בו הרבה מן החיוב. אף אחד מהעולים לא גר ברחוב ואף אחד לא רעב ללחם.

חיים קופמן (הליכוד):

בזכות הדירות שבנינו.

אברהם פורז (מרצ):

אתה לא היית פה, חבר הכנסת קופמן, אבל אני אמרתי לפני כמה דקות, שהליכוד התחיל במשהו שהיה חיובי בחלק גדול מהמובנים. לא טענתי מעולם ואינני טוען גם היום, שהליכוד השאיר אדמה חרוכה, ושהקואליציה הנוכחית בנתה הכול תוך שנתיים או שנה וחצי. אינני טוען זאת, ומעולם לא אמרתי זאת.

רבותי, יש כמה נושאים שחייבים לגעת בהם. אני שומע על הלובי החברתי של מפלגת העבודה, ובמידה מסוימת אולי גם של חלק מהליכוד. אני מכיר אפילו קולות בתוך סיעתי, כי נטיית הלב היא לבוא ולומר, שהשתתפות המדינה בתשלומי המעסיקים מגיעה למיליארדים של שקלים, אז בואו ניגע בזה בשוליים, נוריד איזה 500 מיליון שקל השתתפות המדינה בתשלומי המעסיקים, וניתן את זה. ואני אומר לכם, שאם ייתנו לי לחלק 500 מיליון שקל, אני מוכן לחלק את זה באופן שזה יעשה טוב להרבה אנשים.

אבל מה פירוש הדבר? פירוש הדבר הקטנת יכולת ההתחרות, ייקור עלות העבודה ואובדן מקומות עבודה.

משה נסים (הליכוד):

ואינפלציה גוברת.

אברהם פורז (מרצ):

אינפלציה גוברת ואובדן מקומות עבודה. האם כדאי לעשות את הדבר הזה?

ענת מאור (מרצ):

— — כי נהנים מזה רבים מאוד — —

היו"ר ע' עלי:

אני מציע שאת הוויכוחים בתוך הסיעה תקיימו בחדר אחר.

אברהם פורז (מרצ):

הוויכוחים בין שינוי למפ"ם הם גלויים. אנחנו לא מנסים לכסות על זה.

אני מסכים שכאשר אתה מפעיל חוק, אתה לא פועל באיזמל מנתחים, אתה לא יכול לקלוע בול לנקודה. אני בהחלט מסכים שחלק מהמעסיקים, אילו היו צריכים לשלם יותר לעובדיהם, לא היו מפטרים אף עובד אחד, והכסף הזה היה אולי נחסך בסופו של דבר. אבל מה עם אלה שכן היו נאלצים לפטר עובדים? הרי באיזה מקום זה צריך להשפיע.

דבר נוסף שמרבים לדבר עליו הוא על מיסוי שוק ההון. אני רוצה לומר את עמדתי. אני חושב שהצדק מחייב שעל כל הכנסה יוטל מס הכנסה, ובעיני אין שוני בין הכנסה מעבודה לבין הכנסה מרווחים משוק ההון. מה הבעיה? הבעיה היא, שכדי ליצור מצב של צדק בשוק ההון, צריך להביא לכך שכל אזרחי ישראל, לרבות השכירים, שחלק גדול מהם משקיעים בשוק ההון, בין באופן ישיר ובין באמצעות קרנות נאמנות, יוכלו להגיש דוחות למס הכנסה, ואם יש להם חלילה הפסד מאיזו עסקה כזאת, הם יוכלו לנכות את זה מהמס המגיע מהם. שלטונות מס ההכנסה והאוצר מתנגדים באופן סיסטמטי לדבר הזה. הם טוענים, שזה יטיל עליהם עומס עצום, שהם לא יוכלו לעמוד בו.

אבל עכשיו בואו נדבר על המיסוי בעיתוי הנוכחי. אנחנו יודעים שבישראל בתקופה האחרונה, תקופה די ארוכה, היו רווחים עצומים, וחלק מהמניות מגיעות לגבהים כאלה, שאי-אפשר למכור היום את גרעין השליטה, משום שמכירת גרעין השליטה במחירי הבורסה מביאה לזה, שלא כדאי לקנות את החברה לפי שום מכפיל כלכלי.

מה התוצאה של הדבר הזה? התוצאה היא שבטווח הקצר, אם יהיה מיסוי של שוק ההון, תהיה נפילה עצומה בהכנסות המדינה, כי אני צופה שאחרי גל גבוה כזה, תהיינה ירידות. וברגע שיוטל מס, זה כשלעצמו גורם לירידות. באמצע שנות ה-60 היה ניסיון להטיל מס על הבורסה, ואז הבורסה קרסה.

לכן, אף שהצדק וההיגיון אומרים שאפשר להטיל מס על הבורסה, אסור לעשות את זה בעיתוי הנוכחי, ובוודאי אסור לעשות את זה בדבר האבסורדי של מס מחזור. כי הוא מה מס מחזור, כמו שהיה מלווה שלום הגליל? מס מחזור אתה גובה ממי שהפסיד כסף בבורסה. אתה לוקח ממנו מס, על מה? ויש עוד כמה מסים כאלה, שהם בהחלט לא מוצדקים.

אני רוצה לומר לגבי תוספת למס ערך מוסף, שכמעט כולנו שכחנו – – –

יש לי עוד קצת זמן, נכון?

היו"ר ע' עלי:

עוד 16 שניות.

חיים קופמן (הליכוד):

הרי בצבא לימדו אותך שלא שואלים שאלות.

אברהם פורז (מרצ):

אני רוצה לומר לך, חבר הכנסת קופמן, שלפעמים כשאני יושב בשקט ורואה שיש כאלה שחורגים מהזמן באופן משמעותי מאוד, אני מתקומם. אני לא רוצה לעשות את זה. אם אני לא מצליח לומר בעשר דקות את מה שיש לי לומר, זה כישלון שלי.

אני רוצה לעבור לדבר האחרון. היתה הפחתה של מס ערך מוסף. אחד הדברים הכי קלים לעשותו זה להעלות שוב את המס. יש בעיה, מס ערך מוסף הוא מס קל לגבייה, אבל מאוד לא צודק, זה הוא מס גרסיבי, יש אתו פרובלמטיקה.

לכן, אדוני היושב-ראש, השתדלתי להצביע גם על חצי הכוס המלאה.

היו"ר ע' עלי:

תודה רבה לחבר הכנסת פורז. חבר הכנסת דוד צוקר – איננו; איבד את תורו. עכשיו – חבר הכנסת חיים קופמן. אחריו – חבר הכנסת פרופסור אבנר חי שאקי.

חיים קופמן (הליכוד):

כבוד היושב-ראש, כנסת נכבדה, הדיון היום עומד בסימן הרצח של שני הישראלים על יד רמאללה, וזה רק מוכיח שההסכם שנחתם באוסלו היה חפוז, שטחי, ויגרום לסכסוכים אין קץ, גם לטעמם של אלה שרוצים להגיע להסדר עם אש"ף.

שאלתי לא מזמן, לפני כמה ימים, כמה חברי כנסת מהעבודה וממרצ, אם הם היו חוזרים מאוסלו עם הסכם כזה. בחיך ציני אמרו לי: אוי ואבוי מה שהיו עושים לנו אם היינו חוזרים עם הסכם לקוי כזה.

העובדות הן עובדות, שאנחנו מתמודדים עם הסכם רעוע, עם ממשלה שיש לה דרך רעיונית פסולה ביותר. איפה מפלגת העבודה דהיום ואיפה מפא"י הציונית של אז? זו כנראה תופעה די ברורה. השם הוא סמלי. מפא"י זו מפלגת פועלי ארץ-ישראל, אחר כך השמיטו את האות א'. היום נשאר רק "עבודה". כמו הסיפור שסיפרו לעולים החדשים מרוסיה: אתה רוצה עבודה, אתה רוצה שלטון, אתה רוצה עמדות כוח, אתה רוצה משרות וג'ובים, אתה רוצה לא לאבד חס וחלילה בבחירות את ראשות הממשלה, תן לאותו ציבור, שמסוגל לתמוך בך, את הכוח.

אני משוכנע שרבי"ן ופרס, מדאגה שמא יאבדו את השלטון, הגיעו להסכם הזה, כדי לגבש בשיטת הבחירות הישירה, שתהיה עכשיו, חלק גדול מתומכי אש"ף במדינת ישראל כדי שיתמכו בהם. אני מקווה שביום מבחן, ביום הבחירות, זה לא יקרה, ואולי נצליח לתקן חלק מהאסונות שהביאו עלינו בהסכם האומלל הזה.

אני רוצה להתייחס גם לגופו של הדיון, לנושאים של חוק ההסדרים, וכרגע בעיקר לנושא המסים; מס הכנסה. חברי גדליה גל, יושב-ראש ועדת הכספים, גם אם תנסה לסנגר מאה פעם, אין כאן באולם שרים, ולא יעלה על הדעת ששר האוצר או שר כלכלי אחר לא יהיה כאן במשך שעות רבות.

גדליה גל (יו"ר ועדת הכספים):

אני לא מסנגר, חבר הכנסת קופמן. אני מציע לנו לא לעסוק בזה.

חיים קופמן (הליכוד):

למה לא לעסוק בזאת? צריך לחזור ולהתריע. מה עוד שאני רואה בזה גם כישלון אישי שלי. תשאל מדוע. אני הצעתי בזמני לממשלות הליכוד, ולא קיבלו את זה, שתהיה תורנות של שרים כאן. אתם אימצתם את עניין התורנות, אבל היא לא מתקיימת. ראיתי בתורנות מן שוט, וחשבתי שהשר ישב לפחות בשעות מסוימות. מתברר שאימצתם את השיטה, אבל שום דבר לא עוזר.

יעקב שפי (העבודה):

יושב כאן יושב-ראש ועדת הכספים, והוא מוסמך.

חיים קופמן (הליכוד):

לא, לא. הוא מסכים אתי בנושא הזה.

ועכשיו חזרה לנקודה המרכזית. אני מאוכזב מאוד מהמיני-רפורמה במס הכנסה שהובאה בפנינו. אני יודע שעם רפורמה רצינית יותר היינו זקוקים לסכום יותר גדול מ-700 או 800 מיליון ש"ח. עשו כאן רפורמה שבסופו של דבר תחטיא את המטרה, וזה מדאיג אותי.

אביא לכם דוגמה. מי שהשתכר ב-1993 2,500 שקל ברוטו, משלם היום מס של 212 שקל, וישראל ב-1994, בעוד כמה ימים, 178 שקל. יישארו לו נטו 34 שקל יותר. מי שמשכר 3,500 שקל, יישאר לו בסוף ינואר 1994 בסך הכול עוד 14 שקל נטו, בהשוואה למה שהוא מקבל היום.

זאת בדיחה. אף אחד לא מתייחס לזה ברצינות. במשא-ומתן עם מעביד, כשירצה העובד לקבל נטו נוסף, וזה מה שמעניין אותו, אז הוא יקבל 14 שקל, או תוספות שוליות ביותר. ואז יהיה לחץ גדול על ברוטו יותר גבוה, שגם עולה למדינה, וגם מייקר את העלות ואת מחיר המוצר.

זאת אומרת, גם אם הרפורמה הזאת מתפזרת בצורה זו או אחרת, ובעיקרון קיבלו רעיון שאני העליתי אותו בעבר – עד 10,000 שקל לבצע את עיקר התיקונים. זה הכוח שמוביל במשק, אם אלה מנהלי עבודה, אם אלה פקידים בכירים, אם אלה עצמאים קטנים; שיהיה להם נטו גדול יותר כדי שיוכלו לעבוד בלי ללחוץ בכיוון של העלאת משכורות ברוטו הרבה יותר, שעולה למשק פי כמה יותר.

את זה החטיאו, לא ישנה שום דבר. גם אם יוציאו את מאות המיליונים האלה, את המטרה הזאת החטיאו. הלחץ על העלאת משכורות יהיה רציני ביותר. לראיה, שכר המרצים. מדובר שם על 5,000 שקל, והם לא יסתפקו בתיקון האפסי הזה של מס הכנסה. מה יועילו? יצטרכו להוסיף להם כמו שהוסיפו למורים, וקוראים לזה תוספת לחינוך של 1.2 מיליארד שקל.

המסים בישראל גבוהים פי כמה ממה שמדברים עליו בסטטיסטיקה. נניח שאדם קיבל לידיו 3,500 שקל, פחות 478 שקלים מס הכנסה, פחות כ-200 שקל ביטוח לאומי על חשבון, אני כבר לא מדבר על הביטוח הלאומי של המעביד. ואז הוא משתכר כ-2,800 שקל נטו, וזה נחשב למשכורת גבוהה בארץ. אבל רוב הסכום הזה יוצא להוצאה, זאת אומרת, רוב רובו משלם מע"מ של 17%, 400-480 שקל. למה אני אומר 400-480 שקל? כי על פירות וירקות אין מע"מ. אז לפחות עוד 400 שקל מסים לוקחים ממנו, ואז ההכנסה שלו כבר יורדת ל-2,300 שקל וכולה להוצאה.

ואם זה לא מספיק, איפה כל הנושא של מוצרים אלמנטריים שהוא צריך לבית ולמשפחה? תנור אפיה, מקרר, מכונת כביסה ועוד – על כל אלה משלמים כ-80% מס; על טלוויזיה, על מכונת למי שכבר מצליח להגיע זה. זאת אומרת, שלמעשה המשכורת נטו שלו היא אפסית, היא אומללה.

מי שבא ומתיימר לעשות רפורמה במס הכנסה ולא מזכיר את המסים העקיפים הקיימים בשיעורים גבוהים כל כך בארץ, ואת 17% המע"מ, שפוגע דווקא במשפחות החלשות, אלה שהכנסתן בינונית; מי שיש לו הכנסה גדולה יותר חוסך את הכסף ולא מוציא אותו על מע"מ. תשמע אותי טוב, חבר הכנסת בוחבוט, בקטע הזה. המבוססים לא משלמים 17% מע"מ, כי הם לא מוציאים אותו, כי הם חוסכים המון כסף. ואילו על ההוצאה המעשית היומיומית אתה מוציא את ה-17%. זה מצטרף למס הכנסה. כנ"ל מס קנייה. כנ"ל ביטוח לאומי. אני כבר לא מדבר על קופת-חולים.

לכן הרפורמה הזאת היא מגוחכת, היא תחטיא את המטרה. זה בזבוז של כסף, שלא יתרום מאומה למדינה, למשק ולפרט, לא לעצמאי ולא לשכיר.

אני כן מברך על הטיפול שנעשה, שעל-פיו היו מקרים שבהם תוספת המס היתה כ-74%, פלוס ביטוח לאומי 80%. זה תיקון חשוב, שתיקנו את נקודות הזיכוי והוציאו את העיוות הזה, אם כי הוא שולי.

כיצד באמת נצליח לעודד את הצמיחה המשקית, לדרבן את הפעילות הכלכלית, ליצור מקומות תעסוקה חדשים? לא תהיה לכנסת ברירה אלא להתמודד עם האוצר, ולא ללכת לחוקי משנה ולכל

מיני חוקים אחרים, שמורידים את המוטיבציה של האוצר, אולי בצדק. האוצר אומר: אם אני מוציא על כל כך הרבה חוקים סוציאליים, בסופו של דבר אין לי כסף להוריד מס הכנסה.

פה אני רוצה להתייחס לקטע אחר. האוצר מעביר קרוב 3.5-4 מיליארדי שקל לביטוח הלאומי כדי לסבסד את הביטוח הלאומי של המפעלים היצרניים. אני הייתי מעדיף שייקחו משם 1.5 מיליארד או 2 מיליארדים להורדת מס הכנסה. כשמורידים מס הכנסה, זה הולך לאותם מפעלים רווחיים ולעובדים שמשתכרים בכבוד. כאשר נותנים בביטוח הלאומי, זה הולך גם למפעלים כושלים כסבסוד עקיף. לדעתי, בסופו של דבר זה לא משיג את המטרה שלה הקדשנו והקצינו את הכסף.

נושא אחר, שאני רוצה לדבר עליו במהירות – מס על רווחי הון על נכסים ותיקים. ברצוני למחות על העובדה שמוטל מס רווחי הון על נכסים ותיקים. אין זה נכון שהמס מוטל על הרווח או מוטל על התמורה. אם יש לך חנות ישנה או בית או משאית, את המסים האלה, שמורכבים גם ממס ריאלי וגם ממס אינפלציוני, לוקחים על התמורה של הנכס. מכרת את החנות ב-40,000 שקל, אתה משלם על התמורה. מכרת את המשאית, אתה משלם על התמורה.

הי"ר ע' עלי:

אתה יכול לדבר עוד ארבע דקות.

חיים קופמן (הליכוד):

אתה משלם את זה על התמורה, וזה דבר חמור מאוד. מה עשו? עשו תיקון, החל מ-1 בינואר 1994 מורידים את זה. מה עושים עם כל עם ישראל, עם אלה שצברו את מה שצברו מהנטו של ההכנסה שלהם?

גדליה גל (יו"ר ועדת הכספים):

מה האלטרנטיבה, להמשיך?

חיים קופמן (הליכוד):

לא, לא. צריך לבטל את זה גם רטרואקטיבית. אני רוצה שתבין. אם יש לך נכס מלפני 10 שנים או 15 שנים, ב-1 בינואר 1994, או ב-1 בינואר 1995, תשלם גם על הנכס שהוא את המס. לא פוטרים אותך, אלא אם כן רכשת אותו ב-1 בינואר 1994. זה האבסורד. זה לא שמפסיקים לקחת ממך את המסים, אלא רק מ-1 בינואר 1994, הנכס שרכשת אותו, עליו לא תשלם את המס. זה אבסורד ממדרגה ראשונה. נהג המשאית, נהג הטרקטור, עד שחשך את כספו; יש לך בית-מלאכה קטן – אנחנו רוצים לעודד עסקים קטנים – מישהו קנה חנות והשקיע בציד, קצת בריהוט, על כל התמורה הוא משלם מסים, לא על הרווח. חייבים למחוק אבסורד כזה.

אם כבר הולכים לתיקון, שילכו אולי במדרגות מסוימות. אני מוכן להבין שאין לאוצר די כסף היום, אז שיבואו ויקבעו שאחוז מסוים ירד ב-1994, אחוז אחר ב-1995, ובתוך שלוש שנים ימחקו את הנושא הזה. אבל לא יעלה על הדעת, שאדם צבר כסף והשקיע בנכס מסוים, בנכס פעיל בדרך כלל, ישלם מס על התמורה.

גדליה גל (יו"ר ועדת הכספים):

על הרווח האינפלציוני שיהיה מעכשיו והלאה הוא לא ישלם מס. הוא ישלם מס רק על הרווח האינפלציוני שהיה עד עכשיו.

חיים קופמן (הליכוד):

אני רוצה להסביר לך. על הנכס הזה, שהוא החזיק אותו 10 שנים, 20 שנה, 30 שנה, עד הוא היום ישלם מס. אבל, תדע לך, ככל שהאינפלציה יורדת כך הקנס שלו כבד יותר. זה גם כן אחד האבסורדים; בהנחה שתירד האינפלציה לרמות נמוכות מאוד, הקנס שלו גדול יותר, כי כך הוא נשחק קצת.

אני חוזר ואומר, לא יעלה על הדעת לקחת ממנו על התמורה. שיחפשו דרך לקחת מהרווח.

גדליה גל (יו"ר ועדת הכספים):

מה שאתה לא מעלה על הדעת היה בשנים האחרונות.

חיים קופמן (הליכוד):

אז צריך לתקן. התיקון הוא לא משמעותי. כי הוא אומר רק מי שיקנה ב-1 בינואר 1994.

גדליה גל (יו"ר ועדת הכספים):

לא יקנה, הערך שיהיה.

חיים קופמן (הליכוד):

לא. על הקנייה, על הרכישה החדשה מ-1 בינואר 1994. זה מה שיקרה. אתה רוצה לומר, בשפה אחרת, את הנכס הישן לא תעלה בשיעור נוסף מ-1 בינואר. אבל המס הוא כבד מאוד עד 1 בינואר 1994. ואת זה צריך לבטל, אפילו בהדרגה.

היור'ע' עלי:

תודה לחבר הכנסת חיים קופמן. אני קורא לחבר הכנסת אבנר חי שאקי. אחריו – חבר הכנסת מאיר שטרית.

אבנר חי שאקי (מפד"ל):

אדוני היושב-ראש, חברי הכנסת, אני רוצה לפתוח בהבעת הזדעזעותי העמוקה, כהזדעזעות כל בית ישראל, מן הרצח השפל והמתועב שאירע הבוקר, רצח שני יהודים חפים מפשע. אין שום ספק, כולנו מביעים כאן את השתתפותנו באבלן של המשפחות, ומקווים כי הרציחות הללו ייפסקו וכי ממשלת ישראל תנקוט את כל האמצעים הנדרשים, אולי גם הבלתי-שגרתיים, כדי להפסיק את שפיכות הדמים הזאת, הנמשכת זה חודשים, ביתר שאת, ביתר תוקף מאז חתימת הסכם אוסלו.

צר לקבוע, כי הוויתורים שאנו שומעים עליהם חדשים לבקרים במשא-ומתן בפאריס ובמקומות אחרים, ייתכן מאוד שהם המדרבנים את הרוצחים להמשיך ברציחותיהם. הסברה היא, כי זה ההיפך, כי זה מקרב את השלום, כי זה מרגיע, כי זה מפיס. אבל מסתבר שהפסיכולוגיה של המרצחים ושל מסייעיהם, ללא הבדל השתייכותם הארגונית, המנטליות שלהם, שונה. הם מפרשים זאת כחולשה.

ההסכם הזה, שלצערי הוא מלא חורים ככברה, מתגלה, חודשים ספורים לאחר חתימתו בווינגטון, כהסכם שבו ישראל נתנה כל כך הרבה וקיבלה כל כך מעט. הוויתורים הללו הולכים ומתגלים כהכנה, כפרוזדור, למדינה פלשתינית.

אני רוצה להאמין, כי כאשר ראש הממשלה מודיע לנו שהוא מתנגד למדינה פלשתינית, הוא מתכוון לכך. אני רוצה להאמין, כי כאשר מודיע זאת שר החוץ, הוא מתכוון לכך. אבל בין הכוונות הטובות הללו לבין מה שקורה בשטח, הפער גדול, מפני שערפאת ואנשיו, מרצחים מקצועיים, מפרשים זאת ללא צל של ספק כפרוזדור למדינה פלשתינית. הם גם אומרים זאת, והם אומרים זאת במלים הבהירות והברורות ביותר.

לכן, כשאנחנו שומעים שאפילו במעברי הגבול יש נטייה לווייתורים מסוימים, אני אינני יכול אלא להביע את תדהמתי. הכיצד? והרי כל הזמן כשדיברנו על שלום וביטחון – ביטחון קודם. זה גם הגיוני. אוי לו לאותו שלום שאינו מתבסס על ביטחון. והנה מסתבר שהדגש מושם על שלום, על המושג שלום, בלי להבטיח את הביטחון. זאת הטעות של הממשלה הזאת, שאיננו יכולים במעמד זה שלא להתריע עליה, כדי להביא לתיקון המצב.

למרבה הצער, התקשורת איננה מדווחת נאמנה על הפעילות הגדולה של הציבור העצום בארץ המתנגד להסכם ומביע את התנגדותו בצורה תרבותית וחוקית בכל רחבי הארץ. רבבות אזרחים

יוצאים כל שבוע ממקומות שונים כדי לומר לממשלה – הרף; כדי לדרוש מן הממשלה להבטיח את ביטחונם של המתיישבים ביש"ע. וחשוב לומר זאת לפני שאני נכנס לעניין עצמו במלים ספורות, מפני שהמתיישבים ביש"ע הם חלוצים נאמנים; הם מתיישבים מן המדרגה הראשונה. תיאורם כמתנחלים כביכול, כדרך להנמיך מתרומתם, או לפגוע בהם, תיאור זה מוטעה ומטעה. מושג ההתנחלות בספר יהושע הוא מושג של כבוד, והמתנחלים הללו, המתיישבים היקרים הללו, באו כדי להוכיח לכל העולם, קודם לעצמנו, שזכותם של יהודים להתיישב בכל חלקי ארץ-ישראל היא זכות שאינה מוטלת בספק. לא היה שום ערך להכרזה כזאת אילולא מימושה יום-יום, תוך סיכון חיים, בכל רחבי יהודה, שומרון ועזה.

לכן קריאתנו לממשלה – ואני קורא לראש הממשלה – לנקוט צעדים הרבה יותר נמרצים כדי לחזק את הביטחון, כדי להגדיל תצפיות, להוסיף מאחזים ולהחזיר את הביטחון שהיה, לחזק אותו. מדינת ישראל שלחה את המתיישבים לשם, הם יצאו ברשותן ובהסכמתן של כל ממשלות ישראל – ליכוד, מערך ושתייהן כאחת, קואליציות כאלה ואחרות. ידע אותו ציבור נפלא של 140,000 מתיישבים, כי העם מאחוריו, ממשלתו מאחוריו, וכי ביטחונו הוא עניינה של המדינה כולה ושל הממשלה הזאת כולה.

ועכשיו אני עובר לדון בקצרה בהסתייגויות לחוק ההסדרים. אני רוצה לנגוע בקצרה ברפורמה זוטא במס ההכנסה. אין ספק שהענקת נקודות זיכוי נוספות בחישוב המס על הכנסתו החייבת במס של יחיד תקל על אזרחים מסוימים בישראל ותביא בוודאי למערכת מס מאוזנת יותר. אבל, כפי שכבר הוזכר כאן, וזה גם מוכר על-ידי הקואליציה וכל דובריה, המסים העקיפים בישראל הם אולי הגבוהים בעולם, או מן הגבוהים בעולם. אין שום הצדקה לכך. המסים העקיפים רובצים על כל האזרחים, ללא הבדל מעמדם והכנסתם, וממילא יוצא שההקלות המעטות הניתנות בתחום מס ההכנסה הישירה, הרי הן נמצאות מקוזזות על-ידי המסים העקיפים, שאין מנוס מהם. שמענו כאן ואין צורך לפרט.

ברצוני לומר, כי יש חידוש טוב וראוי לשבח, והוא בהעלאת תקרת הזיכוי בגין תרומות, שהיא היום 25% מהכנסתו החייבת במס של הנישום, עד ל-45% מן ההכנסה החייבת במס, ועד לתקרה של 200,000 ש"ח. היום ההעלאה היא ל-45%. אין שום ספק שזה עשוי להביא לתרומות שיחזקו גופים ופעילויות שהמדינה אינה יכולה לבצע בכוחותיה שלה.

אני רוצה לפנות לממשלה ולומר, שטעות גדולה היא להפסיק את ההנחות במס לתושבי ייש"ע. אין להעניש את האנשים הנפלאים הללו, את 140,000 המתיישבים על שהלכו להתיישב בתנאים קשים ביותר, תוך סיכון חיים, שלצערנו מתאמת לעתים קרובות כל כך. האם זה עונש על שיצאו ברשות כל ממשלות ישראל, בהסכמתן, להתיישב ביש"ע, כדי לממש את זכותו של יהודי להתיישב בכל חלקי ארץ-ישראל? על הממשלה לתקן את המשגה, את העוול הזה, ולבטל את ההחלטה של הפסקת ההנחות במס לתושבי ייש"ע. הסכום הכולל מסתכם בכ-45 מיליון ש"ח בתקציב של למעלה מ-120 מיליארד ש"ח. זה לא יפגע כהוא זה, וזה ייתן למתיישבים הללו הרגשה של שוויון. מחובתה של הממשלה להוכיח הלכה למעשה, כי אזרחי ישראל שווים בזכויות ובחובות; האפליה הקיימת איננה מוסיפה כבוד למדיניות הזאת של הממשלה.

אני רוצה לקוות, כי ההטבה לחיילים משוחררים, הכלולה בחוק ההסדרים, תיכלל בחוק החיילים המשוחררים, שכנראה עומד להתקבל. זה יהיה אות של תודה ושל הוקרה של הכנסת ושל כל העם בישראל לחיילי ישראל על שירותם הנאמן והמסור לעם ישראל ולביטחונו.

שחיקת הקצבאות של המוסד לביטוח לאומי, הן הקצבאות לילדים והן הקצבאות לקשישים, שחיקה זו פוגעת בהכנסתם המינימלית של אלה שממילא סיכוייהם להכנסה נוספת, מן הצד, היא נמוכה ביותר. יש לתקן את המעוות הזה.

ובחינוך, בראשי פרקים. הקיצוץ באלפי שעות בחינוך הממלכתי-דתי חייב להיות מתוקן, ובהקדם. החינוך הממלכתי-דתי מחנך את אזרחי ישראל ליתר זהות יהודית וליתר זהות ציונית וליתר זיקה בין יהדות לציונות. החלשתו של החינוך הזה, הקיצוץ בתקציבו, פירושם קיצוץ בעצם החינוך לזהות יהודית ולציונות אמיתית.

גם לימודי היהדות, למרבה הצער, לוקים כל כך בחסר. התקציב העומד לרשות החינוך הממלכתי ללימודי יהדות – תנ"ך, תורה שבעל-פה, היסטוריה יהודית – השעות המוקדשות הן מעטות, כמעט אפסיות. לא זו בלבד שהן לא מגדלות יהודים המכירים את יהדותם, אשר שורשיהם ועברם ומורשתם והזהותם עם עברם ומורשתם ברורים כל כך, אלא ההיפך מזה הוא הנכון. יש הוכחות למכביר, ואין לי הזמן לעמוד עליהן, שבוגרי תיכון בישראל וסטודנטים מישראל, לאלפים ולרבבות, חסרים את המינימום הנדרש מאדם כדי שידע מה היא יהדותו, כדי שיתגאה בה, ושהיא תלווה אותו לאורך כל ימי חייו.

ואחרון – האחוז הנמוך של תושבי עיירות הפיתוח בכל מה שנוגע להשכלה גבוהה, העדר הזרימה להשכלה גבוהה והעדר אפשרות ההתקבלות למוסדות להשכלה גבוהה נובעים מחוסר תמרוץ, או מתמרוץ שאינו מספיק, להזרמת מורים מעולים לעיירות הפיתוח ולשכונות מצוקה. השכל הישר מחייב, שהטובים ביותר בין מורי ישראל ילכו לעיירות הפיתוח ולשכונות מצוקה. רק כך אפשר יהיה לצמצם את הפער ההשכלתי, את הפער החינוכי, וממילא את הפער החברתי, שהוא פונקציה של שני הפערים האחרים. בתקציב הזה ובחוק הזה אינני רואה כיצד מצמצמים וכיצד מתכוונים לצמצם פערים אלו. לכן אנחנו מסתייגים מכמה הוראות בחוק ההסדרים הנוכחי.

היו"ר ע' עלי:

תודה רבה לחבר הכנסת אבנר חי שאקי. חבר הכנסת מאיר שטרית. אחריו – חבר הכנסת סילבן שלום. אחריו – חבר הכנסת יעקב שמאי. יחתום את הסבב הזה חבר הכנסת דן תיכון.

מאיר שטרית (הליכוד):

אדוני היושב-ראש, אני אדבר על שתי ההסתייגויות יחד עכשיו. כלומר, עשר דקות.

היו"ר ע' עלי:

כן, בהחלט.

רחבעם זאבי (מולדת):

אדוני היושב-ראש, האם לא ראוי שבדיון על התקציב יהיה נציג הממשלה?

מאיר שטרית (הליכוד):

אתה לוקח את המלים מפי.

היו"ר ע' עלי:

חבר הכנסת רחבעם זאבי, אנחנו עסקנו בסוגיה הזאת למעלה מרבע שעה.

יוסף בא-גד (מולדת):

אבל אין פתרון.

מאיר שטרית (הליכוד):

על אף זאת, אדוני היושב-ראש, אני רוצה למחות פעם נוספת על העובדה ששום שר משרי הממשלה איננו נוכח כאן. זו ממשלה שאיננה נוכחת לא רק בכנסת, היא גם איננה נוכחת במוקדים רבים מאוד שזקוקים לנוכחותה ולהתערבותה.

אני יודע שמאות אלפי אזרחים במדינה הזאת נושאים את עיניהם לכנסת ולממשלה בתקווה שהדיון על התקציב יוליד עבורם איזו בשורה חדשה, רצינית, לתיקון המצב שלהם עצמם. העובדה שלא נוכח פה שום שר ולא נוכחת פה הממשלה רק מעידה על כך, שבעצם אין לאיש עניין לא בדיון ולא בהסתייגויות. יכולתי, אדוני היושב-ראש, לעמוד פה ולדבר על השפעת קרני השמש על ציפורני החתול, כדי להביא לידי אבסורד את העובדה שבעצם את איש לא מעניין מה קורה פה ואנחנו סתם מענים את עצמנו בדיון ארוך מאוד של שעות, ללא שום תוחלת לשינוי מהותי.

אבל, מאחר שבכל זאת הגשתי הסתייגויות, אדוני היושב-ראש, אני רוצה להתייחס להסתייגויות עצמן.

היו"ר ע' עלי:

חבר הכנסת מאיר שטרית, נכון שלא נוכחים שרים ליד שולחן הממשלה, וזה דבר שגורם, כפי שאמרתי פעמים אחדות במשך הישיבה הזאת, לביזיון הכנסת; זו פגיעה בכנסת. אבל יושב כאן יושב-ראש ועדת הכספים של הכנסת. עם זאת, צריך לזכור שאתה מדבר גם אל דעת הקהל, אתה לא מדבר רק אל השולחן המיותר הזה. מה חשבת, שאם ישב כאן שר משרי הממשלה הדברים ייפלו על אוזניים כרויות?

מאיר שטרית (הליכוד):

לא.

דן תיכון (הליכוד):

אני אסביר לך, אדוני היושב-ראש.

היו"ר ע' עלי:

אני מציע שתסביר כשתעלה לדוכן.

מאיר שטרית (הליכוד):

אין לי, חלילה, דבר נגד יושב-ראש ועדת הכספים, שאכן הוא יושב פה די הרבה זמן, אבל הוא איננו הכתובת לטענותי. אנחנו מתווכחים בוועדת הכספים ודנים בנושאים השונים, לפעמים מסכימים, לפעמים לא מסכימים. הכתובת לשינוי מדיניות היא הממשלה, לא יושב-ראש ועדת הכספים. ודאי שאני מנצל את הבמה לדבר אל דעת הקהל, כי זה הכלי היחיד שיש לי כחבר כנסת באופוזיציה; אפילו שהוא מעט מזער, והוא לא כל כך חזק, אין לי דרך אלא בעצם לנצל אותו לתכלית האמורה הזאת. בעצם, מאחר שהגשתי הסתייגויות, אני מבקש להתייחס להסתייגויות עצמן.

בהסתייגות הראשונה שלי בפסקה (1) בסעיף 3 אני מציע, שבמקום 1.5 נקודת זיכוי יבוא 2 נקודות זיכוי, ובמקום 1.75 נקודת זיכוי יבוא 2.5 נקודות זיכוי. הרי המטרה של הסעיף הזה בחוק היא בעצם לעשות איזו מיני רפורמה במס הכנסה, לרווח את מדרגות המס ולתת נקודות זיכוי לחיילים שעבדו בתום שירותם הצבאי בעבודות נדרשות. אם כבר רוצים לעשות מיני רפורמה, אם אתם רוצים להיות אנשי בשורה, תלכו עד הסוף עם העניין. באבטלה הגדולה, שהממשלה הזאת מנסה להתמודד אתה ללא הצלחה, מה מועיל יותר מאשר ללכת לכיוון הנדרש, ההגיוני והמתבקש, שאומר שכדי שבן-אדם יעבוד, האינסנטיב שלו לעבודה, מעבר לסיפוק, זה גם המשכורת שהוא מביא הביתה.

כל עוד שכר המינימום במשק נמוך כל כך, אדוני היושב-ראש, לאנשים לא כדאי לעבוד. עדיף להם לקבל מענק אבטלה בזמן שהם יכולים לקבלו. אם זה לא הולך – לקבל הכשרה מקצועית, כי גם בזמן הכשרה מקצועית מקבלים משכורת. אם לא הולך לא זה ולא זה – לקבל הבטחת הכנסה, לחלות

ולהתחלות. כי כל אחד עושה את החשבון, שאם הוא הולך לעבוד בבית-חרושת, במפעל או בבנייה, השכר שמציעים לו על-פי החוקים הקיימים היום בארץ יכול להגיע לפחות מ-1,500 שקל לחודש.

אני מציע, רבותי חברי הכנסת, לכו ותראו כיצד מנוצלים העולים החדשים במקומות עבודה רבים. נותנים להם שכר נמוך בהרבה משכר המינימום. אין להם יכולת להתלונן, לא לבכות ולא להילחם, כי יש להם ברירה – או לקבל את העבודה או להיות בלי תעסוקה.

אם רוצים לתקן את המצב, צריך יהיה להרים את שכר המינימום לשכר שיפרנס את בעליו, את מי שעובד. אחרת, תבן אנחנו מכניסים לעפריים. אני מאמין, שבשביל להתפרנס צריכים האנשים לעבוד, מה שנקרא בזיעת אפיו תאכל לחם. אני תומך בזה בכל לבי. אבל צריך לגרום לכך, אדוני היושב-ראש, שאדם שבאמת עובד יביא הביתה משכורת שתפרנס את משפחתו בכבוד. נכון להיום, זה איננו המצב. אנשים שעובדים יוצאים מה שקרוי בשפה העממית "הפראיירים" של המערכת, כי הם רואים באותו זמן שאנשים אחרים, שלא עובדים, נהנים ממענק אבטלה, ומעבר למענק אבטלה לא משלמים ביטוח רפואי, יש להם פטור מארנונה כללית וכל מיני הטבות נוספות, והם עושים איזו חלטורה בצד, לא מוצהרת, לא רשומה, ללא מס, שחורה, נוסף על מענק האבטלה. למה שיעבדו?

אילו היתה האלטרנטיבה שאנשים יצטרכו לעבוד, אבל תגדיל להם את נקודות הזיכוי, אם אתה רוצה, תגדיל כמו שאני מציע בהסתייגות השנייה שלי, שבמקום 28,200 שקל ראשונים שהממשלה מציעה שבשנת 1994 ישלמו 15% מס – אני מציע להגדיל את זה ל-40,000 שקל ראשונים. התוצאה תהיה באמת שאדם שיעבוד יוכל לקבל משכורת מכובדת ולא ייקחו ממנו מס, אם רוצים לתקן את המצב הזה.

כנ"ל לגבי שנת 1995. אני מציע להגדיל את זה מ-27,600 שקל ל-35,000 שקל. זה ייצור מן ריווח במדרגות המס. היום הסטנדרד הנמוך זה רעב. אני מציע להרים את הסטנדרד הזה, ובסטנדרד הנמוך צריך להיות מצב שהאיש יוכל לפרנס את משפחתו בצורה מינימלית.

אני חושש שהיום שותפה ל"הסכמה" הזו, מתחת לשולחן, שלא להעלות את שכר המינימום, גם ההסתדרות הכללית. ההסתדרות, שהיתה צריכה להיות נושאת הדגל העיקרית במאבק להרמת שכר המינימום, היא עומדת נגד זה, מהסיבה הפשוטה, כי היא יודעת שאם שכר המינימום יעלה, הם יצטרכו לשלם לעובדיהם במפעלים ובמוסדות שלהם הרבה יותר כסף. עד כאן מגיעה ההגנה של ההסתדרות. מעל זה היא לא מוכנה להגן. לכן היא מסכימה בשקט, למרות הדקלרציות הגדולות, לשכר מאוד מאוד נמוך במשק הישראלי.

אני מאמין בכלכלה חופשית. אני מאמין שאנשים שעובדים קשה ומרוויחים טוב יש להם סיפוק גדול יותר מהעבודה, הם מוכנים לקשור את עצמם למקום העבודה, מוכנים להירתם יותר למקום העבודה. צריך לתת להם את התנאים, שיהיה להם כדאי לקשור את עצמם למקום העבודה. כשלאדם אין מה להפסיד, לא אכפת לו לוותר על מקום העבודה ולהישען על הגב של המדינה.

התקציב שאנחנו דנים בו, אדוני היושב-ראש, לא מביא שום תרופה לאבטלה. הוא איננו מביא תשובה לעולים החדשים. אני זוכר כיצד המפלגה שיושבת היום בשלטון האשימה מעל כל במה ומכל פינת רחוב את ממשלת הליכוד שהיא עוצרת את העלייה מברית-המועצות, כיוון שהיא איננה דואגת למקומות עבודה ולדיור לעולים.

לכאורה, זו בשורה גדולה, והעולים קיבלו את ההנחה הזאת כהבטחה, שאם הם יבחרו במפלגת העבודה ומפלגת העבודה תהיה בשלטון – – –

אפרים גור (הליכוד):

איזו הנחה?

מאיר שטרית (הליכוד):

ההנחה היא שמפלגת העבודה תיתן לכל עולה דיור ותיתן לכל עולה תעסוקה. וראה איזה פלא – לצערי 75% מהם הלכו אחרי ההטעיה הזו ובחרו במפלגת העבודה. עברה כבר שנה וחצי מאז, לא ראיתי שום שינוי דרסטי במצב הדיור של העולים ולא ראיתי שום שינוי דרסטי במצב התעסוקה של העולים. דהיינו, זה היה גם כן "ישראלוף". מפלגת העבודה בילפה את העולים לפני הבחירות עד היום הזה, כי גם התקציב הנוכחי איננו תקציב בשורה בכיוון הזה, לא מבחינת שכר העבודה, לא מבחינת הפתרון לבעיות התעסוקה, לא מבחינת הפתרון לבעיית הדיור.

בעצם, חלק הארי של תוספת התקציב אינו הולך ליעדים החברתיים, אדוני היושב-ראש, בניגוד גמור להצהרת הממשלה הזו. החלק הגדול של התקציב הולך להוצאות אחרות, שאין להן שום קשר עם עניינים חברתיים.

אדוני היושב-ראש, אילו היה פה שר האוצר או שר אחר שישמע את הדברים – יכול להיות שמישהו מהם שומע ברמקול – אולי זו היתה חצי נחמה, שמישהו שומע את הטענות שלנו. מאחר שאין פה איש מהממשלה, אני מקווה שהציבור שומע.

אני אומר למפלגת העבודה, שיושב פה נציגה חבר הכנסת יעקב שפי, שהיה לו האומץ להצביע נגד התקציב הזה בקריאה הראשונה, בגלל המשבר בתעשייה האווירית: הממשלה הזאת בעצם מביאה את התעשייה האווירית לידי כונס נכסים – זה הכיוון שאתם הולכים בו.

ולחבר הכנסת שפי אני אומר, היה לך אומץ להצביע כפי שהצבעת, אני מכבד את זה מאוד, כי אני מכבד חבר כנסת שמצביע לפי אמונתו והכרתו. אני מקווה שבעקבות הצבעתך הראשונה, שלא חששת משום דבר, כך תצביע גם הלאה, בנוגע להסתייגויות שלנו על התקציב בנושאים החברתיים, בלי לפחד. לא יכולים לעשות לך שום דבר. אתה מייצג את הציבור. לא הם מייצגים את הציבור האמיתי. אם אתם לא תייצגו את הציבור נאמנה, אתם תעופו מהשלטון הרבה יותר מהר מכפי שאתם חושבים.

היו"ר ע' עלי:

תודה רבה לחבר הכנסת מאיר שטרית. חבר הכנסת סילבן שלום, בבקשה. אחריו – חבר הכנסת יעקב שמאי, ואחריו – חבר הכנסת דן תיכון.

סילבן שלום (הליכוד):

אדוני היושב-ראש, חברי הכנסת, קשה להתחיל את הדברים בלי להזכיר את הרצח המתועב שהיה רק לפני כמה שעות ליד דולב, הרצח המתועב שבא לאחר הפוגה קצרה בטרור. חלק מהציבור אולי התרגל להפוגה וחשב, הנה נגמר העניין.

רק שלשום בערב, אדוני היושב-ראש, הביא פה שר המשטרה הצעת תיקון לחוק הלינה. מה אומרת הצעת החוק? הצעת התיקון אומרת, שתהיה החמרה עם אלה שייתנו אפשרות לערביי יו"ש ללון אצלם בלילה. וביום שני בלילה אמרתי כאן לשר: אדוני השר, התיקון הזה לא יעשה שום דבר. קודם כול, הטרור נעשה בשעות היום.

ההפוגה הקצרה הזאת נבעה מדבר אחד בלבד: המתינו לשחרור המחבלים של ה"חמאס"; המתינו להחזרת המגורשים לארץ ולאחר מכן לשחרור שלהם. כל ההפוגה היתה המתנה טקטית, המתנה של שבוע ימים כדי לקבל בחזרה את המגורשים, כדי שהם ישוחררו. ומייד לאחר השחרור חוזר אותו גל.

וכשהגל הזה חוזר, יושבים להם פרס ושריד בפאריס. ועל מה הם דנים? להעביר את השליטה במעברים לידי הפלשתינים. אז הם ישלטו על החזרה של הפלשתינים. זאת אומרת, לא מספיק שאלפי מחבלים שוחררו עכשיו, הם עוד יזרימו דרך רפיח ודרך יריחו אלפי מחבלים נוספים, כשהפיקוח יהיה בידי אש"ף. הם יפקחו על הזרימה החדשה של הפלשתינים. אם זה לא אבסורד אז מה זה אבסורד, אדוני היושב-ראש?

אמרתי את הדברים האלה מפני שהייתי מחויב לומר אותם ביום כזה.

דוד לוי (הליכוד):

למה אתה קורא להם מחבלים?

סילבן שלום (הליכוד):

איך אקרא להם, אדוני שר החוץ לשעבר?

דוד לוי (הליכוד):

על-פי מסמך אוסלו הם אמורים לשמור על ביטחוננו ולהילחם ב"חמאס".

סילבן שלום (הליכוד):

זה נכון, על-פי מסמך אוסלו, אולי לא על-פי המסמך עצמו אבל על-פי התרגום של המסמך, הם יקבלו גם 15,000 רובים.

דן תיכון (הליכוד):

והממשלה רוצה שאתה תישן בשקט ובבטחה.

סילבן שלום (הליכוד):

כן. שאני אישן בשקט ובבטחה כאשר במסגרת ההסכם הם ייתנו 100,000 רשיונות עבודה לערביי יו"ש, כשכל הזמן הם אמרו: אנחנו רוצים להיפרד מהם; אנחנו רוצים להיפרד. עכשיו אומרים, 100,000 רשיונות עבודה ייתנו לאותם תושבי עזה ויו"ש. הם יבואו בבוקר לתל-אביב, ירצחו ואחר כך יברחו חזרה מעבר לגבול. איך נתפוס אותם? הפלשתינים יישבו בתחנת המשטרה ויכוונו את הכוחות שמחפשים אותם. יגידו, תחפשו אותם שמאלה, בציר הזה ובציר האחר. הרי זה דבר שקשה לתפוס אותו. קשה לתפוס את האבסורד הזה.

אדוני היושב-ראש, אשר לתקציב המדינה. טוב שהגיע לכאן יושב-ראש ועדת הכספים, חבר הכנסת גדליה גל, שאני מעריך אותו כאדם הגון, אבל אני חושב שההגינות שלו, היושר שלו והלויאליות שלו הביאו הפעם למצב שבו התקציב הזה, כמו התקציב הקודם, לוקה בחסר.

דוד לוי (הליכוד):

איזה מזל יש למפלגת העבודה. שני נציגים, אחד מוגדר כאופוזיציה, כמגן על העובדים, וזה נכון, השני מוגדר כהגון, וזה נכון. האם היה קומפלימנט כזה בתולדות האופוזיציה כלפי הקואליציה?

גדליה גל (יו"ר ועדת הכספים):

הגענו לימים שצריך להגיד על אדם שהוא הגון.

רחבעם זאבי (מולדת):

זה כל כך נדיר אצלכם.

גדליה גל (יו"ר ועדת הכספים):

ובבית הזה זה בשפע.

סילבן שלום (הליכוד):

אדוני היושב-ראש, ההתחמקות של שרי מפלגת העבודה, שלא יושבת כאן ולא שומעת את הדברים, היא פשוט בוושה לכנסת. כבר עשו תרגיל אחד, כאשר בפעם הראשונה בהיסטוריה פיצלו בין חוק ההסדרים לבין חוק התקציב והקדימו בשבוע את הדיון בחוק ההסדרים, כך שהכנסת תיאלץ להקדיש שבועיים מזמנה רק לעניין הזה ולא תאפשר לחבר הכנסת דוד לוי להעלות הצעה דחופה בעניין סגירת מפעל "עוף טוב" בבית-שאן. למה? כדי שלא יצטרכו לשבת כאן חמישה ימים מבוקר עד לילה. השרים עייפים. לחברי הכנסת, זה לא נוח להם. זה לא נוח. פיצלו. ומה קרה בגלל הפיצול? חוק ההסדרים הוא בעצם החוק שדנים עליו במשך זמן ארוך, והדבר גרם לכנסת שבועיים של שיתוק.

אדוני יושב-ראש ועדת הכספים, התקציב הזה מבשר את ההמשך של התקציב הקודם, פירוש המשך של מה שהיה, המשך הלא-טוב שהיה. כי מה קרה בשנת 1993? בשנת 1993, אדוני היושב-ראש, האינפלציה עלתה – מחד-ספרתית לדו-ספרתית. האינפלציה הדו-ספרתית הזאת, שתהיה 11.5% בסוף השנה, הנתון הזה מרמה, כי מה שהיה בשלושת החודשים האחרונים מצביע על 14.5%, וזה כאשר יש לנו אבטלה כל כך גבוהה.

כמו שאתה יודע, אדוני היושב-ראש, חלק מהמלחמה באינפלציה בארצות אחרות בעולם הוא על-ידי הגדלת האבטלה. כשהאבטלה גדלה – כוח הקנייה קטן; כשכוח הקנייה קטן – הביקוש למוצרים יורד; ואם יורד הביקוש – אין לחץ על המחירים כלפי מעלה. ניסו זאת מדינות אחרות בעולם: תאצ'ר באנגליה, רייגן בארצות-הברית.

פה, אף שהאבטלה רק הולכת ועולה, או שכמעט שאינה יורדת, המחירים הולכים ועולים. כמה זמן תוכלו לחיות על האבטלה הזאת כגורם שיבלום לכם את עליית המחירים? הרי לא תצליחו, כי יש לנו בייגה "יש לי". כל דבר – יש. לא ראיתי דבר כזה. יושבים אתמול על תקציב משרד התיירות, אומרים 20% גידול ריאלי. לאן הולך גידול ריאלי של 20%? אני שואל את עצמי, למה הולכים כל הגידולים הבלתי-אפשריים האלה?

אני עבדתי פעם עם שר אוצר. לשמור על מסגרת התקציב – זה היה הישג בשבילו, הישג בשביל כל שר אחר. גידול של 1% ריאלי, זה בכלל היה מתנה. אבל פה – 20% גידול, ובלי בעיה בכלל.

לו זה היה הולך לפחות לטובת העניין, מילא. למה זה הולך? ממה נובע הגידול הריאלי בתקציב המדינה בשיעור כה גבוה, בתקציב כולו? אם התקציב גדל, אולי זה טוב. אבל לאן הוא הולך? גיוס של 2,000 שוטרים. אולי היה צריך לגייס חלק מהם, אבל חלק אולי אפשר היה לקחת ממשטרת התנועה, שמזמן שהיא הוקמה מספר התאונות הולך וגדל.

גידול בשכר, שנובע מלחצים איומים של סקטורים כאלה ואחרים. וכמו שאתם יודעים, רבותי חברי הכנסת, גידול בשכר מגדיל גם את התל"ג. אתה יכול להגדיל שכר עד אין סוף, תראה גידול בשיעור הצמיחה.

אתה רואה גידול בהעברות לקופת-חולים, קופת-חולים, שקיבלה מאות מיליונים, מאות מיליונים, חבר הכנסת שפי, בתמורה למה? אמרו: בתמורה לתוכנית הבראה. היא עשתה את תוכנית הבראה?

יעקב שפי (העבודה):

אנחנו עשינו.

סילבן שלום (הליכוד):

אתם עשיתם, ועוד לא קיבלתם. ואיך אמר רבין? – אין לי 400 מיליון לזרוק על התעשייה האווירית. לתעשייה האווירית אין לו, אבל לקופת-חולים יש לו. זה נשמע אולי נדוש, אבל כמעט מיליארד שקל הלך לקופת-חולים יחד עם ההלוואה שהם קיבלו עד 1996. ולמה עד 1996? כי ב-1996 ימחלו להם חזרה על החוב, כי הם חושבים שהם יהיו עד אז בשלטון; לא עד 1997, עד 1996. אז גם ההעברה של 350 מיליון, גם הלוואה של מאות מיליונים, ולא עשו ולא כלום.

אומרים: קיצצו במספר העובדים. גם מזה הייתי בהלם. נכסים הם לא מכרו, את השכר הם לא הורידו, אומרים שקיצצו במספר העובדים. השבוע יצא המרצע מן השק. מה התברר? לקחו עובדים מחברות כוח אדם. אומנם הורידו כאילו ממספר העובדים, אבל לקחו מאות עובדים מחברות כוח אדם. אם נחבר את מספר העובדים שיש להם פלוס מספר העובדים מחברות כוח אדם, נראה שהמספר גדול יותר מאשר היה לפני תוכנית הבראה.

דן תיכון (הליכוד):

חבר הכנסת שפי, לאן נעלם ד"ר וילקובסקי? עדיין לא ענית לנו.

יעקב שפי (העבודה):

אמרתי לך הבוקר, הוא התפטר.

סילבן שלום (הליכוד):

אבל למרות העניין הזה, רבותי חברי הכנסת, לא רק שהגדילו את מספר העובדים – – –

דן תיכון (הליכוד):

לאן נעלים ד"ר וילקובסקי, לאן הלך הכסף?

יעקב שפי (העבודה):

אתן לך את מספר הטלפון שלו.

דן תיכון (הליכוד):

אנחנו נתנו לקופת-חולים 350 מיליון שקל. אנחנו רוצים לדעת לאן נעלים ד"ר – – –

היו"ר ע' עלי:

חבר הכנסת דן תיכון, אתה הדובר אחרי חבר הכנסת סילבן שלום, את כל השאלות שלך תשאל מעל הדוכן. ואחר כך תספר לנו מי זה הדוקטור שאתה מדבר עליו.

דוד לוי (הליכוד):

אתה רוצה לצרף את מספר הטלפון, חבר הכנסת שפי?

דן תיכון (הליכוד):

הוא נעלים ולא רוצה להחזיר את הכסף ולא פונים למשטרה.

היו"ר ע' עלי:

אולי תספר לנו אחר כך מעל הדוכן, מי זה הדוקטור המפורסם שאתה כל הזמן מזכיר?

סילבן שלום (הליכוד):

אדוני היושב-ראש, לא רק שלא ביצעו את תוכנית ההבראה, רק בשבוע שעבר, בשיא חוצפתם חתמו הסכם חדש עם דגל התורה להעברת 18% מכספי המס האחיד לדגל התורה. לא רק שהיה להם הסכם עם המפד"ל, עם אגודת ישראל, צירפו לזה את ש"ס. אתם זוכרים מה אמרה על זה מבקרת המדינה: כך קונים שלטון בכסף. כך קונים שלטון בכסף, אמרה מבקרת המדינה רק לפני כמה חודשים. האם זה הזיז למישהו במפלגת העבודה? מייד הלכו וחתמו על הסכם חדש עם דגל התורה להעברת 18% מכספי המס האחיד.

ומה הם משיגים בזה? הם משיגים בזה שני דברים: דבר ראשון, בכל ההצבעות בענייני ההסתדרות פה הם מצביעים יחד אתם, לצערי הרב. דבר שני – חוק ביטוח בריאות, שנדון היום בוועדת העבודה והרווחה של הכנסת, הולכים אתם גם שם. דבר שלישי, יותר חשוב – הם לא משתתפים בבחירות, כי אין להם זכות הצבעה. רבותי חברי הכנסת, כל אחד שהולך ומשלם מס אחיד דרך אותן מפלגות מנוע מלהשתתף בהצבעה. לא רק שמפלגות אלו לא רצות בבחירות להסתדרות, אלא הם גם לא יכולים להצביע בבחירות. וכל אותם אנשים הם מאגר של אנשים, שבאופן טבעי אולי היו תומכים בנו.

הם, בדרכים של קניית שלטון בכסף, ממשיכים לעשות את הדברים האלה, והסכם ההבראה נמשך. אבל השר שוחט אומר: אם לא יגיעו להסכמה בענייני התעשייה האווירית, אם לא יקוצץ מספר העובדים באלפי עובדים, אם לא יפחיתו את שכרם, אם לא כך ואם לא אחרת – לא נעביר אגורה שחוקה אחת. ואני חוזר לרבינ: אין לי 400 מיליון דולר לזרוק לתעשייה האווירית. לידידיו באש"ף יש לו כסף. שם הוא אומר כן לתת. ועוד שמעון פרס מסתובב ברחבי העולם ואומר: לא לתת את זה לפרויקטים, כמו שאולי היה צריך לעשות, לא לתת לפרויקט של הקמת בית-חולים, לתת ישירות ל-PLO, כדי שימשיכו לתת את השוחד לאנשים שעובדים אתם, ימשיכו לתת את הכסף לאותם ארגונים שעובדים אתם, לא למען רווחת התושבים, אלא הוא משכנע אותם שכך יחזקו את הארגון.

אלה דברים שאתה לא יכול להאמין שהם קורים.

דן תיכון (הליכוד):

תאמין בכל דבר.

סילבן שלום (הליכוד):

אתה מאמין. בסופו של דבר אני נאלץ להצטרף אליך ולהאמין, כי קשה מאוד, חבר הכנסת דן תיכון, להאמין למראה עיני ולמשמע אוזני.

התקציב הזה היה בו אולי איזה כיוון אחד טוב, לו היינו עושים את הרפורמה במס הכנסה שעליה מדובר. אבל, רבותי חברי הכנסת, אולי אתם לא יודעים, בשנים 1993-1994 הגענו למצב שהגבייה מהשכירים היא 50% מסך כל הגבייה, כמעט 50%. זאת אומרת, הסקטור העסקי וסקטור השכירים משלמים כל אחד 50% מהגבייה של מס הכנסה. אני חשבתי שבסקטור של השכירים אולי נכללים מנהלי חברות בסקטור העסקי. מתברר שמנהלי החברות שעובדים כשכירים בחברה שלהם לא נכללים בסקטור השכירים, הם נכללים בסקטור החברות, כך שלוקחים מהשכירים שהשכר שלהם נמוך ביותר. זה מצב של שוויון? הרי בסופו של דבר אנשים יקומו ויתקוממו נגד התופעה הזאת.

בעבר היתה החלוקה שליש ושני-שלישים, ואני, כידוע, לא נגד הסקטור העסקי, אני מנסה לעזור לסקטור העסקי. אבל האם אפשר לסבול את החרפה הזאת, את חוסר השוויון הזה? 47% מהגבייה המתוכננת תהיה מהשכירים. חבר הכנסת גדליה גל, אתה יודע את זה. מה הסיבה? אינני רוצה להטיל דופי בסקטור העסקי, לכן לא אמשיך בפירוט. אבל, כידוע לך, רפורמה במס הכנסה היא דבר המגדיל את הגבייה. רפורמה במס הכנסה היא דבר שמייעל את המשק, כי הוכח שבארצות-הברית, כאשר הפחיתו את שיעורי המס, סך כל הגבייה מהמס עלה. הפחיתו את השיעורים, אומרים האנשים: 30% שווה לי לשלם; 25% שווה לי לשלם, אבל 50% מס, אולי שווה לי לרמות, להעלים, לעשות עם זה משהו. לצערי הרב, אנחנו לא רואים רפורמה כזאת.

רצו לעשות רפורמה במערכת הבריאות, אז רבין מורה שלשום ליושב-ראש ועדת העבודה והרווחה, שלא להמשיך את הדיון בחוק ביטוח בריאות ממלכתי. לא נשמע כדבר הזה, להורות ליושב-ראש ועדה שלא להמשיך את הטיפול בחוק.

הליכוד היה זה אשר יזם את חוק ביטוח בריאות ממלכתי. הליכוד הוא זה אשר ידחף את חוק ביטוח בריאות ממלכתי, ואני קורא לך, חבר הכנסת דן תיכון, מעל במה זו: אם יושב-ראש ועדת העבודה והרווחה לא ימשיך את הדיון בחוק, אתה צריך להגיש את הצעת החוק הפרטית שלך כדי לראות את שר הבריאות אם הוא מרים את ידו בעד, או אולי נגד; לראות את חבר הכנסת עמיר פרץ מרים את ידו בעד או נגד, ואל תתמהמה יתר על המידה. החוק הזה, שהיה אמור להיות חוק טוב, שאמור לרפא את החוליים, שאמור להעביר בפעם הראשונה את הגבייה מלשכת המס של ההסתדרות אל הביטוח הלאומי, כך שזה יעבור בצורה טובה יותר לקופות-החולים – החוק הזה אינו רצוי למישהו שם, ברחוב ארלזורוב.

גדליה גל (יו"ר ועדת הכספים):

תשמע חוות דעת של חבריך שמשותפים בחקיקה, אם הם חושבים שצריך לרוץ.

סילבן שלום (הליכוד):

שמעתי, שמעתי את הדברים גם משר הבריאות. ואני רוצה לומר לך שהיום, לפני כשעה, התכנסה הנהלת סיעת הליכוד לדון בחוק ביטוח בריאות ממלכתי, והיא החליטה דבר ראשון, שהיא מגנה את ראש הממשלה, ודבר שני – לפעול להבאה מהירה של החוק למליאת הכנסת ולזירוז החקיקה בוועדת העבודה והרווחה. ואם לא, אני אומר בשם הסיעה לחבר הכנסת דן תיכון להביא את הצעת החוק שלו. הרי הוא הציע את החוק המקורי, שלא היה חוק עם כל התיקונים והכניעות בדרך, וצריך להביא אותו לכאן. לכן החוק הזה הוא הרפורמה השנייה שלא נעשתה.

הרפורמה השלישית שלא נעשתה זו הרפורמה בשוק ההון. הרי בסופו של דבר אנחנו רוצים צמיחה, ואם אמרתי שהאינפלציה עולה, ואם אמרתי שהאבטלה עולה, ואם אמרתי שהעוני עולה, דבר אחד יורד, וזו הצמיחה. הצמיחה שהיתה בשנים 1991-1992 יותר מ-6%, וב-1990 קצת פחות מ-6% ולאחר מכן מעל 6%, יורדת ל-3.5%-4%, במקרה הטוב. והצמיחה הזאת שיורדת גורמת בסופו של דבר להגדלת האבטלה, כי אם אין צמיחה, אין השקעות חדשות, אין מקום לעובדים חדשים, וסוגרים

מפעלים אחרים. לכן צריך לייעל את שוק ההון, צריך לאפשר גיוס הון, צריך להביא לגיוס הון, צריך להגדיל את צד ההיצע כדי להוריד את המחירים בבורסה.

גדליה גל (יו"ר ועדת הכספים):

איך אתה מתייחס לגידול ביצוא? האם אתה רואה בכך פרמטר חשוב?

סילבן שלום (הליכוד):

לגידול ביצוא אני מתייחס כמו לבדיחה. אכן היה גידול ביצוא, גידול בשיעור של 9% ביצוא בשנת 1993, אבל זה מזכיר לי עניין אחר: את הכבישים כבר הזכרתם? הרי אי-אפשר כל היום להגיד כבישים, אי-אפשר כל היום להזכיר גידול ביצוא. חוץ מזה קרה משהו? חוץ מזה המשק עבר איזו תפנית? כלום. אין רפורמה במס הכנסה, אין רפורמה בביטוח בריאות ואין רפורמה בשוק ההון. צריך לאפשר לחברות להנפיק לא רק למען הגדלת הצמיחה, אלא למען הורדת המחירים בבורסה. צריך לפעול למען העניין הזה, וכידוע לכם, בשבוע הבא אקיים דיון גם על בורסה שנייה, בוועדת שוק ההון שבראשותי. אם הבורסה הקיימת היום תמשיך להתנהג כמונופול לכל דבר, צריך להביא אולי לבורסה נוספת, "OVER THE COUNTER" או משהו דומה לכך – בתל-אביב או בירושלים, כפי שרוצה ראש העיר החדש אהוד אולמרט. אולי יש מקום גם לבורסה בירושלים.

דן תיכון (הליכוד):

על-פי החוק מותר. כל אחד יכול להגיש הצעה כזו.

סילבן שלום (הליכוד):

יכול להגיש, אך שר האוצר נמנע מלעשות זאת עד לרגע זה. היתה שמועה לפני שנה שעומדים להקים, כי מישהו קיבל את הרשיון.

שמעתם על רפורמה במשק האנרגיה? פעם דיברו על כך, אך שום דבר לא קרה. אומר לכם מה קרה: כידוע, הייתי מנכ"ל משרד האנרגיה וטיפלתי בעניין זה. הרפורמה במשק האנרגיה עברה את הצעד הראשון בלבד, שהביא להורדת מחירים משמעותית לחברת החשמל, שהייתי יושב-ראש שלה, למשטרת ישראל ולמשרד הביטחון. זהו חיסכון גדול למשק, אבל מה עם הצרכן? האם הצרכן נהנה מהרפורמה הזו? לא זו בלבד שלא נהנה מהורדה במחיר הבנזין, כאשר נכנסתי לתפקידי כמנכ"ל משרד האנרגיה מצאתי עלייה של 100% במחירי הגז בתוך חודשיים מיום הסרת הפיקוח. כאשר באתי לבעלי החברות וביקשתי שלא להעלות את המחירים במשך חצי שנה, מה גם שזה היה קיץ ולא היה ביקוש לגז, אמרו לי לא, לא נעשה זאת. הקפאתי את המחירים, ומיולי 1990 הם מוקפאים. הם הלכו פעמיים לבג"ץ, ופעמיים הפסידו. הדבר גורם הוזלה לצרכן.

אדוני היושב-ראש, אני מברך אותך על הצטרפותך אלינו.

הנושא האחרון שאני רוצה להעלות הוא נושא הערבוביות.

היו"ר ד' שילנסקי:

הברכה שווה דקה, אתה מקבל דקה מעבר לצלצול.

סילבן שלום (הליכוד):

אני אומר לך, חבר הכנסת גל, נושא הערבוביות היווה נושא מרכזי במערכת הבחירות. תקפו אותנו בכל מקום על כך שלא קיבלנו את הערבוביות. אמרו שהערבוביות נחוצות למשק כמו אוויר לנשימה. 10 מיליארד דולר. מי שהעלה את היוזמה וביקש אותן היה שר האוצר דאז, יצחק מודעי, יחד עם הממשלה שהיתה אז. אבל גם לאחר מכן, כאשר קיבל יצחק רבין את הערבוביות בספטמבר 1992, מייד לאחר שהושבע, מה עשה עם הכסף? הוא מסתובב היום בין כולם ומתחנן: קחו את הערבוביות. חברת החשמל אומרת לו: אני לא רוצה, יש לי הלוואות בתנאים טובים יותר במקום אחר, אין לנו מה לעשות עם זה. הם אומרים: אנחנו לא רוצים הלוואות באחוזים אלה ובריבית זו. לא, קחו, כי אין מישור אחר שרוצה לקחת, ולכם יש השקעות של מיליארדים בשנים הקרובות, 10 מיליארד דולר אתם עומדים להשקיע, אולי תיקחו 500 מיליון דולר כמנה ראשונה. עכשיו מחייבים אותם לקחת מנה שנייה.

לא היתה שום נחיצות בערבוביות אלה אז, אלא היה זה המשך הכניעה לארצות-הברית. אבל גם כאשר לוקחים אותן, צריך לקחת אותן למטרות מסוימות, למטרות אמיתיות, לא להגדלת התקציב.

לכן, התקציב הזה מצביע על דבר אחד: על כך שממשלת העבודה עושה ההיפך ממה שדיברה עליו. דיברתם על שינוי בסדרי העדיפויות, ונכון, שיניתם אותם: מצד אחד מדברים עם אש"ף ומצד שני קופת-חולים והקיבוצים.

אני זוכר שני דברים שאמרנו לפני הבחירות – ובכך אסיים: בעניין המדיני פרסמנו מודעת בחירות. יושב-ראש מטה הבחירות משה נסים זוכר, וגם השר לוי זוכר, שמאחורי רבין עומד פרס, מאחורי פרס עומד ביילין, מאחורי ביילין עומד שריד, מאחורי שריד עומד דראושה ומאחורי דראושה עומד ערפאת. האם לא צדקנו? רבין צעק עד לב השמים וביקש מהשופט חלימה להסיר מייד את המודעות, כי הן פוגעות בו. איך מעלים זאת על דעתם? בתחום הכלכלי, מה אמרנו? כל תקציב המדינה לאן ילך? ילך ל"כור", לחברת העובדים ולקופת-חולים, ילך לקיבוצים. האם לא צדקנו? אתם אמרתם שהכספים ילכו אצלנו להתנחלויות ולא לשכונות. בכל מקום שאליו באתי במערכת הבחירות המוניציפלית היה לי קל. אמרתי: אתם שכונה או עיר פיתוח, הם הפסיקו את ההשקעה בהתנחלויות, האם ראיתם מכך איזה שקל? האם קיבלתם איזה שקל מאותם סכומים? כולם אמרו לי: לא.

היו"ר ד' שילנסקי:

חבר הכנסת סילבן שלום, אתה כבר אמרת את זה.

סילבן שלום (הליכוד):

לכן, אדוני, אני רוצה לומר לך, שלצערי הרב כל האפוקליפסה שחזינו אז, כל השחורות שראינו אז בתחום המדיני והכלכלי הוכחו כנכונות, והתקציב שלכם מבשר את המשך הכניעה למערכת הכלכלית שלכם, למערכת ההסתדרותית שלכם, ולא למען אזרחי ישראל. תודה רבה.

היו"ר ד' שילנסקי:

תודה רבה. רשות הדיבור ליעקב שמאי – איננו. הוא מפסיד את רשות הדיבור, ורשות הדיבור לחבר הכנסת דן תיכון. לסיבוב הבא נשארו שתי הסתייגויות, כלומר עשר דקות, או שלוש הסתייגויות, כלומר 15 דקות. מה ההסדר שאליו הגעתם ביניכם? האם את שלוש ההסתייגויות מחלקים לשתיים ואחת?

דן תיכון (הליכוד):

מחלקים לשתיים ואחת.

היו"ר ד' שילנסקי:

האם אני יכול להציע להגיע להסכמה?

דן תיכון (הליכוד):

אני לא יודע, אין לי דפי המחשב.

גדליה גל (יו"ר ועדת הכספים):

אני מציע לאחד את ההסתייגויות.

היו"ר ד' שילנסקי:

לרוב אלה שנשארו יש שתיים או שלוש הסתייגויות. יש יחידים שיש להם ארבע, חמש, שש או שבע.

גדליה גל (יו"ר ועדת הכספים):

אני מציע לצרף שלוש.

רון נחמן (הליכוד):

אנשים לא יודעים על כך.

דן תיכון (הליכוד):

כרגע לא.

היו"ר ד' שילנסקי:

אם אין הסכמה, אין ברירה ונצטרך ללכת לסיבוב רביעי או חמישי. חבר הכנסת דן תיכון, הבמה לרשותך להצגת שתי הסתייגויות.

דן תיכון (הליכוד):

אדוני היושב-ראש, כנסת נכבדה, יום עצוב, רע לנו, לממשלה יש כסף לכל דבר, אך הגיע החלק העיקרי של חוק ההסדרים. אני רוצה לדבר עכשיו על מה שמצאנו בחוק ההסדרים, ולא ידענו ולא שמענו. אני מבקש מעמיתי לפתוח בעמוד 32. המטמון מונח בעמוד 32.

חבר הכנסת נסים, אתה הפרלמנטר הוותיק ביותר בכנסת. תאמר לי אם היה דבר כזה בתולדות הכנסת. כתוב כאן: "אחרי סעיף 9. חברי הכנסת גדליה גל וחיים אורון מציעים: אחרי סעיף 9 יבוא: פרק ד' – קצבאות ילדים".

אני אספר לך, חבר הכנסת נסים, מה נעשה כאן. אני חבר בוועדת הכספים 13 שנים.

מאיר שטרית (הליכוד):

למה אתה צועק על חבר הכנסת נסים?

דן תיכון (הליכוד):

כי זה מרגיז אותי. אתה מייד תבין.

מדובר כאן בקצבאות ילדים. לכאורה סעיף תמים. 13 שנים אני בא לעבודה, ואני מניח שאני חבר הכנסת המתמיד ביותר שהיה בוועדת הכספים באותה תקופה, וגם הוותיק ביותר. השתתפתי בכל הדיונים בנושא חוק ההסדרים שהתקיימו בוועדה במרוצת החודש האחרון. כמעט שלא עזבתי את החדר ומעולם לא שמעתי שדנו בנושא הזה בוועדה. אפילו לא הזכירו אותו.

אתמול הניחו בפעם הראשונה על שולחן הוועדה את הנייר הזה, ואנחנו מוצאים חוק חדש, שקוראים לו: קצבאות ילדים. אינני יודע מה יש כאן. לא שמעתי, חבר הכנסת גדליה גל, שדנו בעניין הזה. לא שמעתי את היועץ המשפטי מנתח מה שיש כאן, ואינני יודע כמה עולה החוק הזה.

אני מתאר לעצמי מה יש כאן. יש כאן ביטוי להסכם קואליציוני, מה שנקרא הרוב החוסם. הולכים, ובצדק – אני חוזר ואומר: ובצדק, משווים את קצבאות הילדים בין הציבורי היהודי לציבור הערבי, עוול שצריך היה לתקן אותו, שהרי ילדים ערבים שווים לילדים יהודים, ועד כאן הכול נכון, צודק והוגן, ליברלי.

גדליה גל (יו"ר ועדת הכספים):

הממשלה לא הודיעה שהיא תעשה זאת?

דן תיכון (הליכוד):

אבל עושים זאת כמו גנבים בלילה. לא פונים בקריאה ראשונה, לא מביאים את זה לדיון בוועדת הכספים. זורקים 400 מיליון שקלים ככה סתם, בלי שאיש נותן דעתו על כך. 400 מיליון שקלים.

אני מבין שהממשלה הזאת נשענת על חמישה חברי כנסת בני המיעוטים, והיא חייבת לשלם להם. יש לכם, כנראה, הסכם שמשווה את קצבאות הילדים. אבל אני שואל את עצמי, ממה מפחדים? למה לא מביאים את זה לקריאה ראשונה, שנייה ושלישית? למה הם רצים כמו גנבים בלילה? חבר הכנסת גדליה גל, סגן אלוף בצה"ל, ממה הוא מפחד? למה הוא חושש שזה לא יעבור בכנסת?

רבותי, אני אספר לכם מה עומד מאחורי העניין הזה. חבר הכנסת דראושה הציג אולטימטום: אתם רוצים אותנו כתומכים בממשלה הזאת? – תעבירו עוד היום את החוק שמשווה את הקצבאות הללו. ואומרים לנו: נעשה את זה בארבע מנות, בארבע שנים, כל שנה ניתן 100 מיליון שקל לציבור הערבי. ואכן, על-פי אמות מידה של צדק ושוויון – אני חוזר על כך בפעם הרביעית כדי שיבינו, זה מגיע, כדי שלא יאמרו שאני גזען, ואני מחשיב עצמי כליברל.

רבותי, אני שואל את עצמי: יש ילדים יהודים, יש ילדים ערבים, יש ילדים שהולכים לשלוש שנים לצבא, יש אנשים שמשוחררים משירות צבאי, והם בני מיעוטים בעיקר, והנה באים ואומרים לנו, חבר הכנסת זאבי, שהבן שלי יקופח. הוא ישרת שלוש שנים בצבא, הוא יקבל "פייג", שום דבר. אבל לעומתו יימצא אזרח במדינת ישראל, חשוב ככל שאפשר לומר עליו, הוא יעבוד וישתכר במשך שלוש שנים, הוא לא ישמור על המדינה במשך שלוש שנים, אבל הוא יקבל קצבאות כמו כל אחד שמשרת בצבא. אני אומר לך, כל עוד אני חבר הכנסת, לא אסכים שמי שמשרת בצבא יקבל אותה קצבה, אותו סיוע כמו שמקבל מי שלא משרת בצבא.

גדליה גל (יו"ר ועדת הכספים):

הסכמת לזה גם בעבר.

דן תיכון (הליכוד):

אני אומר לך שעשו כאן עסקה עם חבר הכנסת רענן כהן. מכרו לו עצם, קנו אותו בנזיד עדשים. בינתיים נתנו, על-פי התחייבויות קואליציוניות, כסף למישהו אחר, ובנינו, שמשרתים בצבא שלוש שנים ורצים ממקום למקום, ובכל מקום, הם מקופחים.

משה נסים (הליכוד):

יש משפחות שיש להן שמונה ילדים בצבא.

דן תיכון (הליכוד):

אני שואל את עצמי: מה קרה ליהודים האלה, הם השתגעו כאן בכנסת? הם יורים לעצמם ברגליים. אוקיי, שוויון – כן, אבל היכן הפיצוי לחיילים המשוחררים?

רחבעם זאבי (מולדת):

זה תמריץ לעידוד הילודה אצל הערבים. הם יחיו על חשבוננו עד הסוף. הם יולידו 70 ילדים, מה שהם עושים בלאו הכי. יש להם שכל לתפוס את זה שדמוגרפית – – – הם יולידו 50, 60, 70 ילדים, ואנחנו נשלם להם קצבת יוצאי צבא. ואתה קצין בצה"ל.

היו"ר ד' שילנסקי:

מספיק, מספיק.

גונן שגב (צומת):

היו"ר ד' שילנסקי:

חברי הכנסת, השמעתם את קריאות הביניים.

יוסף בא-גד (מולדת):

אלה לא קריאות ביניים, אלה קריאות הלב. הלב כואב.

היו"ר ד' שילנסקי:

קריאות הלב, קריאות הביניים, אבל רשות הדיבור לחבר הכנסת דן תיכון.

תופיק זיאד (חד"ש):

רחבעם זאבי (מולדת):

בוקר טוב. ---

היו"ר ד' שילנסקי:

חבר הכנסת זאבי.

תופיק זיאד (חד"ש):

רחבעם זאבי (מולדת):

היו"ר ד' שילנסקי:

הנה, הנה, זה התחיל.

תופיק זיאד (חד"ש):

רחבעם זאבי (מולדת):

היו"ר ד' שילנסקי:

חברי הכנסת זאבי וזיאד.

גונן שגב (צומת):

היו"ר ד' שילנסקי:

חבר הכנסת שגב, שניכם תפסיקו לצעוק. לא שומעים אף מלה מהצעקות שלכם.

רחבעם זאבי (מולדת):

תופיק זיאד (חד"ש):

היו"ר ד' שילנסקי:

חבר הכנסת זאבי, חבר הכנסת זיאד, אולי כבר תפסיקו שניכם?

גונן שגב (צומת):

היו"ר ד' שילנסקי:

חבר הכנסת שגב. חבר הכנסת שגב, המסורת היא שחילופי הדברים הם בין חברי הכנסת זאבי וזיאד, וההוא נכנס באמצע.

רחבעם זאבי (מולדת):

הוא מביא את הסגנון של השוק מנצרת.

גונן שגב (צומת):

היו"ר ד' שילנסקי:

עכשיו אני מבקש מכולם שקט. אני מבקש מכולם שקט.

גונן שגב (צומת):

היו"ר ד' שילנסקי:

חבר הכנסת שגב, אתה כבר מגזים. ביקשתי ממך להפסיק.

רשות הדיבור לחבר הכנסת דן תיכון.

גונן שגב (צומת):

— — —

היו"ר ד' שילנסקי:

חבר הכנסת שגב, אני מבקש ממך. אני מבקש ממך: תפסיק.

גונן שגב (צומת):

אתה לא תפנה אלי כשהוא מקלל אותי.

היו"ר ד' שילנסקי:

חבר הכנסת שגב, אני מבקש ממך להפסיק, ממילא אינני שומע מה אתם צועקים.

רחבעם זאבי (מולדת):

אתה לא שומע את ניבולי הפה שלו. הוא מנבל את פיו בחופשיות.

גונן שגב (צומת):

— — — "רוצח"

היו"ר ד' שילנסקי:

חבר הכנסת שגב.

רחבעם זאבי (מולדת):

תופיק זיאד (חד"ש):

היו"ר ד' שילנסקי:

חבר הכנסת תופיק זיאד.

תופיק זיאד (חד"ש):

הוא אומר שהעם שלי הוא עם של רוצחים.

גונן שגב (צומת):

רחבעם זאבי (מולדת):

לימור לבנת (הליכוד):

היו"ר ד' שילנסקי:

עוד לא גמרתם? שלושתכם טרם גמרתם? בבקשה להמשיך.

אברהם הירשזון (הליכוד):

אדוני היושב-ראש, שהוא יחזור בו מהכינויים שהוא כינה את חברי הכנסת.

רענן כהן (העבודה):

אני רוצה לשאול שאלה.

היו"ר ד' שילנסקי:

לא. תתחיל שאלה, יהיו פה שוב צעקות. חבר הכנסת רענן כהן, אתה תציג שאלה, יהיו פה שוב צעקות.

רחבעם זאבי (מולדת):

— — —

היו"ר ד' שילנסקי:

חבר הכנסת זאבי. בבקשה להמשיך.

אברהם הירשזון (הליכוד):

שיחזור בו מן הכינויים — — —

דן תיכון (הליכוד):

אדוני היושב-ראש, אני רוצה לומר כמה מלים לחברי — — —

גונן שגב (צומת):

אני לא רוצה שהישיבה תימשך אחרי מה שנאמר פה.

היו"ר ד' שילנסקי:

אני לא שמעתי מה שנאמר ביניכם, אני לא שמעתי.

אברהם הירשזון (הליכוד):

שיחזור בו מן הכינויים שהוא כינה את חברי הכנסת. זה בלתי נסבל, זה שוק.

היו"ר ד' שילנסקי:

אני מבקש ממך לשבת.

אברהם הירשזון (הליכוד):

הוא הופך את כנסת ישראל לשוק. שיחזור בו.

היו"ר ד' שילנסקי:

אני מבקש ממך לשבת. אני לא שמעתי מה שהוא אמר.

גונן שגב (צומת):

קריאות:

היו"ר ד' שילנסקי:

אתם חושבים ששומעים פה משהו לקול הצעקות? לא שומעים אף אחד.

תופיק זיאד (חד"ש):

גונן שגב (צומת):

נעמי בלומנטל (הליכוד):

היו"ר ד' שילנסקי:

חבר הכנסת תיכון, אני מבקש שתמשיך.

אברהם הירשזון (הליכוד):

בושה וחרפה.

תופיק זיאד (חד"ש):

בושה וחרפה שאתה חבר כנסת.

היו"ר ד' שילנסקי:

אם יש משהו שהוא אמר שהוא לא בסדר, יש פרוצדורה לאן להפנות את זה.

גונן שגב (צומת):

תקרא בפרוטוקול מה הוא אמר.

רחבעם זאבי (מולדת):

הוא שפך ביב שופכין על חברי הכנסת. הוא בא שתוי.

חיים אורון (מרצ):

די, די.

דן תיכון (הליכוד):

אדוני היושב-ראש, ברשותך, אני רוצה להמשיך.

רחבעם זאבי (מולדת):

היו"ר ד' שילנסקי:

חבר הכנסת רחבעם זאבי, אני מבקש: נא לאפשר לו להמשיך.

תופיק זיאד (חד"ש):

היו"ר ד' שילנסקי:

חבר הכנסת תופיק זיאד, אתה התחלת מחדש.

רחבעם זאבי (מולדת):

הוא שתוי, הוא לא שומע אותך.

תופיק זימד (חד"ש):

הוא מלוכלך, מלוכלך, מלוכלך.

היו"ר ד' שילנסקי:

חברי הכנסת, אני מכריז על הפסקה של חמש דקות, אי-אפשר כך להמשיך.

(הישיבה נפסקה בשעה 16:24 ונתחדשה בשעה 16:30).

היו"ר ד' שילנסקי:

חברי הכנסת, אני מחדש את הישיבה. חבר הכנסת דן תיכון, אתה חוזר לבמה להמשיך בדברך. אני מבקש מכולם לשבת. חבר הכנסת פלד, אודה לך אם תשב. חבר הכנסת חיים אורון, אודה לך אם תשב.

חברי הכנסת, אין הצעה לסדר. אנחנו באמצע דבריו של חבר הכנסת דן תיכון. אין הצעה לסדר. חברת הכנסת בלומנטל, אודה לך אם תאזיני לי.

חברי הכנסת, אני נכנסתי אל יושב-ראש הכנסת ואנחנו התייעצנו מה לעשות. בהסכמה עם יושב-ראש הכנסת אנחנו נפענח את הפרוטוקול, ולאחר שנפענח את הפרוטוקול נחליט יחד מה לעשות. בינתיים אני מבקש מכולם להירגע – – –

משה נסים (הליכוד):

סליחה, אדוני היושב-ראש – – –

היו"ר ד' שילנסקי:

סליחה, חבר הכנסת נסים, אני מכבד אותך מאוד. אבל אני מאוד מבקש, אם אני אאפשר הערה לחבר כנסת אחד, זה יחדש את השערורייה. בואו נשמור על כבוד הכנסת. לא נתתי לחבר הכנסת נסים, ולא אתן לאף חבר כנסת אחר. חבר הכנסת דן תיכון, נא להמשיך.

אני חוזר ומבקש מכולם, בואו נשמור על כבוד הכנסת. הדיון הוא בחוק ההסדרים. בבקשה.

דן תיכון (הליכוד):

אדוני היושב-ראש, חבל שחברי הכנסת מן הסיעות החרדיות לא נמצאים כאן. לכאורה, הם יכולים לטעון: מה לנו ולתיקון הזה? שהרי מעלים את כולם לרמה של היהודים, וכבר אמרתי שזה טוב, ידידי חבר הכנסת דראושה, זה טוב, נכון וצודק.

משה קצב (הליכוד):

זה לא רק יהודים, גם דרוזים וצ'רקסים.

דן תיכון (הליכוד):

בוודאי. אני מזכיר גם את הדרוזים והצ'רקסים – – –

משה נסים (הליכוד):

והבדואים.

חיים אורון (מרצ):

איזה בדואים? בסך הכול מדובר על 200 בדואים בכל הארץ?

דן תיכון (הליכוד):

אני מזכיר גם את הבדואים.

היו"ר ד' שילנסקי:

חבר הכנסת חיים אורון, הוא הזכיר את הבדואים, זכותו להגיד את מה שהוא מוצא לנכון. רבותי, סובלנות וסבלנות.

שאול יהלום (מפד"ל):

עבד-אלוהב דראושה (מד"ע):

דן תיכון (הליכוד):

רבותי, אני חוזר ואומר, חבר הכנסת דראושה, אני מבקש את תשומת לבך, לך יש לפחות היכולת גם לשמוע; אני אומר לחברי חברי הכנסת החרדים: תראו, משווים את כולם וזה טוב. אבל אנחנו לא נשקוט עד שחוק חיילים משוחררים במתכונתו הראשונה, כשהוא נותן פיצוי ממשי למי שמשרת שלוש שנים, אכן ייתן פיצוי הולם לכל אלה ששירתו בצבא.

אלי גולדשמידט (העבודה):

אתה מדבר? אתם לא נתתם גרוש. אפילו גרוש שחוק אחד לא נתתם.

נעמי בלומנטל (הליכוד):

ומאיפה יש קי"ץ אם לא מהליכוד?

גונן שגב (צומת):

היו"ר ד' שילנסקי:

חבר הכנסת אלי גולדשמידט. חברי הכנסת, אני מבקש בלי קריאות ביניים. האווירה מלאה מתח. כל קריאת ביניים לגיטימית מציתה שוב את הלהבה. חברת הכנסת נעמי בלומנטל, כל קריאת ביניים לגיטימית ותמימה באווירה הזאת מדליקה אש. בואו, בלי קריאות ביניים. נא להמשיך.

דן תיכון (הליכוד):

אנחנו אומרים לחברי הכנסת החרדים: לכאורה, זה לא מעניין אתכם, שהרי אתם לא נפגעים. אבל משנדאג לבנינו המשרתים בצבא ונפעל להגדיל את המענקים בצורה משמעותית, נכפיל את מה שמציעים היום לחבר הכנסת רענן כהן. נכפיל, לא נשקוט ולא נשתוק עד שהם יקבלו פיצוי מלא.

בל יבואו אלה שתומכים היום בחוק התקציב בשל 10 מיליון שקלים שיתקבלו היום או מחר, בל יבואו אלינו בטענות. ברור שהפער בין אלה המשרתים בצה"ל לבין הילדים האחרים של המדינה ילך ויגדל, כי יש כאן בעיה מוסרית ממדרגה ראשונה.

עבד-אלוהב דראושה (מד"ע):

רק אל תדבר על מוסר.

רחבעם זאבי (מולדת):

היו"ר ד' שילנסקי:

חבר הכנסת דראושה, אני ביקשתי בלי קריאות ביניים. תן לו לדבר. חבר הכנסת דראושה.

עבד-אלוהב דראושה (מד"ע):

שאול יהלום (מפד"ל):

עבד-אלוהב דראושה (מד"ע):

הוא יותר טוב ממך, הוא בעד השלום, אתה נגד השלום.

היו"ר ד' שילנסקי:

חבר הכנסת דראושה, חבר הכנסת יהלום, אני מבקש מכם. בבקשה.

דן תיכון (הליכוד):

רבותי, אני רוצה לחזור ולייחד כמה מלים לדרך שבה בחרו ללכת חברי, חבר הכנסת גדליה גל וחבר הכנסת חיים אורון. אתם חברי כנסת שאני מכבד, מוקיר, עובד אתם כבר שנים. אני לא בודק אתכם כשם שאתם לא בודקים אותי. יכול להיות שתוכיחו לי שהדרך חוקית, אם כי אני מטיל ספק רב ביותר, אם בשל אותה חברות לא הייתם צריכים לבוא ולהאיר את עינינו. במקום זאת, התגנבתם כגנבים בלילה עם ההסתייגות הזאת והעמדתם אותנו בפני מצב בלתי אפשרי.

יכול להיות שאתה צודק מבחינת התקנון, אבל אינני בטוח. גם אם זה צודק, זה מסריח, זה מסריח.

עבד-אלוהב דראושה (מד"ע):

השוויון הוא מסריח? מה שאתה אומר הוא מסריח.

נעמי בלומנטל (הליכוד):

גונן שגב (צומת):

היו"ר ד' שילנסקי:

חבר הכנסת דראושה. חבר הכנסת גון שגב, אל תצעק עליהם, תעשה לי טובה. חבר הכנסת דראושה. חברת הכנסת בלומנטל, אני רוצה לעשות אתך תנאי: עד לסיום דבריו של חבר הכנסת תיכון, את לא קוראת אף קריאת ביניים. תתאפקי, בבקשה.

רן כהן (מרצ):

שאנחנו ניתן לחיילים וגם לילדים ערבים – – –

נעמי בלומנטל (הליכוד):

— — —

היו"ר ד' שילנסקי:

חבר הכנסת רן כהן וחברת הכנסת נעמי בלומנטל, אל תחליפו ביניכם דברים, אתם מפריעים.

גון שגב (צומת):

— — —

היו"ר ד' שילנסקי:

חבר הכנסת גון שגב, אתה מדבר ללא הפסק. אתה לא מאפשר לקיים את הישיבה. בבקשה. חבר הכנסת שגב, חבר הכנסת שגב, כל הזמן אתה מדבר.

גון שגב (צומת):

אתה שומע רק אותי.

היו"ר ד' שילנסקי:

אתה לא מפסיק לדבר בקול רם. בבקשה.

עבד-אלוהב דראושה (מד"ע):

היו"ר ד' שילנסקי:

חבר הכנסת דראושה, אתה עושה את זה בכוונה? תפסיק.

דן תיכון (הליכוד):

רבותי, אני פונה אל שני חברי, חבר הכנסת גדליה גל, יושב-ראש ועדת הכספים, וחבר הכנסת חיים אורון, ממלא-מקומו, נציג מרצ בוועדת הכספים. הנושא הוא מכובד, הוא חשוב, לא מגיע לו להתגנב אל ספר החוקים בצורה לא צורה.

אני לא יודע כמה זה עולה, אני לא יודע אילו שגיאות נעשו מבחינה משפטית. לא עברנו על כך, לא ניתחנו את ההשפעות, איננו יודעים מה יש בנושא הזה. אם אתם חושבים שהנושא ראוי, והוא ראוי להיות נדון, תסירו את ההסתייגות הזו, תבואו אל הכנסת, תבוא הממשלה, שחושבת שהחוק הזה צודק, תביא אותו לקריאה ראשונה, הוא יעבור לדיון בוועדת הכספים, הוא ילובן במלוא ההיבטים שיש לחוק מן הסוג הזה על התקציב, כי זה חוק שבשנה הרביעית מקצה 400 מיליון שקלים תוספת, בשנה הראשונה 100 מיליון שקל, כל שנה 100 מיליון שקל, זה לא סכום של מה בכך, ששולפים אותו בהינף יד, זה לא סכום שמביאים אותו כהסתייגות ארוכה. אנחנו לא יודעים, לא בדקנו, לא שמענו, לא ראינו, ואולי אפילו אי-אפשר לבוא ולומר שזה נושא חדש.

לכן, חברי, חבר הכנסת אורון, לא נוכל מעתה ואילך ועד סוף הדיון להסכים שהעניין הזה לא יידון מחדש בוועדת הכספים. אנחנו דורשים להפסיק מייד את הדיון, לכנס את ועדת הכספים, לבדוק בדיוק מה קרה כאן. אם אתה חושב שהחוק הוא חוק נכון – ויכול להיות שכן – ממה אתה חושש, ממה אתה חושש? למה לא תיאזר לקבל דרך שהיא פרלמנטרית, על-פי התקנון? שום דבר לא ייגרע מכבודך.

רן כהן (מרצ):

זו דרך פרלמנטרית?

היו"ר ד' שילנסקי:

חבר הכנסת רן כהן, כולם רגועים, אתה מתחיל מחדש?

רן כהן (מרצ):

אני שואל.

היו"ר ד' שילנסקי:

אל תשאלו. ביקשתי לא לשאול ולא לקרוא קריאות ביניים.

רן כהן (מרצ):

היו"ר ד' שילנסקי:

אבל אתה יודע מה עושה כל קריאת ביניים.

יהושע מצא (הליכוד):

זו גנבת דעת, זו דרך של גנבת דעת.

רן כהן (מרצ):

יהושע מצא (הליכוד):

זו דרך של גנבת דעת, לגנוב כסף.

היו"ר ד' שילנסקי:

חבר הכנסת רן כהן, אתה חידשת פה את כל המהומה.

יהושע מצא (הליכוד):

— — —

היו"ר ד' שילנסקי:

חבר הכנסת מצא, אל תענה לו.

יגאל ביבי (מפד"ל):

— — —

תמר גוז'נסקי (חד"ש):

כבר שכחתם את גאולה כהן פה בפינה?

עבד-אלוהב דראושה (מד"ע):

מפני שמדובר בילדים ערבים — — —

היו"ר ד' שילנסקי:

חבר הכנסת רן כהן, אתה רואה למה גרמת?

עבד-אלוהב דראושה (מד"ע):

— — —

שאול יהלום (מפד"ל):

תתבייש לך.

עבד-אלוהב דראושה (מד"ע):

— — —

היו"ר ד' שילנסקי:

חבר הכנסת דראושה. בבקשה, חבר הכנסת דן תיכון.

דן תיכון (הליכוד):

חבר הכנסת נסים, אתה הוותיק מבין חברי הכנסת, זקן חברי הכנסת, כמדומני.

משה נסים (הליכוד):

לא זקן.

דן תיכון (הליכוד):

הוותיק, לא זקן. אני רוצה לשאול אותך. היית שר אוצר, הובלת כמה דיונים בחוק ההסדרים ובחוק תקציב המדינה. האם זכור לך אי-פעם שחוק מן הסוג הזה, שהיה שנוי במחלוקת, לא ביני לבין חבר הכנסת אורון, אבל בין רבים מחברי הכנסת הנוכחית, עבר בצורת הסתייגות, בלי שהוא נדון? מה זה כאן, הכול הפקר, הכול מותר? הכול תכססנות, כדי להשיג? זו קואליציה שמפחדת להתמודד עם הבעיות. כך הם מנהלים את המשא-ומתן ב"אוסלו 1", ב"אוסלו 2". ממה הם מפחדים, ריבונו של עולם? תסביר לי האם היה כדבר הזה בתולדות הכנסת.

משה נסים (הליכוד):

— — — אדוני היושב-ראש

היו"ר ד' שילנסקי:

לא, לא, אינני נותן את רשות הדיבור. חבר הכנסת משה נסים, אינני נותן רשות דיבור.

חיים אורון (מרצ):

— — —

דן תיכון (הליכוד):

מאחר שאמר לי חבר הכנסת אורון שאני לא אקבל תשובה — — —

חיים אורון (מרצ):

למה? תקבל תשובה.

דן תיכון (הליכוד):

התשובה תהיה בהצבעה.

חיים אורון (מרצ):

לא — — —

רן כהן (מרצ):

עכשיו הוא יענה לך.

היו"ר ד' שילנסקי:

אחר כך מדבר חבר הכנסת אורון בלאו הכי.

דן תיכון (הליכוד):

רק רגע. מאחר שיהיו לו — — —

יהושע מצא (הליכוד):

חבר הכנסת משה נסים ישאל שאלה. הוא רוצה להשיב עליה.

דן תיכון (הליכוד):

חבר הכנסת אורון, לפני – – –

משה נסים (הליכוד):

דבר כזה לא קרה בתולדות הכנסת.

תמר גוז'נסקי (חד"ש):

באמת?

עבד-אלוהב דראושה (מד"ע):

גאולה כהן – – –

קריאות:

— — —

היו"ר ד' שילנסקי:

חברי הכנסת נסים ורן כהן.

רן כהן (מרצ):

אתם היסטריים.

קריאות:

היו"ר ד' שילנסקי:

חברי הכנסת זאבי ורן כהן, עכשיו אתם שניכם. אתם יודעים כמה זמן עומד חבר הכנסת דן תיכון על הדוכן? חבר הכנסת תופיק זיאד. אפשר לבקש שוב מהתזמורת להירגע?

קריאות:

היו"ר ד' שילנסקי:

חברת הכנסת גוז'נסקי, חברת הכנסת גוז'נסקי, שמעו אותך עכשיו הרבה. נא להמשיך.

דן תיכון (הליכוד):

חבר הכנסת אורון, אתה לא היית בבוקר ---

תמר גוז'נסקי (חד"ש):

דן תיכון (הליכוד):

חבר הכנסת חיים אורון, אתה לא היית בבוקר, כשנושא דומה נדון בוועדת הכנסת, וכולנו, שהיינו שם, ידענו למה מתכוון כל אחד מן הטוענים. הביאו נושא חדש. אני קמתי בוועדת הכספים וטענתי טענת נושא חדש, הדיון הופסק, והועבר לוועדת הכנסת. הוזמנו לוועדת הכנסת על-פי התקנון, טענו את הטענות בעד ונגד, ועדת הכנסת צריכה להתכנס, לחדש את הדיונים ולקבל החלטה.

תסכים אתי שהנושא הזה לא נדון בוועדת הכספים. לא היה לי מושג. אני שאלתי אותך אגב אורחא, חבר הכנסת אורון: תסביר לי מה גורל ההשוואה של קצבאות הילדים, ואמרת לי: תקרא, כשתקבל את החוק עם ההסתייגויות.

חיים אורון (מרצ):

אמרתי לך: זה יופיע בהסתייגויות לחוק. אז למה אתה – – –

דן תיכון (הליכוד):

נכון, אבל זה כבר היה אתמול.

חיים אורון (מרצ):

זה כבר היה ביום ראשון בבוקר.

דן תיכון (הליכוד):

לא, בפירוש לא, זה היה אתמול, הימים מתערבים אצלך. הרי אתה יודע שלו ידעתי ביום ראשון הייתי טוען מייד טענת נושא חדש.

קריאה:

או, הנה שר האוצר.

דן תיכון (הליכוד):

הראיה, שביום רביעי שעבר טענתי אותו טיעון בנושא שעסק בחוק מימון מפלגות.

ולחברי חבר הכנסת רענן כהן. אני מעריך מאוד את פועלך בנושא חוק חיילים משוחררים ואת ההישג שהגעת אליו בסיוע של כ-70 חברי כנסת, והרי זה הנושא הבא.

משה קצב (הליכוד):

רענן כהן (העבודה):

מכל סיעות הבית.

היו"ר ד' שילנסקי:

סליחה, חבר הכנסת דן תיכון, אינני יודע אם יכולתי להעריך בדיוק את זמן ההפרעות, אבל הרושם שלי הוא שאת עשר הדקות אתה קיבלת. אני מאפשר לך לסיים את התשובה לחבר הכנסת רענן כהן, ובזה נסתפק.

רענן כהן (העבודה):

היו"ר ד' שילנסקי:

חבר הכנסת רענן כהן, חבר הכנסת רענן כהן, אתה צריך קודם לשמוע למה שהיושב-ראש אומר, אחר כך לדברי החברים האחרים.

משה נסים (הליכוד):

יהושע מצא (הליכוד):

לימור לבנת (הליכוד):

היו"ר ד' שילנסקי:

אני רוצה להודיע, עקב ההפרעות והצעקות לא היה אפשר להעריך בדיוק את הזמן נטו של חבר הכנסת תיכון. אני מאפשר לו לסיים את דבריו בדברים שהוא רוצה להגיד לחבר הכנסת רענן כהן, ואני מבקש מכולם שקט ולאפשר לו לסיים את דבריו ביישוב הדעת. בבקשה.

דן תיכון (הליכוד):

מאחר שאחזור לכאן בעוד כמה דקות לסיבוב נוסף – –

היו"ר ד' שילנסקי:

כן, יש לך.

דן תיכון (הליכוד):

– – ויש לי הסתייגויות נוספות, אני רוצה לומר לך, שתבין באיזה מצב אנחנו נתונים. השוויוניות הופרה, לדעתנו. זכית להישגים גדולים. במצב החדש שנוצר קשה, קשה לנו לומר לך שהעבודה שלך הושלמה. לפי דעתנו, צריך לחזור אל שולחן המשא-ומתן, ולנהל משא-ומתן חדש, שכן מה שהציעו לך כרגע, במצב החדש, הוא לעג לרש.

ואליך, אדוני היושב-ראש, נוצרה כאן בעיה חוקית. אני חושב – – –

בנימין טמקין (מרצ):

– – –

דן תיכון (הליכוד):

יש לך בעיה, חבר הכנסת טמקין?

בנימין טמקין (מרצ):

– – – זה מחצית של משחק כדורגל.

דן תיכון (הליכוד):

אני יודע שאת הכול אתה רואה דרך עיני הכדורגלן, שהרי בוודאי תעקוב היום אחר המשחק שבין גרמניה למקסיקו באיצטדיון ה"אצטקה". זה מה שמעניין אותך, לצערי, היום. לנו יש עוד – – –

בנימין טמקין (מרצ):

בזה אני מבין טוב יותר ממך.

דן תיכון (הליכוד):

אתה חושב כך.

היו"ר ד' שילנסקי:

רבותי, כבר גלשנו לכדורגל.

דן תיכון (הליכוד):

אתה יודע מה? גם בזה אתה טועה.

בנימין טמקין (מרצ):

תשאל את אלפי הסטודנטים באוניברסיטאות – – –

היו"ר ד' שילנסקי:

אני מבקש שלא נגלוש עכשיו לכדורגל.

דן תיכון (הליכוד):

אדוני היושב-ראש, נוצרה כאן בעיה תקנונית ראשונה מסוגה, שאין לה אח ורע בתולדות הכנסת. אנחנו מבקשים להפסיק את הדיון מייד ולברר מה קרה כאן, ואם אפשר לחדש את הדיון במצב שנוצר. יכול להיות שיש כאן אפשרויות שונות ומשונות. אנחנו רוצים לברר אם נוהל כזה אפשרי, אם חוכמולוגיה כזאת מותרת. אנחנו לא מוכנים להמשיך בדיון במצב הנוכחי.

מפלגת שלטון לא צריכה להתבייש במה שהיא עושה. היא לא צריכה לעשות דברים כאלה בחושך.

היו"ר ד' שילנסקי:

תודה רבה. ובכן, שמעתי את תביעתך, נדון בה נשקול אותה בהתאם לתקנות ולכללים. רשות הדיבור לחבר הכנסת חיים אורון.

עבד-אלוהב דראושה (מד"ע):

— — — ושיתביישו — — —

חיים אורון (מרצ):

אדוני היושב-ראש, חברי הכנסת — — —

היו"ר ע' עלי:

חבר הכנסת דן תיכון, נא לשבת.

קריאות:

— — —

היו"ר ע' עלי:

חבר הכנסת דן תיכון, נא לשבת. חבר הכנסת קופמן.

חיים אורון (מרצ):

אני לא יודע אם כל חברי הכנסת יודעים – – –

היו"ר ע' עלי:

סגן שר החינוך גולדמן. חבר הכנסת גולדמן, מה זה?

לימור לבנת (הליכוד):

אדוני היושב-ראש, מה עם ההצעה של חבר הכנסת תיכון להפסיק את הדיון כדי לברר את הנקודה הזאת?

היו"ר ע' עלי:

חברת הכנסת לימור לבנת, היות שאני לא יודע במה מדובר כי לא הייתי כאן – – –

יהושע מצא (הליכוד):

אתה רוצה שדן תיכון יחזור לדוכן להסביר?

היו"ר ע' עלי:

תסלח לי, אני מבקש סליחה רגע. היה כאן יושב-ראש אחר, חבר הכנסת דב שילנסקי, והוא שמע את הדברים ופסק מה שפסק.

לימור לבנת (הליכוד):

לא פסק. אדוני היושב-ראש, הוא לא פסק. אני רוצה לפנות אליך ולהציע שדן תיכון יסביר את הדברים שוב. יש כאן בקשה להפסיק את הדיון ולברר את הנקודה.

דן תיכון (הליכוד):

אדוני היושב-ראש – – –

היו"ר ע' עלי:

סליחה רגע, רק רגע. כך אי-אפשר לנהל דברים. מה הנושא, חבר הכנסת דן תיכון?

דן תיכון (הליכוד):

הנושא הוא תקנוני-פרוצדורלי.

קריאה:

לא שומעים.

חיים אורון (מרצ):

— אדוני היושב-ראש, הנושא הזה נדון עכשיו במליאה רבע שעה. עם כל הכבוד, היה כאן יושב-ראש — —

דן תיכון (הליכוד):

מאחר שהיושב-ראש התחלף, והיושב-ראש הנוכחי לא שמע את הדברים, אני מציין שאני ביקשתי להפסיק את הישיבה — —

היו"ר ע' עלי:

מדוע?

דן תיכון (הליכוד):

— עד לבירור הפרצה בתקנון שנוצלה כאן, לדעתי, שלא כחוק, שלא על-פי התקנון.

תמר גוז'נסקי (חד"ש):

שיפנה לוועדת הפירושים.

דן תיכון (הליכוד):

אל תעזרי לי, בבקשה.

לכן, כל בקשתי היא שהדיון יופסק.

היו"ר ע' עלי:

מדוע? עדיין לא הבנתי מדוע. מה קרה?

דן תיכון (הליכוד):

אני אסביר מה קורה כאן. הגישו כאן הסתייגות שמעולם לא נדונה. איש לא ידע עליה, מצאו אותה אתמול על שולחן חברי הכנסת. זה חוק שעולה 400 מיליון שקל. איש לא יודע פרטים, הוא לא נבדק בשום מקום, הוא לא עבר שום הגהה – – –

היו"ר ע' עלי:

תודה. יושב-ראש ועדת הכספים, במה מדובר?

גונן שגב (צומת):

אנחנו מבקשים להפסיק.

היו"ר ע' עלי:

סליחה, אני מבקש להפסיק את ההפרעות. אני רוצה להבין את העניין הזה.

גדליה גל (יו"ר ועדת הכספים):

אדוני היושב-ראש, כפי שאמרנו בתחילת הדיון – – –

קריאות:

לא שומעים.

יהושע מצא (הליכוד):

תסביר איך הגנבתם את החוק.

היו"ר ע' עלי:

רבותי חברי הכנסת, אם אינכם רוצים שאתחיל לקרוא אתכם לסדר, אז בבקשה מכם. אני אתחיל לקרוא כאן חברי כנסת לסדר. אני מבקש להפסיק את כל הדיבורים.

גדליה גל (יו"ר ועדת הכספים):

בעולם המושגים שלי, "גנבת דעת" לא מקובלת, על כן גם לא אשיב. אנחנו אמרנו בפתח הדיונים שנדון בפרקים, פרק פרק. דן תיכון העלה הסתייגות של חבר הכנסת אורון ושלי, שהיא אחרי פרק ג', שבו אנחנו דנים. אני גם אמרתי שבפתחו של כל פרק אני אומר מה הם השינויים, כך שאין שום סיבה, לפי דעתי, להפסיק את הדיון.

אם אחד מחברי הכנסת רוצה לקיים בירור אם ההסתייגות הזאת במקומה או לא, אפשר לעשות זאת במקום המתאים לכך. אני מציע להמשיך בדיון. חבר הכנסת אורון שותף להצעה הזאת. אני נשאלתי מדוע אני, כיושב-ראש ועדת הכספים, חתמתי על ההסתייגות ולא נתתי למישהו אחר. ובכן, אני אינני נוהג להסתתר מאחורי מישהו אחר, ואני אכן הגשתי את ההסתייגות הזאת.

שאול יהלום (מפד"ל):

לא משכנע.

היו"ר ע' עלי:

תודה רבה. אני מציע שחבר הכנסת אורון יתייחס במסגרת דבריו גם לעניין הזה. אני רוצה ללמוד את העניין, ואחר כך אני אפסוק.

גונן שגב (צומת):

— — —

היו"ר ע' עלי:

חבר הכנסת גונן שגב, אני מבקש להפסיק.

חיים אורון (מרצ):

אדוני היושב-ראש, כפי שאמר חבר הכנסת גל, ההסתייגות שבה מדובר מופיעה בפרק ד', שעל-פי התקנון יידון אחרי ההצבעה על פרק ג', וכל הטיעון הפורמלי איננו במקומו, אבל אני לא רוצה להסתתר מאחוריו.

אומרים שזה נושא חדש שלא ידוע עליו. במצע שתי המפלגות שמרכיבות את הקואליציה — — —

יגאל ביבי (מפד"ל):

— — —

חיים אורון (מרצ):

רגע אחד.

יגאל ביבי (מפד"ל):

אני יודע שלא תאהב הרבה מאוד מדברי. חכה, זה עוד החלק שתאהב אותו הכי הרבה.

היו"ר ע' עלי:

סליחה, אני מבקש — — —

יגאל ביבי (מפד"ל):

אז תעשה חוק.

היו"ר ע' עלי:

חבר הכנסת יגאל ביבי.

תופיק זיאד (חד"ש):

— — —

נעמי בלומנטל (הליכוד):

— — —

היו"ר ע' עלי:

חבר הכנסת תופיק זיאד, חברת הכנסת נעמי בלומנטל, אני מבקש להפסיק את כל הדיונים. חבר הכנסת תופיק זיאד. אני מבקש שתתייחס לצד — — —

חיים אורון (מרצ):

אני אציג את העמדה שלנו בכל הנושא.

היו"ר ע' עלי:

את הצד התקנוני סיימת?

חיים אורון (מרצ):

לא, לא. אני רוצה להציג את העניין כולו.

חבר הכנסת תיכון עמד על הדוכן, וזאת זכותו, למעלה מחצי שעה והסביר. זכותי במסגרת ההסתייגות לדבר במשך עשר דקות המגיעות לי. הנושא יותר מורכב.

היו"ר ע' עלי:

אני מבקש להודיע את החלטתי, ובזה נגמר העניין. קודם כול, הבנתי את הנושא, ביררתי גם את התקנון עם מזכיר הכנסת. התקנון מדבר על נושא חדש שהתעורר בוועדה, לא כאן. אני חושב שאין מקום להפסיק את הדיון כאן.

אני מבקש מוועדת הכספים ומוועדת הכנסת להתכנס ולהחליט בסוגיה הזאת, ולהודיע מה החלטתם בעניין, ובזה נגמר הסיפור.

אנחנו ממשיכים את הדיון, ובזה נגמר הנושא.

חיים אורון (מרצ):

הנושא שבו מדובר מופיע בקווי היסוד של הממשלה. ואני מבקש מחברת הכנסת נעמי בלומנטל רגע להירגע ולאפשר לי להמשיך לדבר רצוף. הנושא שבו מדובר נאמר לפני שנה – – –

היו"ר ע' עלי:

בזה נגמר הדיון ונגמר העניין.

חיים אורון (מרצ):

לפני שנה, בדיון בתקציב 1993, שר האוצר מסר שבתקציב 1994 תתחיל תוכנית תלת-שנתית להשוואת קצבאות הילדים. הנושא הזה פורסם במהלך השבועות האחרונים כמה וכמה פעמים באמצעי התקשורת. אבל חבר הכנסת תיכון – – –

דן תיכון (הליכוד):

מה אתה אומר?

חיים אורון (מרצ):

דן, אני לסגנון שלך לא אגיע. אני לא אגיד מסריח ואני לא אגיד גנבים, אני אדבר בסגנוני. ואתה תרצה – תקשיב, לא תרצה – לא תקשיב.

שאל ילום (מפד"ל):

ברור שלא תגיד מסריח, כי זה מכון לצד השני.

חיים אורון (מרצ):

בחוק ההסדרים מופיעים שישה חוקים, חתומים על-ידי אנשי הליכוד, שההוצאה עליהם גדולה מההוצאה הזאת. חוק חיילים משוחררים במתכונת שחתמתם עליה – ועוד היום באתם אלי להציע לי להצטרף – הוא לדעת משרד האוצר 1.8 מיליארד שקל, לדעת חבר הכנסת רענן כהן 800 מיליון בשנה אחת. אמרתם: בוא תצטרף אלינו. חוק יום לימודים ארוך, של חבר הכנסת שטרית, שביקש ישיבה עם הנהלת מרצ היום, עולה למעלה מ-1 מיליארד שקל. איפה אתם? אין גבול לצביעות? הם מופיעים פה בדף הזהוב.

חוק השוואת חיילים, קרן של חבר הכנסת קופמן – – –

קריאות:

חיים אורון (מרצ):

לא נעים לכם לשמוע זאת. אתם פניתם.

קריאות:

היו"ר ע' עלי:

חבר הכנסת גונן שגב, חבר הכנסת דן תיכון, נא להפסיק. חבר הכנסת רן כהן, אני מבקש להפסיק.

חיים אורון (מרצ):

חבר הכנסת קופמן מציע ביטול כל המסים בגדה המערבית וברצועת-עזה.

דוד מגן (הליכוד):

איפה?

חיים אורון (מרצ):

פה.

דוד מגן (הליכוד):

הוא לא זרוע.

חיים אורון (מרצ):

חבר הכנסת דוד מגן – – –

דוד מגן (הליכוד):

אתה ביצעת הוראה של הממשלה.

חיים אורון (מרצ):

אני גאה ושמח לבצע מדיניות ממשלה.

דוד מגן (הליכוד):

אבל זה לא מכובד. הממשלה צריכה לעשות זאת – – – זה כל העניין.

חיים אורון (מרצ):

ועכשיו חבר הכנסת דוד מגן – – –

היו"ר ע' עלי:

סליחה רגע. רבותי חברי הכנסת, עד עכשיו התנהל הדיון על מי מנוחות. אני רוצה להמשיך את זה בצורה מסודרת.

חיים אורון (מרצ):

אני לא רוצה לעסוק רק בהיבט הפורמלי. הרי זה לא סוד שכל פעם שהצעת חוק זאת עלתה על שולחן הכנסת, מי שמתנגדים להצעה, ובזכותם, התנגדו לה גם אז. על מה מדובר?

דוד מגן (הליכוד):

מתי הממשלה הביאה חוק כזה? שתביא חוק כזה.

חיים אורון (מרצ):

במה מדובר? מדובר במצב שחבר הכנסת תיכון אומר – הופר האיזון בין משרתים בצה"ל ללא משרתים בצה"ל. שליש מאלה שקיבלו את הקצבה הזאת לא משרתים בצה"ל ובניהם אינם משרתים בצה"ל, ואתה יודע את זה. זה הפך חוק שכל יהודי באשר הוא יהודי, שירת או לא שירת, דודו, סבו, בן-דודו שירת או לא שירת – קיבל. על מה מדובר? ילד חמישי, משפחה עם חמישה ילדים במגזר הערבי קיבלה 535 שקלים ומשפחה עם חמישה ילדים במגזר היהודי קיבלה 1,096 שקלים. על הילדים אתם מנהלים את הוויכוח הזה? על האפליה הזאת?

יהושע מצא (הליכוד):

איזו אפליה. תתבייש לך.

חיים אורון (מרצ):

חבר הכנסת מצא – – –

יהושע מצא (הליכוד):

תתבייש לך.

חיים אורון (מרצ):

חבר הכנסת מצא, כל פעם – – –

גונן שגב (צומת):

— — —

היו"ר ע' עלי:

חבר הכנסת גונן שגב, אני קורא אותך לסדר בפעם הראשונה.

חיים אורון (מרצ):

חבר הכנסת מצא, כל פעם שאתה קורא לי להתבייש, גווי מתיישר יותר. מה אני יכול לעשות, אני רואה בך ממש היפוכי. כאשר אתה לא מתבייש, אני מתבייש. וכאשר אתה מבקש ממני להתבייש, אני אינני מתבייש. זאת המציאות.

יהושע מצא (הליכוד):

אז תתחיל להתבייש. שאתה מדבר על האפליה הגדולה – בושה וכלימה.

חיים אורון (מרצ):

אני מדבר על מצב שיכולנו כולנו לחיות, מי בהסכמה רבה יותר ומי באי-הסכמה, אבל הוא התקיים שנים, של אפליה, על מה? על בסיס של מוצא, לא של שירות בצה"ל. ומה שמוציא אתכם אולי מהכלים – הממשלה אומנם מציעה שני חוקים ומסדירה את העניין. נכון, מי ששירת בצה"ל יהיה זכאי להטבות בגין העובדה שהוא שירת בצה"ל, ולא בגין ילדיו.

יהושע מצא (הליכוד):

למה לא בהצעת חוק?

חיים אורון (מרצ):

ולא על-ידי מנגנון הקובע, שאם יש לו שני ילדים, הגמול עבור שירותו בצה"ל הוא אפס, ואם יש לו שלושה ילדים – – –

דן תיכון (הליכוד):

אתה מאה אחוז צודק.

חיים אורון (מרצ):

חבר הכנסת תיכון, הוויכוח יישאר פה רק במישור הפורמלי, מאותו רגע שהסכמנו כולנו להליך, שלא התחיל השנה, שההסתייגויות לחוק ההסדרים של כל חברי הכנסת עוברות מוועדת הכספים למליאה. במשך שנים לא הפעלנו מנגנון כזה בוועדת הכספים. כאשר אני הגשתי הסתייגויות בוועדת החוקה, חוק ומשפט ולא הייתי חבר בה, יושב-ראש ועדת החוקה, חוק ומשפט הודיע לי, על-פי התקנון, שהוא עשה הצבעה וההצעה שלי אפילו לא תגיע למליאה. כל אלפיים ההסתייגויות הללו, לרבות ההסתייגות של חבר הכנסת גל ושלי, עברו בדיוק אותו הליך.

חברי הכנסת הנכבדים, המחלוקת איננה על התקנון. המחלוקת העיקרית היא על העיקרון שאנחנו בפעם הראשונה, ואני גאה בכך – – –

יהושע מצא (הליכוד):

למה אתה מגניב את זה ולא בהצעת חוק? לנו יש הצעת חוק. אתה מתבייש לעשות את זה בגלוי.

חיים אורון (מרצ):

מרוב שאני מתבייש – – –

דוד מגן (הליכוד):

מה שאתה רוצה לעשות זה לתת בחסד. בוא ניתן להם בזכות.

חיים אורון (מרצ):

אני בעד שניתן להם את זה – – –

עבד-אלוהב דראושה (מד"ע):

זה חוקי מאוד.

יהושע מצא (הליכוד):

– – –

היו"ר ע' עלי:

חבר הכנסת מצא, הבינו את מה שאתה רוצה.

דוד מגן (הליכוד):

למה אתה לא רוצה לקבל את זה בזכות?

בנימין טמקין (מרצ):

אם זה בזכות, אם זה לא טובה.

דוד מגן (הליכוד):

– – –

היו"ר ע' עלי:

חבר הכנסת דוד מגן, אני מבקש. חבר הכנסת רן כהן, אני מבקש להפסיק.

בנימין טמקין (מרצ):

להבדיל בין ילד לילד.

רן כהן (מרצ): - - -

בנימין טמקין (מרצ):

אתם לא נתתם לא את זה ולא את זה.

קריאות:

- - -

היו"ר ע' עלי:

עכשיו יגידו שאני מפלה אותו לרעה.

חיים אורון (מרצ):

לי אין קול כזה עם הרמקול.

היו"ר ע' עלי:

רבותי - - -

קריאות:

- - -

היו"ר ע' עלי:

אתם יודעים מה? אני מציע שתהיה לכם דקה לצעקות – כמה שאתם רוצים. נו, תצעקו. אני נותן לכם דקה לצעוק.

חיים אורון (מרצ):

חברי הכנסת – – –

קריאות:

– – –

היו"ר ע' עלי:

תן להם דקה לצעוק. שיוציאו אנרגיה. תצעקו במשך דקה כמה שאתם רוצים.

קריאות:

– – –

היו"ר ע' עלי:

אז אני מבקש להפסיק. תחליטו. אם אתם רוצים לצעוק – תצעקו.

חיים אורון (מרצ):

חברי הכנסת, אני מקנא בכמה חברי כנסת – – –

היו"ר ע' עלי:

סליחה, חבר הכנסת אורון, תן להם להירגע. הרי זמנך בלאו הכי תם. אני אוסיף לך עוד – – –

חיים אורון (מרצ):

שתיים-שלוש דקות.

היו"ר ע' עלי:

אני אוסיף לך עוד שתי דקות.

אחרי שתחליטו כאן שאתם רגועים ואפשר להמשיך את הדיון, נא לאותת לי.

חיים אורון (מרצ):

חברי הכנסת, אני מקנא בכמה חברי כנסת שהקול שלהם חזק משלי עם המיקרופון. בדרך כלל אני נוהג לומר במקומות אחרים, שאילו היה לי קול כמו שלהם, הייתי מוכר אבטיחים ולא חבר כנסת. אבל מה אני יכול לעשות? פה אני צריך להגן על הצעת חוק – – –

קריאות:

— — —

נעמי בלומנטל (הליכוד):

מה רע במוכר אבטיחים?

אורי אור (העבודה):

הוא לא אמר שזה רע.

קריאות:

— — —

היו"ר ע' עלי:

אני מבקש, באמת. ביקשתי – מספיק.

חיים אורון (מרצ):

חבר הכנסת קופמן, בשביל שנצא בסדר, אני התכוונתי לעיסוק נוסף, עד חצי המשכורת של חברי כנסת. זה מותר.

חיים קופמן (הליכוד):

באבטיחים בחודש תרז"ח יותר.

היו"ר ע' עלי:

נא לסיים.

חיים אורון (מרצ):

אני לחלוטין לא מצר על כך שהנושא הזה יהיה נושא מרכזי בעשרות ההסתייגויות שחברי הכנסת עוד יגישו.

בעיני השאלה המרכזית והמהותית היא, האם נכון תעשה כנסת ישראל כאשר היא תשווה בין ילדים ללא התייחסות לשאלה מהי לאומיותם, ותפצה כדין ובאורח משמעותי ככל האפשר את מי ששירת בצה"ל, על-פי אמות מידה שקשורות בשירות בצה"ל ולא קשורות בשאלה אם אביו, סבו, אבי סבו שירת בצה"ל, עד דור רביעי ועל-פי מספר ילדיו. זאת מחלוקת לא חדשה בבית הזה. אתם תציגו אותנו כמי שאומר שלנו לא חשובים מי שמשרתים בצה"ל. כבר אמרתי יותר מפעם אחת: אני אפילו לא אכנס לתחרות על מי משרת בצה"ל – – –

יוסף בא-גד (מולדת):

זה לא קשור – – –

היו"ר ע' עלי:

סליחה.

חיים אורון (מרצ):

אני לא נכנס לתחרות על הדאגה למשרתי צה"ל. מדובר בעיוות, בקיפוח מתמשך, שחבל שהוא נמצא בספר החוקים כל כך הרבה זמן. צריך לברך ממשלה, צריך לברך כנסת שתביא להסרת הקיפוח הזה מספר החוקים. זו ברכה לכנסת, ואני מקווה שאומנם כך נעשה הלילה.

היו"ר ע' עלי:

תודה רבה. חבר הכנסת יגאל ביבי, בבקשה.

גונן שגב (צומת):

יש לי שאלה.

היו"ר ע' עלי:

זמנו תם.

קריאות:

— — —

היו"ר ע' עלי:

חבר הכנסת זיאד, אני מבקש להפסיק. חבר הכנסת שגב, תשאל אותו. אתה יכול לצאת אתו לפרוזדור.

גונן שגב (צומת):

זה דבר מאוד עקרוני — — —

קריאות:

— — —

היו"ר ע' עלי:

סליחה רגע.

גונן שגב (צומת):

— — — חבר הכנסת גל אמר לי — — — ההסתייגויות החדש מהשבוע שעבר — — —

קריאות:

— — —

היו"ר ע' עלי:

חבר הכנסת אורון, נא לשבת.

חבר הכנסת גונן שגב, אני אמרתי בדברי, שהנושא עובר לוועדת הכספים ולוועדת הכנסת. אני ביקשתי מיושב-ראש הוועדות לכנס את הוועדות לדון בסוגיה. לפי מיטב ידיעתי, אתה חבר בכיר בוועדת הכספים של הכנסת, כל מה שיש לך לומר שם – תאמר. תביע את עמדתך. יושב-ראש ועדת הכספים כבר הודיע לי, שהוא עומד לכנס את הוועדה לדון בעניין הזה. העלה כאן חבר הכנסת דן תיכון סוגיה חשובה, והמקום לדון בסוגיה הוא ועדות הכנסת, כפי שאמרתי. הנושא יידון שם. מה שיש לך לומר, נא לומר באותן ועדות.

יגאל ביבי (מפד"ל):

כבוד היושב-ראש, כנסת נכבדה, אני רוצה לברך את היושב-ראש על החלטתו להביא את הדיון העקרוני הזה לוועדת הכספים ולוועדת הכנסת. אני מבין מהיושב-ראש, שעד להחלטת ועדת הכנסת וועדת הכספים, הסעיף הזה לא יבוא להצבעה. אם הסעיף הזה לא יבוא להצבעה כל זמן שלא תתקבל החלטה, אני חושב שאפשר להנמיך כאן את הטונים ואפשר להמשיך בעניין. שיהיה ברור. לא תהיה הצבעה על הסעיף הזה היום, ואני חושב שזה יהיה ביום שני, בעזרת השם. נוכל ללבן עד אז את הדברים בצורה מסודרת.

בפתח הדין אמרנו בצורה ברורה, שחוק ההסדרים הוא חוק גרוע. הוא חוק שנותן לממשלה אפשרויות לקחת את הסמכות של הכנסת, לעשות דברים לא בריאים – לא למשק, לא לעם, לא לזכויות האדם. הדוגמה הזאת של השיטה להגניב חוק חשוב כזה, עקרוני כזה, שכבר עבר בקריאה טרומית בכנסת – החוק הזה עבר בקריאה טרומית בכנסת, והוא נמצא בוועדה; לפני ארבעה חודשים. יש לכם רוב בוועדות, ועדת החוקה היא שלכם, ועדת הכספים היא של הקואליציה. מי מנע מכם לדון בנושא הזה כל החודשים האלה? למה לא קידמתם? אתם, שדואגים לסקטור הערבי, חבר הכנסת דראושה – – –

האשם מחאמיד (חד"ש):

לא היתה הצבעה.

יגאל ביבי (מפד"ל):

כבר כמה חודשים הפסיד הסקטור הערבי שלכם מיליונים, משום שלא זירזתם את זה.

תופיק זיאד (חד"ש):

20 שנה – – –

יגאל ביבי (מפד"ל):

אבל חודשים – – –

תופיק זיאד (חד"ש):

20 שנה – – –

היו"ר ע' עלי:

חבר הכנסת זיאד, אני קורא אותך לסדר בפעם הראשונה. מספיק עם ההפרעות האלה. מספיק. תיכף אקרא אותך לסדר בפעם השנייה. אני כבר מתחיל לאבד את הסבלנות. מספיק עם זה.

רן כהן (מרצ):

היו"ר ע' עלי:

חבר הכנסת רן כהן, אני אקרא גם אותך לסדר.

רן כהן (מרצ):

אמרתי לו שייזהר ממך, כי אתה לא דב שילנסקי.

היו"ר ע' עלי:

מספיק עם זה.

יגאל ביבי (מפד"ל):

אמרתי אתמול בדיון, שהיו כאן כמה סיעות שלא היו פעילות. אני לא מאשים אתכם. אתמול אתם גם לא הייתם בחלק מההצבעה. אבל אני רואה שאנשי ש"ס ואגודת ישראל לא נמצאים פה בכלל. לא מעניין אותם תקציב המדינה?

חיים קופמן (הליכוד):

הם היו אצל הרב עובדיה יוסף עם רבין.

יגאל ביבי (מפד"ל):

לא מעניין תקציב המדינה? אם יש שוחד פוליטי, המצב היום הוא השוחד הפוליטי הגרוע ביותר – – –

אורי אור (העבודה):

אולי ההסתיוגויות לא מעניינות אותם.

יגאל ביבי (מפד"ל):

רק ההסתייגויות? אתמול היו הצבעות.

קריאות:

יגאל ביבי (מפד"ל):

צריך לבכות, לא לצחוק -- --

תופיק זיאד (חד"ש):

המפלגה שלך לא נהנתה משוחד פוליטי?

עבד-אלוהב דראושה (מד"ע):

-- -- השחיתות הכי גדולה היתה במפד"ל.

יגאל ביבי (מפד"ל):

למה אתה אומר את זה? תאמינו לי, הלב כואב. 11,000 ילדי מעונות "אמונה" שבתו מפני שלא היו 2 מיליוני שקלים לשלם משכורות לעובדים, מפני שלא עדכנו את הקצבאות של משרד העבודה למעונות-היום. 11,000 ילדים קטנים, תינוקות, לא הלכו שלושה ימים למעונות. וכאן עשרות מיליונים.

יש כאן חברים טובים ממפלגת העבודה, שאני מעריך אותם. איך הם לא נזעקים? איך הרוב אצלכם במפלגה הצליח להחניק את החומר הטוב, את חברי הכנסת הטובים של מפלגת העבודה? הלוא חוקקנו חוק נגד הייחודיים, חוקקנו חוקים על קריטריונים, על צדק, על יושר, ואנחנו רואים כאן עשרות מיליונים שמוכנסים בצורה דורסת, לא הוגנת, לא מוסרית.

אני חושב שאסור לקרוא לחוק הזה חוק ההסדרים. אפשר לקרוא לו חוק סידור הקואליציה, חוק שמסדר ומפלה את מי שמשרת את המדינה, הכול, רק לא חוק הסדרים במשק המדינה.

אני לא יודע איך אנחנו נראים. אתמול היו ויכוחים אדירים על הארנונה ברשויות המקומיות. ראיתי איך יושב-ראש זהב"י – זכויות המשפחות ברוכות הילדים – הופיע ואמר: איך אתם עושים זאת? איך הממשלה עושה תקנות שאין בהן הנחות למשפחות מרובות ילדים? אתמול היה ויכוח קשה וסוער על אפליית משפחות עם ילדים. אף אחד לא זעם, אף אחד לא כעס על העניין. ופתאום פה אומרים שילדים ערבים הם ילדים מופלים. אלה שלא הולכים לצבא, חרדים, אלה ילדים, ואלה לא ילדים? אני חושב שהממשלה הזאת איבדה את הדרך.

אני רוצה להתייחס לפיגוע שהיה היום. שמעתי אתמול, וכבר ודיברתי על זה, מעדויות של אנשים, שאומרים שהצבא דילל את הכוחות. קרוב משפחה שלי שחזר אתמול מחברון אמר לי, שעמדות במקומות מסוכנים ביותר, הצבא יצא מהן. אני לא יודע אם לא שולחים פקסים מהשיחות בפאריס לעשות כל מיני מחוות.

אורי אור (העבודה):

יגאל ביבי (מפד"ל):

אני אומר לך שאתמול הורידו אנשים מעמדות, דיללו את הצבא, והיום ראינו עוד הפעם פיגוע. אתמול הודיעו בתקשורת שצה"ל דילל את כוחותיו. למה צריך להודיע הודעות כאלה?

רון כהן (מרצ):

זה לא שם.

יגאל ביבי (מפד"ל):

בחברון לא דיללו את הכוחות?

אורי אור (העבודה):

יגאל ביבי (מפד"ל):

לא אני אומר את זה, בתקשורת אומרים.

אורי אור (העבודה):

— — —

יגאל ביבי (מפד"ל):

מה זה דמגוגיה? אני רואה את זה יום יום, אני נוסע שם, לא אתה, תסלח לי. מה שהיה לפני שבוע זה אחרת, ומה שהיה אתמול זה אחרת.

רן כהן (מרצ):

הורידו לא באותם מקומות. הורידו באותם מקומות שיש מצב ביטחוני — — —

יגאל ביבי (מפד"ל):

אני רוצה לסיים ולומר בקטע הזה, הגיע הזמן שתעשו סדר עדיפויות כמו שהצהרתם. לדעתי, ומייתי את זה במשך הדיונים היומיים האחרונים, סדרי העדיפויות שלכם מעוותים. הגיע הזמן שתחשבו, הגיע הזמן שתשנו. אתם לא מרגישים את רחשי העם, את האווירה שישנה. חבל, הממשלה הזו היא ממשלה של עם ישראל כולו, והגיע הזמן שכל הליקויים שמנינו אותם כאן לאחד לאחד ביומיים האלה, לפחות חלקם יסודרו.

היום שובתים בצפון, יש אוהל. לא שובתים שם לחינם, שובתים על פת לחם. לא שמעתי את חבר הכנסת חיים אורון מדבר בהתלהבות על הנושא הזה, כמו שהוא דיבר בהתלהבות על הנושא הקודם. תודה רבה.

היו"ר ע' עלי:

תודה רבה. חברת הכנסת נעמי בלומנטל. איננה. חבר הכנסת אפרים גור, בבקשה.

אני מבקש כאן להודיע, שהדיון בוועדת הכנסת יתקיים ביום שני, כך הודיע לי יושב-ראש ועדת הכנסת, חבר הכנסת חגי מירום. עד אז לא נצביע על פרק ד', כפי שהיינו אמורים שלא לעשות כן במשך היום, וההצבעה על הפרק הזה תתקיים ביום שני.

משה נסים (הליכוד):

אדוני היושב-ראש, מה משמעות ההצבעה? אני הבינתי שהיושב-ראש פסק שהנושא צריך לעבור לדיון בוועדת הכספים, זה בצד המהותי, וגם לוועדת הכנסת, בצד הפרוצדורלי. קודם כול, על ועדת הכספים להתכנס ולדון בעניין, ואחר כך ועדת הכנסת. כל זמן שהוועדות לא נתכנסו, לא יכולים לדבר על הצבעה במליאת הכנסת.

היו"ר ע' עלי:

חבר הכנסת משה נסים, אני אבהיר את הנושא. אין טעם כעת לדוש ולדוש בסוגיה. אני אמרתי דברים ברורים וחד-משמעיים. נושא חדש זה נושא שבועדה, לא נושא שבמליאה. הואיל והיתה טענה רצינית בסוגיה הזאת, הסוגיה תיבחן ותידון בוועדת הכספים ובוועדת הכנסת. שני יושבי-ראש הוועדות, גם יושב-ראש ועדת הכספים וגם יושב-ראש ועדת הכנסת, מסרו לי שהם אכן יכנסו את הוועדות וידונו בעניין הזה.

כדי שלא תהיינה אי-הבנות, היום לא תתקיים הצבעה על פרק ד', שהנושא כלול בתוכו. בלאו הכי כך התכוונו לעשות. ההסתייגות הזאת היא חלק מפרק ד', וכל ההצבעות על פרק ד' לא יתקיימו היום. ועדת הכנסת וועדת הכספים ידונו בסוגיה ויודיעו על החלטתן במליאת הכנסת, ובזה נגמר העניין.

גדליה גל (יו"ר ועדת הכספים):

אדוני היושב-ראש, נעשה כדברך. הדיון הראשון יהיה בוועדת הכנסת, ולאחר מכן אכנס את ועדת הכספים, שתדון, בין השאר – – –

משה נסים (הליכוד):

לא יכול להיות. א. זה נגד הפסיקה של היושב-ראש; ב. אין שום היגיון בזה. קודם ועדת הכספים צריכה להתכנס, כדי לדון בעניין במהותו – – –

היו"ר ע' עלי:

קודם כול תדון ועדת הכספים בסוגיה בתחום המהותי שלה. לאחר מכן היא תעביר את זה לוועדת הכנסת, לדון בתחום הפרוצדורלי.

חגי מירום (העבודה):

אם תהיה טענה.

היו"ר ע' עלי:

כמובן, אם תהיה טענה. הרי ברור, אם לא תהיה טענה, אין שום בעיה.

חגי מירום (העבודה):

אנחנו מקבלים את ההערה שלך, חבר הכנסת משה נסים.

גדליה גל (יו"ר ועדת הכספים):

הקלת את העניין.

היו"ר ע' עלי:

אני מציע שבזה נסיים את הוויכוח במליאה.

חיים קופמן (הליכוד):

שאלה להבהרה. אני רוצה לדעת אם יושב-ראש ועדת הכספים מזמן להיום את הישיבה.

גדליה גל (יו"ר ועדת הכספים):

ביום שני.

היו"ר ע' עלי:

זה משביע את רצונכם?

חיים קופמן (הליכוד):

כן.

היו"ר ע' עלי:

חבר הכנסת נסים, זה משביע את רצונך?

משה נסים (הליכוד):

אני לא צריך להיות שבע רצון. אני כחבר כנסת צריך להיות חרד לגורל הדיונים בכנסת.

היו"ר ע' עלי:

בסדר. חבר הכנסת אפרים גור, בבקשה.

אפרים גור (הליכוד):

אדוני היושב-ראש, כנסת נכבדה, ברצוני להביע צער עמוק ולהסתייג באופן נחרץ מן ההתבטאויות שיש בהן כדי לפגוע בעם הערבי, ובמיוחד בערביי ארץ-ישראל. יש לזכור שערביי ארץ-ישראל הם אזרחי ישראל, הם שכנים שלנו. נגזר על שני העמים לחיות בצוותא במדינה הזאת ובאזור הזה, וכל התבטאות שיש בה כדי לשוות לעם הזה אופי של עם רוצח, כפי שהניסיון הזה נעשה כאן, הוא ניסיון פסול וניסיון שיש לגנות אותו.

אם יש לחבר הכנסת ממוצא ערבי ולחבר הכנסת אחר ממוצא יהודי חשבונות אישיים והם מתבטאים אחד כלפי האחר בגסות רוח, וגם את ההתבטאויות האלה אני אישית מוקיע, ואני סבור שמקום ההתבטאויות הנ"ל לא בבית הזה – שיעשו זאת ביניהם. אבל בגלל החשבונות האישיים, אל ילבו את האש שממילא בוערת באזור הזה ובמדינה הזאת.

אני גם רוצה לומר, אדוני היושב-ראש, שבמישור העקרוני אני אישית תומך בהשוואת זכויות לקצבאות הילדים בין ילדים יהודים לבין ילדים ערבים תושבי ישראל. אך אני מסתייג מן הצורה ומן האופן שמפלגת העבודה והמפלגות המרכיבות את הממשלה הגניבו את הנושא החשוב הזה למסגרת חוק ההסדרים במשק בצורת הסתייגות, בשעה שבעצם מדובר על חוק חשוב ועל חוק שלם. זה רק מוכיח, שכאשר המפלגה הזאת וכאשר הממשלה הזאת חפצה ביקרו של חוק מסוים, ביקרו של ציבור מסוים, מטעמים פוליטיים קואליציוניים, היא עושה כל שביכולתה, אפילו תוך יצירת תקדימים תקנוניים פרלמנטריים, על מנת להעביר את הנושא.

וזו קורה, חברי, חברי הכנסת, בשעה שחוק אחר, חוק סל הקליטה, שעבר, אחרי קריאה טרומית בכנסת הזאת, לוועדת העלייה והקליטה של הכנסת להכנה לקריאה ראשונה, ולאחר שיושב-ראש ועדת העלייה והקליטה של הכנסת, חבר הכנסת עמנואל זיסמן, הבטיח שהחוק הזה יונח באמצע דצמבר על שולחנה של המליאה, לקריאה ראשונה, עד סוף דצמבר להצבעה בקריאה שנייה ובקריאה

שלישית כדי שייכנס לספר התקציב, שר האוצר, בהשראת המפלגות המרכיבות את הקואליציה – עשו הכול כדי ללחוץ על יושב-ראש ועדת העלייה והקליטה של הכנסת למסמס את החוק הזה ולדחות את הבאתו לאישור הכנסת.

במהלך היום היו פה התבטאויות מספר, מפי חבר הכנסת בני טמקין, מפי חבר הכנסת רן כהן, מפי חבר הכנסת חיים אורון ואחרים. הם ניסו לטעון, שמתוך 104,000 מקומות עבודה שנוצרו כביכול בישראל במהלך 1993, 50% ממקומות העבודה האלה נתפסו על-ידי העולים החדשים.

זה נכון, חבר הכנסת רן כהן, אלא שמקומות העבודה שנתפסו על-ידי העולים החדשים הם מקומות העבודה שישיראלים ותיקים לא רצו ללכת אליהם. אלה מקומות העבודה שהתפנו כתוצאה מהסגר שהממשלה הטילה על השטחים וכתוצאה מכך שפועלים מן השטחים לא הגיעו לעבוד בעבודות שחורות, בעבודות דחק ובעבודות שהשכר בהן הוא מתחת לשכר המינימום במשק.

רק לפני שבוע, בסיור של ועדת העלייה והקליטה של הכנסת, ביקרנו בכמה מפעלים. ניגשנו, חברי הוועדה, אפילו כאן בירושלים, לכמה פועלים יוצאי ארצות חבר העמים. אשה אחת היתה מהנדסת, ואדם אחר היה מוסיקאי, אמן דגול. לכל אחד מהם יש שני ילדים. הם עובדים עשר שעות ביום. שאלתי אותם: מהו השכר שלכם? האשה אמרה לי: 1,200 שקל, והגבר אמר לי: 1,300 שקל. זה השכר שמקבלים באותם 50,000 מקומות עבודה שהעולים החדשים נקלטו בהם.

ואילו אנשים הלכו לעבודות האלה? עשרות אלפי מהנדסים, אלפי רופאים, אלפי מדענים, אלפי מורים, אלפי אמנים, אלפי בעלי מקצועות חופשיים ואנשי רוח ממיטב האינטליגנציה שחיה בישראל. ולאן הם הלכו? לבניין, לשטיפת כלים ורצפות, לתדלוק מכוניות בתחנות דלק, לתעשייה, לעבודות הכי הכי קשות והכי הכי "שחורות" שביצעו פועלים מן השטחים. אם לזה הממשלה הזאת קוראת הישג בקליטה תעסוקתית של העולים, הרי אין לי אלא לכנות זאת בושע וחרפה.

היו"ר ע' עלי:

חבר הכנסת אפרים גור, כתוב: פשוט נבלה בשוק ואל תצטרך לבריות. אין מלאכה שמבזה את בעליה. אתה יכול לומר שצריך למצוא תעסוקה הולמת. אני מקבל את ההערה שלך. אבל לומר שמלאכה כלשהי זו בושע וחרפה, זה לא מקובל.

אפרים גור (הליכוד):

לא, לא. התייחסתי לניסיון להציג את זה כהישג; לא העבודה עצמה. אני בהחלט מברך את העולים שהסכימו ללכת לכל סוגי העבודה, מתוך תקווה שברבות הימים הם ימצאו את מקומם הראוי בחברה הישראלית. אבל מכאן עד להצגה של זה כהישג של הממשלה בתחום קליטה תעסוקתית – זה לא מקובל עלי, זה גם לא נכון.

ברשותך, יש לי שבע הסתייגויות בסבב הזה. הציע כאן מי שהציע, שנאחד שלוש הסתייגויות בבת אחת.

היו"ר ע' עלי:

בבקשה.

אפרים גור (הליכוד):

אם אפשר, אני אגש לנושא נוסף ויישארו ארבע הסתייגויות.

היו"ר ע' עלי:

מברוכ.

אפרים גור (הליכוד):

הדבר נוסף שדוברי הקואליציה הדגישו כאן באופן חד-משמעי, ולשיטתם משכנע, הוא מספר העולים שהגיעו לישראל ב-1993 לעומת מספרם ב-1992. הם אמרו, שבמחצית הראשונה של 1992, וזאת התקופה האחרונה לשלטון ממשלת הליכוד עד כה, העלייה היתה בנסיגה והגיעו כ-30,000 עולים, ובחישוב שנתי זה כ-60,000 עולים, ואילו בתקופה שהם נמצאים בשלטון, במחצית השנייה של 1992, באו יותר עולים לישראל.

אני רוצה להפריך, כמובן, את הטענה הזאת ולקבוע חד-משמעית, שהעלייה בכלל והעלייה ממדינות חבר העמים בפרט נמצאת בנסיגה, ולעומת זאת הנשירה למדינות אחרות, ובכלל זה לארצות-הברית, לגרמניה, לקנדה, לשבדיה, לאוסטרליה ולמדינות אחרות, נמצאת בקו עלייה עד כדי כך שלמעלה מ-50% מהיהודים שיוצאים מברית-המועצות לשעבר לא מגיעים למדינת ישראל.

אם יוסיף המצב בישראל בכל תחומי הקליטה להיות כפי שהוא, אני צופה, לצערי, ששיעורי הנשירה ילכו ויגדלו, כפי שהיה כאשר אחרי עשר שנים של עלייה, בראשית שנות ה-80 ובסוף שנות ה-80, שיעור הנשירה הגיע ל-80% ויותר, ועל כל עשרה עולים שיצאו ממדינות חבר העמים שמונה הלכו למדינות אחרות ורק שניים הגיעו למדינת ישראל.

בכל הקשור למספרים בשנה זאת, אדוני היושב-ראש, בשבעת החודשים של 1993 הגיעו לישראל כ-40,000 עולים, לעומת אותו מספר בדיוק שהגיע בשבעת החודשים האחרונים לשלטון הליכוד ב-1992.

והדבר השלישי. נטען כאן מפי דוברי הקואליציה, שסל הקליטה שניתן לעולים החדשים לצורך קיום ראשוני בשנתם הראשונה בישראל החל בעצם להישחק בתקופת שלטון הליכוד. למען ההגינות, אני

מאשר את העובדה הזאת, שהשחיקה הזאת אכן החלה בתקופת שלטון הליכוד, ואמרתי את הדבר הזה גם אתמול בערב בהופיעי כאן.

אלא מה, טענתי עם זאת, שבתקופת שלטון הליכוד הגיעו במשך שנתיים כ-400,000 עולים לישראל, ולממשלה ההיא לא היו מספיק משאבים כדי לענות על כל הצרכים האדירים, חסרי התקדים, שהתעוררו כדי לקלוט את העלייה הזאת.

דבר שני, כזכור – ואני שמח שחבר הכנסת טמקין הגיע לאולם – – –

בנימין טמקין (מרצ):

שמעתי אותך.

אפרים גור (הליכוד):

מצוין, טוב מאוד. אני שמח שהגעת לכאן.

דבר שני – ממשלת הליכוד, גם בגלל התנהגותה של האופוזיציה של אותם ימים, שבוקר וערב הבלו את העובדה שיהודים הופנו לשטחים ודאגו שהאינפורמציה הזאת תגיע לארצות-הברית, לא קיבלה 10 מיליארדים של דולרים בצורת הערבויות של ממשלת ארצות-הברית לצורך הקליטה.

בנימין טמקין (מרצ):

האמריקנים לא ידעו על כך עד שמישהו בא לספר להם.

אפרים גור (הליכוד):

חבר הכנסת טמקין, אם האמריקנים יודעים, מדוע היה צורך במבצעי ביקורים בשטחים, כדי ש"שלום עכשיו" ואלה שמזדהים אתם יצלמו את הקרואנים שמביאים לשם ואת העולים שמגיעים למקומות האלה ויבליטו את זה בכל כלי התקשורת העולמיים? בשביל מה?

רן כהן (מרצ):

זה היה בשביל הישראלים. גנבו את הכסף מהציבור הישראלי והעבירו להתנחלויות.

אפרים גור (הליכוד):

לא גנבו שום כסף מהציבור הישראלי.

רן כהן (מרצ):

אני הייתי בארצות-הברית. הם הראו לנו את הצילומים.

היו"ר ע' עלי:

חבר הכנסת רן כהן, יש לך אחר כך עשר דקות לדבר, אני מבקש להפסיק.

אפרים גור (הליכוד):

חבר הכנסת טמקין, מה שאני אומר הוא, שהמפלגות שלכם, שנה שלמה ערב הבחירות – הרעלתם, שיסיתם את העולים החדשים, הגם שידעתם שיש בעיות אובייקטיביות, מדוע הממשלה, כל ממשלה בישראל, אינה יכולה בבת אחת לקלוט 400,000 עולים, 10% מהאוכלוסייה היהודית של מדינת ישראל; הגם שידעתם את זאת שיסיתם את העולים, ניצלתם את התמימות שלהם ואת העובדה שהם היו חדשים בישראל, כדי לזכות בקולותיהם. ומה אמרתם להם? שהממשלה שלכם תהיה טובה יותר. או.קיי. נאמר שממשלת הליכוד גם שחקה את התנאים שלהם, אבל אתם הבטחתם שאתם תהיו טובים יותר, שאתם תשפרו את תנאי הקליטה שלהם. ובפועל לא זה מה שקורה.

כרגע הזמן שלי הסתיים ויש לי זכות לדבר על הסתייגויות אחרות. ואני מוכן גם לסתור את הנתונים שאתה הבאת לגבי סל הקליטה אחד לאחד, גם לגבי מספרי העולים ב-1992 מול 1993, ולגבי כל היבט והיבט של קליטת העלייה, ואני מקווה לשכנע אותך, או לפחות להציג לך נתונים שלפיהם לא אתם צודקים אלא הטענות האומרות, שהממשלה הזאת נכשלה בקליטת העלייה.

היו"ר ע' עלי:

תודה רבה. לחבר הכנסת אפרים גור יש עוד ארבע הסתייגויות ואין לו מספיק זמן לנסות לשכנע אתכם.

חבר הכנסת אלי דיין, בבקשה. ואחריו – חבר הכנסת אברהם הירשזון. לחבר הכנסת שמואל אביטל יש הערה, או הצעה לסדר; בבקשה.

שמואל אביטל (העבודה):

אני לא רוצה להציע הצעה לסדר, אבל זה מתאים מאוד, כאשר ידידי חבר הכנסת אלי דיין על הדוכן –

היו"ר ע' עלי:

תיגש למיקרופון.

שמואל אביטל (העבודה):

אדוני היושב-ראש, זה מתאים מאוד שידידי חבר הכנסת אלי דיין על הדוכן, הוא יצא אתי ועם חברי בלובי החקלאי מפגישה עם שר האוצר. אין ספק שההתקדמות גדולה מאוד, ומה שהאוצר עשה בנושא הזה, בהחלט יש לברך עליו.

לצערי הרב, דווקא הנושאים הרבים שבהם התקדמנו בהם, מעיבים עליהם שני נושאים, ששר האוצר לא מצא לנכון – כאשר בשעה זו כל המושבים בגליל סגורים ומבעירים צמיגים – להתערב במשבר הזה ולנסות לתת תשובה. הבעיה כבר נפתרה עם שר החקלאות, שנמצא כעת בהודו, ולצערי שר האוצר לא מתערב בעניין, והחברים שלנו בגליל נכנסים לתוך הלילה שם. אני רוצה לקרוא לו שייכנס אישית לעניין וייתן תשובות, על מנת שדווקא בנושא הזה, שהתקדמנו בו, העננה המעיבה עליו תוסר עוד הלילה. אני חושב שלכבוד מה שהושג עד עכשיו, מן הראוי שייקח כמה דקות מתוך כל מכלול הלחצים שיש עליו וייתן תשובה לעניין הזה.

המצוקה שבה נתונים מושבי הגליל, אתה, ידידי היושב-ראש, מכיר אותה, שכן אתה הרצת את החוק בזמנו, אלה ההשלכות שלו. וצר לי מאוד, שדווקא היום, כאשר חלק מהבעיות נפתרות, השר לא יוזם פעולה על מנת לתקן את המצב. תודה.

היו"ר ע' עלי:

תודה רבה.

שלמה בוחבוט (העבודה):

אדוני היושב-ראש.

אלי דיין (העבודה):

תן לו, זה יותר מעניין.

היו"ר ע' עלי:

זה הופך את הדיון למעניין יותר.

אלי דיין (העבודה):

אני מקווה שחברי, חבר הכנסת שלמה בוחבוט, יצביע בעד התקציב.

שמואל אביטל (העבודה):

אני מקווה שסגן שר החקלאות יצביע בעד התקציב. הוא הודיע לי היום, שאם לא תיפתר הבעיה של החקלאים הערבים, גם הוא לא יצביע. אני סומך עליך שאתה מטפל בעניין.

אלי דיין (העבודה):

אני אתייחס לדברים.

היו"ר ע' עלי:

בבקשה, חבר הכנסת שלמה בוחבוט.

שלמה בוחבוט (העבודה):

אדוני היושב-ראש, ידידי וחברי, חבר הכנסת אלי דיין, יושב-ראש סיעת העבודה, הליכוד נפל לקרשים בגלל בעיות חברתיות. בגלל זה הוא ירד מהשלטון. אני רוצה להצטרף לידידי וחברי, חבר הכנסת שמוליק אביטל. יש הפגנות. המושבים בגליל שובתים, סגורים.

אנחנו פנינו לעם וביקשנו שיצביע עבורנו ואנחנו נעסוק בנושאים החברתיים. הייתי מבקש תשובה, דווקא אחרי כל הברברת, על סעיף אחד, על סעיפים קטנים כאלה, שכל העם מצפה בהם לתשובות; תשובות בנושאים החברתיים-הכלכליים. והכנסת, לצערי, יושבת ומברברת. איך אתה נותן תשובה

למדיניות של הממשלה, שתוכל מחר – נוסף על כל ההשקעות הרבות בכבישים, בתשתיות ובחינוך ובתוספות – לתת יום לימודים ארוך בערי הפיתוח? אנחנו הבטחנו. וכאשר אנחנו מדברים על יום לימודים ארוך, נכון שהיו תוספות של שעות, אבל אנחנו רוצים שהילדים ילמדו לפחות עד שעה 14:30, אם לא עד 15:00, ואנחנו חייבים לתת תשובות לאותם קשישים, לאותם אנשים קשי-יום.

אני מאוד מבקש, ידידי יושב-ראש הסיעה, חבר הכנסת אלי דיין: תגיב על הדברים.

רן כהן (מרצ):

מדוע אינכם פונים אל שר האוצר ישירות?

היו"ר ע' עלי:

רבותי, חברי הכנסת.

מיכה גולדמן (העבודה):

אדוני היושב-ראש, אומנם אתה היושב-ראש, אבל אתה – – –

היו"ר ע' עלי:

חבר הכנסת גולדמן, אני קורא אותך לסדר בפעם הראשונה.

מיכה גולדמן (העבודה):

— — —

היו"ר ע' עלי:

חבר הכנסת גולדמן, אני קורא אותך לסדר בפעם השנייה. ואתה תדבר כאן בנימוס.

מיכה גולדמן (העבודה):

אני מדבר בנימוס.

היו"ר ע' עלי:

חבר הכנסת גולדמן, תיכף אני אקרא אותך לסדר בפעם השלישית, ואוציא אותך מהאולם.

חבר הכנסת אלי דיין, בבקשה.

אלי דיין (העבודה):

אדוני היושב-ראש, רבותי חברי הכנסת, האזנתי בקשב רב לרבים מהדוברים, שביטאו מצוקות אמיתיות, ובצדק הם באים בתביעה לממשלה ולקואליציה. אני בין אלה שסבורים, כי אין זו העת לומר: ממשלות אחרות לא טיפלו בבעיות אלו ואחרות. אנחנו צריכים להתייחס תמיד לממשלה קיימת, היא האחראית ואליה פונים, גם דוברי הקואליציה וגם דוברי האופוזיציה.

היו"ר ע' עלי:

אני מבקש מכם להפסיק. נהגתי כאן לפני משורת הדין, אפשרתי לשני דוברים מהקואליציה להעיר הערות, נתתי לכם זמן כמעט בלתי מוגבל, אבל מספיק עם זה.

אלי דיין (העבודה):

אדוני היושב-ראש, אכן התחייבנו לשנות סדרי עדיפויות, התחייבנו בקווי היסוד של הממשלה וגם במצע לבחור לטפל בנושאים חברתיים-כלכליים בעדיפות גבוהה.

צחי הנגבי (הליכוד):

לא היה לכם זמן לעשות זאת.

אלי דיין (העבודה):

חבר הכנסת צחי הנגבי, אני רוצה שתאזין ותשמע, יש לי כמה בשורות למליאה. באתי כרגע משיבה עם שר האוצר. אנו צריכים לדעת ולומר, שהממשלה הזו אכן משקיעה הרבה בתשתית. רואים את הכבישים בכל רחבי הארץ. היא הוסיפה למעלה מ-2 מיליארדים, או 2.4 מיליארדי שקלים לחינוך. שאל חברי, חבר הכנסת בוחבוט, מה עם יום לימודים ארוך. יש כמה חברים, לרבות היושב-ראש,

ששאלו את השאלה הזו במהלך נאומיהם. אני חושב שמשרד החינוך – וטוב שסגן השר נמצא כאן – שיש לו 10.4 מיליארד ש"ח בתקציבו, צריך "לעשות חושבים" ולא להמשיך בשגרה. הוא צריך לראות כיצד ניתן לקחת כמה מאות מיליונים מן התקציב ולהתחיל ביום לימודים ארוך בשכונות ובערי הפיתוח.

דוד מנע (הליכוד):

אתה תצביע בשביל זה?

אלי דיין (העבודה):

בהחלט. אם זה שינוי פנימי, אני חושב שכל הכנסת צריכה לאשר זאת.

חברי מהשכונות ומערי הפיתוח צמצמו את התביעה שלהם לשעה אחת בלבד בשנת הלימודים הבאה, כך שבכל השכונות וערי הפיתוח יסיימו את הלימודים ב-14:30 במקום ב-13:30. אני חושב שהתביעה הזו היא מינימלית, אבל צריך להתחיל בה. אני יודע שראש הממשלה מודע לעניין יום לימודים ארוך והוא רוצה בכך. הוא אמר: התחייבנו ואנו רוצים לקיים זאת.

לקחו 270,000 שעות והוסיפו אותן באופן שווה בכל הארץ, וזה גרם לכך שלא מרגישים את יום הלימודים הארוך. השעות התפזרו בצורה בלתי דיפרנציאלית, ובעצם לא תקפנו את המוקדים הקשים, שבהם אין התלמידים מסיימים את בחינות הבגרות, או לא מגיעים לבתי-ספר תיכוניים עיוניים.

אני רוצה להגיד לך, ידידי, חבר הכנסת שלמה בוחבוט: שר האוצר הודיע לי בצורה מוסמכת, כי שני סעיפים יפחיתו את מספר העניים בכ-200,000. יש בארץ 220,000-250,000 קשישים המתפרנסים אך ורק מקצבת הביטוח הלאומי ואין להם פנסיה. צריך להעלות את אלה אל מעל קו העוני, ושר האוצר קיבל על עצמו לעדכן את הקצבאות שלהם, להוסיף את תוספת השחיקה ועוד תוספת ולהעלותם. אני חושב שזוהי בשורה לקשישים האלה.

נקודה שנייה: השכירים אשר מקבלים שכר מינימום ונמצאים מתחת לקו העוני לא ישלמו את דמי הביטוח הלאומי במלואם, אלא באופן חלקי, כך שהאחוז ירד מ-5.3 ל-2.5. תבענו ביטול מוחלט של התשלום הזה. אם יש היום מעסיקים שקיבלו בשנים האחרונות 22 מיליארד ש"ח להפחתת עלות העבודה – – –

דוד מנע (הליכוד):

יעקב דיין – 10.

אלי דיין (העבודה):

נכון, הוא קיבל. היו כאלה שקיבלו, אתה תאשר זאת, היית מנכ"ל שירות התעסוקה.

0.5% ייתנו לנו 700-800 מיליון שקל. נעשה זאת כניסוי לשנה אחת, וכך נוכל לפתור את הבעיה. אומנם חבר הכנסת מיכאל איתן אומר שזה בסדר, וצריך אפילו להפחית את המסים, אך באותו זמן מביא שר האוצר רפורמה במס. השנה היה טוב לשכבות הביניים ומעלה. שר האוצר מביא רפורמה במס אשר קובעת כדלקמן: מי שמשלם 30,000 שקל ישלם תוספת של 400 שקל לחודש. כמו שחייל משוחרר מקבל, אבל בסוף; אגב, יש לברך את שר האוצר על חוק חיילים משוחררים, שהוא חוק חברתי שיש בו התקדמות. אבל מי שמשלם 2,000 שקל – אפס תוספת. זה דבר בלתי סביר כאשר יש 600,000 עניים, כאשר יש אבטלה ופערים חברתיים. אין להסכים לכך. כאשר שרת העבודה והרווחה מביאה מסמך הקורע את הלב, שיש קבוצות חלשות של משפחות במצוקה, של מפגרים, של נכים, של ילדים בסיכון, שעם עשרות מיליוני שקלים נוכל לפתור את בעיותיהן – יש כאן שיבוש בשינוי סדרי העדיפויות, שאין להסכים לו.

חברי, חבר הכנסת אביטל, כפי שאמרת, היו הרבה שינויים, בין היתר סובסידיה לחקלאות, שיש לברך את שר האוצר עליה. אבל חבל שבגלל אותן נקודות קטנות וסמליות, בגללן מפגינים היום במושב הגליל, יוצא כאילו העם אומר שלא עשינו מאומה. זה חבל, כי עשינו הרבה. נעמוד על המשמר, אתם יודעים שהצבעתי נגד התקציב בסיעת העבודה, כדי לקיים דיון נוקב ומהותי יחד עם חברי, כי התביעות שלנו היום אינן כלפי האופוזיציה. מה נאמר, שלא הייתם בסדר? העם יודע זאת, העם קבע זאת.

אברהם הירשזון (הליכוד):

הוא מתחרט על כך.

אלי גולדשמידט (העבודה):

כאשר הוא רואה מה האלטרנטיבה, הוא חוזר אלינו.

אלי דיין (העבודה):

נראה בזמן הבחירות אם הוא מתחרט או לא. אנו רוצים שהממשלה תהיה ממשלה טובה, ממשלה שהולכת לקראת שלום עם כל המאבקים נגד הטרור ועם אי-ויתור בנושאים ביטחוניים. אנו רוצים שהממשלה הזו תניף את הדגל החברתי, כי בלעדיו לא תהיה משענת חברתית שתתמוך במדיניות השלום.

שמואל אביטל (העבודה):

תדאג לכך עכשיו.

אלי דיין (העבודה):

אנחנו נדאג. אני קורא לחברי: צריך לנהוג על-פי הכללים המקובלים, צריך לקבל את החלטות הסיעה שהתקבלו ברוב ולהיאבק, לשכנע ולשנות. אני שמח ששר האוצר הודיע לי היום, שהוא הולך לתוספת גם לחינוך המיוחד.

היו"ר ד' שילנסקי:

חבר הכנסת דיין, הצלצול היה כבר לפני הרבה זמן. קודם שאלתי אם אפשר להביא את ההסתייגויות במכה אחת, אך לא רצו. אומרים לי עכשיו שאתה גומר את כל המכסה שלך.

אלי דיין (העבודה):

אבל לא דיברתי בפעם שעברה.

אני רוצה לסיים במשפט אחד: לממשלה יש רוב והתקציב יעבור. לכן, המאבק אינו אישי נגד שר האוצר, חס ושלום. הוא הראה לי היום תוספת של 7 מיליארדי שקלים לנושאים חברתיים: חינוך, חברה, תשתיות, רווחה, שיקום שכונות ומאבק בסמים.

אבל לבוא היום ולא לתת תשובה לחברי, חבר הכנסת זיסמן, על כמה מצוקות קשות מאוד של העולים, כשמדובר ב-57 מיליון שקל בסך הכול לקליטת מדענים, לנושאי רווחה, לנוער מנותק מקרב העולים החדשים וכו' – אנחנו נשלם על אלה במאות מיליונים.

מעבר לשיקולים של אופוזיציה וקואליציה, הרי התקציב יעבור, יש לו רוב. לכן אני מוצא לנכון, דווקא במליאת הכנסת, לקרוא לשר האוצר לשבת אתנו ולהיעתר לאותן בקשות, כדי שהוא יוכל לומר: אכן ביצענו מה שהתחייבנו כלפי אותם עולים, אותם מובטלים ואותם עניים.

היו"ר ד' שילנסקי:

תודה רבה. אדוני סגן שר החינוך והתרבות, אתה ביקשת את רשות הדיבור, בהסתמך על סעיף 126, סעיף קטן (ז), על המשקל שלכל שר יש אפשרות להתערב. אבל מה אני יכול לעשות? אני לא ממנה שרים. אני אולי הייתי ממנה אותך לשר, אבל מינו אותך לסגן שר.

אלי דיין (העבודה):

הוא רוצה לדבר כחבר כנסת.

היו"ר ד' שילנסקי:

סעיף 126(ז) של התקנון אומר: הזכות הניתנת לכל חבר הממשלה לדבר בשם הממשלה בכל שלב של הדיון, וכו'. אני אפשרתי זאת לשר המשטרה, והיו על כך הרבה טענות, ואני עמדתי על שלי, כי זה קבוע. היו טענות מצד חברי, ואני אמרתי: מה שמגיע, מגיע.

אבל בהמשך סעיף קטן (ז) נאמר: היא נתונה בקריאה שנייה גם לסגן השר שמשדרו ממונה על ביצועו של החוק המוצע. קרי, לסגן שר האוצר.

אלי דיין (העבודה):

הוא ידבר כחבר כנסת.

היו"ר ד' שילנסקי:

כחבר כנסת, בבקשה, אם הוא יהיה ברשימה.

מיכה גולדמן (העבודה):

לא, אדוני, אתה פשוט לא היית כאן. יושב-ראש הישיבה הקודם אפשר לשני חברי כנסת לדבר, והם עסקו המון בנושא חינוך. ביקש סגן השר להשתתף בדיון.

היו"ר ד' שילנסקי:

היו שני חברי כנסת שאפשרו להם לדבר מחוץ למסגרת?

מיכה גולדמן (העבודה):

מחוץ למסגרת.

היו"ר ד' שילנסקי:

מחוץ למסגרת. ואתה ביקשת לדבר שתי דקות. אם כן, ננהג כבית הלל ולא כבית שמאי.

דוד מנע (הליכוד):

אולי תנהג גם לגבי כבית הלל ותיתן לי שתי דקות לדבר?

היו"ר ד' שילנסקי:

אם תהיה בעיה של שתי דקות – – – אתה באמת מבקש, או שסתם אמרת?

דוד מנע (הליכוד):

כן, שתי דקות.

היו"ר ד' שילנסקי:

רגע, אתה הרי דיברת. תסלח לי, נדמה לי שאתה עוד רשום לזכות הדיבור, ואילו חבר הכנסת גולדמן כסגן שר לא נכלל בין המסתייגים.

דוד מנע (הליכוד):

הוא נכלל. שר לא נכלל.

מיכה גולדמן (העבודה):

סגן שר לא יכול להסתייג.

היו"ר ד' שילנסקי:

תן לי רגע לראות. חבר הכנסת מנע, אתה לא משתתף בסיבוב הזה? טוב, למען האיזון ניתן לך שתי דקות.

מיכה גולדמן (העבודה):

אדוני היושב-ראש, רבותי חברי הכנסת, שמעתי בקשב רב את יושב-ראש הקואליציה, חבר הכנסת אלי דיין, ואת חבר הכנסת שלמה בוחבוט לגבי יום לימודים ארוך.

משרד החינוך והתרבות וממשלת ישראל, החל משנת הלימודים התשנ"ג והתשנ"ד, השנה הנוכחית, ממשיכה לשקבעה עדיפות לחינוך, הוסיפה ליום לימודים ארוך בשנת הלימודים התשנ"ג ובשנת הלימודים התשנ"ד תוספת של 120,000 שעות. תלמידי בתי-הספר חוזרים היום הביתה לא בשעה 12:00, כמו לפני כשנתיים. היום תלמידי בתי-הספר חוזרים בשעה 13:00, ובערי הפיתוח, שאליהן התייחסו חברי הכנסת בוחבוט ואלי דיין, שם רוב התלמידים חוזרים בשעה 14:00. יש גם תלמידים שחוזרים הביתה בשעה 14:30. וזה לא יהיה נכון לומר בפני המליאה ולעם ישראל, שאין שינוי בסדר העדיפויות לגבי החינוך.

לכן אני מבקש מחבר הכנסת דיין ומחבר הכנסת בוחבוט, שאיננו נמצא כאן, לבדוק בשטח, ויתברר להם שההעדפה לשכונות ולערי הפיתוח קיימת. אנחנו רואים את המגמה הזאת גם בשנת הלימודים הבאה, התשנ"ה – שתינתן העדפה לערי הפיתוח ולשכונות.

אלי דיין (העבודה):

יופי.

מיכה גולדמן (העבודה):

כך שאני רואה באמירות שנאמרו כאן כניסה לדלת פתוחה. הממשלה הזאת עושה כל מאמץ כדי שיום לימודים ארוך יהיה לא רק סממת בחירות, אלא הוא ממומש בשטח בפועל. תודה רבה.

אלי דיין (העבודה):

ייתר כוח על ההודעה.

היו"ר א' סלמוביץ:

תודה רבה. אני מזמינה כעת את חבר הכנסת דוד מנע, בבקשה. שתי דקות.

דוד מנע (הליכוד):

גברתי היושבת-ראש, כנסת נכבדה, אני רוצה לכוון את דברי במסגרת שתי הדקות שניתנו לי לדברים שאמר פה סגן שר החינוך. אני רוצה לשאול את סגן שר החינוך: אם אתם הנהגתם יום לימודים ארוך בערי פיתוח ובשכונות מצוקה, מדוע רק לפני שלושה ימים ראש מועצה מכובד מאוד מהסיעה שלך התרעם ברדיו ואמר שכל הסמאות האלה של תלמידים שיוצאים בשעה 08:00 ללימודים וחוזרים בשעה 14:00-14:30 הן חלומות, משום שהילדים באותה עיר שלו, שהיא עיר פיתוח צפונית, מעלות, חוזרים ב-12:00?

מיכה גולדמן (העבודה):

לא נכון. הוא אמר אצלנו בסיעה שהם חוזרים ב-13:30.

דוד מנע (הליכוד):

אני שמעתי ברדיו.

מיכה גולדמן (העבודה):

אני לא יודע מה הוא אמר ברדיו. בישיבת סיעה עם ראש הממשלה הוא אמר שהם חוזרים הביתה בשעה 13:30.

דוד מנע (הליכוד):

מאה אחוז. ברדיו שמעתי שהתלמידים חוזרים הביתה ב-12:00. בסיעה הוא אמר: 13:30. אצלנו דיברו אנשים שבאו מעיירות פיתוח ואמרו ששום דבר לא השתנה. והראיה, שמהתקציב הגדול שאושר למשרד החינוך – וכל הכבוד לממשלה שאישרה תקציב כזה למשרד החינוך, אני לרגע לא שולל את זה – אבל רוב התקציב הזה הלך למשכורות. חלק קטן ממנו הלך לתוספת של – – –

מיכה גולדמן (העבודה):

חבר הכנסת מנע, מתוך תקציב של 2.3 מיליארדים, 1.2 מיליארד הלכו לתוספת שכר למורים, כשגם בעניין תוספת השכר למורים אנחנו צריכים לדעת, שמעמד המורה הוא חלק מהמהפך ומהשינויים.

דוד מנע (הליכוד):

כן, אבל בכל אופן הרוב הולך למשכורות.

מיכה גולדמן (העבודה):

1.2 מיליארד שקל באים לשנות את יום הלימודים, את תוכניות הלימודים, את תוכניות ההעשרה – מהפכה אמיתית.

דוד מנע (הליכוד):

אני מאוד מעריך כל שקל שניתן לחינוך. אבל במיליארדים ובמיליונים שנחסכו אני מצפה שהממשלה, או אתה כסגן שר החינוך תאמר: אם הקציבו כל כך הרבה, מהו הפער שנשאר בין ההקצאה שלנו לבין הנהגת יום לימודים ארוך? ואני לא אומר בכל הארץ. בואו נעשה יום לימודים ארוך בעיירות פיתוח, בשכונות שהוכרזו כשכונות שיקום ובמוקדי אבטלה. רק באלה, לא יום לימודים ארוך בכל הארץ.

מיכה גולדמן (העבודה):

המגמה היום היא כזאת.

דוד מנע (הליכוד):

בסדר. אם המגמה היא כזו, למה לא תצטרפו להסתייגויות שלי ושל אחרים לתקציב ולהנהיג בבתי-הספר יום לימודים ארוך? הרי הפערים לא גדולים כל כך. בואו נמסד את הדברים האלה, נמסד את ההקצאה הזאת. השנה הקציתם כך וכך לחינוך, מה יהיה בשנה הבאה? מה יהיה בעוד שנה?

מיכה גולדמן (העבודה):

אותו דבר, שלוש שנים. המגמה היא להוסיף בכל אחת משלוש שנים 60,000 שעות כדי שנגיע למצב שלמעשה – – –

היו"ר א' סלמוביץ:

סגן השר גולדמן, בבקשה.

דוד מנע (הליכוד):

אם כך, תצטרפו להסתייגות בעניין הנהגת יום לימודים ארוך וניישם אותו בעוד שנתיים-שלוש שנים.

מיכה גולדמן (העבודה):

מיישמים אותו בפועל כבר היום.

דוד מנע (הליכוד):

בסדר, אז אתה מסכים אתי. תעזור לנו אצל שר האוצר להעביר את ההסתייגות שלנו לגבי יום לימודים ארוך. אתה אומר שזאת המגמה שלכם. בואו נקבל את ההסתייגות הזאת ונכריז שיום לימודים ארוך יהיה בעוד שנתיים-שלוש שנים. הבה נקבע לו יעד, כי כולנו מסכימים שאם נשקיע היום בחינוך שקל אחד בגיל צעיר, נחסוך בעתיד הרבה מאוד שקלים במניעת אלכוהוליזם, במניעת סמים, פשע, בתי-סוהר, בכל הדברים האלה. זה דבר שצריך להיות מקובל. להיפך, אנחנו נחסוך לנו תקציבי רווחה בעתיד. נשקיע היום בחינוך, נחסוך בעתיד.

היו"ר א' סלמוביץ:

תודה רבה לחבר הכנסת מנע. אני מזמינה את חבר הכנסת אברהם הירשזון; בבקשה.

אברהם הירשזון (הליכוד):

גברתי היושבת-ראש, חברי הכנסת, בראשית דברי אני רוצה להביע זעזוע עמוק מהרצח המתועב של שני היהודים שהיה היום ליד רמאללה. אני חושב שאני מביע את זה בשם כל חברי הכנסת.

נכון שהיתה לנו רגיעה מסוימת בימים האחרונים ממעשי רצח, אבל יש לי תחושה עמוקה, שהרגיעה הזאת היתה מתוכננת היטב, כדי שהמגורשים יחזרו, ייכנסו לבתי-הכלא, יעברו את כל התהליכים, יחזרו לבתיהם, ואז יתחילו עוד הפעם מעשי הרצח.

אני קורא לממשלת ישראל להפסיק את שגרת הדיונים. אל תהיו מנותקים מהעם, תעשו מעשה דרסטי. אי-אפשר להמשיך במעשי הרצח היומיומיים האלה. הלוא אתם בזמנכם באתם ואמרתם שהליכוד, בגלל המדיניות שלו, שאיננה מראה אור באפלה ולא רואים את סופה של המלחמה ואין אור לתהליך שלום – לכן יש מעשי רצח. אז באה ממשלה חדשה, ממשלת שלום, שרוצה שלום בכל מאודה, לא כמונו – ואני אומר את זה במרכאות כפולות – והנה מעשי הרצח היומיומיים נמשכים. ואם

למישהו מכם יש איזו מחשבה, שאחרי פינוי יריחו ועזה מעשי הרצח ייפסקו – לא ייפסקו, יוגברו. אלא שאז לא תוכלו לסגת, כי העולם לא ייתן לכם לעשות את הדברים האלה.

אדוני סגן השר, לפני שאני עובר להמשך דברי – – –

היו"ר א' סלמוביץ:

אתה לא יכול לעבור, כי שתי הדקות כבר נוצלו, ויש לך עוד שתי דקות.

אברהם הירשזון (הליכוד):

יש לי עשר דקות, שתי הסתייגויות.

היו"ר א' סלמוביץ:

לא, יש לך ארבע דקות, מאחר שנאמר לי שאתה עושה את זה פעמיים: שתי דקות ושתי דקות.

אברהם הירשזון (הליכוד):

מה פתאום?

היו"ר א' סלמוביץ:

זה מה שרשום פה.

אברהם הירשזון (הליכוד):

כל הסתייגות – כמה זמן זה? חמש דקות להסתייגות. שתי הסתייגויות – עשר דקות, לפי הבנתי והבנת הנקרא.

היו"ר א' סלמוביץ:

לא, זה לא מה שרשום פה. תיכף אעשה פה בירור. בבקשה, חבר הכנסת הירשזון.

אברהם הירשזון (הליכוד):

העניין לובן?

היו"ר א' סלמוביץ:

כן.

אברהם הירשזון (הליכוד):

תודה רבה לך.

גברתי היושבת-ראש, מאחר שיושב פה סגן שר החינוך ומדבר על נושא של יום לימודים ארוך, אני מוכרח להיות כן בנושא הזה ולומר, שהממשלה הזאת בנושא החינוך הוסיפה תקציבים ועשתה דברים חשובים בשנה הזאת.

אבל, אדוני השר, לשנינו ידוע – – –

נעמי חזן (מרצ):

סגן השר.

אברהם הירשזון (הליכוד):

סגן השר. אם ירצה השם, הוא יהיה בקדנציה הזאת שר, כי בקדנציה הבאה כבר יהיה הליכוד בשלטון.

אברהם פורז (מרצ):

אתה יודע למי ניתנה הנבואה – – –

אברהם הירשזון (הליכוד):

שלום, אדוני. אם התחלת לעסוק בתנ"ך, אני כבר מאושר. אם התחלת במורשת ישראל, כבר זכינו בדברים גדולים

מיכה גולדמן (העבודה):

דווקא פורז בסדר.

היו"ר א' סלמוביץ:

אני מבקשת לא להפריע.

אברהם הירשזון (הליכוד):

יש לי תחושה עמוקה, שאת הנושא של יום לימודים ארוך תדחו ותעבירו לשנה שלפני שנת בחירות, תעשו מהנושא הזה הון פוליטי, לא תלכו לקראת עיירות הפיתוח, כפי שהדבר היה מתבקש בימים אלה – ואתם עושים למען החינוך, הוספתם שעות – והלוואי שאתבדה בנושא זה.

מיכה גולדמן (העבודה):

חבר הכנסת הירשזון, רציתי לתקן. נוצר הרושם כאילו אנחנו לא עומדים בתהליך של יום לימודים ארוך. אמרתי קודם: השנה הוספנו, והמקדם בערי הפיתוח היה גבוה מאוד. אם בבית-ספר בתל-אביב הממוצע הוא 35 שעות שבועיות, היום בעיר פיתוח בגליל או בנגב הוא בין 40 ל-45 שעות שבועיות. בתי-ספר שעברו לחמישה ימים מסיימים את הלימודים בשעה 15:00; בתי-ספר שממשיכים ללמוד שישה ימים בשבוע –

אברהם הירשזון (הליכוד):

תסלח לי, אנחנו מכירים את הוויכוח על חמישה ימים.

מיכה גולדמן (העבודה):

– לומדים ארבעה ימים בשבוע עד השעה 14:00. כך שלמעשה יום לימודים ארוך מתבצע, והעדיפות ניתנה לערי הפיתוח.

אברהם הירשזון (הליכוד):

אז למה קול הזעקה שנשמע? למה קול הזעקה מפי אנשים שלכם, לא האופוזיציה?

מיכה גולדמן (העבודה):

חבר הכנסת הירשזון, אני שמח לשמוע את הדברים שאמרת, ומחר נעביר בכתב לכל חברי הכנסת וניתן את הדיווח על מה שנעשה בכל ערי הפיתוח.

אברהם הירשזון (הליכוד):

אני באמת ניצלתי את הזמן שאתה יושב פה כדי להעלות את הסוגיה הזאת.

אני רוצה, ראשית, להפסיק במקום שבו נגמרו עשר הדקות הקודמות שלי, והייתי בהסתייגות לסעיף 15 להצעת החוק. סעיף 14 להצעת החוק מוכיח עד כמה אין כלל צורך במועצת הלול, ולמעשה בשום מועצת ייצור חקלאית אחרת. כוחות השוק הם אלה שצריכים להכריע מה יהיה היקף הייצור, ולא מועצות ייצור למיניהן. זו גם הדרך ההגיונית ביותר להתמודד עם מחירים שאינם מוזלים, עם עודפים שמושגמים, כדי לשמור על רמת מחירים גבוהה ועל מגננונים מיותרים, הסופגים לקרבם את רווחי החקלאי.

על-פי הצעת סעיף 14 הנ"ל, במקרים רבים יועבר שיקול הדעת ממועצת הייצור אל השר המעוניין בכך, והוא זה שיקבע מדיניות על-ידי צווים, אישורים והיתרים למיניהם. האפשרות להעביר מכסות והאפשרות לייצר את המכסות היא פרצה משמעותית בהוראת חוקי מועצות ייצור למיניהם, ואם כבר ניבעה פרצה שכזאת, הרי שזו ההזדמנות לבטל לחלוטין את כל מועצות הייצור ולתת לחקלאים יד חופשית בתחרות הכלכלית. רק אז יש סיכוי שרמת המחירים תרד והצרכן יוכל ליהנות ממחירים סבירים של תוצרת חקלאית.

הגם שיש אולי מקום לקביעת קבלני שיווק מורשים לתוצרת הלול, בשר וחומרי רבייה, כדי לוודא שמירה על בריאות הציבור, אין זאת אומרת שהשר הממונה הוא דווקא שר החקלאות. עצתי היא שהשר הממונה יהיה דווקא שר הבריאות.

דינו של סעיף 15 בהצעת החוק הוא להימחק. אין עוד מקום לשמירה על המסגרות הפוליטרקיות של מועצות ייצור, שכל יתרון הוא יצירת צינור לשאיבת ממון מכיסי החקלאים.

סעיף 16 לחוק מבקש לדחות את החלת חוק חינוך חובה על כיתות גן מגיל ארבע. אם נביא בחשבון, שהפעלת חוק זה נדחתה מאז שנת 1984, נמצא כי עברו כבר עשר שנים מאז חוק החוק ועד החלתו, שהיתה צפויה בשנה הבאה. אם הממשלה אינה רוצה בחוק זה, שהתקבל עוד בקדנציה של

הממשלה הקודמת, עליה להביא הצעת חוק לביטול החוק, ולא לאחז עיניים על-ידי דחיית ביצועו לארבע שנים נוספות.

בשנת התקציב 1994 נדרשת עבור הפעלת חוק זה תוספת של 28 מיליון שקל בלבד. אם נזכור שממשלת ישראל גילתה נדיבות לב בכוונתה להעניק לערביי ה"פתח" וה"חמאס" מענק של 225 מיליון דולר, יהיה קשה מאוד להבין מדוע אין תקציב של 28 מיליון שקל לחינוך חובה של ילדי הגן בגיל ארבע.

אדוני היושב-ראש, הדיון על הצעת תקציב המדינה לשנת הכספים 1994, ובכלל זה על חוק ההסדרים במשק ועל אלפי ההסתייגויות, יכול במהרה לגלוש לניתוח עקר של סעיפי התקציב היבשים. בעצם אולי בזה מעוניין משרד האוצר: לקיים כאן דיון שיהיה מנותק מחיים של ממש.

והרי ספר התקציב – מהו אם לא תוכנית העבודה, תשקיף למדיניותה וליעדיה של הממשלה? לכן אתמקד בדברי בשורת נושאים בתחומים שבהם לא מצאתי בספר התקציב המונח לפנינו תשובה תקציבית מספקת. אלה הם בעיקר נושאים חברתיים בוערים. משום-מה לא מצאנו את פתרונם חרף ההבטחות וההכרזות של שרי הממשלה.

ממשלה זו, שחרתה על דגלה את הצורך לקבוע סדר קדימות חברתי חדש, נתפסה בשולי מכנסיה כאשר התפרסם דוח העוני בישראל. לא רק שהתברר כי אין לממשלה תוכנית למלחמה לצמצום העוני, אלא כולם רואים את הקולות, את קולות המריבות והטחת העלבונות בין שר האוצר לבין שרת העבודה והרווחה. זה בנושא שבועדאי היתה צריכה להיות עליו הסכמה הדדית בראייה לאומית, צמצום ממדי העוני. העובדה שעדיין מתנהל ויכוח בתוך הממשלה, כמה כסף יושקע, מאין יהיה כסף לצמצום העוני, מעידה על כך – ואני אומר זאת בכאב אמיתי – שהדוח הבא של המוסד לביטוח לאומי, שיפורסם ב-1994, יהיה גרוע פי כמה מזה שפורסם השנה.

אין לי ספק, שספר התקציב שלפנינו יביא עמו בשורה לאלפי ישראלים, ואולי למעלה מזה, הצפויים לרדת בשנה הקרובה – על-ידי ממשלת העבודה – אל מתחת לקו העוני.

כפי שאמרתי, חוק יום לימודים ארוך – והלוואי שאתבדה, ויוכיח לי מחר סגן השר אחרת – לא מתבצע. למרות הזעקות של ראשי ערי הפיתוח, את חוק ערי הפיתוח, שהיה אמור להיטיב עם ערי הפיתוח, דחיתם גם כן, גם אותו כנראה לשנת בחירות.

גברתי היושבת-ראש, לא ייתכן שממשלה שחרתה על דגלה את הנושא החברתי תזלזל בו עד כדי כך. אתמול התכנס הלובי החברתי. באו נציגים מכל קצות הארץ, משפחות ברוכות ילדים. משפחות אלה אינן משפחות עניות, אלה משפחות שנענו לצו הלאומי להביא עוד ילדים למדינת ישראל. והמשפחות האלה, במקום שתהיינה גאוות מדינת ישראל, הן סובלות חרפה וחייבות לבקש על נפשן.

זה מצב בלתי נסבל, ואני אינני מבין איך הוא מתיישב עם הססמה לשינוי סדר קדימות ולהרמת הדגל החברתי של הממשלה. כנראה גם בנושא הזה אינכם דוברים אמת.

היו"ר א' סלמוביץ:

תודה רבה לחבר הכנסת הירשזון. אני מזמינה את חבר הכנסת צחי הנגבי, בבקשה.

חבר הכנסת הנגבי, כמה הסתייגויות אתה רוצה לנמק?

צחי הנגבי (הליכוד):

שלוש.

גברתי היושבת-ראש, כנסת נכבדה, ידידי חבר הכנסת שפי, אני שמח שאתה וחבר הכנסת גולדשמידט יושבים פה כנציגים בודדים של הממשלה, שלא נמצאת כאן. אבל היא לא נמצאת לא רק כאן במליאה. יש תחושה כבדה שהממשלה הזאת לא נמצאת; נקודה. היא לא קיימת.

אני יכול לדבר כאן ארוכות מדוע היא איננה קיימת במישור התקציבי, אבל אני אדחה זאת להסתייגויות הבאות שלי, מכיוון שעל רקע אירועי היום העגומים, נדמה לי שזו קצת אטימות ואפילו ניתוק להתייחס אך ורק לסוגיות כלכליות, מעשיות ואקדמיות, כאשר שוב דם חללינו מחלחל באדמת יהודה ושומרון. אין יודעין מתי יבוא קץ לטרור הזה.

עמד כאן שר החוץ שמעון פרס לפני שבועות ספורים, באותם ימים שבהם ביקשה הממשלה את אמונו של הבית הזה, בזכות הסכם שאותו הגדיר כאן שר החוץ כהסכם שמבשר עידן חדש, מאה שנות שלושה, מאה שנות שלום. הוא הגדיל לעשות כאשר בווינגטון, ושם אפילו ראש הממשלה מר רבין נע זז על מקומו בחוסר נוחות כשהוא השתתף בקרנבל הזה, שבו הוא לחץ את ידו המגואלת בדם של רב המרצחים ערפאת; שם פרס הפליג בתיאורים של מזרח תיכון חדש, של עולם חדש, NO MORE TEARS, לא תהיינה עוד דמעות. אבל אנחנו דומעים, אני בטוח שאנחנו דומעים גם כאן וגם כאן, ואנשים לא יודעים אנה אנו באים.

אנשים לא יודעים מתי נראה בכלל איזה שינוי בתפיסת הביטחון של מדינת ישראל; מתי יפסיקו לירות באזרחים שלווים בדרך לביתם ומביתם, אם זה בצומת-חולון או היום באזור דולב ולפני ימים ספורים באזור חברון.

איפה אותה התפתחות היסטורית דרמטית, שכל כך הרבה אנשים בציבור, גם אלה שתמכו בנו, בליכוד, קיוו שהיא אכן מתרחשת ומתגשמת לנגד עינינו? כולם אמרו: לתת צ'אנס.

בתור פרס לטרור עד היום הביאו לנו שרי הממשלה אל גבולותינו 200 מסיתים, מארגנים, מראשי ארגון המרצחים, כנופיית הרשע השטנית "חמאס". אליה הממשלה מכוונת את כל חציה. זה כבר לא ערפאת, זה כבר לא אש"ף, הם צדיקים שבצדיקים, והתגלמות השטן זה ה"חמאס". ואיך נאבקים ב"חמאס"? מחזירים את כל השדרה המרכזית המובילה של הארגון הפנאטי הזה אל השטח.

אני זוכר מה אמרו לנו באותו יום. אני הייתי יחד עם חברים אחרים שם בצפון בניסיון לעכב לחצי דקה את החזרה הזאת, לעורר איזו תהודה ציבורית. הנושא הזה היה בחדשות, ושאלו את נציגי הממשלה: מה אתם כל כך ממהרים בלב הטרור המתגבר להחזיר אותם? אמרו: לאן מחזירים אותם? מחזירים אותם בסך הכול לבתי-האסורים, לשלם את חובם לחברה הישראלית.

197 חזרו, 170 כבר אינם נמצאים מאחורי סורג ובריח. הם כבר חזרו למקום הפשע, להמשיך ולארגן את מעשי הטרור.

למה אני אומר זאת? מה פתאום אני מייחס להם כוונה כזאת להמשיך בטרור? הם בוודאי למדו לקח, הם שילמו מחיר, הם גורשו. אבל לא אני אומר שהם הולכים להחזיר עטרה ליושנה. הם, בכל ריאיון שהם נותנים, אומרים: אנחנו נשוב להיאבק בכוח, מכיוון שפלשתין דורשת מאבק עד הניצחון.

שואלים שם את מוחמד אל-זהר: הרי בסך הכול אתה קורא כאן להמשך האלימות. והוא אומר: זו לא אלימות, אלימות היא מה שעושים הישראלים. מה שאנחנו עושים זה מאבק נגד הכובש הציוני. והאיש הזה נשאר בביתו, במקום שבאותו יום יקטפו אותו באוזניו עם הפיג'מה שלו ויעבירו אותו בחזרה מעבר לגבול.

מה קרה לממשלה? זו ממשלה לא שפויה. בסדר, רציתם להחזיר. אתם חשבתם שתחתימו אותו על איזו התחייבות שהוא לא יחזור לטרור, אבל הוא אומר: אנחנו חוזרים, זו לא אלימות. כך הוא אומר בטלוויזיה, לא חשוב באיזה ערוץ, לא נזכיר פה את ערוצי הטלוויזיה.

אין שר ביטחון. אני חייב לומר זאת. אין ראש ממשלה. אומנם יש ראש ממשלה שהוא שר הביטחון והוא גם שר הפנים והוא גם שר הדתות, הוא גם אחראי לקואליציה והוא גם מנסה ליצור כל הזמן אווירה שתעצור את הבקיעים בקואליציה האבסורדית הזאת. אבל מי מופקד על ביטחון המדינה?

שר הביטחון היה צריך לזמן היום את הרמטכ"ל, את סגנו, לפגישת חירום עם הקבינט, להיערך כנגד הזרם הבלתי פוסק של פעולות הרצח והטרור, אבל הם בכלל לא בארץ, כי הוא אפילו אולי לא ידע שהרמטכ"ל נסע וסגן הרמטכ"ל במקום אחר. אני חייב לומר, שזה פשוט דבר מדהים.

שר הביטחון הזה, שהוא ראש הממשלה, חייב למנות שר ביטחון במשרה מלאה, כי הטרור פועל לא ב-FULL-TIME JOB, אלא במשרות כפול משרות כפול משרות, ואיש לא עומד בפרץ, והממשלה הזאת מאבדת תמיכה יום יום. אני אומנם שמח, אבל היא לא מאבדת תמיכה רק משום שהאידיאולוגיה שלנו, של המחנה הלאומי, מתגשמת; היא מאבדת תמיכה מכיוון שאשליות הקסם שהיא הפיצה בציבור מתפוגגות מדי יום ביומו.

אנחנו, הליכוד, יוצאים למאבק בשטח כדי לנסות לקעקע עוד את בסיס התמיכה הציבורית של הממשלה הזאת, יחד עם יתר מפלגות האופוזיציה.

מיכאל איתן (הליכוד):

באיזו צורה נצא?

צחי הנגבי (הליכוד):

אני רוצה לקרוא לחברי הכנסת, שאולי מעוניינים להצטרף אלינו, את רשימת הצמתים שבהם תיערכנה הפגנות מיום שישי הקרוב – חבר הכנסת מיקי איתן, אתה כבר מצוות לאחד הצמתים – בכל רחבי הארץ, בין השעות 13:00 ל-15:00.

אלי גולדשמידט (העבודה):

צחי הנגבי (הליכוד):

ואני קורא לתושבי טבריה להיות בצומת-גולני.

חיים אורון (מרצ):

ודוד לוי וביבי נתניהו יעמדו יחד באותו צומת, או בשני צמתים נפרדים?

צחי הנגבי (הליכוד):

אני אעדכן אותך בדיוק.

רחבעם זאבי (מולדת):

חיים אורון (מרצ):

כן.

צחי הנגבי (הליכוד):

הצעקות האלה לא על חשבוני, בבקשה.

שאול יהלום (מפד"ל):

— — —

מיכאל איתן (הליכוד):

חבר הכנסת גולדשמידט, אתה לא — — —

אלי גולדשמידט (העבודה):

למה אתה עושה לי נזק?

רחבעם זאבי (מולדת):

אני אשמור עליך.

צחי הנגבי (הליכוד):

אני אגיע לחבר הכנסת נתניהו. הוא מופיע באות יו"ד, ירושלים, ואני עדיין באות אל"ף.

חיים אורון (מרצ):

— — —

צחי הנגבי (הליכוד):

אתה, אורון, אתה גם יכול להיות.

אור-עקיבא, משעה 13:00 עד 15:00, צומת אור-עקיבא.

אלי גולדשמידט (העבודה):

מה הם סידורי ההסעה שאתה מסדר?

צחי הנגבי (הליכוד):

טבריה, צומת-גולני, משעה 13:00 עד 15:00.

שאול יהלום (מפד"ל):

צחי הנגבי (הליכוד):

חברי הכנסת עובדיה עלי ושאול עמור יהיו שם.

קריית-ביאליק וקריית-ים וקריית-מוצקין, בצמתים – בצמתים או בצמתות? גברתי היושבת-ראש, את מצומת, את בוודאי יודעת.

היו"ר א' סלמוביץ:

צמתים.

שאול יהלום (מפד"ל):

צמתים.

רחבעם זאבי (מולדת):

צומת זה זכר.

צחי הנגבי (הליכוד):

משעה 13:00 עד 15:00. חדרה – חבר הכנסת דן תיכון, בצומת כיכר חדרה. קריית-מלאכי – חבר הכנסת משה קצב, בצומת-קסטינה, ויתר חברי הכנסת מהאזור מוזמנים להצטרף.

אלי גולדשמידט (העבודה):

חבר הכנסת רפי אלול מוזמן להצטרף.

רפאל אלול (העבודה):

אומרים שלא הזמנת אותי. נעלבתי.

צחי הנגבי (הליכוד):

קדימה.

אלי גולדשמידט (העבודה):

אני הזמנתי אותך.

צחי הנגבי (הליכוד):

בשדרות, בצומת ניר-עם, בין 13:00 ל-15:00, תושבי שדרות מוזמנים. בגדרה, בין 13:00 ל-15:00 בצומת-גדרה. תושבי אילת – בצומת המשביר, בין 13:00 ל-15:00.

אלי גולדשמידט (העבודה):

צחי הנגבי (הליכוד):

באר-שבע, בצומת הקניון, בין 13:00 ל-15:00. ירוחם, בין 13:00 ל-15:00, יום ו', בצומת – – –

רפאל אלול (העבודה):

— — —

שאול יהלום (מפד"ל):

— — —

צחי הנגבי (הליכוד):

רבותי, אני מבקש.

בירוחם, בין 13:00 ל-15:00, בצומת דימונה–אילת.

רפאל אלול (העבודה):

— — —

צחי הנגבי (הליכוד):

אם זה לא על חשבוני, אני מוכן לשמוע את כל השאלות.

היו"ר א' סלמוביץ:

לא, אין דבר כזה.

צחי הנגבי (הליכוד):

רמלה, חבר הכנסת יהושע מצא, בצומת הכניסה לרמלה, ביום ו', בין 13:00 ל-15:00.

אלי גולדשמידט (העבודה):

שלא יצא עכשיו.

צחי הנגבי (הליכוד):

בתל-אביב, חברי הכנסת לימור לבנת, סילבן שלום, אברהם הירשזון, דוד מנע, בשני צמתים: צומת-תנובה וצומת דרך-נמיר-פנקס, בין 13:00 ל-15:00, יום ו'.

שאול יהלום (מפד"ל):

שם המפד"ל תפסה.

צחי הנגבי (הליכוד):

המפד"ל מוזמנת בכל מקום. אנחנו נשמח.

היו"ר א' סלמוביץ:

חבר הכנסת יהלום, אני מבקשת להפסיק את הוויכוח הזה עכשיו.

צחי הנגבי (הליכוד):

בצומת-חולון, יום ו', בין 13:00 ל-15:00, חבר הכנסת חיים קופמן. בצומת-מודיעין, שהוא צומת "אל על", שוב בין 13:00 ל-15:00. בהרצלייה, חבר הכנסת עוזי לנדאו, בצומת-אכדיה. עמק-חפר – כל מושבי האזור מוזמנים להיות אתנו בהפגנה נגד מדיניותה – איזו הגדרה אני יכול לתת? בעייתית, אמרנו; שגויה, אמרנו; פסולה, אמרנו.

בנימין טמקין (מרצ):

גברתי היושבת-ראש, הזמן כבר תם.

צחי הנגבי (הליכוד):

בין 13:00 ל-15:00, בצומת בית-ליד, עמק-חפר.

היו"ר א' סלמוביץ:

חבר הכנסת בני טמקין, אני מאוד אודה לך אם תאפשר לי לנהל את הישיבה. תודה רבה.

צחי הנגבי (הליכוד):

חבר הכנסת מיכאל איתן – – –

מיכאל איתן (הליכוד):

אני לא יודע איפה אני צריך להיות.

צחי הנגבי (הליכוד):

אתה צריך להיות בשעה 13:00 באבן-יהודה, קדימה, פרדסייה, זה צומת בני-דרור.

נעמי חזן (מרצ):

ואיפה אתה תהיה? אני מחפשת ואני לא מוצאת – – –

אלי גולדשמידט (העבודה):

הוא עושה את הסנדביצ'ים לחבר'ה.

צחי הנגבי (הליכוד):

רבותי, אתם חושבים שזה מצחיק, אני יודע.

אלי גולדשמידט (העבודה):

אבל זה מגוחך, מה שאתה עושה עכשיו.

צחי הנגבי (הליכוד):

הציבור חושב שזה עצוב. אם ביום שישי, במקום לבלות בקניונים, הוא צריך להתייצב בכל צומת בארץ כדי להביע שאט נפש ממדיניות הממשלה, אז באמת מצבכם עגום.

אלי גולדשמידט (העבודה):

צחי הנגבי (הליכוד):

צומת רעננה-כפר-סבא, שוב חבר הכנסת עוזי לנדאו וחבר הכנסת מיקי איתן. גם אתה חייב להיות שם, חבר הכנסת איתן, אין ברירה. זה כשאתה חוזר לכוכב-יאיר.

בנימין טמקין (מרצ):

אתה נשמע כמו המטוס הקל של "אל על", תאמין לי.

צחי הנגבי (הליכוד):

אתם נשמעים לי כמי שנמצאים בדרך לטוס מהשלטון במדינה הזאת.

רחבעם זאבי (מולדת):

צחי הנגבי (הליכוד):

בצומת קריית-אוונו, חברת הכנסת נעמי בלומנטל. בצומת רמת-גן, צומת-עלית, חבר הכנסת דוד מנע.

אני חייב לעדכן את חברת הכנסת נעמי חזן, שבאותה שעה אני בצומת מבשרת-ציון, הידוע לתושבי האזור – – –

בנימין טמקין (מרצ):

– – –

צחי הנגבי (הליכוד):

בני טמקין, כחבר היישוב – – –

בנימין טמקין (מרצ):

– – –

צחי הנגבי (הליכוד):

בשעה 13:00.

היו"ר א' סלמוביץ:

אני מבקשת לא להפריע כעת. כשאתם תעלו לדוכן תאמרו את מה שאתם רוצים. אני מבקשת.

בנימין טמקין (מרצ):

– – –

היו"ר א' סלמוביץ:

חבר הכנסת טמקין, אתה מדבר ללא רשותי, ואני מבקשת ממך לא להפריע כרגע.

צחי הנגבי (הליכוד):

בירושלים, בכניסה לעיר, חברי הכנסת בנימין נתניהו, בני בגין, דן מרידור ומשה נסים, בשעה 13:00, בכניסה לירושלים.

בנימין טמקין (מרצ):

איפה דוד לוי?

צחי הנגבי (הליכוד):

הוד-השרון, בצומת-הירקון, בשעה 13:00; בני-ברק, צומת ז'בוטינסקי-מודיעין, בשעה 13:00.

אלי גולדשמידט (העבודה):

דוד לוי לא מצוות?

צחי הנגבי (הליכוד):

אני אברר אתו את הנושא.

אלי גולדשמידט (העבודה):

תבדוק מה עם דוד לוי, אל תדאג.

היו"ר א' סלמוביץ:

חבר הכנסת גולדשמידט, אני מבקשת ממך לא להפריע כרגע.

צחי הנגבי (הליכוד):

אני רוצה לומר לכם משהו מניסיונו האישי של חבר הכנסת מיקי איתן. אנחנו הזהרנו מפני המצב הזה, זה לא חדש. ידענו שבתוך תקופה קצרה מאוד המונים, הייתי אומר עשרות אלפים, שהצביעו בבחירות האחרונות כדי להעניש את הליכוד – ובצדק רצו להעניש את הליכוד על יריבויות ועל מאבקים, החליטו להצביע בעד המערך.

בנימין טמקין (מרצ):

צחי הנגבי (הליכוד):

והאנשים האלה לא יודעים איך לכפר על חטאם. אני נתקל בהם יום-יום. הם לא יודעים איך. לו יכלו למצוא איזו מכונת זמן שתחזיר אותם אחורה רק לחצי שנייה אל הקלפי – היד הזאת שלקחה את הפתק והכניסה את ערפאת לשליטה בתהליך המדיני לא יודעת איך להוציא את הפתק הזה. אנחנו הזהרנו. חבר הכנסת מיכאל איתן, כנציגנו בוועדת הבחירות המרכזית, עמד במצב מביך. קרא לו השופט ואמר לו: יש מודעה של הליכוד, שבה אתם עשיתם איזו דיאגרמה כזאת של רבין, אחרי זה פרס, אחרי זה יוסי שריד, אחרי זה ביילין, אחרי זה דראושה ובסוף ערפאת. איך אתם יכולים לתת מודעת הסתה כזאת? מה הקשר בין רבין לערפאת? אני מבקש, אמר השופט למיקי איתן, תבטלו את המודעה הזאת או את התשדיר. כל דבר כזה מסית כשאתם הולכים לפרסם אותו בניגוד לחוקי הבחירות. והליכוד נאלץ היה להיעתר. כמובן, הוא לא היה יכול להוכיח, כל זמן שהמעשה לא מתרחש בפועל, את הקשר הישיר, הבלתי-אמצעי, בין רבין לערפאת.

והמציאות היום, רבותי, מוכיחה את הקשר הזה, המציאות של השעות האלה. מי מייצג אותנו במשא-ומתן, רבין הביטחוניסט? – יוסי שריד. הרי זה אבסורד שבאבסורדים.

בנימין טמקין (מרצ):

וזה אוכל אותך.

צחי הנגבי (הליכוד):

האיש הזה, שמודיע מעל כל במה שהוא מתנגד למדיניות הממשלה – –

בנימין טמקין (מרצ):

וזה אוכל אותך.

היו"ר א' סלמוביץ:

חבר הכנסת בני טמקין, שמענו. כמה פעמים?

בנימין טמקין (מרצ):

זו קריאת ביניים.

היו"ר א' סלמוביץ:

קריאת ביניים אחת. עשר פעמים שמענו אותך. מה זה?

צחי הנגבי (הליכוד):

— שהוא בעד מדינה פלשתינית, שהוא בעד נסיגה ופינוי טוטלי, האיש הזה הוא הנציג שלנו, שלי, של בני טמקין?

בנימין טמקין (מרצ):

כן, כן.

נעמי חזן (מרצ):

כן.

צחי הנגבי (הליכוד):

בדיון על ביטחון ישראל כנגד הדרישות חסרות הרסן של הצד הפלשתיני, שיוסי שריד הוא בכלל שותף ראשון אתם זה שנים? אז הוא הנציג היום? או שמעון פרס? עם כל הכבוד, האדם תרם למדינת ישראל תרומה נכבדה, אולי יותר מכל אחד בבית הזה – בצעירותו. בשנים האחרונות האיש הזה עוסק, מתוך אמונה פנימית אובססיבית, בדבר אחד: בחזרה לגבולות 67. והאיש הזה מייצג אותנו במשא-ומתן שנועד לדידו של ראש הממשלה למנוע חזרה לגבולות 67.

היו"ר א' סלמוביץ:

משפט סיום, חבר הכנסת הנגבי.

צחי הנגבי (הליכוד):

רבותי, הקרקע בוערת מתחת לרגליה של הממשלה הזאת, היא לא תוציא את ימיה.

אני מבקש מכל הציבור וממי ששומע אותי להצטרף להפגנות ההמונים של הליכוד ביום שישי הקרוב בכל צומת בערי ישראל הגדולות, להפלתה של הממשלה הזאת. ככל שנמהר כן ייטב.

היו"ר א' סלמוביץ:

תודה רבה לחבר הכנסת צחי הנגבי. אני מזמינה את חברת הכנסת נעמי חזן, בבקשה. אחריה – חבר הכנסת בנימין טמקין, ואחריו – חבר הכנסת שאול יהלום.

נעמי חזן (מרצ):

גברתי היושבת-ראש, כנסת נכבדה, שלא כקודמי, לא אתן מודעות בעיתונות מעל דוכן הכנסת.

אני רוצה להתייחס לנושא, שהוא נושא מהותי גם בתקציב של שנת 1994 וגם נמצא על סדר-היום הציבורי היום. אני מדברת על כל מה שקשור בהשקעות בהון אנושי. הנושא של הון אנושי חייב שיהיה לו מקום מכובד בסדר העדיפויות של מדינת ישראל היום ובעתיד. אבל, גברתי היושבת-ראש, היום הוא היום השני לשביתת אזהרה של הסגל האקדמי באוניברסיטאות.

הסגל האקדמי של האוניברסיטאות שובת עכשיו שביתת אזהרה, משום שהשכר הממוצע של פרופסור מן המניין הוא כ-3,700 שקלים נטו לחודש, משום שהשכר הממוצע של מרצה באוניברסיטאות ללא קביעות הוא פחות מ-2,500 שקלים בממוצע לחודש. אני לא מכירה מרצה אחד או מרצה אחת באוניברסיטה במדינת ישראל שמסוגלים לחיות ברמה כזאת. לכן כל המרצים במדינה עובדים לפחות משרה וחצי; לפעמים, בלית ברירה, הם עובדים שתי משרות.

המצב בקרב תלמידים לתואר שלישי, דוקטורנטים, שהם אלה שמחזיקים את ההוראה השוטפת בתרגילים ובמעבדות באוניברסיטאות, בכי רע. באוניברסיטה העברית דוקטורנטים מועסקים רק שמונה חודשים בשנה, הם לא זכאים כלל לזכויות סוציאליות. יתירה מזאת, אפילו עם השלמות של מלגות מחיה, דוקטורנט, מתרגל, או מי שעובד במעבדות יחד עם סטודנטים, מרוויח פחות, כן, פחות מ-2,000 שקלים לחודש.

לפני כשנה שבתו אנשי הסגל האקדמי באוניברסיטאות וביקשו שתוקם ועדה שתבחן את כל הנושא של מבנה השכר של הסגל האקדמי ושל שחיקת השכר. ואומנם, ועד ראשי האוניברסיטאות הקים ועדה כזאת בראשות רב-אלוף במילואים צבי צור. הוועדה הזאת הגישה את המלצותיה בספטמבר השנה. גברתי היושבת-ראש, ברשותך, אני רוצה לצטט חלק מהממצאים של הוועדה.

ועדת-צור קבעה, כי למערכת ההשכלה הגבוהה תפקיד מכריע בקביעת רמתה התרבותית, הרוחנית, הטכנולוגית והמדעית של מדינת ישראל, וכן היא חיונית בתחום הביטחוני לשמירת פער האיכות בינינו לבין מדינות ערב. לפי ועדת-צור, יש לדאוג לכך ששכרו של מרצה מתחיל יעמוד על סכום שיאפשר רמת חיים סבירה למשפחה, ושעדכון השכר ייעשה על-ידי הצמדה לשכר הממוצע במשק. הוועדה גם קבעה, ששכר הסגל האקדמי לוקה הן ברמת השכר, הן במבנה השכר, שלא נותן עידוד מספיק לקידום המצוינות, והן במנגנון עדכון השכר.

חבר הכנסת איתן, שלושה חודשים חלפו מאז הגשת דוח ועדת-צור לוועד ראשי האוניברסיטאות, דובר לא קרה בכל מה שקשור לעדכון שכר המרצים.

אם לא תהיה היענות לדרישה הזאת, לא תהיה מצוינות באוניברסיטאות, אנחנו לא נוכל להמשיך להתפאר במערכת ההשכלה הגבוהה במדינת ישראל ולא ניתן עידוד להשקעות הון ברמה גבוהה.

ברicht המוחות היום מהארץ, בעיקר בקרב אקדמאים, היא מדאיגה במיוחד, ומי שבאמת רוצה לחשוב על עידוד הכלכלה במדינת ישראל באמצעות השקעות הון חייב לתת את דעתו בראש ובראשונה למעמד ולשכר של הסגל האקדמי.

גברתי היושבת-ראש, בתקופה האחרונה גברו התביעות לפתיחת האוניברסיטאות לכל מי שרוצה לקבל השכלה גבוהה. אם אינני טועה, את עצמך הגשת הצעת חוק לביטול המבחן הפסיכומטרי. אינני מסכימה לדבר הזה, משום שאנחנו חייבים לשמור על מסננת שתקבע סטנדרדים מינימליים להשכלה הגבוהה. אבל צדקת בדבר אחד, צדקת בכורח להרחיב בצורה ניכרת את מערכת ההשכלה הגבוהה במדינת ישראל.

שאלתי לחברי הכנסת, שאמורים לעסוק היום בחוק ההסדרים במשק ובתקציב המדינה: מי ילמד את כל הסטודנטים שזכאים לקבל השכלה גבוהה במדינת ישראל? מי ילמד אותם – אנשים שמרוויחים 2,500 שקלים בארץ ומקבלים הצעות עבודה מהאוניברסיטאות הטובות בעולם, עם מינימום של 100,000 דולר לשנה? מי ילמד את הסטודנטים האלה?

לכן, נקודת הסיכום שלי היא כנקודת הפתיחה: חיזוק המרצים והשכר של המרצים הוא שלב ראשון בהרחבת תשתית ההשכלה הגבוהה במדינת ישראל. ללא תשתית רחבה, איתנה ומצוינת של ההשכלה הגבוהה בישראל לא יהיה פיתוח כלכלי ואנושי בקנה מידה רחב בעתיד.

לכן, כל מי שמודאג היום מנושאים חברתיים וכלכליים, שיקדיש חלק בלבד מתשומת לבו לעובדה, שקרוב ל-100,000 סטודנטים מושבתים היום במערכת ההשכלה הגבוהה משום ששכר הסגל האקדמי הוא מחפיר בשביל מדינה שרוצה, שואפת ויכולה להגיע למצוינות. תודה רבה.

היו"ר א' סלמוביץ:

תודה רבה לחברת הכנסת נעמי חזן. אני מזמינה את חבר הכנסת בנימין טמקין, בבקשה. אחריו – חבר הכנסת שאול יהלום. ואחריו – חבר הכנסת רן כהן.

בנימין טמקין (מרצ):

גברתי היושבת-ראש, כנסת נכבדה, גם הפעם, בהסתייגות הזאת, אני רוצה לחלק את דברי לשני חלקים. קודם כול לומר כמה עובדות בנושא העלייה והקליטה, מכיוון שחבר הכנסת גור ואחרים התייחסו לשינויים שחלו עם עליית הממשלה הנוכחית בהשוואה לממשלה הקודמת; אני פשוט רוצה להפריע לתיאוריות שלהם בכמה עובדות יסוד ואחר כך אעבור לנושא המדיני.

אני רוצה לדבר על כמה שינויים שקרו מאז קמה הממשלה הנוכחית. האבטלה בקרב העולים ירדה מ-39% ב-1991 ל-29% ב-1992 ול-20% ב-1993. 35,000 משפחות עולים מימשו משכנתאות ב-1993, לעומת 25,000 ב-1992. לראשונה אחרי ארבע שנים וחצי עודכן הסיוע בשכר הדירה. הובטחה קליטתם של 1,600 מדענים בכל אחת מהשנים 1992 עד 1994, ול-6,000 מדענים נמצאה עד כה תעסוקה במדע. הועלתה תקופת הסיוע לסטודנטים עולים לשלוש שנים ומספרם גדל מ-12,000 ל-13,500. אומצה מדיניות של קירוב העולים מחבר המדינות גם למורשה היהודית בדרך פלורליסטית ומתקדמת. גם בתחום קליטת עולי אתיופיה חלו שינויים חשובים במבצע משכנתאות חסר תקדים. במשך שבעה חודשים רכשו כשליש ממשפחות העדה דירות קבע, והמהלך נמשך. האבטלה בקרבם ירדה מ-40% ל-15%. מספר הסטודנטים יוצאי אתיופיה עלה מ-148 לפני שנתיים ל-245 לפני שנה ול-440 כיום. אלה רק כמה מהעובדות לגבי העלייה.

עכשיו אני רוצה להתייחס לנושא המדיני, ואני רוצה לדבר גם אל חברי הכנסת וגם אל הציבור שמסתכל עלינו דרך הטלוויזיה. אנחנו שומעים שעות על גבי שעות, ושמענו עכשיו את חבר הכנסת צחי הנגבי מדבר על הבעיות והסכנות הכרוכות בהסכם העקרונות בינינו לבין הפלשתינים. בואו נבדוק את עובדות היסוד. עובדות היסוד הן, שמאז 1967, כמובן במספרים משתנים, באופן יסודי 5 מיליוני ישראלים, הכוללים כ-800,000 אזרחים ערבים, אזרחיה של מדינת ישראל, שולטים על כ-2 מיליוני פלשתינים בגדה המערבית וברצועת-עזה.

שאול יהלום (מפד"ל):

יהודה ושומרון.

בנימין טמקין (מרצ):

נו באמת, אז תשנה את השם – תשנה את המציאות, על בסיס אורול. בסדר גמור, אין בעיות. ועדיין נשארת העובדה ש-5 מיליוני ישראלים – – –

שאול יהלום (מפד"ל):

— — —

בנימין טמקין (מרצ):

תן לי, חבר הכנסת יהלום. בוא נעשה הסכם. עוד דקה אתה עולה. אתה רוצה שאני אפריע לך כל שנייה? פעם אחד תן לי לומר את הארגומנט במלואו.

היו"ר א' סלמוביץ:

חבר הכנסת יהלום, אני לא מאפשרת לך לדבר כעת. כשתורך יגיע תשיב לו כאוות נפשך בהתאם.

בנימין טמקין (מרצ):

אותה מציאות יוצרת – על אף כל הנאומים שאנשים יכולים לנאום – בכל העולם ובכל הניסיונות ההיסטוריים, וגם אצלנו, מצב של מרד על בסיס אתני, על בסיס לאומי, על בסיס דתי. איך אני יודע שזה מה שמצפה לנו לאורך זמן אם לא נשנה את הכיוון? מכיוון שזה כבר קורה לנו. מכיוון שמי שלא מבין, שאם לא ניתן פתרון לאומי לבעיה הפלשתינית, היא תלבש צורה של פונדמנטליזם דתי קיצוני – לא מבין את מהות הבעיה.

חוץ מלומר כמה בעיות יש עם ההסכם, ואנחנו מודעים לבעיות, אנחנו יודעים את הבעיות, אתם לא אומרים אף פעם מה הסיכוי ומה הדרך שבה אפשר לשנות את הכיוון של הסכסוך בינינו לבין הפלשתינים, לשים קץ לאלימות הזאת בינינו לבינם.

עכשיו אני רוצה לומר כך: איך אני יודע שזה מה שמצפה לנו? אני יודע שזה מה שמצפה לנו מכיוון שזה כבר קורה לנו, מכיוון שהאינתיפאדה היא רק הביטוי הראשון והבולט של אותה תופעה המתרחשת בכל מיני מקומות אחרים בעולם. אני פונה אל הציבור בישראל שיחשוב לשנייה, מה זה הניסיון היוגוסלבי בין הסרבים לבין הקרואטים; מה הניסיון בקפריסין בין הטורקים לבין היווונים; מה זה הניסיון בצפון-אירלנד, בין הקתולים לבין הפרוטסטנטים. מה זה אפילו בקנדה – אתה לא מבין על מה הם נאבקים שם, פתאום אתה מגלה שדוברי הצרפתית רוצים לקבל אוטונומיה כזו או אחרת, ואפילו עצמאות מדוברי האנגלית.

שאלו יהלום (מפד"ל):

נותנים להם.

בנימין טמקין (מרצ):

פה אתה נמצא במצב של סכסוך עם מי שאתה שולט עליהם, ומסביב לך מדינות ערב, השייכות לאותו מחנה לאומי כולל, גדול, של האומה הערבית הגדולה.

רחבעם זאבי (מולדת):

לכן צריך להעביר אותם לקפריסין – – –

היו"ר א' סלמוביץ:

חבר הכנסת זאבי, אתה לא יכול להפריע כעת.

בנימין טמקין (מרצ):

עשה לי טובה. מכיוון שכך, מי שרוצה למנוע הידרדרות למלחמה אתנית פנימית אין-סופית, על אף כל הנאומים שלכם, ומי שלא מבין שאם המלחמה האתנית הזאת בינינו לבין הפלשתינים תימשך, גם תהיינה מלחמות עם השכנות שלנו, והמלחמות האלה לא יכולות לפתור בעיה – לאיזו מסקנה אתה מגיע? המסקנה היחידה היא, שצריך אומנם להיפרד מן העם הפלשטיני, אבל צריך להיפרד ממנו באופן היחיד שהוא גם מציאותי.

רחבעם זאבי (מולדת):

עד נהר הירדן.

היו"ר א' סלמוביץ:

חבר הכנסת זאבי, לא להפריע עכשיו.

רחבעם זאבי (מולדת):

אני נותן לו כיוון מחשבה.

בנימין טמקין (מרצ):

והוא גם מציאותי, והוא גם מוסרי, והוא גם מתאים לתנועה הציונית. להיפרד מהם בכבוד על-ידי הכרה הדדית, ויש לזה מחיר טריטוריאלי.

אתם לא מתנגדים להסכם, מכיוון שיש בו בעיה כזו או אחרת. תגידו את האמת לעם, אתם מתנגדים להסכם גם לולא היו הבעיות האלה, מכיוון שאתם לא מוכנים לשלם את המחיר הטריטוריאלי הכרוך בהסכם הזה. ומכיוון שכך, אתם מחפשים את הבעיות כל הזמן ומדגישים את הבעיות כל הזמן.

אני אומר לכם, אמרתי את זה קודם ואני חוזר, היתה אמינות גדולה מאוד לתביעות שלכם לשפר את ההסכם ולהכניס ביטחונות, אילו אמרתם: ואז היינו תומכים בהסכם. אבל אתם מתנגדים בכלל להכרה בעובדה שיש עם פלשתיני, לעובדה שלעם הפלשתיני הזה יש מנהיגות. אם אתה לא מדבר עם המנהיגות הלאומית, אתה נשאר רק עם ה"חמאס" בשטח. מי שלא רצה להבין את זה הוא זה שלא רצה לדבר עם חוסיין וקיבל את אש"ף; לא רוצה לדבר עם אש"ף – יקבל את ה"חמאס". מכיוון שהם שומעים לקולות שבאים אני לא יודע מאיפה, והם מוכנים להרוג ולהיהרג כל הזמן, אין לך דיון אתם.

לאן אנחנו מגיעים? למצב שעל אף הבעיות שיש בהסכם, ויש הרבה בעיות עם ההסכם, ועל אף הסיכונים שיש בהסכם, ויש סיכונים בהסכם, ההבדל בין העמדה שלנו לעמדה שלכם הוא, שיש בכיוון שלנו גם סיכוי לשינוי. ומה שהעם רוצה, על אף כל הקריאות של צחי הנגבי לעם, להמונים וכדומה – ההמונים מבינים מה שצחי הנגבי לא מבין, שאסור למדינת ישראל להמשיך במצב שאנחנו שולטים על אוכלוסייה כל כך גדולה, שאנחנו נמצאים במאבק מתמיד אתה. זה מוביל בהכרח רק למלחמות נוספות.

אנחנו אומרים בפשטות: צריך לפתור את הבעיה הפלשתינית, וצריכים להיות שני אלמנטים לפתרון הזה: 1. פתרון שכולל גם מתן תחושה לפלשתינים שהם קיבלו משהו שהוא שלהם. קונפדרציה עם ירדן? שתהיה קונפדרציה עם ירדן. אבל שהם ירגישו שזה גם שלהם; שהפספורט הזה הוא שלהם; שהדגל הזה הוא שלהם; שהממשל הזה הוא שלהם. 2. שכל שטח שיוחזר על-ידינו בשלב שנגיע לזה יהיה שטח מובטח מבחינה ביטחונית בשביל מדינת ישראל; שיהיו פירוזים ותהיה נוכחות ביטחונית ישראלית במקום שתהיה.

אבל צריך לומר את האמת לעם פעם אחת. אתה מוכן לווייתור טריטוריאלי תמורת שלום או לא מוכן? מי שלא מוכן לא ימצא לעולם עם מי לדבר. הוא סתם מעלה את הבעיות כאילו הוא מתנגד כיוון שנותנים נשק למשטרה. ואם לא היו נותנים נשק למשטרה הפלשתינית? בוא נניח, חבר הכנסת יהלום, שעסוק שם עכשיו, אני שואל אותך – אם לא היו נותנים נשק למשטרה הפלשתינית, היית מסכים להסכם?

שאלו יהלום (מפד"ל):

אתה תישאר לשמוע את התשובה? – – –

היו"ר א' סלמוביץ:

חבר הכנסת יהלום.

בנימין טמקין (מרצ):

גם כן לא, אתה אומר. נכון, כי בקיצור – – –

רחבעם זאבי (מולדת):

– – – בעבר הירדן.

בנימין טמקין (מרצ):

כי אתם מבטיחים לעם ישראל רק דבר אחד – המשך המלחמות, המשך ההרג והמשך הנאומים הפטריסטיים שלכם, שלא פותרים בעיה ולא משנים דבר. הם רק חוזרים על עצמם פעם אחר פעם.

אנחנו אומנם התחלנו בעידן חדש. העידן החדש הזה הוא עידן של הידברות; הוא עידן של סיכונים מחושבים; הוא עידן שבו גם הפלשתינים יצטרכו להבין, שהם לא יכולים להשיג את הכול. ואותו דבר אנחנו צריכים לעשות.

רחבעם זאבי (מולדת):

למה אתם לא מצליחים בזה? – – –

היו"ר א' סלמוביץ:

חבר הכנסת זאבי.

רחבעם זאבי (מולדת):

– – – אין לכם עם מי לדבר.

היו"ר א' סלמוביץ:

חבר הכנסת זאבי.

בנימין טמקין (מרצ):

אם אתה כל כך בטוח, אין לך מה לדאוג, ובכל זאת אני אומר לך – – –

רחבעם זאבי (מולדת):

— — —

היו"ר א' סלמוביץ:

חבר הכנסת זאבי.

בנימין טמקין (מרצ):

אתה צריך להיות מודאג, מכיוון שיהיה הסכם, ותהיה אוטונומיה פלשתינית, ויהיה הסכם סופי בינינו לבין הפלשתינים, המבוסס על פשרה טריטוריאלית ועל הכרה הדדית בין שני העמים. זה יקרה. וזה לא המקום היחיד – – –

היו"ר א' סלמוביץ:

חבר הכנסת טמקין, משפט סיום.

בנימין טמקין (מרצ):

וזה לא המקום היחיד בעולם. קורה גם במקומות אחרים – – –

רחבעם זאבי (מולדת):

— — — שלושה רבעים מהבית הלאומי – – –

היו"ר א' סלמוביץ:

חבר הכנסת זאבי.

בנימין טמקין (מרצ):

אני רוצה לומר את המשפט האחרון. גם במקומות אחרים שבהם אויבים לשעבר מנסים להידבר ביניהם יש כוחות שחור המנסים למנוע את ההסכמים האלה. כי הם חיים על המלחמה. כי הם חיים על השנאה. כי הם חיים על הפחד.

רחבעם זאבי (מולדת):

בכמה מלחמות היית?

היו"ר א' סלמוביץ:

חבר הכנסת זאבי.

בנימין טמקין (מרצ):

תסלח לי – – –

רחבעם זאבי (מולדת):

אני הייתי במלחמות. אתה לא היית בשום מלחמה.

היו"ר א' סלמוביץ:

חבר הכנסת זאבי, קראתי אותך לסדר בפעם הראשונה.

בנימין טמקין (מרצ):

הכרתי אותך. אני רוצה להגיד לך – אני משאיר לך את המומחיות במלחמה. אני משאיר לך את המומחיות הזאת – – –

היו"ר א' סלמוביץ:

חבר הכנסת טמקין.

בנימין טמקין (מרצ):

למה שאתה לא מומחה בשום פנים ואופן זה לשלום – – –

היו"ר א' סלמוביץ:

חבר הכנסת טמקין.

בנימין טמקין (מרצ):

אתה מבין, אני לבן שלי לא רוצה להשאיר את המומחיות שלך למלחמה. אני רוצה שהוא יהיה מומחה לשלום.

היו"ר א' סלמוביץ:

חבר הכנסת טמקין, אני מדברת אליך.

בנימין טמקין (מרצ):

תודה.

היו"ר א' סלמוביץ:

תודה רבה לחבר הכנסת טמקין.

רחבעם זאבי (מולדת):

— — —

היו"ר א' סלמוביץ:

אני מזמינה כעת את חבר הכנסת שאול יהלום. אחריו – חבר הכנסת רן כהן, ואחריו – חבר הכנסת רענן כהן.

שאול יהלום (מפד"ל):

גברתי היושבת-ראש, חברי הכנסת הנכבדים, חבר הכנסת טמקין, אני נענה לאתגר – – –

בנימין טמקין (מרצ):

להפריע לך?

שאול יהלום (מפד"ל):

איך שתרצה.

היו"ר א' סלמוביץ:

אין "איך שתרצה". אין דבר כזה.

שאול יהלום (מפד"ל):

מבחינתי. מבחינת היושבת-ראש – – –

היו"ר א' סלמוביץ:

מה זה מבחינתך?

שאול יהלום (מפד"ל):

מבחינתי, אם הוא רוצה הוא מוזמן. מבחינתך זו בעיה. אני אומר את דעתי.

בכל אופן, לפני שניגש לעצם העניין, אני רק רוצה להבהיר לגברתי היושבת-ראש הנכבדה ולכל חברי הכנסת מה היה בקריאת הביניים. קבע היועץ המשפטי לממשלה שאותם אזורים – – –

היו"ר א' סלמוביץ:

חבר הכנסת יהלום, לפני שאתה ממשיך. זה לא משנה מה היה בקריאת הביניים. משנה שזו היתה קריאת ביניים ארוכה, ולא יכולתי לאפשר לך.

שאלו יהלום (מפד"ל):

אני רק חוזר ואומר על מה זה היה. קבע היועץ המשפטי לממשלה, שמבחינת החוק והנוהל, בכלל זה ברשות השידור, האזורים שאליהם התכוון חבר הכנסת טמקין צריכים להיקרא יהודה ושומרון, ולא הגדה המערבית. לכן, כאשר הוא אמר "הגדה המערבית", לעניות דעתי, היושב-ראש של אותה ישיבה, שבמקרה היית את, היה צריך להעיר לו – יהודה ושומרון. ולכן הערתי את ההערה.

בנימין טמקין (מרצ):

שאלו יהלום (מפד"ל):

לעצם העניין. חבר הכנסת טמקין, בוא נראה על מה הוויכוח.

בנימין טמקין (מרצ):

היו"ר א' סלמוביץ:

חבר הכנסת טמקין.

שאלו יהלום (מפד"ל):

בוא נראה על מה הוויכוח. כאשר התנועה הציונית התחילה את דרכה, היתה הצעה; נגיד בינינו לבין עצמנו – הצעה מאוד הגיונית. היא אמרה: אם אתם נכנסים למקום הזה שנקרא ארץ-ישראל, אתם נכנסים לאלף בעיות. יש שם ערבים, ויש שם פלשתינים, והם רוצים את הארץ, והם גרים כאן. בואו ניתן לכם פתרון במקום אחר – באוגנדה. העם היהודי חייב פתרון, אין כל ספק, העולם הגיע למסקנה – בעיקר אחרי מה שקרה לנו בשואה, מבחינת אנטישמיות – צריך לתת לכם פתרון. למה לכם – – –

בנימין טמקין (מרצ):

אוגנדה היה לפני השואה.

היו"ר א' סלמוביץ:

חבר הכנסת טמקין.

שאול יהלום (מפד"ל):

נכון. אבל התגברות המגמה לתת לנו מדינה היתה אחרי השואה. ועם כל הכבוד, הרי גם הרצל בגלל האנטישמיות הגיע למסקנה שהוא לא יכול להתבולל, כאשר הוא ישב במשפט דרייפוס; ועכשיו, בדיוק בחודש ינואר, יגיע המועד – 99 שנים למשפט הזה.

מה קרה באותה תקופה? אמרו לנו: למה לכם להיכנס לכל הבעיה הזאת? ניתן לכם מקום – אולי היו מוצאים לנו מדבר, אולי אוגנדה, ללא בעיות, אין עם אחר – ובואו תהיו שם. היה ויכוח בתנועה הציונית, והוכרע שנכנסים לארץ-ישראל מסיבות היסטוריות, דתיות ולאומיות.

אלי גולדשמידט (העבודה):

חבר הכנסת יהלום, אין לך שום טענות לתקציב. במשך ששתיים – – –

היו"ר א' סלמוביץ:

חבר הכנסת גולדשמידט, גם חבריך לסיעה – – –

אלי גולדשמידט (העבודה):

אני רק – – –

היו"ר א' סלמוביץ:

אבל אני לא אפשרתי לך, אתה לא יכול לפנות אליו ככה באמצע.

שאלו יהלום (מפד"ל):

חבר הכנסת גולדשמידט, אני הייתי מאוד מכבד את הערתך אילו היא היתה נאמרת גם לחבר הכנסת טמקין.

אלי גולדשמידט (העבודה):

אתה יודע מה? אני מכון אותה גם לחבר הכנסת טמקין.

היו"ר א' סלמוביץ:

חבר הכנסת גולדשמידט.

שאלו יהלום (מפד"ל):

אבל רטרואקטיבית אתה לא יכול לכוון. אני מודיע לכל חברי הכנסת, שהנושא שבו רציתי לעסוק עכשיו הוא יישום חוק חינוך מיוחד. לצערי הרב, חבר הכנסת טמקין סטה מהנושא התקציבי ודיבר במלוא הלהט על הנושא המדיני. אני חושב שהדברים זקוקים לפחות לתשובה.

אמרנו: נכנסים למקום הזה, לארץ-ישראל, עם כל המשמעות הבעייתית, עם ערביי ארץ-ישראל. כך הלכה התנועה הציונית. אנחנו טוענים, שהדרך הציונית לא נגמרה ב-1947.

למעשה, אתם באים ואומרים לנו: תשמעו, מה ששחררנו ברגע מסוים, כשהיו לנו רובים צ'כים ו"דוידקות", ב-1947 – מכאן ואילך כל דבר אחר לא חוקי, לא מוסרי. אנחנו באים ואומרים: אין לנו שאיפות אימפריאליסטיות, ואנחנו בסך הכול שמים את הקו בירדן. אבל אנחנו אומרים: לא זה שב-1947, אלא ההיגיון צריך להדריך אותנו. לכן יש מחלוקת. ומייד אני אגיד.

רן כהן (מרצ):

למה הירדן. יש שתי גדות לירדן...

שאלו יהלום (מפד"ל):

הרי דיברנו לא על הגדה.

לדידכם, זאת הנקודה, חבר הכנסת טמקין, לכן אל תבוא אלינו בשאלות אמינות. אנחנו אומרים: אתם לא מקבלים את הגישה הזאת, ומוכנים ללכת להרבה פחות מהגישה המקסימליסטית של ארץ-ישראל עד הירדן. לדעת המפד"ל, אם ירצה השם, בתקופה מסוימת נגיע, בסופו של דבר, ונרצה להגיע – לא מייד, בגלל אותם 2 מיליונים – לריבונות עד הירדן; ריבונות ישראלית. אבל אתם, שאתם לא מוכנים לה, ומוכנים לפחות מזה, אולי יותר מזה במובנים אחרים, אנחנו שואלים אתכם: איך הידרדרתם למצב קשה כל כך, שבו אתם מגיעים למצב של הסכם שלא יביא שלום? גם אם אתה אומר: הכול בתנאי שנביא שלום. אבל אם יתברר לך שההסכם שאתה מביא אליו, אפילו שלום הוא לא מביא, שהוא הערך היחיד? כי אצלנו עדיין, נניח, חוץ מהשלום, רוצים גם את ארץ-ישראל. אני מודה בזה. אבל אתה אומר: אני מוכן למעשה להגיע לגבולות 1947, אלא שאני מצפה שתמורת זה אני אקבל שלום אמת. אנחנו באים ואומרים לך: אין לך שלום אמת.

בנימין טמקין (מרצ):

— — — למה אתה חוזר על זה? אתה יודע על מה מדובר — — —

שאלו יהלום (מפד"ל):

אני אגיד לך למה 1947. כיוון שקודם כול אתם אומרים ובמדיניות שלכם אתם גורמים למדינה פלשתינית בגבולות 1947, חוץ מדבר אחד — — —

בנימין טמקין (מרצ):

מאיפה אתה ממציא את זה?

נעמי חזן (מרצ):

— — —

שאלו יהלום (מפד"ל):

הנה, יושבת מאחוריך חברת סיעתך, חברת הכנסת נעמי חזן, ואומרת: אלה הגבולות המקובלים במשפט הבין-לאומי.

נעמי חזן (מרצ):

אמרתי שאתה מטעה את הציבור, ואתה יודע את זה היטב.

שאול יהלום (מפד"ל):

מדוע אני מטעה את הציבור?

נעמי חזן (מרצ):

בנימין טמקין (מרצ):

היו"ר א' סלמוביץ:

זה לא יכול להתנהל כך. חברת הכנסת נעמי חזן, קראת קריאת ביניים ובזה זה נגמר.

נעמי חזן (מרצ):

היו"ר א' סלמוביץ:

חברת הכנסת נעמי חזן.

שאול יהלום (מפד"ל):

אתם תומכים בהסכם עקרונות שנותן את השטח לשליטת ערפאת בתוך כמה חודשים, חוץ מירושלים – ומייד אגיד על זה מלה – אתם נותנים עד גבולות 1947. מה השאלה פה, ריבוננו של עולם?

נעמי חזן (מרצ):

היו"ר א' סלמוביץ:

חברת הכנסת חזן, את לא יכולה לעשות את זה כל הזמן.

שאול יהלום (מפד"ל):

מה את לא נותנת מ-1947?

נעמי חזן (מרצ):

שאול יהלום (מפד"ל):

אין הבדל.

אברהם פורז (מרצ):

נהרייה לפי תוכנית החלוקה – – –

היו"ר א' סלמוביץ:

נכון, ואני גרה שם.

שאול יהלום (מפד"ל):

גבולות שביתת הנשק של מלחמת השחרור. בירושלים, שאתם מצהירים יום ולילה שאתם תשמרו עליה, אפילו סגן שר החוץ כבר מציע תוכנית רבעים, ואנחנו למדנו שכל מה שאומר סגן שר החוץ בסוף מתבצע פי אלף יותר מאשר אומרים שר החוץ וראש הממשלה.

אלי גולדשמידט (העבודה):

אנחנו לא ניתן.

שאול יהלום (מפד"ל):

כן, אני רואה איך אתם לא נותנים. עד עכשיו גם רובים אתם נותנים, אז את זה לא תיתנו?

לכן אנחנו מגיעים למצב שאתם אומרים, ואת זה מעולם לא אמרה התנועה הציונית, חבר הכנסת טמקין, מעולם התנועה הציונית לא אמרה: ניתן עוד מדינה עצמאית ערבית נוספת בין הים ובין הירדן. מעולם היא לא אמרה את זה. כל חייה של התנועה הציונית היא התנגדה לזה והיא נתנה כל מיני פתרונות שאינם כוללים מדינה.

לכן ההסכם שאתם הולכים אליו, אם הוא יצליח, ואני מקווה ומתפלל שלא, אבל אם הוא יצליח, הוא יביא את יאסר ערפאת לעמוד בראש מדינה פלשתינית שבסך הכול תהיה עוינת את מדינת ישראל. החלום של חבר הכנסת טמקין, כאילו יבוא לכאן שלום ולא תהיה שנאה בין אותה מדינה לבין מדינת ישראל, הוא חלום באספמיה, כפי שלמדנו מראש הממשלה, אם לחזור על הביטוי הזה. זה חלום ללא מציאות, ואני אסביר למה. ראש הממשלה עצמו מעיד שבשבוע שעבר הוא ישב עם אותו אדם שקורא לעצמו נשיא המדינה, יאסר ערפאת, וראש הממשלה אומר בראיונות: ישבתי איתו בפגישה, והוא נראה לי משונה מאוד. הוא אמר דברים שמעולם לא נחתמו, דברים שלא היו.

בנימין טמקין (מרצ):

מי אמר את זה?

שאול יהלום (מפד"ל):

ראש הממשלה.

בנימין טמקין (מרצ):

הוא אמר את ההיפך. הוא אמר שהדברים שהוא שמע, מבחינת ההיגיון שלו הם היו הגיוניים לחלוטין.

היו"ר א' סלמוביץ:

חבר הכנסת טמקין, אני קוראת אותך לסדר בפעם הראשונה.

שאול יהלום (מפד"ל):

ראש הממשלה אמר אתמול ושלשום, ואני מציע שלא לסלף לפחות את דברי ראש הממשלה – – –

בנימין טמקין (מרצ):

אני שמעתי אותו – – –

שאול יהלום (מפד"ל):

חלק שמעת וחלק לא שמעת.

בנימין טמקין (מרצ):

אתה רוצה לקרוא לי שקרן?

שאול יהלום (מפד"ל):

אמרתי שאתה שקרן? אמרתי שאתה מקסימום חירש, לא שקרן.

הוא אמר במפורש, אם תרצה אני אביא לך – – –

בנימין טמקין (מרצ):

– – –

היו"ר א' סלמוביץ:

חבר הכנסת טמקין, אני קוראת אותך לסדר בפעם השנייה. אי-אפשר יותר כך.

אברהם פורז (מרצ):

זה דיון על חוק הסדרים?

יורם לס (העבודה):

זה דיון על התקציב?

היו"ר א' סלמוביץ:

אני מבקשת, טלו קורה מבין עיניכם. בבקשה.

שאול יהלום (מפד"ל):

חבר הכנסת פורז, איזו צביעות מצדכם? עמד כאן לפני, לא לפני חמש שעות, חבר הכנסת טמקין, ונתן הרצאה שלמה על הנושא המדיני, וביקש ממני אפילו לתת לו תשובה. עכשיו אתם קמים, פתאום יש חוק הסדרים.

היו"ר א' סלמוביץ:

חבר הכנסת יהלום, משפט סיום.

שאול יהלום (מפד"ל):

היו"ר א' סלמוביץ:

אני הוספתי לך זמן. אני מבקשת משפט סיום.

שאול יהלום (מפד"ל):

ראש הממשלה עצמו, ואם תרצה, חבר הכנסת טמקין, אביא לך את הציטוטים, אמר בתקשורת, שהוא מצא בן-אדם שמדבר אליו בעקרונות משונים ומוזרים ושונים מהסכם העקרונות; אמת לאמיתה.

נעמי חזן (מרצ):

היו"ר א' סלמוביץ:

חברת הכנסת נעמי חזן, תפסיקי להפריע, זה בלתי אפשרי.

בנימין טמקין (מרצ):

היו"ר א' סלמוביץ:

חבר הכנסת טמקין, קראתי אותך לסדר פעמיים.

שאול יהלום (מפד"ל):

ולכן, בוא תבין, אתה עושה שלום עם אדם ועם עם שרוצה גם את ירושלים, ואם לא תיתן לו – זו מלחמה. יש פליטים בירדן שרוצים לחזור ארצה, ואם לא תיתן להם לחזור לכאן – זו מלחמה. הוא רוצה מדינה, שאתה אולי מוכן לתת לו, אבל אם לא תיתן לו, זו מלחמה. לזה, מעולם התנועה הציונית לא הסכימה, ועל זה הוויכוח. אתם שמסכימים לכך עושים תפנית של 180 מעלות מכל העקרונות שהתנועה הציונית האמינה בהם במאה השנים האחרונות.

היו"ר א' סלמוביץ:

תודה רבה לחבר הכנסת יהלום. אני מזמינה את חבר הכנסת רן כהן. אחריו – חבר הכנסת רענן כהן. אחריו – חברת הכנסת לימור לבנת.

רן כהן (מרצ):

גברתי היושבת-ראש, חברות וחברי הכנסת, קודם כול, אני מאוד גאה לראות שתי נשים שמנהלות את הישיבה.

רחבעם זאבי (מולדת):

אתה לא רואה אף שר.

רן כהן (מרצ):

למה לך לקלקל?

היו"ר א' סלמוביץ:

תן לנו לשמוע את המחמאה עד הסוף.

רחבעם זאבי (מולדת):

גם לטובתך וגם לטובת הכנסת, צריך להיות שר.

היו"ר א' סלמוביץ:

חבר הכנסת זאבי, גם את זה אתה לא מאפשר?

רחבעם זאבי (מולדת):

לך זה לא מפריע שאין פה שר?

רן כהן (מרצ):

לי זה מפריע.

אני רוצה לומר את האמת, אני מאוד גאה, ואני מאחל שייקחו דוגמה מכך ששתי נשים מנהלות את הישיבה, אחת בתור יושבת-ראש הישיבה והשנייה בתור מחליפת המזכיר, ואולי תהיינה יותר חברות כנסת בכנסות הבאות.

הייתי מרגיש חגיגה הרבה יותר גדולה אילו לא האסון הנורא והכבד – – –

היו"ר א' סלמוביץ:

קודם תרשה לי להודות לך, בשם שתינו כמובן.

רן כהן (מרצ):

אני מקבל את זה באהבה לשתיכן.

אני מרגיש זעם, כעס, עצב נורא ורצון עז לגנות את הרצח הנתעב הזה ליד רמאללה של שני תושבי בני-ברק, תלמידי ישיבות. אני זועם וכועס על העובדה ששונאי ישראל ושונאי השלום מצליחים לכלכל את מעשיהם בנוכלות, בתחבולות, בעורמה ובעשייה כל כך ונדליסטית כנגד יהודים. אני רוצה לבטא את הזעם שלי ושל סיעתי, סיעת מרצ, על האסון הנורא הזה ולנחם את המשפחות ככל שאנחנו יכולים, והלוואי שלא ידעו עוד צער ואסונות, לא הם ולא כל בית ישראל.

אני גם רוצה לנצל את ההזדמנות הזו ובאמת לפנות ולבקש, כולנו כועסים, כולנו זועמים, אולי יש בינינו גם כאלה שהם יותר קרובים לכעס; הם יותר כועסים, אבל יש אולי יותר קרובים למשפחות, לדעות הפוליטיות, זה לגיטימי לגמרי.

אני רוצה לפנות מכאן שוב, גם בשמי וגם בשם סיעתי, לכל הכועסים ולכל הזועמים, שלא לעורר היסטוריה, שלא לעורר מדנים בתוכנו. הייתי מעז לומר, שאם יש אמצעי שה"חמאס" ו"הג'יהאד" רוצים להשתמש בו כדי לקעקע אותנו כחברה, כאומה, כמדינה, כדי לקעקע את הסיכוי לשלום, זה לרצוח בנו כדי לראות אותנו מתרסקים, כדי לראות אותנו מניפים יד זה על זה. לכן, כל מי שיייתפס להיסטוריה בנוסח "רבין רוצח", "ממשלה רוצחת" צריך לדעת שהוא עושה את רצונו של ה"חמאס" ואת רצונו של רוצחי "עז אל-דין אל-קסאם", והוא מעודד אותם לרצוח עוד יהודים. לכן, אנא, אני ממש מבקש, אני ממש מתחנן, אל תיתנו יד ל"חמאס" ול"ג'יהאד האסלאמי". אל תיתנו יד בכך שתעוררו מדנים בתוכנו.

לאחר שמיעת הדברים של חבר הכנסת יהלום ושל חברי כנסת אחרים, שדיברו קודם לכן ושמעתי אותם, אני רוצה לומר בכל הרצינות: רבותי, הסכם שלום בינינו לבין הפלשתינים יהיה. פרטי ההסכם הזה על עזה ויריחו תחילה ועל פרטי האוטונומיה יהיו הרבה יותר מהר מכפי שאתם חושבים. אני מעז לומר לכם, ההסדר הזה יהיה, אם לא הלילה – אז מחר, ואם לא מחר – אז מחרתיים. אני כמעט בטוח שזה יהיה עוד השבוע. לא יעזור לכם. הוא יהיה, משום שיש ממשלה חוקית בישראל, שנבחרה על מנת להביא את ההסדר הזה.

ואני באמת רוצה לשאול אתכם: אם באמת אתם כל כך בטוחים שההסכם הזה לא יביא שלום, שההסכם הזה לא יביא ביטחון, שההסכם הזה לא יביא שלוה, שההסכם הזה לא יפתור את הבעיה בינינו לבין העם הפלשתיני – למה אתם דואגים? מה אתם נבהלים? מה מחריד אתכם? אם באמת ההסכם הזה נועד לכישלון – אתם תהיו המנצחים הגדולים בבחירות הבאות; העם בישראל יבחר בכם, הוא יפיל אותנו לקרשים, יביא אתכם במקומנו ואתם תהיו – – –

שאול יהלום (מפד"ל):

— — —

היו"ר א' סלמוביץ:

חבר הכנסת יהלום. חבר הכנסת יהלום, אני מבקשת ממך.

שאול יהלום (מפד"ל):

— — —

היו"ר א' סלמוביץ:

לא, אתה לא יכול.

רן כהן (מרצ):

אתם תוכלו לעלות הרבה יותר מהר מכפי שאתם אפילו מנבאים.

שאול יהלום (מפד"ל):

— — —

היו"ר א' סלמוביץ:

חבר הכנסת יהלום. חבר הכנסת יהלום. חבר הכנסת יהלום.

שאלו יהלום (מפד"ל):

היו"ר א' סלמוביץ:

חבר הכנסת יהלום.

רן כהן (מרצ):

הלוא מדינה פלשתינית לא תהיה, למגינת לבי ולא למגינת לבך, למגינת לבי היא לא תהיה לפני הבחירות הבאות. תנוח דעתך, חבר הכנסת יהלום. מה שיהיה לפני הבחירות הבאות זה ההסדר הזה שייחתם, אני מקווה, השבוע. לכל היותר הוא משחרר את מדינת ישראל מהנטל הנורא, המעיק והזוועתי של רצועת-עזה, שגרמה כבר להרבה שפיכות דמים, דם יהודי וגם דם פלשתיני.

שאלו יהלום (מפד"ל):

בעוד תשעה חודשים – – –

היו"ר א' סלמוביץ:

חבר הכנסת יהלום.

רן כהן (מרצ):

אני לא בדיאלוג אתך. תן לי לומר את דעתי.

מה יקרה? אתם תעלו לשלטון כאשר עזה לא תהיה בידינו. אין כבר ארץ-ישראל? אין מדינת ישראל? אין התנחלויות? אין כלום? מה קרה? למדינת ישראל יקום איזה אדיר עם 70 דיבזיות, עם טנקים, עם מטוסי F-15? מה יקרה?

אתם מפחדים מפני שאתם יודעים שההסכם הזה כן יצליח. אתם יודעים שהוא כן יביא ביטחון. אתם יודעים שערפאת והשוטרים הפלשתינים עם הרובים שלהם ידכאו את הטרוריסטים הפלשתינים. זה מה שמבהיל אתכם, זה מה שמדיר שינה מעיניכם. שאם לא כן, לא היה לכם למה לדאוג.

אני רוצה, גברתי היושבת-ראש, לומר כאינפורמציה. חבר הכנסת יהלום פשוט לא יודע מה הוא מדבר בכלל. אתמול נכחנו, כמה מחברי הכנסת שיושבים כאן, בישיבת ועדת החוץ והביטחון. ראש הממשלה יצחק רבין נשאל במפורש שאלה ישירה, וענה במפורש תשובה ישירה: האם הוא חושב שערפאת שפוי בדעתו, נקי בדעתו, רציונלי בדעתו, הגיוני בדעתו. הוא אמר: אני לא רופא ולא יורד לחדרי לב. הדברים שאמר יאסר ערפאת בפגישה ביום שישי לפני עשרה ימים היו דברים ענייניים, הגיוניים. לא שהוא מסכים להם או לא מסכים להם, אלא, כך אמר, הדברים שנאמרו נאמרו באופן ענייני לחלוטין.

האם אני צריך בכלל להגן על ערפאת? מה הוא שלי? הוא בן-דוד שלי? סבא שלי? במבצע-כראמה רדפתי אחריו. ערפאת הוא ערפאת, וזה מה שיש. אם חבר הכנסת יהלום רוצה לדבר דווקא עם, איך קוראים לו, יאסין – שיהיה בריא. אם יש לו כתובות אחרות ב"ג'יהאד" – שיהיה מבסוט. אם הוא רוצה ללכת למסגדים של ה"חמאס" ו"הג'יהאד האסלאמי" כדי לחפש שם קנדידים לעשיית שלום – שילך לדרכו.

רבין, סיעות העבודה ומרצ, הולכים לעשות שלום עם אש"ף, לא מאהבת אש"ף אלא בידיעה שהאלטרנטיבה – ואת זה אמר אתמול גם ראש הממשלה – הברירה בעניין המנהיגות הפלשתינית היא ברורה וחדה: או שאתה מדבר עם אש"ף או שאתה תמצא את עצמך עם ה"חמאס". זה הכול.

עוד הערה אחת, ברשותך, גברתי היושבת-ראש, והאמיני לי, לא אאריך יותר מקודמי.

אמרו כאן אלה שדיברו על נושא העלייה – אני רוצה לעזור לחברי וידידי חבר הכנסת בני טמקין, שמשקיע בכך לא רק את שכלו אלא גם את נשמתו, את כל הרגישות שלו ואת כל זמנו – אמרו כאן ממש בחוצפה, כאילו מצבם של העולים בתקופת הממשלה הזאת גרוע מזה שהיה בתקופת הממשלה הקודמת. אני רוצה להתייחס רק לשני דברים. רבותי, לפי פרסומי הלשכה המרכזית לסטטיסטיקה: שנת 1990, ממשלת הליכוד בלבד – 200,000 עולים לארץ. ב-1991 ירד מספר העולים לארץ ל-175,000. במחצית הראשונה של 1992, שלטון הליכוד, המספר ירד ל-33,000. במחצית השנייה, שלטון העבודה-מרצ, המספר עלה ל-44,000. בשנת 1993 תסתכם העלייה בלמעלה מ-70,000.

בממשלה הזאת יש עלייה מתונה, עדיין לא מספקת, במספר העולים. אנחנו רוצים יותר. יש גידול בעלייה, כשבתקופת ממשלת הליכוד היתה ירידה דרסטית בקצב העלייה, כאשר המצוקה של יהודי ברית-המועצות לשעבר, חבר העמים דהיום, הלכה וגברה באותן שנים שהליכוד שלט.

פרמטר שני הוא נושא העבודה. מסרתי כאן קודם ואני מוסר את זה עכשיו: מתוך 104,000 מקומות עבודה חדשים שנוצרו בשנה הזאת, ב-51,000 נקלטו עולים חדשים. עולה כאן חבר הכנסת אפרים גור ואומר: כן, אבל הם מקבלים שכר מינימום. נכון. וזה רע מאוד. לכן מרצ, בפגישה עם שר האוצר אתמול, באה כדי לפתור בעיות גם של תעסוקה, גם של דיור וגם של דברים אחרים. מה קרה עם אותם עולים בממשלת הליכוד? הם היו באבטלה מוחלטת, או שהם פשפשו בפחי הזבל כדי למצוא מה לאכול. שיפור יש, הוא עדיין לא מספיק. תודה רבה.

היו"ר א' סלמוביץ:

תודה רבה לחבר הכנסת רן כהן. אני מזמינה את חבר הכנסת רענן כהן – איננו. אני מזמינה את חברת הכנסת לימור לבנת – איננה. אני מזמינה את חבר הכנסת יצחק לוי – איננו. אני מזמינה את חבר הכנסת עוזי לנדאו – איננו. אני מזמינה את חברת הכנסת ענת מאור – איננה. אני מזמינה את חבר הכנסת חיים קופמן – איננו. אני מזמינה את חבר הכנסת אבנר חי שאקי, בבקשה. אחריו – חבר הכנסת רון נחמן, אחריו – חבר הכנסת סילבן שלום, ואחריו – חבר הכנסת דן תיכון.

אבנר חי שאקי (מפד"ל):

גברתי היושבת-ראש, חברי הכנסת, אני רוצה להתמקד בשאלת יום הלימודים הארוך. אני חושב שתקציב משרד החינוך, שהוא גדול מאוד, 10.4 מיליארד שקל, הוא ללא ספק תקציב הראוי להתמודד עם אחד הנושאים המרכזיים בחינוך. ואין לי צל של ספק, שתוספת של 2.4 מיליארדי שקל היא תוספת ראויה, שבוודאי היטיבה ותיטיב לשפר את רמת החינוך ואת רמת ההוראה. היא עשויה למשוך כוחות הוראה טובים יותר, לאפשר השתלמויות של הסגל הקיים, וממילא להעלות את רמת החינוך בישראל. אבל הנושא של יום לימודים ארוך הוא נושא מרכזי, מפני שרק על-ידי תוספת שעות הוראה, בעיקר בעיירות הפיתוח, בשכונות מצוקה, במושבים, רק על-ידי יום לימודים ארוך נוכל להתמודד עם הבעיות החינוכיות והחברתיות הקשות שבהן נתקלים תושבי יישובים ואזורים אלו.

מן המפורסמות כי מדינות שבהן שעות הלימוד נמשכות עד שעות אחר-הצהריים המאוחרות, הרבה מדינות נאורות, אלו מדינות שבהן החינוך משיג הישגים גבוהים ביותר, אלה מדינות שבהן הפערים ההשכלתיים, התרבותיים והחברתיים בין חלקי העם השונים אינם גדולים, אלא הולכים ומצטמצמים. ואילו בתקציב הנוכחי אין ביטוי לשאיפה זו, הלגיטימית, הנכונה, המתבקשת בנסיבות, לגרום לכך שתלמידי בתי-הספר ילמדו לפחות עד השעה 14:30 או 15:00.

אנחנו לא מדברים על פתרון כל-ארצי. אנחנו לא מבקשים זאת בשביל הערים הגדולות, בשביל המרכז. אבל בעיירות הפיתוח, ביישובים קטנים ומנותקים, יום לימודים ארוך עשוי לסייע רבות, הן במישור הישיר של ההוראה, הן במניעת תאונות דרכים והן במניעת שוטטות של אותם ילדים במשך שעות ברחובות ללא השגחתם של הוריהם.

לכן, חרף מה ששמענו מפי סגן שר החינוך – ואני מברך על כך – שאכן נוספו 120,000 שעות, במקומות מסוימים עד 13:30 ובמקומות אחרים עד 14:30, זה אינו מספיק. זה אינו מקיף את כלל עיירות הפיתוח, זה אינו מקיף את כלל שכונות המצוקה. וכשאנחנו יודעים שאנחנו מתמודדים היום עם בעיית העוני, כאשר אנחנו מדברים על למעלה מ-600,000 איש ואשה המצויים מתחת לקו העוני, כשהמגמה הכללית והנטייה של כל חלקי הבית היא לצמצם את העוני, לצמצם את מספרם של אלה המצויים מתחת לקו העוני, אין מנוס ממאמץ מרוכז, שיטתי, ממלכתי, שימצא את ביטוי בתקציב, שיאפשר באמת לצמצם עוני, ואין לך דרך טובה יותר לצמצום העוני מאשר העשרה של החינוך, מאשר תוספת שעות חינוך, שעות הוראה, שפירושה צמצום פערים.

נקודה שנייה שאני רוצה לגעת בה נוגעת לשאלה ספציפית שנתקלתי בה בשבועות האחרונים ובימים האחרונים. כוונתי לכל מעונות-היום של "אמונה", שלמרבית הצער סגורים כמה ימים, כי אין לארגון הנפלא הזה של נשי "אמונה" האמצעים להחזיק את מעונות-היום, שאותם הן מקיימות ומחזיקות זה

שנים במאמצים עילאיים. אומנם הנושא שייך יותר למשרד העבודה והרווחה, אבל בסופו של דבר זה עוסק בחינוך במובן הישיר והמדויק של המלה, והציפייה היא, שהתקציב בכל אחד משני המשרדים יגדל כדי שבאמת ארגונים כמו "אמונה" – ודאי שהשאלה דומה גם בויצ"ו ובארגוני נשים אחרים – יאפשר להם לקיים מעונות-יום במחירים מוזלים, כדי לאפשר לפעוטות, לילדים בגילים שלוש עד חמש לקבל את החינוך הבסיסי במוסדות ראויים, על-ידי מחנכים ומחנכות שהוכשרו לכך. ואני קורא לשר האוצר, ואני מקווה שהוא שומע דברים אלה, או יקרא אותם, לעשות מאמץ ולבוא לקראת המבקשים זאת.

כמו-כן אני מבקש משר האוצר, הנמצא עכשיו בבית, להתייחס אל השביתה של המושבים בצפון, במרום-הגליל, כאשר כל משאלתם של השובתים היא לעשות משהו בכיוון של יום לימודים ארוך מצד אחד, ושל סיוע לקשישים, לאנשים קשי-יום מצד שני. המושבים הללו סבלו קשות, ידעו משברים אימים בשנים האחרונות. עדיין הם מתמודדים ומלקקים את פצעייהם בגין חובות שמעולם לא התגברו ולא יתגברו עליהם. יש אפשרות לבוא לקראתם בצורה קונסטרוקטיבית, בונה, יוצרת, יוזמת, על-ידי אותו יום לימודים ארוך שהם מבקשים לילדיהם ואותו סיוע לקשישים, למי שזקוקים לסיוע ואין התקציב הנוכחי של הסיוע מספיק להם.

ואחרון – אני רוצה לדבר על ההקפאה שנקבעה בסיוע לערי הפיתוח לפי חוק ערי ואזורי הפיתוח. הקפאה לשנתיים היא פגיעה חמורה מאוד. הקפאה לשנתיים גורמת לתסכול ולמרירות. אחרי ככלות הכול, הממשלה הזו הציבה לעצמה יעדים ברורים במישור הזה. היא אמרה: אנחנו מקפאים ביש"ע בנייה של בתים ושל כבישים, אנחנו מפסיקים הטבות והקלות שהיו נהוגות שם, כדי להשקיע את כל זאת בעיירות הפיתוח ובשכונות המצוקה. והנה, כאשר אתה בא ושואל: האומנם הועברו הכספים האלה מהכא להתם, מכאן לשם, מיש"ע לעיירות הפיתוח ולשכונות המצוקה? התשובה היא, לצערי, לא. לא זו בלבד ששנה-וחצי תמימה עברה בלי שראינו את השיפורים הנדרשים בעיירות הפיתוח, אלא שגם לשנה הקרובה ולשנתיים הקרובות מוצע בחוק ההסדרים שלפנינו להקפיא את מה שהחוק הזה – חוק ערי ואזורי הפיתוח – קבע כבר לפני ארבע שנים.

הדחייה הנמשכת והחוזרת הזו, מדי שנה בשנה, של הקלות והטבות הכלולות בסעיפים 12-18 לאותו חוק, הדחיות הנמשכות הללו, אינן מעידות על כוונה רצינית לבוא לקראת עיירות הפיתוח ואזורי הפיתוח.

והשאלה הנשאלת היא: למה? האם זו הדרך להתמודד עם העוני? האם זו הדרך להקל על תושבי עיירות הפיתוח? האם זה אמור למשוך תושבים מהמרכז לעבר עיירות הפיתוח? אם שם לא תעלה רמת החינוך, אם לא יישלחו לשם טובי המורים, אם לא יהיו שם מעבדות מצוינות, אם לא יוקמו שם ספריות מעולות, אם לא יהיה תמרוץ נאות למורה לעזוב את המרכז כדי ללכת ולעבוד כמה שנים בעיירות הפיתוח – לא יהיה פיתוח, לא יהיה שיפור ברמת החינוך, ממילא אחוז המסיימים בחינות בגרות יהיה נמוך כמו שהוא היום – מחצית מאשר במקומות אחרים – ממילא אחוז התלמידים שיגיעו למוסדות להשכלה גבוהה מעיירות הפיתוח ומשכונות המצוקה יישאר נמוך כפי שהינו; ממילא הפערים ההשכלתיים והחברתיים, על כל המשתמע, יישארו בעינם.

לכן אני חושב שעדיין לא מאוחר, ואני קורא ללובי החברתי של מפלגת העבודה, המגלה בסוגיות הללו עירנות הראויה לשבח, שלא לוותר, שלא לאבד את אמונו בצדקתו ובצורך להמשיך ולהתמודד עד הסוף, עד לסופו של השבוע הבא. אבל גם היום, בהצבעות, צריך לתת ביטוי לאותה מורת רוח מאי-מילוי דברים מינימליים אלה.

ואם אומנם ייענה משרד האוצר לתביעות הללו, הוא יימצא עושה דבר נכון, דבר נכון חברתית, דבר נכון לאומית, דבר נכון ציונית, כי אחרי ככלות הכול עיירות הפיתוח לא קמו מאליהן. זו היתה מדיניות של פיזור אוכלוסין. מדיניות פיזור אוכלוסין היתה זה הרבה שנים מדיניות של כל ממשלות ישראל. לא יהיה פיזור אוכלוסין ראוי לשמו, ועיירות הפיתוח לא תאוכלסנה כהלכה, ורמתן לא תעלה כהלכה, אם לא תהיה התייחסות ראויה לחוק ערי ואזורי הפיתוח ואם לא יבוא הדבר לידי ביטוי בחוק התקציב העומד לפנינו. תודה.

היו"ר א' סלמוביץ:

תודה רבה לחבר הכנסת אבנר שאקי. חבר הכנסת רון נחמן – איננו. חברת הכנסת ענת מאור, בבקשה. אחריה – חברי הכנסת סילבן שלום ודן תיכון.

ענת מאור (מרצ):

גברתי היושבת-ראש, חברות וחברי הכנסת, ראשית תודה על ההליכה לפנינו משורת הדין. מתוקף נוהל הדין, כל אחד מאתנו מביע חלק מההסתייגויות בסיבוב הראשון ואחר כך ממשיך, אלא שבין דבר לדבר עולים הרבה נושאים על-ידי חברי כנסת שונים. לכן, לפני שאחזור לנושא לגופו, אני רוצה להתייחס לשתי סוגיות שעלו כאן: האחת, העובדה שנתבשרנו כי מוגשות הצעות אי-אמון ביום שני.

בשעה קשה זו, של רצח חמור, מגישים הצעות אי-אמון. סיעתי וכל חברי הכנסת שדיברו הוקיעו את הרצח. פנינו למשטרה, וכבר הוחל באיתור הרוצחים הנפשעים. ואילו סיעות האופוזיציה, במקום לסייע בחיזוק כוח העמידה של העם – כבר מגישות הצעות אי-אמון, כבר גורמות לרפיון. הן משתמשות בכלים פרלמנטריים, שאומנם הם לגיטימיים, אך השימוש בכלים אלה נעשה בצורה המשגיגה מטרה הפוכה.

הנושא השני הוא קצבאות הילדים: חבר הכנסת תיכון, הערתך היתה פרוצדורלית. הדיון יתקיים ביום רביעי, ובכל זאת אני מציעה, שבנושא כה חיוני, לא הפרוצדורה היא שתקבע. להגיש נושא כזה באמצעות הסתייגות זה אולי מקובל, אבל לא נכון מהותית. אולם אני פונה ומצפה לכך שחברי האופוזיציה, כמו גם חברי הקואליציה, יתמכו בהצעה שנועדה לתקן עוול רב שנים, אפליה בין אזרחי ישראל בנושא היקר לכולנו – הילדים. ילד וילדה הם תמיד ילד וילדה, והצורך לגדל אותם, להשקיע בהם ולטפח אותם הוא מחובתו של כל הורה. לא יעלה על הדעת שיהיו ילד או ילדה של ערביי ישראל שלא ייהנו מהרווחה המוענקת ישירות לילדים, לשם מתן אפשרות ולו גם מינימלית לשפר את החינוך.

לפיכך אני פונה לכנסת כולה להתאחד בנושא זה, מה גם שהממשלה החליטה במפורש, שתגמול החיילים המשוחררים, שהוא אכן זכות חשובה ביותר, ייעשה בו זמנית ובמקביל.

אפרים גור (הליכוד):

חברת הכנסת מאור, חבר הכנסת תיכון אמר באופן המכובד והברור ביותר, שהוא מצדיק את השוואת קצבאות הילדים ותומך בכך.

ענת מאור (מרצ):

אני שמחה לשמוע זאת, ואני מקווה שתגייס את מפלגתך כולה לעמוד מאחורי התמיכה הזו. לפיכך, אני מציעה למצוא את הנוהל הפרוצדורלי אשר יאפשר לעשות זאת מינואר 1994, בהתאם להתחייבות הכנסת כולה, עם אישור קצבאות הילדים בינואר 1993 לאוכלוסייה אשר קיבלה את קי"ץ.

אני רוצה להזכיר לחברי הבית, שאנו דנים ברפורמה במיסוי, ועל כך דיברתי גם במושב הבוקר. אני רוצה לחזור ולהדגיש, שיש חלקים חיוניים ברפורמה במיסוי, כמו העלאת תקרת המס לאלה המשתכרים נמוך ונמוך מאוד. עובדה היא שמנסים להקל על השכבות הבינוניות, אם כי אותה הקלה אינה נכנסת לתוקף בשנה הראשונה, אלא רק בשנייה.

לעומת זאת, יש שתי סוגיות קריטיות שליליות. אחת מהן היא הורדת המס על אלה המשתכרים שגר גבוה, במקום להעלותו. אני לא רוצה להזכיר את הנהוג במדינות אחרות, וגם בישראל היה נהוג מס בסביבות 67%-68%. צריך להגיע למס של 60%, כפי שקיים במדינות רבות באירופה, או לפחות ל-55%. על כך אפשר היה להגיע לקונסנזוס בבית הזה, בוודאי במפלגת העבודה. אנו לומדים שמקלים על האוכלוסיות החזקות, וכמי שתומכת במדיניות שר האוצר איני יכולה שלא לתהות, כיצד לא מגייסים כמה מיליארדים כאשר אנו יודעים מאין הם יכולים לבוא. אני רוצה שהכנסת הזו לא תאשר רפורמה במיסוי שיש בה חלקים גרסיביים. הסוגיה השנייה היא, שהרפורמה אינה עונה על מיסוי שני בני זוג בעסק משותף.

עודפי המיסוי צריכים ללכת לאותן אוכלוסיות שאנו רוצים לקדם. שר האוצר שואל את הלובי החקלאי, מהיכן יבואו הכספים, וכאשר הוא נפגש עם הלובי החברתי הוא שואל, מהיכן יבואו הכספים. אתמול היו בכנסת נציגי החירשים, הנכים, הקשישים, שכונות הפיתוח והמשפחות ברוכות הילדים, והשאלה מאין יבוא הכסף נשאלה גם שם. זוהי שאלה לא לגיטימית, כי את הכסף הזה צריך לקחת בצורה פרוגרסיבית דווקא מאלה ששכרם גבוה. את הכסף צריך לקחת מהיטל על רווחי הבורסה וההון ומהורדת העלות של סבסוד העבודה. לא את העובדים מסבסדים אלא את בעלי האמצעים. מי שיוצר מקורות תעסוקה, צריך לסבסד אותו, אך לא צריך לסבסד את אלה שאינם יוצרים שום מקור תעסוקה נוסף. את 43 מיליארדי השקל האלה צריך לתת קודם כול לכל אותן שכבות חלשות שצינתי, ויש פירוט איך להוסיף את הכסף, כיצד לחסוך תורים ממפגרים, כיצד למנוע סבל מקשישים וכיצד למנוע שנשים מוכות תירצחנה. זהו סדר העדיפויות.

הנושא השני הוא החינוך. הממשלה הזו עשתה דבר ללא תקדים, היא העלתה במיליארד ו-800 מיליון ש"ח את ההשקעה בחינוך, וזאת במשך שנה אחת. זהו מהלך הכרחי, אך אין בו די. כמי שצמחה בתחום זה אני יודעת, כפי שידועים כל חברי הכנסת, כי כל הממשלות של העבודה, הליכוד והאחדות הלאומית מאז 1973 השביתו תורה מילדי ישראל. קיצצו בבשר החי של שעות הלימוד, והביאו את האקדמיה ממצבה המשגשג בשנות ה-80 למצב של בלימת מחקר, פיתוח וקליטת סטודנטים גם במסגרת המכינות הקדם-אקדמיות.

החינוך קיבל השנה את התקציב הראוי לו, אך משנת 1995 מוכרחים להשקיע יותר, גם בחינוך מתגבר לגיל הרך, גם בהשכלה הגבוהה ובביזורה וגם בהמשך העלאת השכר למורים. מי שחושב שאפשר להסתפק ב-25% תוספת שכר במשך שלוש שנים, טועה ומשלה. מי שמשווה את שכרם

הנוכחי של המורים והמורות לשכר בשווייץ, בגרמניה ובצרפת רואה עד כמה המורים בארץ עדיין אינם מתוגמלים.

לכן, כאשר ראש הממשלה אומר לאנשי הלובי החברתי, כי דברים אלה הם פופוליזם, זוהי אמירה חמורה ביותר. זה אינו פופוליזם, אדוני ראש הממשלה, זוהי תביעה לסיפוק צרכים חיוניים ביותר. נכון, אני אישית לא איימתי ואיני מתכוונת להצביעה נגד התקציב, וכך גם סיעתי. יש לנו אחריות לממשלה הזו גם בתחום השלום וגם בתחום הכלכלי-החברתי. אבל יש לנו ביקורת ואנחנו מציגים מאין להוציא את הכספים. הסעיף שאנחנו דנים בו עכשיו, הרפורמה במיסוי, הוא הסעיף שמוכיח את זה הכי טוב: הממשלה הזו צריכה ויכולה לקחת מבעלי האמצעים, ממיסוי על הבורסה, ממיסוי על רווחים של בעלי הון, ולהעביר את הכספים לצרכים החיוניים הללו.

אני רוצה להוסיף צורך נוסף שיעמוד על סדר-יומה של הכנסת במהלך השנה, והוא הסדר לקיבוצים ולחקלאות. השביתה שמתקיימת היום בצפון אינה מקרית. זאת על אף השינויים החיוביים ששר החקלאות ושר האוצר עשו במדיניות, לאחר ששר חקלאות קודם מוטט הרבה ענפי חקלאות ועשה LAISSEZ FAIRE ושוק חופשי בחקלאות, שהיא תחום מסובסד ומתוכנן במדינות הקפיטליסטיות ביותר. היינו בסיוור באירופה, עם חבר הכנסת תיכון, וראינו איך לצרכן יש מחירים אחרים, כי החקלאים מסובסדים – בנוברגיה, בגרמניה, בשבדיה, בארצות-הברית, בכל המדינות. פה העלינו את הסבסוד ואת התכנון, אבל אין די בכך. עכשיו, עם האוטונומיה, צריך למצוא איך לאזן את השוק.

בנושא החובות, שהם לכל הסקטור היצרני, לא רק לקיבוצים, מ-1985, במדיניות כלכלית שיצרה מצב שבו נפגע מי שייצר והתעשר מי שהוא בנקאי, ו-9.1 מיליארדי השקלים שהלכו לבנקים – יושב פה חבר הכנסת דן תיכון, אתה הזכרת זאת לפני כמה חודשים. 9.1 מיליארדי שקלים, זה הכסף.

אני רוצה לסכם ולומר, שאני אצביע בעד התקציב. אנחנו דנים עכשיו על חוק ההסדרים. עדיין לא מאוחר, בשבוע שנותר, לשנות את הסעיף של הרפורמה במיסוי, לאמץ את מה שחיובי בה, זו הקלה על אלה שמשתכרים מעט; לא להקטין את מס ההכנסה הגבוה לשכבות העליונות, להגדיל אותו ל-55%; ואת הכספים הללו להועיד לאותן מטרות של רווחה לאוכלוסיות, שהן ממש מתחת לקו העוני ומתחת ליכולת הקיום. תודה רבה.

היו"ר א' סלמוביץ:

תודה רבה לחברת הכנסת ענת מאור. אני מזמינה את חבר הכנסת סילבן שלום – איננו באולם. חבר הכנסת דן תיכון, בבקשה. אחריו – חבר הכנסת מיכאל איתן, ואחריו – חבר הכנסת אפרים גור.

דן תיכון (הליכוד):

גברתי היושבת-ראש, כנסת נכבדה, הרשי לי להעיר הערה. כמדומני שבעת חישוב ההסתייגויות שלי בסעיף הזה נפלה טעות ויש לי הרבה יותר הסתייגויות.

היו"ר א' סלמוביץ:

במסמך המקורי מצוין שהיו חמש הסתייגויות לסעיף הזה.

דן תיכון (הליכוד):

לא. מי שיעיין בסעיף יראה, יגלה ובקלות שיש לי למעלה מ-14 הסתייגויות, שהרי עוסקים כאן במספר רב של חוקי מס.

היו"ר א' סלמוביץ:

לסעיף 3 פרק ג' בלבד?

דן תיכון (הליכוד):

כן, כן.

היו"ר א' סלמוביץ:

כי יש פה חלוקה.

דן תיכון (הליכוד):

לא, אני אומר שנפלה טעות אתמול, וכנראה לא הצליחו לתקן אותה כשהגיעו אלי. תיקנו לכולם אבל לא הגיעו אלי, כי החוק הזה הוא חוק ארוך, שמורכב מכעשרה חוקים.

היו"ר א' סלמוביץ:

אנחנו נבדוק, חבר הכנסת תיכון.

דן תיכון (הליכוד):

אני רוצה להתייחס לחוק, כי תמיד אהבתי להשתעשע בחוקי מיסוי. זה דבר מאוד מעניין. חבל שאין לנו זמן לבחון את החוקים המוצעים כאן. זה בעצם החידוש הגדול בחוק ההסדרים, ומייד אסביר מה יש בפרק ג' ומה אין בו, שהרי הוא ארוך ומורכב מנושאים שונים ומגוונים.

אבל אני מוכרח לומר כמה מלים לגבי הימצאותו של הפרק הזה בכל מה שקשור בחוק הסדרים במשק המדינה. זו הדוגמה הקלסית – איך מעוותים נושא. במס הכנסה יש צרכים דחופים בכמה וכמה נושאים. הוא רוצה לשנות את פקודת מס הכנסה, ואז הוא הולך בדרך הקלה. במקום לקחת את פרק ג' ולהגיש אותו כהצעת חוק נפרדת, שתרוץ כאן בקריאה ראשונה, שנייה ושלישית, תידון בכובד ראש בוועדת הכספים, לוקחים את עשר הרפורמות במס הכנסה, מכניסים אותן לחוק ההסדרים, מביאים אותו באחד מימי ראשון לדיון בוועדת הכספים. הדיון הוא טוב מאוד, אבל הוא בהחלט לא ממצה, לא מקיף, וזה מה שמוליד אי-הבנות לאחר מכן.

למשל, בסעיפים הללו בפרק הזה שמענו משלחות. המשלחות האירו את עינינו. סברנו שיש כאן כמה רעיונות, טובים יותר, טובים פחות, הצענו כל מיני אלטרנטיבות. שלחנו את נציבות מס הכנסה להתדיין בנושאים מספר עם לשכת רואי-החשבון, ומהר מאוד קיבלנו כמעט שינוי טוטלי, מן הקצה אל הקצה, בכל מרכיבי החוק הזה.

מאחר שהחוק חשוב, שהרי הוא עוסק למעשה בכל ציבור משלמי המס במדינת ישראל, כמעט בכל אזרחי מדינת ישראל, ומשפיע על מצבם הכלכלי, סביר היה שאני אמליץ שלפחות נושאים העוסקים בפקודת מס הכנסה לא יבואו לכלל ביטוי בחוק הסדרים במשק המדינה לטובת הנושאים ולטובת הנישומים ומס הכנסה.

אביא כמה דוגמאות. למשל, הפרק נקרא במקור פרק 4, לפני ששונה. הסעיף הראשון שלו עסק בתחילת להיטל הקליטה, אבל בהבנה בינינו לבין נציבות מס הכנסה נפל הקטע הזה לאחר שנציגי רואי-החשבון האירו את עינינו.

הסעיף השני, או הפסקה הראשונה, שהיתה במקור פסקה (2), עוסקת בנקודות זיכוי. למשל, במשך שנים מתלבטים במס הכנסה איך לפצות את מה שנקרא אשה-עוזרת. אתם יודעים שיש ציבור גדול של עצמאים במדינת ישראל, בתי-עסק קטנים של עצמאים, שאנחנו רוצים לסייע להם ולפתח את העצמאים במדינת ישראל. הממשלה משקיעה כספים רבים, הקימה רשות לעסקים קטנים, והנה היא החליטה לקבל את מה שנקרא עסק משפחתי קטן, שבו בעל העסק עובד ואשתו מסייעת לו. בדרך כלל האשה מופלית לרעה, והיא ביקשה בדרך כלל ליהנות מן העובדה שהיא עובדת כמו בעלה ובעצם מגיע לעסק חישוב נפרד. אבל שלטונות מס הכנסה לא מכירים במצב כזה במה שנקרא הפרדת האשה מבעלה לצורך עריכת שומה. מה שכן הכירו במרוצת השנים – מס הכנסה התעקש, לא רוצה להפריד מצד אחד, רוצה לסייע מצד שני, ואז הפתרון היה, בואו ניתן חצי נקודת זיכוי לאשה שעוזרת לבעלה בבית-העסק.

כאן אנחנו יכולים להיות אנשי בשורה ולומר לאותם עצמאים, שבשנת 1994, בשנת המס הקרובה, הם יקבלו הקלה יחסית קטנה, אבל הרבה יותר גדולה בהשוואה למה שקיבלו – – –

גדליה גל (יו"ר ועדת הכספים):

פי שלושה.

דן תיכון (הליכוד):

לא פי שלושה. בסך הכול מעלים את הזיכוי המיוחד בנקודת זיכוי אחת. זאת אומרת, מה שהיה חצי נקודה הופך לנקודה וחצי. אני לתומי, למשל, שואל: למה מגדילים את הזיכוי רק בנקודה אחת, זאת אומרת מחצי נקודה לנקודה וחצי? מישו יאמר לי: מפסידים הכנסה גדולה, ואילו היה סיפק בידינו, זאת אומרת הזמן, היינו באים ושואלים: תשכנעו אותנו שצריך לתת זיכוי. זיכוי זה סכום המס שיוורד מחישוב הנישום. נניח שהוא צריך לשלם מס של 1,000 שקל, נקודת זיכוי שווה 600 שקל, מה- 1,000 מורידים 600, זה הרבה כסף במקרים של עסקים קטנים. אבל אני הייתי רוצה לדעת, למשל, למה הגדילו אותו רק בנקודה, ולכן ההסתייגות שלי. אני הייתי אומר: אולי נקודה וחצי, אולי נקודה ושלושת-רבעי.

ענת מאור (מרצ):

אנחנו מסכימים.

גדליה גל (יו"ר ועדת הכספים):

נקודת זיכוי נותנת 105 שקל.

דן תיכון (הליכוד):

נדמה לי שאני חולק עליך. אני בטוח שהיא נותנת הרבה יותר. רבע נקודה אולי היא 105 שקלים, אבל זה הרבה יותר, אדוני היושב-ראש. למה לנו להתווכח בנושא הזה? השאלה שנשאלת כאן היא: מדוע לתת זיכוי כזה ולא כזה? התשובה היא: כי אנחנו מפסידים הרבה כסף; תשובה לא עניינית, אבל תשובה פיסקלית, שאפשר לקבל אותה, אפשר לא לקבל אותה. וכאמור, מגדילים לכמה וכמה מועסקים את נקודת הזיכוי, וכאן יש הקלה, כאן נותנים.

נושא נוסף שזוכה להקלה: אתם יודעים שהיהודים הם עם של תורמים – – –

היו"ר ש' וייס:

אתה רוצה להמשיך להסתייגות נוספת שיש לך, חבר הכנסת תיכון?

דן תיכון (הליכוד):

לא אכפת לי.

היו"ר ש' וייס:

ייתכן שלא שמת לב, אבל יש לך לחלופין, בעמוד הבא, עוד שלוש. אתה תיקח עכשיו עוד אחת, ואחר כך יהיה לך פנאי לברר.

דן תיכון (הליכוד):

מה שאני אומר – אדוני היושב-ראש, לא היית כאן: לפי דעתי, וקראתי את ההסתייגויות שלי, יש לי בסעיף הזה לפחות כ-14 הסתייגויות.

היו"ר ש' וייס:

אבל הראו לי כאן חמש. בוא לא נעשה את הבירור עכשיו. נעשה אותו.

דן תיכון (הליכוד):

כבר קבענו. אין קשר בין המספרים, כל מספר הוא אחר, ולכן רואים כל – – –

היו"ר ש' וייס:

אני מציע כך: אתה תיקח עוד אחת עכשיו, יהיה לך פנאי כמה דקות ותברר עם המזכירות. אני בטוח שלא יעשה עוול לאיש, בוודאי לא לך.

דן תיכון (הליכוד):

בסדר. חבר הכנסת איתן יבדוק עבורי והוא יסכם עם מזכיר הכנסת.

מיכאל איתן (הליכוד):

בסעיף 3 מדובר.

היו"ר ש' וייס:

כן, כן.

דן תיכון (הליכוד):

רק בסעיף 3.

היו"ר ש' וייס:

אנחנו בסעיף 3 ונדמה לי שזה נכון מה שרשמו. סע להסתייגות השלישית.

דן תיכון (הליכוד):

בסדר. כאמור, לא תש כוחי, אני יושב כאן, אבל אני רוצה קצת להסביר – –

היו"ר ש' וייס:

בסיבוב הזה יש לך עוד חמש דקות.

דן תיכון (הליכוד):

– – כי ראוי שאנשים יבינו מה אנחנו עושים, שלא יחשבו שאנחנו רק רובוטים.

כאמור, יש תיקון שעוסק בתרומות. אתם יודעים שמס הכנסה מעודד מתן זיכוי לאלה שמוכנים לתרום לצורכי ציבור. בעבר, לסכום שהוכר על-ידי מס הכנסה היו שתי תקרות: תקרה אחת – שלא יעלה על 200,000 שקלים; תקרה שנייה – שלא יעלה על 25% מהתקרה המזכה. בתיקון שונו שני הסכומים הללו: במקום 25% יהיה 30%, ובמקום 200,000 יכירו בתרומות של עד 300,000 שקלים. שוב, היינו רוצים לדעת, כמה זה עולה למשל המסים, לאן הולכות התרומות, האם זה תורם או לא תורם? ניקח, למשל, את ה"שירותים": כולם תורמים ל"שירותים". מה יוצא מהתרומות ל"שירותים"? מי בסוף באמת תורם ל"שירותים"? וזו רק דוגמה, ואולי לא כל כך רלבנטית.

הנושא החשוב ביותר, שהוא בבחינת מהפכה, אדוני היושב-ראש, הוא מה שנקרא 10% אינפלציוני. העוול, אולי הגדול ביותר בתולדות פקודת מס הכנסה, מצוי בחיקוק מאוד מעניין, חיקוק סוציאליסטי, חברת הכנסת ענת מאור, חיקוק שמעולם לא הבנתי איך הוא מצוי בספר החוקים במדינת ישראל. כשניסיתי ללמוד את העניין מצאתי, שבימים ההם, לפני עשרות שנים, היתה מפלגה חזקה מאוד בשמאל הישראלי וקראו לה מפ"ם. כשבאו למסות את הרכוש במדינת ישראל, רווחי הון ושבח מקרקעין, לחצו חברי הכנסת של מפ"ם למסות את הנכסים גם בשל העלייה האינפלציונית, וקראו לזה – 10% מס אינפלציוני גם כשלא היה רווח.

למה הכוונה? נניח שהיה נכס ששווי 100 שקלים, ונניח שמכרנו אותו כעבור עשר שנים ו-100 השקלים נמכרו ב-200 שקלים והיתה אינפלציה של 100%. בפועל האיש לא הרוויח אגורה אחת, אבל בשל דרישת חברי הכנסת של מפ"ם הוטל עליו מס של 10% אינפלציוני על הרווח האינפלציוני שהיה לו. בפועל לקחו מן הרכוש שלו 10% שלא כדת, שלא כדין.

במשך שנים רבות ניסיתי להתמודד עם הנושא הזה, אבל לא הצלחתי. היו שנים שהאינפלציה השתוללה במדינת ישראל, והגענו לעתים לשיעורים של מאות אחוזים, ואז היה ברור שב-10% מס אינפלציוני, כשבכלל לא היה רווח, בעצם לקחו והלאימו לך ב-10% את הנכסים שלך. איש לא הבין מדוע צריך לשלם אותו מס. בעצם לקחו לך חלק מהרכוש שלך בשל אידיאולוגיה שאמרה, שכל פעם שאתה מוכר נכס משלך, נקנס אותך ב-10% מהרכוש.

והנה, לאחר שנים של התמודדות עם העניין הזה באה נציבות מס ההכנסה לוועדת הכספים והציעה בפעם הראשונה, או גילתה נכונות להתמודד, ואמרה כך: מה שאתה היית צריך לשלם ב-31 בדצמבר 1993 – תשלם 10%. אבל אם תבוא ב-1994 ותרצה למכור את הנכס שלך, ותהיה אינפלציה של 10% באותה עת, לא נשית עליך 10% מיסוי אינפלציוני ב-1 בינואר 1994 ועד התאריך שבו תמכור את הנכס. כלומר, עד ל-1 בינואר 1994 תשלם את ה-10% בגין האינפלציה, אבל החל מ-1 בינואר 1994 ועד ליום המכירה, לא תשלם מס הכנסה.

היו"ר ש' וייס:

חבר הכנסת דן תיכון – – –

דן תיכון (הליכוד):

אני מייד גומר.

היו"ר ש' וייס:

אני מוכן לנסוע אתך עד לחלופי חלופין.

מיכאל איתן (הליכוד):

על כמה זמן מדובר?

היו"ר ש' וייס:

אם חבר הכנסת דן תיכון ייקח אחד מהחלופין, זה יהיה עוד חמש דקות, ולאחר מכן יהיו לו עוד עשר דקות.

דן תיכון (הליכוד):

בסדר, אני מוכן.

אני סברתי, למשל, שצריך להתמודד ביתר אומץ בעניין הזה. אם אתם כבר מסכימים לעיקרון שעל אינפלציה, על רכוש שהיה לך ומכרת ולא היה רווח, תבטלו את המס האינפלציוני, אבל אם אתם אומרים שקשה לכם, בואו נקבע לכם סולם יורד, וה-10% הללו יבוטלו בהדרגה. בכל שנה ניתן לכם פטור של 2%, כך שבתום חמש שנים יעבור מה שנקרא 10% מס אינפלציוני מן העולם.

אני חשבתי שזה יותר נכון, יותר פשוט, יותר הוגן. בקשתי נשקלה ולא נמצאה כאפשרית מנקודת ראותו של הנציב. הצטערתי על כך. אני חושב שהנציג שוגה כשהוא מפצל את העניין ומסבך אותו. הוא רוצה טוב ויוצא רע. נראה שאין להם ניסיון בעניין הזה, וקשה להם להיפטר מן המס הזה.

כאמור, 10% מס אינפלציוני, שהולכים לצמצם אותו מ-1 בינואר 1994 – זה צעד קטן בכיוון החיובי, צעד שיעזור לאנשים שיש להם רכוש. זה צעד קטנטן, רפורמה גדולה אין בו, סרבול גדול יש בו, וחבל חבל על רצון טוב שיורד לטמיון בשל חוסר הרצון להתמודד עם נושא בצורה מתקדמת ומתקבלת על הדעת.

כאמור, מדובר במס שבח מקרקעין ומדובר במס רווחי הון ועוד בכמה חיקוקים שעליהם שילמו בעבר 10% מס אינפלציוני.

לא נותר לי אלא לברך את שלטונות המס. חבל שדעתי לא נשמעה. סבור הייתי שאובדן המס לא גדול, אבל התרומה לפישוט העסקים במדינת ישראל ענקית. אני מניח שלא יהיה מנוס אלא לקבל את דעתי בשנים הבאות. נראה מה יקרה.

טובה הקלה קטנה, טובה הקלה עוד יותר גדולה, טובה יותר מה שנקראת התקנה לביטול 10% מס אינפלציוני. אבל אני בהחלט יכול לבוא אל הציבור ולומר: הולכים קדימה בנושא הזה.

לכן הארכתני כאן, אם כי לא הצגתי את מלוא העמדה שלי. חשבתי שטוב יהיה אם הציבור במדינת ישראל ידע על כך. בשל אילוצי הדיונים בימי ראשון בוועדת הכספים, העיתונות כמעט שלא עסקה בעניין. חבל שהיא לא דיווחה. יש כאן הקלות, יש כאן בשורה. מאיפה יבוא הכסף, אני לא כל כך יודע.

אגב, וזו ההערה האחרונה שלי בסיבוב הזה, אני עוקב אחרי מה שנעשה בבית הזה, ולעתים אני שואל את עצמי: דן תיכון, אתה רואה מה נעשה אצל שר האוצר? נכנסים אליו חברי כנסת מכל מפלגות הקואליציה, והוא עומד חסר אונים – – –

היו"ר ש' וייס:

בקיצור, אתה מתגעגע לספיר, נכון?

תמר גוז'נסקי (חד"ש):

איך היה בממשלות הקודמות?

היו"ר ש' וייס:

אני במתכוון אומר ספיר. יש פה צד ביוגרפי.

דן תיכון (הליכוד):

חברת הכנסת גוז'נסקי, מייד תביני.

אני הייתי רוצה קצת יותר עמידה בפני לחצים. גם כשאתה סבור שאתה צודק, תעמוד בלחצים, כי – פעם אחת פורצים אותך, אתה נפרץ לאורך כל הדרך.

ואם אני יכול לומר מלה טובה בשבחו של שר האוצר, שיחסינו המשתרעים על פני יותר מ-20 שנים סובלים מירידה דרסטית מאוד בשנים האחרונות: אנא, עמוד בלחץ, גם כשהתובעים צודקים. שמור על מסגרת התקציב. נותרו לך כך וכך שעות, כך וכך ימים. הרבה אנשים צודקים, כולם צודקים. במשורה, אנא במשורה. כי מה שקורה הוא, שבמקום שכולם יתדפקו על דלתות ועדת הכספים במה שנקרא "ליל הכספים הייחודיים", הלחץ הלך מאתנו, מפתח הוועדה, בשל ביטול הכספים הייחודיים, ועבר ישירות אל לשכת שר האוצר.

היו"ר ש' וייס:

ביטול הכספים הייחודיים ותוספת הפריימריס.

דן תיכון (הליכוד):

יכול להיות.

היו"ר ש' וייס:

בטוח.

דן תיכון (הליכוד):

ראוי למחקר.

לכן, בשלב הזה אני יורד מן הבמה ומודה לכולם על ההאזנה בנושא הקרוב ללבי, פקודת מס ההכנסה המסובכת והמעניינת ביותר.

היו"ר ש' וייס:

תודה רבה. חבר הכנסת מיכאל איתן, הסתייגות אחת, חמש דקות.

אפרים גור (הליכוד):

ומי אחריו?

היו"ר ש' וייס:

אחריו – אם לא יהיו שינויים דרמטיים בנוכחות, נדמה לי שחבר הכנסת אפרים גור. חבר הכנסת גור, אתה צובר בשבועות האחרונים נאומים ונוכחות בשביל כל העתיד.

אפרים גור (הליכוד):

לא, לא בשביל העתיד.

היו"ר ש' וייס:

בשביל העבר אני כבר לא יכול.

דן תיכון (הליכוד):

הוא יהיה אלוף הסיבובים.

מיכאל איתן (הליכוד):

אדוני היושב-ראש, כנסת נכבדה, אני מבקש להקדיש את ההסתייגות בת חמש הדקות לדיון קצר בשאלה של מס הכנסה, שיעור המס השולי ונושא הפטור והתחזיות של אגף מס הכנסה בעניין סכומים שלא ייגבו בגלל הטבות מס בשנת המס 1994. כמו-כן אתייחס לשאלה, האם כל המדיניות המורכבת הזאת אכן משרתת יעדים אמיתיים ונכונים של המשק ושל החברה.

כפי שאנחנו יודעים, מס הכנסה במדינת ישראל הוא מס מאוד מסובך, מאוד מורכב, אבל אנחנו יודעים שבלעדיו אי-אפשר.

נשאלת השאלה, האם את הסכומים שמגייסת המדינה באמצעות מס הכנסה היא חייבת לגייס בשיטה הנוכחית? והאם פטורים שונים שניתנים משרתים את המטרה שלשמה הם ניתנים?

אני רוצה לומר: אם התמ"ג במדינת ישראל מגיע לסכומים של כ-170 מיליארד שקלים, אולי 180 מיליארד, אם התוצר המקומי הגולמי מגיע ל-180 מיליארד שקלים – אנחנו מגיעים לתשלום מס הכנסה, לרבות מה שתחזית התקבולים, כפי שמס הכנסה מתכוון לגבות השנה – 36 מיליארד שקלים מס הכנסה ומס רכוש ביחד. מס הכנסה לבד, כ-29-30 מיליארד שקלים. רוצה לומר, שמס הכנסה בלבד זה כ-20% מהתמ"ג, רוצה לומר, שמס הכנסה, לרבות הביטוח הלאומי, זה בערך 25% מהתמ"ג, ואפילו פחות מזה, מאחר שלביטוח הלאומי יש תקרה, והשיעור יכול להגיע ל-23%–24% מהתמ"ג בלבד.

ועכשיו נשאלת השאלה: אם השיעור של 23%–24%, ואני אקח אפילו את השיעור של 25%, מהוה את סך כל המס הנדרש, האם השיטה הנוכחית, שבה אנחנו מגיעים למס שולי בשיעור של 48%, היא שיטה נבונה וצודקת? ואני אומר במה היא לא נבונה. אילו קבענו שיטה פשוטה של גביית מס במקום מס הכנסה, מעין מס שאנחנו מטילים אותו על בסיס הגידול בתמ"ג, קרי, מעין מס ערך מוסף, היינו מגיעים למצב שבו אפשר היה ליצור דיווח פשוט, שלפיו מוטל מס אחיד בגובה אחיד בשיעור של 25%, ולא היה צריך להסתבך, שיטת הדיווח היתה פשוטה לחלוטין, והאוצר היה זוכה במלוא המס המגיע לו.

תשאלו: אם כך הדבר, כיצד היית עונה על הבעיה שקרוב ל-50% מהאוכלוסייה, ארבעת העשירונים התחתונים והעשירון החמישי ברובו, אינם משלמים כלל מס והם פטורים? ובכן, יש על כך תשובה. היום אנחנו נמצאים במצב, שלמעלה מ-8 מיליארדי שקל של סכומים שונים, לא משלמים אותם כיום כמס הכנסה, ואת הסכומים האלה ניתן לגייס, וזה נוסף על פטורים שמקבלים גם היום בשל נקודות זיכוי. גם היום משלמים מס רק מסכום מסוים. יהיה מצב שבו אפשר יהיה לקזז נקודות זיכוי וסכום פטורים של היום ב-8 מיליארדי שקל, על מנת ליצור מצב שהמס השולי לא יהיה יותר גבוה, אלא יישאר 25%, ואילו בעלי ההכנסות הנמוכות לא יצטרכו לשלם מס על-ידי מתן נקודות זיכוי או מס הכנסה שלילי, שיאזנו את חובתם ב-25% שהם צריכים לשלם מסכום הכנסתם על-פי הדיווח.

אני רוצה לומר, שהיום יש לנו שיטה שמשחררת חזרה מסכומי המס 8 מיליארדי שקלים. מי הם הנהנים מההנחות האלה במס? ובכן, החוק לעידוד השקעות הון מקבל חזרה 370 מיליון שקל בשנה. יש לנו הטבות שונות לשוק ההון, 5 מיליארדים ו-150 מיליון שקל, מתוכם קופות גמל, קרנות שונות, הכנסות ורווחי הון בבורסה.

אשר לפרק הנקרא: רווחה ופיזור אוכלוסייה – מיליארד ו-600 מיליון שקל – – –

היו"ר ש' וייס:

חבר הכנסת מיכאל איתן, אני יכול לעבור לסעיף הבא ולקחת לך הסתייגות אחת?

מיכאל איתן (הליכוד):

כן, ברצון, אני מאוד אודה לך.

היו"ר ש' וייס:

אם כן, יש לך עוד ארבע דקות.

מיכאל איתן (הליכוד):

בסדר.

ועכשיו אביא אולי דוגמה המראה, שבסופו של דבר כל הטבות המס האלה ניתנות לאנשים שממילא היו צריכים לשלם מס. ניקח לדוגמה הטבות מס בגין פיזור אוכלוסייה. נהנים מהן היום אנשים שנמצאים כבר בדרגות שונות של תשלום מס. אם אנחנו נגיע למצב שהאנשים האלה ישלמו ממילא לא יותר מ-25% מס, לרבות ביטוח לאומי, אפשר יהיה בהחלט לבטל, מצד אחד, את הזיכוי, ומצד אחר, לתת להם שיעור מס של 25%. יהיו כאלה מאותן קבוצות שאולי יצטרכו לשלם בשלב הראשון יותר מס הכנסה מאשר כיום. גם את זה ניתן לעדכן ולווסת. אבל מה היתרון שלהם? היתרון שלהם

הוא כזה: אם היום הם נמצאים במדרגת מס של 30%, של 35%, של 40%, של 45%, ויש כאלה שמגיעים גם לשיעור שעולה על כך, הרי כאשר תהיה מדרגת מס אחידה בשיעור של 25%, יהיה להם תמריץ לעבוד עוד ולהשאיר בכיסם 75% מכל הכנסה שולית נוספת, עודפת, תיעלמנה העלמות הון והעלמות הכנסה, לא יהיה כדאי. היום יש פיתוי יותר גדול להעלים מס על החלק השולי.

אותם אנשים שעליהם דיברתי, יהיה כדאי להם לעבוד יותר ולהרוויח יותר. על-ידי זה גם יעלה התמ"ג. ברגע שיעלה התמ"ג, ואנחנו מדברים על אותו שיעור מס של 25%, באותו שיעור מס עליית תמ"ג תביא להגדלת ההכנסות במדינה, היא תעודד צמיחה. השיטה שבה מדובר כאשר האדם משלם אחוז שווה בכל מדרגות המס, ואת הצד החברתי אנחנו מתקנים על-ידי מס הכנסה שלילי, על-ידי זיכויים שונים, זאת הדרך הנכונה. דרך אגב, זו דרך שגם מאפשרת תמריצים בגלל השקעות. כל השקעה בהגדלת הציוד, בהגדלת העסקים, מקבלת במשק מייד את צד הזיכוי, וזה בעצם פחת של 100% כבר בעת ביצוע ההשקעות. כל הדברים האלה חשובים מאוד על מנת לעודד צמיחה.

אבל גם אם לא רוצים ללכת את כל הדרך הזאת עד הסוף, אני שואל אותה קבוצה שדוגלת ומדברת בדמוקרטיה גדולה על כך שהיא בעד הטבות לשכבות נזקקות ומביאה כאן מקרים מזעזעים כדוגמאות למקרים שצריך לעזור להם, ואני אתם, אני שואל שאלה פשוטה: מדוע הם לא מוכנים להטיל מס על קצבאות שונות? יש כאן פטורים של מאות מיליונים, שהיו יכולים לפתור באמת מקרים מזעזעים.

חיים אורון (מרצ):

מה עם מיסוי הבורסה, אתה בעד?

מיכאל איתן (הליכוד):

בהחלט, אתה יודע את זה יפה מאוד, חבר הכנסת אורון.

היו"ר ש' וייס:

איזה יום מחר, יום חמישי?

מיכאל איתן (הליכוד):

אני אביא דוגמה. 900 – – –

היו"ר ש' וייס:

הפלתם את הבורסה מחר.

חיים אורון (מרצ):

היו"ר ש' וייס:

חבר הכנסת איתן, אתה רוצה שאני אעבור להסתייגות נוספת שלך?

מיכאל איתן (הליכוד):

כן.

היו"ר ש' וייס:

אבל עד כאן. אחרי זה נעצור.

מיכאל איתן (הליכוד):

אני רוצה לומר לך, אדוני היושב-ראש – – –

היו"ר ש' וייס:

לא, זו הערה של מישוהו שלא מבין ולא כלום.

מיכאל איתן (הליכוד):

כן, אבל אני רוצה לומר לך: אנחנו מדברים, ואני בכלל לא מתרשם מכך, זו מדינה חופשית, והבורסה היא בורסה, והמדינה היא דמוקרטית, וכל אחד יאמר את דעתו, ויש בכנסת הזאת קבוצה לא קטנה של אנשים שהם בעד מיסוי על רווחים בבורסה, והבורסה מתנהגת בהתאם, וכולם יודעים את זה ולא מתרגשים מזה, ואני לא מקבל את הגישה הזאת שאסור לדבר. אם אסור לדבר, הרי זה אסור, ראשית כול, לכל יועצי ההשקעות בבנקים, שגורמים לבורסה הזאת להתנפח כמו שהיא. תסתמו את הפיות שלהם קודם לכן, אחר כך תסתמו את הפיות של אחרים.

היו"ר ש' וייס:

איש לא סותם.

מיכאל איתן (הליכוד):

לא, אני לא בא אליך בטענה, אדוני היושב-ראש. אתה התייחסת לאירוע שהיה – –

היו"ר ש' וייס:

לפולקלור הנפוץ.

מיכאל איתן (הליכוד):

– – כאשר היתה התבטאות משותפת של חבר הכנסת אורון ושלי בוועדת הכספים, אגב דיון, ואנחנו חייבים לומר את דעתנו, ודעתנו היא כזאת שבהחלט יש מקום למסות.

אני מביא דוגמה נוספת: האוצר מציין שיש 940 מיליון שקל הפסדי מס כתוצאה מזה שיש פטור על קצבאות הביטוח הלאומי. אומרים שביטוח לאומי זה כאילו ביטוח, אבל כולנו יודעים שזה לא כך. הביטוח הלאומי הוא אמצעי עזר נוסף למס הכנסה ולהסדר עניינים סוציאליים, ואין שום הצדקה שבעולם שאנשים שמרוויחים עשרות אלפי שקלים או אלפי שקלים רבים לחודש ומקבלים את הקצבה לא ישלמו עליה מס על מנת שבמס הזה אפשר יהיה לענות על דרישות לפתרון בעיות של עוני. זה דבר אלמנטרי.

לכן אני לא מקבל כאשר באים, מצד אחד, בדרישות מוצדקות לפתור בעיות עוני, אבל מצד אחר, משאירים הכנסות של מאות מיליונים, לגבי אוכלוסייה שיכולה לשאת בנטל המס. יש קשישים שהם עשירים מאוד. מדוע לא לקחת מהם מס על הקצבה שהם מקבלים ולהשתמש במס הזה לטובת קשישים שהם עניים מאוד והקצבה לא מספקת אותם? זה לא צדק? זה לא הוגן? זה לא בסדר? מדוע הקנאות הזאת להימנע מתשלום מס על קצבאות גם לאנשים עשירים?

אני רוצה לסכם את דברי בהסתייגויות אלה. אני סבור שיש מקום לשיפורים במערכת המס, במס הכנסה, בכל הנושא של פטורים שונים הניתנים על-ידי מס הכנסה, אני לא חושב שהם ממלאים את תפקידם.

אני מציע לכנסת ולוועדת הכספים לקיים דיון. אנחנו רואים מה נעשה פה עכשיו, לא מתקיימים דיונים רציניים בכל נושא המיסוי, מטרותיו, יעילותו ופישוטו של המס. גם כאשר האוצר – אני שמח לראות – כן אחרי שעות רבות כל כך של דיונים בנושאים כלכליים את שר האוצר עומד וצופה מן הצד – – –

דוד מגן (הליכוד):

הוא בא לכבודך.

שר האוצר א' שוחט:

חבר הכנסת איתן, המתנתי בחדר, קיבלתי משלחות, שמעתי אותך ברמקול ובאתי.

היו"ר ש' וייס:

אני מבין שמרגע שחבר הכנסת תיכון נאם הפסקת לקבל את המשלחות. נכון, אדוני שר האוצר? כי הוא הציע לך לא לקבל משלחות.

שר האוצר א' שוחט:

— — —

מיכאל איתן (הליכוד):

אדוני שר האוצר, אני מאוד מכבד את העובדה שאתה מכבד אותי, אבל זו לא בעיה שלי אלא בעיה של כבוד הכנסת. נכון שהדיון הזה הוא דיון כולל ומדברים כאן על נושאים רבים ומגוונים, אבל נוכחותך, לשעתיים, בהחלט היתה מסבה את הנושא לדיוני האוצר בעניינים ספציפיים. גם כאשר אני דיברתי עכשיו, וקודמי דיבר, על נושאים של מס הכנסה – מדוע שהכנסת לא תזכה אחת לשנה, לקראת הדיון על התקציב, לכך ששר האוצר ישב ליד שולחן הממשלה, הנואמים יעמדו כאן, ירצו את טענותיהם, עם ישראל באמצעות הטלוויזיה ישמע את הנואמים, ישמע את תגובות השר בדיון חי? זו הדמוקרטיה. אתם פוגעים בכנסת. יש כאן נאומים מהבוקר עד הערב. מדוע אינך מוצא לנכון להיות כאן לפחות שעתיים ביום? אני מבטיח לך, לא רק בשמי, שאם אתה תהיה כאן, תשמע דברים ותוכל לענות.

אני אומר בכל הרצינות הראויה, גם בנקודה שדיברתי בה – אתה יודע את זה גם כחבר הכנסת ובמיוחד כשר האוצר – האם אין מקום לכך שכנסת ישראל תקיים דיון רציני, אפילו של חצי שעה או שעה, בנושא המיסוי ובשיטת המיסוי?

היו"ר ש' וייס:

אתה כבר בתוך ההסתייגות הבאה שלך, חבר הכנסת איתן.

מיכאל איתן (הליכוד):

הקמת ועדה לבדיקת כל הנושא. האם אין זה זמן מתאים היום שנשמע דיווח על הוועדה הזאת? תודה.

היו"ר ש' וייס:

אני מאוד מודה לחבר הכנסת איתן. חברי הכנסת, אל תפריזו. יש לנו הסדר שהוא מאוד מוצלח מבחינת גיוון הנואמים.

חבר הכנסת אפרים גור, יש לך ארבע הסתייגויות. אני רוצה לחסוך קצת סיבובים, בוא נעשה הסכם פשרה, שתגמור את כל ארבע ההסתייגויות בסבב הזה, אבל מהר ככל האפשר.

אפרים גור (הליכוד):

בסדר.

היו"ר ש' וייס:

בבקשה, חבר הכנסת אפרים גור. אחריו – חבר הכנסת אברהם הירשזון.

אפרים גור (הליכוד):

אדוני היושב-ראש, כנסת נכבדה, היום התפרסמו ידיעות נוספות המתייחסות למפלגות הניאו-פאשיסטיות והלאומניות בפדרציה הרוסית. לפי אחת הידיעות, הניאו-נאצים מגרמניה מימנו את הבחירות לפאשיסטים מרוסיה. את הטענה הזאת טוען אחד העיתונים המרכזיים והמהימנים ביותר ברוסיה, והוא העיתון "איזבסטיה". וכה כתוב בידיעה: מערכת הבחירות של הניאו-פאשיסטים ברוסיה מומנה לפחות בחלקה על-ידי המפלגה הניאו-נאצית מגרמניה. מידע המוכיח זאת פרסם היומון המוסקבאי "איזבסטיה".

העיתון מצטט את מנהיג הניאו-נאצים מ"ברית העם הגרמני", שהודה בהעברת כספים למפלגה של ולדימיר ז'ירינבסקי. הכסף הועבר באוקטובר, כאשר ביקר ז'ירינבסקי בוועידת הניאו-נאצים במינכן והבטיח לבצע שוב את חלוקת פולין בין רוסיה לגרמניה.

היו"ר ש' וייס:

זה מעניין.

אפרים גור (הליכוד):

הכתב שלנו בגרמניה, גד ליאור, מוסר כי ז'ירינבסקי יצא אתמול במפתיע לגרמניה כדי להיפגש עם ראשי תנועות נאו-נאציות ועם נציג הימין הקיצוני. הטלוויזיה הגרמנית דיווחה אתמול על תנועה נאצית ההולכת וגדלה ברוסיה, ובה חברים כבר אלפי אנשים. הם לובשים מדי צבא, עונדים צלבי קרס, מתאמנים בירי, וחרתו על דגלם להרוג את החזירים היהודים ולהשמיד את שליטי המערב הפושעים.

ומה אומרת גברת ולריה נובודבורסקי, יושבת-ראש הברית הדמוקרטית, המפלגה הלא-סוציאליסטית הראשונה ברוסיה ומנהיגת הפלג הרדיקלי ביותר של הגוש הפרו-ילציני בבירת רוסיה? היא אומרת שברוסיה נוצר מצב, שבו הפאשיסטים לא יצטרכו להילחם בקומוניסטים, הברית ביניהם כבר קיימת. כשהרייכסטאג הקומו-נאצי יתכנס – – –

היו"ר ש' וייס:

זו מחלה דלטוניסטית – לא מבחינים בין חום לאדום.

אפרים גור (הליכוד):

בדיוק.

כשהרייכסטאג הקומו-נאצי יתכנס, הוא ישחרר מן הכלא את רוצקוי ואת שאר המורדים, ואז תתחיל ההידרדרות למלחמת אזרחים. היא לא מאמינה ביכולת של הצבא לבלום את ז'ירינבסקי, כי גם בין הקצינים יש לו תומכים, לכן היא גם לא מאמינה בחזית אנטי-פאשיסטית שמקימים יפי-נפש; זה כבר מאוחר מדי, היא אומרת. מה כן אפשר לעשות? – להוציא את המפלגות הללו אל מחוץ לחוק וכיוצא באלה.

אדוני יושב-ראש הכנסת, ביום שני בבוקר הגשתי הצעה דחופה לסדר-היום המתייחסת לעליית כוחן של המפלגות הלאומניות והניאו-פאשיסטיות ברוסיה ולהשלכות שיש לכך על מצב היהודים, הגברת האנטישמיות והצורך בהצלת יהודים אלה ועלייתם לישראל.

היו"ר ש' וייס:

החלטנו לקיים דיון על הנושא בראשית ינואר, מייד אחרי התקציב.

אפרים גור (הליכוד):

אני חייב לציין, כי נדהמתי שנשיאות הכנסת מצאה לנכון לאשר את דחיפותם של נושאים – בלי לפגוע בחשיבותם – שהם הרבה פחות חשובים מן הנושא הזה. אני לא יכול להסתיר את תדהמתי, שנוכח התפתחות מדאיגה כזאת ברוסיה, ששם יש לנו מאגר של כמיליון וחצי יהודים, כשכל העולם המערבי זועזע והתופעה הפתיעה את כל שירותי הביטחון של המערב וממשלות במערב, במצב עניינים שכזה ממשלת ישראל לא מוצאת לנכון לקיים אפילו ישיבה מיוחדת אחת כדי לדון בהשלכות ההתפתחות המדאיגה הזאת על עמנו ולגבש דרכים כדי לעודד את יציאתם המואצת של יהודים ממדינות חבר העמים.

היו"ר ש' וייס:

חבר הכנסת גור, בנשיאות הבאנו בחשבון את כובד העניין, אבל רצינו שגם שר החוץ ישתתף, דווקא מאותו נימוק. מכיוון שבשבוע הבא ממילא מתקיים דיון על התקציב, החלטנו שמייד בשבוע שלאחר מכן יתקיים דיון בנושא.

אפרים גור (הליכוד):

אוקיי. לכן אפסיק להתייחס לעניין הזה.

היו"ר ש' וייס:

העניין חשוב מאוד.

אפרים גור (הליכוד):

אני אטול חלק באותו דיון שיתקיים בראשית ינואר ואתרום את חלקי לגבי מה שצריך לעשות, למיטב שיפוט.

אדוני היושב-ראש, אני רוצה להתייחס כעת לנושא של סל הקליטה שניתן לעולים החדשים.

ראשית, אני טוען באופן הקטגורי ביותר, ששום אוכלוסייה בישראל לא נפגעה ברמת ההכנסה שלה וביכולת קיומה כפי שנפגעה אוכלוסיית העולים. ההכנסה שהעולים מקבלים בצורת סל קליטה נשחקה בארבע השנים האחרונות, בעת כהונתן של שתי הממשלות גם יחד, למען ההגנות, בכ-120%; 120%.

לו היו פוגעים במדינת ישראל בזכויות של קבוצה מסוימת, איגוד עובדים מסוים, הסתדרות עובדים מסוימת, היתה קמה צעקה גדולה, היתה מתרחשת תסיסה גדולה, האנשים היו יוצאים לרחובות והיו יוצרים דעת קהל ומכניעים את הממשלה להחזיר את המצב לקדמותו.

ופה אנחנו מדברים על יכולת קיומית של קבוצה, גדולה אומנם מבחינה מספרית, אבל חלשה וחסרת מגן מבחינה פוליטית, וחסרת לובי בכנסת ישראל, שלא כמו שדולות אחרות, שדואגות לאינטרסים של שולחיהן.

מעבר לכל ויכוח פוליטי ומפלגתי, ובאמת בעניין הזה אין לי כל עניין בשום ניגוח פוליטי ומפלגתי, אני מדבר על כך שסל הקליטה שניתן לעולים כדי לכסות הוצאות שכר דירה, כדי לכסות הוצאות רפואיות, בעיקר תרופות, כדי לכסות הוצאות חינוך של הילדים בבית-הספר, כדי לכסות הוצאות תחבורה ציבורית, כי העולים גם נוסעים לאולפן ולחפש מקום עבודה, לפעמים לא רק בתוך העיר שהם מתגוררים בה אלא גם מחוץ לעיר, משום שבעיר שלהם לא תמיד יש מקום עבודה.

סל הקליטה ניתן גם כדי שהעולים יוכלו לקנות את המצרכים היסודיים הראשוניים, לרבות מכשירים חשמליים. אומנם הממשלה נותנת להם פטור ממיסוי בעת קניית מכונת כביסה, טלוויזיה ומקרר, אבל בפטור לבדו לא קונים. זאת אומרת, הם צריכים להוציא כסף נוסף כדי לקנות את הדברים האלה.

בעוד הכסף הזה, אדוני היושב-ראש, ניתן לכל הצרכים הללו, הוא אפילו לא מספיק רק לסעיף אחד והוא סעיף הדיור. כולם יסכימו אתי ששכר דירה, אפילו באזורים פריפריאליים, הוא היום 400 דולר לחודש. אני כבר לא מדבר על 500 ויותר בתל-אביב, בירושלים ובערים אחרות. המכפלה של 400 דולר ב-12 היא 4,800 דולר. מוסיפים על זה דמי תיווך שמשלמים למתווכים, מוסיפים על זה שכר טרחת עורך-דין, מגיעים ל-5,600 דולר לשנה אחת. מכפילים את זה בשער הדולר ביחס לשקל – 2.97, ואנחנו מגיעים לכ-17,000 שקל, רק בסעיף אחד של שכר דירה. והרי שמשפחה בת שלוש נפשות של עולים מקבלת 15,600 שקל לכל השנה, לסעיף דיור וליתר הדברים. נוסף על כך, במחצית השנייה של השנה מקבלים עבור שישה חודשים נוספים כ-5,000 שקל עבור דמי קיום. יחד בערך 20,560 שקל.

לפי החישוב שאני עשיתי, חישוב מאוד מאוד מינימלי, כל משפחת עולים צריכה לחודש עבור שכר דירה 1,200 שקל; כלכלה-מזון – 1,500 שקל; הוצאות חינוך לילד – 150 שקל; תחבורה ציבורית לחודש – 500 שקל; ביגוד והנעלה – 200 שקל; הוצאות על תרופות – 100 שקל; חשמל, גז, טלפון, ועד הבית, מים ועוד דברים שיש בבית – 500 שקל. לא לקחתי סכומים גדולים. הוצאות על רכישת מוצרי חשמל ואבזרים אחרים של הבית, אם אני מחלק את זה לשישה חודשים – כ-1,000 שקל בחודש. ואז אני מגיע ל-5,000 שקל בחודש. אני מכפיל ב-12 חודשים, ואני מגיע ל-60,000 שקל. בשעה שהם צריכים 60,000 שקל בפועל, הם מקבלים כ-20,000 שקל.

עכשיו אני לא מאשים את הממשלה, לא הקודמת ולא הנוכחית, בכך שערך סל הקליטה נשחק. מי שאשמה יותר מכל אחד אחר בשחיקת ערך סל הקליטה היא למעשה הסוכנות היהודית. משום שבמסגרת ההסכם בין הממשלה לבין הסוכנות היהודית הוסכם תחילה, כאשר הנהיגו את סל הקליטה, שהממשלה משתתפת ב-50% מעלות סל הקליטה והסוכנות היהודית משתתפת ב-50% הנוספים. עקב מספרי העולים המבורכים, העולים שהגיעו בשנים 1991-1992, הסוכנות היהודית פעם אחת קיצצה את חלקה מ-50% ל-25%, ופעם שנייה ביטלה בכלל את השתתפותה ואת המענק

המירה להלוואה, הלוואה צמודה לדולר עם ריבית. מבחינת התנאים, אם אני משווה זאת להלוואות בנקאיות מסחריות רגילות, ההלוואה הזאת יותר יקרה מאשר ההלוואה שכל אדם יכול לקבל מן הבנקים.

אני רוצה להעלות כאן נקודה אחת ולפנות ליושב-ראש ועדת הכספים של הכנסת. ערב הבחירות לכנסת, חבר הכנסת גדליה גל, יחד עם חבר הכנסת בייגה שוחט, שר האוצר דהיום, הגישו אותו חוק שמטרתו לשמר את ערך סל הקליטה כפי שהיה נהוג ב-1 בספטמבר 1990, בכל אחד ממרכיביו, ולהצמיד אותו למדד יוקר המחיה. אני רוצה להודיע לך, ואפשר לבדוק את זה בפרוטוקולים, שאני אישית תמכתי בקבלת החוק הזה כאן בכנסת, אלא שלצערי הוא נפל בהפרש של שני קולות.

כרגע, לשמחתי, הצעת חוק זהה לחלוטין שאני הגשתי, והיא נתמכה על-ידי יושב-ראש ועדת הקליטה של הכנסת, ואני מברך אותו על כך, ועל-ידי חברים אחרים מן הקואליציה, עברה בקריאה טרומית והועברה להכנה לקריאה ראשונה לוועדת העלייה והקליטה של הכנסת. אם באמת אכפת לנו מן העניין, ואנחנו מבינים שב-15,000 שקל, כאשר צריכים לממן את הדירה, את האוכל ואת כל יתר הדברים שהזכרתי, העולים לא יכולים לחיות, והם מגיעים לחרפת רעב, אז מדוע בלי כל שיקול פוליטי, במסגרת אותם סדרי עדיפויות שאתם הבטחתם לעולים והבטחתם לעם, מדוע לא תשפרו את זה?

המצב הזה מדרדר את העולים לעוני מחפיר מאוד, בייחוד ברשויות מקומיות של עיירות פיתוח. רק לפני שבוע הייתי בארבעה יישובים דרומיים. בקריית-מלאכי לבדה שיעור המובטלים מקרב העולים כפול משיעורם בשאר האוכלוסייה. 40% מאלה שחיים מתחת לקו העוני ומטופלים על-ידי שירותי הרווחה של המועצה המקומית קריית-מלאכי הם מבין העולים. אם רובנו מכירים במציאות העגומה הזאת ואיננו רוצים לפגוע בציבור שהביא לכאן הון אנושי בלתי רגיל, ציבור אינטלקטואלי, ציבור בעל מקצועות הכי מגוונים והכי מבוקשים במדינת ישראל – למה להפוך אותם לעניים? למה להפוך אותם להיות מושפלים בפני ילדיהם כאשר הילדים מבקשים מן האבות: אבא, תן לי כסף לסנדביץ'; אבא, תן לי כסף לספרים לבית-הספר. והאבא הזה, בהיותו עני, מובטל, מושפל, מריר, מאוכזב, איננו מסוגל להעניק זאת לילד שלו. לכן, למה לא לעשות את זה מעבר לכל שיקול פוליטי?

אני בהחלט פונה לממשלה ואני בהחלט פונה לחברי, חבר הכנסת עמנואל זיסמן, שהודיע שאם לא תיענה הממשלה לדרישותיו, שהוא חושב שהן צודקות, למען קליטת העלייה – א. לדבוק בזאת כל עוד לא נענו לתביעות שלך; ב. להפעיל כל השפעה שיש לך על חבריך כדי שדברים מסוימים לפחות יבואו לידי ביטוי בתקציב. תודה.

היו"ר ש' וייס:

אני מאוד מודה לחבר הכנסת אפרים גור. יושב-ראש ועדת הכספים רוצה להתערב בדיון, וזאת זכותו. אחר כך יבוא חבר הכנסת אברהם הירשזון.

גדליה גל (יו"ר ועדת הכספים):

אדוני היושב-ראש, כנסת נכבדה, אני נטלתי את רשות הדיבור כדי לפנות אל ידידי חבר הכנסת דן תיכון. אתה, דומני, ותיק חברי הכנסת בוועדת הכספים. אתה מנוסה, אתה פעיל, ואתה גם בעל ידע רב. אבל אתה מרשה לעצמך, אולי בלי להרגיש, לזרוק נתונים, ואני מתכוון לאלה שאינם נכונים, והם הופכים אחר כך להיות בסיס לדיון לחברים אחרים.

אני אתחיל מדבר שהוא אולי הפחות חשוב, ואחר כך אעבור לחשוב יותר. אתה אמרת שנקודת זיכוי לאשה היא כך וכך, ואני תיקנתי אותך ואמרתי, שנקודת זיכוי לאשה עובדת, עצמאית – –

דן תיכון (הליכוד):

נקודת זיכוי גם לגבר וגם לאשה.

גדליה גל (יו"ר ועדת הכספים):

– – היא 105 שקלים לחודש. ואמרת לי שאני טועה – – –

דן תיכון (הליכוד):

– – –

גדליה גל (יו"ר ועדת הכספים):

דן, תן לי.

ואמרתי לך שאינני טועה. אז בסדר. עוברים לסדר-היום.

אבל, באופן טבעי, כשעולה איש כמוך, עם הניסיון והמוניטין והידע שלך, מה שהוא אומר מתקבל כדברי אלוהים חיים. הבאתי את הדוגמה הזאת, כי ניסיתי לעזור לך, ואתה אמרת לי שאני טועה. אני לא טועה. ונדמה לי שבדקת את זה.

דן תיכון (הליכוד):

אני רוצה להסביר.

גדליה גל (יו"ר ועדת הכספים):

אני אתן לך.

היו"ר ש' וייס:

תן לחבר הכנסת גדליה גל. אני מאפשר לך להגיב. הרי יש לך עוד הסתייגויות, לא אחת.

גדליה גל (יו"ר ועדת הכספים):

ביקשתי לעלות עכשיו, כי אנחנו בראשית הדיון. אני באמת חושב שהדיון הוא דיון רציני. יש לנו עוד חמישה ימי דיון. אנחנו דנים, והטלוויזיה משדרת, והעם צופה, וודאי חלק מהדברים הוא מקבל וחלק הוא לא מקבל.

אתה נתת נתונים לגבי יצירת מקומות עבודה, וחברי הכנסת מהאופוזיציה עולים בזה אחר זה ומחרימים מחזיקים אחריו. אני רוצה לקרוא מאותו דף שגם אתה קיבלת, ובדף הזה כתוב לאמור: ב-1991 נוספו במשק 91,000 מקומות; ב-1992 – 67,000; ב-1993, באומדן של לפני חודש – 88,000, ובאומדן של היום – 105,000. ואתה זרקת פה מספר, שבשנת 1993 – 60,000. ואתה יודע שהמספר הזה שגוי. ועל זה חיים קופמן כבר נאם נאום, ורון נחמן נאם נאום, וכולם נאמו נאומים.

אני לא שייך לאלה שחושבים, שיש ממשלה אחת שכולה טובה וממשלה אחרת שכולה גרועה. החיים לא בנויים כך. הצמיחה במשק החלה עוד בממשלה הקודמת. אבל, מה לעשות? יש הנתונים לשנת 1993 בשני הדברים שלטעמי הם החשובים ביותר במשק, ואחד מהם הוא מה היה היקף היצוא. הגידול ביצוא הוא אחד הדברים שממשלים אינדיקטור לצמיחה אמיתית, מוטט יצוא; אינדיקטור לכך שנקודות העבודה הן לא בועה. אלה דברים רציניים, ושמחתי שגם אתה מצאת לנכון לציין את הנקודה הזאת. אבל חבל שלא הוספת, וגימדת נתון אחר, שהוא לא פחות חשוב – כמה מקומות עבודה נוספו במשק. ובמשק נוספו – –

דן תיכון (הליכוד):

— — —

היו"ר ש' וייס:

יש לך עוד שתי הסתייגויות, ותוכל להשיב.

גדליה גל (יו"ר ועדת הכספים):

– על-פי האומדן 100,000 או 106,000. אני אמרתי את הדבר הזה משום שיש לך מוניטין, חבר הכנסת דן תיכון, שמור על כך. חבל שבדיון הזה מדי פעם תזרוק איזה נתון, ואחר כך, בבדיקה נוספת, יתברר לך שהוא איננו נכון, אבל אחר כך הוא הופך להיות בסיס לנאומים ולהסברים של חברי כנסת צעירים יותר, ואולי כאלה שפחות מתעניינים. תודה רבה.

היו"ר ש' וייס:

תודה רבה. חבר הכנסת הירשזון, בבקשה. יש לך שתי הסתייגויות, ואין לי התנגדות שתסיים אותן יחד, בסיבוב הזה. בבקשה. יש לך עשר דקות תקרה, ואם תרד קצת מתחת לתקרה זה יהיה יוצא מן הכלל.

אברהם הירשזון (הליכוד):

תודה רבה, אדוני היושב-ראש.

אדוני היושב-ראש, הממשלה הזאת, ממשלת רבין, הכריזה שהיא בעד שינוי סדר העדיפויות: לא עוד זריקת כספים ליהודה ולשומרון, לא עוד אחיזת עיניים, אלא מעכשיו דאגה אמיתית למדינה, לעם היושב פה, במדינת ישראל. יעזרו לעיירות הפיתוח, יעזרו לחלכאים, יעזרו לנדכאים, יעזרו לגמלאים. ייטיבו עם העם, לא כפי שעשתה ממשלת הליכוד.

והנה, בהצעת החוק ההסדרים במשק בשנה החולפת הממשלה הזאת פגעה באפשרות של הרשויות המקומיות להעניק פטורים, להעניק הנחות לגמלאים, למשפחות חד-הוריות ולכל מיני אנשים שידם אינה משגת, כדי שיוכלו להמשיך לחיות ולהתקיים. ואצלם כל גרוש קובע. הממשלה הזאת, בחוק ההסדרים, מנעה מכך את הרשויות המקומיות. חברת הכנסת ענת מאור ואנוכי נאבקנו בנושא הזה בשר הפנים דאז, חבר הכנסת דרעי, ובסופו של דבר הוא מנע את ביצוע הנושא הזה לשנה אחת. ואני בנאומי האשמתי את היושבים על ספסלי הקואליציה ואמרתי להם: אתם מצביעים נגד המדיניות שאתם דיברתם עליה. ואני זוכר שמספסלי הקואליציה קפצו חבר הכנסת זיסמן ואחרים ואמרו: מדוע אתה מאשים אותנו? אנחנו אתך בנושא הזה – לא צריך לפגוע בפטורים לגמלאים ברשויות המקומיות. ואכן, בהצבעה שהיתה על ההצעה הזאת לסדר-היום הצביעו קואליציה ואופוזיציה עם ענת מאור ואני בנושא ההצעה לסדר-היום. והגשנו הצעת חוק בנושא הזה, כדי לתקן את העניין. הצעת החוק הזאת, הממשלה הזאת התנגדה לה. היא התנגדה להעברת הצעת החוק. למרות התנגדות הממשלה, בסיוע אנשי הקואליציה והאופוזיציה, עברה הצעת החוק הזאת את הקריאה הטרוםית ועכשיו היא נדונה בוועדת הכספים, אם אינני טועה, לקראת קריאה ראשונה.

והנה, בחוק ההסדרים הזה, הממשלה הזאת אטומה לעניין, ואין שום שינוי בנושא הזה. הלוא יכולתם לבוא ולתקן את זה עכשיו בחוק ההסדרים. מדוע לא תיקנתם אם הדאגה לציבור, אם הדאגה לגמלאים, אם הדאגה למשפחות חד-הוריות, אם הדאגה לעולים חדשים, שיש בקרבם הרבה משפחות חד-הוריות, כל כך חשובה לכם? מדוע לא דאגתם, והשאתם בחוק ההסדרים את הנושא הזה, כפי שהוא היה קיים לפני שנה?

אדוני היושב-ראש, נבצר מבינתי להבין את הנושא הזה.

היו"ר ש' וייס:

בשעה כזאת, כבר בכלל קשה להבין.

אברהם הירשזון (הליכוד):

לא, דווקא הבינה שורה כל הלילה. זה בסדר.

אילו שאלתם אותי, חברי, באיזה תחום ראוייה ממשלת רבין לזכות בעיטור העוז והחוצפה, אני הייתי מציע לכם, ללא היסוס, לבחור בתחום קליטת העלייה. לא רק שהעלייה הצטמצמה ובאים פחות ופחות עולים, אלא גם אלה שבאו אינם נקלטים היטב. בעוד הממשלה הקודמת, שכל כך הרבה טענות יש אליה, הצליחה להעמיד את הנושא של העלייה והקליטה בראש סדר העדיפויות, במוקד תשומת הלב של הציבור הרחב וכלי התקשורת, באה הממשלה הזאת וכאילו הסתירה את העולים. אחד הנסים הגדולים שהתרחשו בתולדות הציונות – פתיחת שערי הברזל במדינות חבר העמים – בוזבז על-ידי ממשלת רבין. הטפטוף הדל של העולים המגיעים היום הוא תעודת עניות מספר אחת לממשלת העבודה.

אם נסכים לקבל את הטענה של הצמצום בהיקף העלייה, יש גם סיבות אחרות – העדר קליטה מוצלחת של העולים שכבר הגיעו. הרי אין לממשלה שום אפשרות להסביר את כישלונה בקליטתם החברתית והתרבותית של העולים. משרד החינוך והסוכנות לא פתחו בפני העולים את התרבות ואת המורשת היהודית, את הציונות על כל רבדיה ואת החברה על כל פניה. לא פתחנו בפני העולים את סגור לבנו, ואנו מתפללים מדוע השילוב אינו מוצלח כל כך. יותר מדי מהר נטשנו את העולים לגורלם ולצרותיהם.

אדוני היושב-ראש, חברי הכנסת, אתמול התקיימה בוועדת החינוך הישיבה הראשונה של ועדת החקירה בנושא נשירת התלמידים בבתי-הספר, ושמענו מומחים שונים שדיברו על הנושא הזה. מסתבר שאם אפשר להצביע על תחום מסוים בחברה הישראלית של נשירת תלמידים, ויש הבדל בין נשירה להנשרה, בפעם הראשונה, אחרי שנים רבות, אחוז גדול של תלמידים שנושרים הם מקרב העולים החדשים – לא על דעת האופוזיציה, על דעת המומחים. העולים האלה, הילדים האלה שנושרים הם לא נושרים סתם, הם לא נושרים משום שאינם רוצים ללמוד, משום שאינם רוצים להתקדם, אלא משום שהם מחויבים לעזור בפרנסת משפחותיהם.

בא חבר הכנסת רן כהן, באים חברי הכנסת האחרים, עומדים פה על הבמה הזאת ואומרים: אנחנו לא רואים עוד עולים בשווקים משוטטים ומחפשים לחם. אינני יודע, חבר הכנסת רן כהן, מתי אתה וחבריך ביקרתם בשווקים. אבל כל זמן שאני רואה בצמתים, בכל הדרכים את ילדי העולים מנגבים שמשות, מחלקים פרחים, ואינני יודע איזו מאפיה מסתתרת מאחורי העניין הזה ואינני יודע מה קורה, כל זמן שאני רואה את התופעה הזאת, אי-אפשר לומר שהמצב הכלכלי בקרב העולים הוא טוב.

נכון, ממשלת הליכוד קלטה בתוך זמן קצר מאות אלפי עולים, אף – אם אינני טועה, ויתקן אותי חבר הכנסת דן תיכון, שהוא חבר ותיק בוועדת הכספים – ששר האוצר דאז, שמעון פרס, צפה 30,000 עולים – –

אפרים גור (הליכוד):

40,000.

אברהם הירשזון (הליכוד):

40,000, סליחה. פחות או יותר זו הכמות. אני חושב שבאו באותו זמן 300,000 או 400,000 עולים. אין ספק שהעומס היה עצום, המדינה היתה צריכה להיערך בצורה בלתי רגילה לנושא הזה, ואולי היו חריקות, אבל בסך הכול הצלחנו לקלוט עלייה בהיקף אדיר בתקופה הזאת, וזאת תקופה קצרה. הזמן מתמשך, העלייה איננה מגיעה בזרם כזה כפי שהיתה בשנים ההן, ואפשר היה בהחלט להקדיש את הזמן הזה שנותר עכשיו לשקם את העולים.

אני רוצה לעמוד על תופעה נוספת. אומרים היום: העולים עובדים. איפה עובדים? עובדים בתחנות דלק? עובדים בחנויות? רבותי, באו לארץ מאגרי מוחות אדירים מקרב העולים, ואנחנו מזלזלים בהם. במאגרי המוחות האלה, אנחנו, במדינת ישראל היום, לא משקיעים מספיק כספים ומספיק אמצעים כדי שהם יוכלו למצוא את מקומם. אל נתפלא, אם אנחנו חושבים שהמשאב העיקרי שלנו במדינת ישראל הוא המוח היהודי, אז קיבלנו על מגש של כסף את המוח היהודי, ואנחנו זורקים אותו ובוועטים בו. בל נתפלא אם בעוד כמה שנים נמצא שהעולים האלה, שהיו במדינת ישראל, בתור רופאים, בתור מדענים, עבדו בתחנות דלק, חסכו כסף וירדו לארצות אחרות ונקלטו שם במפעלים עתירי ידע. ואנחנו, במדינת ישראל, נפסיד את העולים האלה. במו ידינו נפסיד את המאגר החיוני כל כך, שקיבלנו אותו.

היו"ר ש' וייס:

יש לך עוד שש שניות, אבל יש לך עוד מעט סיבוב נוסף של שתי הסתייגויות.

אברהם הירשזון (הליכוד):

אם יש לי שש שניות, אני אוותר ואמשיך בסיבוב הבא. תודה רבה.

היו"ר ש' וייס:

אני מאוד מודה לך.

אני מזמין את חבר הכנסת רענן כהן – איננו. חברת הכנסת לימור לבנת – איננה. חבר הכנסת עוזי לנדאו – איננו. חבר הכנסת רון נחמן. יש לך חמש הסתייגויות. אתה יכול לדחוס אותן לעשר דקות, או שנחלק אותן לשתי מנות?

רון נחמן (הליכוד):

עוד לא החלטתי. אני צריך לחשוב. זו היתה הצעה כל כך מזהירה.

אדוני היושב-ראש, חברי הכנסת, אני מגיע עכשיו משיבה של מועצת יש"ע, שהתכנסה על רקע הרצח של שני אזרחים שלווים שנסעו בכבישי יהודה ושומרון ונרצחו על-ידי מרצחים לאור היום.

הייתי בשיבה, ואני רוצה לומר כאן לבאי הבית, אולי אתם לא יודעים מה ההבדל ומה הפער בין ההצהרות של הממשלה הזאת לבין מה שנעשה בשטח. זה נורא נחמד שעומד שר כאן על הדוכן ואחריו שורה שלמה של חברי כנסת וכולם מדקלמים את הססמה, שהממשלה אחראית לביטחונם של היהודים, הישראלים, הגרים, הנוסעים בשטחי ארץ-ישראל. באמצע היום, בשעה 11:30, מכונית נוסעת, מולה באה מכונית ערבית עם לוחיות רישוי אזרחיות ישראליות, יורים במכונית שבאה ממול ורוצחים שני ישראלים, וזה כשצה"ל שולט בשטח, וזה כשהצבא מתוגבר באופן זמני כל פעם ב"פיקים", כל פעם מוסיפים לו פלוגות.

זכור לי הדיון על אותן 120 פלוגות, אז זה היה 130, לפני שנה בדיוק, כאשר דנו בתקציב של מערכת הביטחון. גם אז אמרו שרוצים לצמצם, והשר הודיע אז שלא לתת לצמצם; לזכותו ייאמר. מערכת הביטחון לא שכנעה אותו.

אבל היום אנחנו הולכים לשלום, אנחנו סובלים מהשלום. חשבנו שהדבר הזה יעבור פחות או יותר ותהיינה הפגנות, ואני מודיע כאן שתהיינה הפגנות מול כל חברי הכנסת של הקואליציה, בבתים שלהם, ומול כל שרי הממשלה, בבתים שלהם.

היו"ר ש' וייס:

תהיה לכם בעיה עם סיעה אחת, שאנחנו לא יודעים אם היא בקואליציה או באופוזיציה.

רון נחמן (הליכוד):

יש לנו גם בעיה. אמר לי עכשיו הבא-כוח שלה, שכבר היתה לו הפגנה מול הבית.

הדברים הם מאוד מאוד חמורים. אני רוצה לספר לחברי הכנסת דבר נוסף. פרסמו את זה עכשיו במהדורת החדשות. בקריית-ארבע באה המשטרה, הצבא, ולקחו מ-70 איש את כלי הנשק שמשמשים אותם להגנה עצמית וסירבו לתת להם נשק חלופי.

אני רוצה לשאול את המופקדים על הביטחון. לבדוק את הבדיקה הבליסטית צריך, יש צורך בבדיקות, צריך לעשות את הבדיקות המעבדתיות, אבל למה לא לתת את הנשק החלופי? מי לוקח על עצמו את האחריות לכך, שמחר ייפול קורבן נוסף, יושב-ראש ועדת החוץ והביטחון? שר הביטחון? אלוף הפיקוד? חברי ועדת החוץ והביטחון? הממשלה?

האם אתה יודע, אדוני יושב-ראש ועדת חוץ וביטחון, על ההוראה לקחת מ-70 איש את הנשקים שלהם?

אורי אור (העבודה):

לא לקחו ממך את הנשק.

רון נחמן (הליכוד):

אני לא נושא נשק, אני לא מזוין.

אורי אור (העבודה):

סימן שאין בעיות. הרי אתה יודע מה עשו עם הנשק.

רון נחמן (הליכוד):

הרי אני מסכים אתך א-פריורי, אדוני יושב-ראש ועדת החוץ והביטחון. אני רוצה לשאול אותך, מה אתה עושה לגבי אותם אנשים שלגביהם יש חשד לכאורה, כזה או אחר, לוקחים את כלי הנשק שלהם כדי לראות אם יש להם קשר לאירוע זה או אחר – מדוע אי-אפשר לתת להם נשק חלופי, ברשיון, שייתן להם אותם הבטחה וביטחון כאשר הם נוסעים?

אם לוקחים מ-70 איש – דרך אגב, קבע את זה שופט – חייבים לתת להם כלי נשק חלופיים, כי החובה להגן עליהם היא חובה שלך. אני שואל אותך, האם בוועדת החוץ והביטחון עלה הנושא הזה? אם הוא לא עלה, אני פונה אליך ומבקש, שכאשר לוקחים נשק לבדיקה יינתן נשק חלופי.

זה אבסורד שאדם יהיה חשוף לסכנות דווקא היום, כשיש תהליך של שלום. יש לנו בעיה עם השלום, בעיה קשה מאוד, כולנו סובלים ממנו, נרצחים ממנו. זו לא דמגוגיה, אדוני יושב-ראש ועדת החוץ והביטחון. אני יושב בוועדת הכספים ולא בוועדה שלך. חבל. חבל.

היו"ר ש' וייס:

ההחלטות הן סודיות, כידוע לך.

רון נחמן (הליכוד):

אני יודע, אני יודע את זה. כל דבר שמגיע לשם נקבר. לא יודעים מה קורה. זה חבל מאוד.

אורי אור (העבודה):

אני מציע לך להתעסק בוועדת הכספים ולא בוועדת החוץ והביטחון.

רון נחמן (הליכוד):

בסדר. בינתיים קיבלנו את ההמלצה שלך. אני רק יכול לומר לך, אדוני יושב-ראש ועדת החוץ והביטחון – – –

אורי אור (העבודה):

זה ויכוח שאנחנו לא – – –

רון נחמן (הליכוד):

זה כנראה ויכוח שלא התחיל היום וכנראה הוא גם לא ייגמר מחר.

אורי אור (העבודה):

גם הטרור לא התחיל – – –

רון נחמן (הליכוד):

אני יודע. אבל מה שעושים היום בשטחים, כאשר אתה רואה מה מתרחש, זה לבנוניזציה.

אמרתי ואני אומר לך את זה כאן: אתם יכולים להגיד מה שאתם רוצים, אתם יכולים לזרוק את כל הסמאות. תגיד, כמו שהרמטכ"ל אמר לעיתון "ידיעות אחרונות" לפני שבוע, אין לי פתרון. אין לי פתרונות. תגיד את זה. תהיה אמין. תגידו את הדברים. אתה מדבר אתי על הפרדה של עמים.

אומרים שאנחנו מתנגדים להסכם. הרי אני תמכתי בראש הממשלה שמיר כשהלך למדריד. לא הפרענו לכם עד היום בשום דבר, בשום דבר לא הפריעו לכם. הרי אתם מנהלים את המשא-ומתן. שאלתם אותנו אם ללחוץ את היד של ערפאת? פניתם אלינו? דיברתם אתנו? התייעצתם עם אנשים שחיים בשטח – בכלל מה קורה? עשיתם דבר כזה? לא עשיתם. שלחתם מח"ט ואחר כך את אלוף הפיקוד לדבר. אתם, הפוליטיקאים שיושבים כאן, דיברתם אתנו? ראש הממשלה נפגש עם האנשים שלנו? בא לבקר? דיבר עם האנשים?

אורי אור (העבודה):

אני הייתי אצלכם במוצאי שבת.

רון נחמן (הליכוד):

אתה היית לפי הזמנה של מועדון.

אורי אור (העבודה):

מה זה משנה של מי.

רון נחמן (הליכוד):

אתה, כל הכבוד. ראש הממשלה, שר הביטחון, מותר לי לארח אותו אצלי? את נשיא המדינה אני הולך לארח בחודש הבא. את ראש הממשלה, שהוא שלי גם כן – אני זכאי לארח אותו? כן. אולי תדבר אתו בהזדמנות כשתיפגש אתו. תשאל אותו. מה אתה חושב, שאנחנו נתקוף אותו?

אורי אור (העבודה):

מה הבעיה עם התקציבים?

רון נחמן (הליכוד):

אני אגיד לך מה הבעיה עם התקציבים. לפני שבוע היה כאן דיון על המרכיבים של הביטחון. כיושב-ראש ועדת החוץ והביטחון אתה קיבלת דיווח על הביצוע של התקציבים האלה? על מרכיבי הגמר כבר קיבלת דיווח?

אני אומר לכם שאתם מפקירים את האזרחים. אני אגיד לך יותר מזה, אתם עושים את זה בצורה מקיאבליסטית.

לפעמים עולה בדעתנו מחשבה, שאולי הדברים האלה מתוכננים. כי אם היום בחוק התקציב הזה אנחנו רואים את הפגיעה בתושבי האזורים הללו, אחרי שאתם התחייבתם שבחמש שנות האוטונומיה כל היישובים והתושבים יישארו – התחייבתם, אתם גאים על כך, אני מברך אתכם. מה שלא עשה הליכוד בסיני אתם עושים פה, כך אתה אומר, בסדר גמור. למה אתה פוגע בהם, מעבר לפגיעות הפיסיות על-ידי המחבלים? מדוע אתה עוד הולך ומנחית עליהם גזירות? מדוע?

בגלל הגזירות הכלכליות תעלה האבטלה. ייפגע מקור הפרנסה של המשפחה, ואתה קורא לזה סדר עדיפויות חדש. אתה מטשטש את דעתו של הציבור. הוא לא יודע מה זה. אבטלה פירושה אותו אבא מובטל שאין לו עבודה, אותו בעל משפחה שצריך לשלם 26 שקלים לנסיעה הלוך וחזור בשביל למצוא את הפרנסה. המעביד לא מחזיר לו אותם כי הוא לא עובד במערכת הממשלתית. הלחץ הזה, הציבורי, הכלכלי, החברתי, ההסתות, זה נוסף על מה שאנחנו רואים בשטח.

מה מבינים אנשי ה"חמאס", הערבים בשטח – אני לא מפריד ביניהם, כולם אותו דבר – מה הם מבינים? מה המסר שהממשלה הזאת מעבירה להם? המסר הוא, שיש יהודים שגרים בתוך תחום ישראל הריבונית וחובה להגן עליהם, ויש עוד 3% שגרים שם מעבר להרי החושך, ובהשוואה ל-97% הם לא כל כך זקוקים להגנה. האם מישהו הכריח אותם לגור שם?

אמרתי עכשיו בארצות-הברית לאמריקנים, תארו לכם שנשיא ארצות-הברית קלינטון היה בא לתל-אביב ואומר בתל-אביב: מי צריך את לוס-אנג'לס ואת סן-פרנסיסקו. שתי הערים IN THE WEST, BANK OF AMERICA, בגדה המערבית של אמריקה. בא ראש הממשלה לניו-יורק ואומר, מי צריך את אריאל ועמנואל. שאלו אותי בניו-יורק, זה באמת נכון? לא צריך אותם? ואני שואל, האם מישהו שם באמריקה יודע מה זה עמנואל או מה זה אריאל? האם ראש הממשלה מועמד לבחירות בניו-יורק? אבל יש מי שקולט את השידורים האלה. יש מי ששומע אותם ומפרש אותם. הפרשנות הזאת מסוכנת.

היו"ר ש' וייס:

חבר הכנסת רון נחמן, אני אתן לך לנמק עוד שתי הסתייגויות ותסיים.

רון נחמן (הליכוד):

לא, לא. אני לא מסכים. שתי הסתייגויות ולגמור את הכול. אני האחרון?

היו"ר ש' וייס:

בסט הזה אתה האחרון.

רון נחמן (הליכוד):

בסט הזה אני האחרון?

היו"ר ש' וייס:

כן, לכן תן לנו כתף קצת.

רון נחמן (הליכוד):

אז אני אתחשב בדעת הקהל. על דעת הקהל ועל דעת המקום – – –

היו"ר ש' וייס:

גם קצת בצופים, שלאט לאט נוטשים אותנו.

רון נחמן (הליכוד):

אני רוצה לשאול אותך, חבר הכנסת אורון, האם זכור לך אותו דיון בוועדת הכספים בקשר לדירות. עומדות דירות ביש"ע. טענתם שההתנחלויות הן מכשול לשלום. אמרתם, אנחנו לא רוצים, בגלל עדיפויות, להמשיך ולבנות. באה ממשלת ישראל והשלימה את הדירות. יש 4,000 דירות שלמות ביהודה ובשומרון. היתה טענה, לפני התהליך המדיני ולחיצת היד המפורסמת של ערפאת ורבין, שההתנחלויות הן מכשול לשלום.

היו"ר ש' וייס:

חבר הכנסת ונונו, לפני רגע הזכירו את העיר שלך, את לוס-אנג'לס – קריית-מלאכי. תמשיך.

רון נחמן (הליכוד):

לא את לוס-אנג'לס של ישראל.

אני שואל שאלה פשוטה: היה נכון לבוא ולומר, לפני שערפאת לחץ את ידו של רבין, כפי שגם אנשי מרצ אמרו, קודם כול בואו ונדבר עם הנציג של הפלשתינים. ומיהו? יאסר ערפאת, הנציג של הארגון הקרוי אש"ף. אז אמרו, אנחנו צריכים להראות לערבים שברצוננו ללכת ולהסיר את כל המכשולים לשלום. ומהו המכשול לשלום? ההתנחלויות. והקפיאו אותן.

ואז עלה מושג אחר, עוד לפני הבחירות, אם אינני טועה, על-ידי חבר הכנסת צוקר – לייבש אותן. ראש הממשלה רבין הכחיש ואמר: אין בדעתנו לייבש את ההתנחלויות.

נואף מסאלחה (העבודה):

עובדה שאתה לא מיובש. אתה לא מיובש.

רון נחמן (הליכוד):

אני מציע לך שאתה תבוא. אני מציע לך שאתה תבוא ותבקר ביישובים.

נואף מסאלחה (העבודה):

תזמין – אני בא.

רון נחמן (הליכוד):

אני כבר מזמין אותך לבקר, איך אומרים, עלא ראסי. תבוא לבקר. אני מציע לך שתעשה סיבוב. אתה יודע מה, אני מציע לך הצעה שלא תוכל לסרב לה: בוא אתי ותהיה יום אחד שלם בשומרון. אחרי זה נשב ונדבר. לא נתווכח. יהיה לנו בסיס עובדתי נכון.

אמרו שאנחנו מכשול לשלום, אבל הממשלה הזאת מתגאה במה שהיא השיגה לגבי אותם יישובים ביהודה ובשומרון. היישוב שלי מונה 12,000 איש, זה התנחלות? יש לנו בית-ספר תיכון שבו 1,000 ילדים, זה התנחלות? חושבים, התנחלות זה שניים-שלושה קרוונים, עם איזה אנשים עם קרניים, עם רובים ביד. זו התדמית שיש לנו.

אני שואל, מהי התיאוריה הנכונה? אילו היינו מכשול לשלום, האם הממשלה הזאת היתה מגיעה להסכמה עם אש"ף, שבחמש השנים הקרובות כל היישובים יישארו על מכונם? הרי יש כאן סתירה לוגית. אם אנחנו נשארים על מכוננו לפחות לחמש השנים הקרובות, סימן שאנחנו לא מכשול לשלום.

ואני אומר כאן לכנסת: אני גאה להיות מכשול למדינה פלשתינית. אני, התושבים של העיר שאני גר בה וראש המועצה שלה ועוד 130,000 אנשים, אנחנו גאים להיות מכשול למדינה פלשתינית.

אבל אל ימכרו לנו היום, בדיוני התקציב, את שינוי סדר העדיפויות. היות שהיישובים מוקפאים, תקציבים לא מושקעים, בסך הכול יש 45 מיליון שקל שהם מקבלים הטבות במס הכנסה. 130,000 יהודים מקבלים הטבות מס הכנסה ביש"ע בסדר גודל של 45 מיליון שקל.

ואני שואל את חברי הטובים במפלגת העבודה, שיש להם אינטגריטי, שיש להם קצת, הייתי אומר בפנים, בתוכו, קצת לב: תגידו לי – איפה סגן השר אלי בן-מנחם – האם בכפר-שלם מורגש השינוי הגדול בסדר העדיפויות? האם בקריית-שמונה זה מורגש? האם בבית-שאן, כשאתמול הכנסת נזקקה לה ובמקום שיהיה "עוף טוב" היה עוף רע – – –

היו"ר ש' וייס:

אבל בערב היה.

רון נחמן (הליכוד):

בערב היה נהדר.

האם חבר הכנסת יעקב שפי יכול לומר, כמו שאמר חבר הכנסת עמיר פרץ, שחיסלו את סכסוך העבודה ב"עוף טוב", שחיסלו את הסכסוך בתעשייה האווירית?

אורי אור (העבודה):

אתה יודע בדיוק שיש שינוי.

רון נחמן (הליכוד):

אני מברך על כל שינוי.

דוד מגן (הליכוד):

יש שינוי קיצוני – יש הידרדרות מוחלטת גם בקריית-מלאכי וגם – – –

רון נחמן (הליכוד):

אני רוצה לשאול אותך: נוסע שר החוץ בכל העולם, מבקש לגייס 2 מיליארדי דולר למסכן, ה"נעבעך" הזה, יאסר ערפאת. הוא בעל-ברית שלו, אבל אני, הקולגה שלך, אני אויב השלום.

אורי אור (העבודה):

זו דמגוגיה.

רון נחמן (הליכוד):

זו לא דמגוגיה. הוא אוסף 2 מיליארדים ליאסר ערפאת.

עכשיו, הסוכנות היהודית והמגבית היהודית המאוחדת אינן משקיעות אף לא אגורה אחת ביהודה ובשומרון. מדוע? מדוע, חבר הכנסת אור?

אורי אור (העבודה):

כי אתם – – –

רון נחמן (הליכוד):

אני מדבר ברצינות. תגיד לצופים שידעו, לעם ישראל שידעו. יש בעיה חוקית לתת כסף ליישובים ביהודה ובשומרון, כן או לא?

אורי אור (העבודה):

אתה שואל?

רון נחמן (הליכוד):

כן, אני שואל.

אורי אור (העבודה):

אני לא עונה. שמעתי שהיית בצרפת – – –

רון נחמן (הליכוד):

אני בצרפת לא הייתי, אני לא מדבר צרפתית.

אני רוצה לומר לך, שהשקר הזה התגלה בארצות-הברית. אין בעיה של גיוס כספים ותרומתם או השקעתם ביהודה ובשומרון, לפי כל התקנות של מס ההכנסה האמריקני. אלא מה? היה נוח כל השנים לספר סיפורים, שכיוון שזה WEST BANK, יהודה ושומרון, אי-אפשר לתת לשם כסף מסיבה פוליטית.

היו"ר ש' וייס:

זה כל השנים, נכון?

רון נחמן (הליכוד):

זה לא נכון. ויש מכתב של IRS. ואני אומר לך מדוע: יש הסכם בין ממשלת ישראל ובין ההסתדרות הציונית, וכפי שאנו מאשרים בתקציב שלנו כסף ליישובים הקטנים דרך ההסתדרות הציונית, כסף שבא מממשלת ישראל, היה צריך להיות אותו אפיק גם ליישובים שאינם נכנסים דרך ההסתדרות הציונית.

האבסורד מגיע היום לכך, שהולכים ומבקשים 2 מיליארדי דולר לאש"ף, ובאותו זמן לא נותנים אגורה אחת ליהודה ולשומרון. ואני צריך לעמוד כאן על הדוכן הזה ולדבר על כך שאין אמבולנסים של מגן-דוד-אדום ביהודה ובשומרון, ולא בונים אולם מופעים ולא בונים ספרייה ולא בונים שירותים חברתיים,

אבל בתל-אביב, לשכונת עג'מי אוספים כסף, אוספים כסף בלוס-אנג'לס לעזור לדו-קיום יהודי-ערבי. אני מברך על כך, אבל אני חושב שגם ארגון "נעמת", שנמצא ופועל גם ביישובים אצלנו, או ארגון "אמונה" או ארגונים אחרים של נשים, שפועלים בשביל לעזור לילדים ומקיימים מעונות-יום, אולי מגיע להם גם כן משהו דרך העם היהודי? זה לא בא לידי ביטוי בתקציב.

אם אתה לא מקבל מארצות-הברית או מהמגבית או מהסוכנות, אולי יש אפיק אחר? הדבר הזה, לצערי הרב, לא בא לידי ביטוי כאן בתקציב.

ואחרון חביב, לחבר הכנסת אור, מחר נקיים דיון של ועדת הכספים וועדת החוץ והביטחון. הייתי מאוד מבקש לדעת, מה קרה לאותם 250 מיליון שקל שביקש שר הבינוי והשיכון להקצות עבור אותם כבישים אסטרטגיים ביהודה ובשומרון, שעליהם יצטרכו לנסוע לא רק המתנחלים, אלא כוחות צה"ל, מתל-אביב, מהקאנטרי-קלאב, ועד לגשרי הירדן. תודה.

היו"ר ש' וייס:

אני מודה לחבר הכנסת רון נחמן. חבר הכנסת רענן כהן, חבר הכנסת עוזי לנדאו, חברת הכנסת לימור לבנת, חבר הכנסת חיים קופמן, חבר הכנסת סילבן שלום – אינם. חבר הכנסת דן תיכון מיצה את המנה שלו. גמרנו את ההסתייגויות לסעיף השני בפרק ג'.

עכשו אנחנו עוברים להסתייגויות לחלופין לפרק ג'. חבר הכנסת אלי דיין איננו, חבר הכנסת צחי הנגבי איננו, חבר הכנסת לנדאו איננו, חבר הכנסת דן תיכון, בבקשה. אם אתה רוצה לאחד הנמקת שתי ההסתייגויות שנשארו לך, זה יקל עלינו.

דן תיכון (הליכוד):

כמה הסתייגויות יש לי?

היו"ר ש' וייס:

יש לך שתיים, כי אחת משכנו קודם.

דן תיכון (הליכוד):

אני חוזר ואומר: בעוד כמה דקות אתפנה ואבדוק את העניין, כי לפי דעתי יש לי יותר.

היו"ר ש' וייס:

אני הולך לפי הרישום.

דן תיכון (הליכוד):

אדוני היושב-ראש, לפני כמה דקות עלה לכאן יושב-ראש ועדת הכספים וניסה להעמיד אותי על אי-דיוקים. חבל שהוא לא שמע את הערותי אמש והבוקר, אבל מה לעשות ונתונים הם נתונים, וצריך גם להבין. אינני רוצה להרחיב. אני יכול לומר רק, לגבי נקודת זיכוי, שנקודת זיכוי נמדדת במונחים של שנה. נקודת זיכוי היום שווה 1,256 שקלים. אני חוזר: 1,256 שקלים על בסיס שנתי. הבלבול הוא שהוא אמר 105 שקלים, ואני אמרתי הרבה יותר, מעל 1,000 שקלים. ברור שבחישוב על בסיס חודשי, זה אכן 105.6, ועל בסיס שנתי – כך מחשבים כל העצמאים את נקודת הזיכוי – זה 1,256 שקלים.

אולם בחוק שלנו לא כל כך מעניין את הנישומים מהי נקודת זיכוי ביום 31 בדצמבר 1993, אלא מה שווה של נקודת הזיכוי בתום השנה הבאה, והיא תהיה בסביבות 1,400 שקלים. אינני רוצה לומר מי מדייק ומי לא מדייק.

אני רוצה לעבור עוד לכמה נתונים לאומיים, כי זה מאוד מעניין כאשר מביאים לכאן כמה וכמה נימוקים. לגבי הצמיחה, אני קורא מספר התקציב – – –

חיים אורון (מרצ):

זה הספר שלך, או הספר שלי?

דן תיכון (הליכוד):

נדמה לי שזה הספר שלך, שלקחתי אותו אתמול. אני רוצה לקרוא מן הספר, מן הספר של האוצר. קצת לדייק בנתונים הפעם, אדוני שר האוצר.

וכך נאמר בספר התקציב: "בשנים 1990-1992 גדל התוצר המקומי הגולמי, התמ"ג, בשיעור ממוצע של 6.2% לשנה. בשנת 1993 צפויה ירידה מסוימת בקצב גידול זה, בעיקר בשל ההאטה בפעילות ענף הבנייה והסגר. בשנת 1993 צפוי גידול רק של 3.5% בתמ"ג". אני חוזר ואומר: 6.2% בשנים 1990-1992 בממוצע שנתי. ב-1993 צפוי גידול של כ-3.5% בלבד, יש האטה מסוימת כאמור.

אני עובר הלאה: יציבות מחירים – האינפלציה, ב-1992 – לאחר הרבה שנים של אינפלציה חד-ספרתית – נדמה לי 9.4% או 9.6%. ב-1993 – לא פחות מ-11.4%.

אני יכול להניח את דעתי לגבי דבר אחד: איני רוצה לומר כמה מקורות תעסוקה חדשים נמצאים ומה הסיבות לכך שאורה נמיר אומרת, כי הנתונים שמציג האוצר באשר למקורות תעסוקה חדשים ב-1993 אינם נכונים. כל שציטטתי הוא מדבריו של דוד ברודט, ומשהעמיד אותי דוד ברודט על טעותו ביום העיון, חזרתי ותיקנתי את המספרים הללו ארבע פעמים במרוצת היום.

מובן שאפשר לבוא ולומר שצריך לדייק, אך מה לעשות ולפחות על-פי החשבונאות הלאומית לא עמדתי על ההשקעה ב-1993, אך גם בשנה זו האישורים וההשקעות לא היו מה שרצו ומה שחשבו שיהיה. זה היה הרבה פחות מן ההשקעה והאישורים ב-1992 וב-1991.

מאשה לובלסקי (העבודה):

ב-1993 אין השקעה מבחון, אבל יש הרחבות של מפעלים קיימים.

דן תיכון (הליכוד):

אם אני מצטט את שר התעשייה והמסחר, גידול מוכרח להיות תמיד. השאלה היא: אם הגענו ב-1991 וב-1992 לגידול שהסתכם בעשרות אחוזים, האם הגענו לגידול דומה גם ב-1993? התשובה היא, שלצערי לא הגענו לכך, ואת האמת מוכרחים לומר. לפחות שר התעשייה והמסחר אומר שהיה רוצה שהגידול יהיה גדול יותר ב-1993.

הסברתי בבוקר שהיצוא גדל בשיעור ניכר ומדוע. צרמה לי ההשתלחות שהיתה כאן, במידת-מה.

היו"ר ש' וייס:

היא היתה מאוד מרוסנת ומאוד אדיבה.

דן תיכון (הליכוד):

בכל זאת, בחשבונאות לאומית, שנת 1993 אינה נחשבת לשנה טובה כמו 1991 ו-1992. אני לא רוצה ליחס זאת לשר זה או אחר, יש לי השקפת עולם משלי בנושאים הללו. אני לא רוצה לחזור לשנים שבהן שיעור האבטלה בארץ היה בסביבות 5%, 6% או 4%. איך הגענו ל-11.2%, ומדוע אנו יורדים עכשיו.

מאשה לובלסקי (העבודה):

ב-1986 היה שיעור האבטלה 6.5%.

היו"ר ש' וייס:

מידע חדש על אבטלה סופק עכשיו לחבר הכנסת דן תיכון.

דן תיכון (הליכוד):

וגם הפעם אני צודק. מקורות תעסוקה חדשים, רבותי. תוספת לכוח האדם: ב-1991 – 120,000, ב-1992 – 68,000, ב-1993 – 76,000, ב-1994 – תחזית של 69,000. מקורות עבודה: ב-1992 – 67,000, ב-1993 – 88,000. יש בעיות של סגר, כך כותבים לי כאן.

היו"ר ש' וייס:

חבר הכנסת דן תיכון, האם עיינת במאמרו של מר כספי במוסף האחרון של "הארץ", בקשר לסטטיסטיקה?

דן תיכון (הליכוד):

כן.

היו"ר ש' וייס:

זה היה די משעשע. המספרים עפים, ואני כאיש אוניברסיטה אומר לך שכל מספר זוכה.

דן תיכון (הליכוד):

לא הייתי חוזר לעניין הזה, אבל אני לא אוהב את ההשתלחויות האלה – אומנם העדינות, אך שלא במקומן. כבר אמרתי, שהערתי לכמה אנשים כי ברודט טעה, ואני טעיתי בעקבותיו, אך אני לא בטוח שברודט טעה, ואיני בטוח שאני טעיתי לגבי שאר המספרים. אני עומד לגבי המספר 109,000 מקורות תעסוקה חדשים, אשר נוצרו בשנה האחרונה לשלטון הליכוד, ולאחר מכן לא הגענו אף פעם אפילו ל-90,000, על-פי המספרים שקראתי כאן.

אני דבק תמיד בהסתייגויות כפי שנרשמו, על-פי המספור בחוק הסדרים במשק המדינה.

היו"ר ש' וייס:

אבל את הבירור לא נוכל לעשות כאן, ותמיד נצדיק את מי שצודק.

דן תיכון (הליכוד):

מחר אפנה ללשכה המרכזית לסטטיסטיקה. חבל שבלוחות מופיעים הנתונים כבר עד 1992. נביא את המספרים המדויקים, המקובלים על סיקרון ועל הלשכה המרכזית לסטטיסטיקה ביום שני.

היו"ר ש' וייס:

סיימת את הזמן להסתייגות מהסעיף השלישי. אני מוכן לשאוב זמן ממקור נוסף, מהסעיף הרביעי בפרק ג'.

דן תיכון (הליכוד):

לספור אני יודע, לפחות עד עשר. לא אאריך הפעם, אני רוצה לדבר על הטבלאות שהוצגו בפנינו.

היו"ר ש' וייס:

בכל זאת אקח את ההסתייגות הבאה שלך, כדי שתהיינה לך חמש דקות, בנחת.

דן תיכון (הליכוד):

רבותי, אני מחזיק בידי את דפי המחשב. אתם יודעים שלחוק הפחתת הגירעון קראנו חוק יצר הרע. השרים רצו לרסן את עצמם, לא כל כך הצליחו בכך, ולכן חוק הפחתת הגירעון – יש לנו חוק הגדלת הגירעון. מעניין שכאשר מדובר באגף התקציבים, הם כנראה לא הצליחו לעמוד במסגרת החוק, ולכן נאלצו להגדיל את הגירעון מ-2.2% ל-3%. אבל באגף אחר של האוצר מנסים בכל זאת להתמודד עם מה שיקרה במשק. איך מחלקים הרבה כסף וגוברים פחות מס, עוד לא הצלחתי להבין. באו שלטונות מס הכנסה והכינו לנו שתי רפורמות במה שנקרא חוק ההסדרים, רפורמה אחת נכנסת לתוקפה ב-1 בינואר 1994.

מה שקרה בעצם הוא, שהיה היטל ביטחון בשיעור של 5%, והוא בוטל מ-1 בינואר 1994, כי ממשלת הליכוד חשבה, שאם אין עלייה בהיקף גדול, צריך להחזיר את שיעורי המס המקסימליים לקדמותם, זאת אומרת ל-48%, במקום 54% עם היטל הביטחון. אבל שר האוצר חשב שאין מקום לחזרה למצב הראשון, והוא מחיל רפורמה במס הכנסה: במקום 48%, יעלה שיעור המס השולי ל-50%, אבל אם הוא לוקח את ההיטל, הוא מוריד מ-50.4% ל-50%. אבל הוא לא הסתפק בכך, הוא אמר שהוא איש

בשורות לעם ישראל: אתם תקבלו קצת יותר מ-1994. מי יקבל הרבה יותר? בעיקר אלה שמרוויחים הרבה כסף. על כך אמרה אורה נמיר, שרת העבודה והרווחה: מה הוא עושה שם? איך הוא מבזבז? על-פי טבלת המחשב, אלה שמרוויחים מעל 5,000 שקל יקבלו בחזרה 111 שקלים. אלה שמרוויחים מעל 7,000 שקל – 127 שקלים, 8,000 שקל – 137 שקלים, 10,000 – 267 שקלים, ואחר כך 319 שקלים, 331 שקלים, 343 שקלים ו-351 שקלים למי שמרוויח 20,000 שקל. מנכ"ל הביטוח הלאומי אומר: מה הם עושים עם הרפורמות?

אני רואה שאני מערבב כאן בין 1994 ל-1995, אבל הנתונים הם פחות או יותר אותו דבר. קראתי את נתוני הרפורמה ל-1995, ב-1994 התוספת צנועה יותר: 6,000 – 36, 7,000 – 54, ואחר כך 60 על כל 1,000, 95, 147, 159, 171 – לא כל-כך פרוגרסיבי.

אבל, אדוני היושב-ראש, מי יאמין למי שלא עמד בחוק הפחתת הגירעון? מי יאמין לו שב-1 בינואר 1995 הוא ימשיך ברפורמה במיסוי? בדיוק כמו שהאמנו לו בחוק הפחתת הגירעון. גם אז הבטיחו לנו. השנה לא עמדו בכך. למה ללכת לשיטה הזאת פעם נוספת? למה להזדרז בסוף 1993 ולדבר על מה שיהיה כאן ב-1995, ואחר כך לבוא בסוף השנה הבאה ולומר: לא הלך לנו כל כך, הוצאנו הרבה יותר, הגירעון גדל, ולכן לא נוכל לעמוד ברפורמה שאנחנו מציעים, שהיא בעיקרה ריווח מדרגות המס.

אני לא הייתי הולך שוב לחוק לריסון יצר הרע בכל מה שקשור ברפורמה במסים. שנת 1995 רחוקה מאוד. לא צריך לקפוץ – איך אומרים החברה – מעל הפופיק.

היו"ר ש' וייס:

הדבר הבטוח הוא, שב-1995, אם נחיה עד אז, נהיה בני 60.

דן תיכון (הליכוד):

זה נכון. לפחות אדוני. אני קצת צעיר מאדוני.

היו"ר ש' וייס:

אני יודע.

דן תיכון (הליכוד):

לכן, רבותי, לא הייתי הולך לריווח מדרגות המס ב-1995. למה לי להרגיז את חבר הכנסת אלי דיין, שאומר, בצדק – – –

אלי דיין (העבודה):

אני תומך בזה.

היו"ר ש' וייס:

הוא מיידי יעלה לנאום ויביע תמיכה נמרצת.

דן תיכון (הליכוד):

— — — מה הוא קופץ מעל הפופיק? שיטפל בעוני; יותר בעניים, פחות בעשירים.

אני לא אתפס לדמגוגיה הזאת, כאמור, ואומר רק דבר אחד: נכשלנו בהפחתת הגירעון. לא מקיימים זאת, שוברים את החוק. למה שיירשם לחובתנו כישלון נוסף ב-1995 בכל מה שקשור ברפורמה?

כאמור, נותרתי חייב מספר אחד, אדוני יושב-ראש ועדת הכספים, וזה עניין גידול מספר המועסקים ב-1993. נחזור ונתראה כאן שוב.

היו"ר ש' וייס:

תודה רבה. חבר הכנסת צחי הנגבי, שני סיבובים – איננו באולם. חבר הכנסת עוזי לנדאו, שני סיבובים – איננו באולם. חבר הכנסת דן תיכון מיצה את זכותו.

אנחנו עוברים עכשיו לחלופי חלופין, לסעיף השלישי בפרק ג'. חבר הכנסת אלי דיין, הסתייגות אחת, חמש דקות. מינוס דקה, ארבע דקות. כל אחד יתרום משהו לערב הזה. אחריו – חבר הכנסת מיכאל איתן, ואחריו – חבר הכנסת אפרים גור.

אלי דיין (העבודה):

אדוני היושב-ראש, אני מציע שמליאת הכנסת, על דעת חברי, חבר הכנסת דן תיכון – הפעם יש לנו תומך כלכלי, לא חברתי. הרי עד עתה, אומר שר האוצר, אין כלכלן אחד שיטען נגד הרפורמה במס. כפי שאני חוזר וקורא לכם, הרפורמה הזו, אדוני יושב-ראש ועדת הכספים, אני מציע להעביר לו את הבשורה הזו, שאפילו חברנו חבר הכנסת דן תיכון, שהוא בדרך כלל בעד ביצוע הרפורמות במס שיקלו על שכבות הביניים ומעלה, הוא מצטרף היום ללובי החברתי ומציע לשר האוצר שלא לבצע את הרפורמה בשנת 1994, אלא לבדוק רפורמה טובה יותר לשנת 1995. אני מוכן לקבל את ההצעה

הזאת. כי לא יעלה על הדעת, כשיש 616,000 עניים, ובתוכם עשרות אלפי שכירים שמקבלים שכר מינימום והם חיים מתחת לקו העוני, ובתוכם 280,000 ילדים שחיים מתחת לקו העוני, שהכנסת תאשר רפורמה שפירושה שמי שמשכר 30,000 שקל יקבל 400 שקל לחודש. ולא כמו חייל משוחרר, שימתין עד שנת 1997, אלא הוא יקבל במזומן מדי חודש 400 שקל. זה יכול לחסוך לתקציב המדינה למעלה מ-400 מיליון שקל.

רבותי חברי הכנסת, אנחנו נאבקים. מושבי הגליל מפגינים היום, שורפים צמיגים, הוציאו את העופות לכבישים. על מה? על 25 מיליון שקל, לכל המושבים בגליל.

מיכאל איתן (הליכוד):

למה אתה מתנגד למס על קצבאות לאנשים עשירים?

אלי דיין (העבודה):

אמרתי לך שאני בעד, אבל אומר לי שר האוצר, והפקידים באוצר, וחזרתי ושאלתי אותם, הם אומרים: לא ניתן לביצוע. הם דבקים בעמדה זו, גם היום. אמרתי להם: בואו נבדוק את הדברים האלה לעשירונים העליונים, לעשות מיסוי. אומרים לי: לא ניתן לביצוע. אם אתה תוכיח שזה ניתן לביצוע, אולי חבר הכנסת איתן – –

היו"ר ש' וייס:

הבעיה היא לא טכנית. הבעיה היא מיתולוגית.

מיכאל איתן (הליכוד):

הוא אומר שאידיאולוגית מסכימים.

היו"ר ש' וייס:

מיתולוגית. זה יותר עמוק.

אלי דיין (העבודה):

הבעיה היא שחברי הכנסת האלה טוענים, שמה שיקרה הוא שלמעלה מ-40,000-50,000 משפחות לא יקבלו את קצבאות הילדים, כפי שקרה כשמיסינו אותן, ואז אנחנו פוגעים שוב בשכבות החלשות.

היו"ר ש' וייס:

האוניברסליות היא סיפור גדול למבוססים.

אלי דיין (העבודה):

נכון.

רציתי לדבר על נפגעי המשכנתאות. קיימים היום בארץ למעלה מ-200,000 נפגעי משכנתאות. טיפלנו בכל הבעיות של התעשייה, של המושבים, של התק"ם ועוד. למה לא להוריד לאנשים שקיבלו משכנתאות מ-1980 עד 1990? אני הצעתי בהצעת חוק מיוחדת להביא אותם לריבית של 5%, שהיא ריבית גבוהה היום, ולהפחית להם את המדד האסטרונומי של 27%-30%, כפי שזה היה בשנים 1980-1985, ועד היום הם סובלים ממנו.

שמחתי באמת לשמוע שחברי, חבר הכנסת גדליה גל, מכיר בדרישה הזו, ויחד פנינו לאוצר ולחשב האוצר להביא הצעה מסוג זה, ובכך גם נוכל לומר שעשינו צדק עם 200,000 נפגעי המשכנתאות, כפי שעשינו עם התעשייה, עם המושבים והקיבוצים ועם כל מיני גורמים אחרים. תודה.

היו"ר ש' וייס:

תודה רבה. חבר הכנסת מיכאל איתן, אנחנו עוברים להסתייגויות לסעיף רביעי, פרק ג'. חבר הכנסת מיכאל איתן, סיבוב אחד יש לך פה. אחר־כך – חבר הכנסת אפרים גור.

מיכאל איתן (הליכוד):

אדוני היושב-ראש, כנסת נכבדה, את ההסתייגות הזאת בת חמש הדקות אני מבקש להקדיש לאותם 40 מושבים בצפון הארץ, אל מול קו העימות בלבנון, אשר נאבקים על תשומת הלב של הציבור כולו. נדמה לי שאחת הבעיות הקשות ביותר שיש היום לחברה הישראלית היא שאיבדנו במידה רבה את הסולידריות, שכה אפיינה את היישוב בשנים עברו. נדמה היום שהפערים גדלים והולכים לא רק בין אלה שמרוויחים וחיים יותר טוב לבין אלה שחיים גרוע, אלא גם בין אלה שגרים בלב הארץ לבין אלה שגרים בפריפריה.

אולי היה קל לראש הממשלה לנכר את האוכלוסייה של יש"ע מחלקים גדולים באוכלוסייה, כיוון שבבסיס לא קיימת אותה סולידריות, ואני יכול להוכיח זאת: כיום, כאשר 40 מושבים נמצאים באזור עימות, שאינו שנוי בשום מחלוקת פוליטית, נאבקים, אני בטוח שאין שום הזדהות באלפי בתים

במרכז הארץ. אין שום תודעה של הזדהות גם כאן, במשך היום, כשהעלו עשרות נושאים, ולא תהיה גם מחר באמצעי התקשורת. אין מספיק הזדהות עם הבעיות שלהם.

ומכאן אני רוצה לקרוא לתושבי גבול הצפון ולומר להם: אנחנו אתכם, העם חייב להיות אתכם. הדאגה לאזורים פריפריאליים היא דאגה שחייבת לקנן בלבו של כל ישראלי.

ואני רוצה עם זאת להמשיך ולומר: חרף התנגדותי לתוכנית המדינית של הממשלה, אני לא מקבל את צורת ההתבטאות במאבק הנוכחי של מושבי הצפון, כאשר הם מציגים וטו מבחינת עיסוקם ודאגתם לפרנסה, על תהליך מדיני.

ואני רוצה לפרט ולומר: עם ישראל חייב לסייע למושבניקים. בעיית ענף הלול תהיה בעיה קשה אם תתגשם תוכנית האוטונומיה.

דוד מגן (הליכוד):

כל החקלאות תהיה בבעיה קשה.

מיכאל איתן (הליכוד):

כל החקלאות תהיה בבעיה קשה.

עכשיו יש, כתוצאה מזה, שתי גישות, חבר הכנסת דוד מגן: גישה אחת שאומרת – אם החקלאות שלנו תהיה בבעיה קשה, במקום ללכת לאוטונומיה פתוחה, שיש בה משק פתוח, שיש בה גבולות פתוחים, שיש בה איזה אלמנט אמיתי של שיתוף פעולה כלכלי, אנחנו נקים גדרות, נקים חומות ויהיו משקים נפרדים.

המשקים הנפרדים הם אסון מדיני וכלכלי לשני הצדדים – יותר להם אולי מאשר לנו מבחינה כלכלית; יותר לנו מאשר להם מבחינה מדינית. אין לנו עתיד באזור הזה אם אנחנו לא נהיה מסוגלים להתקיים באיזה הסדר שלא יהיה. אני יודע שאני ואתה שוללים את ההסדר הנוכחי, אבל אנחנו יותר שוללים מאוטונומיה פתוחה קווי גבול וגדרות שיפרידו בין המשקים, כי כביכול זאת תהיה גדר שעושה הפרדה בין שני משקים כלכליים, אבל זאת תהיה גדר מדינית, שמאחוריה תתבצר לאומנות, שהכלכלה תהיה משועבדת לה, ושתהיה מדינה תוקפנית ועוינת לישראל.

אנחנו רוצים לחפש שיתוף פעולה כלכלי, וייתכן מאוד שבמסגרת שיתוף הפעולה הכלכלי הזה המשק הישראלי יתפתח, כי אמצעי הייצור בחקלאות ייווצרו בישראל, העבודה אולי תיעשה שם. יכול להיות מאוד, ואני מאמין, שחלק מהענפים בחקלאות ייפגעו, ענפים אחרים ירוויחו.

היו"ר ש' וייס:

חבר הכנסת איתן, אני נוסע להסתייגות נוספת שלך. קח עוד חמש דקות.

מיכאל איתן (הליכוד):

אני מודה לך מאוד.

זאת הדרך היחידה. אני דוחה מכול וכול את הטענה, שבגלל אינטרסים חקלאיים של חלק מהציבור של המושבים צריך לשנות מגמות מדיניות וכלכליות ברוכות במקרו, בגדול, לכולנו. אלא מה? וכאן אני חוזר אל אותם אנשים שאנחנו צריכים להגן עליהם: לא ייתכן שהם ישלמו את מחיר השלום; לא ייתכן. אני שואל שאלה פשוטה: הרי אנחנו יודעים במי מדובר. באו משפחות, העלו אותן מהאוניות, מחיפה, או משדה התעופה. הם לא עסקו בחקלאות, המדינה העלתה אותם על משאיות, לא שאלו אותם, שלחו אותם לקצה ארץ. הם לא ידעו חקלאות, לימדו אותם חקלאות, נתנו להם אמצעי ייצור, אמרו להם: אתם תחיו עכשיו מהדברים האלה, זו הפרנסה שלכם. והמדינה נתנה להם את מקומות העבודה.

ואני שואל את חבר הכנסת אלי דיין ואת חבר הכנסת יעקב שפי: מדוע מפלגת העבודה וגם הליכוד דואגים לאדם שעובד בתעשייה האווירית 30 שנה, 20 שנה, וכאשר נשבר מטה לחמו, כתוצאה מאילוץ מדיני ומצמצום בתעשיות, דואגים לו לפיצויים של 100%-200% ולאפשרויות? וכך צריך לעשות. מדוע אדם שמקבל זכות של מספר ירוק במונית ומתבגר הוא יכול להשתמש בזכות הזאת על מנת להמשיך ולקיים את עצמו?

אדם שקיבל מכסה לפטם, אדם שקבל מכסה ללול, לביצים – חל שינוי, המדינה שאמרה לו: אתה תעבוד שם, אתה תמלא שליחות לאומית, אתה תשב שם ותגן על המדינה, היא צריכה לבוא אליו ולומר: אנחנו רוצים כעת לפתח את הקשרים, יש שינויים כלכליים, אנחנו רוכשים ממך את המכסה ונותנים לך בתמורה פיצוי מלא למשך 10 שנים, 20 שנה, ואנחנו נעשה במכסה מה שאנחנו מחליטים. ואם יחליטו ללכת, למשל, למה שצריך ללכת בענף הפטם והלול, לשינוי יסודי במערכות הייצור – לא עוד בפטם 8,000, 10,000, 15,000 תרנגולות בלול, שזה לא רווחי, אלא הולכים ל-100,000, למפעלים גדולים, לתעשיות, על מנת שנוכל להתחרות – אז הממשלה תיקח את המכסות ותפתח את השוק. מי שירצה, יפעל בשוק, ואותם מושבניקים שבמשך כל השנים התפרנסו מהענף הזה יפוצו בדיוק כמו שמפצים עובדים בסקטורים שונים, בדיוק כמו שמפצים אנשים שהלכו למלא שליחות לאומית. וצריך להכיר בזה.

והסכומים הם לא פנטסטיים, הם לא בשמים, ואז אפשר לענות לאותם אנשים, להסתכל להם בעיניים ולומר להם: אנחנו ממשיכים להיות אחראים לכך שאותם אמצעי ייצור ויכולת קיום שסיפקו להורים כאשר הם באו בשנות ה-50, אנחנו ממשיכים לספק אותם, על מנת שתוכלו להתקיים בתנאים הקשים שבהם אתם נמצאים שם, בגבול הצפון, שלכולנו יש עניין רב שתשבו בו. אבל, מאחר שיש היום למדינה עניין כפול – גם להגיע לשילוב כלכלי עם תושבי יש"ע הערבים וגם לרדת מהשיטות הפסולות הקודמות, שאולי היו טובות לשעתן, של מכסות – רוצים לתת יותר יוזמה ויותר שוק חופשי, ורוצים שמי שהולך לגדל עופות ייקח את הסיכונים על עצמו וחסל מה שהיה קודם לכן, שסחרו בסובסידיות ומכרו ועשו כל מיני קומבינציות. אבל זאת היתה סובסידיה שעם ישראל שילם להם,

ונשלם אותה במישרין על מנת שהם יוכלו ללכת ולהתפנות לעיסוקים אחרים. אם מי מהם יחליט שבכל אופן הוא רוצה להישאר בענף הפטם או הביצים, יעשה את זה על סיכוננו, כמו כל אזרח אחר במדינה. הפריבילגיה שלהם, הסובסידיה, ההעדפה שלהם, תהיה ישירה כל עוד הם נמצאים שם באותם מקומות.

היו"ר ש' וייס:

תודה. חבר הכנסת גור, לך יש שתי הסתייגויות. האם תנמק את שתיהן בשבע דקות? אם כן, תהיה הזדמנות לחבר הכנסת דוד מגן לבוא מייד אחריך. אני לכולם קצת מצמצם, זו שעה מאוחרת. יש לנו עוד שבוע ארוך. תצרך בבקשה את השתיים. אם לא יהיו חברי הכנסת הרשומים, אחריו יהיה חבר הכנסת דוד מגן.

אפרים גור (הליכוד):

אדוני היושב-ראש, כנסת נכבדה, אחד מיעדי המדיניות של כל הממשלות, ובכלל זה של ממשלה זאת, הוא ביישוב הנגב ובפיזור האוכלוסייה. העלייה החדשה המבורכת שהגיעה למדינת ישראל זימנה לנו הזדמנות היסטורית נדירה לאכלס את הנגב, ליישב אותו, ועל-ידי כך להביא לפיזור אוכלוסייה בין מרכזי ישראל שונים.

לדאבוני הגדול, ההזדמנות הזאת שנקרתה בדרכנו הולכת ומתפספסת. אומנם הגיעו עשרות אלפי עולים לבאר-שבע, לערי הנגב, אבל משלא נמצאו להם מקומות עבודה מתאימים הם היגרו שוב למרכז הארץ.

רק העיר באר-שבע, בירת הנגב, סבלה בשנים האחרונות מהגירה שלילית, אפילו מדהימה. בשנים 1980-1990 התחלפו כ-90% מאוכלוסיית באר-שבע. כ-55,000 איש עזבו אותה וכ-35,000 נכנסו אליה. העיר ננטשה בשנים אלה על-ידי צעירים ומשפחות חזקות וקלטה משפחות מהדרום, מדימונה, מאופקים, מירוחם, מנתיבות ומיישובי דרום אחרים.

העולים אשר יכלו להביא לפריצת דרך וברכה לעיר כולה, בהיותם מובטלים ועקב ריבוי אוכלוסיות נזקקות ומשפחות חד-הוריות ביניהם, הפכו נטל נוסף על תקציבה של עיריית באר-שבע. מה שממחיש יותר מכול את האמור לעיל היא העובדה, שמאז הגיעו גלי העלייה לעיר גדל מספר תיקי הרווחה, דהיינו מספר משפחות הסעד בעיריית באר-שבע, מ-5,000 ל-7,770 תיקים, גידול של יותר מ-50%.

גם בסקירה השנתית של המוסד לביטוח לאומי עולה, שבאר-שבע, שהיא עיר מס' 4 בישראל, עיר בירה ומחוז, נמצאת, לצער כולנו, במקום הרביעי במספר הנפשות החיות מתחת לקו העוני.

לפני כשבוע ימים אני, יחד עם חברי בוועדת הפנים של הכנסת, ביקרתי בארבעה יישובים של הדרום והנגב: בקריית-מלאכי, בקריית-גת, בשדרות ובנתיבות. ממסמך שהעבירו אלינו כל ארבע הרשויות המקומיות עולה בבירור, שבמקום שאוכלוסיות העולים תבאנה ברכה ליישובים אלה, לצמיחה ולחיזוק

הרקמה החברתית של היישובים הנ"ל, בעצם הן הטילו מעמסה חברתית וחינוכית כבדה מאוד על היישובים.

בקרית-מלאכי, לפי הנתונים שנמסרו לנו על-ידי המועצה המקומית, 50% מן המובטלים בכל היישוב הם עולים חדשים. 40% מן המקרים המטופלים על-ידי המחלקה לשירותים חברתיים הם עולים חדשים. מנהלי אגפי רווחה ברשויות הנ"ל, שהשתתפו בפגישות, אמרו, שכאשר פונים אליהם עולים חדשים קשישים, בעצם כל מה שהם עושים באין משאבים ובאין תקציבים – זה פתיחת תיקים, תיעוד נתונים אישיים שלהם וצורכיהם הסוציאליים, והם משיבים את פניהם ריקם.

הסוכנות היהודית, שהעבירה את כל נושא שירותי הרווחה לפני כשנה וחצי לרשויות המקומיות, בעצם לא הבטיחה העברת משאבים שעמדו לרשותה עד לאותו זמן לרשויות המקומיות, וגם הממשלה לא תקצבה את הרשויות המקומיות כדי שאלה יספקו את שירותי הרווחה לאוכלוסיות נזקקות אלה.

וכאילו לא מספיק המצב שתיארתי, ואני מניח שאותו מצב קיים גם ברשויות המקומיות ובעיירות הפיתוח בצפון, הולכת כעת הממשלה לאכלס 8,000 דירות ציבוריות המצויות בעיירות הפיתוח בנגב ובצפון באוכלוסיות החלשות ביותר ובאוכלוסיות המצוקה הקשות ביותר מבין העולים החדשים. במקום להביא ליישובים אלה אוכלוסיות יותר חזקות, אזרחים שכבר מצאו מקומות עבודה, שרמת ההכנסה שלהם גבוהה באופן יחסי, אזרחים שיכלו לשלם ארנונה ומסים אחרים לרשות המקומית ועל-ידי כך לחזק אותם ואת היכולת שלהם לספק שירותים סוציאליים, בעצם מיישובים חזקים, מערים חזקות, לוקחים את האוכלוסיות של העולים החלשות ביותר ומביאים אותם למקומות שגם כך, ללא התוספת הזאת, סובלים ממצוקות נוראיות.

הדבר הזה, נוסף על כך שלא יביא כל תקווה, לא לתושבים הוותיקים ולא לאותם עולים שמביאים אותם, עלול ליצור אנטגוניזם חמור מאוד, קונפליקטים חברתיים חמורים מאוד בין אוכלוסייה ותיקה לבין אוכלוסיית העולים, והאחת בעצם תאשים את האחרת בכך שהיא גוזלת את מה שהיא צריכה לקבל מבחינת שירותי רווחה וחינוך.

בעקבות המציאות הזאת אני רוצה לקרוא לממשלת ישראל, לשר לקליטת העלייה, ולבקש לשקול שנית העברת אוכלוסיות חלשות אלה לעיירות פיתוח, שגם כך סובלות, כאמור, ממצוקה סוציאלית וכלכלית קשה מאוד. במקום המדיניות הזאת של הבאת אוכלוסיות אלה לעיירות הנ"ל, אני מציע שהממשלה תתחיל בתנופת בנייה מחודשת בערים המרכזיות ותשאיר את האוכלוסיות האלה בערים אלה, משום שבערים היותר חזקות יש להן סיכוי, ולו הקטן, גם למצוא מקומות עבודה וגם לזכות בשירותים חברתיים ובשירותי רווחה נאותים.

אני בעצם ניצלתי את שתי ההסתייגויות.

היו"ר ע' מאור:

ניצלת את שתי ההסתייגויות. תודה רבה.

חבר הכנסת אברהם הירשזון – איננו. חבר הכנסת צחי הנגבי – איננו. חבר הכנסת כהן – איננו. חברת הכנסת לימור לבנת – איננה. חבר הכנסת עוזי לנדאו – איננו. חבר הכנסת מגן, הסתייגות אחת, בבקשה. אחריו – חבר הכנסת מיכאל איתן, הסתייגות אחת.

מיכאל איתן (הליכוד):

ואחר כך?

היו"ר ע' מאור:

אנחנו בודקים עכשיו את נושא ההסתייגויות לסעיף 5. בבקשה.

דוד מגן (הליכוד):

גברתי היושבת-ראש, חברי הכנסת הנכבדים, אני מאמין שחברי, יושב-ראש ועדת הכספים גדליה גל, וחבר הכנסת חיים אורון נמצאים במסדרון או בחדר ובוודאי שומעים, כך אני מקווה, את פנייתי אליהם.

אני מבקש להתייחס לפנייה אשר היתה כאן בקריאת ביניים בשעת הצהריים, כאשר ביקשתי מחבר הכנסת חיים אורון למשוך את ההסתייגות אשר הוא יחד עם יושב-ראש ועדת הכספים הגישו לפי הוראת הממשלה וביוזמתה.

אני מדבר על הניסיון להעביר 400 מיליון שקלים לקצבת ילדים ערבים. בלי להיכנס לוויכוח אם צריך לעשות זאת או לא, אני בטוח שתהיינה כאן הפתעות, אולי אפילו נעימות, כאשר התיקון הזה יגיע לדין במסגרת חוק ולא במסגרת הסתייגות, ובוודאי נזכה לראות תמיכה גם במפלגות אשר לכאורה נחשדות כמתנגדות לרעיון הזה.

חבר הכנסת גדליה גל, שנכנס לאולם, בוודאי יודע שסוגיה כזאת ראוי שתידבק ביסודיות, לא בחזקת הענקת חסד לקואליציה מסוימת אלא בחזקת התייחסות וחיזוק של מיעוט מסוים.

אני שמח שוועדת הכספים כונסה במיוחד לדון בעניין הזה ביום שני ב-09:00. והואיל והרבה זמן אין להתכונן לאותה ישיבה, כי אני מבין, גברתי היושבת-ראש, שבעוד שעה ושלושת-רבעי השעה הישיבה הזאת ננעלת, אני הייתי שמח לו כל האמצעים הטכניים הקשורים ביוזמה ובהכנה של חוק מצד הממשלה, כי אנחנו יודעים שהיוזמה היא ממשלתית, ולא חשוב כרגע מה המניע, כל הצעדים הקשורים בכך ייעשו כדי שהרעיון הזה יגיע לאולם המליאה במסגרת דיון בחוק ולא במסגרת מחטף באמצעות הסתייגות.

יושב-ראש ועדת הכספים, ואני אומר זאת לא בפעם הראשונה, ואני אומר זאת בפומבי, השתתפתי בדיונים בהכנת התקציב לשנת 1994, והיושב-ראש הנוכחי גדליה גל ניווט את הדיונים בשכל, בסבלנות, ואני לא בטוח שבשנים הקודמות הדיונים היו מעמיקים ומקיפים כפי שהיו השנה.

אסור שבלחץ ממשלתי של הרגע האחרון, הנובע משיקולים קואליציוניים של גוש חוסם, עבודה כל כך יפה תיפגם בכתם כל כך גדול של כניעה לממשלה. אל לך להשתמש במעמד שלך כחבר כנסת פרטי, להגיש הסתייגות פרטית, כדי למלא את המאווים של הממשלה.

כולי תקווה שהרעיון הזה יבוא במסגרת הצעת חוק בשבוע הבא, תהיה התייחסות רצינית של הכנסת, ואני גם מאמין שבהרכב הנוכחי של הכנסת יש רוב לעניין. אני מאמין שכאשר אתייחס לנושא ואבקש לדון בסעיף שנמצא כבר בסדר-היום, של שירות אזרחי חובה לערביי ישראל, תהיה התייחסות יותר רצינית לעניין.

חבר הכנסת גל, יושב-ראש ועדת הכספים, אני דוגל בשוויון זכויות ובשוויון חובות. אני מאמין שבדרך המסלול הירוק, הנינוח, כאשר כולנו קשובים זה לזה, נוכל בשכנוע הדדי למצוא את הפתרון הנאות ולהעניק למיעוטים את הזכויות שהם זכאים להן.

היו"ר ע' מאור:

תודה. אני מזמינה את יושב-ראש ועדת הכספים גדליה גל לשאת את דבריו. אחריו – חבר הכנסת מיכאל איתן.

גדליה גל (יו"ר ועדת הכספים):

גברתי היושבת-ראש, חברי הכנסת, אני אינני רוצה להתייחס עכשיו אל מה שיידון ביום שני בוועדת הכספים. אנו נקיים דיון בנושא שהעלה עכשיו חבר הכנסת דוד מגן, השוואת קצבאות הילדים, ואני מניח שנמצא את התשובה הנאותה.

אבל אני פשוט רוצה להסב את תשומת לבם של החברים, כדי שלא יגידו: איפה היית ולא אמרת. יש עוד תיקון שאני הבאתי בהצעת החוק המונחת לפניכם, שלא עבר קריאה ראשונה בכנסת אלא נכנס ישר לקריאה שנייה ושלישית. אני מדבר על החוק המאריך את תוקפן של ההנחות במס הכנסה ליישובים שלא על-פי מפת שבס. הפעם מדובר בהארכת חוק שמונע גריעתם של כל יישובי יהודה ושומרון ממפת ההנחות במס.

מיכאל איתן (הליכוד):

מה אתה מדבר? הרי הצביעו על זה בוועדה.

גדליה גל (יו"ר ועדת הכספים):

בוודאי, אבל אני מספר לך, חבר הכנסת מיכאל איתן, שזה לא היה בקריאה ראשונה בכנסת.

מיכאל איתן (הליכוד):

אבל זה לא דומה. מה אתה משווה?

גדליה גל (יו"ר ועדת הכספים):

סלח לי, אחד הנימוקים העיקריים של הנושא החדש היה, שהוא לא עבר בקריאה ראשונה בכנסת.

מיכאל איתן (הליכוד):

נכון.

גדליה גל (יו"ר ועדת הכספים):

והנושא הזה של המשך מתן הטבות לתושבי יש"ע לא היה כאן בקריאה ראשונה.

מיכאל איתן (הליכוד):

אבל זה הוצבע בוועדה. איך אתה יכול להשוות? אתה מדבר כאילו רק עכשיו נכנסת לכנסת.

גדליה גל (יו"ר ועדת הכספים):

חבר הכנסת מיכאל איתן, גם אם תצעק אלף פעמים, זה שמרימים קול לא הופך אותך לצודק.

נשמעה טענה שלא ראוי לדון בהסתייגות העוסקת בהשוואת קצבאות הילדים, כי זה לא היה כאן בקריאה ראשונה. לא דובר על כך שזה לא היה בוועדת הכספים. אמרו שזה לא היה בהליך הרגיל, כי זה לא עבר בקריאה ראשונה ולא ניתנה אפשרות לחברי הכנסת להגיב כאן.

מיכאל איתן (הליכוד):

יש עשרות דברים כאלה בכנסת. לא זאת הטענה. אתה לוקח את הטענה הכי קלה ומתמודד אתה. עשרות פעמים קורה בכנסת שחוק לא עובר בקריאה ראשונה אלא מוכנס לוועדה. זה דבר שבשגרה. מי שטען נגד העניין הזה אולי לא בקיא בעבודת הבית. הטענה נגד העניין שלך היתה, שהנושא לא הובא גם לוועדה ולא היה אפשר לטעון נגדו.

גדליה גל (יו"ר ועדת הכספים):

אני בטוח שתודה ביושר האינטלקטואלי שלך, שאני מכיר בו, שאילו הייתי נדרש מסיבות טכניות או מסיבות אחרות להביא את התיקון להארכת החוק להטבות במס ליישובי יש"ע דרך הסתייגות, מהצד הזה של האולם לא היו טוענים שזה מחטף, לא היו טוענים שזה נעשה בגנבה ולא עוד כהנה וכהנה טענות.

רציתי להביא לידיעת הבית הזה, שאני עשיתי שני דברים מחוץ למה שאולי היה צריך להיות – אבל בהחלט מקובל. כי כל מה שאני עושה בתחום של החקיקה למדתי באוניברסיטה שבין כותלי הבית הזה. לא חידשתי עדיין, אולי פרט לסגנון העבודה בוועדת הכספים בשנים האחרונות, לא חידשתי שום דבר.

רציתי להביא לידיעתכם, שהיו שני דברים שלא עברו קריאה ראשונה ואני יזמתי אותם.

דוד מגן (הליכוד):

הטענה שלי היא, שלא יאה שיוזמה ממשלתית תגיע לדיון דרך הסתייגות של יושב-ראש ועדת הכספים של הכנסת.

גדליה גל (יו"ר ועדת הכספים):

חבר הכנסת דוד מגן, זה לא סוד שאני לא עשיתי את זה בחדווה.

מיכאל איתן (הליכוד):

אז זה הופך את זה לכשר?

גדליה גל (יו"ר ועדת הכספים):

אני ביקשתי מהממשלה זה כמה שבועות, משום שזה לא דבר שנעשה במכתב, זה פורסם והממשלה הודיעה על כך כבר לפני שנה, שבשנת 1994 היא תשווה את קצבאות הילדים. ההסתייגות שלנו הופיעה גם בהודעה לעיתונות.

הייתי מאושר אילו זה היה מגיע הנה דרך ה-PRINT BLUE, לא היה מאושר ממני. אבל, בעוונותינו הרבים, חדשים לבקרים אנחנו מצליחים להוציא מהממשלה הזאת והקודמת דברים ברגע האחרון. אני אשמח אם הדבר הזה ייפסק.

איך ננהג לגבי העניין הזה, נדבר ביום שני. רציתי רק להפנות את תשומת לב הבית הזה לכך, שיש עוד דבר אחד שהבאתי הנה, שעבר את ועדת הכספים אבל לא עבר את הקריאה הראשונה, וזו היתה אחת הטענות. תודה רבה.

היו"ר ע' מאור:

תודה רבה. חבר הכנסת מיכאל איתן, בבקשה.

מיכאל איתן (הליכוד):

גברתי היושבת-ראש, כנסת נכבדה, ידידי חבר הכנסת גדליה גל, אומרים שלא צריך לומר אלא מקצת שבחו של אדם בפניו, ואני אומר את זה בפני הטלוויזיה ובפני עם ישראל. אין זה סוד שיש הערכה רבה מכל חלקי הבית לעבודתך כיושב-ראש ועדת הכספים, להגיותך, לסבלנות שלך. אין הרבה חברים בבית הזה שזוכים לכל כך הרבה שבחים והערכה כמוך, ואני אומר את זה, כי בעניין הזה אתה טועה טעות יסודית, שיש בה שני חלקים.

דבר ראשון, יש בזה ממד מסוים של אי-הבנת ההליך הפרלמנטרי; ודבר שני, אני רוצה לומר שיש בזה גם איזה ניסיון לא להתמודד עם נורמות, אלא להגיד: אני יודע שזה לא בסדר, כולם נוהגים כך וגם אני אנהג כך, למדתי את זה בבית-הספר הזה.

אני אתחיל מהחלק השני. אני מאחל לעצמי, שכאשר אני ארצה להעביר דבר, או הסיעה שלי או המפלגה שלי ירצו בכך ויכפו עלי לנקוט מין תרגיל כזה – לפעמים זה קורה – וכאשר יתפסו אותי בסופו של דבר, יהיה לי האומץ לבוא ולומר: זה לא צריך להיעשות; ואני אחפש את הדרך האמיתית לעשות זאת. מנסים.

במשטר שקיים פה, אני תמיד מרגיש את עצמי כעורך-דין, כשליח. עורך-דין, לפעמים מרשים לו לראות את הצד שלו, להיות שלוח של הקליינט שלו, אבל הוא צריך לזכור תמיד שגם הוא חלק ממערכת הצדק. מותר לו לפעמים לעצום עין, לנאום יותר בלהט על העניין של הקליינט שלו, לנסות לגבור על הצד השני, אבל הוא צריך תמיד לזכור, שיש גבול ויש כללי משחק, ולא עוברים על כללי משחק. אם ניסית לעשות משהו, אבל אומרים לך שאתה עובר על כללי המשחק, תפקידך לקום ולומר: אני לא אנהג בניגוד לכללי המשחק.

ואני לא מקבל את מה שאתה אומר, שהחלק הזה של הבית לא היה מתקומם לו היית מנסה להעביר משהו שהוא לטובת יש"ע. אתה יודע מה? אתה צודק, החלק הזה לא היה מתקומם, הוא היה שותק, אין זה מתפקידו להתקומם. לכן יש שני חלקים לבית. אבל מה היה קורה לו החלק הזה היה שותק והחלק האחר היה מתקומם והיה אומר לך, שאתה נוהג שלא כהלכה? ואנחנו היינו יודעים שאתה לא נוהג כהלכה, אבל היינו סותמים את הפה, ואני מאחל לאצמי ולבית הזה שזה לא יהיה אחרת. יש גבול לכל דבר.

אתה יודע מה? ניסית, היית כבול, אבל, כפי שאומרים, כרגע העניין עולה לדיון מהותי, וכאן אין מקום וצריך לחפש את הדרך שבה תוכל לבצע את זה. והאמן לי, אני מכיר את התקנון, יש לך אמצעים להשיג את מטרותיך. תשב, תקבל ייעוץ ותוכל להעביר את זה בלי לפגוע בתקנון.

עכשיו אני אעבור לחלק השני. במה אני טוען שאתה לא צודק בהשוואה? כפי שאמרתי קודם לכן, החקיקה מורכבת מכמה חלקים, ונכון אמרת וצדקו אלה שהעירו הערה כללית, האומרת שחקיקה פרלמנטרית נכונה, דמוקרטית, מחייבת בראש ובראשונה הצגת כל חוק, עוד לפני שמתחילים לדון בו, 48 שעות על שולחן חברי הכנסת, על מנת שחברי הכנסת יוכלו לקרוא את החוק ולדעת במה מדובר ויכלו להתייחס אליו בקריאה הראשונה. נכון ש-48 השעות האלה מאפשרות בעצם, לא רק לנו, חברי הכנסת, גם לאמצעי התקשורת, שדעת הקהל תהיה מוכנה לכך שעומדים לחוקק חוק, והדרך הנכונה היא להעביר לכאן כל חוק בקריאה ראשונה. אלא מה? יש סעיף בתקנון, ועושים בו שימוש רב כאן, המאפשר, ראשית, שחרור מחובת הנחה, ומניחים חוק לקריאה ראשונה גם בלי ההגבלה של 48 שעות.

יש סעיף אחר בתקנון שאומר – וגם בו עושים שימוש הרבה פעמים, וזה עניין שבשגרה בעבודת הכנסת – שכאשר מכינים חוק בוועדה לקריאה שנייה ולקריאה שלישית, לפעמים אנחנו תופסים עליו טרמפ, בלשון המחוקקים כאן, ומביאים חוק שבכלל לא קשור לעניין, רק מפאת הדחיפות או מפאת איזו נוחות, ואז יכול להיות מצב שחוק שדן, למשל, בנושא חינוך חובה, יופיע בו סעיף המתקן את חוק שירות הביטחון.

הי"ר ע' מאור:

אתה לוקח עוד חמש דקות?

מיכאל איתן (הליכוד):

כן, תצרפי עוד הסתייגות.

ואז מופיע שם סעיף המתקן את חוק שירות הביטחון.

ועכשיו תבוא ותשאל אותי: מה ההבדל? אז זה בסדר? בכל אופן, לכל אחד מחברי הוועדה שיושב ודן שם, כאשר באים להרכיב לו מין חוק כזה, יש נשק תקנוני. הוא יכול לקום ולומר ליושב-ראש הוועדה: אני מתנגד שאתה תרכיב חוק שאינו ממין העניין, משום שזה לא עבר קריאה ראשונה, ואני טוען

שהתוספת הזאת אינה נוגעת לחוק הראשי, וזה נושא חדש. ואז התקנון קובע שחייבים להפסיק מייד את הדיון בנושא החדש ולפנות לוועדת הכנסת, והיא תחליט. אם זה אכן נושא חדש, אי-אפשר להמשיך ולדון בו.

רק הבוקר, חבר הכנסת גדליה גל, דומני שאתה עצמך היית בוועדת הכנסת כאשר שתי נשים, חברות הכנסת, ביקשו – – –

דן תיכון (הליכוד):

אלי, בעניין פנחסי.

מיכאל איתן (הליכוד):

גם בעניין זה וגם בעניין של פנחסי.

דן תיכון (הליכוד):

עניין שתי הנשים לא נדון.

מיכאל איתן (הליכוד):

בסדר, אני אתן את הדוגמה הזאת, כי היא פשוט יותר קלה להסברה. את עניין פנחסי ייקח לי עכשיו שעה להסביר, ואילו את הדוגמה הזאת יותר קל לי להסביר. כאשר דובר בחוק מימון מפלגות, שתי חברות הכנסת רצו להציע, שמפלגה שתשים בין שורותיה חברות כנסת תקבל מימון בשיעור העולה ב-150% על מימון הניתן לחברי כנסת, וכאשר הנושא בא לוועדה בקריאה שנייה ובקריאה שלישית, היה מישהו שאמר שזה נושא חדש. הלכנו לוועדת הכנסת, ושם הסכימו, הגיעו לאיזו פשרה ומנעו את הרכבת החוק הזה על חוק מימון המפלגות המתבשל שם.

והדוגמה שהזכיר חבר הכנסת דן תיכון גם היא נכונה, עניין פנחסי.

ועכשיו נעבור לענייננו. מה היתה הביקורת כלפיך? בעניין של דחיית חוק ערי הפיתוח או דחיית התוכנית הזאת, הנושא הזה היה בוועדה, הצבענו עליו, כולנו ידענו, היו הצבעות רוב ומיעוט, ולו היה מישהו מחברי הכנסת שהיו בוועדה רוצה לטעון נושא חדש, הוא היה יכול לבוא ולהעלות טענת נושא חדש, וכל הנושא היה הולך לוועדת הכנסת. לא כך היו פני הדברים בהצעת החוק שאתה העלית עם חבר הכנסת אורון. אתם לא הבאתם את זה לדיון בקריאה שנייה ובקריאה שלישית בוועדה, חברי הוועדה לא ידעו שזה יעלה בתור הסתייגות.

וכאן תרשה לי לומר לך: אתה כיושב-ראש הוועדה היית בניגוד אינטרסים, כי תחת הכובע של יושב-ראש הוועדה אתה אמרת לנו: כל ההסתייגויות האלה בדבר הורדת שקל או הוספת שקל הן הסתייגויות טכניות, והוא הדין לגבי תיקון לשם החוק, הערה פה והערה שם. אלה הערות טכניות, זה דבר שעושים אותו יום בנסת, ועל מנת להקל על הוועדה, אנחנו לא נצביע על הצעות אלה אחת לאחת, אלא ניתן לכם להגיש אותן ישר מחוץ לכותלי הוועדה, בידיעה שאלה דברים טכניים, לא משמעותיים, שנדחים ממילא על-ידי הוועדה, ותעבירו אותן ישר למזכירות על מנת שהן יירשמו כהסתייגויות. אבל היה ברור לכולנו, שאף אחד מאתנו לא מכניס שם משהו שהוא באמת רלבנטי ויכול להיות בעל משמעות רצינית ומהפכנית וגם יש לו סיכוי טכני להתקבל.

גדליה גל (יו"ר ועדת הכספים):

אם תרשה לי – – –

מיכאל איתן (הליכוד):

תן לי לסיים, אני אענה לך.

לעומת זאת, אמרו לך כאן: אתם לקחתם הצעת חוק שהיא בכלל לא הצעת חוק פרטית. היא במקור הצעת חוק ממשלתית, היא נוגעת לסעיפים מחוקים שונים, היא בעלת משמעות כספית בהיקפים של 400 מיליון שקל, היא לא עברה קריאה ראשונה, היא לא נדונה בשום ועדה מוועדות הכנסת, ואתם הבאתם אותה כאילו זו הסתייגות בדבר הורדת שקל או הוספת שקל. ועכשיו אני שואל אותך שאלה פשוטה: אם אני רוצה לקבל מידע על החוק הזה כחבר הכנסת, לשמוע את המומחים מה תהיה השפעתו, למשל, על שיעורי הילודה, או אם אני רוצה לדעת, למשל, מה תהיה השפעתו על משק הכספים, איפה יעשה את זה חבר הכנסת? זאת חקיקה? זה פשוט צחוק מהכנסת, לא היית צריך לתת לזה יד.

אני אשאל עוד שאלה. אתה יודע יפה מאוד, שאחת הזכויות הבסיסיות של חבר הכנסת היא להגיש הסתייגות. איך אני יכול להגיש הסתייגות על הצעת החוק שלך, שהצגת אותה כאילו היא הסתייגות? זו הצעת חוק שיש בה הרבה סעיפים, זה דבר מאוד רציני. איך אני יכול להסתייג? אני לא יכול להסתייג, אי-אפשר להכניס בה שינוי.

היו"ר ע' מאור:

חבר הכנסת איתן, בבקשה.

מיכאל איתן (הליכוד):

תוסיפי עוד אחת.

היו"ר ע' מאור:

אחרונה.

מיכאל איתן (הליכוד):

חבר הכנסת גדליה גל, ראית במו עיניך כמה פעמים, שעבודת הוועדות בכנסת משפרת חוקים, מכניסה בהם שינויים, כמעט בכל חוק אנחנו מוסיפים משהו, אפילו אם זה חוק שלם שהממשלה מביאה. אני שואל אותך, מדוע זה לא ייעשה הפעם? אנחנו לא יכולים לקבל את העניין הזה. אם אתה מאשים אותנו, שמיישהו מאתנו יכול היה להיתפס למעשה כזה ברגע של חולשת הדעת – אני אומר מראש שזה לא נותן לך שום זכות לעשות אותו דבר. עכשיו אני מוכן לשמוע.

גדליה גל (יו"ר ועדת הכספים):

בירכתי את חבר הכנסת רענן כהן על הקמפיין היוצא מן הכלל שהוא ניהל בנושא החיילים המשוחררים. אני חושב שהחוק ההוא מחטיא את המטרה, כי, לטעמי, במקום לתת אותו ל-X חיילים, היה צריך לתת אותו לחמישית, אבל לתת מנה גדולה לאותה קבוצה שאנחנו יודעים, או אני יודע, שיש כל הסיכויים שהם יהיו דור שני למצוקה, ולא לתת זאת אוניברסלית.

מאוד חששתי, במשך שבועיים, שההסתייגות שאתה חתום עליה לגבי חוק חיילים משוחררים של חבר הכנסת רענן כהן תעבור פה כהסתייגות בלי שהיא תהיה בוועדת הכספים ובלי שאני יכול להגיש לזה הסתייגות, ובהנחה שזה מגיע הנה לא כדבר שולי – – –

מיכאל איתן (הליכוד):

חבר הכנסת גדליה גל, אתה טועה. ועדת העבודה והרווחה דנה בחוק חיילים משוחררים זה ימים רבים, והיית יכול לגשת לשם מחר ולהגיש כמה הסתייגויות שאתה רוצה; היא עוד לא סיימה את עבודתה בחוק.

חיים אורון (מרצ):

זה לא מה שיש פה.

אלי גולדשמידט (העבודה):

לפני שהוא ידע שיש חוק הוא הכניס הסתייגות, ועל ההסתייגות הזאת הוא החתים 70 חברי כנסת, ועכשיו ההסתייגות הזאת מופיעה כאן. אתה חתמת וגם אני חתמתי.

מיכאל איתן (הליכוד):

אני חוזר ואומר: הצעת החוק של חבר הכנסת רענן כהן בעניין חיילים משוחררים – וצריך לשבח אותו – הצליחה מסיבה אחת בלבד, והיא שהרבים מבין חברי כנסת שחתמו עליה היו אנשי הליכוד. אחרי שחתמו, נדמה לי, 49 חברי אופוזיציה, והיו כמה חברי כנסת מסיעת העבודה שהצטרפו, מה היה התהליך? חבר הכנסת רענן כהן הלך לשר האוצר ואמר: יש לי רוב בכנסת. שר האוצר נכנס אתו לדיונים, והפכו את זה להצעת חוק, והצעת החוק הזאת נדונה היום, יש עליה הסתייגויות ויש עליה תיקונים.

חיים אורון (מרצ):

על מה אני, שלא הייתי בוועדה, מתבקש להחליט: על אף כל האמור בכל דין יראו את הצעת החוק – – וכו', כפי שהניחה אותה ועדת העבודה והרווחה – כשלא ידעתי, לא ראיתי, לא שמעתי, היא לא מונחת פה, יראו אותה כאילו – – –

מיכאל איתן (הליכוד):

תסלח לי, אני לא מבין אותך. כתוב במפורש: ועדת העבודה והרווחה. אתה יודע יפה שוועדת העבודה והרווחה דנה בנושא הזה שעות ארוכות.

חיים אורון (מרצ):

איפה החוק?

מיכאל איתן (הליכוד):

אל תיתמם.

חיים אורון (מרצ):

מה זה "אל תיתמם"? אתה משווה הצעת תיקון שהמשמעות היחידה שלה – – –

מיכאל איתן (הליכוד):

למה אתם מגינים על עניין אבוד? חוץ ממך ומחבר הכנסת גדליה גל, עוד מישהו ראה את הצעת החוק הזאת בוועדה כלשהי של הכנסת?

חיים אורון (מרצ):

הצעת החוק אומרת דבר פשוט: קצבאות ילדים מושהות. נקודה.

מיכאל איתן (הליכוד):

זה לא נכון.

חיים אורון (מרצ):

זה נכון, בדיוק, זה כל החוק.

מיכאל איתן (הליכוד):

זה לא נכון. היא תבוא לכאן מחר, יש לחוק הזה סעיפים רבים, יש לו הסתייגויות. למה לנו להתווכח על זה עכשיו?

דן תיכון (הליכוד):

אתה יודע למה אני מופיע שני בהסתייגות? הוא לא הבין מה אני אומר לו. אמרתי לו: אם תתקשה להסביר, אני עולה מייד אחריו ומסביר את ההליך. שלחתי אותו לפני שבועיים וחצי ואמרתי לו: תגיד לדמביץ שזה יוגש כהסתייגות, שיפיצו את זה בין כל החברים, לך תחתים 70 חברי כנסת.

חיים אורון (מרצ):

על מה הם חתמו?

דן תיכון (הליכוד):

על החוק של חבר הכנסת רענן כהן.

חיים אורון (מרצ):

לא נכון, על הסתייגות במליאה. אני חתמתי על נייר שאין בו כלום.

מיכאל איתן (הליכוד):

חבר הכנסת אורון, למה לנו – – –

חיים אורון (מרצ):

– – –

גדליה גל (יו"ר ועדת הכספים):

אתה שואל איפה הטעות. הוא הגיש 70 חתימות והלך הביתה.

היו"ר ע' מאור:

חבר הכנסת גל, תרשו לי. חבר הכנסת איתן, תסיים בבקשה, יש לך דקה בגלל קריאות הביניים.

דוד מגן (הליכוד):

כי שום דבר לא כתוב. לא כל מה שמותר לכל חבר כנסת מותר ליושב-ראש ועדת הכספים ולמרכז הקואליציה בוועדה.

היו"ר ע' מאור:

חבר הכנסת איתן, משפטים מסכמים בבקשה.

מיכאל איתן (הליכוד):

אני רוצה לסיים. חבר הכנסת אורון, חבר הכנסת גדליה גל, אני רוצה לסיים את הנקודה הזאת. אחזור על מה שאמר חבר הכנסת דוד מגן. הוא אמר שלא כל מה שמותר לכל חבר כנסת מותר גם למרכז הקואליציה בוועדת הכספים וליושב-ראש ועדת הכספים. אוסיף על דבריו שאני מוכן לקבל עלי את כל המגבלות שחבר הכנסת דוד מגן חושב שאתם נתונים בהן, אבל אני לא מקבל דבר אחד, שאני יודע אותו ואתם יודעים אותו: עכשיו אתם מנסים להיאחז בהסתייגויות של חבר הכנסת רענן כהן.

חיים אורון (מרצ):

גם בחוק של חבר הכנסת מאיר שטרית. חוק חינוך מיוחד מושחל פה, הוא יותר מסובך, יותר גדול.

מיכאל איתן (הליכוד):

חבר הכנסת חיים אורון, חבר הכנסת מאיר שטרית הוא חבר כנסת מסיעת אופוזיציה; ההסתייגות שלו היא הסתייגות שיש לה ערך הסברתי.

חיים אורון (מרצ):

הוא בא אלינו הבוקר.

מיכאל איתן (הליכוד):

אני מאחל לך, שמחר מאוד בימינו אתה תקבל את כל הפריבילגיות של חבר הכנסת מאיר שטרית, וחבר הכנסת מאיר שטרית יקבל את כל הפריבילגיות שיש לך היום. אני מבטיח לך בשמו של חבר הכנסת מאיר שטרית, שכאשר אנחנו נהיה יושב-ראש ועדת הכספים ויושב-ראש הקואליציה בוועדת הכספים, אנחנו לא ננהג בצורה כזאת, ובמיוחד לא נגן על עמדות נפסדות. כשאנחנו משווים את הצעת החוק שהממשלה הכינה, וזאת האמת, אתם הייתם בלדרים – –

חיים אורון (מרצ):

לא.

מיכאל איתן (הליכוד):

רק לאחר שהממשלה הסכימה, וסיכמתם אתה את כל הפרטים על קוצו של יו"ד – לא עם הכנסת, לא בתהליך של חקיקה, לא בשמיעת עדים, לא בהבאת אנשי הממשלה לוועדה – בחדרי חדרים ישבתם עם שר האוצר על קוצו של יו"ד. שר האוצר אמר "בסדר", הלכתם, עקפתם את כל הבית הזה

והבאתם את זה ישר הנה. תמשיכו את הוויכוח. ככל שהוויכוח הזה יימשך, צדקתכם תיראה פחות ופחות. הדרך הנכונה היא לומר: עשינו, אולי היו דברים כאלה, נהגנו על-פי נורמה שהיא לא ראויה ולא ננהג כך יותר.

חיים אורון (מרצ):

בעתיד.

היו"ר ע' מאור:

בבקשה, חבר הכנסת גדליה גל, יושב-ראש ועדת הכספים.

דן תיכון (הליכוד):

חבר הכנסת גל, אולי אני אדבר ואתה תשיב לי? אני רוצה להעיר כמה הערות.

גדליה גל (יו"ר ועדת הכספים):

יכול להיות שאחרי שאומר את מה שאומר – אחסוך לך זאת.

דן תיכון (הליכוד):

רבותי, אנחנו כבר בשעה ה-14 או בתוך השעה ה-15 ברציפות.

גדליה גל (יו"ר ועדת הכספים):

גברתי היושבת-ראש, אני חייב לציין, שלהבדיל מסערת הרוחות שהיתה פה בצהריים או בבוקר – –

קריאה:

אחר-הצהריים.

גדליה גל (יו"ר ועדת הכספים):

אחר-הצהריים. באמת מתנהל פה עכשיו דיון כלבבי וענייני. אני לא מציע עכשיו לעשות איזה שינוי. אבל השאלה היא, מהו הלקח. הלקח שלי הוא, שעל תקנון מוכרחים לשמור כעל בבת העין. אנחנו נוהגים בוועדת הכספים, מתוך רצון להתגבר על כמות אדירה של הסתייגויות, גם בחוק התקציב וגם בחוק ההסדרים, לבוא ולומר: בואו נעביר ככה את הכול EN BLOC למליאה; בניגוד למה שצריך היה לעשות לפי הסדר הטוב, לפי התקנון. אני מודה שמסתבר שזו מלכודת שאפשר ליפול בה.

אנחנו פתחנו את השנה באיזו כוונה, אני לפחות, להסדיר את העניינים בצורה יותר מסודרת, ולכבד את התיקון שכבר העביר, דומני, חבר הכנסת קורפו בוועדת הכנסת בשנה שעברה – שיהיו בוועדה 17 חברים, ולא כפי שיש היום, 34, ואם אתם רוצים, כבר 35.

דן תיכון (הליכוד):

הלואי שיהיו לך שבעה.

גדליה גל (יו"ר ועדת הכספים):

אני לא בטוח, דן, שאילו לא היתה לחברי כנסת אלטרנטיבה להיות בכמה ועדות, והם היו יודעים שהם יכולים להיות רק בוועדה אחת, היו לנו מין "ספוטניקים" כאלה. לא ניסינו את זה. ואני גם לא מציע, כתוצאה מזה, מחר בבוקר ללכת ולשנות.

נדמה לי שטוב נעשה אם כשנגמור את התקציב הזה וננוח שבוע-שבועיים, נעשה חשבון-נפש, ונראה מה צריך לעשות בכל מה שאנחנו עושים בוועדת הכספים – במבנה הוועדה, בעבודה, בהסתייגויות, כמה הסתייגויות. אני כבר אמרתי, שכשם שכשיש חיתום יתר, כולנו יודעים שצריך לעשות משהו, ויש מי שמציע לבטל את המקסימום, ושני מציע להגביל אשראי, אז גם כשיש חיתום יתר בהסתייגויות, שמשבש את כל המערכת, צריך לעשות משהו בשקט, ולא כרגע. כשיעברו השבועיים האלה, נשב ונחשוב יחד מה צריך לעשות כדי שהעבודה שלנו תהיה יותר טובה ויותר מסודרת. תודה רבה.

היו"ר ע' מאור:

אם כן, חברי הכנסת, אנחנו עוברים להסתייגויות לסעיף 5 לפרק ג'; הוא הסעיף שמדבר על תיקון חוק מס הכנסה – הטבות לחיילים משוחררים.

דן תיכון (הליכוד):

מה אתי?

היו"ר ע' מאור:

לסעיף 4 לא היו לך הסתייגויות. עכשיו אתה הבא בתור.

דן תיכון (הליכוד):

איזה סעיף?

היו"ר ע' מאור:

סעיף 5 לפרק ג'.

דן תיכון (הליכוד):

מה היה עכשיו?

היו"ר ע' מאור:

סעיף 4.

דן תיכון (הליכוד):

לא יכול להיות שאין לי לסעיף 4.

היו"ר ע' מאור:

מאחר שראשון המסתייגים, מגיש החוק, זה שהציע כל כך הרבה הסתייגויות – – –

גדליה גל (יו"ר ועדת הכספים):

הוא ביקש להמתין לו. הוא יוצא והוא עוד מעט יגיע.

היו"ר ע' מאור:

מאחר שהוא לא אתנו, אני רוצה, ברשותכם, ובהתייעצות עם מזכיר הכנסת, לא לקרוא את הרשימה כולה, שכוללת עשרות חברי כנסת, אלא רק את שמות אלה שנמצאים בבניין.

אם כך, חבר הכנסת דן תיכון – – –

חיים אורון (מרצ):

את תרשי לי הערה לסדר, נכון?

היו"ר ע' מאור:

בבקשה.

חיים אורון (מרצ):

גברתי היושבת-ראש, בשלב הזה אני רוצה לספר בדיחה שיושב-ראש ועדת הכספים סיפר לי, ואני חושב שהיא מתאימה לעניין.

יענק'לה היה בכיתה, ולא עלינו, יצא לו ריח לא טוב – – –

מיכאל איתן (הליכוד):

עזוב את זה, בחייך.

חיים אורון (מרצ):

המורה, לכבודה של היושבת-ראש – – –

היו"ר ע' מאור:

המורה, במקרה זה.

חיים אורון (מרצ):

המורה העיפה אותו מהכיתה. מוישל"ה קפץ ואמר: תגידי, מה את עושה. אנחנו נשארנו פה, עם הריח, לא עלינו, והוא באוויר הצח.

רענן כהן סיפק לנו 140 הסתייגויות. הוא, שיהיה בריא, מבלה איפה שהוא מבלה, ואנחנו נשארנו כאן.

מיכאל איתן (הליכוד):

— — — בדיחה ישנה.

חיים אורון (מרצ):

אבל היא טובה.

היו"ר ע' מאור:

היא לפחות הולמת את המצב כרגע.

ברשותכם, נקרא מתוך ה-140 רק לאלה שבאולם. חבר הכנסת דן תיכון, אחריו – חבר הכנסת אלי גולדשמידט, ואחריו – חבר הכנסת דוד מגן.

דן תיכון (הליכוד):

עשר דקות.

היו"ר ע' מאור:

אתה מצרף שתיים?

דן תיכון (הליכוד):

כן.

היו"ר ע' מאור:

בבקשה.

דן תיכון (הליכוד):

אני אחלק את ההסתייגויות שלי לשני חלקים. אני רוצה לומר לגבי חבר הכנסת רענן כהן – הוא הצליח. ועם הצלחה, חבר הכנסת אורון, לא מתווכחים. אם שאלת את עצמך למה אני מופיע כמסתייג מס' 2 ברשימה, שהרי אני תמיד האחרון, ממילא תבין שהקול היה קול יעקב, קול רענן כהן, והידיים היו ידי עשיו – ידי חבר הכנסת דן תיכון.

אלי גולדשמידט (העבודה):

הפכת להיות עשיו?

דן תיכון (הליכוד):

אני נותן לו את כל הכבוד. אף שעררה משערות ראשו לא אקפח. הוא שאל אותי: מה עושים? מה עושים? כל היום רץ אחרי ואמר לי: מה עושים? מה עושים? אמרתי לו: שמע, אתה רוצה להכריע אותם – – –

אלי גולדשמידט (העבודה):

אתה רוצה לשכנע אותנו שכל – – –

גדליה גל (יו"ר ועדת הכספים):

— — —

דן תיכון (הליכוד):

תשמע, זה מעניין. בקיצור, בניתי לו את ההרכב – – –

חיים אורון (מרצ):

אני לא מבין, המורה סילקה את התלמיד הלא-נכון?

דן תיכון (הליכוד):

בניתי לו את ההסתייגויות, ולאחר שניסחנו את הכול, שלחתי אותו לדמביץ. הוא הביא את החוק שלו
— — —

יורם לס (העבודה):

ספר מי זה דמביץ. העם לא יודע מי זה דמביץ.

דן תיכון (הליכוד):

אני מסיים בזה, אתם מפריעים לי. חבר הכנסת איתן, אתה מפריע לי כרגע.

דמביץ הוא היועץ המשפטי של ועדת הכספים והוועדה לענייני ביקורת המדינה. תמיד אני מודה לו.
הוא מסיים בקרוב, בתוך כמה ימים, את עבודתו, לאחר כ-13 שנים בוועדה.

ניסחנו את העניין, והחתמנו את חברי הכנסת. אמרתי לרענן כהן: תחתים את כולם על הצעת החוק.
ולא הסתרנו מאיש – – –

אלי דיין (העבודה):

אפילו אשתו לא יודעת את זה.

קריאות:

דן תיכון (הליכוד):

רבותי, רק רגע. גברתי.

היו"ר ע' מאור:

חברי הכנסת, ברשותכם, למרות השעה המאוחרת, תשומת לבכם. בבקשה. וגם את הבירור פה, קצת יותר בשקט.

דן תיכון (הליכוד):

חבר הכנסת גולדשמידט, אני פונה אליך. נתנו את החומר שבועיים לפני המועד, כדי שהוא לא יחזור בו. ואמרתי לו: אתה מפקיד את זה, אי-אפשר למשוך את זה בחזרה. וכל המדינה ידעה שזו הדרך שבה הוא הולך.

גדליה גל (יו"ר ועדת הכספים):

הוא יכול למשוך את זה.

דן תיכון (הליכוד):

לא. הוא התחייב בפני. אמרתי לו: רק אם אתה רציני. אם אתה לא רציני, עזוב אותי, חבל על זמני.

שאל חבר הכנסת אורון, מה היה קורה לו ההסתייגות של מאיר שטרית, בעניין יום לימודים ארוך, היתה עוברת. אני אגיד לך מה היה קורה, חבר הכנסת אורון. באותו רגע שדבר כזה היה קורה – וזה קורה לעתים, וזה קרה לך ולי פעם – באותו רגע היה מגיע לכאן יושב-ראש ועדת הכספים, היה מבקש להפסיק את הדין במליאה, לכנס את ועדת הכספים. הקואליציה היתה מצביעה בעדו וועדת הכספים היתה מבטלת מייד את הצעת החוק של מאיר שטרית.

חיים אורון (מרצ):

דן תיכון (הליכוד):

תאמין לי, כך זה קרה לי, אתך ביחד.

אבל מה שגרוע בכל העסק הזה, ומדהים אותי, ממש מדהים אותי, הוא שאתה בא ומגלה לנו בפעם הראשונה שהיו לך שותפים להצעת החוק. והשותף הבכיר היה לא פחות ולא יותר – שר האוצר. וכשקראתי לכם – ותסלח לי, אני אומר את זה במלוא החברות – "גנבים בלילה", אתה כעסת עלי. אתה בעצם בא עכשיו ואומר: לא רק אנחנו היינו בעסק הזה, ממשלת ישראל בראשותו של שר האוצר היו בעסק הזה.

חיים אורון (מרצ):

ראש הממשלה.

דן תיכון (הליכוד):

ראש הממשלה.

ואני אומר לך, אם קראתי לזה "חוק מסריח", אני אומר לך עכשיו פעם נוספת – זה גם תרגיל מסריח, והממשלה צריכה להתבייש בעניין הזה. אם ראש הממשלה הוא שנתן יד להליך כזה, אני הייתי מתבייש, ודאי ששר האוצר.

עכשיו אני רוצה לשאול את חבר הכנסת גדליה גל, היכן הוא?

שר הבריאות ח' רמון:

הוא מחפש את חבר הכנסת רענן כהן.

דן תיכון (הליכוד):

תסתכל מה שקרה כאן, תסתכל מה קורה כאן בזה הרגע בסעיף הזה. אנחנו עוסקים בשינוי חוק-פרח. הכרת את חבר הכנסת יהודה פרח. אני חיבבתי מאוד את חבר הכנסת יהודה פרח מנתניה, פדגוג, שתתם תרומה רבה בתחום החינוך, והיה לו גם חוק אחד מאוד חשוב, שנקרא חוק-פרח, שעסק במתן חצי נקודת זיכוי. עכשיו אנחנו יודעים שחצי נקודת זיכוי הוא הקלה של 600 שקל במס הכנסה לשנה – 1,200 שקל לשנה, חצי זה 600. והוא הצליח להעביר חוק שנותן 300, 600 ו-200 שקל בהתאמה לפי שנים, לשלוש שנים, לחיילים משוחררים שהולכים לעבוד בשלושה מקצועות מועדפים, קרי בנייה, תעשייה ותיירות.

ואני לא יודע למה השר מודעי, שלא חיבב את חבר הכנסת פרח, עשה הכול כדי שהחוק הזה, שתרומתו לכלכלה היא אפס, יעבור מן העולם. בהתערבות שלי ובלחץ שלי כמה וכמה פעמים חידשה המליאה את חוק-פרח, כי אמרתי שבעצם מה שעושה חוק-פרח לחייל המשוחרר בטל בשישים. לא כדאי להתאמץ על 300, 600 ו-200 שקלים זיכוי במשך שלוש שנים בהתאמה על כל כך מעט, כי זה באמת זיכוי ששווה מעט מאוד כסף.

עכשיו, לאחר שבא חבר הכנסת רענן כהן והעביר את החוק שלו, יעביר את החוק שלו, אני לא יודע כבר מה המצב שם, אתם לא טורחים לבוא ולומר לנו שאת מה שהשגנו בתחום חוק-פרח, אתם מבקשים להוריד לחצי, 600 יהפוך ל-300, 200 ל-100, 100 כנראה ל-50, משהו כזה, לא הרבה יותר, אבל הוא יהיה אוניברסלי, לגבי כל החיילים המשוחררים בכל הענפים במשק. הפכתם את הפארסה, שנקראת חוק-פרח, לסופר-פארסה, שהתמורה עליו למשק תהיה 0.0.

אבל משנתקבל העיקרון של חבר הכנסת רענן כהן והולכים למהלך גדול, שלטעמי צריך להכפיל ונפעל להכפיל אותו, כפי שאמרתי בשעה 17:00, טבעי היה שהייתם צריכים ללכת לחבר הכנסת רענן כהן ולומר לו: תשמע, יש כמה חוקים שאתה הסכמת שנבטל אותם, כי הרי לא ניתן פעמיים סיוע. אין לחוק שמוצע כאן ויאושר בעוד כמה דקות שום תועלת אם החוק של חבר הכנסת רענן כהן עובר.

ולכן, מה שהייתם צריכים לעשות, משסיכמתם את העיקרון שהחוק של חבר הכנסת רענן כהן עובר בגדול, הייתם צריכים לבוא אלינו ולומר לנו: החוק הזה לא מוגש היום לקריאה שנייה ושלישית, שהרי בלאו הכי הוא נדון לביטול בתוך כמה ימים.

ואני שואל אותך, חבר הכנסת אורון, הגיע חבר הכנסת גל, מה תענה לי כשאני מוכיח לך – – –

גדליה גל (יו"ר ועדת הכספים):

אני אענה לך. ביקשתי ממנו חזור ובקש ואמרתי: יש לך חוק – – – תמשוך את זה. הוא אמר לי: אני לא יכול למשוך את זה – – –

דן תיכון (הליכוד):

יהרוג אותו דן תיכון.

גדליה גל (יו"ר ועדת הכספים):

הוא לא הזכיר את שמך – – –

דן תיכון (הליכוד):

לא שמעת את השאלה שלי. לא זו היתה השאלה שלי. אני אחזור על השאלה שלי פעם נוספת. הרי איך יממנו את חוק רענן כהן? יש הטבות שניתנות לחיילים משוחררים, למשל אבטלה. ברור שאם החוק שלו מתקבל, חוק-פרח במתכונת החדשה שמוצעת כאן להארכה ושווי 0.0, כי מדובר כאן על 2 חלקי 12 של נקודת זיכוי, ועכשיו אנחנו יודעים שנקודת זיכוי לחודש זה 105, אז 2 חלקי 12 זה 10 שקלים בחודש, 120 שקל בשנה. אם ידעת שיש הסכם, למה לא באת לוועדה ואמרת: יש הסכם והחוק הזה בלאו הכי עובר מן העולם, בואו לא נבזה את עצמנו ונבטל אותו, לא נאריך אותו ונעשה צחוק מעצמנו. מדוע עד כדי כך לא חשבנו?

היו"ר ע' מאור:

עכשיו חושבים על הדברים שלך.

גדליה גל (יו"ר ועדת הכספים):

התלבטנו בעניין הזה – – –

דן תיכון (הליכוד):

לא שומעים. מה קורה, חבר הכנסת אורון?

היו"ר ע' מאור:

עכשיו מנסים לקבל את ההצעה שלך. הם מנסים לטפל בהצעתך.

מיכאל איתן (הליכוד):

אני מציע שיחברו את הרמקול כדי שנוכל לשמוע.

היו"ר ע' מאור:

דקה הפסקה מתודית, לראות אם הצעתך התקבלה למרחקים.

דן תיכון (הליכוד):

לפחות הסתייגות אחת שלי תתקבל היום.

גדליה גל (יו"ר ועדת הכספים):

התייעצתי עם יורם גבאי וחשבנו להוציא את הפרק הזה של החיילים המשוחררים מחוק ההסדרים. הגענו למסקנה שאנחנו משאירים את זה, שיהיה החוק כפי שיהיה – – –

היו"ר ע' מאור:

אנחנו עושים הפסקה מתודית, כדי לראות אם ההצעה של חבר הכנסת תיכון אכן התקבלה.

דן תיכון (הליכוד):

בשביל מה להתבזות?

היו"ר ע' מאור:

אני מכריזה על הפסקה של דקה-שתיים, הפסקה רשמית.

אנחנו ממשיכים. חבר הכנסת דן תיכון, יש לך עוד שתי דקות.

דן תיכון (הליכוד):

חבר הכנסת אורון, אתה שגית עוד הפעם. נניח תיאורטית שהוא יוריד את ההסתייגות שלו, אני נעלתי אותו כך שכדי להוריד הוא יצטרך להביא 70 חתימות, כי יש 70 מסתייגים חתומים. אמרתי לו: אתה לא תוכל לברוח. אני ידעתי שהוא יברח. אמרתי לו: תצטרך להביא חתימות של 70 איש. רק לאסוף אותם תהיה עייף. ואם תחליט לברוח ברגע האחרון, לא תוכל, כי אני לא אחתום לך, כי אני מספר שתיים, אני הנהג הרזרבי שלו.

אני מציע, חבר הכנסת גל, באמת, ברצינות, אם בכוונתכם להעביר את הצעת החוק של חבר הכנסת רענן כהן – ואגב, אני לא יודע מה היא מעבר למה שכתוב כאן, כי מה שכתוב כאן זה כפול במחיר ממה שהוא קיבל, עם כל מיני שיפורים וכל מיני התחייבויות לבטל – – –

חיים אורון (מרצ):

מה שאתה לא יודע מהו, צריך להצביע עליו.

דן תיכון (הליכוד):

רק רגע, לא זה, לא זה. אני לא יודע – – –

חיים אורון (מרצ):

זה מה שוועדת העבודה משנה.

דן תיכון (הליכוד):

לא, לא. תבין. העלות של החוק הזה שלו היא 650 מיליון, משהו כזה. מה אני רוצה לומר – שיש לו 70 שותפים. אני חוזר לחוק הזה כאן, חבר הכנסת גל, כאן צריך לקבל החלטה, באמת. אין ערך להצעה זו, כי חוק רענן כהן, בצורה כזו או אחרת, התקבל. הרבה כסף, פחות כסף, ברור שהחוק הזה הוא בעל חשבון. אתה מסכים אתי?

מה אנחנו עושים? להאריך את זה כדי לבטל את זה בעוד שבוע?

גדליה גל (יו"ר ועדת הכספים):

מה?

דן תיכון (הליכוד):

את החוק הזה. את הסעיף הזה כאן.

אני מציע לך, שמע לי, מאחר שאנחנו נגמור את החקיקה הזאת רק ביום רביעי, לא נצביע על החוק הזה. תשקלו למשוך את הסעיף הזה במרוצת השבוע הבא, כדי שלא נצטרך לבטל אותו כעבור שבוע עוד הפעם בשלוש קריאות. מה דעתך?

גדליה גל (יו"ר ועדת הכספים):

אני הבינתי מחבר הכנסת רענן כהן, שמזכיר הכנסת אמר לו, שאם הוא מבקש למשוך את החוק, הוא יוכל למשוך את החוק.

דן תיכון (הליכוד):

עזוב את חבר הכנסת רענן כהן. הוא לא יכול.

גדליה גל (יו"ר ועדת הכספים):

נשאלת השאלה, מי יכול למשוך את זה ביום שלישי, האם חבר הכנסת רענן כהן יכול, אחרי שהיה פה דיון, למשוך את זה או לא. נשמע את המזכיר.

דן תיכון (הליכוד):

המזכיר, בבקשה.

מזכיר הכנסת ש' יעקבסון:

דן תיכון (הליכוד):

לא שומעים.

מזכיר הכנסת ש' יעקבסון:

דן תיכון (הליכוד):

אבל הם שותפים שווי זכויות. הם שותפים שווי זכויות. זה שהוא רשום ראשון לא מקנה לו שום יתרון על פני השני? נכון.

מזכיר הכנסת ש' יעקבסון:

דן תיכון (הליכוד):

עזוב את חבר הכנסת רענן כהן כרגע. הרי את רענן כהן תפילו בעוד כמה דקות. נכון? בוא נחזור לסעיף הזה, לחוק-פרח המורחב האוניברסלי, שהתרומה שלו כקליפת השום. למה לאשר אותו היום כדי לבטל אותו בעוד שלושה ימים? תשקלו את העניין. אני אמרתי לך, כשדיברת עם יורם גבאי, עוד לא ידעו שרענן כהן – – –

גדליה גל (יו"ר ועדת הכספים):

בבוקר קיימתי התייעצות עם יורם גבאי, האם להוציא את זה או לא. הגענו למסקנה להשאיר את זה, ואחרי שיבוא החוק של רענן כהן – – –

דן תיכון (הליכוד):

אתה מוכן שאנחנו נדבר עם ד"ר יורם גבאי, ביום שני, ואני אנסה לשכנע אותו שאין ערך? אם הוא ישכנע אותי, בלאו הכי זה יאושר ביום שני. אתה מוכן לדחות את ההצבעה על הסעיף הזה מהיום ליום שני, לאחר שנדבר עם גבאי?

היו"ר ע' מאור:

ההצבעה ממילא לא הערב.

גדליה גל (יו"ר ועדת הכספים):

אין לי התנגדות לדחות את זה ליום שני, אם מישהו מחברי הכנסת מבקש.

דן תיכון (הליכוד):

אני מבקש. כי אני לא רואה היגיון לאשר את זה היום.

היו"ר ע' מאור:

תודה. אם כן, חברי הכנסת, אנחנו נמשיך בדיון על הסעיף הזה, אבל על-פי בקשת חבר הכנסת ובאישור יושב-ראש ועדת הכספים, נדחה את ההצבעה על הסעיף הזה עד לבירור ביום שני, גם על הפרוצדורה וגם על המהות.

אנחנו ממשיכים ברשימת הדוברים על הסעיף. חבר הכנסת אלי גולדשמידט, בבקשה. אחריו – חבר הכנסת דוד מגן, אחריו – חבר הכנסת יורם לס, ואחריו – חבר הכנסת יוסי ונונו.

אלי גולדשמידט (העבודה):

גברתי היושבת-ראש, רבותי חברי הכנסת, יש לי תחושה, אני לא יודע כמה אנשים צופים בנו בשעה זו של הלילה.

דן תיכון (הליכוד):

הרבה יותר ממה שאתה חושב.

אלי גולדשמידט (העבודה):

אני לא יודע. אתה לא יודע כמה אני חושב. אני אמרתי שאני לא יודע כמה צופים בנו.

שאול יהלום (מפד"ל):

לא צופים בנו, אלא בכל חבר כנסת לפי האהדה אליו.

אלי גולדשמידט (העבודה):

נכון. אז אתה אומר שעכשיו זה ירד ירידה תלולה.

דן תיכון (הליכוד):

אלי גולדשמידט (העבודה):

אני לא יודע. אחזור למשפט הפתיחה. אני לא יודע כמה אנשים צופים בנו עכשיו. אבל יש לי תחושה, שמי שצפה בנו בחצי השעה האחרונה היה צריך איזה דברי תרגום למה שקרה במליאה, עם הנושא של הטלפון, עם ההצעות ועם ההסבר של ההסתייגות מול החוק. אני לא אסביר מה שקרה פה, כי חבל לי על הזמן, על עשר הדקות שלי.

ברור דבר אחד, כולנו הולכים לחקיקת חוק חייילים משוחררים במסגרת הרגילה של קריאה ראשונה, קריאה שנייה וקריאה שלישית. הנושא סוכם. הממשלה אישרה. העניין הזה יבוא לדיון בימים הקרובים. הנושא של ההסתייגות, כרגע זה צעד טכני, שבעצם בוצע עוד לפני שהנושא הזה נסגר יחד עם שר האוצר. לכן אני חושב שלא יהיה זה מן הראוי לקיים כרגע דיון מקיף במטרותיו של חוק חייילים משוחררים.

בכל זאת אני אנצל את הבמה בשביל לברך את חבר הכנסת רענן כהן. אני חושב שהעבודה שהוא עשה והדרך שבה הוא הביא את החוק הזה בסופו של דבר לאישור הכנסת, וישראלים אותה במהלך השבועות הקרובים, ראויים להערכה רבה.

אני רוצה לדבר על השאלה שהחוק הזה מעורר, ודרכה להבין נושא נוסף שאני מאמין בו. החוק הזה בעצם בא ומכריע בשאלה מאוד מהותית, האם כאשר ניתנות הטבות במסגרת תקציב המדינה – האם ההטבות האלה צריכות להיות אוניברסליות, שכל אחד יקבל באותה מידה, או שההטבות צריכות להינתן שלא בצורה אוניברסלית אלא על-פי מצבו הסוציו-אקונומי של כל פרט ופרט.

השאלה הזאת היא שאלה עתיקת יומין. אנחנו יודעים שבביטוח הלאומי, למשל, חוסר האוניברסליות מתבטא בכך שאדם משלם במהלך חייו את דמי הביטוח הלאומי, את הפרמיה על הביטוח הלאומי על-פי גובה הכנסתו, אבל כשהוא נעשה זכאי לביטוח לאומי, לקצבאות הביטוח הלאומי, נניח לקצבת זיקנה – הוא מקבל שווה, ולא משנה אם הוא עשיר או עני, הוא מקבל באופן שוויוני.

גם חוק חייילים משוחררים נוקט את הדרך הזו. החוק של חבר הכנסת רענן כהן בא בעצם ואומר: כל חייל יקבל אותו סכום, שמיועד כמובן לצרכים שמפורטים בחוק, סכום שווה, בלי להתחשב במצב הסוציו-אקונומי של אותו חייל.

אני רוצה לומר, שיש קושי להתייחס למצבו הסוציו-אקונומי של חייל בן 18 שהופך להיות אדם בוגר, כי על-פי כל דין אדם, ברגע שהוא עובר את גיל 18, איננו בחזקת תלוי בהוריו. לכן בעצם הוא מתחיל את חייו הבוגרים מנקודה שבאופן תיאורטי – מובן שבאופן מעשי זה לא כך – באופן תיאורטי היא נקודת זינוק דומה, וכל מה שיש לו, אם יש לו בגיל 18, לא בזכותו יש לו אלא בזכות הוריו. זאת אנחנו יודעים.

אני חושב שזה נכון באופן עקרוני לראות היום בכלל החיילים שמשרתים בצבא-הגנה לישראל קבוצת אוכלוסייה שזכאית להטבה שווה.

אני חושב שמן הראוי היה להשלים את החוק באופן כזה, שבאמצעות קרנות שיופקד בהן סכום כסף משמעותי יינתן ביטוי מיטיב בתום השירות לאותם חיילים שמצבם הסוציו-אקונומי יצדיק את התוספת הזאת, על מנת לאפשר להם לרכוש דירה ביתר קלות, לסיים לימודים גבוהים או לרכוש מקצוע.

כיוון שאנחנו דנים בתקציב, והיום, במסגרת הדיון על התקציב וההסתייגויות, אנשים עמדו פה על הדוכן ודיברו אך ורק בנושאים מדיניים ולא בנושאים תקציביים בכלל – – –

דן תיכון (הליכוד):

אף מלה לא אמרתי בנושאים מדיניים.

אלי גולדשמידט (העבודה):

דן, אתה האחרון שאני אאשים אותו בזה. היו אחרים. אתה ראוי במובן זה לשבח, שבדיוני התקציב אתה מדבר רק בענייני התקציב ובעניינים הכלכליים. אתה דבק בכך, ועל כך הברכה.

אבל, מאחוריך יושב חבר הכנסת יהלום, וכמוהו היו חבר הכנסת טמקין וחבר הכנסת רן כהן וחברי הכנסת אחרים, נדמה לי גם חבר הכנסת צחי הנגבי, שכבר סימן אותך במסגרת הדיון על התקציב, באיזה צומת תהיה ביום שישי במסגרת ההפגנות נגד הממשלה על רקע מדיניות השלום שלה, או איך שאתם קוראים לזה – – –

דן תיכון (הליכוד):

אני בחדרה.

אלי גולדשמידט (העבודה):

כן, אתה נמצא בצומת-חדרה. אני רק אמרתי, שכאשר הוא מנה את חברי הכנסת של הליכוד, הוא החסיר אחד. חבר הכנסת דוד לוי הוא היחיד שלא צוות. שאלתי אותו: מדוע חבר הכנסת דוד לוי לא מצוות לשום צומת במסגרת הפגנה כל כך חשובה נגד הממשלה? זה היה כמעט המקרה הראשון שבו ראיתי שחבר הכנסת צחי הנגבי אינו מסוגל להשיב תשובה. סתם ולא פירש. ולא להוהים ולחבר הכנסת צחי הנגבי ולחבר הכנסת דוד לוי התשובה.

בכל אופן, מה שרציתי לומר הוא, שאני מנצל את כמה הדקות שיש לי, בשביל לבטא נושא נוסף הקשור בעניין התקציב. אנחנו עומדים בפני הסדר שבמסגרתו תהיה אוטונומיה, והאוטונומיה הזאת יש לה השלכות מאוד חשובות בתחום המדיני, אבל יש לה השלכות מאוד חשובות גם בתחום הכלכלי. ואחת ההשלכות החשובות מאוד בתחום הכלכלי היא שאלת הזיקה בין האוטונומיה ובין מדינת ישראל מבחינת תנועת סחורות משני הצדדים. ואחת הבעיות שמאוד מטרידות אותי, ואני חושב שצריכות להטריד כל אחד שיושב בבית הזה, היא הבעיה של החקלאות.

אנחנו צפויים, נוכח ההסכם, או נוכח ההכרזות שהכריזו בשבוע האחרון, לרבות שר החוץ שמעון פרס, שתהיה תנועת סחורות חקלאיות חופשית משטח האוטונומיה לתוך מדינת ישראל. זהו מצב, שאם מדינת ישראל לא תיערך אליו בצורה מאוד מאוד רצינית, יכול להביא נזק בלתי הפיך לחקלאות הישראלית; בלתי הפיך.

אני חושב, שמי שמציע להקים גדר מכס בצורה מלאכותית – לדעתי זה לא יצלח. ואני לא מתייחס לזה כרגע במישור הערכי, אם זה כדאי או לא כדאי. קשה, ואולי יהיה בלתי אפשרי, לבנות גדר של מכס, או גדר של גבול בשטח האוטונומיה, לאורך "הקו הירוק", כאשר יש לנו יישובים ישראליים בתוך שטח האוטונומיה, והנושא הזה לא יוכל להיות מופרד. ותנועת סחורות חקלאיות תהיה חופשית מהשטחים לתוך מדינת ישראל. וענפים רבים במשק החקלאי הישראלי – אני מביא לדוגמה את ענף הרפת, שהוא אחד הענפים היציבים ביותר בחקלאות הישראלית. ענף זה עלול להיפגע קשות, ובוודאי הענפים היותר-פגיעים, שהם גם היום פגיעים, כמו ענף הפטם, ענף הביצים, ענף הירקות, יכולים להגיע לעברי פי-פחת. לכן צריך באיזה מקום להתמודד עם הסוגיה הזאת.

אני הצעתי במסגרת של הצעת חוק, אבל פה אני מעלה את זה במסגרת הדיון בישיבה זו, להוריד מס ערך מוסף לשיעור אפס על כלל מצרכי המזון הבסיסיים, מצרכי החקלאות. אנחנו יודעים שהיום מצרכי המזון מתחום הירקות והפירות "נהנים" או נהנים משיעור מס אפס. מי שקונה היום עגבנייה בשוק, מי שקונה היום מלפפון, לא משלם על זה מס ערך מוסף. אני חושב שאותו עיקרון צריך לחול גם על מוצרי מזון אחרים, מוצרי מזון בסיסיים – פטם, ביצים, חלב ניגר, מוצרי דגנים, דגים וכדומה; לא מוצרים תעשייתיים, מוצרים ראשוניים של חקלאות. דבר זה נהוג בכמה מדינות באירופה.

אני יודע שיש בכך פגיעה מסוימת, לא פשוטה, במערכת גביית מס ערך מוסף, שהיא אחת מהמפוארות בתחום המיסוי במדינת ישראל, מערכת מאוד יעילה, מאוד טובה, אבל אני חושב שהנושא של הורדת מע"מ לשיעור של אפס על מוצרי חקלאות יכול לפתור גם בעיה של התמודדות מול נושא האוטונומיה, כיוון שעדיין אינני יודע מה תהיה מסגרת השוואת המכסים בין שלטונות האוטונומיה ובין מדינת ישראל, ואם תהיה השוואת מכסים כזו, האם ניתן בכלל לכוף אותה על מסגרת האוטונומיה. ואנחנו יודעים שגם היום יש הברחות ושוק שחור בחלק מהמוצרים שמגיעים מהגדה המערבית ורצועת-עזה.

היו"ר ע' מאור:

חבר הכנסת אלי גולדשמידט, בבקשה.

אלי גולדשמידט (העבודה):

היית מאוד ליברלית עם קודמי, אז תיתני לי עוד דקה או שתיים. בשעה כזו, בכל זאת אני רוצה להשלים את הרעיון.

קריאה:

דווקא בגלל השעה.

אלי גולדשמידט (העבודה):

אלה שנשארו פה הם אנשים מסורים, ואין להם בעיה לשבת ולשמוע. הנושא הזה יפתור בעיה נוספת, ופה אני חוזר לעניין האוניברסלי. מעבר לקטע השייך לחקלאים או לחקלאות, יש כאן הטבה בלתי רגילה עם שכבות המצוקה, משום שסל מוצרי המזון הבסיסיים הוא מרכיב מרכזי מאוד בהכנסתם הפנויה ובהוצאה החודשית של המשפחה, שנמצאת במצב הסוציו-אקונומי היותר-נמוך, מבחינת היחס שלו להיקף ההכנסה.

אני יודע שהחוק הזה יעלה, מבחינת יכולת גביית מס ערך מוסף, בין 1.3 מיליארד שקל ל-1.7 מיליארד שקל. אבל אני חושב שניתן למצוא מקורות לכך וגם ניתן לראות, שדרך הפעלת החוק הזה, שמאוד מאוד יקל על שכבות המצוקה, אנחנו נוכל להגיע למצב, שמדינת ישראל תחסוך הרבה כסף בתשלומי העברה להרבה משפחות; דרך חקיקת חוק זה הן תוכלנה לצאת ממעגל העוני. שוו בנפשכם מה המשמעות של הקטנה של 17% בעלויות של מוצרי מזון בסיסיים לאותה משפחה שצורכת אותם כמרכיב מרכזי בהכנסתה.

דבר שני, כתוצאה מזה, מדד המחירים לצרכן, על-פי בדיקות, ירד בשיעור של בין 1.5% ל-2%.

יש גם השלכות אחרות. למשל, בנושא הביצים, אם יופחת המע"מ על ביצים, הרי היתרון היחסי שהיום קיים לגבי מי שמבריא ביצים לתוך השוק הישראלי ללא תשלום מס ערך מוסף יקטן. כתוצאה מזה שלא יהיה לו היתרון הזה, יצטברו פחות עודפים של ביצים וכך יצטרכו להשמיד פחות ביצים ומשרד האוצר ישלם פחות מיליונים של שקלים לטובת כל נושא ההשמדה.

אני הבאתי את הדוגמה הזאת של ביטול מס ערך מוסף על מוצרי מזון בסיסיים כאחת הדרכים המרכזיות שבהן אפשר להתמודד עם "הבעיות" הטובות, כיוון שבעיות שמצמיח שלום הן בעיות שאני מאחל לעצמי להתמודד אתן, הן תמיד עדיפות מבעיות שיוצר מצב של מלחמה, או מצב של מתח ביטחוני, אבל לא צריך לזלזל בחומרת הבעיות האלה.

ואני מציע לנו כחברי הכנסת, וכחברי ועדת הכספים במיוחד, להתחיל לקיים דיון נוקב בנושא של השלכות הסדר האוטונומיה על מצב המשק הישראלי, ולא רק בתחום החקלאות, שאותו הבאתי רק כאילוטרציה, כדוגמה, לדברים שיכולים לקרות.

היו"ר ע' מאור:

תודה. חבר הכנסת דוד מגן, אחרי – חבר הכנסת יורם לס, אחרי – חבר הכנסת יוסי ונונו, ואחרי – חבר הכנסת יעקב שפי.

דוד מגן (הליכוד):

גברתי היושבת-ראש, חברי הכנסת הנכבדים, יש לנו הזדמנות פז לעשות סדר בכל מה שקשור בזכויות החיילים המשוחררים, להפסיק לבלבל את הצעירים והצעירות שלנו, להפסיק את מחול החקיקה בוועדות השונות של הכנסת, לעבד לקחים שהצטברו מאז חוק חייילים משוחררים, יותר נכון הטבות במס הכנסה לחיילים משוחררים, ולזכור שהבנים והבנות שלנו יוכלו למצות את זכויותיהם רק אם החוק יהיה פשוט ונהיר ואם הזכויות תועברנה בצורה אוטומטית, בלי שהזכאי בפוטנציה יצטרך לדרוש זאת.

למשל, בסעיף 5 אנחנו מדברים על נקודות זיכוי במס הכנסה. חלק ניכר מהחיילים המשתחררים, בשנה הראשונה, גברתי היושבת-ראש, כאשר מגיעה חצי נקודת זיכוי במס הכנסה, החייל לא עובד, הוא נמצא בדרום-אמריקה, או במזרח הרחוק, או מטייל במקום אחר. בשנה השנייה, כאשר יש לו עוד הקלה במס הכנסה, הוא מתחיל להתארגן ללימודים. בשנה השלישית הוא מתחיל לתמרן בין לימודים לעבודה, והנה בדיוק ברגע שהוא מתחיל לעבוד עבודה סדירה, כל הזכויות שהיו לו להלכה בכל מה שקשור במס הכנסה פגו ונמוגו. חלפו שלוש שנים, הבחור, הבחורה, מתחילים לעבוד. הם מקבלים אפס זכויות.

אם יש מקום לעבד לקחים, הרי זה בהענקת ההקלות הללו כפי שבוצע בפקודת מס הכנסה רק אחרי תקופת ההתארגנות של החייל והחיילת המשוחררים. אין טעם להסכים עם התמרונים של משרד האוצר, אשר מעניק לכאורה זכויות בשפע, וכאשר אתה בודק את העלות התקציבית שלהן, אתה רואה שהכול מגיע ל-3 מיליון שקלים, כי החיילים המשוחררים אינם יכולים לעבוד בצורה סדירה בשנה הראשונה או השנייה לאחר שחרורם ולכן אינם מנצלים את הזכויות.

במצב שבו הכנסת נדרשת היום להתייחס לתיקוני מס הכנסה בכל הקשור לחייל המשוחרר, ובמקביל ועדת העבודה והרווחה שוקדת על הכנתו של חוק חיילים משוחררים, כאשר אגף אחד של הכנסת אינו יודע מה שהאגף האחר מבצע – אל לנו להשלוח את עצמנו כי כתוצאה מעבודה כזו יצא חוק ברור ונהיר. אולי הוא יהיה ברור ונהיר לחברי הכנסת שיעמיקו בעניין, אך בוודאי לא יהיה ברור, לא ימומש, והזכויות הטמונות בו לא תנוצלנה על-ידי כלל החיילים המשוחררים.

לכן, גברתי היושבת-ראש, הגיעה השעה לערוך חשבון נפש ולגרום לכך שוועדת העבודה והרווחה, השוקדת ממילא על החוק הזה, תאגד בתוכו את כל הסעיפים הכלולים בחוקים השונים, תכניס את הכול תחת קורת גג אחת של חוק חיילים משוחררים, ותנסח את החוק בצורה ברורה, תוך עיבוד לקחים לגבי הזמן הבלתי-מנוצל על-ידי החיילים המשוחררים, כדי שאכן יוכלו למצות את הזכויות הללו.

יש הרבה שאלות לחברי הכנסת, מפני שהיוזמה או חצי היוזמה הממשלתית בעניין הזה לא הגיעה לידיעת חברי הכנסת. שמענו שחבר הכנסת רענן כהן נפגש עם ראש הממשלה ועם שר האוצר. שרי מפלגת העבודה אישרו איזה רעיון לא במסגרת פורמלית אלא במסגרת מפלגתית, פרסמו הודעה לעיתונות, ומהעיתונות הועבר העניין לוועדת העבודה והרווחה של הכנסת. דבר כזה לא ייתכן, אנו עלולים לקבל תוצר שהוא בחזקת תרמית במובן החיובי של משרד האוצר. האמינו לי שהיו הרבה חוקים שנחשבו לכאורה לטובים מבחינה סוציאלית, אלא שבמשרד האוצר נמצא הבחור המתוחכם, שהיה מכניס פסיק קטן, ואותו חוק היה משותק. יושב כאן המשפטן אלי גולדשמידט, והוא יכול להבין את הדברים הללו.

לדוגמה – עוד נדון על כך בסעיף 18 לחוק ההסדרים – חוק ערי ואזורי פיתוח, שעבר לפני שש שנים, אך לא היה אפשר להפעילו בגלל עז קטנה שהכניס משרד האוצר, והיא שלוועדת השרים לערי ואזורי פיתוח יהיו שני יושבים-ראש, שאחד מהם הוא שר האוצר. שר האוצר סירב לכנס את הוועדה והחוק לא הופעל.

אני מזהיר את עצמנו מפני חקיקה מהירה של חוק חיילים משוחררים. אני בעד סיום המלאכה לפני 1 בינואר, אבל אני קורא לכולנו לפקוח שבע עיניים על כל מלה, על כל תג ועל כל סימן בחוק הזה, כדי שהחוק שיצא מתחת ידינו יהיה חוק ישים, חוק שיוודא כי זכויות החיילים המשוחררים אכן תישמרנה וגם תנוצלנה, גם אם העלות שלו תהיה 150 מיליון שקל, כפי שמשרד האוצר מכריז עליהם כעלותו של החוק אם יתקבל.

היו"ר ע' מאור:

תודה רבה. חבר הכנסת יורם לס, בבקשה.

יורם לס (העבודה):

גברתי היושבת-ראש, חברי הכנסת, יחד עם כל הברכות שכולנו מברכים על חקיקת החוק, אני מבקש להביא גם כמה הערות אזהרה.

ההערה העיקרית קשורה לאפשרות, שייתכן כי בעם ישראל ייווצרו בשנים הקרובות שני מעמדות: מעמד אליטיסטי של נוער ואזרחים ששירתו בצבא ומעמד של אלה שלא שירתו בצבא.

רמז לכך ניתן לנו בימים אלה, כאשר שמענו שבוגרי בתי-ספר תיכוניים שלא הצליחו לקבל תעודת בגרות תהיה עבורם תוכנית מיוחדת, הם יעברו לכיתה י"ג ולא יתגייסו לצה"ל, ולאחר מכן, כאשר יתגייסו, ישרתו שירות מקוצר. במונחי החוק לקליטת החייל המשוחרר – שהוא שמו המדויק של החוק – הם גם יקבלו פחות כסף.

שאול יהלום (מפד"ל):

איפה זה כתוב?

יורם לס (העבודה):

תע"ן, יש במקורות תוכנית כזו.

שאול יהלום (מפד"ל):

הם מתגייסים לפרק זמן שלם.

יורם לס (העבודה):

הם מתגייסים לזמן מקוצר על-פי התוכנית שראיתי, וכמובן יקבלו פחות כסף, מפני שעל-פי החוק הכסף תלוי באורך השירות. אנו יודעים שיש היום מדיניות שחרורים ליברלית מאוד בצבא, ובעצם מי שמאוד לא רוצה לשרת מצליח למצוא את הדרך החוצה.

לאור כל התופעות המדיאגות האלה של קיטוב, לא רק כלכלי אלא גם סביב השירות בצה"ל, אשר יכול לפגוע אנושות בחברה הישראלית בדור הבא, מן הראוי לנתח את התופעה הנקראת צבא ומלחמה בעידן המודרני, ואולי רצוי לעשות זאת לאור הלקחים של מלחמת המפרץ, שמהם אנו למדים שהיה לפנינו מצב של שני צבאות בגודל אדיר. הצבא העירקי מנה מיליון חיילים, וצבא בעלות הברית – כמה מאות אלפים. צבאות אלה התנגשו זה בזה, והצבא המנצח ניצח בפעם הראשונה בהיסטוריה בלי אבדות, אולי 20-30. כמובן, כל נפש יקרה לכולנו, אך לשם השוואה, במלחמת יום הכיפורים – מלחמה בסדר גודל דומה – לצד המנצח, לנו לאסוננו היו כ-3,000 הרוגים. שלא לדבר על מלחמת החפירות במלחמת העולם הראשונה.

נושא המלחמה השתנה בעידן שלנו, לא צריכים חיילים, טייס אחד במסוק קרב מודרני יכול לחסל גדוד טנקים בשתי גיחות. טייס אחד יכול לעשות זאת. יש בעיה שלא צריך חיילים, וצה"ל המתוחכם והמתקדם לא יצטרך חיילים בעתיד, במיוחד אם נגיע למצב של שלום אמת, שבו לא נצטרך להתרוצץ בסמטאות אל-בוריג', חברון והקסבה של שכם. מה יעשו החיילים? הרי הבעיות של ישראל תהיינה רק אסטרטגיות: טילים מאירן, לוויינים מאפגניסטן. בשביל זה צריך רק מומחים, לא צריך חיילים. תהיה בעיה שלא יהיה לצבא מה לעשות עם המחזורים הגדולים של החיילים.

הגדרתי את הבעיה, ואנסה להציג פתרון, שהוא פתרון התלוי גם בגישה החברתית של ישראל, שהיא חברה מיליטריסטית מאוד, שבה יש לצבא משקל כבד, וכאן עולה נושא של חוק אחר, שלצערי מטעמים פוליטיים מוקפא למעלה מ-41 שנים, חוק השירות הלאומי.

אם אנחנו רוצים לעשות שינוי חברתי אמיתי, אנחנו צריכים להחיות את הנושא של שירות לאומי ולתת משקל בחברה, לא רק למ"פ אלא גם למי שמתנדב ועובד עם חבורה של נוער עזוב בעיירת פיתוח, ולתת משקל שווה לשני ממלאי התפקידים האלה. מי שישירת בשירות לאומי ומשקלו בחברה יהיה

בדיוק כמשקלו של מי ששירת בצבא, ייהנה גם מחוק החיילים המשוחררים, ובצורה זו יוכל לפתור את הבעיה של הקיטוב החברתי ההולך וגובר בנושא הזה שאנחנו רואים לנגד עינינו בימים אלה.

היו"ר ע' מאור:

תודה. חבר הכנסת יוסי ונונו, אחריו – חבר הכנסת יעקב שפי, ואחריו – חבר הכנסת מיכאל איתן.

יוסף ונונו (העבודה):

כבוד היושבת-ראש, חברי הכנסת, ראשית, אני מברך על הסכמת הממשלה לחוק חיילים משוחררים. אין ספק שזו בשורה טובה, שזה צעד נוסף כדי להתקדם לקראת פתרון של בעיות חברתיות, וזו בשורה טובה לצעירים, לחיילים המשתחררים, על מנת שיוכלו להיקלט בחיים האזרחיים בצורה טובה.

אבל אני ניצב כאן בתחושה מעורבת מאוד, כאשר דנים היום על תקציב המדינה לשנת 1994. מצד אחד יש הישגים גדולים בתקציב המדינה לשנת 1993, וגם בתקציב שמוגש היום לשנה הבאה. אבל היום גם שמענו את קריאתו של נשיא המדינה, מר עזר ויצמן, בעניין הפערים החברתיים המתרחבים.

אין ספק כי התקציב לשנת 1993 ו-1994 עשה פעולה גדולה וחשובה למשק הישראלי. יש שינוי, נקבע סדר עדיפויות שונה למשק ולחברה הישראלית, השקעות גדולות בתשתיות של כבישים, בתעשייה, בתיירות. תקציב החינוך גדל בצורה משמעותית, התקציב לשיקום השכונות הוכפל, ומשרד השיכון עושה רבות וגדולות למערכות הפיתוח, השיקום, מערכות סוציאליות, תשתיות, וגם הרעיון של הוסטלים לקשישים ולהורים, ועוד ועוד.

אך, לצערי הרב, עדיין קיימת תחושה של אכזבה, תחושה של מצוקה. עדיין קיימת בצורה רחבה מאוד המועקה של העוני, עדיין קיים הסבל של נפגעי המשכנתאות, הסבל של הנכים, הקשישים, הגמלאים, שקשה להם לגמור את החודש, כי הם שייכים למעמד הלא-מכובד של קבוצת העוני. עם כל הגידול הרב של תקציב החינוך, עדיין הרבה מאוד תלמידים מסיימים את הלימודים בשעה 13:00 והארכת הלימודים בוששת לבוא.

עם זה שיש פעולות חשובות בדרום ובנגב, עדיין קיימים מוקדי אבטלה קשים מאוד בירוחם, באופקים, בבאר-שבע; עדיין קיימים קשיים ומצוקות בקרב העולים החדשים. הנגב והדרום עדיין לא נכנסו למסלול של קצב פיתוח מואץ, וחזונו של בן-גוריון עדיין מחכה למימוש ולהגשמה.

על כן תקציב המדינה חייב לתת תשובה על כמה נושאים חיוניים שהממשלה הבטיחה להתמודד אתם, ואנחנו הבטחנו להתמודד אתם. לכן ביקשנו בשנה זו כמה דברים, כמה שינויים, על מנת שנוכל להיות שלמים עם התקציב החדש: תוספת שעת לימוד לכיתה בבית-הספר היסודי החל מספטמבר 1994 לערי הפיתוח ולשכונות; הורדת מספר המשפחות החיות מתחת לקו העוני על-ידי שינויים תקציביים בביטוח הלאומי; תוספת של 90 עד 100 מיליון שקל לנושאי רוחה, לרבות המלחמה בסמים; תוספת של 100 מיליון שקל לקליטת העלייה; תוספת תקציב של 100 מיליון שקל לטיפול

בנפגעי משכנתאות; והקצבה משמעותית לרשות לפיתוח הנגב ולרשות לפיתוח הגליל, לפרויקטים כלכליים בעלי תשואה כלכלית.

אנו גם מבקשים בכמה פרויקטים – התחלת ההקמה של תחנת הכוח באשקלון כבר בשנת 1994, לקליטת 1,000 עובדים חדשים, דבר שיקל במידה רבה את מצוקת התעסוקה והאבטלה באזור זה; הפעלת פרויקט פיתוח אזורי לתיירות בחוף אשדוד-אשקלון ובאזור באר-שבע – הנגב המרכזי, צעדים המשלימים למניעת סגירת המפעלים "פניציה" בירוחם ו"עלית" באשקלון, על-ידי הטלת מס יבוא של 20% על הבקבוקים ומניעת הטבות מ"עלית"; הכנת תוכנית פיתוח חמש-שנתית לבית-החולים "סורוקה" ולמערכת הבריאות באזור הנגב ולבית-החולים "ברזילי" באשקלון; הרחבת הנמל באשדוד והקמת המזח של הפחם באשקלון; טיפול נקודתי וקונקרטי במשבר התעסוקה באזורים הבאים: 1. באר-שבע, 2. ירוחם-דימונה, 3. אופקים-נתיבות; הורדה בשכר הדירה ב"עמידר", ותוספת תקציב לתרבות בשכונות ובערי פיתוח.

כמו-כן חייבים גם להביא בהקדם את החוק למשפחות ברוכות ילדים, במיוחד היום, כאשר ביטלו הרבה הנחות בארנונה למשפחות ברוכות ילדים. צריכים לתקן את זה בחוק החדש וכבר בתקנות הארנונה. אנחנו חייבים את זה למשפחות ברוכות ילדים בעלות ארבעה, חמישה, שבעה עשרה ילדים ומעלה. אלה הדברים שחייבים לתת להם תשובה, על מנת שנוכל להיות שלמים עם תקציב המדינה החדש ועל מנת שנוכל לתמוך בתקציב הזה.

היו"ר ע' מאור:

תודה. חבר הכנסת יעקב שפי, אחריו – חבר הכנסת מיכאל איתן, ואחריו – חבר הכנסת שאול יהלום.

יעקב שפי (העבודה):

גברתי היושבת-ראש, חברי הכנסת, בראשית דברי אני רוצה לברך את חבר הכנסת רענן כהן על הנחישות וההתמדה שהוא גילה במשך כמה שנים, עד שהוא הצליח להביא את החוק וכמעט מממש אותו. כל הכבוד לו ולאותם חברי כנסת שעזרו לו.

כמה דוברים התייחסו לתוכנית ההבראה של התעשייה האווירית, ואני לא יכול שלא להגיב. רוב הדוברים שדיברו, וגם בסיעת העבודה דיברו על כך ראש הממשלה ושר האוצר – רק על הנושא הכספי; כמה עזרו לעובדי התעשייה האווירית. אבל אני רוצה שכולנו נזכור שכסף זה לא הכול, ויש הצד השני והוא האנשים, העובדים. 1,500 איש עזבו את התעשייה האווירית בשנה האחרונה, ועוד כ-2,500 איש יעזבו השנה, והשאר שימשיכו לעבוד יצטרכו לוותר ויתורים משמעותיים על מנת להבריא את החברה, ועל זה אף אחד לא דיבר. כולם רואים רק את הכסף.

נכון שאנחנו מדברים היום על חוק ההסדרים, על התקציב, והנושא הכספי הוא הנושא המרכזי, אבל צריך לזכור שכסף זה לא הכול, ויש גם הגורם האנושי, וכאן התרומה של עובדי התעשייה האווירית היא אדירה, כמו תרומתם של עובדי תע"ש, כמו תרומתם של עובדים אחרים שנקלעו שלא באשמתם למשבר.

התעשייה האווירית נקלעה למשבר שלא באשמתה. היה משבר עולמי בשוק התעופה ובשוק הנשק. אני חושב, שגם הממשלה לא נקייה מטעויות. המדיניות לא היתה נכונה, היה צריך לעלות בזמן על מה שהולך לקרות במשק או בעולם בתחום זה, ואילו תכנון את התוכניות בזמן, אני בטוח שאולי היינו צריכים להגיע לתוכנית הבראה, אבל לא כזאת דרסטית וכזאת כואבת.

אני רוצה לגעת בכמה משפטים בנושאים החברתיים. כידוע, הלובי החברתי נפגש כמה פעמים עם שר האוצר וניסה לשכנע אותו שיקציב כספים נוספים לכמה נושאים שהם בנפשו. אני רוצה לגעת בנושא אחד, ואני חושב שאם הנושא הזה יקבל תנופה בשנת התקציב הקרובה הרי שחלק מהבעיות, שעליהן מדברים כולנו, יפתרו. ואני מדבר על נושא התעסוקה.

אני חושב, שאם תהליך השלום מתקדם כפי שהוא מתקדם, ואם נתבשר בימים הקרובים שיש התקדמות משמעותית, זה חשוב מאוד. אבל אותו מובטל שקם בבוקר ואין לו מקום עבודה והוא דואג לילדיו והוא דואג לפרנסתו, עם כל הכבוד – השלום הופך להיות לגורם השני אצלו בחשיבות. לכן אנחנו צריכים לעשות כל שביכולתנו כדי להגביר את התעסוקה ולהילחם באבטלה. אם נצליח בזאת, אני בטוח שנוכל לקדם גם נושאים אחרים, כמו המלחמה בעוני – פחות אנשים ירדו מתחת לקו העוני – נושא החינוך, נושא הבריאות ונושא הקליטה. תודה רבה.

היו"ר ע' מאור:

תודה רבה. אני מזמינה את חבר הכנסת מיכאל איתן לארבע הסתייגויות. אחריו – חבר הכנסת שאול יהלום, ובזה תמה רשימת הדוברים שבאולם, אלא אם כן מישהו יצטרף.

מיכאל איתן (הליכוד):

גברתי היושבת-ראש, כנסת נכבדה, גם אני רוצה להצטרף לכל עמיתי שבירכו את חבר הכנסת רענן כהן על כך שהוא הוביל את חקיקת החוק.

אני מחזיק כאן את רשימת החותמים על החוק, המונה 70 חברי כנסת. כל מי שמעיין ברשימה הזאת יוכל למצוא דבר מאלף ומבהיר: 22 חברי ליכוד חתמו על הצעת החוק של חבר הכנסת רענן כהן, מתוך 32 חברי הכנסת של הליכוד. רק 20 חברי כנסת, המיעוט של חברי הכנסת מסיעת העבודה, הסכימו לחתום על החוק הזה. חבר הכנסת רענן כהן ראוי לכל הברכות, אבל מי שהעביר את החוק הזה – זאת סיעת הליכוד עם סיעות האופוזיציה. מתוך 70 חברי הכנסת, חברי ליכוד, צומת, מפד"ל ומולדת מהווים את רוב החותמים.

רק כאשר התברר לממשלת העבודה שיש רוב מוצק, המורכב מסיעות האופוזיציה פלוס רענן כהן ומיעוט מחברי סיעת העבודה, התרצו, הפסיקו לזלזל בחבר הכנסת רענן כהן, ללעוג לו, לצחוק ליוזמתו, להתנגד לסייע לחיילים משוחררים, וכשלא היתה ברירה, שר האוצר התכופף והסכים לתת את הסיוע החיוני לחיילים משוחררים.

אנחנו תמכנו בעיקרון, שאין להפלות במתן קצבאות ילדים על בסיס של שירות צבאי או אי-שירות צבאי. העיקרון הזה מקובל עלי אישית, מקובל על הליכוד.

חיים אורון (מרצ):

לא – – –

מיכאל איתן (הליכוד):

אני חוזר ואומר לך, חבר הכנסת אורון – – –

חיים אורון (מרצ):

זה פשוט לא תואם את מה שאמרו לי.

מיכאל איתן (הליכוד):

ייתכן. יש חברים שיש להם דעות אישיות בליכוד – – –

חיים אורון (מרצ):

אני, אגב, שמח על כך.

מיכאל איתן (הליכוד):

אני רוצה לומר בהגינות, שמה שאני אומר הוא התרשמותי האישית. לא היה דיון מלא, היה דיון חלקי. אני שמעתי את תגובות החברים ואני יכול לומר, על אחריותי, על הרקורד שלי, שאני מאמין – ועדיין אין עמדה פורמלית, אבל אומר את זה בלשון שאנחנו מתנסחים – שאני מייצג את מרבית חברי הליכוד כאשר אני נמצא כאן על הדוכן ואומר: אין לבצע אפליה באשר לקצבאות ילדים. זה החצי הראשון של המשפט, שתמכנו בו.

אבל יש גם חצי שני למשפט הזה: יש לפצות, להעדיף, לקדם, לתגמל אוכלוסיות של חיילים וחיילים משוחררים. זה עיקרון שגם הוא – – –

אלי דיין (העבודה):

זה מזכיר לי – לקלס, לשבח, להלל. זאת תפילה.

מיכאל איתן (הליכוד):

טוב שזה מזכיר לך את זה ולא את "תושבחתא ונחמתא" וכו'. גם זה טוב.

ובכן, אני חוזר ואומר: אנחנו בהחלט מעוניינים לקדם אוכלוסיות שממלאות את חובתן למדינה ומשרתות בצבא, ולא יעלה על הדעת שהמדינה לא תיתן תגמול למי שנושאים בנטל.

אלי דיין (העבודה):

אתה בעד הבחנה בין לוחמים לבין חיילים רגילים, מה שאמר שר הביטחון, כמו שמקפידים היום בתוספת שדה וכו'?

מיכאל איתן (הליכוד):

אני לא חושב שהבחנה הזאת במקומה. אני לא רוצה כרגע להיכנס לוויכוח. בשום חוק בעולם אי-אפשר למתוח קווים ברורים. תמיד כשאתה מחוקק לאוכלוסייה רחבה, בשוליים יש מעשים של אי-צדק. יש כאלה שלא מקבלים ומגיע להם, יש כאלה שמקבלים ולא מגיע להם. אני יודע יפה מאוד שיש אנשים שמקבלים תוספת, כי הם כביכול ביחידות לוחמות, אבל הם כבר מזמן לא שם, או הם לא מבצעים תפקידים של לוחמים ביחידות לוחמות. ויש אנשים שהם לא ביחידות לוחמות ואולי לפעמים נטל השירות עליהם הרבה יותר מעיק מאשר על אחרים.

אלי דיין (העבודה):

אתה בעד שוויון בעניין הזה.

מיכאל איתן (הליכוד):

צריך להיות שוויון. מי שמשרת בצבא, אני לא אבדוק אם הוא ישן בבית או אם הוא עובד אחר-הצהריים באיזה מקום. אין לזה סוף. מי שהלך לצבא, שירת בצבא שלוש שנים, מילא את חובתו – המדינה צריכה לפצות אותו.

לכן אני בהחלט מברך את חבר הכנסת רענן כהן. אני רוצה להדגיש את מעורבותו הפעילה של הליכוד בעניין הזה, של סיעות האופוזיציה, ולברך את הממשלה שלמדה, בסופו של דבר, להבין שגם היא צריכה להצטרף ליוזמה הברוכה הזאת.

רבותי חברי הכנסת, בימים האחרונים אני שואל את עצמי, מה קורה לדמוקרטיה הישראלית. הממשלה הזאת קיבלה מנדט על בסיס אמירה מפורשת של יצחק רבין לציבור הבוחרים: אני אלחם באש"ף. יצחק רבין אמר לציבור הבוחרים: הצביעו עבורי, אני אלחם באש"ף, לא אשלים עם אש"ף.

שאל ילום (מפד"ל):

אש"ף-תוניס.

מיכאל איתן (הליכוד):

בבקשה?

שאל ילום (מפד"ל):

הוא הדגיש גם: אש"ף-תוניס.

אלי דיין (העבודה):

הוא אמר: אם אש"ף לא יהיה אש"ף.

מיכאל איתן (הליכוד):

אומר חבר הכנסת אלי דיין: כן, אם אש"ף לא יהיה אש"ף. אני שואל את חבר הכנסת אלי דיין: האם אש"ף שינה את האמנה שלו?

אלי דיין (העבודה):

אין לו רוב.

מיכאל איתן (הליכוד):

אם אין לו רוב, כלומר הרוב הוא בעד המשך האמנה הפלשתינית.

אלי דיין (העבודה):

לא, צריך שני-שלישים. הרוב הוא בעד ההסכם, אבל תאר לך שבכנסת היה צריך להצביע על כל חוק ברוב של 80 מנדטים. שום חוק לא היה עובר.

מיכאל איתן (הליכוד):

אדוני, אתם סיפרתם לעם שאש"ף ישנה את האמנה. ואני אשאל אתכם, האם אש"ף שינה את האמנה. אני אשאל אתכם יום יום האם אש"ף שינה את האמנה.

חיים אורון (מרצ):

היום כבר שאלת, עכשיו אתה צריך לשאול רק מחר.

מיכאל איתן (הליכוד):

אני שואל אתכם, איך אתם יכולים לחתום על הסכם עם ארגון, שבמטרותיו עד עצם היום הזה השמדת מדינת ישראל.

יש לנו מצב נתון. בשעות האלה מאות אנשים ברחבי הארץ יוצאים להפגנות. העם מתקומם. לא היתה תופעה כזאת מאז קום המדינה, שמדי שבוע בימי שישי יוצאים לעשרות צמתים אלפי בני אדם ומוחים.

מה אומר ראש הממשלה? – המפגינים לא מזיזים לי. זאת דמוקרטיה? חבר הכנסת אורון, אני יכול להגיד לך מה זה הזכיר לי. כאשר ערב המהפכה הצרפתית ההמונים התקוממו, שאלה מרי אנטואנט את יועץ החצר: מה רוצים האנשים האלה? הוא אמר לה: האנשים צועקים שאין להם לחם. מה, שאלה מרי אנטואנט, אין להם לחם? שיאכלו עוגות. היא היתה מנותקת. גם רבין מנותק. הוא לא יודע מה קורה. רוב העם נגדו. ומה הוא אומר? – אני אאיץ את ההסכם עוד יותר. הוא מנותק כמו מרי אנטואנט בזמנה.

קחו את עיתון "מעריב" מהבוקר ותקראו את הכותרת: "אופטימיות בירושלים". ואנחנו שמענו מה קרה היום. הממשלה מנותקת.

חיים אורון (מרצ):

יש אפשרות שזאת התשובה על מה שקרה.

מיכאל איתן (הליכוד):

אופטימיות בירושלים ורצח ברמאללה, ליד פסגות, ליד דולב. איזו אופטימיות? אתם מנותקים.

חיים אורון (מרצ):

אנחנו מנותקים? זה יתברר.

מיכאל איתן (הליכוד):

חבר הכנסת אורון, אני רוצה לומר לך, שאני שומע צלילים. מזכיר מפלגת העבודה נוזף באנשי הרוח על העובדה שהם לא מתגייסים לעזרת ראש הממשלה. אולי נעשה מבחן אסוציאטיבי מה זה מזכיר לחברי הכנסת, מה זה מזכיר למאזינים שלנו.

חיים אורון (מרצ):

בשאלת היחסים של שמיר עם אנשי הרוח, הוא עוד צריך ללמוד הרבה.

מיכאל איתן (הליכוד):

באיזו מדינה מזכיר מפלגה קובל נגד אנשי הרוח על כך שהם לא מתגייסים לימין ראש הממשלה? איזה צליל זה מזכיר?

מנשה רז, שאינו מסתיר את דעותיו השמאלניות בכל הזדמנות ותוקף בכל צורה אפשרית את הימין – אומנם לא בטלוויזיה; כולנו יודעים שמנשה רז, האמור לסקר בטלוויזיה את המפלגות בישראל ואת האירועים הפוליטיים, הוא שמאלני מוצהר, שמצהיר על עצמו בכל אירוע וכולם יודעים זאת; מנשה רז שוגר במוצאי השבת שעברה לטלוויזיה להסביר לעם ישראל, שנודע לו על התייעצויות שהיו אצל רבין, ושם אמרו לרבין כך: הסקרים אומנם מורים שרוב העם אתך, אבל בכל אופן צריך ללכת ולהפגין נוכחות ולגייס את העם.

ובכן, הממשלה מגייסת הפגנות תמיכה. זה לא בלוב, זה לא במצרים, זה פה בישראל, בדמוקרטיה. המזכיר הכללי של מפלגת העבודה מגייס את אנשי הרוח, אמצעי התקשורת והממשלה מגייסים הפגנות תמיכה.

חיים אורון (מרצ):

איפה? בארץ?

מיכאל איתן (הליכוד):

ואת התוצאה ראינו כולנו אתמול. ראש הממשלה, מסקרים את זה, בא לברך את המפגינים הספונטניים באוהל שהוקם ליד ביתו. פתאום הוא הבחין בהם, פתאום הזדמנה במקרה טלוויזיה למקום, והוא הגיע בצורה מתוזמנת להביע הוקרה והערכה לתמיכה.

אני רוצה לומר לכם, לאלה שעדיין יכולים בשמץ הדמוקרטיה שנשאר לשמוע דברי אמת לא מצונזרים מהבית הזה. אין לנו אמצעים אחרים, זה עוד נשאר, גם את זה אתם תסגרו.

חיים אורון (מרצ):

באמת, באמת.

מיכאל איתן (הליכוד):

אבל בינתיים העם צריך לשמוע.

חיים אורון (מרצ):

זה כבר שודר שלוש פעמים.

מיכאל איתן (הליכוד):

ביום שישי בשבוע שעבר היו עשרות רבות של הפגנות, מאות מפגינים יצאו למחות נגד מדיניות הממשלה. מדוע הטלוויזיה לא באה לסקר אותם? מה הם כן באו לסקר? – שישה מפגינים באוהל ליד ביתו של ראש הממשלה.

אלי דיין (העבודה):

אתה מתלונן נגד הטלוויזיה? את "גוש אמונים" אפשר לראות בטלוויזיה כל ערב.

מיכאל איתן (הליכוד):

לצערי הרב, היום היה יום השנה לפטירתה של אמי. הייתי צריך לעזוב את הדיונים ולנסוע לאזכרה. בדרך שמעתי תוכנית "בואו נדבר" עם פרידמן. כל המאזינים שצלצלו, ללא יוצא מן הכלל, כולם ביקרו בצורה חמורה את מדיניות הממשלה.

חיים אורון (מרצ):

יהיו בחירות, תנצחו. מה הבעיה?

מיכאל איתן (הליכוד):

רוב האנשים מדברים נגד מדיניות הממשלה, והמראיין שואל אותם: מאין אתם יודעים? מאין אתם יודעים שהרוב אתכם? זה היה מצחיק לשמוע. אפילו אחד מתוך שבעה או שמונה מאזינים לא היה בעד, והמראיין מנסה לעורר רושם שזה לא כך.

חיים אורון (מרצ):

אז מה אתה מודאג?

וליד חאג' יחיא (מרצ):

אתה מתלונן?

מיכאל איתן (הליכוד):

רגע, רגע, תשמע, תן לי לסיים, אתן לך להגיב.

בדרך חזרה היתה תוכנית דיבורים אחרת, של צבי לידר. תשמעו כמה זה מעניין, איך עובדת הדמוקרטיה הישראלית. פתאום במהלך התוכנית הודיע צבי לידר: אני מודיע לכל המאזינים

שמצלצלים אלינו לרדיו, שבעת האחרונה שמנו לב, כי בשיחות ההכנה לפני שאנחנו מכניסים את המאזינים לשידור המאזינים מציגים עמדה א', וכאשר נותנים להם להיות בשידור הישיר הם הופכים את עמדתם. ואני, אומר צבי לידר, כל מאזין שיעשה את זה, אני מייד אפסיק אותו.

וליד חאג' יחיא (מרצ):

בוודאי.

מיכאל איתן (הליכוד):

מה קורה? הרי אנחנו יודעים מה קורה. כשצלצלו מאזינים ואמרו שהם נגד מדיניות הממשלה, הוא אמר להם: טוב, נתקשר; ואיש לא התקשר אליהם. אבל עם ישראל הוא עם חכם. הם הבינו, שאם יגידו שהם נגד מדיניות הממשלה, הם לא יקבלו זכות ביטוי. הם התחכמו לו. היו אומרים לו: אנחנו בעד מדיניות הממשלה, וכאשר קיבלו את רשות הדיבור היו אומרים את דעתם האמיתית.

וליד חאג' יחיא (מרצ):

אתה מעודד אנשים לשקר.

מיכאל איתן (הליכוד):

זאת דמוקרטיה לשאול אותם קודם מה דעתם ואחר כך להכניס אותם לשידור? אומר צבי לידר בתוכנית: אנחנו רדיו, אנחנו צריכים להיות מאוזנים.

וליד חאג' יחיא (מרצ):

בוודאי.

מיכאל איתן (הליכוד):

מאה אחוז. אז איך עושים את האיזון? אף שמתוך עשרה מטלפנים שבעה או שמונה הם נגד המדיניות, ניקח מהם רק שניים, ואת שני הנותרים נעמת מולם, ואז נוכל לבוא לעם ולהגיד: הנה, יש שוויון.

הרי כולנו יודעים שהיום – למה אני צריך ללכת רחוק? הרי אתם קיבלתם 61 מנדטים עם כל הגוש החוסם. והנה יצחק רבין בעצמו אומר, שחלה ירידה משמעותית בתמיכת הציבור במדיניות הממשלה.

אלי דיין (העבודה):

אבל עדיין יש רוב.

מיכאל איתן (הליכוד):

אז אם אתם יורדים מ-61, אתם לא מגיעים ל-63, אתם יורדים ל-41.

אלי דיין (העבודה):

יש רוב בעם התומך בהסכם השלום.

מיכאל איתן (הליכוד):

חבר הכנסת אלי דיין, הרי אתה עצמך הודית לפני דקה וחצי ואמרת: נכון שרבין אמר לפני הבחירות שהוא יילחם באש"ף, אבל בינתיים הוא שינה את דעתו. זכותו לשנות את דעתו, גם אני אומר, אבל יש לי שאלה: מה עם האנשים שנתנו לו מנדט על סמך האמירה הזאת? אם מה שאתה אומר זה נכון, כלומר, ערב הבחירות, כשרבין בא לקבל את המנדט, הוא אמר לאזרחים: אני אלחם באש"ף, והיום הוא הגיע למסקנה שצריך לשנות את המדיניות, שיהיה דמוקרטי, ילך לעם ויאמר: קיבלתי מכם מנדט על בסיס מדיניות א'. היום אני רוצה לשנות את המדיניות. אני מבקש אמון על מדיניות שונה ב-180 מעלות. אבל אתה יודע שהוא לא מוכן ללכת לבחירות לא משום שהוא יקבל אמון מחודש, לא משום שיש לו סיכוי לקבל יותר מנדטים, אלא משום שהוא יקבל הרבה פחות.

ואתה יודע מה? לא אני אמרתי ערב הבחירות המקומיות: העם יוכיח בבחירות המקומיות אם הוא בעד מדיניות הממשלה. אני חושב שזו היתה אמירה גם טיפשית וגם לא נכונה, אבל רבין אמר אותה, ואחר כך, בעקשנותו הראויה לציון מיוחד, הוא גם המשיך ואמר: כן, נכון, זה היה מבחן פוליטי, וקיבלנו סנוקרת. אז מה המסקנה? מה המסקנה? המסקנה? קיבלת סנוקרת, תשמע מה העם אומר, תהיה קשוב לרחשי העם ותסיק את המסקנות. אבל הוא כמו מרי אנטואנט. הוא אומר: הם חושבים כך? מה אכפת לי, הם לא מזיזים לי, פרופלורים, אריאל שלומיאל, אני ראש הממשלה, הם יכולים לעשות מה שהם רוצים, ואני אעשה מה שאני רוצה. זה סימן מדאיג לשלטון שהוא שלטון עריצות.

וליד חאג' יחיא (מרצ):

ואתה רוצה שהוא יעשה מה שאתה רוצה?

מיכאל איתן (הליכוד):

עדיין לא הגענו לזה, אבל הדינמיקה הזאת היא דינמיקה פסולה, וכאשר רוצים להגיע לחנק הדמוקרטיה, ממנים בראש ובראשונה יועץ משפטי חד-צדדי, על מנת שהוא – – –

אלי דיין (העבודה):

מה אתה אומר?

מיכאל איתן (הליכוד):

אני אמרתי: כאשר יש משטר – – –

אלי דיין (העבודה):

זו האשמה חמורה מאוד.

מיכאל איתן (הליכוד):

אני חוזר ואומר את הדברים, שלא יהיו אי-דיוקים: כאשר יש משטר שרוצה לרוקן את הדמוקרטיה מתוכן ורוצה להשליט מדיניות עריצה, התפקיד החשוב ביותר זה ראש מערכת אכיפת החוק, ואצלנו – שווה ערך ליועץ משפטי.

אלי דיין (העבודה):

תחזור בך.

מיכאל איתן (הליכוד):

אני לא חוזר ב', כי אני חוזר ואומר: אני מדבר באופן כללי. כאשר יש מדינה שרוצה לנהוג בעריצות ולפגוע בדמוקרטיה, אחד התפקידים הראשונים שהיא מתכוונת לשלוט בהם בצורה חד-צדדית ולא דמוקרטית הוא תפקיד אכיפת החוק. אני לא אומר – – –

אלי דיין (העבודה):

אני מציע לך לחזור בך בעניין הזה.

מיכאל איתן (הליכוד):

אני לא יכול לחזור בי, זאת אמת.

אלי דיין (העבודה):

זו האשמה חמורה, ואתה יודע שהיועץ המשפטי הוא עצמאי.

מיכאל איתן (הליכוד):

חבר הכנסת אלי דיין, אני חוזר כבר בפעם השלישית. אני דיברתי על המקרה הכללי. אמרתי: כאשר יש מדינה – – –

היו"ר ש' וייס:

חבר הכנסת איתן.

דן תיכון (הליכוד):

יש לנו עוד רבע שעה של הצבעות.

היו"ר ש' וייס:

רבותי, תיכף אפנה אליכם באיזו בקשה.

אלי דיין (העבודה):

לא התכוונת ליועץ – – –

מיכאל איתן (הליכוד):

לא, אני אמרתי באופן כללי.

ולכן, כאשר אני מדבר היום אל היועץ המשפטי לממשלה הנוכחית, אני אומר לו בצורה הגלויה והברורה ביותר: היזהר לך לבל ישתמשו בך כיועץ משפטי של ממשלת עריצות. התחלת ברגל שמאל. שבוע ימים אני מחכה לתשובה על שאלה פשוטה. אני הבנתי שמאוד הטרידה את היועץ המשפטי ההתארגנות של "השומר". מה זו התארגנות "השומר"? – התארגנות וולונטרית של אנשים שרוצים להגן ולשמור ביישובים. הוא אומר: זה דבר מסוכן, זה ארגון שיש בו אלמנט של פגיעה בביטחון. והוא מורה מייד למפק"ל ולרמטכ"ל לפעול כנגד הארגון. והנה ראו זה פלא, לפני שבוע ימים – – –

ענת מאור (מרצ):

— — —

היו"ר ש' וייס:

רחמנות.

מיכאל איתן (הליכוד):

גברתי הנכבדה, את יודעת יפה מאוד שהיתה לי זכות דיבור לפחות לשעה רצופה, אני ויתרתי, ותני לי לסיים את דברי.

ענת מאור (מרצ):

— — —

מיכאל איתן (הליכוד):

אני ויתרתי, תני לי לסיים את דברי, אני בגדר הזמן שלי.

ענת מאור (מרצ):

לא.

מיכאל איתן (הליכוד):

כן, כן.

היו"ר ש' וייס:

רגע, הוא בגדר הזמן, ואם כל אחד ירצה להיות בגדר הזמן, אנחנו נשגע את כולנו.

מיכאל איתן (הליכוד):

אני אסיים את הנקודה.

אלי דיין (העבודה):

כתוב בתפילת יום הכיפורים: "הזמן יכלה והמה לא יכלו".

היו"ר ש' וייס:

תנו לחבר הכנסת לסיים. בואו לא נפתח עכשיו ויכוח.

מיכאל איתן (הליכוד):

אני אסיים את הנקודה הזאת.

גדליה גל (יו"ר ועדת הכספים):

נקודה חשובה, חבר הכנסת איתן.

מיכאל איתן (הליכוד):

כן, חשובה לי מאוד, חבר הכנסת גדליה גל. אם אתה תאזין ותיתן לי תשובה, אני גם מוכן לקבל אותה, אני מוכן שתסביר לי. אני שאלתי שאלה. לפני כשבוע ימים שמעתי את המראיינת של "קול ישראל", דליה יאירי, בתוכנית בוקר חדשה ומעניינת, שבה היא מביאה לשידור אדם ומציגה אותו ואומרת: כעת ידבר מפקד ה"פתח" במזרח-ירושלים; לא ביש"ע, במזרח-ירושלים. כתבתי מכתב ליועץ המשפטי לממשלה ושאלתי אותו: ארגון "השומר" שעוד לא קם, נתת הוראות למפקד ולרמטכ"ל לפעול כנגדו. אילו הוראות אתה נותן נגד מפקד ארגון ה"פתח", שהוא ארגון טרור על-פי הגדרתו בחוק הישראלי, והוא מופיע חופשי ב"קול ישראל"? אז תגידו לי, זאת לא איפה ואיפה? תנו לי תשובה שאני אבין, תנו לי תשובה הגיונית.

ממשלת ישראל, יש לה סמכות להוציא את אש"ף ואת ה"פתח" מרשימת ארגוני הטרור. היא מפחדת לעשות את זה. אז אחת משתיים: אם אש"ף הוא ארגון טרור, מדוע לא פועלים כנגדו, לפחות כמו שהיועץ המשפטי רוצה שיפעלו נגד ארגון "השומר"? הרי ארגון "השומר" הוא לא ארגון טרור. מדוע היועץ המשפטי לממשלה אינו נוקט צעדים נגד ארגון צבאי בתוך ירושלים, שנותנים לו לגיטימציה, והוא מדבר על אכיפת החוק?

וליד חאג' יחיא (מרצ):

— — — אתה פשוט לא יודע מה קרה ב-13 בספטמבר.

מיכאל איתן (הליכוד):

אדוני סגן השר, וליד צאדק, שכני, הפקודה למניעת טרור קובעת, שארגון טרור הופך להיות ארגון טרור, בין השאר, על-ידי כך שממשלת ישראל קבעה ופרסמה ברשומות שארגון מסוים הוא ארגון טרור. ממשלת ישראל, יש לה גם סמכות להכריז שארגון מסוים אינו ארגון טרור. הממשלה, שאתה סגן שר בה ואתה נושא באחריות הקולקטיבית לתפקודה, היא הכריזה – ולא שינתה את ההכרזה – שאש"ף והזרוע שלו ה"פתח" הם ארגוני טרור. החוק במדינת ישראל מחייב, כאשר יש אדם שהוא חבר בארגון טרור, במיוחד כשהוא מופיע בצורה כזאת, לפעול נגדו. איפה היועץ המשפטי? למה הוא לא פועל? למה איפה ואיפה? איזה צדק זה?

וליד חאג' יחיא (מרצ): — —

היו"ר ש' וייס:

אתה רוצה להמשיך את זה עד הבוקר? זה לא פייר, יש פה אנשים שהתחילו מן הבוקר.

מיכאל איתן (הליכוד):

אני רוצה לסיים בתור אחד שבאמת התחיל מן הבוקר וסיים אתמול ב-02:00. אני רוצה לסיים ולומר לכם: יש לנו מאבקים קשים, יש לנו התמודדויות שצריכות להיות במסגרת החוק, במסגרת

הדמוקרטיה. אבל מי שמפרש את הדמוקרטיה רק כדבר טכני, שיש לו פה איזה בלוק של 61 איש, ועם 61 אנשים אלה הוא יעשה כל דבר, ולא מעניין אותו ולא מזיז לו מה האחרים יאמרו, יעשו וירגישו – הוא לא מבין מה זו דמוקרטיה והוא יוביל בהכרח לעימותים אנטי-דמוקרטיים ולחורבן קשה, שעלול, חס וחלילה, ליפול עלינו.

כמו שאני פונה לצד הזה ואומר: היזהרו, אני לא יכול להישאר אדיש גם לצד שאני מייצג אותו, ואני פונה לחברי ועמיתי: אנחנו תובעים קיום הדמוקרטיה ושלטון החוק, אנחנו נקיא ונוציא מקרבנו את כל אלה שנוקטים פעולות טרור, את כל אלה שרוצים להכשיל מהלכים מדיניים לא בדרך של הפגנה ומחאה לגיטימיות, לא בדרך דמוקרטית, אלא בדרך של טרפוד על-ידי פעולות אלימות כלפי אנשים שלא שייכים לעניין והם חפים מכל פשע. אני מגנה זאת, הם לא אתנו, הם פוגעים במאבקנו.

אני תובע מהמחנה הלאומי להתייצב מאחורי מאבק תקיף ודמוקרטי, תוך ציות לכללי הדמוקרטיה.

היו"ר ש' וייס:

תודה. חברי הכנסת, אני רוצה להפנות אליכם פנייה, לא ברוח קנטרנית, חלילה. אנחנו הודענו לחברי הכנסת שנסיים היום בשעה 24:00, במסגרת ההסכמות שהיו. נכון שלא הספקנו את כל ההסתייגויות, איבדנו היום כשעתיים וחצי – שלוש שעות על עניינים שוטפים סוערים ומכאיבים. אני יודע את כל הנימוקים לטובת התמשכות הדיונים האלה – זכות האופוזיציה וזכות חבר הכנסת להתבטא.

אבל, לצד זה אני פונה אל הרוח הטובה ואל התבונה של כל חבר כנסת כאן: עברנו כל מידה. עכשיו עברתי למעלה – הכתבניות, שהן עובדות יקרות של הכנסת, התמוטטו; עובדי השכפול, שהם חבורה נהדרת, לא מסוגלים לעבוד עוד; אני לא מאמין שיש מישהו בארץ שמאזין לנו, גם לא עיתונאים.

כל חבר כנסת שיושב כאן הוא מהחבורה הפעילה של הכנסת. תסלחו לי, אנחנו הופכים בלי כוונה גם ל"פראירים" של הכנסת, כי חברים רבים הכתיבו לנו הסתייגויות, נטשו ונסעו הביתה, ואנחנו נצטרך להצביע על ההסתייגויות שלהם. בפקסים, בטלפונים ובפלאפונים מעבירים לנו לכאן הוראות.

אני פונה לרוח הטובה של חברי הכנסת הנוכחים כאן: תאמינו לי, שבשבוע הבא תהיינה לנו הזדמנויות יוצאות מן הכלל להתבטא. הציבור מאזין לנו, כל היום הוא האזין לנו, אנחנו מעייפים גם אותו ונאבד גם את המומנטום של הרצון הטוב של ציבור גדול המאזין לנו. אני מבקש שכל אחד יוותר על מצב שהוא ידבר אל עצמו ונעבור להצבעות, ותאמינו לי שנעשה שירות טוב, נגמור לפחות את פרק ג'.

חיים אורון (מרצ):

אני מוותר על ההסתייגות שלי.

היו"ר ש' וייס:

איש לא יאבד דבר מיוקרתו, גם לא מזכותו להתבטא בשבוע הבא בצורה מרתקת וחשובה. תוותרו, מרגע זה ואילך זה כבר לא נחוץ. היו לנו יומיים מצוינים, ואני יודע שיש הדים מצוינים בציבור לדיון הזה.

חבר הכנסת אפרים גור, אני פונה גם אליך. אני נותן לך חנינה על כל ההיעדרויות בעבר, רק שחרר אותנו היום.

אפרים גור (הליכוד):

אולי רק שתי הסתייגויות?

היו"ר ש' וייס:

טוב, בוא לחמש דקות ותן SPEECH לאומה, בבקשה.

מיכאל איתן (הליכוד):

אני מעוניין לשמוע אותו.

היו"ר ש' וייס:

גם אני אשמע, הדיון היה מרתק.

מיכאל איתן (הליכוד):

אדוני היושב-ראש, שמעתי את חבר הכנסת אפרים גור, הוא מעלה כאן נקודות חשובות.

היו"ר ש' וייס:

חבר הכנסת איתן, היתה לי הזכות לנהל את הישיבה פעמיים כשהוא דיבר, ואני מצטרף לכל מלה שאמרת, ובתום לב. בקטע של עליית הפאשיזם ברוסיה אפילו ביקשתי שיאריך. בכל זאת, בואו נגמור בעוד כמה דקות. בבקשה, חבר הכנסת גור.

אפרים גור (הליכוד):

אדוני היושב-ראש, חברי הכנסת, אני מברך את חבר הכנסת רענן כהן על היוזמה, על הדבקות ועל ההתמדה בהעברת חוק קליטת חיילים משוחררים. גם אם החוק שיאושר לא ידמה למה שהיתה כוונתו התחילית, יש במה שיאושר הישג חשוב ליקרים לנו מכול, לבנינו חיילי צבא-הגנה לישראל. אולי יותר מכול יש בהישג זה כדי לשדר מסר ברור לחיילים, שהמדינה מעריכה ומוקירה את שירותם ואת חירוף נפשם על הגנת המולדת. אין לי ספק שהדבר יקרין וישלך, בין היתר, על חיזוק זיקתם של בנינו למדינת ישראל ועל הישגותם במדינה לאחר תום שירותם הצבאי.

עם זאת, יש לזכור שהחוק הזה, עם כל פעלתנותו של חבר הכנסת רענן כהן, לא היה מצליח לעבור כאן אילו לא זכה לתמיכה מסיבית של חברי האופוזיציה מכל סיעות הבית.

וליד חאג' יחיא (מרצ):

בהסכמת הממשלה.

אפרים גור (הליכוד):

ולא בלי הסכמת הממשלה, כמובן. לפי הבדיקה שעשיתי, על החוק חתומים 20 חברי מפלגת העבודה, 22 חברי סיעת הליכוד, מבחינת גוש – 47 חברי אופוזיציה ו-23 חברי הקואליציה.

רן כהן (מרצ):

אני לא מתווכח.

אפרים גור (הליכוד):

אין לי ספק שהעובדה שחבר הכנסת רענן כהן השיג חתימות כה רבות של חברי כנסת מסיעות האופוזיציה היה בה כדי לשכנע את חברי ממשלתו, ובכלל זה את שר האוצר, לאשר את מה שאושר לו מתוך הצעת החוק.

נקודה שנייה שאני רוצה להעלות בקשר לכך היא נושא גיוסם של העולים החדשים המגיעים לישראל, אני מתכוון לעולים חדשים מעל גיל 18 המגיעים לישראל. משיקולים תקציביים ואחרים ממאן צה"ל לגייס עולים בגילים 20, 21, 22 ומעלה. ראשית, הדבר גורם לכך שהאינטגרציה וההתערות של אותם עולים במדינה ובחברה נפגמות. שנית, בשל העדר תודעה לאומית, ציונית, דתית חזקה וקשר עם מדינת ישראל, בגלל מה שהיה במדינות חבר העמים במשך 70 שנות השלטון הקומוניסטי,

שניסה להכחיד כל תודעה כזאת אצל היהודים, פוגע דבר זה בחיזוק זיקתם למדינת ישראל. שלישית, אי-גיוסם לצה"ל של עולים בגילים אלה, במיוחד של הנשואים שבתוכם, פוגע בהם לאחר השחרור, או לאחר האי-גיוס, בקבלת כל מיני הטבות שמגיעות לחיילים משוחררים, ובכלל זה משכנתאות מוגדלות בגין נקודות שצוברים החיילים המשוחררים.

מכל הסיבות האלה גם יחד אני פונה לשר הביטחון ולשלטונות צה"ל וקורא להם לגייס את העולים החדשים בגילים אלה על מנת להשיג את שלוש המטרות הנ"ל.

הנקודה האחרונה בקשר לחוק חיילים משוחררים מתייחסת לחוק מס הכנסה (הטבות לחיילים משוחררים), והיא נוגעת לנקודת הזיכוי כמשמעותה בחוק מס הכנסה. אדוני היושב-ראש, בחוק זה נאמר, שתקופת השירות שמזכה בנקודת זיכוי במס הכנסה היא לא פחות משנתיים לגבי גבר ולא פחות משנה לגבי אשה. עולים חדשים בגילים מבוגרים, גילאי 20, 22 או 24, בייחוד אם הם נשואים, לא מגויסים לצה"ל לתקופות של שנתיים ושלוש שנים אלא לתקופות קצרות יותר. יוצא אפוא, שעל תקופת שירות של שנה או של שישה חודשים הם אינם זוכים לנקודות זיכוי כיתר החיילים המשוחררים מבנינו. שלא באשמתם הם לא גויסו לתקופות ארוכות יותר, וזה איננו תלוי בהם אלא בשיקולי צבא-הגנה לישראל.

לכן, הייתי מציע לראות את העולים שמשרתים תקופות בהתאם למה שקובע צה"ל כמי שזכאים לקבל את ההטבות של נקודות הזיכוי במס הכנסה.

אני רוצה לסיים בנושא אחרון, אף שיש לי נושאים רבים להעלות, וזאת מתוך התחשבות בקריאתו של יושב-ראש הכנסת. אדוני היושב-ראש, אתה רוצה שאסיים עכשיו?

היו"ר ש' וייס:

אני לא רוצה לפגוע בך. יכולת ההקשבה שלנו מצטמצמת והדברים שלך באמת חשובים.

מיכאל איתן (הליכוד):

שאלה לחבר הכנסת אפרים גור. אתה הכנסת את זה גם בתור הסתייגויות בחוק של חבר הכנסת רענן כהן או שהוועדה קיבלה את העמדה הזאת?

אפרים גור (הליכוד):

לא, העמדה הזאת לא הובאה בפני הוועדה. אני הכנסתי את זה בתור הסתייגות לא במסגרת החוק של חבר הכנסת רענן כהן אלא במקום אחר, וזה 'בוא כהסתייגות'.

מיכאל איתן (הליכוד):

בוועדת העבודה והרווחה? היא דנה בחוק.

אפרים גור (הליכוד):

לא. שלא במסגרת עבודות הוועדה. לא הכנסתי את זה, חבר הכנסת איתן.

תודה, אדוני היושב-ראש.

היו"ר ש' וייס:

אני מאוד מודה לך על האדיבות.

חבר הכנסת יהלום, אולי תיתן לנו עכשיו איזה ביטוי לססמה "והמשכיל בעת הזאת יידום"?

קריאה:

היו"ר ש' וייס:

הוא לפחות פה. אבל כל החברה שמסדרים את סדר-היום, הם בכלל לא פה, וזה מה שמקומם. אני חושב שאנחנו צריכים להתקומם לקראת השנה הבאה. מסדרים לנו, עושים הצבעות בוועדות, מחליטים, ומשאירים אותנו פה לבד. היתה תקופה שהיו שני חברים, דווקא מסיעתך, שהגישו איזה מאתיים הסתייגויות, ובאותו לילה שניהם היו במטוס לארצות-הברית, ואנחנו הצבענו פה על ההסתייגויות שלהם.

רננה (מרצ):

בסיעה שלי?

היו"ר ש' וייס:

מה שהיום הסיעה שלך. אחד ממפ"ם ואחד מר"צ. והם נסעו. זה היה מזמן.

שאלו יהלום (מפד"ל):

אדוני היושב-ראש, אני ביקשתי את רשות הדיבור בעיקר כדי להעיר הערה לבקשתך. אף שיש כמה חברי כנסת, ואני חושב שאני בתוכם, שהאפשרות היחידה שלהם להתעורר היא אם נדבר.

היו"ר ש' וייס:

אבל מה אנחנו אשמים?

חיים אורון (מרצ):

היחיד שלא יכול להירדם פה זה אני. אתם כולכם חופשיים להירדם.

שאלו יהלום (מפד"ל):

אבל אני אומר, אדוני היושב-ראש, שהתקשורת בכל אופן קיימת, ויש דיווח על מה שנעשה כאן, כי אנחנו נמצאים באמת באולם שמסביבו זכוכית, והכול גלוי וידוע. אני שמעתי בימים האחרונים כמה הודעות דומות לעניין. תחשוב על ההודעה הזאת: למרות ההסתייגויות ולמרות הדיונים, הגיעו לאחר חצות – – –

היו"ר ש' וייס:

הם מעניינים, לא אמרתי שלא.

שאלו יהלום (מפד"ל):

הם מעניינים או לא, זו סיבה אחרת.

אז פנה היושב-ראש, וחברי הכנסת אמרו: אחרי חצות אנחנו כבר לא יכולים, וניגשים מייד להצבעה. יש בזה טעם לפגם. כמו שהיה לפני כמה ימים, שדחו את ההצבעה, כי היה מיעוט חברי כנסת באולם. בסך הכול, מה שיש – יש, ועם זה צריך לחיות.

בכל אופן, להסתייגות שלי אני רוצה להגיד כמה מלים בקיצור, ולתרום את תרומתי למאמץ הלאומי של חברי הכנסת כרגע.

אני לתומי לא הבאתי בחשבון, שבהסכם העקרונות עם אש"ף ייפול עלינו אסון כלכלי כזה, כפי שתיאר כאן חבר הכנסת אלי גולדשמידט. וכאשר שמעתי את נאומו – ואני מאמין לכל מלה שבו וחושב שהוא היה נאום שניתח את העניין הכלכלי ברצינות רבה מאוד – אני קיבלתי הלם. בא חבר הכנסת גולדשמידט ואומר: רבותי, הביאו בחשבון, שאם אנחנו מבצעים את ההסכם שנחתם עם אש"ף, החקלאות מתמוטטת.

ואומר חבר הכנסת גולדשמידט – שימו לב, אני סומך על כל מלה שלו: הדרך היחידה להתמודד עם המשבר החקלאי שיהיה היא לוותר על הכנסות בסך 1.5 מיליארד שקל, על-ידי ויתור מע"מ לחקלאות. זאת אומרת, מדינת ישראל צריכה לדעת, אליבא דחבר הכנסת גולדשמידט, שאם אנחנו מבצעים את הסכם האוטונומיה ועדיין רוצים שלא למוטט את החקלאות – ואני מזדהה עם המטרה הזאת, שלא למוטט את החקלאות – צריכה מדינת ישראל לקום ולומר: אני מבטלת את המע"מ על החקלאות, ואם כך, אני מוותרת על 1.5 מיליארד שקל הכנסות שיש היום ממע"מ על החקלאות.

ענת מאור (מרצ):

חבר הכנסת יהלום, זה לא מה שהוא אמר, ואתה יודע את זה.

שאול יהלום (מפד"ל):

זה מה שהוא אמר; מלה במלה. חברת הכנסת ענת מאור – – –

חיים אורון (מרצ):

נשאיר את זה פתוח בטעון עיון לשבוע הבא.

היו"ר ש' וייס:

לא זו בלבד, אלא על זה יש – – –

שאול יהלום (מפד"ל):

זה בדיוק מה שהוא אמר. החקלאות תקבל הצפה מהאוטונומיה. האפשרות היחידה להתמודד עם זה היא לבטל את המע"מ כדי – לכאורה, וספק גדול אם זה יקרה – להוזיל אותה בעלות המע"מ, 17%, ואז יקנו את החקלאות שנמצאת, נניח, בתוככי מדינת ישראל הריבונית. זה מה שהוא אמר. והוא

אפילו נקב בסכום – שהפסד ההכנסות יהיה בין 1.3 מיליארד ל-1.5 מיליארד. אמת? מה לא נכון כאן?

כדי שנבין במה מדובר – נניח, אם תקציב החינוך במדינת ישראל, חברת הכנסת ענת מאור, חברת ועדת החינוך, הוא בערך 10.5 מיליארד שקלים, ומדינת ישראל הולכת לוותר על 1.5 מיליארד – בערך 15% מתקציב החינוך, לדוגמה, צריכים לוותר עליהם. תחשבי מה זה אומר במיקרו – שכיתה שיש לה 30 שעות – – –

קריאה:

היו"ר ש' וייס:

הבעיה היא שבשעה כזאת קשה לחשוב.

שאלו יהלום (מפד"ל):

תסלח לי, זה בדיחות? זה שטויות?

היו"ר ש' וייס:

לא. לא. אתה יודע שגם בתק"ם יש חילוקי דעות. אני בטוח שחבר הכנסת חגי מירום חושב אחרת.

שאלו יהלום (מפד"ל):

מה עוד אומר לנו חבר הכנסת גולדשמידט? הוא אומר: על-ידי זה נפתור את בעיית העוני. איך נפתור את בעיית העוני? הוא אומר: העניים, בסל התצרוכת שלהם יש יותר מוצרי מזון בסיסי באופן יחסי מאשר אצל העשירים. אם אנחנו מוזילים ב-17%, אנחנו עוזרים לעניים יותר מאשר לעשירים.

זה בדיוק מה שכל הכלכלה ומדינת ישראל כבר מזמן זנחה, את נושא הסובסידיות. אנחנו נממן לעשירים את הבשר, נממן לעשירים את כל הביצים, את העופות שלהם, כי נוריד להם 17%, משום שיש לנו איזו בעיה בנושא האוטונומיה.

לכן אני אומר במשפט אחרון – אני מציע, קודם כול, את הרעיונות של חבר הכנסת גולדשמידט לזנוח. אני מציע לכל המערכת, במסגרת פסק-זמן בחשיבה המדינית, שאנחנו כל כך ממליצים עליו – להוסיף את האסון הכלכלי של הצפת מדינת ישראל במוצרים חקלאיים מהאוטונומיה.

היו"ר ש' וייס:

אני מאוד מודה לחבר הכנסת שאול יהלום.

חברי הכנסת, אנחנו עוברים להצבעה.

קריאה:

רגע, שיצלצלו.

היו"ר ש' וייס:

צלצלנו גם צולצלנו מכל הפינות והזוויות.

אנחנו נעשה הצבעה אחת אלקטרונית, ואחר כך, אם תסכימו, נעשה ידנית. ותיתנו לי להריץ את העניין.

רן כהן (מרצ):

אדוני היושב-ראש, מה שהיה עד עכשיו, בזה אתה אומר שכל שאר ההסתייגויות – – –

היו"ר ש' וייס:

כן. אני הולך להודיע. חברי הכנסת, כל חברי הכנסת שהיו רשומים להסתייגויות עד סוף פרק ג', חלקם לא היו והשאירו אותנו פה לבד, וחלקם, מרצונם הטוב ויתרו. מיצו את זה בכל מיני צורות. אשר על כן, כל השמות שהיו רשומים עד סוף פרק ג', למעשה טיפלנו בהם כחוק ולפי התקנון.

עברו אתי לעמוד 6, למטה – כותרת פרק ב'. נעשה הצבעה אחת אלקטרונית. ההסתייגות של קבוצת תיכון וחבר הכנסת שטרית – מי בעד? מי נגד? אפשר גם להימנע.

הצבעה מס' 3

בעד התיקון של קבוצת תיכון וחבר הכנסת מ' שטרית – 3

נגד – 12

נמנעים – אין

התיקון של קבוצת תיכון וחבר הכנסת מ' שטרית לכותרת פרק ב' לא נתקבל.

היו"ר ש' וייס:

שלושה תומכים, 12 מתנגדים, אין נמנעים. לפיכך, ההסתייגות הזאת לא התקבלה.

תעברו אתי לעמוד 7. חברי הכנסת, עכשיו ידנית – – –

רן כהן (מרצ):

— — —

היו"ר ש' וייס:

חברי הכנסת, אל תפריעו לי. חברי הכנסת, אם תפריעו לי, אני אצא מהתנופה.

לחלופין, קבוצת תיכון מציעה – מי בעד? מי נגד?

הצבעה

בעד התיקון לחלופין של קבוצת תיכון –

נגד –

היו"ר ש' וייס:

עוד הפעם. עכשיו ידני. עמוד 7 – לחלופין, קבוצת תיכון מציעה – מי בעד? מי נגד?

הצבעה

בעד התיקון לחלופין של קבוצת תיכון – מיעוט

נגד – רוב

התיקון לחלופין של קבוצת תיכון לכותרת פרק ב' לא נתקבל.

היו"ר ש' וייס:

לא התקבלה.

אני רוצה לעשות עכשיו הצבעה על כותרת פרק ב'. מי בעד כותרת פרק ב' כהצעת הוועדה? מי נגד?

הצבעה

בעד כותרת פרק ב', כהצעת הוועדה – רוב

נגד – מיעוט

כותרת פרק ב', כהצעת הוועדה, נתקבלה.

היו"ר ש' וייס:

הכותרת התקבלה.

בואו נחזור לעמוד 7. סעיף 2, חבר הכנסת איתן – מי בעד? מי נגד?

הצבעה

בעד התיקון של חבר הכנסת מ' איתן לסעיף 2 – מיעוט

נגד – רוב

התיקון של חבר הכנסת מ' איתן לסעיף 2 לא נתקבל.

היו"ר ש' וייס:

נדחה.

לחלופין – מי בעד? מי נגד?

הצבעה

בעד התיקון לחלופין של חבר הכנסת מ' איתן לסעיף 2 – מיעוט

נגד – רוב

התיקון לחלופין של חבר הכנסת מ' איתן לסעיף 2 לא נתקבל.

היו"ר ש' וייס:

נדחה.

לחלופי חלופין – מי בעד? מי נגד?

הצבעה

בעד התיקון לחלופי חלופין של חבר הכנסת מ' איתן לסעיף 2 – מיעוט

נגד – רוב

התיקון לחלופי חלופין של חבר הכנסת מ' איתן לסעיף 2 לא נתקבל.

היו"ר ש' וייס:

נדחה.

חבר הכנסת יוסף בא-גד – מי בעד? מי נגד?

הצבעה

בעד התיקון של חבר הכנסת י' בא-גד לסעיף 2 – מיעוט

נגד – רוב

התיקון של חבר הכנסת י' בא-גד לסעיף 2 לא נתקבל.

היו"ר ש' וייס:

נדחה.

קבוצת תיכון מציעה – מי בעד? מי נגד?

הצבעה

בעד ההצעה של קבוצת תיכון לסעיף 2 – מיעוט

נגד – רוב

ההצעה של קבוצת תיכון לסעיף 2 לא נתקבלה.

היו"ר ש' וייס:

נדחה.

לחלופין – מי בעד? מי נגד?

הצבעה

בעד התיקון לחלופין של קבוצת תיכון לסעיף 2 – מיעוט

נגד – רוב

התיקון לחלופין של קבוצת תיכון לסעיף 2 לא נתקבל.

היו"ר ש' וייס:

נדחה. תרימו ידיים.

לחלופי חלופין – מי בעד? מי נגד?

הצבעה

בעד התיקון לחלופי חלופין של קבוצת תיכון לסעיף 2 – מיעוט

נגד – רוב

התיקון לחלופי חלופין של קבוצת תיכון לסעיף 2 לא נתקבל.

היו"ר ש' וייס:

נדחה.

תעברו אתי לעמוד 8. עמוד 8 למעלה. לחלופין – פסקה (2) תימחק. מי בעד? מי נגד?

הצבעה

בעד התיקון לחלופין של קבוצת תיכון לסעיף 2 – מיעוט

נגד – רוב

התיקון לחלופין של קבוצת תיכון לסעיף 2 לא נתקבל.

היו"ר ש' וייס:

נדחה.

לחלופי חלופין – מי בעד? מי נגד?

הצבעה

בעד התיקון לחלופי חלופין של קבוצת תיכון לסעיף 2 – מיעוט

נגד – רוב

התיקון לחלופי חלופין של קבוצת תיכון לסעיף 2 לא נתקבל.

היו"ר ש' וייס:

נדחה.

עכשיו של חבר הכנסת רענן כהן – מי בעד? מי נגד?

הצבעה

בעד התיקון של חבר הכנסת רע' כהן לסעיף 2 – מיעוט

נגד – רוב

התיקון של חבר הכנסת רע' כהן לסעיף 2 לא נתקבל.

היו"ר ש' וייס:

נדחה. הם אפילו לא כאן כדי להודיע שהם מוותרים על ההצבעה על ההסתייגות, החבר'ה.

חבר הכנסת סילבן שלום – מי בעד? מי נגד?

הצבעה

בעד התיקון של חבר הכנסת ס' שלום לסעיף 2 – מיעוט

נגד – רוב

התיקון של חבר הכנסת ס' שלום לסעיף 2 לא נתקבל.

היו"ר ש' וייס:

נדחה.

עמוד 9. דוד מנע – מי בעד? מי נגד?

הצבעה

בעד התיקון של חבר הכנסת ד' מנע לסעיף 2 – מיעוט

נגד – רוב

התיקון של חבר הכנסת ד' מנע לסעיף 2 לא נתקבל.

היו"ר ש' וייס:

נדחה.

אפרים גור – מי בעד? מי נגד?

הצבעה

בעד התיקון של חבר הכנסת א' גור לסעיף 2 – מיעוט

נגד – רוב

התיקון של חבר הכנסת א' גור לסעיף 2 לא נתקבל.

היו"ר ש' וייס:

נדחה.

סיעת מרצ מציעים.

רן כהן (מרצ):

עד הסוף מוותרים.

היו"ר ש' וייס:

עד הסוף מוותרים.

חבר הכנסת שמאי – מי בעד? מי נגד?

הצבעה

בעד התיקון של חברי הכנסת י' שמאי וע' עלי לסעיף 2 – מיעוט

נגד – רוב

התיקון של חברי הכנסת י' שמאי וע' עלי לסעיף 2 לא נתקבל.

היו"ר ש' וייס:

נדחה.

חבר הכנסת גולדשמידט.

אלי גולדשמידט (העבודה):

מוותר.

היו"ר ש' וייס:

מוותר.

נעבור לעמוד 10. חבר הכנסת מגן – מי בעד? מי נגד?

הצבעה

בעד ההצעה של חבר הכנסת ד' מגן לסעיף 2 – מיעוט

נגד – רוב

ההצעה של חבר הכנסת ד' מגן לסעיף 2 לא נתקבלה.

היו"ר ש' וייס:

נדחה.

חברי סיעת מפד"ל.

שאול יהלום (מפד"ל):

מוותר.

היו"ר ש' וייס:

מוותר. גם כשאתה אומר "מוותר", אתה מוציא אותי מן השוונג.

לחלופין.

שאול יהלום (מפד"ל):

היו"ר ש' וייס:

כל החלופין.

חבר הכנסת שטרית – מי בעד? מי נגד?

הצבעה

בעד התיקון של חבר הכנסת מ' שטרית לסעיף 2 – מיעוט

נגד – רוב

התיקון של חבר הכנסת מ' שטרית לסעיף 2 לא נתקבל.

היו"ר ש' וייס:

נדחה.

חבר הכנסת ר' אלול – מי בעד? מי נגד?

הצבעה

בעד התיקון של חבר הכנסת ר' אלול לסעיף 2 – מיעוט

נגד – רוב

התיקון של חבר הכנסת ר' אלול לסעיף 2 לא נתקבל.

היו"ר ש' וייס:

נדחה.

קבוצת קופמן – מי בעד? מי נגד?

הצבעה

בעד התיקון של קבוצת קופמן לסעיף 2 – מיעוט

נגד – רוב

התיקון של קבוצת קופמן לסעיף 2 לא נתקבל.

היו"ר ש' וייס:

נדחה.

נעמי בלומנטל – מי בעד? מי נגד?

הצבעה

בעד ההצעה של חברת הכנסת נ' בלומנטל לסעיף 2 – מיעוט

נגד – רוב

ההצעה של חבר הכנסת נ' בלומנטל לסעיף 2 לא נתקבלה.

היו"ר ש' וייס:

נדחה.

שלמה בוחבוט – מי בעד? מי נגד?

הצבעה

בעד התיקון של חבר הכנסת ש' בוחבוט לסעיף 2 – מיעוט

נגד – רוב

התיקון של חבר הכנסת ש' בוחבוט לסעיף 2 לא נתקבל.

היו"ר ש' וייס:

נדחה.

חבר הכנסת אלי דיין. מי בעד?

אלי דיין (העבודה):

מוותר.

היו"ר ש' וייס:

מוותר. אז תודיע קודם.

קבוצת איתן מציעה – מי בעד? מי נגד?

הצבעה

בעד התיקון של קבוצת איתן לסעיף 2 – מיעוט

נגד – רוב

התיקון של קבוצת איתן לסעיף 2 לא נתקבל.

היו"ר ש' וייס:

נדחה.

תעברו אתי לעמוד 12.

קבוצת תיכון, מי בעד? מי נגד?

הצבעה

בעד התיקון של קבוצת תיכון וקבוצת קופמן לכותרת פרק ג' – מיעוט

נגד – רוב

התיקון של קבוצת תיכון וקבוצת קופמן לכותרת פרק ג' לא נתקבל.

היו"ר ש' וייס:

נדחה. לחלופין – מי בעד? מי נגד?

הצבעה

בעד התיקון לחלופין של קבוצת תיכון וקבוצת קופמן לכותרת פרק ג' – מיעוט

נגד – רוב התיקון לחלופין של קבוצת תיכון וקבוצת קופמן לכותרת פרק ג' לא נתקבל.

היו"ר ש' וייס:

נדחה. חבר הכנסת אורון, אני מבין שזה מחוק. ענת מאור, אני מבין שזה מחוק.

סעיף 2 כהצעת הוועדה, מי בעד, מי נגד?

הצבעה

בעד סעיף 2, כהצעת הוועדה – רוב

נגד – מיעוט

סעיף 2, כהצעת הוועדה, נתקבל.

היו"ר ש' וייס:

אם כן, נתקבל.

עכשיו אנחנו עוברים לכותרת פרק ג'. קבוצת קופמן – מי בעד ומי נגד?

הצבעה

בעד התיקון של קבוצת קופמן לסעיף 3 – מיעוט

נגד – רוב

התיקון של קבוצת קופמן לסעיף 3 לא נתקבל.

היו"ר ש' וייס:

נדחה.

עברו לעמוד 13. קבוצת תיכון – מי בעד ומי נגד?

הצבעה

בעד התיקון של קבוצת תיכון לסעיף 3 – מיעוט

נגד – רוב

התיקון של קבוצת תיכון לסעיף 3 לא נתקבל.

היו"ר ש' וייס:

נדחה.

עמוד 12, כותרת פרק ג' – מי בעד ומי נגד?

הצבעה

בעד כותרת פרק ג', כהצעת הוועדה – רוב

נגד – מיעוט

כותרת פרק ג', כהצעת הוועדה, נתקבלה.

היו"ר ש' וייס:

כותרת פרק ג' אושרה כהצעת הוועדה.

אנחנו חוזרים לעמוד 13. לחלופין של קבוצת תיכון – מי בעד ומי נגד?

הצבעה

בעד התיקון לחלופין של קבוצת תיכון לסעיף 3 – מיעוט

נגד – רוב

התיקון לחלופין של קבוצת תיכון לסעיף 3 לא נתקבל.

היו"ר ש' וייס:

נדחה.

לחלופין שוב – מי בעד ומי נגד?

הצבעה

בעד התיקון השני לחלופין של קבוצת תיכון לסעיף 3 – מיעוט

נגד – רוב

התיקון השני לחלופין של קבוצת תיכון לסעיף 3 לא נתקבל.

היו"ר ש' וייס:

נדחה.

חברי הכנסת אנחנו עוברים לעמוד 14. לחלופין – מי בעד ומי נגד?

הצבעה

בעד התיקון השלישי לחלופין של קבוצת תיכון לסעיף 3 – מיעוט

נגד – רוב

התיקון השלישי לחלופין של קבוצת תיכון לסעיף 3 לא נתקבל.

היו"ר ש' וייס:

נדחה.

חבר הכנסת רענן כהן – מי בעד ומי נגד?

הצבעה

בעד התיקון של חבר הכנסת רע' כהן לסעיף 3 – מיעוט

נגד – רוב

התיקון של חבר הכנסת רע' כהן לסעיף 3 לא נתקבל.

היו"ר ש' וייס:

נדחה.

חבר הכנסת בא-גד – מי בעד ומי נגד?

הצבעה

בעד התיקון של חבר הכנסת י' בא-גד לסעיף 3 – מיעוט

נגד – רוב

התיקון של חבר הכנסת י' בא-גד לסעיף 3 לא נתקבל.

היו"ר ש' וייס:

נדחה.

חבר הכנסת אלי דיין.

אלי דיין (העבודה):

מוותר.

היו"ר ש' וייס:

מוותר.

חבר הכנסת שאול עמור – מי בעד ומי נגד?

הצבעה

בעד התיקון של חבר הכנסת ש' עמור לסעיף 3 – מיעוט

נגד – רוב

התיקון של חבר הכנסת ש' עמור לסעיף 3 לא נתקבל.

היו"ר ש' וייס:

נדחה.

חבר הכנסת סילבן שלום, כל הסט – מי בעד ומי נגד?

הצבעה

בעד התיקון של חבר הכנסת ס' שלום לסעיף 3 – מיעוט

נגד – רוב

התיקון של חבר הכנסת ס' שלום לסעיף 3 לא נתקבל.

היו"ר ש' וייס:

נדחה.

אנחנו עוברים לעמוד 16 למעלה. סיעת חד"ש – מי בעד ומי נגד? כבר גמרנו, הצבענו, לא הספקנו להוריד.

חבר הכנסת דוד מגן – מי בעד ומי נגד?

הצבעה

בעד התיקון של חבר הכנסת ד' מגן לסעיף 3 – מיעוט

נגד – רוב

התיקון של חבר הכנסת ד' מגן לסעיף 3 לא נתקבל.

היו"ר ש' וייס:

נדחה.

קבוצת קופמן – מי בעד ומי נגד?

הצבעה

בעד התיקון של קבוצת קופמן לסעיף 3 – מיעוט

נגד – רוב

התיקון של קבוצת קופמן לסעיף 3 לא נתקבל.

היו"ר ש' וייס:

נדחה.

אנחנו עוברים לעמוד 17. חבר הכנסת מנע – מי בעד ומי נגד?

הצבעה

בעד התיקון של חבר הכנסת ד' מנע לסעיף 3 – מיעוט

נגד – רוב

התיקון של חבר הכנסת ד' מנע לסעיף 3 לא נתקבל.

היו"ר ש' וייס:

נדחה.

סיעת מרצ הורידו. חברי הכנסת י' שמאי וע' עלי – מי בעד ומי נגד?

הצבעה

בעד התיקון של חברי הכנסת י' שמאי וע' עלי לסעיף 3 – מיעוט

נגד – רוב

התיקון של חברי הכנסת י' שמאי וע' עלי לסעיף 3 לא נתקבל.

היו"ר ש' וייס:

נדחה.

אנחנו עוברים לעמוד 18. חברי סיעת המפד"ל – מי בעד ומי נגד?

שאול יהלום (מפד"ל):

מוריד.

היו"ר ש' וייס:

מוריד, בסדר.

חבר הכנסת א' גור – מי בעד ומי נגד?

הצבעה

בעד התיקון של חבר הכנסת א' גור לסעיף 3 – מיעוט

נגד – רוב

התיקון של חבר הכנסת א' גור לסעיף 3 לא נתקבל.

היו"ר ש' וייס:

נדחה.

נא לעבור לעמוד 19.

מיכאל איתן (הליכוד):

באיזה סעיף אנחנו?

היו"ר ש' וייס:

אנחנו בעמוד 19, סעיף 3.

חבר הכנסת מ' שטרית – מי בעד ומי נגד?

הצבעה

בעד התיקון של חבר הכנסת מ' שטרית לסעיף 3 – מיעוט

נגד – רוב

התיקון של חבר הכנסת מ' שטרית לסעיף 3 לא נתקבל.

היו"ר ש' וייס:

נדחה.

חבר הכנסת רענן כהן – מי בעד ומי נגד?

הצבעה

בעד התיקון של חבר הכנסת רע' כהן לסעיף 3 – מיעוט

נגד – רוב

התיקון של חבר הכנסת רע' כהן לסעיף 3 לא נתקבל.

היו"ר ש' וייס:

נדחה.

קבוצת איתן – מי בעד ומי נגד?

הצבעה

בעד התיקון של קבוצת איתן לסעיף 3 – מיעוט

נגד – רוב

התיקון של קבוצת איתן לסעיף 3 לא נתקבל.

היו"ר ש' וייס:

נדחה.

חברי הכנסת, נא לעבור אתי לעמוד 20. חבר הכנסת אלי דיין.

אלי דיין (העבודה):

מוותר.

אנחנו עוברים לעמוד 21. חברת הכנסת נ' בלומנטל – מי בעד ומי נגד?

הצבעה

בעד התיקון של חברת הכנסת נ' בלומנטל לסעיף 3 – מיעוט

נגד – רוב

התיקון של חברת הכנסת נ' בלומנטל לסעיף 3 לא נתקבל.

היו"ר ש' וייס:

נדחה.

עכשיו מצביעים עבור סעיף 3 כהצעת הוועדה. מי בעד ומי נגד?

הצבעה

בעד סעיף 3, כהצעת הוועדה – רוב

נגד – מיעוט

סעיף 3, כהצעת הוועדה, נתקבל.

היו"ר ש' וייס:

סעיף 3 אושר כהצעת הוועדה.

חברי הכנסת, אנחנו עוברים כעת להסתייגויות לסעיף 4. חבר הכנסת רענן כהן – מי בעד ומי נגד?

הצבעה

בעד התיקון של חבר הכנסת רע' כהן לסעיף 4 – מיעוט

נגד – רוב

התיקון של חבר הכנסת רע' כהן לסעיף 4 לא נתקבל.

היו"ר ש' וייס:

נדחה.

קבוצת תיכון – מי בעד ומי נגד?

הצבעה

בעד התיקון של קבוצת תיכון לסעיף 4 – מיעוט

נגד – רוב

התיקון של קבוצת תיכון לסעיף 4 לא נתקבל.

היו"ר ש' וייס:

נדחה.

קבוצת איתן – מי בעד ומי נגד?

הצבעה

בעד התיקון של קבוצת איתן לסעיף 4 – מיעוט

נגד – רוב

התיקון של קבוצת איתן לסעיף 4 לא נתקבל.

היו"ר ש' וייס:

נדחה.

קבוצת מגן – מי בעד ומי נגד?

הצבעה

בעד התיקון של חבר הכנסת ד' מגן לסעיף 4 – מיעוט

נגד – רוב

התיקון של חבר הכנסת ד' מגן לסעיף 4 לא נתקבל.

היו"ר ש' וייס:

נדחה.

חבר הכנסת איתן – מי בעד ומי נגד?

הצבעה

בעד התיקון של חבר הכנסת מ' איתן לסעיף 4 – מיעוט

נגד – רוב

התיקון של חבר הכנסת מ' איתן לסעיף 4 לא נתקבל.

היו"ר ש' וייס:

נדחה.

נא לעבור אתי לעמוד 23. לחלופין – מי בעד ומי נגד?

הצבעה

בעד התיקון לחלופין של חבר הכנסת מ' איתן לסעיף 4 – מיעוט

נגד – רוב

התיקון לחלופין של חבר הכנסת מ' איתן לסעיף 4 לא נתקבל.

היו"ר ש' וייס:

נדחה.

לחלופי חלופין – מי בעד ומי נגד?

הצבעה

בעד התיקון לחלופי חלופין של חבר הכנסת מ' איתן לסעיף 4 – מיעוט

נגד – רוב התיקון לחלופי חלופין של חבר הכנסת מ' איתן לסעיף 4 לא נתקבל.

היו"ר ש' וייס:

נדחה.

עכשיו אנחנו עוברים להצבעה על סעיף 4 כהצעת הוועדה. מי בעד סעיף 4 כהצעת הוועדה? מי נגד?

הצבעה

בעד סעיף 4, כהצעת הוועדה – רוב

נגד – מיעוט

סעיף 4, כהצעת הוועדה, נתקבל.

היו"ר ש' וייס:

סעיף 4 כהצעת הוועדה אושר.

נא לחזור לעמוד 23, סעיף 5. סעיף 5 אנחנו מעכבים עד לבירור. בואו נעבור לעמוד 24.

מיכאל איתן (הליכוד):

אני רוצה להבין מה הבירור של סעיף 5.

היו"ר ש' וייס:

חבר הכנסת דן תיכון העלה סוגיה מאוד מעניינת מבחינה תקנונית, כאשר יש לו תקנה שזה נושא חדש והוא מעלה את זה ברמה של המליאה ולא של הוועדה.

חיים אורון (מרצ):

לא, לא.

היו"ר ש' וייס:

בשבוע הבא נקבל הסבר.

מיכאל איתן (הליכוד):

לא, רגע אחד. עם כל הכבוד, אני רוצה לעמוד על זכותי להבין מה קורה.

היו"ר ש' וייס:

חבר הכנסת גדליה גל, יושב-ראש ועדת הכספים, נא להסביר. זכותו של חבר הכנסת מיכאל איתן לדעת מה קרה.

גדליה גל (יו"ר ועדת הכספים):

אדוני היושב-ראש, סעיף 5 עוסק בהטבות לחיילים משוחררים ובכל מה שקשור לעבודה מזכה. יש אפשרות שאם וכאשר יעבור החוק של חבר הכנסת רענן כהן, הסעיף הזה יהיה מיותר. הבוקר התייעצתי עם הממונה על הכנסות המדינה, יורם גבאי, האם להוציא או לא, והחלטנו להשאיר. ביקש חבר הכנסת תיכון שהות לברר את זה בשבוע הבא פעם נוספת ואחר כך להצביע, ואני הסכמתי.

שאול יהלום (מפד"ל):

היו"ר ש' וייס:

על הסעיף הזה לא מצביעים. סעיף 5 בהקפאה עד ליום שני הבא.

אנחנו עוברים עכשיו לעמוד 27, סעיף 6. חבר הכנסת ד' מגן – מי בעד ומי נגד?

הצבעה

בעד התיקון של חבר הכנסת ד' מגן לסעיף 6 – מיעוט

נגד – רוב

התיקון של חבר הכנסת ד' מגן לסעיף 6 לא נתקבל.

היו"ר ש' וייס:

נדחה.

קבוצת איתן – מי בעד ומי נגד?

הצבעה

בעד התיקון של קבוצת איתן לסעיף 6 – מיעוט

נגד – רוב

התיקון של קבוצת איתן לסעיף 6 לא נתקבל.

היו"ר ש' וייס:

נדחה.

נעבור לעמוד 28. חבר הכנסת אלי דיין.

אלי דיין (העבודה):

מוותר.

היו"ר ש' וייס:

מוותר.

חבר הכנסת מ' איתן – מי בעד ומי נגד?

הצבעה

בעד התיקון של חבר הכנסת מ' איתן לסעיף 6 – מיעוט

נגד – רוב

התיקון של חבר הכנסת מ' איתן לסעיף 6 לא נתקבל.

היו"ר ש' וייס:

נדחה.

לחלופין – מי בעד ומי נגד?

הצבעה

בעד התיקון לחלופין של חבר הכנסת מ' איתן לסעיף 6 – מיעוט

נגד – רוב

התיקון לחלופין של חבר הכנסת מ' איתן לסעיף 6 לא נתקבל.

היו"ר ש' וייס:

נדחה.

חבר הכנסת רענן כהן – מי בעד ומי נגד?

הצבעה

בעד התיקון של חבר הכנסת רע' כהן לסעיף 6 – מיעוט

נגד – רוב

התיקון של חבר הכנסת רע' כהן לסעיף 6 לא נתקבל.

היו"ר ש' וייס:

נדחה.

עכשיו סעיף 6 כהצעת הוועדה. מי בעד סעיף 6 כהצעת הוועדה? מי נגד?

הצבעה

בעד סעיף 6, כהצעת הוועדה – רוב

נגד – מיעוט

סעיף 6, כהצעת הוועדה, נתקבל.

היו"ר ש' וייס:

סעיף 6, כהצעת הוועדה, אושר.

אנחנו עוברים לסעיף 7. קבוצת איתן – מי בעד ומי נגד?

הצבעה

בעד התיקון של קבוצת איתן לסעיף 7 – מיעוט

נגד – רוב

התיקון של קבוצת איתן לסעיף 7 לא נתקבל.

היו"ר ש' וייס:

נדחה.

חבר הכנסת רענן כהן – מי בעד ומי נגד?

הצבעה

בעד התיקון של חבר הכנסת רע' כהן לסעיף 7 – מיעוט

נגד – רוב

התיקון של חבר הכנסת רע' כהן לסעיף 7 לא נתקבל.

היו"ר ש' וייס:

נדחה.

חבר הכנסת מ' איתן – מי בעד ומי נגד?

הצבעה

בעד התיקון של חבר הכנסת מ' איתן לסעיף 7 – מיעוט

נגד – רוב

התיקון של חבר הכנסת מ' איתן לסעיף 7 לא נתקבל.

היו"ר ש' וייס:

נדחה.

נא לעבור לעמוד 29. לחלופין – מי בעד ומי נגד?

הצבעה

בעד התיקון לחלופין של חבר הכנסת מ' איתן לסעיף 7 – מיעוט

נגד – רוב

התיקון לחלופין של חבר הכנסת מ' איתן לסעיף 7 לא נתקבל.

היו"ר ש' וייס:

נדחה.

לחלופי חלופין – מי בעד ומי נגד?

הצבעה

בעד התיקון לחלופי חלופין של חבר הכנסת מ' איתן לסעיף 7 – מיעוט

נגד – רוב התיקון לחלופי חלופין של חבר הכנסת מ' איתן לסעיף 7 לא נתקבל.

היו"ר ש' וייס:

נדחה.

לחלופי חלופין – מי בעד ומי נגד?

הצבעה

בעד התיקון לחלופי חלופין השני של חבר הכנסת מ' איתן לסעיף 7 – מיעוט
נגד – רוב התיקון לחלופי חלופין השני של חבר הכנסת מ' איתן לסעיף 7 לא נתקבל.

היו"ר ש' וייס:

נדחה.

קבוצת תיכון – מי בעד ומי נגד?

הצבעה

בעד התיקון של קבוצת תיכון לסעיף 7 – מיעוט
נגד – רוב
התיקון של קבוצת תיכון לסעיף 7 לא נתקבל.

היו"ר ש' וייס:

נדחה.

סעיף 7 כהצעת הוועדה – מי בעד? מי נגד?

הצבעה

בעד סעיף 7, כהצעת הוועדה – רוב

נגד – מיעוט

סעיף 7, כהצעת הוועדה, נתקבל.

היו"ר ש' וייס:

סעיף 7 כהצעת הוועדה אושר.

חבר הכנסת מיכאל איתן, בבקשה.

מיכאל איתן (הליכוד):

אני מבקש להצביע אלקטרונית על סעיף 8, זה לא ייקח הרבה זמן.

היו"ר ש' וייס:

קבוצת תיכון – מי בעד ומי נגד?

הצבעה מס' 4

בעד ההצעה של קבוצת תיכון לסעיף 8 – 3

נגד – 12

נמנעים – אין

ההצעה של קבוצת תיכון לסעיף 8 לא נתקבלה.

היו"ר ש' וייס:

12 מתנגדים, שלושה בעד, התיקון נדחה.

לחלופין – מי בעד ומי נגד?

הצבעה מס' 5

בעד התיקון לחלופין של קבוצת תיכון לסעיף 8 – 3

נגד – 12

נמנעים – אין

התיקון לחלופין של קבוצת תיכון לסעיף 8 לא נתקבל.

היו"ר ש' וייס:

ההפרש כל כך ברור, 12 מתנגדים, שלושה בעד. התיקון נדחה.

תעברו לעמוד 30. לחלופי חלופין – מי בעד ומי נגד?

הצבעה מס' 6

בעד התיקון לחלופי חלופין של קבוצת תיכון לסעיף 8 – 2

נגד – 12

נמנעים – אין

התיקון לחלופי חלופין של קבוצת תיכון לסעיף 8 לא נתקבל.

היו"ר ש' וייס:

שניים נגד 12, נדחה.

אתה מוותר לנו, חבר הכנסת איתן? אפשר לעבור לידנית? אתה רואה את התוצאה.

מיכאל איתן (הליכוד):

הבעיה היא לא התוצאה. אני רוצה להמשיך ידנית, אבל שיהיו שלושה-ארבעה סעיפים בסוף אלקטרונית.

היו"ר ש' וייס:

טוב.

אנחנו עוברים לידנית. עמוד 30. חבר הכנסת מ' איתן – מי בעד ומי נגד?

הצבעה

בעד התיקון של חבר הכנסת מ' איתן לסעיף 8 – מיעוט

נגד – רוב

התיקון של חבר הכנסת מ' איתן לסעיף 8 לא נתקבל.

היו"ר ש' וייס:

נדחה.

לחלופין – מי בעד ומי נגד?

הצבעה

בעד התיקון לחלופין של חבר הכנסת מ' איתן לסעיף 8 – מיעוט

נגד – רוב

התיקון לחלופין של חבר הכנסת מ' איתן לסעיף 8 לא נתקבל.

היו"ר ש' וייס:

נדחה.

לחלופי חלופין – מי בעד ומי נגד?

הצבעה

בעד התיקון לחלופי חלופין של חבר הכנסת מ' איתן לסעיף 8 – מיעוט
נגד – רוב התיקון לחלופי חלופין של חבר הכנסת מ' איתן לסעיף 8 לא נתקבל.

היו"ר ש' וייס:

נדחה.

חבר הכנסת י' בא-גד – מי בעד ומי נגד?

הצבעה

בעד התיקון של חבר הכנסת י' בא-גד לסעיף 8 – מיעוט
נגד – רוב
התיקון של חבר הכנסת י' בא-גד לסעיף 8 לא נתקבל.

היו"ר ש' וייס:

נדחה.

חבר הכנסת ס' שלום – מי בעד ומי נגד?

הצבעה

בעד ההצעה של חבר הכנסת ס' שלום לסעיף 8 – מיעוט

נגד – רוב

ההצעה של חבר הכנסת ס' שלום לסעיף 8 לא נתקבלה.

היו"ר ש' וייס:

נדחה.

נא לעבור לעמוד 31. חבר הכנסת י' ל.ס.

יורם ל.ס (העבודה):

אני מסיר.

היו"ר ש' וייס:

מוותר.

קבוצת קופמן – מי בעד ומי נגד?

הצבעה

בעד התיקון של קבוצת קופמן לסעיף 8 – מיעוט

נגד – רוב

התיקון של קבוצת קופמן לסעיף 8 לא נתקבל.

היו"ר ש' וייס:

נדחה.

חבר הכנסת איתן, אתה תאמר לי מתי לחזור לאלקטרונית. אתה תסייע לי.

חבר הכנסת ד' מנע – מי בעד ומי נגד?

הצבעה

בעד התיקון של חבר הכנסת ד' מנע לסעיף 8 – מיעוט

נגד – רוב

התיקון של חבר הכנסת ד' מנע לסעיף 8 לא נתקבל.

היו"ר ש' וייס:

נדחה.

קבוצת איתן – מי בעד ומי נגד?

הצבעה

בעד התיקון של קבוצת איתן לסעיף 8 – מיעוט

נגד – רוב

התיקון של קבוצת איתן לסעיף 8 לא נתקבל.

היו"ר ש' וייס:

נדחה.

חבר הכנסת מ' שטרית – מי בעד ומי נגד?

הצבעה

בעד ההצעה של חבר הכנסת מ' שטרית לסעיף 8 – מיעוט

נגד – רוב

ההצעה של חבר הכנסת מ' שטרית לסעיף 8 לא נתקבלה.

היו"ר ש' וייס:

נדחה.

לחלופין – מי בעד ומי נגד?

הצבעה

בעד התיקון לחלופין של חבר הכנסת מ' שטרית לסעיף 8 – מיעוט

נגד – רוב

התיקון לחלופין של חבר הכנסת מ' שטרית לסעיף 8 לא נתקבל.

היו"ר ש' וייס:

נדחה.

נעבור לעמוד 32. חבר הכנסת דוד מגן, מי בעד? את ההצבעה האחרונה הזאת נצביע בהצבעה אלקטרונית.

הצבעה מס' 7

בעד התיקון של חבר הכנסת ד' מגן לסעיף 8 – 3

נגד – 12

נמנעים – אין

התיקון של חבר הכנסת ד' מגן לסעיף 8 לא נתקבל.

היו"ר ש' וייס:

הצבעה אלקטרונית מכניסה מתח, ציפיה. בעד ההצעה של חבר הכנסת מגן – 3, נגדה – 12, אין נמנעים. לפיכך הצעתו של חבר הכנסת מגן לא נתקבלה.

חברי הכנסת, מי בעד סעיף 8 כהצעת הוועדה? הצבעה אלקטרונית.

הצבעה מס' 8

בעד סעיף 8, כהצעת הוועדה – 13

נגד – 3

נמנעים – אין

סעיף 8, כהצעת הוועדה, נתקבל.

היו"ר ש' וייס:

13 תומכים, שלושה מתנגדים, אין נמנעים. לפיכך סעיף 8 אושר כהצעת הוועדה.

כאן אנחנו מפסיקים את ההצבעות בשעה טובה. חברי הכנסת, אני מודה על ההתמדה לקבוצה הזאת, מודה לעובדי הכנסת, לסדרנים, לכתבניות, לאנשי השכפול, לשומרים, למזכירי סיעות, הם עובדים אתנו כל הזמן. הישיבה תמה. תודה רבה על שיתוף הפעולה.

הישיבה הבאה תתקיים ביום שני בשבוע הבא, י"ג בטבת התשנ"ד, 27 בדצמבר 1993, בשעה 10:00. הישיבה תיפתח כנראה בהצבעת אי-אמון.

בוקר טוב לכם חברי הכנסת, בוקר טוב ישראל. הישיבה נעולה.

הישיבה ננעלה בשעה 00:42.